PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

12. kongres zkj

DELO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

LJUBLJANA, TOREK, 29. JUNIJA 1982
LETO XXIV • ŠT. 149 • CENA 9 DINARJEV

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 5. OKTOBRA 1934 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA V SLOVENIJI, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

GLAVNI UREDNIK JAK KOPRIVC
ODGOVORNI UREDNIK BORIS DOLNIČAR

Šest kongresnih komisij zaključilo svoje delo
Za uspeh stabilizacije aktivirati vse naše moči

V komisijah 12. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije je razpravljalo več kot 500 delegatov, številni pa so razprave oddali v pisni obliki – Danes plenarna seja: zaključna poročila komisij, tri kongresne resolucije in drugi kongresni dokumenti, volitve v organe in vodstvo ZKJ – Uresničitev gospodarske stabilizacije je mogoča edino s krepitvijo samoupravljanja – Z največjo odgovornostjo do idejnopolitične enotnosti

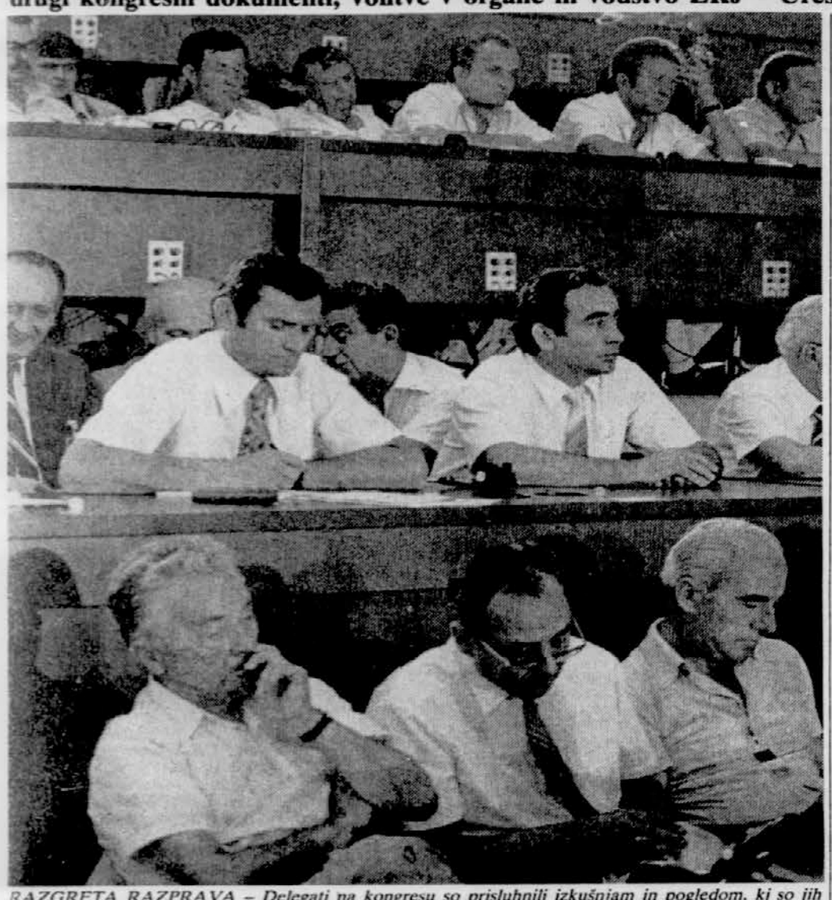

RAZGRETA RAZPRAVA – Delegati na kongresu so prisluhnili izkušnjam in pogledom, ki so jih govorniki na kongresu prinesli iz svojih delovnih okolij in jih razgrnili na najvišjem zboru jugoslovanskih komunistov. (Foto: Marjan Zaplatil)

BEOGRAD, 28. junija – Po treh dneh dela 12. kongresa ZKJ je nocoj zaključilo delo vseh šest kongresnih komisij. V njih je razpravljalo nekaj nad 500 delegatov, številni pa so svoje razprave prispevali pisno.

Zadnji dan zasedanja kongresa jugoslovanskih komunistov, v torek, bodo delegati na plenarni seji sprejeli zaključna poročila kongresnih komisij, tri kongresne resolucije in druge kongresne dokumente, izvolili pa bodo tudi nove člane v organe in vodstvo ZKJ.

V komisiji za razvoj socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, gospodarski razvoj in stabilizacijo je govorilo 120 delegatov, prav toliko pa jih je razprave oddalo pisno. V razpravi so predvsem poudarjali, da moramo za uspeh stabilizacije aktivirati vse materialne in človeške zmogljivosti. Da bi pri tem uspeli, je treba zagotoviti krepitev ekonomske moči združenega dela, ker se bo tako povečala tudi njegova odgovornost. Ukrepi, ki jih bomo sprejemali, bi morali to zagotavljati. Sedanji problemi ne smejo biti razlog za sprejem intervencijskih ukrepov, ki ne prispevajo k stabilizaciji ali celo toliko poglabljajo neskladja, da bi morali uveljavljanje ekonomskih in tržnih zakonitosti odložiti za prihodnost. Rdeča nit v razpravah pa je bila nedvomno zahteva, da je mogoče uspeh stabilizacije zagotoviti edino s krepitvijo samoupravljanja. V razpravi so delegati te komisije predlagali 151 dopolnitev kongresnih dokumentov, od tega je 88 dopolnitev kongresne resolucije.

V komisiji za razvoj političnega sistema socialistične samoupravne demokracije je sodelovalo 345 delegatov, od katerih jih je razpravljalo 85, precej pa jih je predložilo razprave pisno. V razpravah so delegati največ pozornosti namenili vlogi komunistov v krepitvi odnosov med narodi in narodnostmi v Jugoslaviji, ustavni vlogi federacije, republik in pokrajin ter razvoju delegatskega sistema.

Komisija za organizacijska vprašanja, idejnopolitično usposabljanje, statutarna vprašanja in kadrovsko politiko ZKJ je po osmih sejah danes popoldne končala delo. Od 313 delegatov jih je v razpravi sodelovalo 72, 20 pa je razprave priložilo v pisni obliki. K resoluciji so imeli 25 amandmajev, k spremembam in dopolnitvam statuta pa 14. V odprti, angažirani in kritični razpravi so delegati vso pozornost usmerili v uresničevanje vodilne idejnopolitične vloge ZKJ v socialistični samoupravni družbi. Temeljni in soglasni sklep razprave je, da morajo vse organizacije in vsi organi zveze komunistov, od osnovnih organizacij do CK ZKJ, z največjo odgovornostjo uresničevati idejnopolitično enotnost in podrediti vso svojo dejavnost stabilizaciji ekonomskih tokov.

Šolstvo, znanost, kultura in šport, tak je bil vrstni red razprav v komisiji za aktualna idejna vprašanja izobraževanja, znanosti in kulture. V komisiji je sodelovalo več kot dvesto delegatov in gostov, v razpravi pa 99. Polovica med njimi je kritično opozarjala na zastoj in problematiko vzgoje in izobraževanja. Iz te komisije je dobila delovna skupina za pripravo kongresne resolucije 30 amandmajev. Čeprav so v razpravi večinoma podprli stališča kongresnih dokumentov, so bolj poudarili nekatere slabosti in protislovja, v katerih poteka samoupravna preosnova izobraževanja, kulture in znanosti.

V komisiji za mednarodne odnose je sodelovalo 30 razpravljalcev. Največ pozornosti so namenili nevarnosti, ki jo povzroča oboroževalna tekma, in kriznim žariščem mednarodnih sporov. O mednarodnem položaju, vlogi Jugoslavije v svetu, položaju neuvrščenih držav in sporih med njimi je v komisiji danes spregovoril tudi zvezni sekretar za zunanje zadeve Lazar Mojsov. V razpravah so delegati precej pozornosti namenili tudi položaju naših delavcev na začasnem delu v tujini.

V komisiji za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito je sodelovalo 250 delegatov, razpravljalo jih je 66, šest delegatov pa je prispevke oddalo v pisni obliki. Komisija je prispevala dva amandmaja. V tridnevni razpravi so delegati največ pozornosti namenili analizi in oceni stvarne prakse in opredeljevanju nalog ZKJ na področju SLO in družbene samozaščite. O bistvenih vprašanjih nadaljnje krepitve naše obrambne sposobnosti so bili razpravljalci enotnih misli. Razprava je tudi potrdila oceno, da obrambna sposobnost naše družbe omogoča uspešen boj proti vsem oblikam ogrožanja neodvisnosti, ozemeljske nedotakljivosti in ustavne ureditve SFRJ. Poudarjeno je bilo tudi, da je treba področje SLO in družbene samozaščite še naprej podružbljati.

TEMA DNEVA

Rdeča nit: odgovornost

Kako spremeniti sedanje gospodarske razmere, je bila tema, ki se ji ni mogla ogniti nobena izmed šestih kongresnih komisij, ki so včeraj končale delo.

O zaostrenem gospodarskem položaju so seveda govorili tako delegati, ki so razpravljali v komisiji za družbenoekonomske odnose, potem tisti, ki so opozarjali, kako potrebna je idejna in akcijska enotnost članstva, kot tisti, ki so razpravljali, na primer, o znanosti, saj je navsezadnje še kako pomembno, ali bolj uveljavimo lastno znanje in z njim zamenjamo drago uvoženo.

Danes, zadnji dan kongresa, bodo delegati sprejeli usmeritve, ki odražajo mnenja več kot 500 razpravljalcev. Upravičeno je torej pričakovati, da se napake minulih let ne bi smele ponoviti.

Ostreje kot kdaj prej se na 12. kongresu oblikuje stališče, da mora za neizpolnjevanje partijske politike vsak član ZK prevzeti polno odgovornost, tudi politično, kar pomeni v končni posledici tudi izključitev in tudi odhod s politične funkcije.

Delegati so bili zelo natančni in dosledni: komunisti v osnovnih organizacijah morajo odgovarjati za premalo razvite samoupravne odnose, za nedelo, malomarnost in nedisciplino, pretirano porabo, nespoštovanje dogovorov in sporazumov, za poslovne izgube, negospodarno ravnanje z družbenimi sredstvi. Skratka, za vse tisto, kar je povzročilo, da smo se znašli v takih razmerah.

Kongres pa tudi povsem nedvoumno pove, da je funkcija komunistov v tem, da s političnim vplivom in pridobivanjem ljudi spreminjajo razmere, ne pa da bi iz bojazni za lastno odgovornost ukazovali, kaj in kako naj delajo in sklepajo samoupravni organi in vse druge institucije političnega sistema.

VLADO ŠLAMBERGER

Delati moramo bolj odgovorno

V komisiji za razvoj socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, za gospodarski in družbeni razvoj ter stabilizacijo je danes precej delegatov govorilo o odgovornosti na vseh področjih družbenega dela. Opozarjali so, da je bilo doslej povsod premalo odgovornosti in navedli več primerov neodgovornega ravnanja. Uvozili smo drago opremo, pa je nismo vgradili, da bi jo lahko uporabljali, je poudaril delegat iz Črne gore. Preveč smo pozabili na trg in vse hoteli urediti s sporazumi in dogovori, zdaj pa hočemo vzroke za težave naprtiti ustavnim določilom, je opozoril drugi delegat. Precej se jih je zavzelo za ostrejši družbeni nadzor nad zgubarji. Delegati iz manj razvitih območij pa so poudarili, da bi morali poskrbeti za večje, skupne naložbe v energetsko in surovinsko proizvodnjo. Ker bodo te večkratno povrnile vloženi denar.

Delegatski sistem je orožje delavcev

V komisiji za razvoj političnega sistema socialistične demokracije se je do začetka ponedeljkove popoldanske razprave zvrstilo 75 razpravljalcev. Številni so govorili o mednacionalnih odnosih, predvsem o pojavih nacionalizma na Kosovu in posebej opozarjali na izseljevanje Srbov in Črnogorcev iz te pokrajine. Največ delegatov in gostov v tej komisiji pa je obravnavalo položaj delavca v združenem delu in njegove možnosti odločanja. Delegati so med drugimi opozorili, da delovni ljudje sprejemajo delegatski sistem za svojega in je zanje orožje, s pomočjo katerega si bodo priborili večji vpliv. Tudi o sredstvih javnega obveščanja je razpravljalo več udeležencev kongresa. Med drugim so se zavzeli, da bi funkcionarji ZK obnovili lep običaj ter s svojimi teksti v časopisih in revijah pojasnjevali, kako rešujemo pereča družbena vprašanja.

Usmeritve uresničiti tudi v praksi

Razpravljavci v komisiji za organiziranost ZK, idejnopolitično usposobljenost, statutarna vprašanja in kadrovsko politiko ZKJ, so s konkretnimi primeri iz posameznih okolij orisali nekatere razlike med teorijo in prakso v delu zveze komunistov. Še vedno so primeri, ko se gredo samoupravljanja ozke poslovodne strukture, ki so prepričane, da je to edina prava pot. Med njimi so seveda tudi komunisti.

Hkrati pa komunisti, neposredni proizvajalci, terjajo manj sestankarskih in konferenčnih sklepov, in zahtevajo, da se usmeritve ZK tudi uresničijo v praksi.

Del razpravljalcev je razmišljal tudi o obliki in vsebini demokratičnega centralizma. Medtem ko so eni menili, da je tudi za demokratični centralizem značilno predvsem načelo dogovarjanja in sporazumevanja, so bila tudi nasprotna mnenja, ki dopuščajo dogovarjanje in sporazumevanje le do neke mere.

Nepovezana izobraževanje in delo

V komisiji za aktualna idejna vprašanja izobraževanja, znanosti in kulture je bilo največ misli namenjenih izobraževanju. Tako so razpravljalci opozarjali na mnoge težave pri izvajanju reforme, kot so nerazvito planiranje kadrov in izobraževalnih potreb, nezadostna povezanost izobraževanja in dela, počasnost pri usposabljanju organizacij združenega dela za vzgojnoizobraževalne funkcije, začasnost medrepubliškega dogovarjanja v izvedbi reforme in tudi močni odpori, ki pa vendarle ne zmanjšujejo vrednosti idejnega koncepta reforme. Slabosti so namreč bolj posledica slabega dela vseh odgovornih nosilcev v izvajanju reforme.

Zanimivo pa je, da se je razprava o šolski reformi bolj zadrževala pri razmerah na univerzah in v srednjem usmerjenem izobraževanju, le mimobežne opazke pa so se nanašale na vse dele vzgojnoizobraževalnega sistema.

Ponovila se je znana slabost, da je bilo med delegati v tej komisiji premalo delavcev iz drugih področij (gospodarstva), tako da je razprava nemalokrat zvenela parcialno, premalo povezano z dogajanji v celotnem združenem delu.

Dosledna neuvrščena politika

V komisiji za mednarodne odnose je dajala razpravi v marsičem ton polemika s špekulacijami, ki jih je slišati ponekod v tujini, da bi namreč Jugoslavija utegnila spremeniti svojo zunanjepolitično smer, odmakniti se od Titove politike neuvrščenosti, neodvisnosti, enakopravnega sodelovanja z vsemi državami. Prav tako so bile izpostavljene kritičnemu pretresu in zavrnitvi teže, češ da jugoslovanska politika zapušča razredna stališča, da izenačuje bloka ipd. Takšne trditve so zavrnili ne samo kot neutemeljene, marveč tudi kot poskus pritiska, da bi spremenili našo zunanjo politiko in jo prilagodili okusu držav, katerim ni povšeči načelna, dosledna neuvrščena politika Jugoslavije.

Med osrednjimi temami je bil še naprej sedmi vrh neuvrščenih, ki naj bi bil septembra v Bagdadu. Ta vrh naj bi vrnil samozavest neuvrščenim, da so zmožni z lastno solidarnostjo in skupno akcijo razrešiti probleme v gibanju in ubraniti lastne interese. Če pa morebiti do vrha ne bi prišlo, je bilo rečeno, pa bi to še bolj spodbudilo tiste, ki uveljavljajo politiko pritiskov in nadvlade.

Več pozornosti samozaščitnemu ravnanju

Komisija za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, v kateri je sodelovalo več kot 200 delegatov, je danes končala delo. Delegati so poudarili, da je treba vprašanja obrambe in zaščite nujno povezati s sedanjim zapletenim družbenogospodarskim in političnim položajem. Opozorili so tudi, da do najhujših primerov odtujevanja družbenega premoženja prihaja prav tam, kjer samoupravljanje ni dovolj razvito, kjer samozaščitno ravnanje še ni dovolj prisotno. Ob tem so dejali, da vsaka napaka v družbeni samozaščiti lahko povzroči hude posledice, zaradi česar je treba odločneje in učinkoviteje preprečevati različne odklone in zlorabe v družbi. Precej govora je bilo tudi o položaju na Kosovu. Poudarili so, da se je treba razrednemu sovražniku zoperstaviti s široko in vsestransko družbenopolitično akcijo.

Pogajanja med PLO in Libanonci

PLO naj bi si skušala zagotoviti v prihodnje politično in »simbolično vojaško navzočnost« v Libanonu – Sirija napoveduje skorajšen izraelski napad – Papeževa ponudba

BEJRUT, 28. junija (Tanjug) – Uradni predstavnik PLO je danes odločno zanikal »govorice, ki se širijo v tisku in katerih namen je zasejati dvom o trdnosti in zmagi ter spodkopati moralo in duha boja palestinskega in libanonskega ljudstva«. »Naša odločitev od vsega začetka izraelske invazije je bila – trdnost in zmaga.«

Agencija Reuter je minulo noč objavila, sklicujoč se na vire libanonske vlade, da je PLO pripravljena izročiti orožje libanonski vojski in umakniti približno 5000 borcev iz Bejruta. Izraelci naj bi se v zameno deloma umaknili. Palestince pa bi evakuirali ne po cesti, ki vodi do Damaska, temveč z ladjami. Po včerajšnjem ponovnem izraelskem pritisku se nadaljujejo nenehna pogajanja, predvsem med vodstvom PLO in libanonskimi uradnimi predstavniki.

Premier Šafik al Vazan (ki je odstopil, pa njegovega odstopa niso sprejeli) je po pogovorih z Jaserjem Arafatom in voditelji PLO izjavil, da so »v tem težavnem in zapletenem položaju dosegli nekaj napredka«. Ni pa povedal, kakšen je ta napredek, toda vplivni levičarski As Safir, ki je blizu najožjim palestinskim virom, danes navaja, da si PLO želi zagotoviti prihodnjo politično in »simbolično vojaško navzočnost« v Libanonu.

»Simbolična in regularna« palestinska vojaška navzočnost bi bila pod libanonsko suverenostjo in bi se podrejala libanonskim vojaškim zakonom. Na koncu naj bi določili Palestincem, živečim v Libanonu, državljanski in pravni status. Libanonska vlada je menda danes tehtala te predloge in naj bi v kratkem odgovorila. Iz vladnih virov se je zvedelo, da je palestinsko stališče »pozitivno, ker kaže, da se je PLO pripravljena pogovoriti o svoji vojaški navzočnosti v Libanonu«.

Ta navzočnost naj bi prešla »od neregularne in gverilske« v prihodnje v »simbolično in regularno«. Regularna pa pomeni, da PLO želi, da bi v Libanonu ostale samo enote »palestinske osvobodilne vojske« (PLA), v državi navzoče v skladu z odločitvijo, sprejeto na arabskem vrhu, in ki je v okviru sirskih enot sodelovala v tako imenovanih »arabskih silah zavračanja«.

Vendar je vse to pravzaprav še povsem negotovo. Prvič gre za ultimat Izraela, ki pravi, da morajo vsi Palestinci zapustiti Libanon. Drugič gre za današnjo izjavo predstavnika PLO, ki izpodbija poročila o domnevni privolitvi Palestincev, da zapuste zahodni Bejrut.

Kot poroča libanonska vlada, so eno ali dve palestinski brigadi uvrstili v enote redne libanonske vojske. Druge, kot ocenjujejo, 6000 palestinskih borcev, so razmestili »drugam«. Palestinski viri navajajo, da so Libanonci in PLO »prišli do realnih izhodišč za ureditev krize v zahodnem Bejrutu«.

● VATIKAN, 28. junija – Tuje agencije poročajo, da je poglavar rimskokatoliške cerkve Janez Pavel II. danes izrazil pripravljenost in željo, pri priči odpotovati v Libanon in s tem pomagati pri sklepanju miru v tej deželi. Včeraj je papež pozval sovražne si strani v Libanonu, naj ustavijo sovražnosti, in opozoril tudi na zakonite pravice palestinskega ljudstva – živeti v miru in svobodi.

● KUVAJT, 28. junija (Tanjug) – »Iluzija o skupni arabski akciji se je povsem razblinila... Za Izrael se je prižgala zelena luč, da nadaljuje svoje nasilje.« S takimi besedami je kuvajtski časopis Al Vatan komentiral včerajšnji nenadni sestanek zunanjih ministrov držav članic arabske lige; sestanek, ki je potekal v Tunisu, se je končal brez pričakovanega dogovora o poteku arabskega vrha in skupnem postavljanju po robu izraelskemu nasilju nad Libanonom.

Izraelski obrambni minister Ariel Šaron je vnovič zagrozil Libanonu in Palestincem ter poudaril, da je glavni cilj izraela »izkoreniniti palestinske osvobodilne organizacijo in da se temu ne bodo odrekli«.

Sirski tisk napoveduje, da bodo izraelske sile v naslednjih 48 urah silovito napadle Bejrut in poskušale uničiti palestinske enote v mestu.

Poljaki so premagali Belgijce

S tem 3:0 se je končala serija petih zaporednih tekem, ko je bil izid 1:0

MADRID, 28. junija – S tekmo Francija : Avstrija se je začel drugi krog finalnega tekmovanja za 12. svetovno nogometno prvenstvo. V najšibkejši skupini tega dela turnirja so Francozi povsem zasluženo premagali Avstrijce, zanimivo pa je, da je bila to že peta tekma zapored, ki se je končala z najnižjo možno zmago 1:0.

Serijo je minuli četrtek zvečer začela Jugoslavija proti Hondurasu, z 1:0 so se končale vse tri petkove tekme (ZRN : Avstrija, Anglija : Kuvajt in Severna Irska : Španija), zdaj pa so »tradicijo« – po dvodnevni pavzi – nadaljevali še Francozi in Avstrijci.

Na srečo pa je serija zdaj le končana. Zvečer je namreč v Barceloni Poljska po zelo dobri igri premagala Belgijo s 3:0, njen napadalec Boniek pa je bil uspešen vse trikrat, s čimer je dosegel znameniti hat-trick.

EGS o Bližnjem vzhodu in zaostrenih odnosih z ZDA

Deseterica enotno obsoja izraelsko agresijo v Libanonu, toda njena reakcija ostaja negotova

OD NAŠEGA DOPISNIKA

BRUSELJ, 28. junija – ‚Krizni vrh' zahodnoevropske skupnosti se je v nasprotju z dosedanjo tradicijo, po kateri se debate šefov vlad ali držav pričenjajo s pregledom gospodarskega in socialnega položaja v članicah skupnega trga, že ob startu osredotočil na dramatični položaj v Bejrutu.

Belgijski ministrski predsednik Wilfried Martens se je v uvodni besedi zavzel, naj deseterica z vso odločnostjo zahteva takojšnjo prekinitev ognja, hkrati pa je kritiziral pozicijo ameriške administracije, ki je z vetom blokirala resolucijo, v kateri članice svetovne organizacije terjajo konec sovražnosti v Libanonu ter umik izraelskih enot. Tik pred začetkom današnjih debat na »evropskem svetu« je v Bruselj prišlo sporočilo egiptovskega predsednika Mubaraka, ki ugotavlja, da bi deseterica morala imeti pomembno vlogo pri ustavljanju izraelske agresije na Libanon, zagotavljanju neodvisnosti te dežele ter pri iskanju rešitev za palestinsko vprašanje.

Če je Zahodna Evropa enotna v obsodbi izraelske agresije v Libanon, je njena reakcija negotova, kar zadeva ukrepe. Francija, Velika Britanija in Grčija se zavzemajo za postopne ukrepe proti Tel Avivu, čemur za nasprotujeta predvsem ZR Nemčija in Nizozemska. Kljub temu je videti, da v deseterici razmišljajo o morebitnem zaostrovanju odnosov z Izraelom; zvedelo se je namreč, da je komisija EGS pripravila posebno ekspertizo pravnih vidikov sporazuma z Izraelom.

Gostitelj Wilfried Martens se je med uvodno besedo zavzel za dolgoročno rešitev palestinskega problema, pričenši s priznanjem zakonitih pravic palestinskega ljudstva do samoodločbe, brez česar ni možen trajni mir na Bližnjem vzhodu, kot je pudaril. Slišati je, da bodo članice evropske skupnosti z današnjega srečanja poslale Izraelu sporočilo z zahtevo, da takoj prekine vojaške operacije v Bejrutu.

Članice evropske skupnosti naj bi na tokratnem srečanju dale nov impulz svoji »bližnjevzhodni iniciativi«. A temeljna neznanka bodoče »bližnjevzhodne iniciative«, ki poudarja pomen saudskega mirovnega predloga, je stališče ameriške diplomacije, ki ima vezane roke zaradi novembrskih delovnih volitev v kongres, pa tudi ostavka Alexandra Haiga je zapletla nadaljnje posredniške akcije. Kljub temu je pričakovati, da bodo na bruseljskem »vrhu« potrdili okvirno stališče, da palestinske osvobodilne organizacije nikakor ni mogoče politično in vojaško eliminirati ter da mora Izrael priznati pravico palestinskega ljudstva do samoodločbe v zameno za arabsko priznanje njegovih meja.

V projektu resolucije, ki so jo za šefe vlad pripravili politični direktorji zunanjih ministrstev, evropska skupnost zahteva umik vseh tujih čet z libanonskega ozemlja, razen tistih, ki jih priznava libanonska vlada, torej Palestincev. Zvedelo se je, da je Velika Britanija danes predlagala, naj bi EGS proti Izraelu uvedla trgovinske sankcije, kot proti Argentini med sporom zaradi Falklandskih otokov, a ni dobila podpore.

Druga tema današnjega uvodnega dne »kriznega vrha« so odnosi z Ameriko, ki so se zadnje tedne močno zaostrili, še posebej po uvedbi kompenzacijskih carin za zahodnoevropsko jeklo ter Reaganove prepovedi izvoza tehnologije za transsibirski plinovod.

BOŽO MAŠANOVIČ

Vreme danes

Poslabšanje vremena v nedeljo je prineslo Čačku odrešilni dež, ki je prekinil pravcato tropsko vročino ter osvežil koruzo in fižol, na avstrijskem Štajerskem se je ohladilo za 15 stopinj, neurje z vetrom in nalivi pa je povzročilo čez 100 milijonov šilingov škode, v okolici Dunaja opustošilo 80 odstotkov posevkov, pri Linzu pa dvignilo gladino Donave, kar ni običajno za ta čas.

Iz Romunije poročajo o nasprotnem, česar niso doživeli že 40 let. Pretekli teden so preživeli v Bukarešti pri 37 stopinjah Celzija v senci, v nižini ob Donavi pa pri 38 stopinjah. Pri nas bo danes oblačno, vendar suho vreme.

Junija ni bilo dovolj kurilnega olja in bencina

Zaradi znanih težav okoli nakupa surove nafte je Slovenija v juniju dobila manj naftnih derivatov, kot bi ji pripadalo po energetski bilanci in precej manj, kot jih je potrebovala. Najbolj kritično je bilo z mazutom: namesto 1600 ton, kolikor bi ga potrebovali vsak dan, so delovne organizacije dobile samo 200 ton. Za tretjino manj pa je bilo tudi bencina, dizelskega goriva in kurilnega olja za gospodinjstva.

Stran 2

Skrita pota računalniških skrivnosti

Vihar v ameriško-japonskih odnosih se je začel, ko so prejšnji teden v Kaliforniji aretirali funkcionarje japonskih družb Hitachi in Micubichi. Menda so jih zalotili pri poskusu, da bi izmaknili pomembne računalniške skrivnosti družbe IBM, še vedno vodilne ameriške in svetovne izdelovalke računalnikov. Aretacijo je izvedel zvezni preiskovalni biro, ki se je prej osem mesecev ukvarjal z raziskavo tega primera.

Stran 3

Mojster za komate

»Vsak komat se mora delati po meri. Po konju. Jaz ga zmerim. Kako mora biti visok, širok. Pa z rokami grem ob njegovem vratu, takole, da občutim, kakšno obliko ima. Mislijo, da je vrat enak vratu. Kje pa! Če ne narediš pravi, ga komat do krvi ožuli. Lahko je reči, jaz sem zotlar, samo kakšen zotlar?« Tako pripoveduje o svojem delu 72-letni sedlar Pavel Noč iz Zabreznice, ki je pokojnino zaslužil v železarni, je pa še eden redkih mojstrov sedlarske stroke pri nas.

Stran 12

O 12. kongresu ZKJ poročamo na straneh od 4 do 8.

Tuje delegacije na kongresu ZKJ v Sloveniji

BRDO PRI KRANJU, 28. junija – Številne tuje delegacije, ki so se udeležile 12. kongresa ZKJ, so se danes odzvale na povabilo občin v naših republikah in pokrajinah. Petnajst delegacij, ki so obiskale Slovenijo, sta danes zjutraj pozdravila na Brdu pri Kranju član predsedstva CK ZK Slovenije Jak Koprivc in izvršni sekretar predsedstva CK ZK Slovenije Dino Kodarin ter jih seznanila z nekaterimi značilnostmi dela in življenja v Sloveniji ter z dejavnostjo ZK Slovenije. O obiskih delegacij natančneje poročamo na 2. strani. (Foto: Janez Pukšič)

S TELEPRINTERJA

Komemoracija v spomin na Dušo Počkajevo

LJUBLJANA, 28. junija – Danes je bila v ljubljanski Drami SNG slovesna komemoracija v spomin na prezgodaj umrlo slovensko gledališko in filmsko igralko, prvakinjo Drame SNG Dušo Počkajevo. Številni ljubitelji njene umetnosti so prisluhnili posnetkom njenih recitacij, o naši veliki igralki pa je govoril Bojan Štih. (M. V. P.)

Srečanje pionirjev dopisnikov

LJUBLJANA, 28. junija – Letošnje srečanje pionirjev dopisnikov, ki s svojim prispevki dopisujejo ali sodelujejo s časopisi, revijami, glasili in radijskimi postajami bo 1. in 2. oktobra v Ajdovščini. To so sklenili na današnji seji koordinacijskega odbora za pripravo tega srečanja. Na srečanju bodo med drugim pripravili tudi posvet o možnostih razvoja in uporabe lokalnega radia in s tem skušali vzpodbuditi delo šolskih radijskih postaj. (K. J.)

Novo turistično naselje v Omišu

LJUBLJANA, 28. junija – V petek, 2. julija, bodo v Omišu pri Splitu, slovesno odprli turistično naselje s prek 400 ležišči, ki so ga s skupnimi močmi zgradili češkoslovaško Federalno ministrstvo za rudarstvo in kovinarstvo, ljubljanski Globtour ter splitska Dalma. Naselje z restavracijo (500 sedežev) je zgradil mariborski Marles (montažne hišice) v rekordnih 60 dneh za okoli 110 milijonov dinarjev. Prav tako je že sklenjena pogodba za letovanje češkoslovaških otrok za naslednjih pet let, vsakič po 140 dni. Turistično naselje je razprodano tudi za letošnje poletje, do srede oktobra. (D. V.)

Kiparska kolonija na celjski šoli

CELJE, 28. junija – Na celodnevni osnovni šoli Fran Roš, v Celju se je danes začela druga kiparska kolonija »Forma viva v Lesu«, ki sta jo organizirala COŠ Franjo Roš in celjska občinska zveza prijateljev mladine. Dvajset mladih kiparjev (letos so se kolonije udeležili poleg celjskih osnovnošolcev tudi nekateri srednješolci) vodita akademski slikar Blaža de Gleria in akademski kipar Franc Purg, izdelke pa bodo razstavili na tamkajšnji osnovni šoli. Razstavo bodo odprli v petek popoldan. (S. Š.)

Znanost mladini Jugoslavije

NOVO MESTO, 28. junija – Danes se je začelo dvodnevno 18. srečanje, »Gibanje znanost mladini Jugoslavije«, kjer sodeluje blizu 450 osnovnošolcev, srednješolcev ter njihovih mentorjev iz vseh socialističnih republik in avtonomnih pokrajin.

Udeleženci srečanja so danes dopoldne reševali teste in postavili razstavo svojih del v osnovni šoli Grm. Nato so si ogledali film »Ljudje ob Krki«, ter obiskali delovni kolektiv novomeške tovarne zdravil Krke. Pripravili so tudi okroglo mizo, kjer so govorili o nadaljnjem razvoju gibanja »Znanost mladim«. Po jutrišnji razglasitvi rezultatov tekmovanja in podelitvi priznanj bodo udeleženci obiskali novomeške kulturne zanimivosti ter si ogledali bazo 20 v partizanskem Rogu. (S. D.)

Delovni uspehi prve izmene

DORNAVA, 28. junija – Prva izmena zvezne mladinske delovne akcije »Slovenske gorice 82« bo kmalu končala delo. Pred 170 mladimi iz Novega Sarajeva, Pucareva, Titovega Velenja in Kranja je le še slab teden. Čeprav je brigadirje nekajkrat zmotil dež, so delovni uspehi izredno dobri, saj dnevne norme že kar po pravilu presegajo za polovico in več, kar se pozna na deloviščih. Dokončan je sekundarni vodovod na Kukavi pri Juršincih, predvčerajšnjim so se že preselili na novo delovišče v Medvedce v KS Ptujska Gora. Na delovišču v ptujski občini delajo tri brigade, ena pa izmenoma v sosednji lenarški občini, kjer grade vodovod pri Benediktu. Polno živijo tudi vse interesne dejavnosti, pristni pa so tudi stiki z domačini. Delo prve izmene bodo nadaljevali mladi iz Sremske Mitrovice, Varvarina, Trebnjega in Hrastnika, v Slovenske gorice pa prihaja tudi brigada RK Slovenije. (V. S.)

Začeli z MDA Bela krajina

METLIKA, 28. junija – Na delovišču v občini Metlika se je danes začela letošnja republiška mladinska delovna akcija »Bela krajina 82«. Po slovesnem začetku ob prihodu brigadirjev to nedeljo, se je lotilo dela danes 120 brigadirjev iz Ljutomera, Celja in Tržiča, ki bodo obnovili vodovod od Rajakovičev do Suhorja pri Metliki. Brigadirji bodo obnavljali vodovod v dolžini 3186 metrov.

Sedanja izmena bo opravila predvidoma 11000 delovnih ur in tako ustvarila vrednost več kot dva milijona, medtem ko je celotna vrednost obnove in spremljajočih del 4,5 milijona dinarjev.

Brigadirji bivajo letos na Vinici, kjer bo drugi del akcije, ker so dosedanje brigadirsko naselje v Semiču zaprli, ker ni več ustrezalo potrebam. (M. D.)

Nov direktor Tekstilindusa

KRANJ, 28. junija – Delavski svet Tekstilindusa je za novega direktorja svoje delovne organizacije (prejšnji direktor Franc Hočevar je bil izvoljen za predsednika občinskega izvršnega sveta) izvolil Slavka Zalokarja iz Kranja. Zalokar, ki bo direktorske posle prevzel s 1. julijem, je bil doslej zaposlen v interesni skupnosti za železniški in luški promet v Ljubljani, pred leti pa je bil predsednik občinske skupščine Kranj. (L. S.)

PLUTAL

Plutal, n. sol. o.
Industrija zapiralne embalaže in grafičnih storitev
Ljubljana, Cesta v Gorice 8

PLUTAL, n. sol. o., Industrija zapiralne embalaže in grafičnih storitev.
TOZD Zapiralna embalaža, n. sub. o.,
LJUBLJANA, Cesta v Gorice 8

objavlja po sklepu komisije za delovna razmerja prosta dela in naloge:

1. strugarja
2. dveh strojnih ključavničarjev
3. več strojnih tehnikov – pripravnikov
4. treh transportnih delavcev

Pogoji:
pod 1. in 2. – končana poklicna šola ustrezne smeri
pod 3. – končana tehniška srednja šola strojne smeri
pod 4. – NK delavec, delo združujemo za določen čas (do 30. 9. 82)
Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh na naslov: Plutal Ljubljana, Cesta v Gorice 8. O izbiri najprimernejšega kandidata bomo vse prijavljene obvestili v 15 dneh po izbiri.

29-4973

OBVESTILO UPOKOJENCEM

Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji bo po sklepu skupščine o medletni valorizaciji pokojnin izplačala v mesecu juliju 1982 za 10 odstotkov večje pokojnine.

Ker pa je mesec julij po zakonu o oblikovanju sredstev solidarnosti za odpravljanje posledic naravnih nesreč mesec solidarnosti, mora strokovna služba po omenjenem zakonu odtegniti od pokojnin, doseženih v mesecu juliju, prispevek solidarnosti v višini enodnevnega zneska pokojnine, kar znese 3,22 odstotka pokojnine.

Prispevka solidarnosti pa ne plačujejo tisti upokojenci, katerih pokojnina ne presega predpisanega mejnega zneska najnižjih pokojninskih prejemkov. Le-ta bo znašal od 1. 7. 1982 dalje 6.757,30 din.

Na nakaznicah in bančnih obvestilih bo odtegnjeni odstotek 3,22 označen v obrazložitvi pomotoma z 0,22, namesto 3,22, prispevek pa je kljub temu v celoti pravilno obračunan. Upokojence prosimo, da to pojasnilo upoštevajo z razumevanjem.

Prispevek solidarnosti plačujejo upokojenci vsako leto le v mesecu juliju.

Skupnost pokojninskega in invalidskega
zavarovanja v SR Sloveniji
Strokovna služba
Ljubljana, Moše Pijadejeva 41

29-4966

Dogovor o odkupu pšenice

Organiziran odkup tržnih presežkov naj bi navrgel okoli 3 milijone ton

BEOGRAD, 28. junija (Tanjug) – Po sporočilu zveznega sekretariata za informacije so na seji medrepubliškega komiteja za trg, ki ji je predsedoval član ZIS in predsednik komiteja Dimitrije Tasić, obravnavali in uskladili dogovor o ukrepih za organiziran odkup tržnih presežkov pšenice letine 1982.

Po tem dogovoru bodo izvršni sveti republiških in pokrajinskih skupščin s svojimi ukrepi spodbujali organizacijo enotnega odkupa tržnega presežka pšenice, ki naj bi po resoluciji o politiki uresničevanja družbenega načrta Jugoslavije za obdobje od 1981. do 1985. leta v letu 1982 znašal okoli tri milijone ton pšenice ali 58 odstotkov pričakovanega pridelka.

Z dogovorom so pridelovalcem zagotovili enotne odkupne cene pšenice in enotne premije, predvideli pa so tudi način zagotavljanja sredstev za odkup pšenice. Pšenico prvega razreda bodo odkupovali po 12 dinarjev za kilogram, pšenico 2. razreda po 11 dinarjev, pšenico 3. razreda pa po 10 dinarjev za kilogram.

Podpisniki dogovora so se poleg tega zedinili, da bodo predlagali enotno premijo za pšenico letine 1982 v znesku en dinar za kilogram, ki jo bodo izplačevali pri odkupu. Poleg teh ukrepov dogovor predvideva, da lahko republike in pokrajini uvedejo davčne in druge olajšave, da bi tako spodbudile pridelovanje in odkup pšenice.

Dogovor zagotavlja vse možnosti za optimalen odkup pšenice letine 1982, s čimer naj bi odpravili uvoz. Z določili dogovora so hkrati predvideli, da bodo proti organizacijam združenega dela, ki se pri odkupu ne bi ravnale po cenah iz dogovora, po hitrem postopku uvedli ukrepe, ki jih predvideva zakon.

SPREJEM

Janez Zemljarič sprejel iraškega ministra

LJUBLJANA, 28. junija – Predsednik izvršnega sveta skupščine SR Slovenije Janez Zemljarič je danes sprejel iraškega ministra za javna dela Muhameda al Habibija in funkcionarja biroja za odnose s tujino Malika Basharja.

Prireditve v počastitev dvanajstega kongresa

V vseh delovnih organizacijah po Jugoslaviji pozorno spremljajo razpravo na kongresu

BEOGRAD, 28. junija – Vsepovsod po Jugoslaviji delovni ljudje in občani pozorno spremljajo delo 12. kongresa jugoslovanskih komunistov. V številnih delovnih organizacijah so pripravili delovna tekmovanja v njegovo počastitev, osnovne organizacije ZK pa so v svoje vrste sprejele nove člane. Kongresu pošiljajo brzojavke, v katerih izrekajo podporo prizadevanjem delegatov, da bi na kongresu oblikovali konkretne odgovore na vsa vprašanja prihodnjega družbenogospodarskega razvoja. Tudi z vseh delovišč letošnjih mladinskih delovnih akcij so brigadirji včeraj in danes poslali pozdravna pisma kongresu.

Tako kot od drugod poročajo tudi iz delovnih organizacij Bratstvo Pucarevo, usnjarski kombinat Visoko, iz hidroelektrarn na Neretvi, banjaluškega Jelšingrada, goraždanske Pobjede in še vrste kolektivov v Bosni in Hercegovini, da v okviru priprav za šesti kongres republiških sindikatov pozorno spremljajo razprave na kongresu o prizadevanjih za odločno premagovanje gospodarskih težav, uresničevanje stabilizacijskih nalog in predvsem za pravo vrednotenje proizvodnega dela. V počastitev kongresa pa so v Prnjavoru sprejeli med člane zveze komunistov kar 230 mladih.

Tudi v Sloveniji so danes na zborih delovnih ljudi namenili pozornost razpravam na kongresu. Včeraj in danes so v številnih krajih pripravili prireditve v počastitev največjega zborovanja jugoslovanskih komunistov. V rudniku Kanižarica so se sestali člani ZK in kandidati za sprejem in govorili o zgodovini vseh dosedanjih kongresov ZKJ. V kulturnem domu v Črnomlju pa so odprli razstavo dokumentarnega gradiva »Kongresi ZKJ in ZKS«. Na srednji šoli za gostinstvo in turizem v Novem mestu so izročili članske izkaznice desetim mladincem.

Prestavili kolektivni dopust

V Labodovem tozdu v Krškem nameravajo izpolniti zahteven polletni plan

KRŠKO, 28. junija – V krški Libni, eni od temeljnih organizacij novomeškega Laboda, te dni ne poznajo počitka: vse bolj povpršujejo po njihovih ženskih bluzah, preko Adidasa pa povečujejo tudi izvoz moških in ženskih srajc, tako da imajo skoraj do konca leta zasedene vse svoje zmogljivosti.

Ker žele v celoti zadovoljiti domače in tuje kupce, so se mimo stabilizacijskih ukrepov – povečujejo produktivnost, zmanjšujejo stroške ter porabo osnovnih surovin ter pomožnega materiala, ki je vse bolj domačega izvora – odločili, da za tri dni prestavijo kolektivni dopust, da bi izpolnili polletni plan. Vse kaže, da bodo dosegli tudi načrtovano celoletno proizvodnjo, v njej pa za 1,2 milijona dolarjev izvoza na zahodna tržišča. Hkrati s tem 330-članski kolektiv kot tudi delovna organizacija Labod v celoti povečuje tudi izvoz na vzhod.

V. P.

Junija je primanjkovalo kurilnih olj in bencina

Slovenija je ta mesec dobivala vsak dan po 200 ton mazuta, potrebovala pa bi ga 1600 ton – Pomurski kombajni so pred žetvijo žejni

LJUBLJANA, 28. junija – Zaradi znanih težav okoli nakupa surove nafte je Slovenija v juniju dobila manj naftnih derivatov, kot bi ji pripadalo po energetski bilanci in precej manj, kot jih je potrebovala. Najbolj kritično je bilo z mazutom: namesto 1600 ton, kolikor bi ga potrebovali vsak dan, so delovne organizacije dobile samo 200 ton. Za tretjino manj pa je bilo tudi bencina, dizelskega goriva in kurilnega olja za gospodinjstva.

Kurilnega olja zato pri Petrolu zasebnikom niso vozili, mazut pa so dobavljali samo tisti industriji, ki je po mnenju republiškega komiteja za energetiko in industrijo to gorivo nujno potrebovala. Toda zaradi omejenih količin mazuta, ki ga je Slovenija dobivala iz rafinerij za vse delovne organizacije, ki so bile na prednostnem seznamu porabnikov mazuta, ni bilo dovolj goriva. Na prednostnem seznamu je bilo namreč 90 porabnikov. Ti bi potrebovali skupaj 900 ton mazuta na dan, na voljo pa ga je bilo samo po 200 ton.

Zaradi tega je Slovenija v juniju dodatno uvozila 20 tisoč ton mazuta. Iz državnih rezerv smo si sposodili tudi pet tisoč ton bencina, kljub temu pa so s temi količinami lahko oskrbeli samo 90 bencinskih črpalk ob najbolj prometnih cestah. V Sloveniji pa imamo 300 bencinskih črpalk. Slovenija je pri materialnih rezervah spet zaprosila za novih osem tisoč ton bencina, s čimer bomo krepko prekoračili porabo naftnih derivatov, ki nam jih je določila energetska bilanca.

V juliju naj bi za vso državo uvozili več surove nafte, kot smo v začetku leta predvideli, zato pri Petrolu upajo, da se bo oskrba v tem mesecu vendarle nekoliko izboljšala, saj bodo dodatne količine mazuta zadoščale le do sredine julija. Na današnji seji skupščine samoupravne interesne skupnosti naftno-plinskega gospodarstva so zato industrijo pozvali, naj, če je le mogoče, kuri zemeljski plin, ki poleti zaradi manjše porabe ostaja.

Na današnji skupščini je bila najbolj vroča razprava okoli združitve Petrola in Ista-benza. Energetski zakon namreč zahteva, da se energetsko gospodarstvo organizira tako, da bo oskrba z energijo čim bolj enakomerna in poceni. Istra-benz namreč trdi, da bi takšna organiziranost, kakršno predvideva zakon, pomenila odpravo njihove delovne organizacije, z združitvijo prodaje Istra-benza v sozdu Petrol bi po njihovih besedah zgubili več kot polovico dohodka, posebno tistega, ki ga ustvarjajo s prodajo tekočih goriv jahtam v marini, ladjam in na bencinskih črpalkah na mejnih prehodih.

TONJA SLOKAR

● MURSKA SOBOTA, 28. junija – Čeprav so v Pomurju že začeli žeti ječmen, še ta teden pa se bo okrog 250 zasebnih in družbenih kombajnov lotilo spravila pšenice na 14 tisoč hektarih polj, še vedno nimajo zagotovila, da bo na voljo dovolj goriva in rezervnih delov za kombajne. Tako je bilo tudi danes: od trinajstih servisov jih je kar osem brez kapljice nafte, na petih črpalkah pa jo lahko dobijo kombajnisti le v majhnih količinah.

Ker so v Pomurju sklenili letos pogodbe s kmetijskimi organizacijami in kooperanti za odkup več kot dvajset tisoč ton pšenice, kar je petkrat več kot lani, štabi za žetev v posameznih občinah upravičeni bijejo plat zvona in zahtevajo od odgovornih v republiki, predvsem pa od Petrola, naj pravočasno oskrbi kmetijstvo z zadostnimi količinami nafte.

Po podatkih teh štabov bi potrebovali v mesecu juliju, ko naj bi žetev v glavnem končali, skupaj 1170 ton nafte za kombajne, za transport pšenice in za potrebe sušilnic, zato so že zahtevali naj bi v potniškem prometu ukinili vrsto avtobusnih prevozov med šolskimi počitnicami in kolektivne dopuste v nekaterih večjih delovnih organizacijah; prevoznikom blaga v cestnem prometu pa so naročili, naj čim več tovorov usmerijo na železnico.

BORO BOROVIĆ

Obisk gojencev vojaške akademije

V Litostroju so se seznanili s proizvodnim procesom in samoupravno ureditvijo

LJUBLJANA, 28. junija – Stodvajsetčlanska skupina gojencev vojaške akademije iz Beograda, ki je prispela dopoldne, je obiskala tovarno Litostroj. Gojence so najprej popeljali po proizvodnih obratih, nakar so jih seznanili s samoupravno organiziranostjo v tovarni in o položaju tovrstne industrije v zdajšnjem družbenem trenutku. Gojence so zanimali predvsem načini izdelave zahtevnih izdelkov za vojaške potrebe, kakor tudi organizacija proizvodnega procesa in izvozni dosežki.

Po obisku tovarne so odšli h grobnici narodnih herojev, kjer so položili venec. Popoldne pa so odpotovali na Bloke.

Obisk sta organizirali vojaška akademija kopenske vojske in ljubljansko armadno območje z namenom, da bi gojenci, ki so se doslej urili na Blokah, pridobili znanje o proizvodni in samoupravni praksi v tisti veji industrije, ki izdeluje tudi za potrebe naše armade.

L. Š.

Obisk tujih delegacij

Petnajst tujih delegacij, ki so obiskale Slovenijo, si je danes ogledalo nekatere delovne organizacije in kulturne znamenitosti v sedmih občinah

LJUBLJANA, 28. junija – Številne tuje delegacije, ki so se udeležile 12. kongresa ZKJ, so danes obiskale občine v naših republikah in pokrajinah, Slovenijo pa je obiskalo 15 delegacij. Kot gostje občinskih konferenc ZKS so delegacije obiskale sedem slovenskih občin: ljubljanski občini Center in Moste-Polje, Kamnik, Litijo, Škofjo Loko, Kranj in Piran. Delegacije sta danes zjutraj po prihodu pozdravila na Brdu pri Kranju član predsedstva CK ZK Slovenije Jak Koprivc in izvršni sekretar predsedstva CK ZK Slovenije Dino Kodarin ter jih seznanila z nekaterimi značilnostmi dela in življenja v SR Sloveniji in z dejavnostjo ZK Slovenije.

Delegacije Komunistične partije Indije, Afriške narodne unije Zimbabve in Socialistične leve partije Norveške so si v Ljubljani ogledale Klinični center, staro mestno jedro, Narodno galerijo in Muzej ljudske revolucije.

Delegacija Delavske partije Koreje si je ogledala kamniški Titan, kjer so jo seznanili z razvojem ter življenjem v delovni organizaciji. Gostje so si ogledali še del Titanove proizvodnje ter tamkajšnjo muzejsko zbirko.

Delegaciji KP Bolgarije, ki jo je vodil sekretar CK Kiril Zanev, in Socialistične partije San Marina, v kateri je bil član direkcije Mario Branzetti, sta obiskali litijsko občino. Po pogovoru s predstavniki občinske skupščine in družbenopolitičnih organizacij občine Litija sta delegaciji obiskali predilnico Litija ter se seznanili s samoupravnim delovanjem in gospodarskim razvojem te delovne organizacije.

● LJUBLJANA, 28. junija – Danes opoldne je predsednik izvršnega sveta skupščine SR Slovenije Janez Zemljarič s sodelavci sprejel delegacijo Demokratične ljudske republike Koreje, ki sodeluje na 12. kongresu ZKJ in jo vodi predsednik vlade in član prezidija politbiroja CK Korejske partije Li Zong Ok. V pogovorih sta obe strani visoko ocenili stopnjo političnih odnosov med državama in izrazili prepričanje, da se bodo bilateralni odnosi še naprej razvijali po poti, ki sta jo začrtala predsednika Tito in Kim Il Sung. Obe strani sta tudi poudarili željo po še intenzivnejšem gospodarskem sodelovanju med DLR Korejo in SR Slovenijo, še posebno na področjih predelovalne, farmacevtske in elektro industrije ter pri skupnih vlaganjih in kooperacijah, poroča republiški komite za informiranje.

Popoldne so delegacijama razkazali tudi grad Bogenšperk in obrat Presada v Gabrovki.

Delegaciji Socialistične partije arabskega preporoda Iraka in Ljudske progresivne partije Gvajane sta v Škofji Loki obiskali Jelovio, kjer sta si ogledali proizvodnjo, nato pa sta se v Gradisu pogovarjali s predstavniki obeh delovnih organizacij.

Iskrino delovno organizacijo Telematika v Kranju so obiskali predstavniki Revolucionarne partije Mehike, Gibanja k socializmu Venezuele in Socialistične partije Čila, nato pa še partijsko-državna delegacija LRD Koreje.

Po ogledu tovarne na Laborah so se pogovarjali z gostitelji o proizvodnji in samoupravljanju.

Delegacija Narodnega gibanja za osvoboditev Angole, ki jo vodi Aleksander Rodrigez Kito, član politbiroja in minister za notranje zadeve, je obiskala piransko občino in se zadržala na Splošni plovbi. Predstavniki tega kolektiva in predstavniki družbenopolitičnega življenja iz občine so angolske goste seznanili s samoupravno organiziranostjo in delovanjem samouprave v tej delovni organizaciji ter jim predstavili občino Piran. Angolske goste je zelo zanimalo sodelovanje Splošne plovbe z angolskimi partnerji. Že leta 1976 so namreč z njimi sklenili sporazum o sodelovanju, leta 1979 pa uvedli skupno linijo Angomed (gre za ladijski prevoz med Angolo in Sredozemljem). Predstavniki Splošne plovbe so menili, da je skupni posel uspešen ter da so možnosti za nadaljnji razvoj tega sodelovanja. Delegacija si je popoldne ogledala še muzej Splošne plovbe v Portorožu.

Sociala daje svoj delež stabilizaciji

Socialno pomoč tistim, ki to pomoč potrebujejo – Vloga šestih sisov

LJUBLJANA, 28. junija – Zdajšnje gospodarske in socialne razmere terjajo od skupnosti socialnega varstva Slovenije, da poseže v socialne tokove na dva načina: najprej – da usklajujejo gibanja v socialnem varstvu, tako da bo to področje združenega dela zagotovilo nujni delež pri stabilizaciji in dalje – da uravnava socialno varnost ljudi tako, da bodo deležni pomoči tisti, ki jo potrebujejo. Ta pomoč če je izkazana v denarju pa ne sme še naprej izgubljati svoje realne vrednosti.

Predsedstvo skupščine te skupnosti je danes sklenilo pozvati vseh šest sisov, ki z delom svojih programov sestavljajo skupnost socialnega varstva (socialno skrbstvo, družbeno varstvo otrok, zaposlovanje, pokojninsko in invalidsko zavarovanje, starostno zavarovanje kmetov in stanovanjsko gospodarstvo), da pripravijo oprijemljiva problemska poročila.

A. Š.

Množično in učinkovito

Organizacija ZRVS Slovenije šteje že 67.021 članov – Poudarek delu v krajevnih organizacijah – Med rezervnimi starešinami vse več žensk

LJUBLJANA, 28. junija – Zveza rezervnih vojaških starešin Slovenije, ki letos praznuje 30-letnico delovanja, je s svojimi 67.021 člani prerasla v močno družbeno organizacijo, ki se aktivno vključuje v vse tokove družbenopolitičnega in gospodarskega življenja, še zlasti na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. Rezervni starešine so s svojim delom pomembno prispevali k podružbljanju obrambe in zaščite, saj v komitejih za SLO in družbeno samozaščito, v različnih svetih, odborih, komisijah, v narodni in civilni zaščiti aktivno deluje kar 26.620 članov ZRVS.

Tako učinkovitost je organizacija ZRVS dosegla predvsem s krepitvijo krajevnih organizacij. Reorganizacija je bila najbolj intenzivna leta 1980, ko je v Sloveniji potekala tudi preobrazba krajevnih skupnosti. Število osnovnih organizacij se je precej zmanjšalo; preoblikovale so se v krajevne organizacije, ki so osnovna oblika organiziranosti rezervnih starešin v krajevnih skupnostih. Delo je tako postalo učinkovitejše, saj je zdaj le nekaj krajevnih organizacij, ki štejejo več kot sto članov.

Ob koncu leta 1981 je organizacija ZRVS Slovenije združevala 12 medobčinskih svetov ZRVS, dve mestni organizaciji (Ljubljana in Maribor), obalno organizacijo, 60 občinskih, 725 krajevnih in 68 osnovnih organizacij. Člani ZRVS so delovali še v 262 aktivih v ozdih, v 347 aktivih v krajevnih skupnostih in v 266 aktivih na šolah.

Število članov ZRVS se je v primerjavi z letom 1978 povečalo za 6,4 odstotka (leta 1978 61.589, zdaj 67.021). Do tako občutnega povečanja števila članov je prišlo predvsem zato, ker so v organizacijo začeli vključevati tudi delavce in delavke, ki opravljajo odgovorne naloge na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. V ZRVS je vse več tudi žensk, ki v nekaterih krajevnih in občinskih organizacijah uspešno opravljajo tudi najodgovornejše naloge.

Med 67.021 člani organizacije ZRVS je kar 12.722 udeležencev NOB (leta 1978 13.274), žensk je 422 (leta 1978 258), starešin JLA je 91, najbolj pa se je povečalo število članov brez čina. Teh je danes že 1580, leta 1978 pa jih je bilo le 430. V ZK je danes včlanjenih 23.487 rezervnih starešin, tri tisoč več kot leta 1978. Tako je v zvezi komunistov danes že 35,5 odstotka rezervnih starešin iz naše republike. Ta odstotek se bo v prihodnje še povečal, saj je večina mladih rezervnih starešin, ki prihajajo iz JLA, že včlanjenih v ZK.

Delo pa bi bilo bržkone še učinkovitejše, če bi imele vse organizacije ustrezne možnosti za delo. Kar 17 občinskih organizacij je brez primernih prostorov, podatkov za krajevne organizacije pa še niso zbrali. Samo devet občinskih organizacij ima redno zaposlenega delavca, 39 občinskih organzacij ima zaposlenega delavca s skrajšanim delovnim časom, 21 občinskih organizacij pa nima plačanega delavca in vsa administrativna, strokovna in finančna dela opravljajo brezplačno.

BRANKO SOBAN

AUTO magazin

Pametno predpisovanje zdravil, prihranek deviz

Mnogi zdravniki predpisujejo preveč zdravil, pa tudi taka, ki bi jih lahko nadomestila cenejša

LJUBLJANA, 28. junija – Republiški izvršni svet je sprejel sklep, da pri nas ne sme zmanjkati življenjsko pomembnih zdravil. Člani republiškega komiteja za zdravstvo in socialno varstvo pa so danes jasno opredelili nekatere naloge, ki lahko zmanjšajo porabo zdravil tako da bolnik ne bo oškodovan, zdravstvu pa bo ostal prenekateri domač in devizni dinar.

Nekateri slovenski zdravniki namreč kljub številnim pozivom k razumnemu predpisovanju zdravil bolnike še vedno najraje odpravijo s kupom receptov, na katerih so mnogokrat predpisana najdražja zdravila. Torej taka, ki bi jih prav lahko nadomestili s pravtako dosegljivim in nekajkrat cenejšim preparatom. Zato, so poudarili danes člani republiškega komiteja za zdravstvo in socialno varstvo, bi bilo treba poskrbeti za to, da zdravnike o učinkih zdravil ne bi obveščali več le proizvajalci teh zdravil, pač pa bi morali dobivati objektivnejše informacije.

Pri republiškem komiteju za zdravstvo in socialno varstvo se bo spet oblikovala posebna komisija za zdravila. Njena prva naloga pa bo izdelava seznama vseh življenjsko pomembnih zdravil. Seveda bo potrebno izdelati tudi doktrino njihove uporabe, in sicer najprej za centre intezivne nege, kjer je poraba zdravil največja. Končno, so se odločili danes na komiteju, bodo s pomočjo avtomatske obdelave receptov, poiskali tistih sto slovenskih zdravnikov, ki predpisujejo največ zdravil in nato ocenili smotrnost njihovega početja. Poleg tega so sprejeli tudi sklep, da bodo vse slovenske zdravnike s posebnim dopisom pozvali, naj zdravila predpisujejo kar se da razumno. Predno pa jih predpišejo, naj se pozanimajo ali jih bolniki morda že nimajo v domači lekarni. Razmisliti pa bi veljalo tudi o akciji zbiranja in vračanja odvečnih zdravil, ki so jo ponekod že uspešno izvedli. Seveda bi prinešena, originalno pakirana zdravila pregledali strokovnjaki, predno bi jih vrnili v promet.

ŽIVA PAULIN

Sestanek podpredsednikov izvršnih svetov

BEOGRAD, 28. junija (Tanjug) – Danes je bil v Beogradu sestanek podpredsednikov izvršnega sveta skupščine SR Srbije, SAP Vojvodine in SAP Kosovo. Udeležili so se ga tudi nekateri člani teh izvršnih svetov. Razpravljali so o vprašanjih družbenega načrtovanja in razvoja ter o izboljšanju in razvijanju družbenogospodarskih odnosov in sožitja v SR Srbiji. Dosegli so soglasje o rokih in sodelovanju pri pripravi sprememb in dopolnil družbenega načrta SR Srbije za obdobje od 1981 do 1985.

Skupščina porabnikov premoga v Tuzli

TUZLA, 28. junija (Tanjug) – Danes je bila v Tuzli skupščina porabnikov premoga, ki so s predstavniki premogovnika »Kreka« podpisali samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev ter medsebojnih odnosih pri ustvarjanju in delitvi skupnega dohodka. Lani se je na pobudo premogovnika »Kreka« 106 porabnikov premoga iz vse države dogovorilo, da bodo skupno vlagali sredstva v razširitev rudnika. Na skupščini so ugotovili, da večina porabnikov redno uresničuje svoje obveznosti. Doslej so za leti 1981 in 1982 na posebni račun za naložbe vplačali okrog 369 milijonov dinarjev. Del porabnikov pa vendarle ni izpolnil svojih finančnih obveznosti – premogovniku dolgujejo okrog 200 milijonov dinarjev. Nekaterim izmed njih zato spomladi niso dobavili premoga.

Spretno žongliranje z zavarovalnimi premijami

V primerjavi z drugimi jugoslovanskimi zavarovalnicami dosega Triglav zelo ugodne rezultate

LJUBLJANA, 28. junija – Spretno obračanje denarja od zbranih zavarovalnih premij, ki prinaša lepe obresti, je glavni vzrok, da Zavarovalna skupnost Triglav dosega v primerjavi z drugimi jugoslovanskimi zavarovalnicami relativno najugodnejše poslovne rezultate. Triglavu pripomore pri tem še dobra plačilna disciplina slovenskih zavarovancev, po drugi strani pa tudi število nesreč in nezgod (kjer mora seči v blagajno zavarovalnice) raste v Sloveniji v poprečju počasneje kot v drugih republikah.

Manj ugodni so za Triglav drugi pokazatelji. V Jugoslaviji se je recimo vrednost pobranih zavarovalnih premij lani v povprečju dvignila za 35 odstotkov, medtem ko je pri Triglavu v primerjavi z letom 1980 prihodek od premij porasel za 31 odstotkov. Za to zaostajanje navajajo v Triglavu dva razloga: obvezno avtomobilsko zavarovanje se je v drugih republikah podražilo precej bolj kot v Sloveniji; v naši republiki imamo tudi zdaleč več življenjskih zavarovanj kot drugod. Ker so administrativni stroški s temi zavarovanji precej višji kot v drugih zavarovalniških rizičnih skupnostih, cena zavarovanj pa ne raste v sorazmerju z inflacijo – življenjsko zavarovanje zavarovalnici prav tako krha poslovni uspeh.

Zaradi tega se je lani tudi zmanjšal delež Triglava v skupno plačanih zavarovalnih premijah v Jugoslaviji. Medtem ko je zbral Triglav leta 1980 še 17,4 odstotka vseh zavarovalnih premij v državi, se je lani ta delež zmanjšal na 16,8 odstotka. Med devetimi zavarovalnicami je sicer Triglav kljub temu še naprej obdržal tretje mesto – tako po vrednosti sklenjenih zavarovanj, kot tudi izplačanih odškodnin.

Glede na rezerve, ki jih imajo zavarovalnice za izplačilo odškodnin, bi lahko rekli, da je Triglav najzanesljivejša zavarovalnica v Jugoslaviji. V svojih blagajnah ima namreč kar več kot 20 odstotkov vse rezerve, ki jo skupno premorejo vse naše zavarovalnice.

MIRAN KOREN

Od tehnika do zdravnika

Strokovni svet Izobraževalne skupnosti za zdravstveno usmeritev o izobraževanju zdravnikov – Javni poziv ljubljanski medicinski fakulteti

LJUBLJANA, 28. junija – Učni program za zdravstvene tehnike, ki se izobražujejo na srednjih medicinskih šolah, dajejo zadostno podlago za nadaljevanje študija na medicinski fakulteti. Ta naj bi v prihodnje vpisovala predvsem učence s končano medicinsko šolo in zato naj bi čez čas prilagodila tudi sprejemne izpite oziroma tako imenovani katalog znanj, ki jih morajo obvladati bodoči študenti medicine.

Ugotovitev glede programa in predlog za prilagoditev kataloga znanj sta povzetek dveurne razprave strokovnega sveta Izobraževalne skupnosti za zdravstveno usmeritev, ki je na današnji seji obravnaval stališča v zvezi z okroglo mizo Dela o problematiki usmerjenega izobraževanja, na kateri je bila beseda zlasti o vlogi naravoslovno-matematične usmeritve. Člani strokovnega sveta so enotno menili, da so posamezne izjave na okrogli mizi povzročile veliko škode, ker so vnesle zmedo med učence in starše, ki zdaj ne vedo, kateri program (ali naravoslovno-matematični ali za zdravstvene tehnike) predstavlja izhodišče za nadaljevanje študija na medicinski fakulteti.

V razpravi, kjer je bilo najprej ugotovljeno, da so bila na okrogli mizi izražena zasebna stališča in ne stališča medicinske fakultete, je bilo poudarjeno, da je program za zdravstvene tehnike zadosti kvaliteten in zahteven. To velja tudi glede obsega naravoslovnih predmetov, ki jih je toliko kot v nekdanji gimnaziji. Poudarili so, da medicinske tehnike čaka več ur biologije in kemije, enako ur fizike in le nekaj manj ur matematike kot nekdanje gimnazijce. Tolikšen obseg naravoslovnih znanj, ki je pri nekaterih razpravljalcih zbudil dvom, ali jih bodo uspeli obvladati vsi učenci, naj bi bil zadosten porok za uspešno nadaljevanje študija medicinskih tehnikov na medicinski fakulteti. K temu je treba dodati še strokovna znanja in prakso, ki prav tako, kot so menili, zagotavlja uspešen študij medicine. Enotni so bili tudi glede tega, da medicinski tehniki ne potrebujejo »dodatnega paketa znanj«, če želijo študirati naprej za zdravnika, pač pa naj bi ta znanja, kot so nekateri predlagali, dobili učenci naravoslovno-matematične usmeritve. Slišati je bilo tudi predlog, da naj bi učenci naravoslovno-matematične usmeritve opravljali diferencialni izpit na medicinski šoli, in sicer v primeru, če bi se odločili za študij na medicinski fakulteti.

Stališča medicinske fakultete je pojasnil njen dekan, ki je dejal, da medicinska fakulteta pričakuje večino bodočih študentov s srednje medicinske šole, medicino pa naj bi vpisovali tudi učenci z naravoslovno-matematično usmeritvijo. Strokovni svet, ki je menil, da stvar ni razčiščena, je pozval medicinsko fakulteto, naj javno opredeli svoje mnenje glede predhodne izobrazbe kandidatov za študij, češ da je to edini način, s katerim lahko vplivajo na prepričanje učencev in staršev. Odločneje naj bi se o tem izrekel tudi ustrezni upravni organ. Dogaja se namreč, da se nekateri učenci srednjih medicinskih šol skušajo preusmeriti na naravoslovno-matematične šole. Strokovni svet Izobraževalne skupnosti za zdravstveno usmeritev je sklenil, da bo vztrajal na stališču, da srednja medicinska šola predstavlja najbolj ustrezno šolo za nadaljevanje študija na medicinski fakulteti.

BRANIMIR NEŠOVIĆ

Vojvodinska polja so opustošena

Toča je hudo prizadela posevke, poročajo pa tudi o škodi v vinogradih in sadovnjakih

NOVI SAD, 28. junija (Tanjug) – Po podatkih pokrajinskega sekretariata za kmetijstvo je včerajšnja toča povzročila veliko škodo na vojvodinskih poljih. Najbolj hudo je v vaseh Nadalj in Bačko Gradište ter v občinah Žitište in Nova Crnja.

V občini Temerin je toča povsem uničila 30 do 40 odstotkov posevkov na 1500 hektarih, na približno 800 hektarih v bližini vasi Nadalj pri Srbobranu pa je toča pokosila okrog 60 odstotkov posevkov. Na posameznih njivah je uničila ves pridelek.

Iz Bačkega Gradišta poročajo, da je toča poškodovala novo tovarno za predelavo sadja in zelenjave. O škodi na poljih najbrž ni treba niti govoriti. V žabaljski občini je bilo največ škode pri vasi Čuruga.

V občini Novi Bečej je toča poškodovala sadovnjake in vinograde. Na znanem Bisernem otoku je uničila 30 do 40 odstotkov pridelka.

DELO

Glavni urednik ČGP Delo:
JAK KOPRIVC

Odgovorni urednik »Dela«:
BORIS DOLNIČAR

Pomočnika glavnega urednika:
MIRO POČ
VLADO ŠLAMBERGER

Uredniki:
ANTON JANEŽIČ (centralna redakcija), BRANKO PODOBNIK v. d. (notranja politika), FRANJO KRIVEC, JOŽE PETROVČIČ (gospodarstvo), JAKA ŠTULAR (zunanja politika), JOŽE VOLFAND (kultura), JANEZ ODAR (slovensko dopisništvo), NIKO LAPAJNE (ljubljanska rubrika), EVGEN BERGANT (šport), JANEZ KOVAČIČ v. d. (kronika), ALENKA PUHAR v. d. (Sobotna priloga), TIT VIDMAR (Književni listi), STANE IVANC (publicistika), BOŽIDAR PAHOR, BOGDAN POGAČNIK (posebne naloge), JOCO ŽNIDARŠIČ (fotografija), JANEZ SRŠEN (lektorstvo), BOJAN ŠTEFANČIČ v. d. (dokumentacija).

Računalniške skrivnosti iz Amerike na Japonsko

V Kaliforniji aretirali funkcionarje dveh japonskih družb, ki so jih menda zalotili pri poskusu, da bi izmaknili tajne podatke znane firme IBM

OD NAŠEGA DOPISNIKA

NEW YORK, 28. junija – Američani govore o »najhujšem primeru industrijskega vohunstva v zgodovini«. Zmedeni Japonci priznavajo, da so se »ujeli v zanko«.

Nov vihar v ameriško-japonskih odnosih se je porodil, ko so v torek v San Franciscu in v drugih krajih Kalifornije aretirali funkcionarje družb Hitachi in Micubishi; menda so jih zalotili pri poskusu, da bi izmaknili računalniške skrivnosti družbe International Business Machines, še vedno vodilne ameriške in svetovne izdelovalke na tem področju.

Aretacija je sad ene od podzemeljskih operacij zveznega preiskovalnega biroja, trajajoče osem mesecev. Zvezni agent je v znani kalifornijski »silikonski dolini« ustanovil navidezno firmo, prek katere so potlej Japoncem ponudili naprodaj podatke o poslovnih skrivnostih IBM. Funkcionarji družbe Hitachi so po ameriških podatkih plačali lažnemu predsedniku približno 600 tisoč dolarjev, da bi prišli do podatkov o novih izdelkih svojega največjega ameriškega tekmeca. Prejšnji torek so iz letala, ki se je na letališču v San Franciscu že pripravljalo na polet v Tokio, izvlekli tudi nekega predstavnika firme Micubishi, menda s kovčkom, polnim skrivnosti.

Japonska je izgubila glavo od vznemirjenosti. Hitachi priznava, da je plačal, vendar trdi, da se vodstvu firme še sanjalo ni, da gre za podatke, zbrane po nedovoljeni poti. Micubishi pa je v sredo zavrnil vse obtožbe, toda firma je že v četrtek priznala, da je eden od njenih kalifornijskih predstavnikov odštel za »vzorec podatkov« 20 tisoč dolarjev. Vlada je zadržana, japonski premier govori o »škandalu«, zasebno pa se funkcionarji boje, da ne bi to pomenilo novih ameriških ukrepov.

Ukrepov, da bi neprijetnega tekmeca pregnali s tega območja. Še posebej se boje razveljavitve ameriško-japonskega tehničnega sodelovanja v elektroniki in računalništvu. Za to imajo dovolj razlogov. Pravzaprav gre za področje, na katerem bijejo odločilno bitko za svetovno vodstvo v veji, o kateri mnogi mislijo, da bo v kakem poznejšem ciklusu vzpona pomenila tisto, kar je nekdaj pomenila nafta.

Kako se komu piše v tej vojni, o tem so mnenja različna in o temi se nenehno razvnemajo polemike. Ameriški producentje so še vedno pred tekmeci »za nekaj let«, vendar ameriške ocenjevalce najbolj skrbi, da so se Japonci posvetili nekaterim najpomembnejšim delom tovrstne proizvodnje, med drugim »spominu« računalnikov. Boje se, da ne bi bil glavni cilj nekako takole zastavljen: doseči na enem od teh pomembnih področij približno nekaj takega kot monopol in potlej spraviti vodilne ameriške proizvajalce v odvisnost od japonskih dobaviteljev. Seveda bo tisti, ki bo dosegel tak monopolni položaj, lahko narekoval pogoje.

Nedavno odločitev pravosodnega ministrstva, da končajo desetletno tožbo proti družbi IBM, je vsekakor narekovala tudi želja, da bi se ta ameriška velikanka otresla strahu in pomislekov, kolikanj napadalno lahko nastopi proti svojim tekmecem. Trdijo, da je IBM bržčas močno pospešil »ritem izumov« in da namerava dati na tržišče vrsto povsem novih izdelkov. Poznavanje značilnosti teh izdelkov, in to pred drugimi, bi firmi Hitachi omogočilo, da prva začne izdelovati dodatno opremo, s čimer se že sicer ukvarja.

Za ameriške ocenjevalce pa vsa zadeva, povezana s tatvino skrivnosti IBM, ni tako jasna, kot trdi policija. Tatvine in predtatvine takih skrivnosti namreč sodijo k življenju v tej sloviti kalifornijski »silikonski dolini«, kjer je zbrane največ svetovne proizvodnje in izumov s tega področja. Mnogi se vprašujejo, ali je to sploh mogoče preprečiti. Strokovnjakom lahko preprečijo, da bi odnesli dokumente, ko se preselijo iz podjetja v podjetje, kar se tu dogaja vsak dan, toda kako naj bi jih zaustavili, da bi odnesli s seboj tisto, kar imajo v glavi? Mnogi mislijo, da bi poskus – to povsem odpraviti – prizadejal tudi škodo: tako se »silikonska dolina« nenehno »pognojuje« z znanjem in od tod ta poblaznela tekma, ki skrajšuje dobo novih izdelkov na manj kot dve leti in ohranja nezaslišano tekmovalno ozračje, iz katerega se nenehno porajajo izumi.

Tako pri ameriških kot tudi pri japonskih firmah je v navadi, da imajo tam svoje opazovalnice. Njihova naloga je centralam pridno pošiljati vse novosti, do katerih se dokopljejo. Delajo tudi s pomočjo številnih svetovalcev, ki zbirajo podatke. Bleda in nejasna je meja, kaj je pri tem dovoljeno in kaj ni, katere podatke zbero po zakoniti in katere po nezakoniti poti.

● Ne bi se smeli čuditi, če bo ta afera uvod v državno privijanje podjetij in znanstvenikov, ki se ukvarjajo s takimi stvarmi. Osrednja obveščevalna agencija namreč trdi, da se nasprotna velesila poskuša mrzlično dokopati do ameriških elektronskih skrivnosti, saj je ta veja hkrati tudi opora v tehnološkem vodstvu v orožju. Pri tem zagovarjajo razne ukrepe privijanja. Toda mnogi menijo, da vsa stvar nima pomena, da najbolje varujejo skrivnosti ameriška podjetja, ki trepetajo pred drugimi ameriškimi ali japonskimi podjetji.

Afera z Japonci, gledana s te plati, da je močan argument v roke tistim, ki zagovarjajo misel, da bi znanstvenike in izumitelje podjetij strože nadzorovali. Vsa stvar pa je šele v povojih. Aretirane so za visoko varščino izpustili, da se bodo branili na svobodi. Nekaj deset funkcionarjev družb Hitachi in Micubishi, ki jih ameriško pravosodno ministrstvo obtožuje izmikanja skrivnosti IBM, je na Japonskem in doslej niso zahtevali njihove izročitve. Na japonski strani je bilo brž slišati, da najbrž to ne pride v poštev: takšne zanke, kakršne je ameriška policija nastavila industrijskim vohunom, so na Japonskem dovoljene samo, če gre za trgovce z mamili.

Vprašanje pa je, ali bo Washington sploh terjal, da obtožene izroče, ali pa je glavni cilj afere druga stvar: Japonce malo odriniti v tekmi za svetovno premoč v elektroniki oziroma uvesti razne ukrepe, da bi pridobitve ameriške znanosti in izumov zavarovali pred menda številnimi sovjetskimi vohuni. To se bo seveda šele pokazalo.

DRAGIŠA BOŠKOVIĆ

Za več kot 5 milijard dolarjev pogodb

Sestanek v GZJ – V ZSSR bomo izvozili skoraj za 3 milijarde dolarjev

BEOGRAD, 28. junija (Tanjug) – V prvih petih mesecih letošnjega leta so jugoslovanski in sovjetski gospodarstveniki sklenili trgovinske pogodbe v vrednosti okoli pet milijard in 250 milijonov dolarjev. To je približno 90 odstotkov vrednosti blagovne menjave, predvidene za letošnje leto. Vrednost pogodb o izvozu v ZSSR znaša dve milijardi in 750 milijonov dolarjev. Te podatke so sporočili na današnjem sestanku sekcije Gospodarske zbornice Jugoslavije za pospešitev sodelovanja z ZSSR.

Kar zadeva realizacijo teh pogodb, so povedali, da je vrednost petmesečnega jugoslovanskega izvoza na sovjetski trg znašala 870 milijonov dolarjev, uvozili pa smo za okoli 20 milijonov dolarjev manj. To je tretjina vrednosti sklenjenih pogodb, zato so opozorili, da naj bi obe državi pospešili dobavo.

Pomeni Haigov odstop zmago konfrontacije?

Prve uradne bonske reakcije na odstop ameriškega zunanjega ministra: »Odšel je prijatelj zahodnih Evropejcev« – Upanje, da se politika ZDA ne bo spremenila

OD NAŠE DOPISNICE

BONN, 28. junija – V bonskih političnih vrhovih je še brenčalo od ogorčenja zaradi razširitve ameriške zapore izvoza določenih delov za plinovode v Sovjetsko zvezo, ko je odstopil ameriški zunanji minister Haig z obrazložitvijo, da se je v zadnjem času ameriška zunanja politika odmaknila od prvotnega »skrbno načrtovanega kurza« trdnosti, preglednosti in jasnosti. Odšel je »prijatelj zahodnih Evropejcev«, je bilo slišati v prvih uradnih reakcijah in upanje, da se »ameriška politika ne bo spremenila«. Očitno je bila zmeda tako popolna, da se zunanji minister Genscher sploh ni zavedal, kakšno kontradikcijo je zaokrožil v pomirjajoči formuli obžalovanja.

Čeprav o vzrokih Haigovega odstopa še vedno niso na voljo zanesljivi in prepričljivi podatki, si zdaj v Bonnu vsaj vprašanja zastavljajo bolj logično. Bonski »General Anzeiger«, z dobrimi zvezami v zunanjem ministrstvu, ocenjuje Haigov odstop v luči krize zaupanja v atlantski skupnosti in vprašanja o kvaliteti enakopravnosti med zavezniki. »Kakšno linijo bo zdaj sledil Washington«, se vprašuje komentator, »tisto, ki jo je mogoče izluščiti iz dokumentov s srečanj v Versaillesu in Bonnu, ali tisto, pred katero je zdaj kapituliral Haig?« Pri tem vrsta poznavalcev ožjih krogov sodelavcev okoli ameriškega predsednika meni, da je bivši zunanji minister Haig tudi nihal med različnimi linijami, da je po nepotrebnem razburjal svetovno javnost (z napovedjo načrta o »preventivnem atomskem udarcu« proti Sovjetski zvezi, ki ga je pozneje obrambni minister Weinberger zanikal) in da je bil daleč od podobe »goloba«, za kar je postopoma začel veljati v Zahodni Evropi.

Toda, kakorkoli že, v resnici je bil Haig tisti, ki je ameriškemu predsedniku svetoval previdno usklajevanje stališč z zahodnimi zavezniki in je tudi sprejel razloge, ki jih je zlasti Zvezna republika navajala v prid načrtu o izgradnji plinovoda iz zahodne Sibirije v Evropo. Ker je zlasti bonska politika gradila praktično vse na Alexandru Haigu, je potlačenost toliko večja in z njo zaskrbljenost, ki se širi na vsa pomembna področja prihodnje mednarodne politike. Kaj je zdaj na primer s pogajanji o nadzorstvu nad oboroževanjem, se vprašujejo komentatorji v današnjih člankih in sumijo, da od svečano razglašenega in slavljenega konsenza v zahodni skupnosti ni ostalo mnogo.

Kot pomožno sredstvo za dešifriranje ameriških notranjih bojev je rabilo zadnje ameriško-zahodnonemško srečanje znanstvenikov in nekdanjih politikov, ki naj bi obema stranema pomagalo odkriti bistvene točke nesoglasja in določiti področja, kjer se stališča ujemajo.

Pokazalo se je, da nesoglasje ni najgloblje na področju razorožitvene ideje, oziroma, da je ameriška vlada dialog s Sovjetsko zvezo prištela med neobhodnosti zunanjepolitične globalne platforme, toda glede na način pogajanj in zastavljeni cilj se zdi »prepad globlji kot Atlantik« (mnenje enega izmed navzočih).

Jedro spora je v novi ameriški strateški formuli »prevailing with pride« (častno prehitevanje nasprotnika), ki jo je predsednik Reagan na evropskem potovanju pred tremi tedni razvijal v zunanjepolitično strategijo. Težnja k premoči, ki leži nekje med doktrino »zavračanja« iz petdesetih let in »zadrževanja« iz šestdesetih let, je zanesljivo poskus spremembe sedanjega veljavnega izhodišča zavezniške atlantske platforme, ki poudarja stremljenje k »ravnotežju« in pomeni v bonski zunanji politiki izrazito odpoved iskanju prvin premoči, tako na gospodarskem, kot na vojaškem področju. Formula je revizija dosedanje platforme, ki je omogočila popuščanje napetosti in je pripeljala do evropske konference o varnosti in sodelovanju.

Kancler Schmidt je še dan pred Haigovim odstopom opozarjal, da vodijo ameriški ukrepi v novo izdajo hladne vojne in v trgovinsko vojno, v kateri Zvezna republika ne bo sodelovala, toda še nekaj dogodkov v zadnjem času je pokazalo, da je ameriška vlada pripravljena vzeti v zakup trajno nezaupanje z zavezniki. Popolna izolacija v Združenih narodih med glasovanjem o libanonskem konfliktu, kontraverzna posvetovanja o trgovini s Sovjetsko zvezo v okviru OECD in spor glede enostranske izvozne zapore v NATO, so videti mejniki v nastajanju ameriške zunanjepolitične strategije, ki ni več vsklajena s koristmi in željami zaveznikov v Evropi (mimogrede, tudi v Kanadi ne).

Kot majhno opozorilo na poslabšanje izgledov za normalni dialog navajajo v Bonnu tudi dejstvo, da udeleženci omenjenega bonskega znanstvenega srečanja niso več omenjali evropske konference o varnosti in sodelovanju, čeprav je bila evropska razorožitvena konferenca še nedavno ključni element zavezniške strategije v odnosu do vzhoda. Ameriška vlada teži očitno k bilateralni taktiki pogajanj in se je nedavno odločila tezo prenesti na dunajska pogajanja o omejitvi orožja in vojaštva v osrednji Evropi ter tako opustila doslej veljavni optimalni cilj vključenja celotne Evrope v pogajanja o nadzorstvu nad oboroževanjem.

MOJCA DRČAR-MURKO

Kapellarijevo srečanje s koroškimi Slovenci

Novo vodstvo ZSO je obiskalo koroškega škofa – Liturgični jezik in problem »ekskomunikacije«

OD NAŠEGA DOPISNIKA

CELOVEC, 28. junija – Predstavitveni obisk novega vodstva Zveze slovenskih organizacij pri celovškem škofu dr. Egonu Kapellariju je bil, kot pravijo v tukajšnjih krogih, »novost« v zgodovini odnosov med cerkvijo in koroškimi Slovenci in izraz bolj dinamičnega načina politične dejavnosti ene od obeh osrednjih slovenskih organizacij.

Pogovor s škofom, ki se je že proslavil kot človek z neobremenjenim odnosom do nacionalnega vprašanja, je bil »zelo odkrit«. Predsednik ZSO inž. Feliks Wieser (z njim so bili tudi Franc Kukovica, Ludvik Ogris, Janez Wutte in Teodor Domej) je dr. Kapellariju naštel vrsto vprašanj, ki zadevajo življenje slovenske skupnosti, in se zavzel za dobro razmerje med manjšino in koroško cerkvijo. Predmet razgovora je bil zlasti liturgični jezik v južnokoroških cerkvah (kot je znano, so skušajo nacionalistični krogi slovenščino pregnati iz cerkve), govor pa je bil tudi o tako imenovanem »problemu ekskomunikacije« – kot je znano, so člane Demokratične fronte delovnega ljudstva (predhodnice ZSO) in bralce »Slovenskega vestnika« leta 1949 izobčili iz katoliške cerkve. Obnovili so tudi vprašanje, ali ne bi za novega koroškega pomožnega škofa imenovali Slovenca.

Škof je poudaril, da hoče nadaljevati »sinodalno pot« njegovega predhodnika dr. Köstnerja, si torej še nadalje prizadevati po mirnem sožitju med narodoma. »Na primeren način« bodo menda spravili s sveta tudi anahronistično grotesko okrog izobčenja, prizadevanja po uveljavitvi načela krščanske strpnosti med nemško in slovensko govorečimi deželami na Koroškem »so zabila žebelj, ki ga ne bo tako lahko izpuliti«.

Novo vodstvo ZSO je doslej obiskalo že deželnega glavarja Wagnerja, jugoslovanskega generalnega konzula v Celovcu Kržišnika, vodstvo NSKS in predsednika RK SZDL Slovenije Franca Šetinca.

SLAVKO FRAS

TELEKS

S TELEPRINTERJA

Sedemdesetletnica pevskega zbora »Danica«

CELOVEC, 28. junija (Sindok) – Pevski zbor »Danica« v Šentvidu v Podjuni je v nedeljo s slavnostno prireditvijo praznoval 70-letnico delovanja. Zbor, ki šteje med najuspešnejše slovenske zbore na Koroškem, je bil ustanovljen leta 1912, dve leti zatem pa je iz njega zraslo slovensko prosvetno društvo »Danica«.

Na slavnostni prireditvi v kulturnem domu »Danica« v Šentprimožu so poleg dveh društvenih zborov sodelovali štirje zbori sosednih društev in iz Slovenije, s svojim obiskom pa so jubilej zbora počastili med drugim predsednik koroškega deželnega zbora Josef Guttenbrunner, škocijanski župan Albert Holzer, predstavniki slovenskih političnih in kulturnih organizacij ter Radovan Gobec, ki je že dolga leta osebno povezan z delovanjem zbora.

Lanari – novi argentinski zunanji minister

BUENOS AIRES, 28. junija (AFP) – Argentinski veleposlanik v Venezueli Juan Ramon Aguirre Lanari bo novi argentinski zunanji minister v vladi predsednika Rynalda Bignoneja, ki bo 1. julija prevzel dolžnost šefa države. To je sporočila agencija France Presse, sklicujoč se na vire, ki so blizu predsedniku Bignoneju.

Aretirali 44 kurdskih upornikov

ISTANBUL, 28. junija (AP) – Turške varnostne sile so med zadnjo racijo aretirale 44 kurdskih upornikov. Kot so sporočile turške vojaške oblasti, sumijo, da so aretirani pripadniki ilegalne kurdske delavske partije, ki so jo prepovedali pred dvema letoma, ko je oblast v državi prevzela vojska. Ta stranka se bojda zavzema za neodvisno kurdsko državo, ki naj bi jo ustanovili v vzhodnih turških provincah.

V ZRN obsodili dva terorista

STUTTGART, 28. junija (AP, AFP) – Stuttgartsko sodišče je obsodilo na dosmrtno ječo dva pripadnika terorističnega desničarskega gibanja »skupina za nemško akcijo«. Obsojena sta 51-letni inženir Raymond Hörnle in 26-letna medicinska sestra Sibylle Vorderbruegge. Sodili so jima zaradi umora in poskusa umora ter članstva v teroristični organizaciji, ki si je zadala za cilj izgnati tuje državljane iz Zvezne republike Nemčije.

Libijski odposlanec v afriških državah

TRIPOLI, 28. junija (DŽANA) – Posebni libijski odposlanec Ali Abdusalam Triki se je včeraj vrnil z večdnevne turneje po afriških državah. Njihovim voditeljem je izročil poslanico libijskega predsednika Moamerja El Gadafija. Kot poroča libijska časopisna agencija DŽANA, je Abdusalam Triki obiskal Tunizijo, Alžirijo, Maroko, Mavretanijo, Mali, Togo, Gano, Benin, Nigerijo, Gabon in Ekvatorialno Gvinejo.

S predstavniki teh držav se je pogovarjal o varnosti na afriški celini in skupnem uporu proti vsem oblikam tujega vmešavanja v notranje zadeve afriških držav. Izrazili so tudi mnenje, da bi morali na sestanku voditeljev afriških držav, ki naj bi pomagal okrepiti enotnost na »črni celini«, poskušali najti rešitve za afriške prolbeme. Triki se je pogovarjal tudi o razvoju sodelovanja med Libijo in državami, ki jih je obiskal.

Salvadorski uporniki spreminjajo strategijo

CIUDAD MEXICO, 28. junija (Tanjug) – Salvadorska uporniška fronta Farabundo Marti (FMLN) je napovedala, da bo spremenila strategijo boja proti salvadorskemu režimu – v prihodnje bodo tarča akcij pripadnikov omenjene fronte infrastrukturni gospodarski objekti. Ker so že uničili veliko avtobusov, je promet močno otežkočen. Poleg tega so razstrelili več ključnih daljnovodov in pretrgali telefonske zveze na približno 30 odstotkov salvadorskega ozemlja. Uporniki napadajo ključne režimske položaje v severnih in vzhodnih provincah. Kot poročajo, so v zadnjih bojih v provincah Morazan in Usulutan ubili 550 vojakov in tako močno omajali položaj režimske vojske v tem delu države. Pravijo tudi, da so zasegli veliko orožja in prvič v dveletni salvadorski vojni zajeli 40 vojakov. Med zajetimi je tudi namestnik obrambnega ministra salvadorskega režima polkovnik Adolfo Castillo. Opazovalci menijo, da so to kritični časi za salvadorski režim.

Zmaga stranke Pangu na Papui – Novi Gvineji

PORT MORESBY, 28. junija (AFP) – Stranka Pangu nekdanjega premiera Michaela Somarea si je na včerajšnjih parlamentarnih volitvah v Papui – Novi Gvineji zagotovila pomembno zmago, menijo opazovalci v glavnem mestu te države Port Moresbyju. Po prvih rezultatih volitev v novi parlament, v katerem je 109 mest, si je stranka Michaela Somarea zagotovila 36 poslanskih mest, tako da bo Somare gotovo dobil mandat za sestavo nove vlade Papue – Nove Gvineje.

Odložili obisk šrilanškega ministra

COLOMBO, 28. junija (Tanjug) – Uradna obiska šrilanškega zunanjega ministra Šahula Hamida v Tokiu in Seulu so odložili; tako so objavili v šrilanškem zunanjem ministrstvu. Šef diplomacije naj bi se v Tokiu in Seulu pogovarjal s svojimi gostitelji o dvostranskem sodelovanju. Neuradno pa se je zvedelo, da so obisk odložili zaradi zdravja šrilanškega ministra in da bodo datum potovanja v obe državi objavili prihodnji mesec.

Julija konferenca držav OPEC

BAHREIN, 28. junija (Reuter) – Na Dunaju bo 9. julija ministrska konferenca držav članic OPEC, na kateri se bodo pogovarjali o tem, koliko nafte bodo načrpali do letošnjega septembra. V dobro obveščenih krogih menijo, da proizvodnje ne bodo bistveno povečali. Kot načrtujejo, bodo v tem obdobju načrpali 17,5 milijona sodov nafte na dan; na Dunaju pa bi se utegnili dogovoriti, da bi je vendarle načrpali nekoliko več – 22 ali 23 milijonov sodov. Kot piše list »Middle East Economic Survey (MEES)«, ki izhaja v Nikoziji, bo to prvo pomembnejše srečanje predstavnikov držav članic OPEC po ministrski konferenci v Quitu.

V Bruslju preložili obisk Mobuta

BRUSELJ, 28. junija (Tanjug) – V Belgiji so za nedoločen čas preložili uradni obisk zairskega predsednika Mobuta, ki naj bi pripotoval v to državo sredi prihodnjega meseca. S tem so hoteli pokazati, da se ne strinjajo s pred kratkim začetim sojenjem skupini zairskih parlamentarcev v Kinšasi, ki so se zavzemali za večje svoboščine v političnem življenju. Obdolžence zastopajo belgijski odvetniki, vendar jim zairske oblasti niso dovolile, da bi bili navzoči ob začetku sodnega procesa. Odvetniki namreč niso pravočasno dobili vizumov za vstop v Zaire. To je povzročilo dodatne belgijske proteste, flamski socialisti pa so celo predlagali, naj bi prenehali pošiljati gospodarsko pomoč Zairu. O tem predlogu bo odločal parlament v naslednjih dneh.

IZ POSLOVNEGA SVETA

● OBRESTNE MERE RASTEJO, RASTE TEMPERATURA – Predstavniki osrednjih bank iz Evrope in ZDA, ki so se minuli teden zbrali v Baslu na redni letni skupščini banke za mednarodni proračun (BIS), predvidevajo, da se bodo v drugi polovici leta znatno zvišale obrestne mere v vsem svetu, pri tem pa bodo vodilno vlogo spet odigrale ZDA.

Bankirji iz vodilnih industrijskih držav namreč menijo, da svetovna rast vlog varčevalcev ne bo tako visoka, da bi lahko zadostila vsemu povpraševanju po posojilih, ne glede na to, ali bi po posojilih povpraševale vlade ali pa gospodarske organizacije iz industrijskih držav in držav v razvoju. Nesorazmerje med privarčevanim denarjem v bankah in povpraševanjem po posojilih, kar pravzaprav, spodbuja rast obrestnih mer, bo dalo »gonilno energijo« tudi dolarju, tako da bo vrednost te valute vsaj še nekaj časa rastla, piše Svetska privreda.

V Baslu so funkcionarji osrednjih bank izrazili tudi zaskrbljenost zaradi gibanja mednarodnih denarnih tokov. Letošnje varčevanje v svetu, ki znaša približno 500 milijard dolarjev, kot zdaj kaže, ne bo zadovoljilo potreb po posojilih. Takšen položaj lahko pričakujemo deloma tudi zato, ker države članice organizacije naftnih izvoznikov (OPEC) ne bodo imele presežka za investiranje. Po drugi strani pa bo samo povpraševanje ameriške vlade po posojilih »vsrkalo« najmanj 100 milijard dolarjev; verjetno celo več.

V drugi polovici lanskega leta so bile banke v ZDA zmožne ponuditi velike vsote mednarodnih posojil, a ob visokih obrestnih merah. Po podatkih BIS so se neto eksterna posojila ameriških bank (po odbitem depozitu iz tujine) povečala na 38,5 milijarde dolarjev oziroma za domala 100 odstotkov. Poleg tega so ameriške korporacije in nebančne ustanove povečale svoje depozite v bankah zunaj ZDA za 31,2 milijarde dolarjev ali za 56 odstotkov.

● OCARINJENI JUGOSLOVANSKI IZDELKI – Od 26. junija dalje je evropska skupnost uvedla carine za nekatere izdelke iz Jugoslavije, ker so naši izvozniki presegli brezcarinski kontingent. Gre za železne ali jeklene cevi, bakrene cevi, aluminijske palice, plošče ali liste, debelejše od 0,2 milimetra ter za nekatere prikolice. Uvedba carin velja do konca leta. Francija je dobila pravico, da uvede pristojbine na ženske in moške obleke iz naše države in sicer na temelju določbe o zaščitni klavzuli (115. člen ‚rimskih sporazumov'). (B. M.)

● ZAKLJUČENA PROTIDUMPINŠKA PROCEDURA – Ministrski svet je potrdil rezultate pogajanj komisije EGS z uvozniki ali izvozniki hladilnikov iz naše države (ter ČSSR, Nemške DR, Madžarske, Romunije, Poljske, ZSSR) o določanju minimalne cene za te izdelke, za katere so lani uvedli protidumpinško preiskavo. Zanimivo je, da v odboru za protidumpinški postopek ni bilo soglasja, zato so zadevo predložili ministrskemu svetu, ki je potrdil dogovore, ki jih je sklenila komisija EGS. S tem je protidumpinška procedura proti jugoslovanskim (in ostalim) hladilnikom dokončno zaključena.

● TUJE LICENCE HROMIJO POLJSKO INDUSTRIJO – Namesto da bi postale vzvod napredka, so tuje licence precej prispevale k hromitvi poljske industrije. Še zlasti zaradi pomanjkanja konvertibilnih deviz za uvoz ustreznih surovin in rezervnih delov, piše dnevnik »Tribuna Ludu«. Časopis nakazuje tri mogoče rešitve, da bi premostili to »ozko grlo«: prvič, del licenčne tehnologije bi lahko uporabljali ob pomoči držav članic SEV; drugič, od podjetij, ki izvažajo, bi lahko »vzeli« del deviz za uvoz nujnih surovin in nadomestnih delov; in tretjič, gre za zamisel, da bi tujemu kapitalu dovolili investiranje v poljska podjetja. V zadnjem desetletju je Poljska kupila 428 licenc v visoko razvitih zahodnih državah, od tega je bilo 80 odstotkov licenc namenjenih elektronski in kemični industriji. Z izvozom licenčnih izdelkov je Poljska v letih od 1971 do 1981 zaslužila več kot 6 milijard dolarjev.

● VEČANJE AMERIŠKEGA PRIMANJKLJAJA – Rekordni uvoz avtomobilov, jekla in telekomunikacijske opreme je bil glavni vzrok za hitro rast primanjkljaja v plačilni bilanci ZDA. Primanjkljaj je v maju dosegel najvišjo raven v zadnjih štirih mesecih, je sporočilo ameriško ministrstvo za trgovino, znašal je 3,29 milijarde dolarjev, medtem ko je znašal v aprilu 322 milijonov dolarjev. Ameriški uvoz se je v prejšnjem mesecu povečal za 18,4 odstotka. Uvoženo blago je bilo vredno 21,5 milijarde dolarjev. To je največje mesečno povečanje uvoza vse od leta 1974, piše Tanjug, kar bi po besedah sekretarja ameriškega ministrstva za trgovino Malcolma Balbridgeja pomenilo tudi »začetek konca recesije«. Primanjkljaj je bil večji, čeprav so občutno zmanjšali uvoz nafte.

● NOVA TOVARNA MOTORNIH OLJ – V rudarsko-industrijskem kombinatu Sileks v Kratovu so minule dni odprli novo tovarno za proizvodnjo motornih olj. Letna zmogljivost tovarne je 20.000 ton motornih in hidravličnih olj za vse vrste vozil. Naložba je vredna 100 milijonov dinarjev. V novi tovarni je dobilo delo 40 delavcev, skupen letni prihodek pa bo znašal 200 milijonov dinarjev. Proizvodi te tovarne bodo zadovoljili potrebe po teh oljih v Makedoniji, na Kosovu in v južni Srbiji, piše Svetska privreda.

Britanski železničarji včeraj začeli stavkati

Vozi le peščica od 17.000 vlakov, ki vsak dan prepeljejo okrog 2 milijona potnikov – Zmeda

OD NAŠE SODELAVKE

LONDON, 28. junija – Britanski železničarji so izpolnili svojo grožnjo in danes začeli veliko nacionalno stavko, ki je hudo prizadela ves britanski promet. Od 17.000 potniških vlakov, ki navadno vsak dan vozijo okrog 2 milijona potnikov, jih danes obratuje le peščica in še to samo na kratkih odsekih prog, ta omejena železniška služba pa ne vpliva na celotni učinek današnje stavke. Generalni sekretar nacionalnega sindikata železničarjev (NUR) Sidney Wieghell trdi, da se je 99 odstotkov železničarjev njegovega sindikata odzvalo pozivu za stavko.

Poleg nacionalne stavke železničarjev v Londonu še vedno ločeno stavkajo delavci podzemne železnice, katerim so se danes solidarno pridružili s stavko tudi delavci šestih londonskih avtobusnih garaž mestnega prometa, tako da je tudi mestni avtobusni promet nereden in omejen. To je prizadelo 800.000 ljudi, ki se vsak dan z vlaki, podzemno železnico in mestnimi avtobusi vozijo v London na delo in tako so danes izredni privatni avtobusi in avtomobili nadomestili prometna sredstva javnega transporta. Posledica tega je na cestah okrog Londona in v Londonu štirikrat večji promet kot normalne delovne dni, to pa povzroča hudo prometno gnečo.

Sedanji zbor NUR se vrti spet okrog plač in produktivnosti. Sindikati zahtevajo 12 odstotno povišanje plač, računajoč od 16. aprila naprej, uprava britanskih železnic pa je ponudila le 5 odstotno povišanje od 6. septembra naprej in še to vezano na produktivnost. Uprava britanskih železnic trdi, da nima sredstev in mora biti zato vsako povišanje plač vezano s produktivnostjo.

Britanska vlada, ki železnicam daje 810 milijonov funtov letno, pa odločno odklanja posredovanje v tem sporu.

ALJA KOŠAK

Odločen ne za rakete

Na referendumu v belgijskem mestu Florennes, kjer naj bi namestili manevrirne rakete, skoraj 76 odstotkov prebivalstva nasprotuje načrtu vlade

OD NAŠEGA DOPISNIKA

BRUSELJ, 28. junija – Prebivalci belgijskega mesteca Florennes, kjer vlada premiera Wilfrieda Martensa namerava postaviti ‚manevrirne rakete', če bo dokončno sprejeta politična odločitev o sodelovanju Belgije v ‚modernizacijskem načrtu' severnoatlantskega pakta, po katerem naj bi od konca prihodnjega leta dalje v petih zahodnoevropskih članicah NATO namestili 572 ‚pershingov' in ‚manevrirnih raket', so se na včerajšnjem referendumu z veliko večino izrekli proti jedrskim orožjem v svojem okolišu. Točneje, skoraj 76 odstotkov prebivalcev nasprotuje inštalaciji raket NATO v letalskem oporišču blizu mesta.

Referendum v Florennes, ki je bil za nasprotnike inštalacije ‚manevrirnih raket' na belgijskem ozemlju izredno pomemben preizkus utripa javnega mnenja, je torej zavrnil natovska orožja, hkrati pa je pokazal, da še več prebivalcev nasprotuje ekspropriacijam zemljišča za razširitev letalskega oporišča. Kar 80 odstotkov prebivalcev je negativno odgovorilo na vprašanje, ali bi privolili v ekspropriacijo zemljišča, da bi letalska baza lahko sprejela še nujno potrebne inštalacije za ‚manevrirne rakete'. Tretji zanimivi podatek včerajšnjega referenduma v Florennes je relativna nezainteresiranost mestnega prebivalstva. Od 2768 meščanov jih je na referendum prišlo le 850, kar je kljub dokaj visoki udeležbi okoličanov znižalo udeležbo na 41,5 odstotka celotnega prebivalstva v Florennes. Kmetje, ki jim grozi odvzem zemljišča za razširitev letalske baze, so bili torej precej bolj motivirani od mestnih prebivalcev.

O praktičnih posledicah nedeljskega referenduma, ki so ga nasprotniki jedrskega orožja v Belgiji označili kot eno najpomembnejših etap v svojih prizadevanjih, da vlado prepričajo o zavrnitvi udeležbe v natovskem načrtu, bo sedaj sklepal mestni svet. Župan Leon Blavier je poudaril, da bo mestna uprava podrobno preučila rezultate referenduma, ko bo sprejemala dokončno stališče, poudariti pa je treba, da rezultati glasovanja v ničemer ne zavezujejo mestnih očetov, da odklonijo ‚manevrirne rakete'. Odločitev bo bržkone sprejeta glede na politične barve zastopstva v mestnem svetu, v katerem imajo večino liberalci (ti so za rakete) in socialisti, ki nasprotujejo jedrskim orožjem v Belgiji. Ker pa bodo čez tri mesece v Belgiji na vrsti občinske volitve, bosta dve stranki, ki želita ohraniti dosedanjo koalicijo na mestni ravni, prisiljeni v kompromisno rešitev, razen če na novembrskih volitvah pride do jasne prevlade ene od dveh najmočnejših strank v Florennes.

BOŽO MAŠANOVIĆ

stop

ljubljanska banka

Ljubljanska banka nudi
· za prodana devizna sredstva ugodne kredite

NOVI DEVIZNI TEČAJI

Tečajna lista št. 125 z dne 28. junija 1982

država	valuta	tečaj velja za	nakupni za devize	srednji	prodajni	nakup. za čeke in kred. pisma	nakup. za efek. in pošt. nak.
Avstrija	šiling	100	275,0110	275,4241	275,8372		
Belgija	frank/C	100	101,0195	101,1713	101,3230		
	frank/F	100	91,7491	91,8869	92,0247		
Danska	krona	100	561,4506	562,2941	563,1375		
Finska	marka	100	1007,3141	1008,8274	1010,3406		
Francija	frank	100	697,1600	698,2073	699,2546		
Nizozemska	gulden	100	1749,9294	1752,5582	1755,1870		
Italija	lira	100	3,4588	3,4640	3,4692		
Norveška	krona	100	761,1390	762,2824	763,4258		
ZR Nemčija	marka	100	1944,6053	1947,5266	1950,4479		
Španija	pezeta	100	42,9360	43,0005	43,0650		
Švica	frank	100	2257,5573	2260,9487	2264,3401		
Švedska	krona	100	779,4044	780,5753	781,7462		
V. Britanija	funt	1	82,3974	82,5212	82,6450		
Irak	ir. dinar	1	162,8633	163,1080	163,3527		
Japonska	jen	100	18,6069	18,6349	18,6628		
Kuvajt	kv. dinar	1	166,3393	166,5892	166,8391		
Kanada	dolar	1	36,3448	36,3994	36,4540		
ZDA	dolar	1	48,0970	48,1693	48,2415		
Avstralija	a. dolar	1	48,0239	48,0961	48,1682		

Nakupni in prodajni tečaji za devize začno veljati 28. junija 1982 ob 14. uri, srednji pa 29. junija 1982. Nakupni tečaji za efektivo, čeke, kreditna pisma in poštne nakaznice s tečajne liste št. 122 z dne 23. junija 1982 ostanejo v veljavi. Srednji in prodajni tečaji za devize se uporabljajo tudi za efektivo, čeke, kreditna pisma in poštne nakaznice, začenši z 29. junijem 1982.

IZ JUGOSLOVANSKEGA ČASOPISJA

Sem Rom ali pa nisem nič!

Vjesnik prinaša pripoved o srečanju z nevsakdanjim pesnikom:

»Slobodan Berberski je zanimiva osebnost z razburljivim življenjepisom. Rodil se je pred 62 leti v Zrenjaninu. Po eni od verzij je bil sprejet v KPJ 1937. leta in »če je tako,« pravi, »sem bil 1941. leta drugič sprejet v partijo.« Slobodan sodi v vrsto prvih vojvodinskih prvoborcev, bojeval se je po vsej Jugoslaviji, po vojni pa je opravljal številne odgovorne dolžnosti.

Nekega dne je zaprosil CK ZKJ, da ga osvobode vseh dolžnosti, ker bi želel postati – pesnik. »Ponudili so mi leto ali dve plačanega dopusta, vendar ponudbe nisem sprejel. Raje sem se odločil za svojo pot, čeprav sem vedel, da mi ne bo lahko.«

Slobodan Berberski je predvsem romski pesnik. Doslej je objavil desetino pesniških zbirk, poleg tega pa se ubada še z znanstvenim delom. V njegovem življenjepisu tudi piše, da je bil prvi predsednik mednarodnega kongresa Romov v Londonu. Še veliko bi lahko povedali iz njegovega življenja, podatke o človeku, ki kaj rad pove, »da mu ni žal niti zaradi pijanstva in še manj zaradi strastne ljubezni do življenja.«

Berberski je v intervjuju obširneje govoril o položaju in odnosu do Romov (s še posebej izraženo specifiko na Kosovu), nakar je na vprašanje Jova Paripovića »Nekateri pravijo, da sploh niste Rom,« odgovoril:

»Vprašanje, če sem Rom ali ne, zastavljajo vedno birokratski, etatistični in nacionalistični krogi. Prvi ljudje, ki se jih spominjam iz svojega doma in s sejmišča, so bili Romi. Prva smrt, ki sem jo videl, je bila smrt Roma. Vsega, kar sem se naučil, sem se naučil od očeta, na sejmih in v krogu družine ... Vse to predstavlja osnovo mojega pojmovanja življenja.«

Res, tako birokratom kot tudi ne nacionalistom ne gre v glavo, da lahko Rom razmišlja razredno. Še za časa Sime Markovića je bila v okolici današnjega Zrenjanina romska partijska organizacija. Ko je Žarko Zrenjanin 1940. leta prišel iz zapora, so Romi pred sodnijo to proslavili s kolom ter svojimi pesmimi in plesi. Rekel bi, da so Romi izhod iz svojega položaja videli v programu ZKJ.

Zakaj bi pozabljali na tiste, ki jih ni bilo sram povedati, da so Romi in so se borili za revolucijo. Nisem edini prvoborec iz romskih vrst. Tudi narodni heroji so med njimi. In prav zato je moj odgovor: Sem Rom ali pa nisem nič!«

Mundial ogroža jadranski turizem

Poročila s svetovnega prvenstva v nogometu polnijo kar lepo število strani po vsem časopisju. S tem pa še ni rečeno, da gre samo za nogomet oziroma šport, temveč imajo lahko te »družabne« dejavnosti tudi zelo negativne spremljajoče posebnosti na področju gospodarstva. Borba tako poroča:

»Jadranski hotelirji, ki so si maja in v začetku junija zadovoljno meli roke, imajo zdaj vse bolj zaskrbljene obraze, saj je število gostov le v neznatnem porastu. V hotelih Montenegroturista od Tivta do Ulcinja letuje le okoli 5.000 gostov, kar pomeni, da je praznih nad 3.000 postelj. Kljub vsemu pričakujejo, da bo proti koncu meseca bolje.

Oseka turistov je presenetila Montenegroturist, čeprav pravijo, da je največji »krivec« zanjo svetovno prvenstvo v Španiji. Po njihovi oceni bi morali pravočasno obvestiti domače in tuje agencije, da bi lahko gostje v vseh hotelih spremljali mundial na malih ekranih.

V prvih petih mesecih je bilo na istrsko-kvarnerski rivieri za dva odstotka več gostov kot lani. Domačih gostov je bilo sicer manj (za 5 odstotkov), vendar je bilo tujcev za desetino več.

Turistični delavci omenjenega področja so že vnaprej računali, da bo junijski obisk slabši kot lani in to največ zaradi svetovnega prvenstva v nogometu. V Istri kaj neradi govore o tem, kdaj naj bi bil »vrh« turistične sezone, vendar so prepričani – tako nam je na primer povedal vodja centra za koordinacijo prodaje sozda Istra – Jadran – da bodo tudi letošnjo sezono končali z uspehom. Veljalo bi povedati, da imajo v Istri in Hrvaškem Primorju letos 28.000 novih mest v kampih in turističnih naseljih.

Pripravil: IGO TRATNIK

Pomanjkljivosti je mogoče odpraviti zgolj s povezovanjem in skupnimi vlaganji v razvoj

Znanost in znanje morata sodelovati – Pogosto pozabljamo, da so tudi v »uradno« razvitih republikah manj razvita območja – Namesto, da bi železnica ustvarjala dohodek, vsako leto razporejamo njene izgube – V zadnjih dveh letih je združevanje dela in sredstev nekoliko živahnejše

V komisiji za razvoj socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, gospodarski razvoj in stabilizacijo je govorilo 120 delegatov, prav toliko pa jih je razprave oddalo v pisni obliki.

Zveza komunistov Jugoslavije je bila vselej tako močna, da je lahko ugotovila resnico in da ni bila sužnj dogem. Zato tudi zdaj ne more biti drugače, je dejal **VASIL TUDŽAROV,** ki je prvi razpravljal v včerajšnjem popoldanskem delu komisije za družbenogospodarske odnose. Vendar pa se moramo najprej rešiti zadovoljstva zradi doseženega materialnega razvoja in pojmovanja, da je dovolj zgolj uporabljati sistem, pa da bo šlo vse kot je treba.

● Znanost in znanje morata sodelovati pri urejanju težav, zlasti pa pri določanju strateških smeri razvoja. Obstajajo pa nasprotja med znanjem in ljudmi, ki so izvoljeni na določene funkcije. Nekateri mislijo, da vedo vse, kar pa ni res. Funkcionarji bi morali omogočiti, da bi se znanje široko uveljavilo in bi koristilo razvoju naše socialistične skupnosti. (MARKO BELINIĆ)

Zoper razdrobljenost in nepovezanost našega gospodarstva se moramo bojevati le z združevanjem dela in sredstev, kar mora v prihodnjem obdobju postati naša glavna naloga, je dejal črnogorski delegat **RADOJE BOŠKOVIĆ.** Res je, da se je dosti lažje ukvarjati s primarno proizvodnjo in izvažati manj obdelane izdelke, vendar vsi vemo, da na ta način s stabilizacijo ne bo nič.

Delegat iz BiH **AVGUSTIN PAPIĆ** je sodil, da v kongresnem gradivu niso posvetili dovolj pozornosti plačilnobilančnem položaju republik in pokrajin. Zadnja leta smo jih najpogosteje presegli, čeprav vse republike niso kršile dogovorov. To je treba poudariti zato, ker mora denar vrniti tisti, ki je te načrte kršil. Pomeniti bi se bilo treba tudi o tem, zakaj se narodna banka ni držala predpisov, ki so bili od nje zahtevali, da ves čas vzdržuje isto raven iz deviznih zalog, ampak je z te vsote pokrivala dolgove republik in pokrajin.

● Kljub idejnim in političnim opredelitvam ter načelni podpori v resnici nismo veliko naredili, da bi bilo gospodarskim subjektom več do povezovanja in združevanja dela in sredstev. Namesto, da bi jih z ukrepi gospodarske politike, da bi se združevali na gospodarskih temeljih, jih družbenopolitične skupnosti silijo z upravnimi ukrepi, k združevanju na svojem ozemlju v tvorbe, ki so pogosto umetne, ki niso sposobne za obstoj in ne dosegajo zadostnega dohodka. (NIKOLA KMEZIĆ)

● V jugoslovanski lesni industriji so velikanske neizrabljene možnosti in zaloge. Smo razdrobljeni, nepovezani, dolga leta pa smo tudi premalo vlagali v izdelke končne porabe. Te pomanjkljivosti je moč premagati le s povezovanjem in s skupnimi vlaganji v razvoj, kar bi prispevalo k temu, da bi s svojimi surovinami znatno povečali tudi število zaposlenih, dohodek in izvoz. (RADOJE BOŠKOVIĆ)

Zato je odgovorna ZK in tudi sam centralni komite, je dejal Papić.

IVO KUŠTRAK meni, da ni moč govoriti o kmetijstvu, ne da bi pri tem poudarili tudi njegove povezanosti s turizmom. Poudaril je naravne in druge prednosti teh dveh panog v primerjavi z drugim gospodarstvom. Žal gospodarska politika premalo spremlja pridelovanje hrane in razvoj turizma. Ni več časa za dolge razprave o kmetijstvu. Določiti je treba načrt pridelovanja hrane in povečanja storilnosti v kmetijstvu, lotiti se ukrepov za oživitev industrije, ki dela za kmetijstvo in dati več denarja za odkup in ureditev zemljišč. Tudi turizem nima ustreznega mesta v zdajšnjih načrtih, čeprav vemo, da je turistično gospodarstvo pravzaprav največji izvoznik, je dejal Kuštrak.

● Boj za večji izvoz, ki se bije z velikimi napori v številnih kolektivih, ponovno grobo opominja, da naše razdrobljene zmogljivosti pogosto ne morejo prodreti na določene trge, kaj šele da bi vzdržali tekmo z več nacionalnimi družbami. Zato je zelo pomembno, ali bomo samoupravno združili delo, sredstva in znanje v velike reprodukcijske sisteme, ki bodo lahko ustrezni za boj na svetovnem trgu. Seveda ne gre za nikakršno upravno centralizacijo gospodarskih možnosti, vendar za samoupravno povezovanje kolektivov, ki bi s skupnim nastopom lahko prišli do novega dohodka. (NIKOLA ŠAINOVIĆ).

Monopoli v kadrovski politiki

Politična in gospodarska moč skupin in posameznikov izhaja iz monopola v kadrovski politiki, je dejal **TEODOSIJE ČELENKOVIĆ.** Kljub vsem stališčem ZK in kljub potrebi demokratizacije kadrovske politike smo oblikovali pri SZDL in skupščinah občin usklajevalna telesa, ki pravzaprav odločajo o teh rečeh, s čemer je ta monopol dobil zakonsko obliko. Ker z ljudmi upravljajo z monopolom, pomeni to, da na ta način upravljajo tudi z dohodkom in akumulacijo. Sami delavci morajo presojati o sposobnostih, znanju in odgovornosti vsakega posameznika na odgovornih mestih. Zato ni moč pooblastiti nikakršnih družbenih teles, saj bi na ta način dobila oblast birokratska vrhuška. Zato je predlagal dopolnilo, ki se naj glasi, da je odločanje o kadrih pravica delovnih ljudi, v enaki meri, kot je odločanje o dohodku.

IVAN MILENKOVIĆ je govoril o spodbujanju hitrejšega razvoja premalo razvitih republik in Kosova in menil, da si je tudi v naprej treba prizadevati za čim hitrejše uravnovešenje razvoja vseh delov države.

Za večjo varnost delovnih organizacij, ki poslujejo s tujino, se je zavzel hrvaški delegat **DRAGO CUKARIĆ.** Govoril je o ladjedelnicah. Ugotovil je, da je zdaj uvoz izredno zmanjšan in so ladjedelnice v nezavidljivem položaju. Uljaniški ladjedelci zahtevajo odgovor na to kdo se je v tujini zadolževal bolj, kot bi se mogel. Oni se niso in zato zahtevajo s polno pravico, da jim omogočijo normalno poslovanje.

● V papirnici Djuro Salaj v Krškem smo se odločili za paket takšnih ukrepov, za kakršne se zavzema tudi resolucija. V prvi vrsti smo sklenili krepko povečati izvoz, po drugi strani pa uvoz-ne surovine čimbolj nadomeščati z domačimi. Mislim, da združevanje deviz prihaja v poštev le tedaj, ko ni na voljo domačih surovin. Zavzemamo se tudi, da bi kakovostnejše samoupravno dogovarjanje dobilo ustrezno mesto, saj je to temelj za zdravo gospodarjenje, ki ga ne bodo omejevali zaprti trg, lokalistični monopoli itd. (JOŽE PETERKOČ)

V zadnjih dveh letih je združevanje dela in sredstev nekoliko živahnejše, je menil delegat iz Makedonije **STRAŠO HRISTOV.** Tako so v prejšnjem srednjeročnem obdobju sklenili le trinajst samoupravnih sporazumov o združevanju dela in sredstev razvitih in nerazvitih republik ter pokrajine Kosovo.

● V občini Preševo, ki sodi med najbolj nerazvite v ožji Srbiji, je glavna dejavnost proizvodnja tobaka, ki pa nazaduje. Včasih smo za kilogram tobaka dobili dvajset, zdaj pa le dvanajst kilogramov koruze. (JAHIJU SUKRI)

● V politiki hitrejšega razvoja manj razvitih republik in Kosova pogosto pozabljamo, da so tudi v »uradno« razvitih republikah velika območja, ki krepko zaostajajo. V Srbiji je 48 zaostalih občin, v katerih živi 1,5 milijona ljudi. Mislim, da bi bilo treba ta območja nekako vključiti v celovito politiko pospeševanja razvoja manj razvitih delov države. Navsezadnje je za hitrejši razvoj manj razvitih republik in Kosova pogoj tudi stabilen, dinamičen in enakomeren razvoj drugih republik in Vojvodine. (IVAN MILENKOVIĆ)

Zgolj lani pa so jih sklenili več kot 19.

ZK bi morala v večji meri skrbeti za izboljšanje položaja naših zdomcev in omogočiti, da bi se hitreje vračali v domovino, je menil **ANTE FERLIN.** ZK nikakor ne sme dovoliti, da bi se nasprotovalo in zanemarjalo naše znano vodilo o začasnem značaju bivanja na delu v tujini. Vendar pa se programi postopne vrnitve, ne uresničujejo, zlasti zaradi nasprotovanj razvoju drobnega gospodarstva. Šele v zadnjem času se s carinsko politiko ustvarjajo razmere za uvoz opreme in strojev za razvoj obrti in kmetijstva, vendar pa so ti predpisi še naprej dokaj togi, je ugotovil Ferlin.

● Po konceptu dolgoročnega razvoja Jugoslavije, narejenem pred osmimi leti, naj bi sredi tega desetletja zabeležili 80 do 90 milijonov turističnih nočitev. Glede na to, da smo jih lani okoli 40 milijonov, je moč sklepati, da jih bomo leta 1985 okoli 55 milijonov, to pa je za 30 do 40 odstotkov manj, kot je predvideno v zasnovi. Ker je bila napoved precej realna, je logično sklepati, da tekoča razvojna in ekonomska politika turizmu nista posvečali dovolj pozornosti, s tem pa smo zanemarili veliko možnost za izboljšanje plačilne bilance. (IVAN KUŠTRAK)

ČAZIM JAHIU je predlagal, da bi zidavo hiš, vikendov in industrijskih naprav na rodovitni zemlji uredili zakonsko, saj se na ta način znatno zmanjšuje obdelovalna zemlja.

Ko je **DRAGAN KOSTIĆ** govoril o težkih gospodarskih razmerah titograjskega aluminijskega kombinata, je menil, da so delavci pripravljeni zategovati pas. Pričakujejo pa, da bodo stabilizacijsko breme enakomerno trpeli, ne pa samo neposredni proizvajalci.

● V domžalski občini smo v zadnjem obdobju dosegli dobre gospodarske rezultate. Kljub temu z doseženim nismo zadovoljni, saj se zlasti letos povečuje izvoz na klirinško območje, medtem ko nam primanjkuje deviz za poravnavanje obveznosti na zahodu. Da bi letos vsaj izboljšali našo likvidnost, bomo vse viške intresnih skupnosti usmerili v sklad za izboljšanje likvidnosti. (MARIJA JERMAN)

Makedonski delegat **RADE DIMOVSKI** je govoril o načinih, ki naj bi omogočili, da bi ponovno obdelovali številne zapuščene njive v hribovskih delih Makedonije.

BRANIMIR STOJANOVIĆ je govoril o velikih bolezenskih izostankih, zaradi katerih nekatera podjetja izkoriščajo le 50 do 60 odstotkov zmogljivosti. Sodil je, da zveza komunistov ne more zgolj gledati, kaj se dogaja.

Iluzije, ki so zapeljale v težave

Za težave in spodrsljaje v gospodarstvu skorajda nihče ni odgovoren in ne nosi posledic, je dejal črnogorski delegat **MARKO LEKOVIĆ.** V tej republiki že dve ali tri leta ne uporabljajo opreme, za katero je bilo treba odšteti nekaj deset milijard dinarjev, vendar zaradi tega še nihče nima glavobola. Zveza komunistov ne more samo trkati na zavest, temveč mora poklicati svoje člane tudi na odgovornost, če je treba.

Kljub resnim in zaskrbljivim ocenam o položaju v našem gospodarstvu po mnenju **ZORANA PJANIĆA** nismo dobili prave slike o tem. Govorimo, da smo srednje razvita država in da je v tem vzrok za večino naših težav. Ob takšnem razvoju smo imeli doslej razmeroma visoko stopnjo inflacije in hkrati visoko rast industrijske proizvodnje. V zadnjih dveh letih smo se po stopnji inflacije približali državam v razvoju, razvitim državam pa po nizki stopnji rasti industrijske proizvodnje. Vzroki za težave niso v ustavnih določilih, temveč v iluziji, da lahko presežemo meje, ki jih postavljago blagovno-denarna razmerja. Kadarkoli je prišlo do umetnega dušenja blagovne proizvodnje, je bilo to povezano z mnogimi političnimi in ideološkimi pritiski. Uspavali smo se z mislijo, da lahko vse uredimo z dogovarjanjem in sporazumevanjem kot z nekakšno dobro voljo in smo pozabili na trg.

● Dogovarjanje med republikami in pokrajinama še naprej otežuje gospodarske težave. Pri oblikovanju izhodišč so uporabili izraz, da so republike in pokrajini odgovorne za svoj razvoj. Morali pa bi reči, da niso odgovorne zgolj za lastni razvoj, ampak neposredno tudi za razvoj Jugoslavije kot celote. Izhod iz sedanjih težav je v skupnih naporih in prizadevanju, da bi obvladali največje težave v gospodarjenju: pogoje gospodarjenja, odnose s tujino in visoko inflacijo ter da bi pri tem varovali zamisel o demokratični, samoupravni in socialistični humani družbi, kakršna je Jugoslavija bila in kakršna edina more biti privlačna za svet. (ZORAN PJANIĆ)

Komunist ne sme molčati in misliti s tujo glavo

Vse težave, v katerih smo, bomo lahko premagali z boljšim delom, je dejal črnogorski delegat **DRAGUTIN JELČIĆ,** da mladi ljudje, ki jih je največ med nezaposlenimi, že izgubljajo potrpljenje in zaupanje, da bodo dobili zaposlitev na legalen način. Prav pri zaposlovanju so ljudje zelo dovzetni za »zveze« in podkupnine. S tem bi se morali komunisti spopasti. Komunist v partiji ne sme molčati in misliti s tujo glavo. Za take ni prostora v zvezi komunistov, je rekel Jelčić.

VESELIN MINIĆ iz nikšiške železarne Boris Kidrič je zahteval od odgovornih služb, da bolj poskrbijo za razvoj črne metalurgije, za polno izkoriščanje domačih surovin in za manj administriranja. Ni dovolj, da se ta, kakor tudi prejšnji plan izpolni samo polovično in da potrošimo za uvoz jekla in starega železa na leto štiri milijarde dolarjev. Minić je opozoril tudi na preslabo sodelovanje med samimi delovnimi organizacijami, na njihovo zaprtost in premajhno specializacijo.

● Reška luka se je po vojni izredno razvila in je postala pomemben izvoznik. Nesprejemljivo pa je, da mora sama zbirati denar za gradnjo luške infrastrukture. Zato v primerjavi z drugimi lukami že zaostaja in je primorana celo tovore zavračati. Nesprejemljivo je tudi, da hoče vsaka republika imeti svoje pristanišče, in tako zaradi razdrobljene politike še vedno nimamo ustrezne prometne povezave med Jadranom in srednjo Evropo. (MILAN MARINAC)

● Železnica je okostje suhozemnega transporta v državi, vendar pa ji posvečamo premalo pozornosti, tako da je v vse večjih težavah. Namesto da bi ustvarjala dohodek, vsako leto »razporejamo« izgube. Družba bi se enkrat le morala odločiti, kakšno železnico potrebuje. Nedopustno je, da prevoz premoga na železnici zaračunavamo kar trikrat manj, kot ga zaračunavajo »kamionarji«. Če ne bomo železnice dovolj hitro razvijali, bomo primorani uvažati vse več nafte, po drugi strani pa bo naše blago zaradi visokih transportnih stroškov nekonkurenčno. (MARKO FILIPOVIĆ)

● Hriboviti, planinski predeli Bosne bi lahko bili pomembna območja. Vendar bi se morali bolj ukvarjati s migracijskimi problemi v teh krajih. Rešiti bi morali tudi vprašanje zemljiškega maksimuma, saj so površine zelo razdrobljene. Ko gre za ta območja, bi morali biti tudi prožnejši v davčni politiki. Rabili bi dolgoročne programe razvoja posameznih dejavnosti v hribovitih in planinskih predelih, posebej pa še kmetijstva. (RANKO KULJANIN)

● Hribovita in planinska območja v državi se razvijajo prepočasi, ljudje se odseljujemo. Čeprav je kmetijstvo glavna dejavnost, se v bitoljski občini obdeluje le 36 odstotkov obdelovalnih površin. Zato zvezo komunistov v prihodnje čakajo pomembne naloge, še zlasti če pomislimo na pomen teh območij za SLO. (RADE DIMOVSKI)

● Naša pristanišča bi nam lahko prinesla zelo veliko deviz, vendar pa z zapletenimi administrativnimi postopki pravzaprav odbijamo tuje partnerje. Predvsem pa bi se morali vsi transportni sistemi v državi bolje povezati. Zdajšnji carinski sistem transportnih organizacij ne spodbuja, da bi se povezovale preko republiških meja. Da bi zaslužili več deviz, bi morali tudi obnoviti trgovsko mornarico, rešiti vprašanje prostih carinskih con in še marsikaj drugega. (MARTIN TOPLAK)

● Kmetijstvo moramo obravnavati tako kot druge gospodarske veje, če naj od dobavitelja preraste v svetovnega proizvajalca hrane. Vendar bi moralo kmetijstvo dobiti v naslednjih petih ali več letih prednost. Tudi ukrepi ekonomske politike morajo biti zveznega značaja. Tako ko gre za naložbe, cene, premije, spodbude in finančno politiko nasploh. Z drugimi besedami, hrano naj bi v vseh republikah in pokrajinah enako obravnavali, ne glede na to, kje jo proizvajajo in kje jo trošijo. (IGNATIJE MALOBABIĆ)

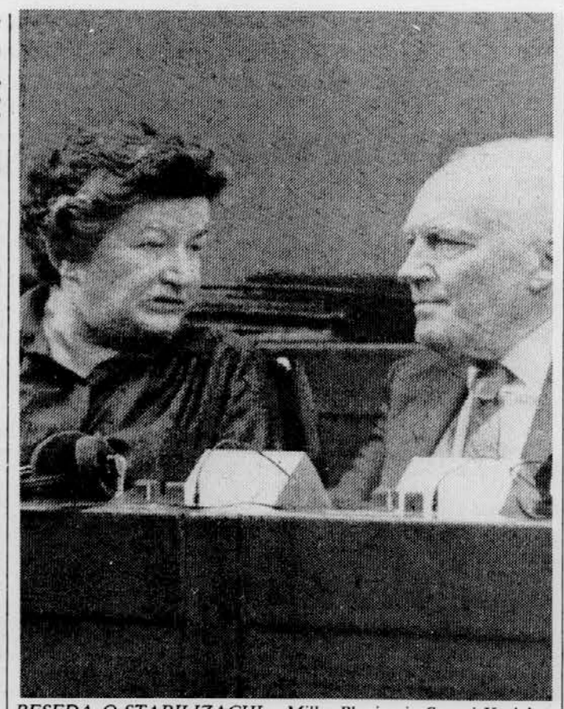

BESEDA O STABILIZACIJI – Milka Planinc in Sergej Kraigher (Foto: Marjan Zaplatil)

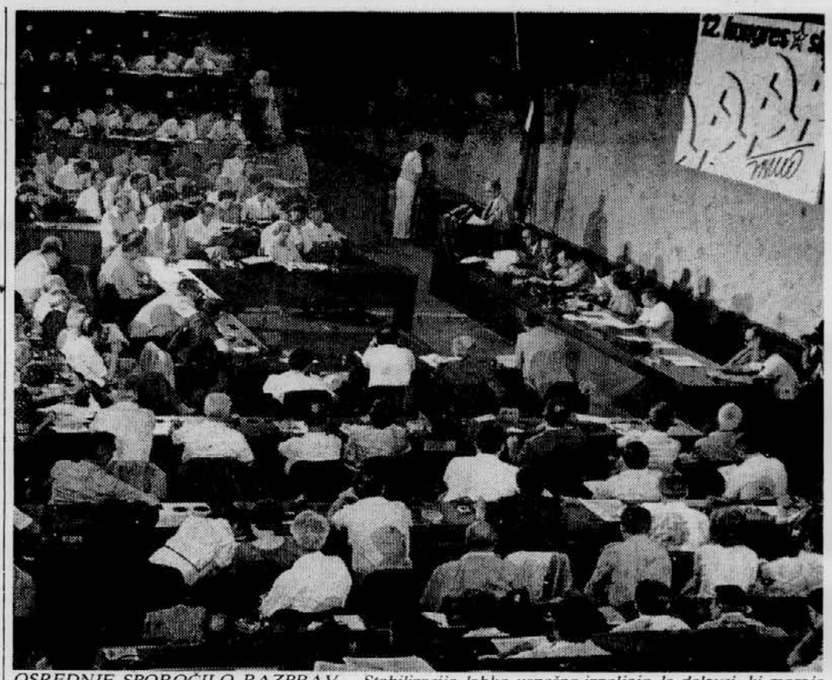

OSREDNJE SPOROČILO RAZPRAV – Stabilizacijo lahko uspešno izpeljejo le delavci, ki morajo postati dejanski nosilci odločanja o delitvi dohodka. (Foto: Marjan Zaplatil)

● Breme stabilizacijskega programa ne bi smelo imeti oblike klasične restriktivne politike, ki bi pomenila, da vsakomur odsekamo del dosedanjega dohodka. Stabilizacijski program bi moral biti ofenzivno zasnovan, to pa pomeni, da je treba od slehernega delovnega kolektiva v gospodarstvu in negospodarstvu zahtevati, naj gospodarneje posluje, več izvaža, ustvarja večjo akumulacijo, zmanjšuje stroške itd. To pa tudi pomeni, da proces ekonomske stabilizacije ne bo prizadel vsakega kolektiva, ne glede na prizadevanja, da naj bi vsi deli družbe nosili približno enako breme stabilizacije. Torej je nujno, da ima takšen ofenzivni stabilizacijski program hkrati tudi selektivne karakteristike. (MILUTIN ČIROVIĆ)

● Med delavci ni dilem, ko gre za povezovanje gospodarstev, med bolj in manj razvitimi področji. Takšne dileme lahko nastanejo v tistih okoljih in v tistih primerih, ko z združenimi sredstvi neodgovorno gospodarijo. Žal so primeri, da se akumulacija negospodarno uporablja za naložbe. Takšne neučinkovite naložbe pa povzročajo nezaupanje med delavci in slabijo prizadevanja za združevanje. (VENČESLAV ČUČEK)

● Nekateri organi zunaj združenega dela so prišli do tega, da je njihova pravica in dolžnost reševati vsa samoupravna vprašanja namesto organizacij združenega dela. Tako je nastala potreba po oblikovanju tako imenovanega nacionalnega kapitala. Tu izgubljamo veliko časa, dogovarjanja dolgo trajajo, na sceno pa stopajo sestavljene organizacije, ker one ustvarjajo kapital in devize. Tako ne združujejo dela in sredstev, marveč se združujejo vrhovi krajevnih oblasti in sestavljenih organizacij. (JANKO VELIMIROVIĆ)

● Vprašanje družbenoekonomskega položaja žena ne smemo izdvajati iz celotne družbene problematike, saj ne gre za nekakšen humanitarni problem, ki ga rešujemo v skladu z našimi ekonomskimi možnostmi, marveč je to sestavni del problemov v naših družbenoekonomskih odnosih. Zato je zveza komunistov dolžna, da obračuna z nekaterimi nesprejemljivimi stališči glede položaja žena. (ZORA TOMIĆ)

Ženske bi morale biti opora stabilizaciji

Sklepi CK ZKJ o položaju ženska žal niso prodrli do baze, je opozorila **ZORA TOMIĆ.** Ženske bi morale biti po njenem pomembna opora v zdajšnjih naporih za uresničevanje gospodarske stabilizacije. Če bi ta stališča dosledno uresničili, bi bilo vsekakor več žensk tudi med delegati kongresa in med najvišjimi funkcionarji, je dejala. Ugotovila je, da imajo ženo – kmetico neupravičeno za gospodinjo, čeprav je vaška žena takrat, kadar ni »hišne glave« edini nosilec kmetijskih del.

RADOŠ RADOVANOVIĆ je menil, da v zdajšnjem zaostrenem položaju zaradi nezaposlenosti ni primerno, da bi zaposlenim ženskam podaljšali delovno dobo zato, da bi bile po ustavi izenačene z moškimi. Vprašati bi morali tudi zaposlene ženske, ki v več izmenah delajo v težkih razmerah, kaj mislijo o tem podaljšanju.

V zdajšnjem hudem gospodarskem položaju je treba vložiti velike napore, da bi se nerazvita območja čim hitreje krepila in postala stabilen dejavnik naporov za ozdravitev gospodarstva, je dejal **GOJKO UBIPARIP.** Ni treba posebej poudarjati, da so prav v teh območjih najbogatejši naravni viri, ki bi nas lahko v veliki meri rešili uvoza. Res je, da so že do zdaj vlagali napore, da bi nerazvitim omogočili hitrejši razvoj, vendar to ni šlo tako, kakor smo si želeli. Zdaj je treba vztrajati pri združevanju dela in sredstev, ker je to edini pravi način, da bi aktivirali vse vire v teh bogatih območjih. Tudi bančni sistem moramo prilagoditi tej nalogi, ker do zdaj denar ni svobodno krožil na trgu, kar je dokaj onemogočalo hitrejši razvoj nerazvitih. Čimprej se nam bo posrečilo aktivirati vse vire in možnosti na teh območjih, tem prej bomo sposobni loti se proizvodnje, ki je namenjena izvozu. Do tedaj pa se bomo morali zadovoljiti z resnico, da izvažamo le tisto, kar nam ostaja na domačem trgu, da imamo tudi dobro opremo ‚energetske možnosti' dobre strokovnjake, vendar pa pravih rezultatov nimamo. Imeli jih bomo šele tedaj, ko bomo dovolj vlagali na tista področja, ki nam to lahko večkratno vrnejo.

Za napake, ki so storjene bazni industriji v Jugoslaviji, plačujemo visoko ceno je dejal **VESELIN JOVANOVIĆ.** Najhujša posledica je ta, da mladi nočejo delati v tej dejavnosti zaradi nizkih zaslužkov in slabih razmer. V glavah moramo spremeniti odnos do proizvodnega dela. Tu za odrom se nas večina čudi, zakaj mladi ne želijo v proizvodnjo, podzavestno pa nikomur od svojih ne bi želeli, da bi šel v rudnik, na njivo ali k zidarjem, je dejal Jovanović.

UROŠ ANDREEVSKI je vztrajal pri uvedbi gospodarnih stanarin, ker zdajšnja raven izdatkov za stanovanja ne pokriva niti enostavne obnove zdajšnjih stanovanj. Mesečni znesek za to ni večji od cene prenočišča v kakšnem boljšem hotelu. Zato bi morali v kongresni resoluciji predlagati odločen preobrat na tem področju, ki bi zagotovil denar za vzdrževanje zdajšnjih in za zidavo novih stanovanj.

● Osnutek resolucije ne ponuja pravih rešitev za to, kako oblikovati enoten sistem družbenega informiranja. Problem krči na spreminjanje odnosov med obstoječimi institucijami družbenega informiranja, namesto da bi opozoril na potrebnost izgradnje družbenega sistema informiranja v celoti, kar predpostavlja tudi spremembe na vseh ravneh družbene organiziranosti, kjer se ustvarja ali razpolaga z informacijami. (FRANTA KOMEL)

JANKO SMOLE je govoril o zunanji likvidnosti in se zavzel za to, da bi pravočasnemu izpolnjevaju obveznosti do tujine dali tudi polno politično in družbeno podporo. Ne smemo čakati na minuto pred dvanajsto, da bi šele takrat sprejeli odločitve o vračanju dolgov, kajti ne gre samo za gospodarsko in finančno vprašanje, ampak gre za ugled naše države. Tega ugleda ne smemo omajati. To nalogo je mogoče opraviti samo s hitrim in skokovitim povečanjem izvoza, potrebne pa so tudi spremembe v dosedanjem obnašanju, ki je marsikaj prispevalo k težavam na tem področju.

Končno moramo vendarle prenehati z navadami, da porabimo več kot naredimo. Prenehati moramo tudi z nepremišljenimi nastopi na tujih trgih, je rekel **IVO FABINC.** Jugoslovansko gospodarstvo mora ostati na liniji ene od najbolj odprtih držav, toda ta odprtost mora biti na novih temeljih, v svet ne moremo več prodirati, če nimamo strategije opiranja na lastne moči in če ne bomo kar najbolje organizirani, je rekel Fabinc in pristavil, da bo težko tistim članom zveze komunistov, ki čakajo na resolucijo kongresa zato, da bi jim postalo jasno, kaj naj delajo. Od komunistov pričakujejo akcijo, ne pa resolucije, je poudaril Fabinc.

DRAGIŠA UROŠEVIĆ iz svetozarevske industrije kablov, iz kolektiva, ki je v štirih letih povečal izvoz za štirikrat, misli, da pričakovanih stabilizacijskih rezultatov ne bomo dosegli brez združevanja. Prednost pri združevanju morajo imeti naložbe za surovine. Povedal je, da to njihov kolektiv že počne, saj bo zagotovil 2,5 milijarde dinarjev za naložbe v industrijo surovin skupno z delovnimi organizacijami Bora, Pančeva, Smedereva, Beograda, Apatina, Trepče in Zletova.

Še pred letom ali dvema smo premogovnike zapirali, rudarje odpuščali, osebni dohodki rudarjev so bili skoraj tolikšni kot zajamčeni, izdelovali so se elaborati o prekvalifikaciji rudarjev in podobno. Zdaj so osebni dohodki rudarjev sicer višji kot povprečni v gospodarstvu, vendar je še veliko posledic zaradi prejšnjega stanja: mladi se težko odločajo za rudarska dela, čeprav so razpisi za rudarje stalno odprti, je odziv slab, hkrati pa so na skupnostih za zaposlovanje spiski nezaposlenih precejšnji. Iz tega lahko izluščimo sklep, da je treba naložbe v energetiko dolgoročno načrtovati in se pri tem usmeriti predvsem k domačim energetskim virom.

● Komunisti občine Vračar menimo, da bi imeli mnogo manj ekonomskih težav in političnih nesporazumov in sporov, če bi bolj kot doslej izhajali iz programa Zveze komunistov Jugoslavije. Ta namreč o večini zdajšnjih spornih vprašanj dokaj jasno govori. Zato predlagamo, da ta kongres na določen način ponovno bolj uveljavi program zveze komunistov, ki smo ga dolgo pogosto nedopustno zanemarjali. (ŽIVORAD KRSTIĆ)

● Od našega poravnavanja dolgov tujini je odvisna tudi naša neodvisna in neuvrščena ekonomska politika. Zato ne bi smeli več čakati »pet minut do dvanajstih«, ko gre za odplačevanje dolgov. Vse obveznosti je treba pravočasno evidentirati. Predvsem pa bi morali iz vsega poteg-niti nauk, da se moramo v prihodnje čim bolj agresivno, akcijsko in z vsemi ustvarjalnimi silami na najširši osnovi usmeriti v izvoz. (JANKO SMOLE)

● Stari način zbiranja akumulacije za razvoj prednostnih gospodarskih dejavnosti nismo dovolj nadomestili s samoupravnim združevanjem dela in sredstev. Tako se je gospodarska struktura še poslabšala. Ker v vsaki družbenopolitični skupnosti mislijo na svoje potrebe v šolstvu, zdravstvu itd., so veliki odpori do združevanja dela in sredstev za reševanje strateških problemov. V takšnih razmerah tudi bančni sistem ni bil sposoben rešiti problema teritorializacije akumulacije, tako da ni prostega pretakanja sredstev na enotnem trgu. (GOJKO UBIPARIP)

● V boju za večjo produktivnost dela pogosto nimamo pravih prijemov. Težko je, da bi s fizičnim naprezanjem delavcev lahko kaj bistvenega dosegli, če po drugi strani investiramo predvsem v zidove. Delavcem, ki dobro delajo, ponavadi tudi povečajo normo, tako da v skrajni posledici izgubijo voljo, da bi bolje delali.

Nagrajevanje neproizvodnega dela je, kljub deklaracijam, boljše od nagrajevanja proizvodnega in ustvarjalnega dela. (MILOVAN NEDELJKOVIĆ)

Grda je podoba, ne zrcalo

Z gospodarsko stabilizacijo, zlasti s tistim delom, ki nedvomno pomeni zaostriti možnosti gospodarjenja in se zavezati, da bomo živeli od zaslužen ega in lastnih delovnih uspehov, ne bi smeli strašiti delavcev. Toda prav to ponekod in nekateri posamezniki počno (in to ni naključje).

V zadnjem času se na primer razpleta nevarna polemika o naravi in pomenu gospodarskih zakonitosti v naši družbi in sega celo tako daleč, da to povezujejo s kapitalizmom in njegovimi kategorijami. V skladu s tem tudi posledice gospodarske prisile predstavljajo kot bav-bav in na koncu je videti, da vpliv tržišča in gospodarskih zakonitosti samoupravljanje celo ogroža. Zato so še posebej dragocena stališča, izrečena s kongresnega govorniškega odra, saj jasno povedo, da le z začrtovanjem stvarnih materialnih in gospodarskih okvirov, v katerih bo mogoče objektivno meriti uspehe dela in uspešnost poslovanja vseh gospodarskih in drugih družbenih dejavnikov, ustvarjamo ugodne možnosti za resničen razvoj samoupravljanja. V logični povezavi to torej pomeni, da nastajajo tudi razmere za ugotavljanje povsem nazorne odgovornosti, tistih, ki ustvarjajo, in onih, ki porabljajo ali pa sprejemajo politične ali gospodarske odločitve.

Prav to pa marsikomu nikakor ne ustreza, saj je za nami večletno razdobje, v katerem je naraščajoča inflacija zamajala mnoga poslovna in razvojna merila, uvedla v prakso avtarkični razvoj in najrazličnejše delitve (prepogosto usmerjene k temu, da so devize in dinarje jemali uspešnim ozdom v prid tistih, ki so slabo delali), po takem kriteriju pa so prikrojevali tudi možnosti gospodarjenja itd. Na kratko povedano, na splošno se je dalo živeti, trošiti in razvijati na tuj račun. Tako, kot se je sposloševalo nedelo, zagrešene napake in najrazličnejše nesmotrnosti in neodgovornosti, danes občutimo posledice tega bolj ali manj vsi.

Prav gotovo brez sprememb teh gospodarskih okvirov tudi ne bo možen nadaljnji razvoj samoupravljanja, okvire pa je mogoče spremeniti samo z brezkompromisnim učinkom gospodarskih zakonitosti in objektivnih meril. Oboje pa je nadvse potrebno, če bi hoteli vzeti moč vsem tistim dejavnikom zunaj združenega dela, še posebej, kadar gre za presežek dela. Ko bo vsakdo moral – in to nadvse nazorno – pri svojem dohodku in položaju prevzeti posledice sprejetih odločitev, mu tudi ne bo vseeno, kdo jih sprejema in kako – z drugimi besedami, ali to počne sam ali nekdo drug v njegovem imenu. Danes bi morali bolj kot kdaj prej onemogočiti prilaščanje in nastajanje centrov gospodarske ter politične moči ter subjektivnega odločanja, ki iz tega izvira. Program stabilizacije mora torej ustvariti takšen gospodarski in politični položaj delavcev, da bo mogoče zapolniti zdajšnjo vrzel med samoupravljanjem kot sistemom in vladajočo prakso.

Če učinek gospodarskih zakonitosti nekaterim ne ustreza, potlej tega ni krivo ogledalo, ki kaže grdo podobo, temveč bi morali krivdo pripisati sami podobi in jo spremeniti. Če bi namesto tega ogledalo na debelo namazali, da bi se podoba skrila, bi zgolj podaljšali zdajšnje razmere. To pa pomeni, da se ne bi posegalo v položaj nikogar, da ne bi izzvali ne idejnih diferenciacij ne gospodarskih sprememb in posledic, vendar bi bilo vse to pogubno za zaželeno stabilizacijo.

BOJANA JAGER

Poln žep za storilnost

Bolje moramo nagrajevati in nasploh vrednotiti proizvodno in ustvarjalno delo. To je ena od misli, ki se v kongresnih razpravah o vprašanjih gospodarske stabilizacije najbolj pogosto pojavlja. Zakaj nenadoma tolikšna pozornost delu, saj so mnogi na videz precej pomembnejši problemi: likvidnost, produktivnost, izgube?

V resnici se prav v zdajšnjem neustreznem vrednotenju proizvodnega in ustvarjalnega dela skrivajo vzroki za precej gospodarskih težav. Ne gre namreč samo za to, da so preslabo »plačani« proizvodni ali znanstveni delavci, problem je širših razsežnosti. V sistemu delitve proizvodne dejavnosti pogosto potegnejo krajši konec, zato pa se praviloma nikoli ne godi slabo bankam, ustanovam itn. V administraciji se, denimo, zaposlenim ni treba bati izgub in vseh posledic, ki so povezane z njimi. Splošno in skupno porabo se odmerja vnaprej, ne glede na prave gospodarske rezultate. Skratka, razmere so takšne, da ne uveljavljajo dovolj proizvajanja novih vrednosti, kar je edini temelj razvoja in blaginje.

Zakaj je tako, ni treba posebej ugibati. Največ niti odločanja ni v rokah delavcev, ki proizvajajo, marveč v različnih skupnih službah, državnih organih, družbeno političnih skupnostih, bankah, tako imenovanih »političnih strukturah« itn. Ker imajo oblast, vse te institucije seveda tako ali drugače poskrbijo, da se akumulacija preliva k njim. In kolikor je gospodarstvo zaradi tega v čedalje slabšem položaju, saj se njegov delež v delitvi družbenega proizvoda vse bolj manjša, toliko imajo v teh strukturah več navidezih argumentov za svoje posege v gospodarjenje. Če se ti ukrepi v praksi ne obnesejo, je potem okrivljeno združeno delo, češ da viša cene, ne spoštuje dogovorov in podobno.

Zahtevo, da je treba bolje vrednotiti proizvodno in ustvarjalno delo, je potemtakem treba razumeti širše. V osnovi bi šele prerazporeditev »oblasti« in s tem seveda tudi akumulacije v korist gospodarstva prinesla s seboj tudi boljše nagrajevanje tistih, ki neposredno ustvarjajo nove vrednosti. Z drugimi besedami, šele ko bo gospodarstvo imelo denar, bo lahko primerno nagrajevalo dobre delavce in na ta način dvignilo storilnost. To pa pomeni, da ustreznejše vrednotenje dela ne sme biti nekakšen deklarativen, političen cilj, marveč niz konkretnih ukrepov. Na področju ekonomske politike jih je moč dokaj jasno razbrati iz dokumentov, ki sestavljajo stabilizacijski program, v vsaki delovni organizaciji pa kaže izboljšati nagrajevanje.

Boljše vrednotenje proizvodnega in ustvarjalnega dela je torej v širšem kontekstu glavni ključ stabilizacijske politike, ki ima lahko takoj nekatere pozitivne učinke. Gre za povečanje storilnosti dela, ki je »problem številka ena« jugoslovanskega gospodarstva, za smotrnejše uporabljanje akumulacije, za ugodnejše tokove v zaposlovanju itn. Predvsem pa bi boljše nagrajevanje tistih, ki delajo za stroji, pomenilo, da je tudi odločanje zares v njihovih rokah.

BORIS JEŽ

Zaupanje, ki ga uživa zveza komunistov med ljudmi, ni dano, zanj se mora nenehno truditi in bojevati

Komisija za razvoj političnega sistema socialistične demokracije je tudi v združenem delu in delegatskim odnosom – Povedati je treba, kdo je kriv za sedanje nadaljevanju razprave največ pozornosti namenila uveljavljanju vloge delavcev v težave – ZKJ mora biti sposobna sproti odgovarjati na vsa vprašanja v naši družbi

BEOGRAD, 28. junija – Počasno uresničevanje delegatskega sistema je strateško vprašanje nadaljnjega razvoja samoupravljanja, je bila ugotovitev delegatov, ki se je prepletala skozi številne razprave med sinočnjim in dopoldanskim delom komisije za razvoj političnega sistema socialistične samoupravne demokracije. Veliko pozornosti so udeleženci kongresa,ki sodelujejo v tej komisiji, ponovno namenili obravnavi mednacionalnih odnosov, več govornikov pa je razpravljalo tudi o vlogi in nalogah sredstev javnega obveščanja ter o graditvi komunalnega sistema.

ELA ULRICH-ATENA je med drugim poudarila, da so ustavne pravice in svoboščine v jugoslovanski družbi po obsegu in vsebini veliko večje kot v preteklosti in v drugih sistemih. Toda, neskladje med razglašanimi in uresničenimi ustavnimi pravicami še naprej terja ustrezno družbeno akcijo za hitrejši razvoj samoupravljanja.

● Komunisti so odgovorni za to, da bo kadrovska politika zagotavljala tolikšno udeležbo žena v družbenopolitičnem življenju, da bo ta sorazmerna z njihovo udeležbo v združenem delu. (METI KRILIU)

Ela Ulrich-Atena je ugotovila, da je počasno uresničevanje delegtskega sistema strateško vprašanje nadaljnjega razvoja samoupravljanja in kritično obravnavala nekatere dele kongresnega poročila, ki se nanašajo na delegatski sistem. Po njenem mnenju je ta celota,ki je ni moč razbiti, ki temelji na enotni podlagi, zato je neznanstveno govoriti, da delegatski sistem dobro funkcionira na nekaterih področjih, na drugih pa slabo.

Medsebojna povezanost občanov je jez pred nacionalizmom

LEON GERŠKOVIĆ je posvetil svojo razpravo komunalnemu sistemu. To vprašanje je najbolj neposredno povezano z aktualnimi problemi uresničevanja gospodarske stabilizacije in razvoja samoupravljanja. Po Geršković evem mnenju pa veljajo na tem področju še rešitve iz let 1962–65. Geslo, da naj »občina ne bo država« je idealistično; pri tem pozabljamo, da pri nas ne moremo tudi brez državne oblasti – tu je mišljena delavska oblast, ki jo uresničujemo v občinah. Znano je, da sprejemamo izredno veliko zakonov, ki jih ne uresničujemo dosledno. Izvajati pa bi jih morala prav občina. Znano je tudi, da v družbi nastajajo celo takšni odnosi, ki so v nasprotju s socializmom.

● Zveza komunistov in druge subjektivne sile v naši družbi mladim ne pomagajo pravočasno iskati odgovorov na vprašanja, ki jih prinaša čas. Tudi zato, ker se organizacije ZK prevečkrat ukvarjajo samo s kratkoročnimi vprašanji. (MARKO GOLOBIČ)

Porotniki sodelujejo na sojenjih, ne pa tudi v drugih pravosodnih dejavnostih; poleg tega porota ni vključena v delegatski sistem.

RADAŠIN STEVIĆ je govoril o vlogi osnovnih organizacij ZK v razvoju kmetijstva. Organizacije ZK na vasi so po številu članov – kmetovalcev pogosto izredno majhne. Poglavitni razlog je to, da se vaško prebivalstvo stara, mladi pa zapuščajo podeželje.

NIKOLA DEPALO je poudaril, da komunisti v Sremskih Karlovcih vedno bolj vplivajo na reševanje temeljnih življenjskih problemov delovnih ljudi in občanov.

TAHIR AJAZI je govoril o idejnopolitični in akcijski dejavnosti komunistov na pristinski univerzi. Kot je podčrtal, so doslej doseženi rezultati dober temelj za poglabljanje dejavnosti. Onemogočijo skoraj vsak sovražni poskus. Učni proces je v minulem študijskem letu potekal nemoteno. Vendar kljub temu ni časa za samozadovoljstvo, kajti popolna utrditev položaja na univerzi terja veliko časa. Nujno bo treba biti neusmiljeni boj proti vsakemu, ki spodkopava bratstvo in enotnost. Temu naj bi z objektivnim pisanjem prispevala tudi sredstva javnega obveščanja, v katerih ne bi bilo senzacionalnega pisanja. Ajazi je spomnil na poskuse, da bi pristinsko uni-

● Nacionalizem nima narodnosti, vsi nacionalizmi so med seboj povezani, si med seboj pomagajo, uperjeni pa so proti narodom in narodnostim. (ISMET SHACHIRI)

verzo razglasili za žarišče nacionalizma. To bi si želeli prav nacionalisti, vendar pa se jim ne bo posrečilo.

Nato je govoril o položaju v študentskem centru in poudaril, da je z novo organizacijo, kadrovskimi spremembami in okrepljeno akcijo komunistov ta center postal kraj, ki prispeva k stabilizaciji političnega življenja v Prištini in na Kosovu.

Generalpolkovnik **PREDRAG DJURIĆ** je poudaril, da so komunisti in pripadniki JLA zaskrbljeni zaradi mednacionalnih odnosov v naši družbi in ravnanja posameznih komunistov v temeljnih organizacijah in vodstvu ZKJ v takšnem položaju. Koncept splošne ljudske obrambe temelji na naši notranji enotnosti kot bistvenem dejavniku, ki zagotavlja obrambno sposobnost države. Morebitni napadalci špekulirajo z različnimi možnostmi spopadov med pripadniki različnih narodov in narodnosti v naši državi ter jih nenehno spodbujajo.

Mladi razumejo objektivne težave, zato kritizirajo predvsem subjektivne slabosti

Ne moremo dovoliti, da bi bila naša mladina do 30. leta družbeni pripravnik, je dejala **SNJEŽANA CVETKOVIĆ.** Obravnavala je probleme, s katerimi se spopadajo mladi od šolanja do zaposlovanja, in poudarila, da ima zveza komunistov na tem področju dve temeljni nalogi. Prvič, idejno usposabljati mlade za to, da bi se vključili v boj proti negativnostim v družbi in da bi ga imeli za sestavni del revolucije, v katero verujejo, in drugič vključiti v samoupravni sistem tudi mladino, ki naj praktično rešuje življenjska vprašanja in perspektivo mladih.

Na aktualnost tega vprašanja je opozoril tudi **ŽIVAN VASILJEVIĆ,** ki je med drugim dejal, da vprašanje nezaposlenosti mladine dobiva razsežnosti političnega problema. Po njegovih besedah je kritika iz vrst mladine naperjena predvsem proti subjektivnim slabostim v družbi in ne proti objektivnim težavam, s katerimi se srečujemo.

Večji del svoje razprave je Živan Vasiljević posvetil nadaljnji demokratizaciji družbe. Najpomembnejša vprašanja so resnična demokratizacija odnosov znotraj ZK, idejni dialog in boj med različnimi mnenji. Poudaril je, da čas, v katerem živimo, terja predvsem večjo odgovornost komunistov do uresničevanja sklepov. Po njegovem mnenju je moč naloge gospodarske stabilizacije uspešno reševati le, če bomo aktivirali celotni mehanizem samoupravnega in delegatskega političnega sistema oziroma vse delovne ljudi.

NIKOLA SEKULIĆ je najprej poudaril, da je najpomemb-

● V resoluciji bi morali posebno poudariti naloge komunistov, da se morajo še bolj odločno in dosledno boriti za razvijanje samoupravnega odločanja delavcev. (MIRKO MEČAVA)

neje – ne glede na to, kako dobri so kongresni dokumenti – takoj uresničiti v njih zastavljene naloge. Nasprotoval je pretiranemu normiranju družbenih odnosov in poudaril, da ni treba takoj družbo in na široko odpreti vrata drugim, še nevarnejšim teorijam. Ustavna reforma, katere krona je bil sprejem nove ustave 1974, je bila naperjena proti državnemu etatizmu. Ta reorganizacija je teoretično rešila odnose med federacijo in republikami, njen namen pa ni bil prenesti nekatere funkcije s federacije na republike. Zakaj se je vendarle pogosto tudi to dogajalo, je lahko pojasniti – nismo namreč hkrati krepili samoupravljanja, ki lahko edino prepreči nastanek centralistične moči v republikah. Posledica takšnega položaja so bili poskusi razbiti enoten jugoslovanski trg, kar bi utegnilo razbiti celo vso državo.

Svet se hitro spreminja, kdor se ne spreminja skupaj z njim, zaostaja, je dejal **ŽIVORAD KOVAČEVIĆ,** ki je govoril o sposobnosti zveze komunistov prilagajati se spremembam in novostim. To omogoča postavljati realne naloge. Kot je dejal, nič toliko ne jemlje poguma kot prav nenehno ponavljanje, da ne uresničujemo skupno sprejete politike in ne spoštujemo dogovorjenega. Obenem se je vprašal, ali je resnično dobra politika, ki je tako načelna, da je z njo moč opravičiti vsako ravnanje, ali še slabše – če ne temelji na oceni realno pričakovanega, temveč na želenem poteku stvari.

● Vsem našim državljanom moramo zagotoviti mirno delo in življenje ter osebno varnost. Zato se z izseljevanjem Srbov in Črnogorcev s Kosova ne smemo sprijazniti in moramo storiti vse, da odpravimo vzroke, zaradi katerih odhajajo s svojih domov. (BRANKO TOLIĆ)

Te svoje trditve je Kovačević podprl s podatki o predvideni inflaciji v letošnjem letu, ki pa se je že pokazala za nerealno. Prav tako je navedel številne pojave, ki smo jih preveč počasi opažali in še počasneje reagirali nanje – to so energetska kriza, revolucionarne tehnološke spremembe v

svetu, vedno množičnejša praksa zapiranja v okvire lastnih, regionalnih trgov. To je omogočilo lažno konkurenčnost, ki je prizanavala nizko storilnost, in povzročalo visoke proizvodne stroške, s tem pa občutno zmanjševalo motiviranost za izvoz in nas še bolj ločevalo od sveta.

Nismo vedeli, ali pa nismo hoteli vedeti – težko je reči, kaj je slabše, vendar je učinek enak – da se na Kosovu že dolgo dogaja nekaj dramatičnega, z dolgoročnimi in hudimi posledicami. Ko je izbruhnilo na dan, je bilo za vse nas kot šok, porodilo je globoko nezadovoljstvo in utvaro, da je s kratkotrajno in odločno akcijo

● Mladi ljudje, ki poznajo teorijo našega samoupravnega socializma, ne dovoljujejo, da jim drugi vsiljujejo svoja mnenja in ideje. Hočejo v praksi uresničiti tisto, kar jim ponuja teorija. Zato pa nastajajo veliki konflikti z ljudmi, ki delajo kot so že leta navajeni, na način, ki zagotavlja uresničevanje njihovih osebnih interesov. Uvedli smo reelekcijo, a kaj, ko se vrtijo v krogu vedno isti ljudje... (VERICA ŠĆURIĆ)

moč izboljšati položaj, je dejal Kovačević.

Prepozno smo ugotovili in ocenili pravo ogroženost gospodarskega položaja

Kovačević je ugotovil, da je bila tudi rešitev za najpomembnejši problem ponovne oživitve našega ogroženega gospodarstva – to je bil dolgoročni stabilizacijski program, v zamudi. Ne zato, ker bi ga prepočasi ali ne dovolj organizirano pripravljali, temveč zato, ker smo vsaj za dve leti prepozno ugotovili in ocenili položaj, ker smo nedopustno dolgo ustvarjali družbeno zavest o resničnem položaju. Posledica so bili prisilni ukrepi, ukrepi v težavah, namesto vnaprej načrtovanih akcij, pri katerih bi mislili na

● Mnogi tukaj govorijo v imenu delavskega razreda, morali pa bi odgovoriti na naša vprašanja, na vprašanja delavcev. Pričakujemo namreč, da nam bodo funkcionarji odgovorili predvsem na vprašanje, kaj so delali med kongresoma. Vemo, kako se je povečala inflacija, vendar trdim, da delavci nismo krivi za to. Nekdo pa je vendarle kriv in to nam je treba povedati tudi zato, ker našim potomcem ne moremo zagotoviti tistega, kar je najbolj pomembno – da bi delali. Funkcionarji bi naposled morali dojeti, da nam morajo ponuditi rešitve, saj za to dobivajo plačo. Delavci niso krivi tudi za širjenje nacionalizma, saj v njihovih krogih teh problemov ni. (MILOSAV VASILJKOVIĆ)

prihodnost in ne na odpravo posledic.

Nato je dejal: »Če smo bili doslej popustljivi in gostobesedni, pa bodimo poslej strogo disciplinirani, da bomo prebrodili težave in okrepili lastne moči. Saj nas je tudi doslej vsaka kriza v bistvu okrepila.«

ZORICA MIHALJICA je v svoji razpravi dejala, da komunisti niso dovolj dejavni v krajevni skupnosti. To velja zlasti za vaška okolja, ker je število komunistov-kmetovalcev v primerjavi s številom prebivalcev izredno majhno. Navedla je izkušnje iz

● Vse dotlej, dokler komunisti v združenem delu ne bodo spoznali, da je načrtovanje kadrovskih potreb izredno pomembno in neposredno vpliva na možnosti zaposlovanja mladih, bodo šole izobraževale za poklice, ki jih združeno delo ne potrebuje, mladi pa bodo zaman iskali delo. (ZLATKO ILIĆ)

lastne krajevne skupnosti in dejala, da je osnovna organizacija zveze komunistov sistematično analizirala delo delegacij in delegatov.

RADENKO RADEVIĆ je seznanil delegate z razvojem občine Plav, v kateri namenjajo izjemno pozornost mednacionalnim odnosom. Zato tudi ni bilo sporov med pripadniki različnih narodnosti. Spregovoril je o dogodkih na Kosovu in nacionalističnih pojavih drugod in poudaril, da zibelka nacionalizma ni med delavci in učenci, temveč med karieristi, ki se potegujejo le za lastne interese.

ŠAHIDA RAŠICA je poudarila, da mladi s Kosova pričakujejo pomoč revolucionarjev, vendar je pogosto niso deležni. Namesto da bi nam pomagali, je pristavila, grajajo tudi tisto, kar naredimo, in nam tako jemljejo pogum. Vabimo jih, naj pridejo k nam in nam pomagajo s svojimi izkušnjami in avtoriteto, oni pa raje od daleč opazujejo, kaj se dogaja in nas grajajo. Očitala je Pavlu Jovičeviću, da je v kongresni komisiji za politični sistem govoril na podlagi podatkov, ki so netočni. Navzlic vsemu, je poudarila Šahida Rašica, pa smo dovolj močni, da se lahko bojujemo proti kontrarevolucionarnim poskusom na Kosovu, čeprav bi nam bilo lažje, če bi nam bolj pomagali tudi izkušeni revolucionarji.

● V času, ko v vseh okoljih prisegamo, da je krepitev samoupravnega položaja delavcev močno orožje v boju za premagovanje gospodarskih težav, se v istih okoljih nadaljuje s kršenjem samoupravnih pravic delavcev, ne spoštuje pa se tudi družbena lastnina. (ALEKSANDRA GORUP)

Število zaposlenih žensk se je šestkrat povečalo, še vedno pa so ženske med nezaposlenimi v večini

BRANKA LAZIĆ je v razpravi navedla številne podatke o položaju in vrednotenju družbenega dela žensk. V primerjavi z letom 1947 se je število zaposlenih žensk šestkrat povečalo, ženske so v večini v nekaterih dejavnostih, tako v zdravstvu, socialnem skrbstvu, turizmu, gostinstvu in izobraževanju. Res pa je, da so ženske v večini tudi med nezaposlenimi.

Branka Lazić je ugotovila, da se v mnogih kmečkih družinah predvsem ženske ukvarjajo s kmetovanjem, to dejstvo pa premalo upoštevamo. Poudarila je tudi, da je v samoupravnih organih, delegatskih skupščinah in družbenopolitičnih organizacijah premalo žensk, tudi po zadnjih volitvah pa se razmerje ni bistveno spremenilo.

Poudarila je, da je boj za ustrezen položaj žensk sestavni del boja za delavsko večino v ZK in opozorila, da bi se morala ZK bojevati tudi proti vsem konservativnim nazorom o vlogi in položaju žensk.

● Komunisti morajo z delom v frontni SZDL med množicami kongresne sklepe preliti v praktično akcijo. Če ne bodo delovali v SZDL, bodo ostali izolirani, brez podpore delovnih ljudi pa ne morejo uspešno delovati. (MARIN ČETINIĆ)

MEVILDA MURATOVIĆ je govorila o razvoju samoupravnih odnosov v družbenih dejavnostih in poudarila, da močno zaostajamo pri pridobivanju dohodka na podlagi svobodne menjave dela in uveljavljanju širšega družbenega vpliva na te dejavnosti.

IVAN KEROVEC je govoril o razvoju samoupravljanja in delegatskega sistema na podlagi izkušenj v občini Čakovec. Po njegovem mnenju se temeljne organizacije združenega dela še vedno niso dovolj uveljavile kot temeljne celice delegatskega sistema.

ANTON MOŠKOV je govoril o uveljavljanju parcialnih interesov tudi tam, kjer za to ni nikakršnega opraičila, kajti načelo sožitja ne ogroža nikakršnih specifičnih potreb republik in pokrajin, narodov in narodnosti. Tako je tudi v izobraževanju, saj imamo osem izobraževalnih sistemov, ki so tako različni, da je prehod iz enega v drugo okolje težaven ali docela nemogoč. Posledica tega je, da smo ustanovili fakultete in univerze tudi tam, kjer to ni potrebno.

Zveza komunistov si mora prizadevati za zaostritev odgovornosti pri uresničevanju zastavljenih nalog, je poudaril **AZEN SULFICHARI.** Poleg tega pa mora tudi v svojih vrstah zaostriti odgovornost.

Ko je **VITOMIR SUDARSKI** govoril o sredstvih javnega obveščanja, je sodil, da kontraverzne razprave o tej temi niso prinesle rezultatov, ker stališča prejšnjega kongresa o podružbljanju in samoupravni zasnovi informiranja niso bila jasno idejno in teoretično razčlenjena. Zaradi tega prihaja tudi do napačnih razumevanj svobode tiska. Sudarski je opozoril na tri skupine vprašanj na področju političnega sistema, ki osvetlujejo tudi probleme v sistemu informiranja. Kot prvega, da v praksi prihaja do velikih odstopanj glede na normiran delegatski sistem. Politične odločitve se pogosto ne sprejemajo v delegatskem sistemu, temveč jih sprejemajo posamezne skupine zunaj njega. Tudi samoupravna preobrazba občin, pokrajin in republik kot samoupravnih skupnosti počasi poteka, ohranjanje etatizma pa po svoje vpliva tudi na sitem informiranja.

Nato je Vitomir Sudarski navedel podatke o velikem razvoju informacijske infrastrukture. V zadnjih štirih letih se je število glasil povečalo za tisoč, število novinarjev pa podvojilo. Tudi materialna osnova informacijskega sistema se je precej okrepila. Poudaril je, da bi morali komunisti, predvsem voditelji, s svojo pisano besedo več sodelovali v tisku in pojasnjevati pereča odprta vprašanja. Ta naloga je zdaj skoraj resnično prepuščena novinarjem.

ZAHIDA DURAKU je govorila o vlogi krajevne skupnosti v političnem sistemu in nalogah komunistov, in sicer po izkušnjah, zbranih v občini Orahovac in krajevni skupnosti Velika Kruša. Pri tem je posebej opozorila na težave, do katerih prihaja v tem izrazito nerazvitem kmetijskem kraju Kosova.

NIKOLA BURZAN je najprej ugotovil, da je tisk v referatu samo omenjen, pa tudi komisija za politični sitem je malo govorila o tem področju, čeprav je bilo v zadnjem času precej razprav o sredstvih javnega obveščanja. Nato je Burzan ugotovil, da je odgovornost za javno besedo v družbi padla na precej nizko raven, kar se kaže tudi v javnih glasilih in pri ljudeh, ki delajo v njih, saj ne živijo niti v karanteni niti ne na osamljenem otoku. Sistem družbenega vpliva na javna glasila, je nadalje rekel Burzan, ni do konca razvit, veliko je formalizma v delu izdajateljskih svetov, sveti pa zelo pogosto nekritično sprejemajo stališča, ki jih jim ponudijo redakcije. Ne nazadnje pa tudi »visoki« varuhi odgovornih ljudi v obveščanju in njihova medsebojna povezanost,

● Vse bolj ostre kritike delegatskega sistema dobivajo v zadnjem času politično obeležje. Zato, ker se povezujejo z nostalgijo za starim odborniškim sistemom, idealizira se praksa delovanja naših skupščin, v katerih so sedeli odborniki in poslanci. Obstajajo tendence, ki iščejo rešitev v vračanju na staro, čeprav je jasno, da je treba dograjevati in izboljševati delegatske odnose. (CIRIL RIBIČIČ)

slabijo odgovornost. Javnega mnenja pač ne ustvarjajo samo časopisi in novinarji. Zaradi tega

● Zaradi težavnih gospodarskih razmer delovni ljudje v občini ne morejo uresničevati vseh funkcij, ki bi ji morali. Namesto njih prevečkrat odločajo v republikah, pokrajinah in federaciji. (PETER HEDŽET)

jim ni mogoče v celoti pripisati tudi odgovornosti. Javna glasila zaslužijo precej kritike, vendar ne morejo biti dežurni krivec, odgovoren za vse.

ŠIME SVETINA je govoril o delovanju delegatskega sistema v samoupravnih interesnih skupnostih materialne proizvodnje. Pri tem je poudaril, da morajo te skupnosti delovati kot skupnosti vsega združenega dela, šele nato pa kot skupnosti izvajalcev.

Interesi delavcev, ne izvršnih organov

Ustavno zasnovanih odnosov v federaciji ni treba spreminjati, pač pa krepiti in dograjevati skladno z dolgoročnimi opredelitvami naše družbe in velikokrat izpričanim in v praksi potrjenim spoznanjem, da mora imeti v naši večnarodnostni skupnosti vsaka republika in pokrajina možnost in pravico do razvoja, skladno z rezultati dela delovnih ljudi in družbenega značaja dohodka, ki ga ustvarjajo delavci na enotnem jugoslovanskem trgu in mednarodni menjavi dela.

Tako so jugoslovanski komunisti v dosedanjih kongresnih razpravah o vlogi federacije, zlasti v komisiji za razvoj političnega sistema socialistične samoupravne demokracije, odločno zavrnili ideje, da je treba »nekaj menjati«. Take ideje ponujajo dov in narodnosti – v naši večnarodnostni skupnosti niso zadovoljni. Želeli bi več centralizma ali unitarizma ali pa, nasprotno, nastopajo s pozicij nacionalizma. Prvi pozabljajo, da je federacija skupnost prostovoljno združenih narodov in narodnosti, ki niso vstopili vanjo, da bi izgubili svojo narodnostno identiteto, drugi pa na to, da Jugoslavija le takšna kakršna je, skupnost enakopravnih, zagotavlja uresničevanje resničnih interesov delavskega razreda.

Nedvomno so v praktičnem uresničevanju ustavne vloge federacije ter republik in pokrajin še velike pomanjkljivosti. Dogovarjanje o skupnih ciljih je velikokrat dolgotrajno. Vendar kljub temu ni mogoče pristajati na pavšalno kritiko, da so za to vedno krive republike in pokrajini zaradi egoizma. Dejstvo je namreč, da v ponujenih predlogih velikokrat prevladujejo interesi, ki v resnici niso dolgoročni interesi delovnih ljudi vse države. In če posamezne republike ali pokrajini takih predlogov nočejo sprejeti, ni prav, če jim kdo lepi naziv egoist. Kajti zaradi kompromisov in »sporazumevanje zaradi sporazumevanja« smo težave na nekaterih področjih še povečali.

Nedvomno tudi med komunisti samimi doslej ni bilo enotnega stališča o vlogi federacije. Pričakovati je – sodeč po kongresnih razpravah – da bo imelo odslej več kot dvomilijonsko članstvo ZKJ enotna stališča do teh vprašanj, kajti le tako bodo lahko prispevali k uveljavljanju ustavne vloge federacije, s tem pa tudi h krepitvi zaupanja med narodi in narodnostmi.

Uveljavljanje ustavne zasnove federacije deli usodo razvoja samoupravljanja. Bolj kot se bo to krepilo, bolj dosledno se bodo uveljavljali ustavni odnosi v federaciji. Z drugimi besedami to pomeni, da bodo družbenoekonomska nasprotja med posameznimi federalnimi enotami, ki so v resnici samo nasprotja med politično-izvršnimi organi, odpravljena, ko bodo delavci resnično odločali o pogojih in rezultatih svojega dela.

Komunisti bodo morali v brezkompromisni borbi zagotavljati, da se bomo v Jugoslaviji sporazumevali o pluralizmu interesov združenega dela, ne pa izvršnih organov posameznih republik in pokrajin. Sedaj so ti interesi, ki v resnici najbolj avtentično izražajo dolgoročne interese delavskega razreda, vse prevečkrat potisnjeni ob stran.

Druga velika naloga komunistov, ki bi ji morali ti nameniti mnogo več pozornosti, kot so jo doslej, je zagotavljanje gospodarskih spodbud za združevanje dela in sredstev med gospodarstvom vseh delov Jugoslavije. Samoupravno združevanje dela in sredstev mora postati prevladajoč odnos, bodisi med razvitejšimi ali med razvitimi in manj razvitimi. Ta odnos mora zamenjati administrativno združevanje sredstev, ki pogosto ni interes združenega dela in zato tudi ne dosega pravih ciljev. Seveda pa se bo samoupravno združevanje denarja in dela lahko uveljavilo šele tedaj, ko bodo kolektivi razpolagali z večim delom svojega dohodka.

Tako združevanje dela in sredstev, ki najbolj neposredno povezuje delovne ljudi iz vseh delov Jugoslavije, ima razen povsem gospodarskega pomena tudi velik politični pomen. Pomaga odpravljati gospodarske težave, opravlja selekcijo naložb, povečuje medsebojno soodvisnost in tudi zaupanje med delovnimi ljudmi iz različnih delov Jugoslavije.

BRANKO PODOBNIK

KONGRESNI POGOVORI – Vida Tomšič in Andrej Marinc na 12. kongresu

Pozdravi in poslanice dvanajstemu kongresu

Dvanajstemu kongresu ZKJ namenjajo veliko pozornost – Delegatom sporočajo iskrene pozdrave in želje za uspešno delo

BEOGRAD, 28. junija (Tanjug) – Dvanajsti kongres ZKJ še naprej prejema poslanice in pozdrave z vsega sveta. Iz Bejruta je prispela poslanica Palestinske osvobodilne organizacije. Njen izvršni biro sporoča: »V imenu našega ljudstva in naše revolucije, ki se kali v ognju boja za obstanek, vam pošiljamo tovariške pozdrave z željo za uspeh vašega kongresa, za uspeh na poti socialističnega napredka in razvoja Jugoslavije.«

PLO izraža prepričanje, da bo kongres posvetil pozornost sedanji izraelski agresiji, in sporoča: »Tega kar počno Izraelci s svojo barbarsko agresijo proti palestinskemu in libanonskemu ljudstvu na jugu Libanona in v glavnem mestu Bejrutu, si civiliziran človek ne more zamisliti. Vse to pa ignorira fašistična klika v Izraelu, ki poleg tega ignorira tudi sklepe varnostnega sveta OZN. Prav tako ignorira tudi vse apele z vsega sveta kakor tudi apele mnogih svetovnih organizacij ... Palestinsko ljudstvo nikoli ne bo pozabilo, kakšno stališče zavzema Jugoslavija do problema našega ljudstva, odkar je ta problem nastal, že od leta 1948, ko je vaša država v OZN glasovala proti sklepu o razdelitvi Palestine. Prav tako ne bomo pozabili odločnega in trdnega stališča vaše prijateljske države do našega boja, kot ne bomo pozabili podpore temu boju, ki ga bomo nadaljevali vse do zmage našega ljudstva in osvoboditve naše domovine.«

Poslanico so kongresu poslale tudi Radikalna stranka Čila, Pacifistična socialistična stranka Nizozemske, gvatemalska Partija dela, Ljudski nacionalni kongres Gvajane in Progresivna stranka Gvajane.

»V sedanjem mednarodnem položaju zasluži posebno priznanje in pozornost vsako srečanje, katerega cilj je zavzeti se za popuščanje napetosti, mir in vzpostavitev novih gospodarskih in političnih odnosov na svetu. To še tembolj zasluži vaš kongres, kongres ZKJ, ki je v zelo težkih razmerah uresničila socialistično revolucijo, revolucijo, ki se nadaljuje, in ki je prispevala k ustanovitvi gibanja neuvrščenih držav in ki se močno zavzema za to, da bi se ohranilo popuščanje napetosti in sodelovanje v Evropi,« je rečeno v poslanici švicarske Partije dela.

»Razvoj socialistične Jugoslavije je neločljivo zrasel z življenjskim delom Josipa Broza Tita, slavnega sinu ljudstva in ugledne osebnosti mednarodnega komunističnega in delavskga gibanja,« je rečeno v pozdravu, ki ga je 12. kongresu ZKJ poslal CK Madžarske socialistične delavske partije. Poslanica najvišjemu zboru jugoslovanskih komunistov poudarja: »Napredne sile sveta, vsi pristaši napredka visoko cenijo požrtvovalno dejavnost in trdno odločenost jugoslovanskih komunistov, da z nezlomljivo močjo nadaljujejo zgodovinsko delo – izgradnjo socialistične družbe.«

Iskrene želje za nadaljnje uspehe pošilja jugoslovanskim komunistom tudi CK Vseafriškega kongresa Azanije (Južna Afrika).

»Krepitev internacionalističnega sodelovanja naših partij in dobri odnosi med SFRJ in republiko Avstrijo v položaju, ko grozi nevarnost atomske vojne, prispevajo k miroljubni koeksistenci in k temu, da se obvaruje in ohrani proces popuščanja mednarodne napetosti,« je rečeno v poslanici CK KP Avstrije. »Za nas, avstrijske komuniste, je brezpogojna uresničitev pravic slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji, v duhu določil državne pogodbe, pomemben element dobrih sosedskih odnosov.«

V pozdravu Združene socialistične stranke Francije je med drugim rečeno: »V naši državi zdaj pozivamo celotno delavsko, politično in sindikalno gibanje k samoupravljanju, tako zelo se je ta ideja utrdila v delavskem razredu Francije, pri čemer so na ta pozitivni razvoj idej mnogo vplivali dosežki Jugoslavije.«

Institucionalna revolucionarna partija Mehiko se obrača na zbor jugoslovanskih komunistov z besedami: »Prijateljstvo med Mehiko in Jugoslavijo temelji na močni tradiciji. Naši narodi in naši partiji so neomajno privrženi svobodi, izvirajoči iz oblik vladavine, gospodarskega sistema in družbene strukture, ki jih izbira vsak narod sam. V svetu, v katerem se križajo hegemonistični interesi, ta privrženost krepi pluralizem in demokracijo v mednarodnem življenju.«

Najiskrenejše pozdrave z željo za nove uspehe pri graditvi socialistične družbe na temeljih samoupravljanja in neuvrščenosti so 12. kongresu jugoslovanskih komunistov poslale Ljudska nacionalna stranka Jamajke, Progresistična fronta Sejšelov, Afriška stranka za neodvisnost Kapverdskih otokov, stranka »Novi dragulj« Grenade.

Norveški socialisti sporočajo dvanajstemu zboru jugoslovanskih komunistov: »Vezi med Norveško in Jugoslavijo so zelo tesne še iz vojnih časov. Levičarska Socialistična stranka Norveške je z velikim zanimanjem spremljala graditev sistema socialističnega samoupravljanja v Jugoslaviji pod vodstvom Josipa Broza Tita in bo ta razvoj spremljala še naprej. Gospodarska kriza, ki je prizadela ves svet, je prizadela tudi Norveško in Jugoslavijo. Prepričani smo, da bo 12. kongres ZKJ močno prispeval h krepitvi jugoslovanskega gospodarstva in razvoju socialističnega samoupravljanja.«

Britanski komunisti pozdravljajo 12. kongres in poudarjajo »V boju za mir in proti imperialističnim akcijam je mednarodno komunistično gibanje odločujoča moč. V komunističnem gibanju lahko obstajajo in tudi obstajajo razlike v nekaterih vprašanjih. Zastopamo svoja stališča in hkrati nadaljujemo internacionalistično tradicijo in preteklost naše partije. Neodvisnost in suverenost vsake KP je temelj za korektne odnose med partijami.«

»Imamo mnogo skupnih načel in ciljev, zlasti v zunanjepolitični dejavnosti. Različni družbeni sistemi v naših državah teh naporov ne ovirajo. Nasprotno, iz dneva v dan, že od zmage grških socialistov na volitvah, je razlik čedalje manj. Nedavni obisk grškega premiera in predsednika PASOK Andreasa Papandreua v Jugoslaviji, pogovor in dogovori, ki so bili podpisani, kažejo, da sosedni dve državi opirata svojo eksistenco na sodelovanje, prijateljstvo in spoštovanje neodvisnosti in suverenosti,« je rečeno v pozdravu Vsegrškega socialističnega gibanja Grčije.

Socialistična stranka Italije v svoji poslanici med drugim posebej poudarja: »Za nas, italijanske socialiste, je zlasti pomembna ugotovitev tovariša Dragosavca, da ‚socializma ni mogoče ločiti od demokracije, tako kot pristne demokracije ni mogoče ločiti od socializma'. Menimo, da so politični pluralizem, sindikalne svoboščine in svoboda tiska temeljne oblike demokracije. Jugoslovanska pot v okviru usmeritve 12. kongresa ZKJ pelje k razrešitvi demokracije v skladu s specifičnimi oblikami jugoslovanskega večnacionalnega političnega sistema.« Italijanski socialisti hkrati sodijo, da so odnosi med sosednima državam odlični, ne glede na razlike v družbeni in politični ureditvi.

Poslanice kongresu ZKJ so poslale tudi Socialdemokratska stranka Italije, KP Dominikanske republike in KP Peruja.

POZORNA POSLUŠALCA – Emil Rojc in Ciril Ribičič med kongresom

Če sedmega vrha neuvrščenih ne bi bilo, bi to še bolj spodbudilo politiko pritiska in nadvlade

Razprava v komisiji za mednarodne odnose 12. kongresa ZKJ – »Zainteresirani smo, da Albanija ostane zunaj blokov« – Bogatenje sodelovanja ob meji z Italijo – Okrepiti gospodarsko sodelovanje med Jugoslavijo in državami v razvoju, zlasti neuvrščenimi – Pota do vrnitve začasno zaposlenih v tujini

Največ pozornosti so v komisiji za mednarodne odnose, v kateri je sodelovalo 30 razpravljalcev, posvetili nevarnostim, ki jo povzroča oboroževalna tekma, in kriznim žariščem mednarodnih sporov.

Jugoslovanske univerze navezujejo široko mednarodno sodelovanje, je dejal predsednik skupnosti jugoslovanskih univerz **SLOBODAN MARIN.** »Kljub širini takega sodelovanja pa bi morali vlagati še več naporov, da bi se naša znanost vključila v mednarodno delitev dela. Dosedanje izkušnje, dosežene pri tem sodelovanju, kažejo, da bi bilo nujnih še več usklajenih akcij; tako ne bi prihajalo do zlorab, kot se je dogajalo pri sodelovanju s tiransko univerzo«.

● Številne italijanske občine in naše krajevne skupnosti so se pobratile. Na podlagi takšnega sodelovanja so se spletli tesni prijateljski stiki ne le s Slovenci onstran meje, temveč tudi z Italijani v obmejnem območju. V okviru našega sodelovanja z Italijo se odlikuje sodelovanje z Gorico. Tako so na primer organizirali pohod prijateljstva v obeh mestih, ki se ga je udeležilo več kot 3000 udeležencev kolesarske dirke, od tega 1700 Slovencev... (ALJOŠA URŠIČ)

Glavni del svoje razprave je **NIJAZ DIZDAREVIĆ** posvetil sodelovanju Jugoslavije s sosednjimi državami. Poudaril je, da je okvire za tako sodelovanje zastavil že 11. kongres in da so načela dobrega sodelovanja obdelali na seji predsedstva oktobra 1978 – sejo je vodil Tito; Tito je tej temi posvetil tudi govora, ki ju je imel leta 1979 v Skopju in Prištini. Dizdarević je dejal, da ta politika za nas pomeni uresničevanje načel politike neuvrščanja na teh območjih.

Jugoslavija je od nekdaj opozarjala, da je vprašanje narodnostne identitete na splošno načelnega pomena in da so naše narodnostne manjšine državljani teh sosednjih držav, v okviru katerih naj bi ustvarjali ugodne razmere za uveljavljanje njihovih pravic. V zvezi z Albanijo je poudaril, da se Jugoslavija zanima za sodelovanje s to državo na vseh področjih v obojestranskem interesu. »Zainteresirani smo za to, da Albanija ostane zunaj blokov, in ničesar ne bomo naredili, kar bi to državo pahnilo v uvrščanje. Toda pričakujemo od nje, da bo spoštovala splošno priznane norme ravnanja, to pa pomeni norme nevmešavanja in spoštovanja ozemeljske nedotakljivosti. Samo na temelju tega je mogoče razvijati odnose z Albanijo.

Toda Albanija nam je z vmešavanjem in podporo iredentistov na Kosovu in s provincialno evforično kampanjo na svojem kongresu in pozneje poskušala diktirati našo ustavno ureditev. S tem se niso zaostrili samo odnosi med našima državama, temveč grozi tudi nevarnost za vnašanje drugih, neblokovskih dejavnikov. To seveda ne more biti v prid ne Albanije ne Balkana nasploh.«

Delegat iz Slovenije **IGNAC GOLOB** je v svojih besedah opozoril na težaven mednarodni položaj, do česar je pripeljalo predvsem rivalstvo med blokoma in velesilama. Pri tem je poudaril, da je mogoče najti izhod iz te krize in da takšna pot ob podpori miroljubnih sil po svetu vodi k miru in krepitvi medsebojnega zaupanja med narodi in državami. Poudaril je, da se k takemu miroljubnemu urejanju zdajšnje mednarodne krize usmerjajo tudi napori neuvrščenih držav, in rekel, da svet nasploh, še posebej pa neuvrščeni, danes močno potrebujejo, da bi se šefi držav ali vlad neuvrščenih sestali, podprli in okrepili procese, usmerjene k ohranjanju in učvrščevanju miru.

»Neuvrščeni so napovedali prihodnji vrh, sedmi po vrsti, za septembra v Bagdadu in zanje je to srečanje nadvse nujno, zato se njihovi napori tudi usmerjajo k temu, da bi zagotovili nujno potrebne okoliščine za uspešen potek tega vrha.« Po Golobovem mnenju je vrh neuvrščenih pomemben iz več razlogov. Prvič, na njem naj bi potrdili temeljna načela gibanja in njegovo odločno zavzemanje za mir, detant, brzdanje tekme v oboroževanju, krepitev vloge OZN, premostitev kriznih situacij in urejanje medsebojnih sporov, seveda tudi tistih med neuvrščenimi, prek pogajanj.

● Menim, da madridski sestanek KVSE najbolje priča, do česa lahko pripelje kosanje med blokoma in velesilama. Če tega ne bomo preprečili z odločno mednarodno akcijo, se bo kosanje nadaljevalo še bolj srdito in s pritiski v obliki gesla »če nisi z nami, si proti nam« ali »če nisi z menoj, moraš biti z drugimi, a treba je napraviti red in si razdeliti ta svet«. (IGNAC GOLOB)

Po drugi strani naj bi ta vrh povrnil neuvrščenim samozaupanje, da je prek lastne solidarnosti in skupne akcije mogoče urejati njihove žgoče probleme in ubraniti lastne interese. Če morda vrha ne bi bilo, bi to utegnilo še bolj spodbuditi tiste, ki vodijo in prakticirajo politiko pritiska in nadvlade, je menil Golob. Na koncu je še poudaril, da je bilo tudi na tem kongresu slišati pozive za konec vojne med Irakom in Iranom. Menil je, da bosta sosednji in neuvrščeni državi pokazali dovolj politične modrosti in končali tragično vojno, kar naj bi olajšalo potek sedmega vrha neuvrščenih.

Delegat **RATKO MOČIVNIK** iz Slovenije je govoril o tem, da je treba uvesti novo mednarodno gospodarsko ureditev in okrepiti gospodarsko sodelovanje med Jugoslavijo in državami v razvoju, zlasti med neuvrščenimi.

Delegat **MILAN PTIČAR** iz Ljubljane je svojo razpravo posvetil integracijskim procesom v gradbeništvu, upoštevaje uspešnejše vključevanje v mednarodno delitev dela. Izbral je primere iz Slovenije in rekel, da proizvodno, delovno in dohodkovno povezovanje gradbenih organizacij zagotavlja uspešnejše uveljavljanje v svetu, finančno ugodnejše posle in zanesljivejše kljubovanje konkurenci gradbenih firm iz razvitih držav.

EKREM RAČIĆ iz Višegrada je govoril o položaju naših delavcev, začasno zaposlenih v tujini, in se zavzel za to, da bi izpopolnili akcijo za njihovo bolj množično vračanje v domovino. Koliko naših delavcev se bo vrnilo, je odvisno tudi od tega, ali jim bomo priznali carinske olajšave za uvoz delovnih strojev, ali se bomo z družbenimi dogovori obvezali, da jim bomo omogočili ugodne možnosti za vlaganje njihovih deviznih in drugih sredstev v razvoj malega gospodarstva.

Dejal je še, da moramo od vseh držav, v katerih delajo naši delavci, terjati, da bodo uspešneje zatirale ekstremistične teroristične organizacije, ki ogrožajo ne le varnost, temveč tudi življenje naših državljanov, zaposlenih v tujini.

ALJOŠA URŠIČ, delegat iz Nove Gorice, je seznanil člane komisije z izkušnjami te naše občine pri sodelovanju z italijanskimi mejnimi občinami in mesti. Menil je, da je te vrste sodelovanje vse bolj organizirano in da zajema vse sloje občanov ter da v zadnjem času dobiva vse bogatejše in raznovrstnejše oblike. Ne gre le za stike Slovencev z obeh strani meje, temveč je tudi vedno več Italijanov, ki se pridružujejo prijateljskemu obmejnemu povezovanju. Pripravili so »pohode prijateljstva«, športne, kulturne, umetniške prireditve, z zvezo komunistov in drugimi družbenimi organizacijami ne sodelujejo samo italijanski komunisti, temveč še druge politične stranke. Poudaril je, da so takšne vezi bistveno vplivale na izkoreninjanje vpliva nacionalistično-šovinističnih in fašističnih sil v Italiji, katerim ni do prijateljstva med državama.

● Zavedamo se vrednosti dejstva, da smo se v socialistični samoupravni neuvrščeni Jugoslaviji s Titom naučili tega, da ne gre omahniti tudi pred najbolj brezobzirnimi pritiski in grožnjami s silo in da nas ne zmedejo še tako dramatične razmere. Na podlagi tega si moramo še bolj prizadevati, da bi ohranili in razvijali to sposobnost zaradi naše revolucije, zaradi mednarodnega miru in socializma. (MILAN BEKAN)

Kapetan **MILUN JOVANOVIĆ** je izročil pozdrave svojih enot, ki so ga poslale na 12. kongres. Rekel je, da je želja pripadnikov JLA, da bi najvišje zborovanje jugoslovanskih komunistov poiskalo najboljšo pot, ki bo vsem vlivala zaupanje in gotovost. ZKJ ne sme izgubiti Titovega koraka in nihče nima pravice, da bi mu jemal ceno.

Ob koncu današnje seje komisije je več delegatov: Čedo Volaš, Jože Smole, Georgije Jovičić, Alenko Rubeša, navedlo predloge za izboljšanje besedila tistega dela kongresne resolucije, ki govori o mednarodnih odnosih.

Pomoč revnim in sebi

Čeprav je nedavni sestanek »bogatih« v Versaillesu, kot je bilo slišati, vendar malce odprl vrata globalnim pogajanjem za spremembo sistema mednarodnih ekonomskih odnosov, pa je gospodarska resničnost za neuvrščene in države v razvoju še vedno sila neugodna. Prepad med njimi in razvitimi se močno poglablja, tako da so nekateri že začeli biti plat zvona.

Sodeč po podatkih, ki jih je bilo slišati z govorniškega odra na 12. kongresu ZKJ, natančneje med razpravo na seji komisije za vprašanje mednarodnih odnosov, se je družbeni proizvod na prebivalca v sedemdesetih letih tega stoletja v razvitih državah povečal za okrog 1000, v državah v razvoju pa za manj kot 60 dolarjev. Med leti 1965 in 1975 je bil povprečni dohodek na prebivalca v državah v razvoju višji za 20 dolarjev – v razvitih za 1300 dolarjev. V približno tri četrtine držav v razvoju pa rast letnega dohodka na prebivalca ni presegla enega dolarja.

Jasno je torej, da je gospodarski položaj držav v razvoju vedno slabši. Bogati ljubosumno varujejo svoje trge ter postavljajo visoke carinske in druge ovire. Vedno redkejša so vlaganja v državah v razvoju, ki se dušijo v dolgovih. Enako velja tudi za novo proizvodno tehnologijo – načrti so namreč varno shranjeni v zahodnih blagajnah.

Od tu do sklepa, da si razviti še naprej prizadevajo obdržati priviligiran položaj, je le korak. Pravzaprav so pripravljeni pomagati, vendar le do takrat, dokler ta pomoč ne posega v njihove ozke interese. Tako se je ljudski pregovor, da »sit lačnemu ne verjame«, spremenil v trdovratno politično načelo v glavah vodilnih zahodnih državnikov.

Zato jugoslovanski komunisti na svojem kongresu znova poudarjajo tezo, da se morajo države v razvoju opreti predvsem na lastne sile. Ta ugotovitev pa nedvomno postaja vedno pomembnejša, ker je odpor držav proti gospodarskim spremembam toliksen, da terja čedalje glasnejše geslo »Združeni smo močnejši« kot sestavni del strategije nove mednarodne gospodarske ureditve.

Čeprav smo že v Lusaki – na tretji konferenci voditeljev držav in vlad neuvščenih držav – enotno glasovali za koncept kolektivnega opiranja na lastne sile, pa so naši ekonomski odnosi z državami v razvoju v praksi dali bolj slabe rezultate. Prehiteli so nas namreč številni, ki pogosto zahtevajo za gospodarsko pomoč politične olajšave. Naš položaj med neuvrščenimi terja od nas, da globlje »zaorjemo njivo ekonomskih odnosov z državami tako imenovanega tretjega sveta«. Tako bomo najlažje dokazali, da se zavzemamo za preobrazbo sedanjih odnosov in najustrezneje uveljavili vrednote socialističnega samoupravljanja.

SLOBODAN DUKIĆ

KOMISIJA ZA MEDNARODNE ODNOSE, RAZMERE V DELAVSKEM, KOMUNISTIČNEM IN NAPREDNEM GIBANJU, ZA SODELOVANJE ZKJ IN ZUNANJO POLITIKO

Slej ko prej dosledno na načelih neuvrščenosti

Miloš Minić: Kritike na rovaš jugoslovanske zunanje politike izvirajo iz težnje, da bi izvajali pritisk na našo mednarodno usmeritev

Miloš Minić je najprej govoril o današnjem položaju in vlogi OZN. Poudaril je, da so se močno poslabšali mednarodni odnosi in da je detant začel nazadovati ter da je dosegel najnižjo točko, tako da komajda še lahko govorimo o njegovih ostankih. Takšna je danes resnica v svetu in začenja zbujati skrb.

»Zato je OZN pri izpolnjevanju svoje vloge pod celovitim pritiskom take konfrontacije blokov in velesil in skorajda kaže nemoč pri izpolnjevanju svoje vloge, čeprav mi je težko izgovoriti to besedo. Najsi bo takšna ugotovitev še tako težka, se moramo zares spogledati s takim dejstvom in kot socialistična neuvrščena Jugoslavija ter kot pripadniki velikega svetovnega gibanja neuvrščenih se moramo bojevati, da bomo iz tega izluščili ustrezne sklepe.«

Minić je rekel, da ne spoštujejo in ne uresničujejo odločitev varnostnega sveta, da velesile v zelo veliki meri in na zelo široko izkoriščajo svojo pravico veta. O tem je navedel vrsto primerov zavračanja resolucij o Bližnjem vzhodu, Vietnamu, Kampučiji, Afganistanu, Falklandskih otokih. Tudi drugi organi in organizacije ZN vse manj izpolnjujejo svoje naloge in imajo zvezane roke. Po Minićevih besedah vse to zbuja skrajno zaskrbljenost, saj OZN potrebujejo vse države, brez izjeme, najbolj pa neuvrščene. Danes se OZN ni sposobna upreti nasilju, vmešavanju v notranje zadeve neodvisnih držav, vojaškim intervencijam, se postaviti v bran neodvisnosti držav, ne kaže sposobnosti, da bi vsem državam vsilila urejanje sporov po mirni poti, in ni zmožna tega – ali pa z velikanskimi težavami – da bi utrla proces za pripravo splošnih pogajanj o urejanju gospodarskih težav.

»Mislim, da bi morali zaradi vsega tega na prihodnji konferenci voditeljev neuvrščenih držav nameniti eno od najpomembnejših mest temu, da OZN spet postane sposobna izpolnjevati svojo vlogo pri ohranju miru in varnosti v svetu ter uvajanju nove mednarodne ureditve v duhu ustanovne listine OZN. Na tem zborovanju bi morali zastaviti vprašanja: kje je zdaj OZN, kako izpolnjuje svojo vlogo, ali lahko kaj stori, da bi zares uresničevala vlogo, kakršno ji določa ustanovna listina?«

Minić je ovrgel še nekatere trditve v tujini, da jugoslovanska zunanja politika ni dovolj »razredna«. Takšne trditve so se pojavile v nekaterih francoskih časopisih, pa tudi v drugem tujem tisku. Po njegovih besedah takšne kritike bodisi izhajajo iz znane doktrine, ki ima kot svoje izhodišče interese posameznih sil, ali pa gre za nerazumevanje, neumevanje bistva in narave neuvrščene politike. Govoril je še o tistih kritikah, v katerih trdijo, da Jugoslavija enači bloka, da ju postavlja pred enako odgovornost za napetost v svetu, za tekmo v oboroževanju itd.

Rekel je, da te »kritike bodisi izvirajo iz težnje izvajati pritisk na našo zunanjo politiko, da bi jo prilagajali in krojili po okusu držav, ki jim ni povšeči načelna, dosledna politika neuvrščanja, kakršno izvaja Jugoslavija in tudi gibanje neuvrščenih, ali pa gre tudi tokrat za nekakšno miselno povezanost z nekaterimi pojmi, da ne rečem dogmami, in nepripravljenostjo, da bi se odcepili od tega in stvarno razmišljali o sodobnih odnosih«.

Minić je poudaril, da ima Jugoslavija dobre prijateljske odnose z ZDA in Sovjetsko zvezo, pa s Kitajsko in drugimi. »Niti za las ne bomo popustili pri zavzemanju za takšne dobre prijateljske odnose na temelju sprejetih načel. Toda pri posameznih vprašanjih ne moremo molčati in tudi ne odobravati ravnanja velesil. Mar lahko danes odobravamo ravnanje ZDA in njihov odnos do izraelske agresije v Libanonu?«

Zatem je dejal, da se Jugoslavija ne more strinjati niti z eno državo, ki izvaja gospodarske in finančne ukrepe ter blokado kot sredstvo za pritisk proti komurkoli. Opozoril je, da je Jugoslavija leta 1948 okusila blokado, in to popolno, in da se ne moremo strinjati niti z eno državo, ki posega po gospodarskih sankcijah, razen, če lete potekajo po odločitvah OZN proti agresorju, rasistom, kolonialistom. »Takšno je naše stališče,« je rekel Minić in opozoril, da Jugoslavija trdno vztraja pri načelih politike, ki sta jo začrtala že predsednika Tito in Nixon leta 1971.

»Vzemimo našo drugo veliko prijateljico – Sovjetsko zvezo. Kako bi se lahko strinjali z njeno intervencijo v Afganistanu? Morda v Sovjetski zvezi niso zadovoljni, da je tovariš Dragosavac v referatu odkrito ponovil naše stališče, in to v milejši varianti, do Afganistana in Kampučije. Vendar se na to ne moremo ozirati. Nismo se strinjali s takimi vojaškimi intervencijami in nimamo v rokah niti enega novega argumenta, da bi spremenili svoje mnenje.«

Minić je še dejal, da se nismo strinjali niti s tem, da je Vietnam v Kampučiji, in »ne moremo spremeniti svojega mnenja, dokler Kampučija spet ne postane neodvisna in neuvrščena država«. Pojasnil je še v praksi doslednost jugoslovanske zunanje politike, izvirajoče iz načel neuvrščanja.

Rekel je, da se Jugoslavija svoj čas tudi ni strinjala s kitajskim vstopom v Vietnam in da je predsednik Tito v takšnem duhu poslal poslanico Hua Guofengu in poudaril, da to v vseh pogledih škoduje ter da bi bilo najbolje, če se Kitajska umakne. »Ali bomo privolili v to, da nekdo zaradi takšnega nestrinjanja zastavlja vprašanje o naši doslednì politiki in uresničevanju politike prijateljskih odnosov do teh držav, da zastavlja vprašanje o sodelovanju z vsemi temi državami? O teh razlikah se ne moremo drugače pogovarjati kot v enakopravnem dialogu.«

Minić je še poudaril, da smo se strinjali z vsemi našimi prijatelji, da je čutiti razlike v gledanjih med nami in nekaterimi od njih, vendar da te razlike ne smejo vplivati na razvoj celotnih odnosov. Tako se bodo naši odnosi kljub razlikam krepili.

Nedvoumno tudi o krizi v socialističnih državah

Jože Smole: odmik od samoupravljanja bi imel hude posledice tudi v mednarodni dejavnosti SFRJ

BEOGRAD, 28. junija – Za táko, avantgardno in revolucionarno organizacijo, kakršna je Zveza komunistov Jugoslavije, je edino sprejemljivo in logično, da mednarodne probleme obravnava z razrednih pozicij. Kot je dejal Jože Smole, to velja še zlasti za proučevanje sedanjega stanja v delavskem gibanju in pri obravnavanju socializma kot svetovnega procesa. »Zavzemanje stališč z razrednih pozicij pomeni, da je za nas bistven položaj delavskega razreda, in delovnih ljudi sploh, v družbi,« je dejal Smole v komisiji za mednarodne odnose 12. kongresa ZKJ. Taka zahteva je hkrati tudi merilo naprednosti tako na notranjem kot tudi na mednarodnem področju.

»Naša ocena o vse globlji krizi kapitalističnega sistema je prav gotovo pravilna. Vendar bi naredili neodpustljivo napako, če ne bi s popolnoma razumljivimi besedami opozorili tudi na krize v socialističnih državah. To bi bilo namreč smešno in videti bi bilo, da govorimo samo o krizah kapitalističnega sveta, pri tem pa ne opažamo zelo resnih kriz v posameznih socialističnih državah«, je dejal Smole. Po njegovem mnenju so te krize delno posledica dejstva, da v nobeni od socialističnih držav še niso razviti socialistični odnosi v pravem pomenu te besede, v še večji meri pa gre za posledico sistemov, v katerih vladajo v imenu delovnega ljudstva brez njegove udeležbe. Najzgovornejši primer je kriza na Poljskem, kriza celotnega sistema te države, kjer je dosedanji sistem vladanja prišel v konflikt z avtentičnimi interesi in zahtevami delavskega razreda. »Na kongresu ZK moramo spet jasno in nedvoumno ponoviti naša stališča in zavzemam se za to, da bi v naših organizacijah tudi v prihodnje razvijali vse več ustvarjalnega proučevanja teh zelo resnih problemov, do katerih danes prihaja v posameznih socialističnih državah.«

Po njegovem mnenju bi bilo treba pogumneje govoriti tudi o vseh oblikah vmešavanja v notranje zadeve v vseh oblikah ter intervencijah, kakršni sta na primer sovjetska intervencija v Afganistanu in vietnamska v Kampučiji.

Potem je govoril tudi o podružbljanju naše zunanje politike. Po njegovem mnenju, v katerem ni bil osamljen, je krepitev varnosti in neodvisnosti Jugoslavije odvisna od nadaljnjega razvoja socialističnega samoupravljanja in od sposobnosti, da na notranjem področju progresivno razvijamo družbene odnose.

»Z vso resnostjo moramo upoštevati, da bi kakršnokoli odstopanje od socialističnega samoupravljanja, pa tudi vsako odstopanje od federativne ureditve Jugoslavije, vsako zmanjševanje vloge in z ustavo zajamčenih pravic socialističnih republik in avtonomnih pokrajin ter vsako odmikanje od resničnega načela enakopravnosti narodov in narodnosti Jugoslavije lahko imelo ne le notranje, temveč tudi zelo hude posledice v mednarodni dejavnosti Jugoslavije.«

V nadaljevanju je opozoril, da je tisto, kar se dogaja na Kosovu, skupna skrb vseh v Jugoslaviji, potem pa je dejal, da je treba v boju proti albanskemu nacionalizmu skrbeti za to, da ne bi prišlo do razmaha srbskega ali kakšnega drugega nacionalizma.

»V tej zvezi bi rad povedal, da bi po mojem mnenju vsaka tendenca zmanjševanja pravic in vloge avtonomnih socialističnih pokrajin pomenila v bistvu napad na federativno ureditev Jugoslavije, saj je položaj socialističnih pokrajin konstitutivni element federacije.«

Del svojega govora je posvetil tudi politiki do sosednjih držav. V tej zvezi je dejal, da moramo še bolj utrditi načelo, da je vsak sosed Jugoslavije tudi neposredni sosed vsake od naših republik in pokrajin.

»V skladu s tem se na primer v Sloveniji ne moremo ukvarjati samo z jugoslovansko-italijanskimi, jugoslovansko-avstrijskimi ali jugoslovansko-madžarskimi odnosi. Prav tako skrb moramo kazati tudi za odnose med Jugoslavijo in Bolgarijo, Jugoslavijo in Grčijo, Jugoslavijo in Albanijo ter Jugoslavijo in Romunijo.« Hkrati je ocenil, da na področju sosedskih odnosov še nismo dosegli pravega napredka.

Ko je govoril o podružbljanju zunanje politike, je dejal, da se morajo pri tem bolj angažirati delegatske skupščine v Jugoslaviji.

»Po mojem mnenju skupščina Jugoslavije še vedno nima tiste vloge pri oblikovanju in uresničevanju zunanje politike, ki bi jo morala imeti. Zvezna skupščina mora največkrat še vedno zgolj poslušati ekspozeje posameznih sekretarjev, predvsem za zunanje zadeve, potem pa imamo manifestativno razpravo, v kateri podpremo predložena stališča«, je dejal Smole.

Naslednja težava je po njegovem mnenju dejstvo, da enotnost zunanje politike ne pomeni, da bomo o nekem mednarodnem problemu vsi ponavljali izjave zveznega sekretarja za zunanje zadeve.

»Mislim, da moramo jasno razdeliti vloge. Govorim o javnih nastopih zveznega sekretarja za zunanje zadeve, nekaj drugega pa je politično delo in vloga ZK, tretjega delo sindikatov, četrtega delo socialistične zveze in mladinske organizacije. V tem oziru moramo zagotoviti določeno svobodo proučevanja mednarodnih problemov, ne pa da stremimo k nekakšnemu umetnemu poenotenju,« je med drugim dejal Jože Smole.

SLOBODAN DUKIĆ

Univerze bolj usmerjati v raziskovalno delo

Usmerjeno izobraževanje se očitno v mnogih okoljih še vse preveč otepa s podedovanimi slabostmi – Neusklajen razvoj v Jugoslaviji – Šole se ne morejo spreminjati v velike čakalnice za zaposlitev – Vse preslabo izkoriščamo naše ustvarjalne zmogljivosti – Z raznimi oblikami nacionalizma se je treba spopadati v najožjih življenjskih okoljih

Mladi ne priznavajo republiških in pokrajinskih meja niti v izobraževanju niti v zaposlovanju, vendar jim velike razlike v izobraževanju svobodo gibanja močno otežujejo. Današnja in tudi včerajšnja popoldanska razprava na komisiji za aktualna idejna vprašanja v izobraževanju, znanosti in kulturi je močno poudarjala potrebo po večjem poenotenju izobraževalnih programov v osnovnem šolstvu in usmerjenem izobraževanju. Zavzemali so se za boljšo gmotno osnovo šolstva in učiteljevega položaja, za načrtnejše kadrovanje v vojaške šole, za ohranjanje osnovnih šol tudi v manjših naseljih in za učinkovitejše razvijanje raziskovalnega dela na univerzah. Spet je bila poudarjena zahteva po tesnejšem povezovanju šole z delom, kar naj bi se izražalo tudi v tem, da bi strokovno znanje dobilo ustrezen prostor tudi že na začetku usmerjenega izobraževanja. Močno so prihajale do izraza zahteve po vzgojni aktivnosti šole in posebej po marksistični vzgoji na celotnem področju vzgojnoizobraževalnega dela.

Kulturi v ožjem pomenu besede je bilo sicer namenjenih malo misli, toda njihov zven je imel kritiško vsebino, ki je zadevala predvsem svobodo ustvarjanja in izpovedovanja mnenj. Šport je bil v komisiji skoraj povsem v ozadju; velja pa omeniti kritiko profesionalizma, ki ga vse bolj vodi potrošniška miselnost. Poudarjali so, da v javnih občilih ne more biti prostora za kritizerstvo. Seveda pa je bila tako kot včeraj ena osrednjih tem raziskovalna dejavnost, kjer bi se morala bolj uveljavljati selektivnost pri ljudeh in projektih.

O dosežkih in razvoju vojaškega šolstva je včeraj govoril **ALEKSANDAR JANIĆ.** Poudaril je, da smo izoblikovali enoten šolski sistem za vse potrebe vojske in da z njim uresničujemo bistveno načelo naše in Titove zamisli – opirati se na lastne sile. »Vendar smo priča tega, da upada zanimanje mladih za vojaške šole, s čimer se je zmanjšala tudi možnost boljše selekcije. Zato je potreba pretehtati, zakaj prihaja do tega.«

BILJANA DJORDJEVIĆ se je pomudila pri negativnih pojavih med mladino, ki je zašla pod razne vplive, kot so uvoz zahodnjaške kulture, malomeščanska morala, snobizem. Kulturno življenje mladih diktirajo ljudje, ki pogosto niso v stiku z mladino. Opozorila je, da bi morali bolj spodbujati precej razvito amatersko delo mladih. Govorila je o načinu predavanj po naših šolah in dejala, da je vse to pogosto precej površno. »Vzemimo za primer pouk marksizma, ki je lahko uspešen, če poprej mladim privzgojimo navade za branje marksistične literature in če vnesemo v predavanja več svežine.«

METODI PETROVSKI je obvestil delegate, da so v SR Makedoniji dosegli v kulturnem življenju pomembne uspehe. Zveza komunistov mora izbojevati to, da bi se zakoreninila misel, da sta kultura in njen razvoj odvisna od intresov delovnih ljudi, ne pa od volje administracije, da sta odvisna od demokratično določenega načina in ne od posameznikov in skupin. »Imamo dobro zamisel kulture, vendar je v praksi ne uresničujemo dosledno. Problemi kulture ne terjajo samo besede, temveč rešitve.«

MARIJA BAKALOVA je opozorila, da sta nujni večja selektivnost strokovnjakov na raziskovalnih področjih in selektivnost pri znanstvenem delu. Namesto za paralelno znanstveno delo se je zavzela za usklađenost na tem področju po vsej državi. Govorila je tudi o vse večji odvisnosti naše države od tujih tehnologij in v tem videla dvojno nevarnost: prva je odvisnost od tujine, druga pa zaostajanje v lastnem tehnološkem razvoju.

● Naše pedagoške univerze bi morali spremeniti v znanstvenoraziskovalne univerze in to je prvi pogoj, da bodo prevzele univerze drugačno vlogo v družbi. Izkušnje mariborske univerze kažejo: prvič, da se je treba z združenim delom neposredno dogovarjati za sredstva za posamezne znanstveno raziskovalne naloge, čeprav je res, da se pri tem srečujejo z drobnimi potrebami, z zastarelimi tehnološkimi koncepti in nediferenciranimi raziskovalnimi potrebami; drugič, da je kakovost povezovanja z organizacijami združenega dela odvisna od tega, ali so v teh okoljih razvojne in raziskovalne enote – kjerkoli so minimalne možnosti za razvojne enote v organizacijah združenega dela bi jih morali ustanoviti, kjer tega ni, so se kot dobra oblika pokazali tudi razvojni sveti; tretjič, univerza kot multidisciplinarna ustanova bo morala te svoje komparativne prednosti celovito potrditi v raziskovanju razvojne strategije družbe. (DALIJ DJONLAGIĆ)

ENVER HUMO je opozoril, da smo od leta 1970 v naši državi odprli 12 novih univerz. Menil je, da so se mnogi mladi ljudje, ki se po končani srednji šoli niso mogli zaposliti, vpisali na fakultete. Tako se je njihovo šolanje podaljšalo za nadaljnjih pet do šest let, potlej pa so se spet srečali z enakimi, vendar kvalitativno drugačnimi težavami: mladi še vedno težko najdejo zaposlitev, čeprav tokrat s fakultetno diplomo v roki.

DUŠAN DJURIĆ se je zavzel za to, da bi dopolnili del kongresne resolucije, ki se nanaša na znanost in kulturno dejavnost, saj mora biti po njegovih besedah znanost primarnega pomena in ji moramo odmeriti prostor, da bi z njeno pomočjo odpravili zaostajanje in si utrli pot do vsesplošnega napredka. Poudaril je, da je znanost del revolucionarnega gibanja, in pripomnil, da mora rabiti samoupravljanju, saj bomo s pomočjo znanosti pospešili lastno izpopolnjevanje in odpravili mnoge improvizacije, zablode in predsodke.

HANIFE ELSHANI je opozorila na pozitiven proces idejnopolitične diferenciacije v izobraževalnih ustanovah na Kosovu po izbruhu protirevolucije. Poudarila je, da so iz zveze komunistov izključili vse prosvetne delavce, ki so zagovarjali stališča velikoalbanskega nacionalizma in iredentizma, in da so iz učnih programov odstranili vse, kar sta obremenjevala historicizem in romantizem. Omenila je primere uspešne akcije ZK v občini Glogovac in poudarila, da je vedno bolj med vsemi prebivalci razvita zavest, da je samo v naši socialistični samoupravni družbi jasna perspektiva vseh naših narodov in narodnosti in da ni druge poti kot Titova.

STOJČE STOJANKOVSKI se je zavzel za bolj živahno vzgojnoidejno delo z mladimi in menil, da se pomanjkljivosti pri tem delu maščujejo, saj tam, kjer ni komunistov, delo opravijo drugi.

BRANISLAVA TOSIĆ pa je opozorila na še veliko neskladje med izobraževanjem in družbenimi potrebami, na politiko vpisa, ki daje slabe sadove, in na skromen dijaški in študentski standard.

VIOLETA NIKPRELEVIĆ je dejala, da je albanska narodnost v Črni gori dosegla pri izobraževanju in kulturnem ustvarjanju pomembne uspehe, za kar gre zasluga pravilni politiki ZKJ. Dejala je, da smo v izobraževanju premostili zastarela pojmovanja.

GORAN MITIĆ je spregovoril o nezadovoljivih razmerah v mladinskih organizacijah. »Zveza socialistične mladine je pomemben dejavnik politične vzgoje mladih, če izpolnjuje svojo vlogo in naloge, a v današnjem času mladinska organizacija tega ne dela v polni meri. Povsod še nismo ustvarili razmer, da bi se mladi samoupravno izkazali. Komunisti so odgovorni, da področju interesov mladih ne posvečamo dovolj pozornosti. Družbeni status mladih Jugoslovanov moramo čimprej urediti.«

● Nekateri že zahtevajo reformo reforme. Napad na reformo je usmerjen predvsem na enega njenih osnovnih načel, na povezovanje dela in izobraževanja. Novolevičarski krogi so nam pripisali apologetski odnos do dela, kar spada v arzenal malomeščanske ideologije. Liberalna inteligenca pa nam zameri vulgarizacijo Marxa, ko terjamo, da se prav vsi mladi enako usposobijo za delo in nadaljnje izobraževanje in to po politehničnem načelu. Zato nam je pripisala ultralevičarski radikalizem. Mi vemo, da se dela z izobraževanjem ne da niti ukiniti niti osvoboditi, marveč se ga lahko razodtuji z revolucionarnimi družbenimi spremembami celotnega načina proizvajanja življenja. Reafirmacija ideje reforme bi bila v tem, da bi takoj po koncu osnovne šole takoj začeli z usmerjenim strokovnim izobraževanjem. To bi potekalo vzporedno z uvajanjem skupnih vzgojnoizobrazbenih osnov. Šele to bi z zagotavljanjem ostalih pogojev omogočilo resnično povezovanje dela in izobraževanja. (NANDOR MAJOR)

DEJANA MIHALJEVIĆ se je zavzela za razvoj amaterstva v športu. Menila je, da se mlada generacija danes sooča z naraščajočim profesionalizmom, katerega razsežnosti prepričljivo začrtuje potrošniška miselnost. **ARIF TANOVIĆ** pa se je kritično dotaknil nekaterih pojavov prodiranja kritizerstva v del javnih občil, kar po njegovem mnenju včasih izkoriščajo protisamoupravne sile za javno nastopanje z nesprejemljivih stališč. Zato je dejal, da se mora zveza komunistov postaviti po robu vsem posameznikom in skupinam, ki poskušajo javna občila izkoristiti za razna obračunavanja oziroma prepire, katerih namen je spodkopavati naše sožitje.

GORDANA JANUŠEVIĆ je opozorila, da se mora zveza komunistov bolj zavzemati za izobraževanje, poklicno usposabljanje in zaposlovanje invalidov. **MILJANA VUČKOVIĆ** pa je poudarila neskladnost med potrebami združenega dela in sistemom izobraževanja. Po njenih besedah se mladi strokovnjaki zavedajo težav pri zaposlovanju, hkrati pa so ogorčeni zaradi očitnih privilegijev, zvez in raznih vnaprejšnjih dogovorov pri sklepanju delovnega razmerja.

SUZANA BOJAROVSKI pa je svojo razpravo posvetila reformi visokega šolstva. Po njenih besedah nas korenite spremembe na tem področje šele čakajo.

MILOJKA CICVARIĆ je kritizirala vsebino tako imenovane proizvodne prakse, med katero se dijaki usmerjenih šol najbolje nauče kuhati kavo in nositi malico uslužbencem. Imela je pripombe tudi na račun učbenikov za srednje šole, ki jih po njenem pišemo tako, kot da bi želeli, da so čimbolj zapleteni in nerazumljivi. **REXHEP GASHI** je govoril o akcijskem in idejnem usposabljanju na kosovski univerzi. Kakršnakoli pomanjkljivost pri idejnem izobraževanju utegne prizadejati družbi nepopravljivo škodo. Rekel je, da kosovska univerza in pokrajina potrebujeta vso moralno in politično pomoč naše skupnosti, da bi premostili razmere po protirevolucionarnih dogodkih. »Jugoslovanska javnost je pogosto dezinformirana o položaju in dohodkih na univerzi in mnoge probleme prenapihnejo,« je pripomnil.

»Vemo, da je bil proces indoktrinacije mladih precej dolg in položaj se ne more izboljšati čez noč. Bojujemo se za vsakega človeka in iz ZK bomo odstranili vse, kar je tuje našim opredelitvam«. Poudaril je, da bodo na kosovski univerzi odprli vrata samo tistim, ki se bodo pripravljeni bojevati za bratstvo in enotnost, sožitje in razvoj naše socialistične samoupravne družbe.

ZDRAVKO PETROVIĆ se je zavzel za to, da naj bi dosledneje izvajali idejno politiko na področju telesne kulture. V seštevku športnih rezultatov medalje niso in ne morejo biti tisti parameter, ki opredeljuje gibanja na tem področju. Veliko zgovornejši je podatek, da se 40 odstotkov mladih ne more vpisati v vojaške šole – zaradi psihofizičnih pomanjkljivosti.

Športno tekmovališče ima torej v nadvse veliki meri idejno funkcijo in tak odnos je do njega tudi treba imeti. Drugače rečeno, treba je storiti vse, da bi iz teh vrst odpravili privatizacijo, delovanje raznih nesamoupravnih skupin, tehnomenedžerske in podobne odnose.

OSKAR DAVIČO je v današnji razpravi na 12. kongresu ZKJ omenil, da je nedavno govoril na 8. kongresu Zveze komunistov Bosne in Hercegovine. Ker sem iz Šabca, Srbijanec, pravi Davičo, sem govoril o problemih, ki so mi blizu, o nekaterih pojavih v srbijanski literaturi, ki so zame nenavadni in nesprejemljivi. Povedal sem, kar mislim, ne da bi drugim kratil pravico, da tudi oni povedo, kaj mislijo.

Toda ta moj govor je zbudil nezadovoljstvo. Resda mi nihče ne očita tistega, kar sem rekel, pač pa mi očitajo to, kje sem govoril, kakor da ne živimo v eni državi, kakor da ne morem govoriti kjerkoli o svojih problemih, o svoji partiji, s katero tovarišujem več ko petdeset let. Ali ne morem govoriti o tistem, kar me žuli v literaturi, tudi iz Sarajeva? O problemih literature sem svoje dni govoril tudi iz Zagreba, Ljubljane, Skopja... Zakaj mi zdaj očitajo, ker sem govoril iz Sarajeva? Kakor da ne živimo v eni državi, enotni Jugoslaviji, ki obstaja ravno zato, ker je enakopravna, ker imajo v njej vsi pravico govoriti o vsem, kar jih tare.

● Poznam veliko umetniških del, ki so jih ustvarili konservativni ljudje: Balzac, Tolstoj, Dostojevski. Spomnimo se na predvojni spor na knjižni levici. Kaj nam danes pomeni spor Miroslava Krleže s partijo, z njenim agitpropom, z Milovanom Djilasom, z nekim Radovanom Zlogovićem, pa tudi – ne glede, če zveni heretično – z Ognjenom Prico in drugimi. Prepričan sem, da sta imela prav tako partija kot Miroslav Krleža. Kajti partija je morala mobilizirati vse sile za boj proti fašizmu, pisatelj pa je razumljivo stopil v bran avtonomije umetnosti. Želim povedati neko drugo razsežnost, in sicer zaradi boljšega in celovitejšega razumevanja tako revolucionarne preteklosti kot tudi vsega, kar se je dogajalo.

Dejstvo je, da v naši revolucionarni zavesti, v našem kulturnem spominu ne obstaja kot zvest in integralni člen umetnost in sporočilo velikega oktobra, to je ustvarjalnosti predrevolucionarne, revolucionarne in porevolucionarne dobe. Nekatere predstavitve te umetnosti v zadnjem času kažejo fascinacijo in veličino te umetnosti tako po raznovrstni poetiki in artikulaciji kot po pogumu novih iskanj. Toda niti eno levo gibanje ni vzpostavilo direktnega in kompleksnega odnosa do umetnosti velikega oktobra. Zaostajamo v strokovnem vrednotenju umetniškega sporočila velike revolucije. Če bi to storili, bi bolj občutili in odkrili tudi naše lastne korenine in našo podobno izkušnjo ter bi bili pravičnejši do sebe in drugih. (JOŽE ČIUHA)

Eden izmed največjih problemov, s katerimi se srečujejo majhne šole v majhnih krajih, je nezadostna strokovnost šolnikov, je poudaril **SANDOR VARGA,** ali pa jih za posamezne predmete ni dovolj, tako da opravljajo to odgovorno delo absolventi. Ali pa se dogaja, da je en šolnik obremenjen s sedmimi, osmimi ali celo dvanajstimi programi. Majhnim šolam so dejansko potrebno učitelji, ki bi učili predmete iz svoje stroke in ki bi »proste ure« izpolnili z vzgojno-izobraževalnim delom, upoštevajoč osnove marksistične znanosti.

MILICA PEJANOVIĆ je poudarila, da se je s politiko vpisovanja v novem šolskem letu zmanjšala možnost nenadzorovanega vpisovanja na fakultete, na katerih se šolajo ljudje za poklice, ki imajo preveč strokovnjakov. V Črni gori je pravnikov in ekonomistov dovolj do konca tega stoletja, medtem ko združenemu delu primanjkuje strokovnjakov tehniško-tehnološke in strojniške smeri.

Kolikor bolj zaslepljen in bolj surov je nacionalizem v svoji agresivni in brutalni ali pa prikriti in zahrbtni dejavnosti, toliko nevarnejše in mračnejše je njegovo primitivno bistvo, je rekel **AZEM SHKRELLI.** Tak je vsak nacionalizem in tudi albanski. Noben pameten narod, vrl in sposoben, da sam ustvarja svoje življenje in svojo prihodnost, ne bo pooblastil nacionalistov niti jim kdaj dovolil, da mu prihodnost, zbliževanje in sožitje z drugimi gradijo oni. Boj proti nacionalizmu je občutljiv in praviloma dolgotrajen. Naš samoupravni socializem ima najbolj realne in največje možnosti, da ta boj uspešno dožene. Je pa še prezgodaj pomisliti na to, da je kdo od nas to bitko že končal.

Pri financiranju izobraževanja močno deluje uravnilovka, kar jemlje spodbudo in ustvarja pri delavcih dvojno ravnodušnost, v izobraževanju in pri združenem delu, ki nima pregleda nad uporabo sredstev za izobraževanje, je rekel **JAKŠA MILIČIĆ.** Fakultete bi morale biti močna razvojna središča, zdaj pa so še daleč od tega.

Poglavitni problem v naši družbi je po mnenju **GORANA BABIĆA** neustrezno izkoriščanje naših človeških ustvarjalnih zmogljivosti. Jugoslavija ima celo armado, milijon visoko in srednje izobraženih. Nismo več skupnost pismene in polpismene delovne sile. Toda glavno vprašanje je, zakaj tega, kar imamo, ne izkoriščamo pravilno. Babić je predlagal, da bi zagotovili enak družbenoekonomski položaj vseh zaposlenih, to se pravi, da bi odpravili vse kategorije tako imenovanega posebnega družbenega pomena, se odpovedali klasični delitvi na bazo in nadgradnjo, spremenili sistem menjave dela.

(Nadaljevanje na 7. strani)

Kongres ZKJ ne more le ugotavljati položaja, ampak mora ponuditi tudi konkretne rešitve

V komisiji za organiziranost ZKJ so delegati opozorili na številne primere kršenja partijske discipline – Konkretne zahteve, da se odgovorni »neodgovorneži« izključijo iz vrst Zveze komunistov Jugoslavije – Polemično o vsebini in obliki demokratičnega centralizma

Predvsem z opozarjanjem na slabosti in nepravilnosti, ki se kažejo v delu in organiziranosti zveze komunistov in tudi z nakazovanjem rešitev, ki bi prispevale k utrjevanju vloge in akcijske učinkovitosti komunistov v njihovem vsakodnevnem delovanju, so včeraj popoldne in danes v razpravah nadaljevali delegati v komisiji za organiziranost ZK, idejnopolitično usposobljenost, statutarna vprašanja in kadrovsko politiko ZKJ.

Ni revolucionarne prakse brez revolucionarne teorije

Izhajajoč iz tega, da ni revolucionarne prakse brez revolucionarne teorije, je **MILADIN STANIMIROVIĆ** poudaril, da mora zveza komunistov posvetiti občutno več pozornosti idejnopolitičnemu usposabljanju in marksistični vzgoji svojih članov. V sedanjem izobraževanju je precej starega, predavanja so nezanimiva, ker niso prilagojena sodobnim družbenim tokovom.

MIRZA SALIHSPASIĆ je podprl takšno mnenje in za primer navedel premogovnik »Kreka«, v katerem so v temeljnih organizacijah veliko dosegli pri idejni usposobljenosti komunistov. Svoje delovne programe in metode prilagajajo trenutnim potrebam in praksi v rudniku, zato dosegajo pomembne proizvodne rezultate. Tako so v prvih petih mesecih letošnjega leta nakopali za 19 odstotkov premoga več kot v enakem obdobju lani. To je seveda okrepilo materialno osnovo premogovnika, tako da so lahko povečali tudi osebne dohodke rudarjev.

● Od 12. kongresa sem pričakoval več. Skrbi me namreč, ker smo se z enakimi problemi ukvarjali na 10. in 11. kongresu, samo da je zdaj naš gospodarski položaj veliko hujši. Mislim na to, da dokumenti 12. kongresa – čeravno je v njih veliko dobrega – ne ustrezajo našim potrebam, stanju in času. Zato predlagam, da sklepe dopolnimo z naslednjim: delo ZK je treba bolj aktivno in določno osredotočiti na konkreten razvoj samoupravljanja v vsej družbi. To vprašanje mora biti nenehno na dnevnih redih ZK, od osnovne organizacije do centralnega komiteja ZKJ. Drugič, če ne bo pričakovanega preobrata v izvajanju dogovorjene politike, naj ZKJ najkasneje v enem letu skliče izredni kongres. (BOGDAN CRNOBRNJA)

MARICA ČALOVSKA je govorila o potrebi po nadaljnjem izboljšanju položaja in uveljavljanju vloge žensk v družbi, predvsem v dejavnosti samoupravnih organov in delegatskem sistemu.

ILIJA PERIŠIĆ je kot gost kongresa polemiziral s Fuadom Muhičem; ni se namreč strinjal z nekaterimi njegovimi mnenji o demokratičnem centralizmu, leninizmu in diktaturi proletariata. Za Ilijo Perišića ni sprejemljiva obrazložitev, da je sporazumevanje in dogovarjanje sestavni del demokratičnega centralizma, ker to po njegovem mnenju ne gre skupaj. Treba bi bilo namreč pojasniti, kaj kdo razume pod izrazom leninistična teorija partije; govoriti o leninistični teoriji partije in izključiti načelo demokratičnega centralizma pa je nesprejemljivo.

Ilija Perišić se ni strinjal s stališčem, da je treba zaradi današnjega povsem drugačnega položaja izključiti definicijo diktature proletariata. V tem primeru – torej, če bi to sprejeli – bi morali spremeniti ustavo, pa tudi program Zveze komunistov Jugoslavije. Citiral je nekaj odlomkov iz ustave in Kardeljeve knjige »Smeri razvoja«, ki so hkrati tudi stališča 11. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije, in z njimi argumentiral razvoj socialistične demokracije kot posebne oblike diktature proletariata.

● V Mariboru smo v vseh šestih občinskih konferencah obdržali akcijske konference kot obliko dela za boljše povezovanje z osnovnimi organizacijami. To se je pokazalo kot uspešno, da je lahko občinska konferenca usklajevala dejavnost. (ERNA RITLOP)

VELJKO MILADINOVIĆ je predlagal, naj bi stališča kongresne resolucije in statuta ZKJ o partijskih glasilih oziroma založniški hiši »Komunist« dopolnili, tako da bi se nanašala na celotno založniško dejavnost te organizacije. Omenil je nekatere težave, s katerimi se spopadajo v »Komunistu«, in prizadevanja, da bi list postal resnično tribuna članov ZKJ in vseh občanov. Dejal je, da nekateri funkcionarji zelo neradi pišejo za časopis, čeprav za ožje sestanke pripravljajo obširne referate o posameznih vprašanjih.

NOVICA FILIPOVIĆ je podprl uvedbo akcijskih konferenc kot stalnih oblik povezovanja osnovnih organizacij zveze komunistov v združenem delu. Praksa v občini Niš, kjer deluje 750 organizacij ZK, ki štejejo kakih 30 tisoč članov, je pokazala, da so osnovne organizacije ZK zaprte v okvire svojih tozdov in torej ne uresničujejo širšega vpliva tozda na celotne odnose v delovni organizaciji, tozdu, sozdu in širše. Vzrok je to, da ni učinkovitega mehanizma za povezovanje OO ZK, to pa je poglavitna ovira za idejno in akcijsko enotnost zveze komunistov v združenem delu.

● V samoupravnih organih zlahka sprejemamo odločitve o pomembnih vprašanjih, kot so investicije, programi razvoja in stabilizacije, o nekaterih manj pomembnih zadevah pa smo pripravljeni razpravljati ure in ure, in ko ocenjujemo delo članov, čeravno to delamo zelo poredko, ugotovimo, da ni problemov. Nočemo pogledati resnici v oči, da slučajno ne bi morali nekemu posamezniku, z imenom in priimkom, nasloviti tovariške kritike. Pozabljamo, da sta kritika in samokritika močno orožje v delu zveze komunistov. (NIKICA STOJANOVIĆ)

ISMAIL BAIRA je govoril o marksističnem izobraževanju. Ko razpravljamo o tem bistvenem vprašanju, moramo več govoriti o resnični kakovosti marksističnega izobraževanja.

V nekaterih okoljih namreč gledajo nanj kot na dogmo in ne kot na revolucionarno orožje. Prav sholastični pristop samoupravljanju in marksizmu na Kosovu je omogočil prodor nacionalizma, iredentizma in stalinizma.

RADOMIR KAREVSKI je poudaril, da je treba komuniste, ki ne uresničujejo nalog in programa ZKJ, poklicati na odgovornost.

● Samoupravljanje v kolektivih je še zmeraj stvar ozkih vodilnih administrativnih skupin. Mi, delavci v neposredni proizvodnji, ne potrebujemo posvetovanj, seminarjev in konferenc, da bi obvladovali družbeno reprodukcijo, ampak je treba ta načela spraviti v življenje. Uveljavljati bi jih morali brez birokratskega – in tudi sicer tako nerazumljivega – besednjaka in toliko izkoriščanega gesla o povratku v bazo. (RANKA MILANOVIĆ)

MOMIR ILIĆ je govoril o tem, kako nujno je premagovati položaj v posameznih sestavljenih organizacijah združenega dela, v katerih se tozdi zapirajo vase in ne upoštevajo skupnih interesov pri razvoju organizacije. V takšnih primerih je treba poskrbeti za večjo akcijsko enotnost temeljnih organizacij zveze komunistov.

Doslednejše uresničevanje zakonitosti

Protipravno vseljevanje v stanovanja, gradnja mimo predpisov, zloraba družbenih sredstev, službenih avtomobilov, neenaka obravnava tistih, ki protipravno gradijo, protipravno prilaščanje zemljišč ob morju, v območjih, kjer je gradnja prepovedana, in številni drugi primeri so bili povod, da je **ANTE PAVLIĆ** predlagal, naj bi dopolnili del kongresne resolucije o uresničevanju zakonitosti. Kako naj bo delavec zadovoljen, če ima nekdo, ki živi ob njem, za več milijard nepremičnin, ki pa niso plod njegovega dela in ne dediščina, temveč le renta. Nisem proti počitniškim hišicam, je dejal Pavlić, pač pa proti temu, da ima nekdo stanovanje in vilo, ki meri kakih več sto kvadratnih metrov, medtem ko delavci plačujejo tretjino osebnega dohodka za najemniško stanovanje. To so viri socialnih razlik in deformacije, ki jih moramo odpraviti. Ena izmed poti je idejnopolitično usposabljanje vsakega člana zveze komunistov, razvijanje komunističnih lastnosti kot tudi disciplinirano obnašanje vseh, še zlasti funkcionarjev. Pavlić je menil, da mora biti osebni dohodek zaposlenih v upravnih organih odvisen od položaja na področju, za katerega so odgovorni.

MILAN PROKIN je opozoril, da delovnega človeka motijo ozki, parcialni interesi, ki jih izražajo od krajevnih skupnosti do republike. Le malo je primerov, da ne iščemo nekih »lastnih rešitev«, različno pa rešujemo tudi tiste stvari, ki jih pravzaprav ne bi morali, za to pa najdemo vedno »dobra« opravičila. Zdaj smo celo tudi v zvezi komunistov omogočili, da bomo nekatera vprašanja v statutu različno reševali. Trajanje mandata ni ključno vprašanje, vendar pa je dejstvo, da imamo zdaj v statutu prvič različne rešitve oziroma odprta vprašanja.

● Ni prepričljivih vzrokov, da ne bi v ZKJ enotno rešili trajanje mandata funkcionarjev. Kongresi republiških ZK in pokrajinske konference so že sprejele različne sklepe o trajanju mandata. Komisija za statut ZKJ je predlagala, naj bo v tem dokumentu trajanje mandata določeno samo za funkcionarje osrednjih organizacij ZKJ. To je kompromis, vprašanje pa je, zakaj nam je potreben? Mislim, da bi morali vprašanje trajanja mandata rešiti enotno za vso ZKJ, kongres ima pravico to narediti. (DRAGAN MILOJEVIĆ)

MILAN JANKOVSKI je opozoril na vlogo osnovnih organizacij zveze komunistov v organih in organizacijah federacije in poudaril, da se je njihov položaj v obdobju med zadnjima kongresoma še okrepil. Po njegovem mnenju pa bi morale imeti osnovne organizacije še pomembnejšo vlogo pri uresničevanju temeljne funkcije teh organov.

Zveza komunistov Jugoslavije je toliko aktivna, kolikor aktivne so osnovne organizacije, je poudaril **DRAGAN ČANAK**, kot zadnji udeleženec v včerajšnji razpravi. Pasivnost osnovnih organizacij zveze komunistov pa je pogosto usmerjena proti interesom delavskega razreda. To lahko potrdimo ob vseh problemih, o katerih govorimo, in s katerimi se intenzivno ukvarjamo. Zato mora biti zveza komunistov po tem kongresu akcijsko močnejša in enotnejša. Če pa naj bi to dosegli, je nujno potrebna stalna idejnopolitična diferenciacija, kajti le tako lahko postane zveza komunistov še revolucionarnejša in s tem borbeno sposobnejša.

Oportunizem grozi, da bo otopil konico revolucije

Strinjam se z ocenami vzrokov in težav, s katerimi se spopadamo, vendar menim, da ni prav, ker na kongresu nismo podali tudi predlogov, kako naj bi jih odpravili, je poudaril prvi udeleženec v današnji razpravi v komisiji za gradnjo in razvoj ZK ter statutarna vprašanja **UGLJEŠA DANILOVIĆ**.

Morebiti bi kazalo razmisliti o tem, da bi bil kongres nekoliko pozneje, če ta hip nismo sposobni pokazati natančne smeri za akcijo. Menil je, da je treba skrbeti za ugled in avtoriteto Zveze komunistov Jugoslavije v družbi.

● V ZKJ je med 2.170,083 člani 31 odstotkov mladih, 26,1 odstotka je žensk, kolikor jih še ni bilo v zgodovini KPJ ali ZKJ, 35,8 odstotka je delavcev – neposrednih proizvajalcev. Ko pa sem gledala predlog za novi centralni komite, so med 163 kandidati le trije mlajši od 27 let, samo 15 kandidatk, če gledamo sestavo po spolu, če pa gledamo po stopnji strokovne izobrazbe, je med kandidati le 18 neposrednih proizvajalcev. Sprejemamo torej kriterije o kadrovski politiki, potem pa se jih ne držimo. (VIŠNJA DENECKI)

Prav tako bi bilo treba povedati, katerih sklepov 11. kongresa nismo uresničili in zakaj ne.

Oportunizem grozi, da bo zvodenel našo akcijo in otopel revolucionarno konico zveze komunistov ter jo onesposobil, je dejal **MARKO DJURIČIN**. Najpomembnejše vprašanje ta hip je, zakaj zveza komunistov ne uresničuje dovolj dosledno svojih stališč, pa čeprav jih podpira celotni delavski razred. Mar gre za resnično nesposobnost? Po njegovem mnenju prispeva k neučinkovitosti sedanja organiziranost organov in forumov zveze komunistov. Vsi po vrsti, od osnovne organizacije do predsedstva CK ZKJ, ocenjujejo položaj. Takšna gradiva prihajajo od »zgoraj navzdol«. To pa je po njegovem mnenju linija manjšega odpora; veliko lažje je namreč oceniti položaj, kot pa se bojevati za njegovo spremembo.

Kdaj bo konec konfrontacij republiških etatizmov?

Eden izmed starih jugoslovanskih revolucionarjev, gostov na kongresu, **VELIMIR STOJNIĆ**, je dejal, da je bil dokaj pesimističen, ko je prišel na kongres; ta njegov pesimizem se je še stopnjeval. Ne zato, ker kongres ni postavil na dnevni red vseh žgočih vprašanj naše družbe in partije, pa tudi ne zato, ker zahteve družbene in partijske baze končujejo v posplošenih resolucijah, temveč zato, ker kongres ne daje upanja, da bo po njem konec konfrontacij republiških etatizmov in njihovih birokratiziranih struktur, ki škodijo jugoslovanski skupnosti. Ta konfrontacija utegne pripeljati do dezintegracije naše skupnosti. Namesto da bi se krepila in razvijala neposredna samoupravna demokracija, pa se krepi formalna demokracija. Prisiljeni smo znova omenjati odtujene birokratske in tehnokratske sile, ki so potisnile samoupravljanje, v takšnih razmerah pa po njegovem mnenju ni moč govoriti o revolucionarni kontinuiranosti.

● Onemogočiti moramo kakršenkoli pritisk na izseljevanje Srbov in Črnogorcev s Kosova. Z vsestransko in močno akcijo zveze komunistov in drugih družbenih subjektov in državnih organov moramo ustvariti ozračje varnosti in mirnega življenja za vse občane vseh nacionalnosti. Vsak posamični pritisk na izseljevanje bi šel na roko ideologom o etnično čistem Kosovu, razburkal bi šovinistične strasti in revanšizem. To bi lahko škodljivo vplivalo na odnose med našimi narodi in narodn
škode pa bi imeli Albanci. (ALLI SHUKRIJA)

KAMENKO MARKOVIĆ je poudaril, da osnovne organizacije zveze komunistov in organi ZKJ doslej niso dovolj izkoriščali spoznanj in izkušenj statutarnih organov ZK, ki so ugotovili, da v praksi pogosto kršijo statut. Ker pa s takšnimi ugotovitvami niso bili seznanjeni, niso pravočasno reagirali na nekatere negativne pojave.

MILIVOJE BOJANIĆ je govoril o nujnih kadrovskih spremembah, ki so posledica tega, da posamezniki na različnih odgovornih mestih ne uresničujejo sklepov ZK. Kot je dejal, niso delavci odgovorni, da samoupravljanja ne uresničujemo, kot bi morali, niti za čezmerno zadolževanje v tujini, za višjo inflacijo, povečevanje števila nezaposlenih ter druge slabosti in pomanjkljivosti, ki jih moramo reševati – nekateri terjajo takojšnjo, drugi pa dolgoročnejšo rešitev.

Odstaviti moramo tiste, ki so nas pripeljali do takšnega stanja je dejal Bojanić, jih pozvati na partijsko odgovornost. To velja zlasti za tiste, ki so odgovorni za položaj na Kosovem.

NADA BAJRAKTAROVA je povedala nekaj o dejavnosti krajevne skupnosti v občini Strumica, kjer živijo in delajo predvsem kmetje.

Demokracija, o kateri smo nekoč lahko le domnevali

FUAD MUHIĆ je pojasnil nekatere teze, ki jih je podal v prejšnji razpravi, in ki so povzročile različne reakcije posameznih delegatov. Takoj na začetku je poudaril, da je govoril o diktaturi proletariata, izhajajoč iz Marxove in Leninove domneve, da ta ni cilj, temveč sredstvo za gradnjo demokratičnih vsebin v socializmu. Gledano s takšnega stališča, je diktatura proletariata pri nas, po besedah Muhića, v precejšnji meri uresničila ta cilj. Demokratizirali smo se tako, kot smo lahko nekoč le domnevali in na vseh področjih odprli možnosti za proces, zaradi katerega bo ta demokratizacija očitno postala temeljna vsebina naše socialistične gradnje. Zato sem poudaril, da imamo v praksi našega celotnega družbenega življenja že vrsto primerov, ki opozarjajo na potrebo, da moramo preučiti, v kakšnem pomenu danes uporabljamo besedo »diktatura proletariata«.

Te potrebe nisem poudaril kot zahtevo ali predlog po spremembi definicije veljavne ustave ali temeljnih političnih dokumentov, niti za to, da bi zanikal pomen Kardeljeve definicije socialističnega samoupravljanja, kot posebne oblike diktature proletariata. Vztrajal sem pri začetem, [illegible] ocesu, ki bo trajal več desetletij in se razširjal, pač s stališča časa, v katerem živimo, in v katerem bo prihodnja socialistična vsebina prinesla tudi nove termine in nov kategorialni sistem.

● K drugemu nastopu me je izzval delegat iz Vojvodine, ki je predlagal, da bi trajanje mandata v statutu ZKJ urejali enotno. V Sloveniji Titove pobude nismo razumeli le kot vprašanje tehnologije mandata oziroma njegovega skrajševanja, ampak smo si prizadevali za njen družbeni smisel. Izhodišče je bilo spoznanje, da mora biti vsaka funkcija predvsem dolžnost in odgovornost njenega nosilca pred delavskim razredom in delovnimi ljudmi.

Na takšno usmeritev in dejavnost je opozarjal tudi tovariš Tito, ki je zahteval temeljit premislek in selektivni pristop k posameznim rešitvam, zlasti kar zadeva skrajševanje mandatne dobe za posamezne funkcije. Zoževanje ideje kolektivnega dela samo na trajanje mandata pomeni ne samo nedopustno siromašenje Titove pobude, ampak nas oddaljuje od pravega vprašanja, koliko smo v posameznih okoljih resnično afirmirali demokratične mehanizme delegatskega in drugega odločanja, koliko smo se resnično odrekli monopolnega vpliva partije na vse odločitve. (EMIL ŠTERN)

LJUBO BABIĆ je imel dva amandmaja k predlogu sprememb in dopolnil statuta ZKJ. Zahteval je, naj bi s statutom določili, da morajo politično-izvršni organi med sejama obvezno poročati o svojem delu tistim, ki so jih izvolili, posebej pa naj bi poročali tudi o tem, kako izpolnjujejo sprejete naloge. Babić je menil, da je treba termin »politično-izvršni« nadomestiti z »izvršno-politični«, ker ti organi v zadnjem času prevzemajo funkcije, ki jih po statutu sicer nimajo.

● Za akcijsko enotnost ni dovolj samo široka demokratična pot pri nastajanju odločitev, ampak tudi široka usposobljenost za marksistično analizo, za doumevanje celote dogajanja in lastnega mesta v tej celoti. Samo tako je moč preseči partikularizme ali izsiljevanja navidezno skupnih rešitev namesto resničnega sožitja. Teoretična enotnost pa lahko skrajša čas za sprejemanje odločitev. (BOŽIDAR DEBENJAK)

Zakaj gredo naprej tisti, ki nimajo opore med ljudmi?

MARKO BJELINIĆ je zahteval, naj kongres odgovori na vprašanje, kako je mogoče, da posamezniki, ki so na republiških kongresih in pokrajinskih konferencah ZK dobili najmanj glasov, ostanejo še naprej v najvišjih partijskih organih. Pa ne le to. Zdaj jih predlagajo celo v najvišje organe ZKJ. Bjelinić je poudaril, da je to pravi primer nedemokratičnih odnosov v zvezi komunistov.

IGOR MAKOVEC je menil, da akcijsko povezovanje komunistov daje dobre rezultate v praksi, vendar pa je še zelo veliko blodenj. Posebno pomembno je, da takšne oblike razvijamo tudi v sestavljenih organizacijah združenega dela in velikih reprodukcijskih celotah, kjer je skupna akcija komunistov nujno potrebna. O tem je govoril tudi **MILE ČOLAKOVSKI**.

Slabo delo mladinske organizacije oziroma njenega vodstva je omajalo zaupanje v mlade, je ugotovila **JASENKA ŠKARO**. Menila je, da v naši družbi ni problemov, za katere bi lahko dejali, da so tipični problemi mlade generacije, oziroma da te težave lahko uspešno rešujejo skupaj mladi in stari.

DEJAN JOVANOVIĆ je dejal, da ne zadostuje, če le ugotovimo, da so vsi delovni ljudje in občani na liniji politike ZKJ, pa naj bo ta trditev še tako točna. Poudaril je, da ZK ne sme zapostaviti nobenega področja družbenega življenja – tam, kjer ne bo delovala sama, bo začel delovati sovražnik.

Jovanović je opozoril, da danes pogosto vztrajamo pri nekaterih aferah in ekscesih, s katerimi želimo v bistvu odvrniti pozornost ljudi z bistvenih problemov. Ko evidentiramo kandidate za sprejem v zvezo komunistov, ne zadostuje, da jim le potisnemo v roke statut. Z njim se je strinjal tudi **LJUBOMIR RAMAC**.

Izmed 1547 delegatov, kolikor se jih udeležuje 12. kongresa ZKJ, je 312 neposrednih proizvajalcev – kmetovalcev in delavcev; to je 20,1 odstotka celotnega števila. Administrativnih delavcev, direktorjev, vodilnih delavcev in delegatov predstavniških teles pa je 837 ali 54,1 odstotka. Te podatke je sporočil **KIRIL TRPKOV** in se vprašal, ali to ustreza strukturi članstva ZKJ, v kateri je 30 odstotkov delavcev, neposrednih proizvajalcev pa okrog 40 odstotkov. Takšno strukturo delegatov na kongresu je po njegovem mnenju »zagotovila« nepravilna kadrovska politika, pa še v času, ko ZKJ močno potrebuje delavce, ker bije bitko za dohodek. Lepo govoriti, a delati grdo – to najbolj blati podobo člana ZKJ, je poudaril Kiril Trpkov.

● Ne strinjam se z dr. Fuadom Muhićem, ko je govoril o demokratičnem centralizmu in sporazumevanju. Mislim, da se je zapletel v protislovje, ni mogoče hkrati zagovarjati načela demokratičnega centralizma in dogovarjanja v zvezi komunistov. To dvoje ne gre skupaj. Demokratični centralizem je eno, prav gotovo vsebuje tudi elemente sporazumevanja in dogovarjanja, zlasti v prvi fazi priprav na odločitve, potem pa se dogovarjanje v zvezi komunistov neha. Ne smemo torej zamenjevati ne pojmov ne tez. (ILIJA PERIŠIĆ)

DUŠAN LELOVAC iz kragujevške »Zastave« je govoril o problemih, ki se porajajo v zvezi z akcijskim povezovanjem osnovnih organizacij zveze komunistov v združenem delu, še zlasti na ravni delovne organizacije in sozda. Ugotovil je, da so v obdobju med zadnjima kongresoma osnovne organizacije bolj redko analizirale delo delegatov, delegatskih skupščin in dejavnost članov ZK v njih, zato niso mogle spodbujati novih oblik organiziranja, je zaključil Lelovac.

Z razpravama **MLADENA ČEPIĆA**, ki se je zavzel za organiziranejši sprejem zasebnih kmetov v zvezo komunistov, in **JOŽETA RADOBOLJA**, ki je predlagal, naj bi okrepili založniško dejavnost, namenjeno idejnemu usposabljanju mlade generacije, je komisija za organizacijsko gradnjo ZK, idejnopolitično usposobljenost, statutarna vprašanja in kadrovsko politiko zaključila razpravo. V njej je sodelovalo 72 delegatov.

Čudni nesporazumi okoli enoletnega mandata

Pričakovati je bilo, da se bodo zagovorniki predloga, da bi v zvezi komunistov enotno urejali trajanje mandatne dobe – po predlogu statuta bi enotno uredili to vprašanje le za osrednje organe ZKJ, v republikah in pokrajinah pa tako, kot ustreza specifičnim razmeram na posameznih območjih – oglasili tudi na kongresu.

Ali gre pri trajanju mandatne dobe res za kompromis, kot je to ugotavljal delegat ZK Vojvodine, nepotreben in nerazumljiv za ZKJ, ki je verjetno tudi v nasprotju z demokratičnim centralizmom? Slišali smo namreč trditev, da razlike v trajanju mandatov v republikah in pokrajinah niso niti zahteva članstva niti zahteva organizacij, da je razprava pokazala željo članstva po enotno urejenih mandatih v ZKJ, statut ZKJ pa zdaj predlaga, naj razlike ostanejo. Brez oklevanja, saj razprave o kolektivnem delu in skrajševanju mandata trajalo že tri leta, naj bi kongres to enotno uredil.

Titova pobuda je prispevala k demokratičnemu ozračju, ki je omogočilo javne in argumentirane razprave o kandidatih za funkcije, o njihovih moralnopolitičnih, strokovnih in delovnih kvalitetah. Pri tem je bilo tudi precej nedoslednosti in slabosti. Temeljna med njimi je bila, da ponekod niso razumeli vsebine in pomena Titove pobude o kolektivnem delu, odgovornosti in nadaljnji demokraciji, ampak so se omejili zgolj na njen delček – trajanje mandatne dobe. Nekateri to celo postavljajo, kot da je od tega odvisna enotnost Zveze komunistov Jugoslavije in vse naše družbene skupnosti, da razlike v trajanju mandata pomenijo uvajanje federalizma v ZKJ.

Dovolj je poseči samo v našo polpreteklo zgodovino in že lahko ugotovimo, da je bila enotnost med narodnoosvobodilnim bojem trdna tudi zato, ker je nastajala skozi mnoge posebnosti, ki so jih suvereno in izvirno uveljavljali posamezni narodi in narodnosti, da so enako odgovorno in zavzeto dosegali skupne cilje. Pravica do teh posebnosti je utirala pot novi Jugoslaviji kot skupnosti enakopravnih narodov in narodnosti.

Za enotnost ZKJ, za njeno monolitnost – mišljena je enotnost ideje in akcije, ne pa enotnost kot tehnološka posledica predpisane oblike – ni pomembno vprašanje trajanja mandata. Še več, lahko se pridružimo tistim, ki trdijo, da je zoževanje Titove pobude na trajanje mandatne dobe, in njeno postavljanje v ospredje, nedopustno siromašenje velike ideje v kolektivnem delu in odgovornosti.

Nič ne pomaga, če se bodo funkcionarji menjali na leto ali dve, če se v vseh okoljih ne bodo uveljavili resnični demokratični mehanizmi delegatskega in drugega odločanja, če se partijski delavci ne bodo odpovedali še pogostnemu monopolnemu vplivu na vse odločitve, če ne bo uresničena temeljna socialistična samoupravna misel, da je delavec edini nosilec oblasti. Temu mora biti podrejena vsa dejavnost zveze komunistov, razprava o trajanju mandatne dobe in nesporazumi okrog nje pa peljejo na stranske poti. Še zlasti zato, ker izkoriščanje vseh možnosti, ki jih omogočajo dokumenti že zdaj – rotacija, reelekcija, omejevanje števila funkcij, predčasna zamenjava zaradi neopravljenega ali slabo opravljenega dela – lahko zmeraj pripelje prave ljudi na prava mesta.

VLADO ŠLAMBERGER

Nadaljevanje s 6. strani

Družbene dejavnosti naj ne bi dobivale sredstev od sisov, če poprej ne vzpostavijo neke oblike neposredne menjave z materialno proizvodnjo.

MIRA KOSOVAC je poudarila nujno potrebo, da se šole in tovarne povežejo med seboj. Vsi se moramo vključiti v proces reforme izobraževanja, saj so tam, kjer so se vpregle vse socialistične sile, dosegli dobre rezultate. Vzgoja je zapostavljena. Z zboljšanjem vzgojno-izobraževalnega dela moramo kar najbolj prispevati h gospodarski in politični stabilizaciji. Prav tako moramo neprenehoma razvijati zavest o patriotizmu, bratstvu, enotnosti ter sožitju, ker ni republiških in pokrajinskih ciljev, ampak so samo jugoslovanski.

BOGDAN RAJKOV je rekel, da se politika vpisovanja pogosto veže na lokalne potrebe. Tega problema ne more urediti samo šolstvo. Reforma izobraževanja mora iti vštric s celotno družbeno preobrazbo.

Kar naprej govorimo o tem, da je poklic vojaškega starešine časten, vendar ni zadostnega odziva, je dejal **IVAN HOČEVAR**. Mladi namreč pri odločanju za nadaljnje šolanje vidijo le težavnost in zahtevnost vojaškega poklica. Slabši odziv mladih za študij na vojaških šolah je zlasti izrazit v Hrvaški, Sloveniji, na Kosovu, pa tudi v Črni gori. Iz tega je treba izvesti določene družbenopolitične naloge. Ena poglavitnih je, da se vzpostavi proporcionalno razmerje šolanja mladih na vojaških šolah v vseh republikah in pokrajinah.

● Zdaj se na področju medrepubliško-pokrajinskega sodelovanja pripravlja poenotenje programov za predšolsko in osnovno izobraževanje in skupnih vzgojnoizobraževalnih osnov usmerjenega izobraževanja, kar naj bi dosegli s skupnimi programskimi jedri. V zdajšnji razpravi o izobraževalnih jedrih bi si morali prizadevati ne samo za usklajevanje programskih vsebin, marveč tudi tako imenovanih planov brez porazdelitve vsebine, ker brez tega ne more biti ne skupnih učbenikov in tudi ne nemotenega gibanja učencev. Poleg izenačevanja programskih vsebin za splošno izobraževanje bi morali spodbuditi in sprejeti odločitve za izenačevanje programskih vsebin na področju usmerjenega strokovnega izobraževanja. V sedanjem sistemu usmerjenega strokovnega izobraževanja in vzgoje na srednji stopnji so razlike v načrtih in programih razvidne, so pa posledice različnih koncepcij v razvoju srednjestopenjskega izobraževanja v Jugoslaviji. Za izdelavo planov in programov za vse stopnje strokovne izobrazbe je prvi pogoj to, da bi izdelali enotno nomenklaturo poklicev in strokovne izobrazbe, ker bi po tej poti presegli razlike med republikami in pokrajinami tako v trajanju izobraževanja kot tudi v številu poklicev v okviru iste strokovne izobrazbe in iste stroke. (ANA BOLERAC).

● Na univerzah v Sloveniji, je vzniknila pobuda, da bi za študente družbenih smeri in akademij visokih šol uvedli kot nov predmet osnove prirodoslovja in tehnologije. Osnove prirodoslovja in tehnologije bi uvedli za študente v drugem ali tretjem letniku, obsegal pa bi 60 ur. V razpravah se je pokazalo, da ne bi smeli ostati le pri uvedbi predmeta na družboslovne fakultete, marveč da bi morali premisliti in razširiti celoten koncept skupne izobrazbe na univerzi na dodiplomskem in na podiplomskem študiju. Predlagam konkretno dopolnitev resolucije, ker ni nikjer niti enega stavka o ekološki problematiki. Mnogo govorimo o materialnem in občem družbenem razvoju, a vse to ima različne ekološke implikacije. Ekološki problemi so dobili v naši državi tako zaskrbljivo razsežnost, da mora na to opozoriti tudi kongres in podpreti praktično borbo za novo smer v ekološki borbi. (ANDREJ KIRN)

NOVAK JAUKOVIĆ je govoril o pomenu znanstvenoraziskovalnega dela za nadaljnji razvoj samoupravnih odnosov v državi. Težišče je postavil zlasti na temeljne raziskave, torej tiste, ki so neposredno v zvezi z dolgoročnejšim razvojem. Zveza komunistov se mora izbojevati za to, da postane znanost močan vzvod neposrednega, proizvodnega dela v naši samoupravni skupnosti.

ALIJA ADROVIĆ je govoril o pomanjkljivem materialnem položaju izobraževanja in vzgoje, zlasti o nizkih osebnih dohodkih prosvetnih delavcev, o tem, da mnoge vaške šole nimajo zadostnega delovnega prostora in se tako dogaja, da so posamezni oddelki v zasebnih hišah. Prosvetni delavci težko pridejo do stanovanja. Največjo skrb bi bilo treba posvetiti starejšim prosvetnim delavcem, ki so leta služili v zakotnih krajih. Treba bi jim bilo omogočiti, da preidejo v mestne in primestne šole. Ne bi se smelo dogajati, da bi prosvetni delavci odhajali v pokoj, ne da bi imeli urejeno stanovanjsko vprašanje.

Milijonsko članstvo Ljudske tehnike Jugoslavije se bo, kot je rekel **SAHIT KLOKOZHI**, odločno zavzemalo za sistemske in družbene rešitve, tako da bi ustvarili boljše pogoje za razvoj tehniške kulture, dela in ustvarjalnosti. Kritiziral je to, da tehnično kulturo izvzemamo iz splošne kulture. Dvanajsti kongres ZKJ naj bi opozoril tudi na potrebo, da tisk, radio in televizija posvetijo več skrbi seznanjanju javnosti s tehnično kulturo.

Pouk na naših univerzah je zastarel, je menil **ALEKSANDAR ANDREEVSKI**. Študij traja dolgo (samo 10 do 15 odstotkov ene šolske generacije diplomira pravočasno.) Ni enotnih programov, zato pa je preveč fakultet in študentov. Študij je zreduciran na zbiranje podpisov za potrditev semestra in formalno opravljanje izpitov. Te slabosti je treba odpraviti, ker je to edini način, kako spremeniti stanje v visokem šolstvu. Bitke za reforme ne bomo dobili, dokler ne bo možnosti, da bi fakultete pravočasno končalo 80 odstotkov ene generacije.

O slabem standardu prosvetnih delavcev je govoril **VLAHO ČOIĆ**, ki se je zavzel za izenačenje delovnih in življenjskih razmer učiteljev in profesorjev v državi. Ne strinjam se z odpravo majhnih vaških šol, ker s tem po navadi pojenja tudi vsak kulturni, prosvetni in drug napredek na vasi.

RADMILA VLAHEK je govorila o kulturi v združenem delu. V tozdih ni kulturne politike, vendar je to, kar je bilo v tem pogledu doslej storjenega (ustanavljanje tovarniških knjižnic, humanizacija delovnega prostora, kulturno-umetniški amaterizem), trden temelj za razvijanje kulture kot način življenja in slovo od prakse, ki kulturno ustvarjalnost delavcev omejuje zgolj na petje in ples.

DUŠAN MADJAREVIĆ je govoril o nalogah ZK v samoupravni in družbenoekonomski preobrazbi vzgoje in izobraževanja v nezadostno razvitih krajih, o čemer se je doslej malo govorilo. Nujna je pospešena akcija ZK in širše družbene skupnosti za postopno ustvarjanje enakih življenjskih in delovnih razmer v vzgojno-izobraževalni dejavnosti.

MARIJA ANTUNOVIĆ je govorila o uresničevanju enakopravnosti in skupnosti narodov in narodnosti v vzgoji in izobraževanju v Vojvodini. To je bistveno odvisno od tega, koliko je zagotovljeno šolanje v materinščini. Poudarila je tudi nujnost akcije ZK, da bi premagali pojmovanja, po katerih mlademu rodu pripada prihodnost, češ da mu dejansko pripada tudi sedanjost, saj morajo biti mladi vključeni v vse tokove družbenega življenja.

BOŽIDAR MATIĆ je govoril o družbenoekonomskem položaju znanosti in dal več predlogov, da bi z zakonskimi predpisi naložili organizacijam združenega dela in zainteresiranim institucijam izločanje sredstev za hitrejši razvoj znanstveno-raziskovalnega dela.

MIHAILO DJUKNIĆ se je zavzel za to, da bi uskladili izobraževalne programe za posamezne stroke v republikah in pokrajinah, kjer je zdaj precej raznolikosti, to pa spravlja mlade strokovnjake v neenakopraven položaj. Zveza komunistov bi si nujno morala bolj prizadevati, da bi usklajevali potrebe združenega dela s sistemom izobraževanja. Nismo tako bogata družba, da bi šolali brigade mladih za tiste poklice, po katerih gospodarstvo nima potrebe.

Zadnji, 87. udeleženec v razpravi **ČEDO KISIĆ** je opozoril na pogostne polemike v naših listih in revijah o raznih vprašanjih v zvezi s kulturo, umetnostjo in znanostjo. Te polemične razprave so po njegovem koristne, ker poživljajo naše kulturno življenje. Ni pa dobro, je menil, če se izgubi čut za mero, zlasti kadar etiketirajo posamezna okolja in kadar razpihujejo predsodke in netijo nezaupanje. Zveza komunistov se mora odločno bojevati zoper tendenciozne tone, dramatiziranje in sejanje nezaupanja v komuniste, samoupravljavce, kulturne delavce od drugod. Ne smemo dovoliti, da bi iz naših glasil in s tribun zvenela kakršnakoli nacionalistična intonacija ali pa protisamoupravna tendenca.

IVICA RAJČAN, ki je predložil poročilo o delu komisije za znanost, kulturo in izobraževanje, potem ko je komisija danes zgodaj popoldne končala delo, je obvestil delegate in goste, da je bilo 30 amandmajev k predlogu resolucije o nalogah ZKJ v socialistični samoupravni preobrazbi izobraževanja, znanosti, kulture in telesne kulture. Predlog poročila o delu komisije bodo sprejeli jutri na plenarni seji kongresa.

Mojstri v analizah, »vajenci« v praksi

Zakaj zastaja šolska reforma? Zakaj ima toliko nasprotnikov in zakaj doživlja toliko napadov z različnih strani tako različno intoniranih?

Skoraj polovica od 99 razprav v komisiji za aktualna idejna vprašanja izobraževanja, znanosti in kulture je s kritičnim presekom poteka reforme pravzaprav poskušala odgovoriti na ta vprašanja in povedati, kaj se zdaj sploh dogaja v šolstvu. Manj se je slišalo, kaj hoče gospodarstvo in kako bo zavestnejše sodelovalo v spreminjanju zdajšnje šole. Vendar je kongresna razprava neizpodbitno podprla reformo šolstva in njeno zamisel. Ni pa zamižala niti pred stranpotmi in tudi ne pred nejasnostmi, ki upravičeno silijo k razmišljanju in k odgovorni strokovni, širši družbeni razpravi.

Te nejasnosti, kot se zdaj kaže, se že da razbrati. Ne samo v Sloveniji, kjer se po enem letu še najmanj lahko realno vrednoti potek reforme, ampak tudi v tistih republikah in pokrajinah, kjer so preživeli že nekaj reformnih let. Izkušnje so torej drugačne, a tudi podobnosti ne manjka.

Še največ podobnosti je v povečanem odporu socialistični preobrazbi vzgoje in izobraževanja, kot je reformo preimenoval Stipe Šuvar v svojem dopolnjevanju sklepnega poročila komisije. Strahovita je ofenziva malomeščanskega odpora vseh vrst, je dejal, ki je zagrabila tudi komuniste in jih demoralizirala, češ da z reformo ne moremo uspeti, ker smo začeli na nepravem koncu. Besedo reforma pa naj bi zamenjali zato, ker ta pojem preveč spominja le na pedagoško reformo znotraj šole. V našem primeru pa da gre za nekaj več. Gre za to, da mladi hitreje stopijo v svet dela in da bo izobraževanje znotraj združenega dela element razširjene reprodukcije ter med ključnimi nosilci razvoja.

Takih pogledov je bilo na kongresni tribuni manj, saj so motnje v reformi bolj presojali le skozi šolska okna. Zato je bila zasnova reforme sicer kritično osvetljena, toda enostransko. Dokazala je, da postaja tak pristop že resno idejno vprašanje. Nekaj namreč zgovorno potrjuje. Ritem uresničevanja sprejete zamisli o drugačni šoli bo toliko počasnejši, kolikor časa bodo med njenimi protagonisti samo nekateri in kolikor časa bo več mojstrstva v analizah kot pa v akciji, v praksi. Tudi v kongresni dvorani je bilo tako. Manj je bilo odgovorov zastran vzrokov za slabe ocene reforme in manj je bilo predlogov za spremembe, za izboljšave, za dopolnitve. Ali se je to zgodilo zato, ker so o šolstvu in reformi govorili predvsem tisti »od stroke«?

Reforme se ne da izpeljati le s šolskim močmi. Kajti spremenjeno šolo hoče delo samo, hoče jo razvoj proizvajalnih sil. In če o tem ni posebnih nesoglasij, bi se morali v delovnih organizacijah oglasiti vsaj zdaj, ko se bodo morale premisliti ocene o tem, kako nadaljevati s preobrazbo vzgoje in izobraževanja. Različna mnenja o posameznih rešitvah ali predlogih so razumljiva. Lahko pripomorejo k izvedbi osnovnih zamisli. Vendar bi bilo dobro, če bi raznolikost mnenj bolj rasla iz neposredne, aktivne udeležbe v uresničevanju reforme. Zdaj je tako, da ni v krizi zamisel reforme, v krizi je praktično ustvarjanje novega duha v šoli kot celici združenega dela. Tudi to je med drugim sporočilo kongresne razprave.

JOŽE VOLFAND

MENJAVA IZKUŠENJ – Mitja Ribičič in Petar Stambolić med delom kongresa

Od nas samih, od našega ravnanja, je odvisno, ali si bo kdo drznil napasti našo državo

Komisija za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito: vsaka napaka v družbeni samozaščiti lahko povzroči hude posledice, zato je treba odločneje in učinkoviteje odpravljati odklone in zlorabe – S sovražniki je treba obračunati predvsem s politično akcijo – Tisti, ki lahko odidejo v pokoj, naj odstopijo svoje mesto mladim

Komisija za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, v kateri je sodelovalo več kot dvesto delegatov, je z današnjo bogato razpravo in sprejetjem poročila o delu (ki ga bodo jutri predložili kongresu) danes končala delo.

Delegati so v razpravi poudarili, da obramba in zaščita preraščata v enotno komponento obrambnega sistema. Menili so, da prav naše napake in spodrsljaji najbolj spodbujajo ambicije in agresivnost sovražnika. Predvsem od nas samih bo odvisno, ali si bo kdo drznil napasti Jugoslavijo.

Precej govora je bilo tudi o položaju na Kosovu. Dejali so, da lahko vsaka napaka v družbeni samozaščiti povzroči velike posledice, zaradi česar je treba odločneje in učinkoviteje preprečevati različne odklone in zlorabe.

Včeraj ob zaključku redakcije nismo uspeli v poročilo o delu komisije za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito vključiti vse razpravljalce in zato danes objavljamo povzetke teh razprav. Tako je **PETAR GRAČANIN** govoril o moralno političnih razmerah v JLA, ki zagotavljajo, da lahko pripadniki JLA izpolnijo vse obveznosti pri obrambi domovine.

»V prihodnje bo glavna dolžnost v oboroženih silah nadalje krepiti moralno-politični položaj in ohranjati revolucionarne tradicije, socialistični patriotizem in sožitje ter sodelovanje med vojsko in ljudstvom. Tako kot poprej se bomo zavzemali za trdno vojaško disciplino, temelječo na človečnih medčloveških odnosih, pa tudi na brezpogojnem izpolnjevanju vsega, kar terja vojaška disciplina,« je dejal Gračanin.

ALBIN BARLE je govoril o asocialnem ravnanju nekaterih mladih ljudi v JLA in rekel, da bi bilo takšnega ravnanja precej manj, če bi se bolj vsestransko lotili pripravljanja mladih na odhod v JLA. K temu bi vsekakor morali pridati še boljše usklajanje vseh dejavnikov, ki sodelujejo pri vzgoji mladih ljudi.

RADE SUŠA se je osredotočil na nekatere probleme, ki se zastavljajo ob pripravah družbenogospodarskega sistema na morebitno vseljudsko obrambno vojno. Zadnja leta so osnovne smeri v gospodarskem življenju napredovale po liniji parcializacije, avtarkije in partikularističnega zapiranja v regionalne, republiške in pokrajinske okvire. Vse to po njegovih besedah prizadeva škodo ne le gospodarskemu razvoju države, temveč tudi interesom in potrebam splošne ljudske obrambe.

ŽIVKO RADIŠIĆ je opozoril na uspehe, dosežene med kongresoma, in posebej poudaril vse trdnejšo povezanost obrambe in zaščite v enotno komponento obrambnega sistema.

ŽIVOJIN DJURIĆ je govoril o uspešnem podružbljanju SLO in družbene samozaščite v osmih občinah timoškega območja, od katerih je pet obmejnih. Odbore za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito so ustanovili povsod in uspešno delajo ter sodelujejo z enotami in poveljstvi JLA.

MILJENKO MIHALJEVIĆ je polemiziral o tezi, po kateri naj bi samoupravljanje nudilo »ugodna tla« za razne vrste razsipništva in gospodarskega kriminala. To je podkrepil s primeri iz pravosodne prakse in menil, da praksa potrjuje prav nasprotno. Tam, kjer samoupravljanje ni razvito in kjer odločajo mimo vpliva delovnih ljudi, praviloma prihaja do najhujših primerov odtujevanja družbenega premoženja.

MILAN JOVIĆ je govoril o različnih oblikah protisamoupravne dejavnosti in ravnanja posameznikov, o čemer komunisti pogosto molče in odvračajo pogled. Opozoril je na člen statuta ZKJ, po katerem ne more biti član ZK tisti, ki ni sprejel socialističnega samoupravljanja in ki ni pripomogel k njegovemu razvoju. Zanje v zvezi komunistov ne more biti prostora.

BLAŽ KATUŠA je opozoril na pomembnost zadarskega otočja v obrambi tega dela meje in na težave, s katerimi se srečujejo prebivalci tega območja. Po njegovih besedah je veliko otokov ostalo skorajda brez prebivalcev, tisto malo, kar jih je preostalo, pa je večinoma starejših. Samo med dvema zadnjima popisoma se je zmanjšalo število prebivalcev za približno 50 odstotkov. Izhod je po njegovem v pretehtani politiki zaposlovanja in v novih vlaganjih združenega dela.

DUŠA KALAI je govorila o vidnih uspehih pri praktičnem usposabljanju mladih v Črni gori za obrambo in zaščito, od idejno-političnega izobraževanja po šolah in organizacijah ZSM pa do vojaških vaj in taborjenja.

BOŽIDAR JOVANOVIĆ je največ pozornosti posvetil boju za socialistično moralo, katere »kršenje« prav tako ustvarja možnosti za dejavnost sovražnika. V takem boju naj bi ZK izhajala iz lastnih vrst – negovala kritiko, samokritiko in se tudi ne izogibala sankcijam.

● Za idejno usmerjanje mladih je zelo odgovorna tudi mladinska organizacija, ki je dolgo časa zapostavljala ravno idejnopolitično delovanje med članstvom in svoje sile izčrpavala pretežno s forumskim delom. Če k temu prištejemo še težaven položaj v zvezi z zaposlovanjem, zniževanje standarda, ki morda najbolj prizadene mladino, in druge objektivne težave, s katerimi se mladi ljudje srečujejo že na začetku življenja, potem so vrata za sovražno indoktrinacijo široko odprta. »Težka kosovska izkušnja potrjuje ravno to« (ANDJELKO MARKOVIĆ).

VRVEŽ OD JUTRA DO VEČERA – V kongresnem novinarskem središču zamre delo šele pozno ponoči, ko gredo v svet še zadnja poročila in komentarji.

Sprememb v zunanji politiki ni in jih ne bo

Lazar Mojsov: Gibanje neuvrščenih je postalo globalni dejavnik, začelo je dozorevati, obenem pa je ohromljeno od eskalacij v svetovnem obsegu

Tudi po smrti predsednika Tita je Jugoslavija sposobna izvajati dinamično zunanjo politiko, njen mednarodni položaj je trden, velik pa je tudi mednarodni ugled naše države, še zlasti med neuvrščenimi državami. To je v svojem govoru v komisiji za mednarodne odnose davi poudaril delegat Lazar Mojsov. Opisal je stabilnost jugoslovanske zunanje politike in našega sodelovanja z vsemi državami na svetu in posebej poudaril, da se temelji jugoslovanske zunanje politike niso in se ne bodo prav nič spremenili.

Lazar Mojsov je na začetku svojega govora dejal, da so temeljna načela naše zunanje politike in njene konkretne akcije postala last celotne zveze komunistov in vseh socialističnih sil v naši družbi. Pristavil je, da so temelji in viri te politike v našem narodnoosvobodilnem boju, v sklepih AVNOJ, v letu 1948 in vseh drugih velikih dogodkih in da je ta politika del naše revolucionarne biti in našega vsakdana. S takšno zunanjo politiko si je Jugoslavija pridobila velik mednarodni ugled in naš mednarodni položaj je danes trden in stabilen. S Titom in Kardeljem smo več kot 40 let gradili takšen mednarodni položaj in ugled Jugoslavije je moč, na katero smo lahko ponosni in moč, ki jo danes potrebuje svet.

Ko je spregovoril o mednarodnih razmerah, je dejal, da se danes »na več vzporednih tirih stopnjuje napetost in kosanje«, kar lahko povzroči dramatične zaplete in spopade. »Prav spričo takšnega vzporednega stopnjevanja napetosti je potrebna zavzeta dejavnost gibanja neuvrščenih, ki lahko edina prepreči to stopnjevanje. V tem hipu naj bi si tako Jugoslavija kot vse druge neuvrščene države še odločneje in zavzeteje prizadevale, da bi zajezili tragičen potek dogodkov,« je dejal Mojsov.

Nato je spregovoril o rezultatih sestanka zunanjih ministrov koordinacijskega biroja neuvrščenih držav v Havani in poudaril, da se je izkazalo, da gibanje neuvrščenih ni postalo le pomemben mednarodni dejavnik, temveč da je v resnici doseglo zrelo dobo, kar je neizpodbitno dejstvo. A tudi delovanje gibanja neuvrščenih ovira stopnjevanje napetosti v svetovnih razsežnostih.

Nato je pripomnil, da bo Jugoslavija tudi v prihodnjem obdobju na moč aktivna na vseh področjih že zdavnaj izoblikovane zunanje politike, predvsem v gibanju neuvrščenih, pa tudi na vseh drugih področjih, da bi prispevala k odpravi številnih hudih mednarodnih sporov. V zadnjih dveh letih se je izkazalo, da je Jugoslavija po Titu sposobna igrati takšno dinamično vlogo na svetovnem prizorišču, da je njen mednarodni položaj stabilen in da je ugled naše države velik.

Jugoslavija bo še naprej razvijala vsestransko sodelovanje na podlagi popolne enakopravnosti z vsemi velikimi in majhnimi, daljnjimi in bližnjimi državami na podlagi načel naše politike neuvrščenosti. Nadaljevalo se bo plodno sodelovanje s sosedi, vendar se bomo še naprej odločno postavljali po robu vsam poskusom diskriminacije ali pritiskov, da bi Jugoslavija spremenila svoja načelna stališča do razvoja dobrih sosedskih odnosov. Naše stališče, da morajo biti narodnostne manjšine most sodelovanja, se čedalje bolj uveljavlja tudi tam, kjer je še vedno zaslediti nerazumevanje ali diskriminacijo. Prizadevali si bomo za dobre odnose z vsemi sosednjimi državami navzlic nekaterim sporom in navzlic dvoličnemu vedenju nekaterih sosednjih držav do Jugoslavije.

● V visokih partijskih forumih in družbenopolitičnem življenju bi morali biti delavci mnogo bolj zastopani kot doslej. Če je zveza komunistov partija delavcev, potem morajo biti le-ti zelo angažirani tudi pri delu forumov. Dvanajsti kongres mora zavzeti stališče, po katerem morajo vsi, ki lahko odidejo v pokoj, odstopiti svoje delovno mesto mladim. »Tudi tu morajo dati zgled komunisti, pri katerih mora biti morala stalno v ospredju«. (STANKO NALETILIĆ).

● Do zdaj je bil zaradi neodgovornosti kaznovan predvsem delavec v proizvodnji, v negospodarstvu pa je bilo krivdo težko ugotoviti, zato so izostajale tudi kazni. Ravno zaradi tega mora zveza komunistov preprečiti nezadovoljstvo in nezdravo vzdušje, ki je nastalo zaradi privilegiranega položaja negospodarskih dejavnosti. (JOSIP FILIPOVIĆ)

● Služba državne varnosti je na Kosovu od leta 1974 do marca 1981 odkrila storilce 25 subverzivnih akcij in 610 pripadnikov raznih ilegalnih organizacij in skupin. Ni torej res, da bi varnostni sistem odpovedal, vendar je bivše kosovsko vodstvo prikrivalo za varnost izjemno pomembne informacije, celo tiste o tako imenovani »komunistično-marksistično-leninistični partiji Albancev v Jugoslaviji«. Tako sta imela albanski nacionalizem in iredentizem podlago tudi v birokraciji, ki je sedela na dveh stolih. (ANDJELKO MASLIĆ).

NEKDANJA ŽUPANA – Med delegati na kongresu sta tudi nekdanji beograjski župan Živorad Kovačević in nekdanji predsednik skupščine mesta Ljubljane dr. Marjan Rožič (Foto: Joco Žnidaršič).

Zapleten družbenogospodarski in politični položaj, zlasti na Kosovu, je postavil vprašanje o splošni ljudski obrambi in družbeni samozaščiti na prvo mesto naše akcije. **DRAGOMIR MARJANOVIĆ** je opozoril na obveznost osnovnih organizacij ZK, da se kot s svojo nenehno in redno obveznostjo skorajda na vsakem sestanku ukvarjajo s tehtanjem politično-varnostnega položaja. Tako tehtanje ne sme biti pospluženo in kliširano.

Pripravljanje vojaških vaj je zares drago, vendar so pridobljene izkušnje veliko dragocenejše, je dejal **RADOVAN RAŠKOV.** Samo s pomočjo takih vaj lahko vse strukture obrambe in zaščite pretehtajo in preverijo svoje delo.

V razpravi so včeraj sodelovali še: **OBRAD LAZOVIĆ, PERO KEROŠEVIĆ** in **FADIL ŠEKIĆ.**

Prvi udeleženec v današnji razpravi **DŽEMIL ŠARAC** je govoril o zapletenosti mednarodnega položaja in nevarnostih, ki groze miru in varnosti naše države. V tej zvezi je poudaril, da nič ne more tako zelo spodbujati ambicij in agresivnosti sovražnika kot naše napake ter spodrsljaji. Tisti v naših strukturah, ki bistveno odstopajo od temeljnih norm socialistične samoupravne družbe in ZKJ, izpodkopavajo ugled ZKJ, slabe našo moč in se v skrajnem primeru povezujejo z delovanjem nosilcev protijugoslovanske specialne vojne, je poudaril Šarac in dodal, da je od nas samih, predvsem od našega ravnanja odvisno, ali si bo kdo drznil napasti socialistično Jugoslavijo.

Jugoslovanska ljudska armada deluje na Kosovu kot dejavnik stabilnosti. Veliko je prispevala k stabilizaciji položaja, čeprav ni bila izstreljena niti ena krogla, je dejal **ALI MUHADŽIRI.** Za albanske nacionaliste in iredentiste je bila JLA največja ovira, ker gre za armado vseh naših narodov in narodnosti. Zato si jo je sovražnik, je poudaril Muhadžiri, z razširjanjem laži prizadeval ločiti od albanskega ljudstva. Spodbuja nezaupanje do pripadnikov oboroženih sil, provocira in žali staršine ter člane njihovih družin. Vse to pa mu ne prinaša nikakršnih rezultatov, ker armada s številnimi zgledi kaže, kako blizu je ljudstvu.

SLAVOLJUB MAŠIĆ iz Vrgorca je govoril o velikem prizadevanju, ki ga v tej občini in revolucionarnem blokovskem okolišu vlagajo v krepitev sistema SLO in družbene samozaščite. Posebej je poudaril težave tamkajšnjega kmetijstva in dejal, da jih bo treba hitreje odpravljati, ker je to zelo pomembno tudi za SLO in družbeno samozaščito. V občini je namreč 700 hektarov kraških polj in vrtač neobdelanih, na tej zemlji pa bi bilo mogoče na leto pridelati približno 6.000 ton hrane, kar zadostuje za dvoletno prehrano tamkajšnjega prebivalstva.

MILOVAN MIŠEVIĆ je poudaril, da lahko vsaka napaka v družbeni samozaščiti (Kosovo) povzroči velikanske posledice, zaradi česar je treba odločneje in učinkoviteje preprečevati razne odklone in zlorabe v družbi. Posebej je govoril o nujnosti učinkovitejšega delovanja sodstva in tožilstev. »Precej togosti in oportunizma je še,« je dejal Mišević in opozoril na to, da bi bilo odklone nujno preprečevati že preventivno. Komunisti v JLA posvečajo temu izjemno pozornost.

IVAN ROZGA je predlagal, naj kongres od svoh delovnih ljudi in občanov zahteva ravnanje v duhu stabilizacije. Po njegovem mnenju bi to pomenilo opustitev tekmovalnosti pri porabi in uvedbo tekmovalnosti v proizvodnjo.

Ko je **FRANJO HERLJEVIĆ** govoril o boju proti kontrarevolucionarnim silam, je poudaril, da je najpomembneje, da vse organizirane sile naše družbe, še zlasti pa komunisti, s polno odgovornostjo dojamejo trenutek, v katerem živimo, v tej bitki pa morajo biti še odločnejši. Z vsemi sovražniki »moramo še odločneje obračunati, predvsem s politično akcijo, pa tudi z drugimi ukrepi,« je dejal Herljević in dodal, da jih moramo razkrinkavati javno, pred ljudstvom in delavskim razredom.

Po njegovih besedah ne smemo nikoli pozabiti, da gre za razrednega sovražnika, ki ga je treba s široko in vsestransko družbenopolitično akcijo ugnati v kozji rog. »Zanje ni demokracije, pa tudi našega demokratičnega sistema nismo ustvarili za njih. Če tega ne morejo ali nočejo razumeti, potem naj gredo tja, kamor sodijo. Vse to je treba imenovati s pravo besedo in povedati, da gre za odkrito nasprotovanje naši politiki ter poskus, da bi si državljanske pravice pridobili razni protisamoupravni, meščanskoliberalni, birokratsko-dogmatski in drugi koncepti.« K takim prodorom so po njegovih besedah prispevale tudi napake v naših vrstah. Kontrarevolucija na Kosovu, pa tudi prejšnje nacionalistične, dogmatske, liberalistične, tehno-menedžerske in druge euforije so imele svoje nosilce in zagovornike, odvetnike in zaščitnike v nekaterih političnih in drugih strukturah in sicer ne samo v vrstah ZK, temveč tudi v vodstvih, vse od krajevne skupnosti navzgor. Vsak od teh pojavov je povezan z imenom koga iz nekaterih naših bivših vodstev, kot na primer najrazličnejši »savčiči«, »tripalčiči«, »latinčiči«, »bakalčiči« in privrženci drugih voditeljskih veličin, ki so zagovarjali in izvajali politiko, nasprotno programu ZK.

Ko je govoril o kontrarevoluciji albanskih nacionalistov in iredentistov je poudaril, da je naletela na enoten odgovor vse naše države. Na Kosovu so se pri istih nalogah, z ramo ob rami, znašli pripadniki JLA ter pripadniki organov in služb varnosti iz federacije ter vseh socialističnih republik in pokrajin. »Vse politične strukture so upravičeno reagirale, kot da to ni samo problem Kosova, temveč stvar vse Jugoslavije,« je dejal Herljević.

IVAN KUNŠEK je posebno pozornost posvetil pomenu majhnih hidrocentral in izboljšanja kmetijstva na hribovitih območjih za SLO in družbeno samozaščito.

DRAGOMIR PERIŠIĆ je govoril o uspešnem podružbljanju SLO in družbene samozaščite ter navedel zanimiv primer občine Šehovići, ki je že pred desetimi leti uvedla samoprispevek za opremljanje enot teritorialne obrambe.

EDVARD KEFEČEK je posebej poudaril, da je nujno odločno razčistiti z negativnimi pojavi in njihovimi nosilci. Vse več je namreč nedoslednega uresničevanja sklepov, razlik med besedami in dejanji ter raznih zlorab.

»Dejstvo je, da smo nekako bolje pripravljeni za odpor zunanjemu sovražniku, proti njegovi posebni in vsem drugim vojnam, kot pa za boj proti lastnim slabostim, proti kriminaliteti vseh vrst in barv,« je dejal **MARJAN OROZEC**. »Res je, da nekako lažje sprejemamo mnenje, da je zaščita ustavnih pravic delavcev, občanov družbene in osebne lastnine, pa tudi zaščita samoupravnega produkcijskega odnosa zadeva države, ne pa naša skupna stvar, stvar vseh ljudi in občanov.« Dokaz je po Orozecevem mnenju v tem, da vrsta oblik kontrole, ki smo jih ustvarili, ne delujejo kot bi morale, po drugi strani pa se od upravnih organov pogosto pričakuje nemogoče stvari.

LJUBIŠA FILIPOVIĆ je opozoril, da ob izdelavi planov razvoja, graditve proizvodnih obratov in nakupa opreme pogosto izključujemo komponento SLO. Tehnična opremljenost bi morala imeti po njegovih besedah pomembno vlogo, predvsem pa je treba upoštevati človeka. Ali pa, kot je poudarila **ZVEZDANA ĐORĐUKA,** strategija SLO je strategija miru, v središču katere je človek.

Kontrarevolucionarno delovanje na Kosovu po besedah **FADILA ĆURANOLIJA** jasno kaže, da hoče zunanji sovražnik destabilizirati Jugoslavijo, med ljudmi pa ustvariti občutek ogroženosti in strahu. Glede sedanjega političnega trenutka na Kosovu je dejal, da je albanski nacionalizem, čeprav obstajajo tudi drugi, v sedanjem času najnevarnejši za enotnost v pokrajini in v vsej državi. To je med drugim obrazložil tudi s staro željo iredentistov in nacionalistov po ustanovitvi »velike Albanije«. Razvoj Kosova v socialistični Jugoslaviji – če primerjamo tisto, kar je bila ta pokrajina nekoč in kar je danes – najbolje potrjuje nesmiselnost takih želja.

MIJAT VULETIĆ je opozoril na to, da je tovariš Tito že v prvih dneh vojne, v sklepu o ustanovitvi narodnoosvobodilnih odborov, opozoril na pomen samozaščite, razpravljalec pa je poudaril pomembno vlogo občanov pri onemogočanju sovražne dejavnosti že v času vojne. V tem okviru je ocenil, da smo danes ustvarili »mnogo« organizacijskih oblik družbene samozaščite, da pa še nismo našli pravih in učinkovitih rešitev za njeno uspešno delovanje. Vzrok je po Vuletićevem mnenju predvsem v konformističnem ravnanju določenega števila komunistov, ki zaradi raznih maloneščanskih oziorov velikokrat ne delajo tako, kot bi morali.

V razpravi so sodelovali tudi **DRAGOSLAV OJDANIĆ, RADOSLAV POPOVIĆ** in **PETAR AMITIĆ,** svoje razprave pa so priložili **BORIVOJE PETKOV, IVAN ROZGA** in **JERE GRUBIŠIĆ.**

Odkrito in kritično o nalogah

Tuja sredstva obveščanja pozorno spremljajo delo 12. kongresa jugoslovanskih komunistov – »Referat Dušana Dragosavca je bil pravi zgled kritike in samokritike«

BEOGRAD, 28. junija (Tanjug) – Tuja sredstva obveščanja še vedno pozorno spremljajo delo 12. kongresa ZKJ in ugotavljajo, da so »delegati v komisijah govorili zelo odkrito in kritično in pozivali k povezanosti in enotnosti pri uresničevanju najpomembnejših nalog, ki se zastavljajo jugoslovanski družbi«.

Tako glasilo KP Italije Unita v poročilu svojega dopisnika poudarja, da »dr. Dušan Dragosavac v uvodnem referatu ni ničesar prikrival in da je bil referat pravi zgled kritike in samokritike«. List opozarja tudi na ugotovitev iz referata, da »samoupravljanje ne opravlja funkcije, ki jo predvideva ustava«, navaja izjave nekaterih delegatov »iz baze« in ugotavlja, da je »temelj za odpravo sedanjih težav nadaljnja krepitev samoupravnih družbenih odnosov«. Komunistični dnevnik in nekateri drugi italijanski listi posebej opozarjajo na »zavzeta jugoslovanska prizadevanja za neuvrščeno politiko in krepitev akcijske sposobnosti gibanja neuvrščenih v celoti«.

Številni listi po svetu, med njimi tudi nekateri italijanski, francoski, zahodnonemški in listi skandinavskih držav že v naslovih izrekajo svoje mnenje o jugoslovanskem kongresu: »Potrditev velikih političnih opredelitev Jugoslavije: samoupravljanje in neuvrščenost«. Številni evropski dnevniki, tako na primer italijanska Republica v komentarjih pripisujejo kongresu jugoslovanskih komunistov mednarodne razsežnosti in spričo navzočnosti številnih tujih delegacij poudarjajo, da gre za »srečanje evropske levice in levice vsega sveta«.

V zvezi s tem dopisniki posebej analizirajo tisti del uvodnega referata, ki zadeva mednarodne razmere in tako kot peruanski opozicijski list El Diario Marca poudarjajo, da so »jugoslovanski komunisti z govorniškega odra 12. kongresa znova pozvali svet k miru in miroljubnemu mednarodnemu sožitju in opozorili na nove poskuse blokovske delitve in prevlade«.

Brez dvoma je že omenjena odkritost v kongresnih razpravah o bistvenih problemih nadaljnjega razvoja jugoslovanske družbe tujim dopisnikom zagotovila obilico podatkov za lastne analize. V komentarjih o uvodnem referatu in razpravi delegatov številni listi, med njimi poljski dnevnik Trybuna Ludu, mehiški list Uno mas uno, indonezijska agencija Antara, japonska dnevnika Akahata in Sankei poudarjajo, da na kongresu jugoslovanskih komunistov prevladujejo tri poglavitne teme: izvajanje programa gospodarske stabilizacije, kontinuiteta samoupravnega socialističnega razvoja in aktivna politika neuvrščenosti. Opaziti je tudi, da so poročevalci iz socialističnih držav namenili posebno pozornost jugoslovanskim stališčem do sodelovanja v komunističnem in delavskem gibanju. Tako madžarska lista Magyar Nemzet in Magyar Hirlap navajata del referata dr. Dušana Dragosavca, v katerem je poudaril željo ZKJ, da bi »vsestransko razvila sodelovanje z vsemi komunističnimi in delavskimi partijami na podlagi spoštovanja načela neodvisnosti in samostojnosti sleherne partije, nevmešavanja v notranje zadeve in odgovornosti sleherne partije lastnemu ljudstvu in delavskemu razredu«.

Poseben predmet komentarjev dopisnikov iz neuvrščenih držav, tako na primer iz Cipra, Šri Lanke, Indije, Egipta in celo daljne Avstralije, so opozorila, da je treba okrepiti akcijsko sposobnost neuvrščenih držav in si prizadevati, da bi spore med članicami gibanja neuvrščenih reševali s pogajanji. Poročevalci iz arabskih držav namenjajo veliko pozornost obsodbam najnovejše izraelske agresije, ki jih je bilo slišati s kongresnega govorniškega odra. Tako kuvajtska agencija KUNA posebej opozarja na »odločno in vsestransko podporo Jugoslavije pravičnemu boju palestinskega ljudstva za uveljavitev njegovih zakonitih pravic«.

Frank Browning in John Gerassi

ZLOČIN PO AMERIŠKO

11. nadaljevanje

Ta boj za življenje je natanko ustrezal potrebam novih podjetnikov. Elkenah Watson, sin obrtnika iz Massachusettsa, ki je postal bogat podjetnik, je trdil, da uspeh države in blagor njenih prebivalcev slonita na splošnem konfliktu med vsemi konkurenčnimi si posamezniki. Ta boj vseh proti vsem, ki je zamenjal dobrososedske odnose in paternalizem iz kolonialnih časov, se je rojeval v rezervoarju delovne sile, ki so ga priseljenci venomer polnili. Delavec je bil vreden toliko kot nadomestni del stroja in z njim so ravnali kot s polomljenim škripcem.

Rezultati so se kmalu pokazali v depresijah leta 1807, 1819 in 1837. Amerika je kmalu gledala na množico nekvalificirane delovne sile kot na leglo vseh mogočih zločinskih dejavnosti.

Sprva je odkritje zločina in revščine izzivalo sramežljivost in zadrego. V dvajsetih letih 19. stoletja politiki in družbeni reformatorji niso mogli zanikati tragičnih posledic pravnih reform. Ko so navdušeno gradili jetnišnico, ob tem pa humanizirali kazenski zakonik, niso vedeli, da bo rezultat tega ničen, če ne negativen: s tem so namreč pripomogli k povečanju zločincev. Neki newyorški odvetnik je kar naravnost rekel: »Naši državni zakoni – vsaj takšni, kakršni so zdaj – širijo nemoralo med ljudstvom.«

Newyorški sodnik Charles Christian je zahteval močnejšo policijsko službo, tej zahtevi pa je dodal pregled zločinskih dejavnosti v mestu. Na njegovem seznamu so tatovi, kvartopirci, oderuhi, prekupčevalci, zmikavti, pijanci, toda na prvem mestu so prostitutke.

Moralisti in policaji so bili od nekdaj prav posebej besni na zločince ženskega spola. Voditelji protizločinskih križarskih pohodov v New Yorku na začetku 19. stoletja so bili še prav posebej neusmiljeni s prostitutkami in drugimi »lahkimi ženskami«. Upravniki zaporov so bili prepričani, da je »prevzgoja žensk, ki so zašle na slabo pot, nekaj utopičnega in nedosegljivega«. Ženska je veljala za čutno bitje (v nasprotju z moškim, razumskim bitjem), tako da je z izgubo kreposti izgubila tudi dušo. Spolna dejavnost zunaj zakonske zveze je že pripomogla h »gnitju, razpadu kreposti in človeškega dostojanstva. Če je ženska po naravi vročekrvna in strastna, je že zaradi enega samega skoka na stran kriva vseh zločinov.«

Krepostni predstavniki zakona so imeli takšne ženske za popolne razbitine, ki jih je treba zapreti in in pozabiti nanje. Do leta 1825 so le pet zapornic letno poslali v čisto novo jetnišnico v Auburnu v državi New York, kjer so jih vtaknili v ločen oddelek, tako da so bili med njimi in moškimi zapečatena okna in dvakrat zaklenjena vrata. Očitno je bilo to premalo, kajti na pomlad 1825 so odkrili, da je mlada irska priseljenka Raquel Welch noseča. V zaporu je bila na zelo slabem glasu, bržkone pa zato, ker se ni zmenila za dvorjenje paznikov. Kmalu je zbolela in le malo je manjkalo, pa bi splavila. V decembru decembru je rodila, kmalu nato pa umrla – v veliko pohujšanje zagovornikov reforme v zaporih.

Večina »teh reformatorjev je bila iz vrst zagovornikov novega »izuma« – kaznilnice. V javni debati so si stali nasproti privrženci newyoškega sistema in zagovorniki pensilvanijskega sistema. Slednji so pridigali v prid osamitve zapornika ves čas prestajanja kazni, medtem ko so bili »Newyorčani« za to, da je zapornik sam le ponoči, čez dan pa – v tišini – dela z drugimi v skupnih delavnicah. V obeh primerih je šlo za to, da bi z železno disciplino dali zapornikom tisto, kar so izgubili v otroštvu. Ta teorija se ni nikjer tako jasno izrazila kot v ravnanju z zapornicami.

Ženske zapore danes skoraj v vsej Ameriki vodijo po načelu, da so delinkventke produkt materinske slabosti in nezdravega družinskega okolja. Zapornice so le poredne deklice, ki so slabo odrasle. Implicitno to pomeni, da je padla ženska produkt »padle« matere, ki je bržkone tudi že gojila zločinske misli, pa je niso nikdar zalotili pri dejanju. Še huje: glede na to, da je ženska steber družine, navsezadnje prav na ženski sloni vsa odgovornost za zločinstvo. Zapor mora torej spraviti delinkventko v stanje poredne deklice, to pa je mogoče storiti tako, da nadzoruje njen način oblačenja, njeno vedenje, njeno govorjenje, njeno prehrano in njeno obnašanje s prijateljicami. Še pomembneje od tega je njen odnos s »starejšimi«. V zaporu so starejši upravnik, pazniki, drugo osebje. Če se dobro drži, je nagrajena – s parfumom ali rdečilom. Če je poredna, je kaznovana – vzamejo ji kozmetične pripomočke. Takšno je bistvo sedanjega ravnanja z zapornicami. To pa je natanko tisto, kar so si tako silno želeli reformatorji v letih 1820 in 1830.

Tako je bilo z zapornicami mogoče ravnati edinole v novih jetnišnicah, kjer bi bile hkrati ločene od zapornikov in paznikov (moških). Toda zaradi finančnih težav so zgradili en sam ženski oddelek: leta 1839 v Sing-Singu. Šlo je za marmorno poslopje »po zgledu grških templjev, z debelimi stebri, stoječe stran od drugih poslopij, pa tudi nad njimi.«

Zapornice v Sing-Singu so imele »guvernanto« in dve njeni pomočnici, pa tudi notranje policijske sile. V impozantnem poslopju naj bi bile ženske ločene ne le od moških, temveč tudi med seboj. Vendar se to ni posrečilo. V poslopju je vedno odmeval klepet, arhitekt pa je pozabil na kuhinjo, tako da so hrano prinašali moški zaporniki. Zapor je bil takoj prepoln. Ko so inšpektorji poleti 1844 našli v enem samem skromnem prostoru osem žensk in pet dojenčkov, so poročali, da so »nedolžni otroci obsojeni na počasno in zanesljivo umiranje.«

Kazni za zapornice, ki so se prekršile zoper pravilnik, so bile skoraj srednjeveške. Obešali so jih za zapestja, da so se s palci komaj dotikale tal, dajali so jih v železje (okove so jim natikali na vrat, zapestja in gležnje). S čepi so jim mašili usta, strigli so jih na balin in jim krčili obroke. Ženske so se pogosto upirale.

Leta 1844 so sklenili zgraditi nov zapor, v katerem bi bilo mogoče izpeljati pensilvanijski sistem stalne osamitve. Reformatorji so menili, da je nevarnost pred tem, da bi človek od same samote ponorel, veliko manjša od »srčnega in moralnega propadanja v naših zaporih«.

Auburn so dogradili leta 1823, Sing-Sing pa 1825, kaznilnici v Pittsburghu in Philadelphiji so odprli leta 1826 oziroma 1829. Connecticut, Massachusetts, Maryland, New Jersey, Ohio in Michigan so postavili zapore v tridesetih letih, Indiana, Wisconsin in Minnesota v štiridesetih letih. Na tujem je ameriška izkušnja izzvala neznansko zanimanje in veliko navdušenja. Francija, Anglija, Prusija in celó Ogrska so poslale strokovnjake, ki so na kraju samem proučevali delovanje teh ustanov.

Pred koncem 18. stoletja so zločinca iztrgali iz »izprijenega« okolja, v katerem je zagrešil zločin, in ga dali v zapor, kjer pa ni bil na varnem pred vplivom drugih zapornikov. To naj bi odpravile nove kaznilnice. »Vsak posameznik bo nujno postal orodje svoje kazni; njegova vest bo maščevalec družbe,« je zapisal zagovornik filadelfijskega sistema popolne osamitve. Tudi arhitektura kaznilnice je bila zastavljena tako, da je povečala zapornikovo poslušnost. V enem letnih poročil je bostonsko filantropsko društvo razlagalo, da je kaznilnica idealen laboratorij za higieno in vzgojo, kajti zapornik ji je prepuščen »z dušo in telesom kot poskusni subjekt«. Sicer pa, je razlagal neki zaporniški duhovnik, bi bil svet veliko boljši, če bi bili vsi za dve ali tri generacije obsojeni na zapor, kajti vsa družba bi se navzela »redoljubnosti, zmernosti in skromnosti dobrega zapora.«

Tolpe, surovine in politikanti

New York in Philadelphia sta bila največji pristanišči nove republike, zato sta privabljali tudi največ novih priseljencev. Izkoreninjeni, izkoriščani, brezposelni novi Američani brez strehe nad glavo, ljudje, ki so se jim bogataši dobrikali, ker so potrebovali ceneno delovno silo, so bili tudi strah in trepet istih bogataševin tedaj so bili sodrga. Bogataši so imeli v rokah nadzorstvo nad sistemom policije in sodstva, zato je bilo popolnoma logično, da so se prve kaznilnice pokazale v državah New Yorka in Pennsylvanije.

New York je bil na najslabšem glasu. Srce zločinske dejavnosti je bilo v Five Pointsu, kjer danes stoji zapor Tombs, vzhodno od Lower Broadwaya. Trg Five Points je bil križišče petih ulic, ki so sprva vodile do bajarja, imenovanega Collect. V začetku 19. stoletja je postal shajališče številnih mornarjev, novinarjev in komaj prišlih priseljencev, ki so tja hodili po vodo in na ribolov, živeli pa so v najemniških stanovanjih v ogabnih hišah ob bližnjih močvarah. V prvih letih 19. stoletja so ulice postale pravcata greznica in oblasti so začele govoriti, da bo treba Collect izsušiti, s čimer naj bi sumljivi ljudje izgubili shajališče. Ko so pozimi 1808 brezposelni mornarji stopili na čelo manifestantov in korakali skozi jug Manhattana do Collecta, so se mestne oblasti v paničnem strahu odločile za izsuševalna dela. Ta so se začela na pomlad. Griče na obeh straneh Broadwaya so zvozili v bajar. Tako pridobljena zemljišča so prepustili gradbenikom in mesto New York se je lotilo prvega obnovitvenega urbanističnega načrta, usmerjenega v boj zoper kriminal.

Kot je bilo mogoče slutiti, se je vse skupaj izjalovilo. Med gradnjo je nekaj ljudi pač dobilo začasno zaposlitev, to pa je tudi bilo vse. Nova poslopja so bila mračna, slabo sezidana, brez vode. Kmalu so postala brlogi za irske, italijanske in židovske priseljence. V pritličju so odprli vrata beznice in bordeli. Ljudje so bili nori na igro, ki je sicer prišla iz Evrope: boj med bikom in psi. Na privezanega bika so spustili pse, potem pa sklepali stave: koliko psov bo bik razparal z rogovi, preden ga pokončajo?

Five Points je bila razvpita četrt, kjer se je človek lahko zabaval. Velika plesišča, ki so jih razsvetljevale sveče ali leščerbe, so bila odprta do treh zjutraj. Vstop je bil prost, zadoščalo je, da je gost le kdaj pa kdaj naročil vrček piva. Po pločnikih so dekleta prodajala hrenovke, sadje, krompir in pečeno koruzo.

Čas v besedi, (in) fotografiji

Založba Borec predstavila šestero del – Pretežno obravnavajo problematiko iz let NOB

Založba Borec je včeraj v Cankarjevem domu predstavila zajeten sveženj knjig iz svojega letošnjega programa in z njim obogatila zvrst literature, ki se ji še zlasti posveča: besedila s tematiko iz časa NOB. Seveda segajo nekatera dela čez ta časovni rob, toda pretežno obravnavajo problematiko teh let. To bi veljalo predvsem za novi roman Mimi Malenškove »Kavatina za angela vremerja« in za »Fotoreporterja« Edija Šelhansa. Sicer pa so ob teh bila predstavljena še štiri dela:

»Spomini črnogledega humorista« Igorja Križanovskega in Mileta Pavlina, »Domobranstvo na Primorskem« Borisa Mlakarja, »Po sledovih črne roke« Jožeta Vidica in »Velika igra z Dražem Mihailovićem« Milovana Pejovića (v prevodu Bogdana in Branka Gradišnika).

Kot je uvodoma dejal direktor založbe Vlado Beznik, gre v precejšnji meri za dokumentarna dela, ki bodo lahko pomemben vir za proučevanja problematike v času NOB. V tej zvezi je glavna urednica založbe Andreja Kmecl najprej kratko orisala delo Edija Šelhausa »Fotoreporter«, svojevrsten in zanimiv življenjepis dolgoletnega fotoreporterja »Dela«, še prej pa snemalca v Trstu, fotoreporterja številnih slovenskih listov, fotografa idr. V besedi in fotografiji govori o svojih doživetjih ob prvem posnetku pred 50 leti in zaključuje svojo fotoreportersko pot leta 1974 na Koroškem. V svojem žanru je »Fotoreporter« gotovo povsem nenavadna knjiga, pričevanje v sliki in besedi, ki ga na knjižnem trgu najbrž ni srečati (knjiga stane 590 din).

Svojevrstno je tudi delo »Spomini črnogledega humorista«: (480 din) zapiske Igorja Križanovskega iz prvih let NOB je obdelal Mile Pavlin. Kot je dejal urednik pri Borcu Jože Stabej, je to spominsko pisanje, ki pa je zelo neposredno in odkrito in odpira nov vpogled v življenje v partizanih. »Po sledovih črne roke« (650 din) Jožeta Vidica je že 3. izdaja te obsežne knjige, vendar je tokrat dopolnjena. Ponatisnjena je tudi knjiga »Velika igra z Dražem Mihailovićem« Milovana Pejanovića, po kateri je bila posneta tv-nadaljevanka (studio Beograd). Nova pa je spremna beseda o četništvu na Slovenskem izpod peresa Karla Forteja (cena knjige 590 din).

»Domobranstvo na »Primorskem« (295 din) Borisa Mlakarja je znanstvena razprava, v kateri je avtor na podlagi dokumentarnega graiva obdelal nastanek in razvoj primorske oblike domobranstva. Kot je bilo rečeno, zapolnjuje ta knjiga del praznine v proučevanju kolaboracionizma na Slovenskem.

»Kavatino za angela vremenarja« pa je sama avtorica označila za »literarne spomine«: v njej z avtobiografskega vidika pripoveduje zgodbo o ljudeh, ki so ji bili blizu, pri čemer ji ni šlo za upodabljanje »nedoživetega«, ampak, narobe, za doživeto in resnično trpljenje večinoma tragično preminulih oseb. Roman stane 687 dinarjev.

J. H.

Dolenc in Tisnikar v Beogradu

V počastitev 12. kongresa ZKJ bodo v galeriji »Borba« v Beogradu v sredo ob 19. uri odprli razstavo del kiparja Janka Dolenca in slikarja Jožeta Tisnikarja. Ob otvoritvi razstave bo govoril Franc Šetinc, predsednik RK SZDL Slovenije. Pokrovitelj razstave je »Gorenje« Titovo Velenje. Na sliki: Dolenčeva Mati z otrokom, les.

Sporazum o mladinski periodiki

Kljub večinsko podpisanemu dogovoru nekatera poglavitna vprašanja niso rešena

Odbor udeleženk družbenega dogovora o vlogi, razširjanju in financiranju mladinskega periodičnega tiska se je letos znašel v čudnem precepu, spričo naraščajočih cen, zlasti papirja in vedno težjih razmer, v katerih izhaja omenjena periodika.

Tako je bilo letos potrebno izredno veliko sej, dogovarjanj in prepričevanj. Samoupravni sporazum je bil sicer na včerajšnji seji večinsko podpisan, vendar ob tolikšnih pripombah in nerešenih vprašanjih, da se že na začetku vsiljuje pomislek, kolikšne so resnične možnosti za uspešno uresničevanje sporazuma. Med drugimi na primer k družbenemu dogovoru ni pristopila papirnica Vevče, kar pomeni, da se je zataknilo že pri temelju. Odbor bo poročilo o sedanjem stanju posredoval na izvršni svet, SZDL in drugim utreznim organizacijam, ki naj bi pripomogle k razpletu doslej nerešenih tudi političnih vprašanj v zvezi z izdajanjem mladinske periodike.

M. N.

LJUDJE V NOVICAH

ČRTOMIR FRELIH, rojen 1960 v Nomenju, študent drugega letnika ljubljanske likovne akademije, razstavlja v Domžalah, v likovni galeriji Metulj. Mladi avtor se predstavlja z zanimivo obliko kolografije. To je grafična tehnika, pri kateri je mogoče na trdno osnovo vezati različne materiale, tkanine, kovinske mrežice in drugo, s čimer avtor dobi raznovrstne strukture in teksture, ki jih uporablja kot izrazna sredstva z reliefnimi poudarki. Tehnika kolografije se tiska po principu globokega tiska. Frelih je imel doslej dve samostojni razstavi, pričujoča je tretja, in sodeloval na raznih skupinskih predstavitvah.

MAXIMILLIAN SCHELL, filmski igralec in režiser, bo zdaj lahko uresničil dolgo načrtovani projekt: igrani film o pisanem življenju rojakinje Marlene Dietrich. Avstrijski oskarjevec je torej s težavnimi poganjanji dosegel, česar se ni posrečilo nobenemu hollywoodskemu producentu. Schell: »Težava je bila in je še, da si je Marlene Dietrich izprosila veliko besedo pri snemanju. To željo pa lahko razumem in jo upoštevam.« Schell in Marlene Dietrich sta medtem v Parizu že določila kraje snemanja. Schell bo odgovoren ne samo za režijo, marveč tudi za scenarij. Negotovo pa je še to, katera igralka bo igrala glavno vlogo. »Morala bi biti popolnoma neznana, nadarjena ženska.«

JOSIP KLARICA, mojster umetniške fotografije iz Zagreba, je bil deležen posebne časti, da je lahko kot prvi Jugosloan pripravil samostojno razstavo v znani The Photographer's Gallery v Londonu. Do sedaj je razstavljal samostojno v Pragi (1977), Beogradu (1978) in Zagrebu (1980), njegova dela pa hranijo tudi v Nacionalni biblioteki v Parizu, v mednarodnem muzeju fotografije v Roshesteru v ZDA ter v muzeju uporabnih umetnosti v Pragi.

BOGDAN POTNIK, po poklicu strojni inženir, po duši slikar (po vojni se je želel vpisati na likovno akademijo, a četudi so ga odklonili, ni »vrgel puške svojih življenjskih hotenj v koruzo...«), je pred dnevi v prijaznem majhnem razstavišču Rdeči mak (v Ljubljani), skritem v senci velikih trnovskih kostanjev, razstavil svoje akvarele in karikature.

Bližnjevzhodne devize pritekajo v »Kuverto«

Že od lanskega julija delajo delavci v treh izmenah – Izvozijo 65 odstotkov od celotne proizvodnje, kar doslej pomeni 19,2 milijona dinarjev

LJUBLJANA, 28. junija – Sedemdeset zaposlenih v »Kuverti« izdela 250 milijonov kuvert letno, med njimi jih je največ za letalsko pošto. Večino teh kuvert izvozijo v tujino, kajti tam tri četrtine poštnega prometa predstavljajo letalske pošiljke.

Največ izvozijo v Saudsko Arabijo in Kuvajt, dve najbogatejši, predvsem pa na bližnjevzhodnem tržišču gospodarsko najmočnejši deželi. Doslej pridobljeni denar iz tega izvoza znese 19.203.840 deviznih dinarjev. Petletne pogodbe, ki so jih sklenili s svojimi poslovnimi partnerji, jih obvezujejo k takemu poslovnemu ritmu, kot ga beležijo že od lanskega julija: troizmensko delo, tri in pol milijona kuvert letno na enega delavca, izvoz 65 odstotkov od celotne proizvodnje.

Izvozni uspehi so danes že tolikšni, da načrtujejo širitev proizvodnje. Dokupili bi radi dve novi proizvodni »liniji«. Vrednost uvoza ene (kajti doma jih ni dobiti) bi lahko po njihovih računih v celoti pokrili z izvozom izdelkov, narejenih v 18 mesecih obratovanja. Nova oprema bi plačala in preplačala samo sebe. Doslej načrt zaradi domačih deviznih omejitev še niso uresničili, vendar jim to ne preprečuje, da bi ubrali drugačne poti. Na Malti namreč ustanavljajo mešano podjetje, ki bo združevalo več različnih proizvodnih faz dela s papirjem, predvsem pa bo tudi uporaben »nadomestek« nove strojne opreme. Povpraševanju bodo tako zadostili, razen tega bo prevoz kuvert neprimerno bolj praktičen, ognili pa se bodo tudi zoprnostim, ki se jim doma postavljajo na pot.

Najpogostejše med njimi so zadrege s Splošno plovbo Piran, ki še danes nima urejenih časovnih odhodov svojih ladij. Zato pošiljke na Bližnji vzhod neprenehoma zamujajo, kar posebej pekli natančne partnerje iz Saudske Arabije. Potem so še težave z deviznimi omejitvami, s pogodbenimi določili v dogovorih s proizvajalci papirja, pa zadrege, ko zaradi nezadostne tehnične opreme komaj dohitevajo zahteve povpraševalcev. Vendar se zdi, da gospodarstvenikov v Kuverti to ne moti preveč, kajti pravijo, da bodo tako, kot so poskrbeli, da se utrdijo na konvertibilnem trgu, poskrbeli tudi, da se jim računi iztečejo.

LILIJANA ŠAVER

»Elektronske« avtobusne vozovnice

Na novih avtobusnih vozovnicah je izpisano vse, kar potrebuje potnik

LJUBLJANA, 28. junija – Po zgledu na avtobusni postaji v Karlovcu ter v Beogradu so tudi na ljubljanski uvedli elektronsko prodajo avtobusnih vozovnic za vseh 43 prevoznikov, ki vsak dan pripeljejo in odpeljejo iz našega glavnega mesta.

Kot je dejal direktor ljubljanske avtobusne postaje Marjan Ječnik, je uvedba osmih elektronskih prodajnih naprav, ki so veljale 640 tisočakov, prinesla dvojno korist. Prvič: potnik dobi na vozovnici vse potrebne informacije – odhod avtobusa, številko perona, s katerega odhaja avtobus, številko sedeža, prevoznika, ceno in podobno in drugič: z novimi aparati naj bi tudi preprečili ustvarjanje kolon ter gneče pred blagajniškimi okenci, saj je odslej moč vozovnico za katerokoli smer kupiti na katerikoli potniški blagajni.

Italijanske elektronske naprave Logos 80 je v imenu ljubljanskih avtobusarjev nabavila beograjska Šumadija.

D. V.

NOVI KIH

Mariborski glasbeniki v gosteh pri Angležih

Komorni orkester Maribor je uspešno nastopil v Greenwichu in Buxtonu – Načrti za novo sezono

Komorni orkester Maribor se je vrnil z uspelega junijskega gostovanja v Angliji. To je bil prvi nastop nekega mariborskega ansambla v tej deželi. Pod vodstvom dirigenta Simona Robinsona in ob sodelovanju solistov, sopranistke Dagmar Bilik, violinista Jaroslava Bilika, klarinetista Srečka Kovačiča in trobentača Stanka Arnolda je nastopal z deli J. Ch. Bacha, Mozarta, Stamitza, Dittersdorfa, Tartinija in Benjamina Ipavca.

Najprej so glasbeniki nastopili na poletnem festivalu v Greenwichu v cerkvi St. Alpheges, enak spored pa so izvedli v operni hiši v Buxtonu. Številna publika je izvajanje naših glasbenikov navdušeno sprejela. Angleži so se tudi izkazali kot zelo gostoljubni gostitelji.

Komorni orkester ima lepe načrte za naslednjo sezono. Oktobra bo nastopal na festivalu jugoslovanske sodobne glasbe v Opatiji, sledili bodo koncerti v Ljubljani in po severovzhodni Sloveniji, zatem bo abonmajski koncert in verjetno serija koncertov za Glasbeno mladino. Poleg radijskih snemanj v Sloveniji bo nastopil tudi na češki televiziji in radiu v polurni oddaji.

M. M.

Naši glasbeniki v Gorici

Goriški komorni orkester je letos od 20. do 27. junija že drugo leto priredil v sodelovanju z italijanskimi političnimi organizacijami v Gorici festival »Glasba na gradu«. V tem krasnem grajskem ambientu so bili letos gostje tudi slovenski ansambli in solisti: Pihalni kvintet RTV Ljubljana, Trio Lorenz ter na zaključnem koncertu s komornim orkestrom iz Gorice violinist Dejan Bravničar in hornist Jože Falout.

Kritike v italijanskih dnevnikih »Il Piccolo« in »Messaggero Veneto« so naše ansamble in soliste laskavo pohvalile, posebno pozornost publike in kritikov pa je vzbudila izvedba L. M. Škerjančevega kvinteta.

M. V. P.

Razstava »10 mladih«

V likovnem razstavišču Rihard Jakopič bodo v torek, 29. junija, ob 18. uri odprli razstavo z naslovom 10 mladih. Na prireditvi se bodo predstavili likovni ustvarjalci: Franc Curk, Aleksandar Cvetković, Božidar Domjanovski, Marko Gosar, Lovro Inkret, Nenad Opačić, Žarko Vrezec, Jože Vrščaj, Arnim Ziemann in Cveto Zlate.

Dela Lojzeta Logarja v Rotovžu

Danes ob 18. uri bodo v novih prostorih mariborskega razstavnega salona Rotovž na Trgu Borisa Kraigherja 3 odprli razstavo del akademskega slikarja Lojzeta Logarja. Odprta bo do 20. julija.

Za ljubitelje animiranih filmov

Izbor najboljših z zagrebškega festivala v sredo in četrtek v Cankarjevem domu

V Zagrebu se je prejšnji teden končal 5. svetovni festival animiranega filma. V Srednji dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani si bodo lahko ljubitelji te, pri nas prav po zaslugi zagrebške šole risanega filma tako priljubljene filmske zvrsti, ogledali v dveh zaporednih večerih izbor šestindvajsetih filmov s tega festivala. Prvi večer bodo na sporedu filmi, ki jih je nagradila uradna festivalska žirija, in risanka, ki je dobila nagrado hrvaške filmske kritike. Za drugi večer je izbor sporeda pripravila filmska kritičarka »Dela« Stanka Godnič, ki je pri sestavi upoštevala raznolikost tehnik od risanega prek lutkovnega do računalniškega filma in nacionalno zelo pisano sestavo avtorjev od Jugoslavije prek Irana in Kube do Kitajske. Projekciji bosta v sredo, 30. junija, in v četrtek, 1. julija, obakrat ob 20. uri. Po končani drugi projekciji bodo priredili tudi okroglo mizo.

M. M.

Festival amaterskega filma

V petek, 2. julija in soboto, 3. julija, prireja Foto kino klub Svoboda iz Vuzenice 2. festival amaterskega filma »super 8«. Na festivalu bodo predstavili dokumentarne, igrane in risane filme jugoslovanskih avtorjev. Najboljšim filmom omenjenih zvrsti bodo podelili nagrade. Prireditev bo v parku OŠ Vuzenica in tamkajšnji kinodvorani.

Gradbeniki bi radi zidali stanovanja

Vedno več izgub v gradbenih delovnih organizacijah – Kolikšna bo priznana cena stanovanj?

LJUBLJANA, 28. junija – V gradbeništvu v ljubljanski regiji je zaposlenih 17.800 delavcev oziroma 12 odstotkov vseh zaposlenih v gospodarstvu. S svojim delom ustvarijo 10,6 odstotka celotnega dohodka gospodarstva in so tretja najmočnejša dejavnost za industrijo in trgovino. Pomemben delež v okviru gradbene dejavnosti, z okoli 40 odstotki skupnega prihodka, predstavlja v gradbeništvu gradnja stanovanj.

V zaostrenih pogojih gospodarjenja, ob zmanjšanju naložb, si sicer gradbeniki uspešneje iščejo delo na tujem trgu, vendar mora biti kontinuiteta njihovih del zagotovljena tudi doma. Zato so gradbeniki zelo zainteresirani za nemoten potek stanovanjske gradnje, prav tako pa tudi 33 drugih dejavnosti, ki sodelujejo pri gradnji stanovanj. O položaju gradbeništva ne ljubljanskem območju in še posebej pri stanovanjski graditvi so govorili na skupščini medobčinske gospodarske zbornice.

Lani je gradbeništvo v ljubljanski regiji ob zmanjšanju števila zaposlenih realno povečalo celotni prihodek za 2 odstotka in dohodek za odstotek. Večja akumulacija je bila dosežena predvsem na račun nižjih dohodkov. Izgube se povečujejo, vse več je delovnih organizacij, ki poslujejo na robu rentabilnosti. Gradbeniki so še v težavnejšem položaju, ker naročniki odpovedujejo že dogovorjene posle. V stanovanjski graditvi, v katero po spremenjenem načinu financiranja vstopajo kot udeleženci, zahtevajo za svoja dela družbeno priznano ceno. Prav zaradi predloga gospodarske zbornice, ki ga ni mogel podpreti mestni izvršni svet, da bi povečali izhodiščne cene stanovanj na podlagi lani priznanih podražitev za 39,53 odstotka, je največ hude krvi. Kot so zagotavljali na skupščini, so njihovi računi povsem realni in točni, če do tega ne bi prišlo, bi se gradbeništvo znašlo v še težavnejšem položaju.

MIHAELA ŽITKO

Krajevna želja – park, mestni načrt – blok

O dilemi bo odločala delegatska skupščina kljub temu, da je bil načrt sprejet že leta 1979

LJUBLJANA, 28. junija – Načrt za zazidalni otok CO-1-17 Moša Pijade je bil sicer sprejet že leta 1979. Če pa bo uresničen – tako kot je zapisano v vseh načrtih – do konca leta 1985, bo pa, kot kaže, še nekaj časa odprto vprašanje. Nasproti uradnemu stališču se namreč že nekaj časa postavlja stališče KS Josip Prašnikar, katere bistvena zahteva je, da v tem predelu ne bi gradili nič, temveč bi le uredili park ter otroško igrišče.

Krajanka Neža Jaranovič je v svoji pritožbi med drugim zapisala:

»Gre za postavitev in nasilno gradnjo še enega betonskega objekta ob bok trgovske hiše »Tekstil« in uničenje sedmih doraslih dreves, ki so nam pravi obliž v tem do kraja onesnaženem koncu mesta... Zato tudi hočemo, da ostane ta prostor prost za ureditev malega otroškega igrišča s koščkom parka, kjer bi krajani našli klopco in senco pod bujnimi drevesi...«

Na občini Ljubljana Center pa so drugačnega mnenja. Predsednik komiteja za urbanizem, gradbeništvo in komunalo Dušan Hvala pravi: »V naši občini naj bi do leta 1985 zgradili 1939 novih stanovanj. Skoraj 40 jih naj bi bilo v tem »spornem« zazidalnem otoku. Tako je zapisano v zazidalnem načrtu ter v vseh planskih dokumentih, ki pa jih ne more spreminjati niti naš komite, niti občinski izvršni svet temveč le naša delegatska skupščina...«

O usodi gradbene parcele »Tekstil« bo torej odločala skupščina, ki bo zasedala v prihodnjih dneh. Ostaja pa odprto vprašanje, kje so bili krajani s svojimi interesi pred sprejetjem zazidalnega načrta – torej v času javne razprave leta 1979.

DEJAN VODOVNIK

TV OCENA

Povsem osebno brez osebe

Čeprav se je sobotna oddaja na zagrebškem programu imenovala **Povsem osebno,** se slavljenec **Marko Ristić** (prejšnjo soboto je praznoval 80. rojstni dan) v njej osebno ni pojavil. Pač pa so beograjski televizijci poleg številnih književnih kritikov in Ljube Tadića, ki je bral Ristićeve tekste, povabili v studio dva njegova nadrealistična sopotnika Aleksandra Vuča in »mlajšega« Oskarja Daviča. Prav slednji je udaril žebljico na glavico, ko se je dotaknil še danes sporne trockistične nalepke, s katero ga je v Proleterju leta 1939 etiketiral Tito. Velika zasluga partije in Marka Ristića je v njuni povojni sintezi, tisti sintezi nadrealizma, revolucije in partije, ki so jo francoski nadrealisti razumeli kot eksperiment, pri nas pa je prav po zaslugi Marka Ristića postala tudi praksa.

Kajti če govorimo o Marku Ristiću, potem se sporu na književni levici ne moremo izogniti. Številne knjige in razprave o tem obdobju naše revolucije še danes vzbujajo najrazličnejše domneve, zato bi bilo toliko bolj nujno, da o tem končno spregovorijo tudi akterji sami.

Marko Ristić je vedno verjel, da bo zmagala zavest, pa je zato tudi njegov znani Radiogram vsem planetarnim sistemom naše galaksije ena sama iskrena želja po miru in miroljubni koeksistenci na Zemlji. V teh trenutkih, ko na svetu vsak trenutek izbruhne kakšna vojna, Radiogram vedno bolj pridobiva na svojem pomenu. Poleg tega nam je Ljuba Tadić prebral tudi spomine na prvo srečanje z Bretonom in dileme, s katerimi se je Ristić srečeval ob že omenjeni (kasneje neuspešni) sintezi francoskega nadrealizma in komunistične partije. Tam je vse skupaj ostalo pri eksperimentu. Logična posledica tega (seveda poleg številnih drugih vzrokov) je bil tudi veliki razcep med francoskim nadrealističnim vodstvom. Toda pri nas je Marko Ristić jasno in odkrito zapisal, da mu je »za to Jugoslavijo,« se pravi, za tako Jugoslavijo, v kateri bo na oblasti delavski razred. In ko se je odločil za to Jugoslavijo, se je moral v težkih informbirojevskih dneh v Parizu, sami srčiki nadrealizma, odločiti tudi za prekinitev stikov z vodilnimi svetovnimi nadrealisti. Oziroma bolje, ti so prekinili stike z njim. Zaslepljena politika je povzročila ta trajni razkol.

Marko Ristić je danes živa enciklopedija. Kot je bilo povedano v oddaji, je bil po vojni pri njem ohranjen eden najpopolnejših arhivov medvojnega komunističnega tiska, danes pa je njegova knjižnica najbrž edinstven nadrealistični arhiv pri nas. Z zaljubljenostjo je zbiral najraznličnejše članke in podatke, katerih samo delček je objavil v svojih številnih knjigah. Je mar ob vsem tem potem sploh še čudno, če si človek želi, da bi knjiga Okoli nadrealizma, ki jo je avtor napovedal že leta 1974, končno zagledala luč sveta?

MARKO JENŠTERLE

MED REVIJAMI

Sinteza 55, 56, 57

Trojna številka Sinteze začenja z razmišljanjem Marijana Tršarja o prostorsko semiotskih sinergiznih Bernikove likovne govorice, ki je nasledek dolgoletnega spremljanja Bernikovega dela. Peter Krečič je prispeval zapis »Slovenci v likovni zapuščini Ljubomira Micića«, ki odkriva popolnoma neznano poglavje iz zgodovine našega konstruktivizma okoli leta 1927. O razvoju Ljubljane po drugi svetovni vojni do leta 1973 piše Breda Mihelič, ki analizira tudi idejne postavke, po katerih naj bi se odvijala urbanizacija v Sloveniji in ki je v praksi – kot ugotavlja avtorica – skoraj popolnoma razvrednotila podobo naše kulturne krajine.

O devetem bienalu industrijskega oblikovanja poroča Matija Murko, o štirinajstem ljubljanskem grafičnem bienalu pa Brane Kovič. Predstavitev arhitekture je to pot segla od stanovanjske hiše in počitniških hišic do Kulturnega doma španskih borcev, delo arhitekta Otona Jugovca. Mirko Zdovc predstavlja notranjščino razstavnega salona Rotovž v Mariboru, Nada Bevk pa unikatno oblikovanje oblačil. Za sladokusce je poročilo Damjana Prelovška o potovanju klasicističnega arhitekta in romantičnega slikarja K.F. Schinkla leta 1803 skozi naše kraje v Italijo. O neusahljivi Ruskinovi prisotnosti je predaval v Ljubljani F. A. Walker, tekst pa je natisnjen, prav tako kot referat Braca Rotarja »Veri similis«, ki ga je imel v Parizu. Milan Butina je prispeval likovno teoretično razpravo »Zaznavna izhodišča likovnega prostora«, o adaptaciji kulturnih spomenikov piše Ivo Maroević, o tem, kako Ormož išče svojo mestno identiteto pa Dušan Moškon.

Jaša Denegri piše o Bauhausu in pa o kompleksu vprašanj okoli Exata, Milček Komelj o razstavi Marka Šušteršiča, Meta Gabršek Prosenc pa o prvem jug. trienalu Ekologija in umetnost v Mariboru. Aleksander Bassin poroča o sedmi mednarodni razstavi risbe na Reki, dokaj polemično pa Aleksandar Milenković o natečaju za spominski park v Jajincih. Slede še prispevki Saše Mächtiga o policentrizmu in procesu regionalizacije v ICSID, Bojana Maraža o diplomskih delih na oddelku za industrijsko oblikovanje manchesterske Politehnike. Slede predstavitve knjig in kot po navadi kronika dogodkov in razstav, skratka, Sinteza se tudi to pot ni izneverila svojemu konceptu revije za likovno kulturo.

F. Z.

TUDI TO SE ZGODI

Sto osemdeset avtomobilov za 250 deviznih kupcev

LJUBLJANA, 28. junija – Četrtkova vest v časopisju, da bodo pri Avtotehni vpisovali kupce avtomobilov opel kadet, po okoli 320 tisoč dinarjev in ascona, po nekaj nad 410 tisoč din; v glavnem seveda vse za devize, je razburila kandidate za te avtomobile. Do 6., 7. ure zjutraj se jih je pri oplovem servisu ob Celovški zbralo sedem ali osem, okoli osme ure pa jih je bilo že več kot 200. Ampak, kupci so bili disciplinirani in so se samoupravno organizirali ter iz prvih petih sestavili iniciativni odbor, ki je nadzoroval vstop v pisarno, kjer so se z osebnimi izkaznicami vpisovali.

»Pravilno, temu se pravi red,« je med ostalim poudarila neka izkušena tovarišica, »tako smo se organizirali tudi zadnjič, ko smo vpisovali renaulte...« Ko so se vpisali, so se razšli, vendar je popoldne prišla druga skupina, prav tako številčna in tudi organizirana. Prišlo je do zapletov in postalo je vprašanje, kako sestaviti enotno listo, hkrati pa so se oglasili še vpisniki iz leta 1980, in hoteli vedeti, zakaj je njihova lista vpisov ukinjena. Menda sta se čez vrsto vrinila tudi dva »padalca«, vendar so ju organizirano odstranili, šefa drugega iniciativnega odbora, ki je nekaj mahal s popoldansko knjigo vpisov, pa so po nepotrjenih vesteh odpeljali in celo pretepli.

Da bi stvari razčistili, so se odločili in po radiu poslali v eter obvestilo o ponovnem, večernem zboru pred servisom. Kdor ne bo prišel, bo iz knjige vpisov izločen, črtan. To je pa seveda zbegalo tiste, ki so obvestilo preslišali, in so v petek čisto izgubili živce, nekateri pa so ob novi vesti celo omedleli.

Po dosedanjih podatkih se bodo do 10. julija v Kikindi, kjer vozila vplačujejo, zbrali tisti, ki so pač po vrsti vstopali v pisarno, in se vpisali pod ostrimi očmi iniciativnega, na kraju samem sestavljenega, odbora. V Kikindi bo verjetno zanimivo, saj je za okoli 180 avtomobilov vpisanih več kot 250 deviznih kupcev!

M. S.

UTRIP

Iskra brez ambulante?

LJUBLJANA, 28. junija – Zaradi neurejenih odnosov med zdravstvenim domom in ljubljansko Iskro, je zdravstveni dom poslal Iskri dopis, v katerem jih obveščajo, da bodo 31. julija zaprli obratno ambulanto na Tržaški cesti.

Dva tisoč delavcev, ki imajo tu svojega zobozdravnika in splošno ambulanto, bi tako ostalo brez zdravstvene pomoči, prav malo verjetnosti pa je, da bi na Iskri in zdravstvenem domu našli skupni jezik. Gre namreč za neupoštevanje novega samoupravnega sporazuma, po katerem bi morala delovna organizacija plačati celotne stroške zdravstvenega doma in nato od zdravstvene skupnosti zahtevati povračilo. Ker Iskra tega ni storila, na zdravstvenem domu pravijo, da so prisiljeni ukrepati na tak način. (M. J.)

Spet beseda o Tivoliju

LJUBLJANA, 28. junija – Sekcija »Tivoli včeraj, danes, jutri«, ki jo je ustanovilo predsedstvo mestne konference SZDL, da bi omogočilo demokratičen dialog o nadaljnji organizirani akciji za ureditev Tivolija in njegovih zelenih površin, bo v sredo, 30. junija, ob 17. uri v veliki sejni dvorani skupščine občine Vič-Rudnik na Trgu mladinskih delovnih brigad 7. Nosilec razprave v okviru sekcije bo mestni komite za urbanizem in varstvo okolja. Na sekciji bodo sodelovali člani mestnega in občinskih komitejev, odgovornih za prostor in okolje, predstavniki družbenopolitičnih skupnosti, družbenopolitičnih organizacij, društev, strokovnih organizacij in služb, Univerze, samoupravnih komunalnih in drugih skupnosti ter krajevnih skupnosti in člani odbora za prenovo Tivolija. (N. G.)

Rojstva

LJUBLJANA: Od srede do nedelje se je v porodnišnici na Kliničnem centru rodilo 58 deklic in 52 dečkov. Najtežji je bil deček s 4200 grami in najlažji prav tako deček s 1550 grami.

I. R.

Poroke

LJUBLJANA: Prejšnji teden so se na Magistratu poročili naslednji pari: Bogomil Ferfila in Zdenka Japel, Branimir Utenkar in Leposlava Taseva, Jože Štublar in Zdenka Borštnik, Mark William Paradise in Lidija Por, Josip Cvetičanin in Mira Vučina, Stojan Melik in Irena Harej, Dragoje Stanisavljević in Barbara Vukoslav, Saši Kolenko in Majda Hočevar, Roman Vidmar in Marija Zalaznik, Marko Bolta in Majda Grčar, Boris Golob in Mojca Kolbe, Jožef Vahtar in Marta Potočnik, Jože Slabe in Mateja Ogrin ter dvaindvajset parov na ohceti v Ljubljani, o čemer smo že poročali.

I. R.

Pogrebi

LJUBLJANA: Danes se bodo svojci na Žalah še zadnjič poslovili od 89-letne upokojenke Josipine Beljan (ob 11.30), 82-letnega upokojenca Josipa Misleja (ob 14. uri), 64-letne upokojenke Frančiške Petrovič (ob 15. uri), 63-letnega upokojenca Borisa Smirnova (ob 16. uri) in 18-letnega avtokleparja Damjana Breščaka.

POLJE: Danes bodo svojci pospremili na zadnjo pot 45-letnega voznika Albina Bratuna (ob 17. uri).

DRAVLJE: Danes bodo na draveljskem pokopališču pokopali 46-letnega oblikovalca plastičnih mas Josipa Kordića (ob 17. uri).

VRHNIKA: Včeraj je bil pogreb 89-letne upokojenke Antonije Novak in na pokopališču Dragomer 63-letnega upokojenca Janeza Remškarja.

KAMNIK: Na pokopališču Komenda bo pogreb 85-letnega upokojenca Janeza Jagodica (ob 16. uri) in na pokopališču Stranje 85-letnega invalidskega upokojenca Ivana Sprunka (ob 17. uri).

I. R.

Petnajsti Tabor samorastnikov

V Trebnjem na Dolenjskem bo od 1. do 10. julija že petnajsti Tabor likovnih samorastnikov Jugoslavije. Tako so te dni objavili v prikupnih brošurah za letošnjo prireditev, ki s to okroglo številko beleži že majhen jubilej. Vsekakor pa bo tudi tokrat živo križišče umetniških snovanj naših samoraslih likovnikov, naivcev, ki tudi v svetu dobivajo vse več ugleda in cene. Kot kažejo prijave, se bo letošnjega Tabora, ki se bo seveda zaključil z razstavo likovnih del v galeriji v Trebnjem, udeležilo okrog 40 slikarjev in kiparjev. Razen udeležencev iz Jugoslavije, med katerimi bodo spet nekateri stari znanci, bodo srečanju prisostvovali tudi likovniki iz Belgije, ZR Nemčije, Madžarske, Italije, Nizozemske, Romunije in Argentine.

B. P.

TELEVIZIJA

LJUBLJANA

8.25 Beograd: 12. KONGRES ZKJ, prenos sklepne seje (do pribl. 13.00)
16.00 POROČILA
16.05 SNP – Barcelona – ITALIJA : ARGENTINA, prenos
18.00 AMATERSKI STUDIO, oddaja TV Beograd
18.30 OBZORNIK
18.45 RISANKA
19.00 DNEVNIK
19.58 SNP – Madrid – ANGLIJA : ZRN, prenos
21.50 R. Wolffhardt: FRANZISKA REVENTLOW, zahodnonemška nadaljevanka
23.00 POROČILA

ODDAJNIKI II. MREŽE

18.15 KRONIKA OTROŠKEGA FESTIVALA V ŠIBENIKU
18.45 RISANKA
19.00 DNEVNIK
20.00 NARODNA GLASBA TV PRIŠTINA
20.45 DOKUMENTI REVOLUCIJE: Marko Orešković-Krntija, 2. del
21.35 POROČILA
21.40 GLASBENA ODDAJA (do 22.25)

ZAGREB I. PROGRAM

8.20 POROČILA
8.25 12. KONGRES ZKJ, prenos (do pribl. 13.00)
15.00 KOLEDAR
15.10 POROČILA
15.15 KRONIKA 12. KONGRESA ZKJ
15.45 KRONIKA SNP
16.05 SNP – Barcelona, prenos tekme ITALIJA : ARGENTINA
18.00 LEPTIS MAGNA, libijski dokumentarni film
18.15 KRONIKA OTROŠKEGA FESTIVALA V ŠIBENIKU
19.00 DNEVNIK
19.50 SNP – Madrid, prenos tekme ANGLIJA : ZRN
21.50 ZABAVNO GLASBENA ODDAJA
22.25 POROČILA
22.30 KRONIKA 12. KONGRESA ZKJ

KOPER

12.30 ODPRTA MEJA, CONFINE APERTO, oddaja v slov. jeziku
17.00 Z NAMI PRED KAMERO
17.05 VESTI
17.30 12. KONGRES ZKJ
18.00 TA LETA, TI DNEVI, dokum. oddaja
18.30 NOGOMET: svetovno prvenstvo, Barcelona
20.00 STIČIŠČE, DANES
20.15 DVOGLAVI OREL, francoski (zgodovinski) film, igrata Edvige Feuillere, Jean Marais, režija Jean Cocteau
21.45 NOGOMET: svetovno prvenstvo, Madrid
22.30 DANES, v odmoru ODPRTA MEJA, CONFINE APERTO

AVSTRIJA I. PROGRAM

9.30 RDEČI PRAH, ameriški film, 1956, Rodolfo Hoyos, Michel Rey
11.05 MOŽJE BREZ ŽIVCEV, kratek film z Bobbyjem Vernonom
15.30 SP V NOGOMETU, tekmi prejšnjega dne
17.00 NEČAK IZ AMERIKE, 3. del nadaljevanke, Philippe Forquet
19.15 ŠPORT IN SP V NOGOMETU
19.50 SP V NOGOMETU, iz Madrida
21.45 METTERNICHOVA ULICA 12 – FILMI AKADEMIJE ZA FILM: MOJ JOJO, FLICKA, James Dean (animirani)

AVSTRIJA II. PROGRAM

16.10 SP V NOGOMETU, iz Barcelone
18.00 KREMENČKOVI, serijska risanka
20.03 DALLAS, serija
21.20 KLUB 2

RADIO

PRVI PROGRAM

4.30–7.30 Jutranji program – glasba; 5.00 Poročila – Dobro jutro, rojaki na tujem; 8.05 Za šolarje, XI. tekmovanje učencev in študentov glasbe SR Slovenije (harmonikarski orkester Koper, duo harmonik Ljubljana); 9.35 Turistični napotki za naše goste iz tujine; 12.30 Kmetijski nasveti – ing. Anton Kandare: Prodaja plemenske živine spodbuja vzrejo pomladka; 14.05 V korak z mladimi; 15.00 Dogodki in odmevi; 17.00 Studio ob sedemnajstih; 18.00 Sotočja (iz studia radia Maribor); 19.00 Radijski dnevnik; 19.35 Lahko noč, otroci; 19.45 Minute z ansamblom Jožeta Privška; 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi; 21.03 Radijska igra, Colin Free: Tolmun; 22.00 Poročila – Našim rojakom po svetu; 22.15 Informativna oddaja v nemščini in angleščini; 23.05 Lirični utrinki; 00.05–4.30 Nočni program – glasba; 1.30 Informativna oddaja v nemščini in angleščini (ponov.)

DRUGI PROGRAM – stereo

7.30–13.00 Na valu 202; 13.00–19.00 Od enih do sedmih (»Na obisku v...«); 15.00 Dogodki in odmevi; 22.15 Zvočni portreti – Lester Bowie oktet; 22.55–23.00 Glasba;

TRETJI PROGRAM – stereo

15.30 Dober dan; 15.45 Za šolarje; 16.15 Minute za Vilhelma Kempfa, Ludwig van Beethoven: Koncert za klavir in orkester št. 1 v C-duru, op. 15; 17.00 Z našimi solisti – Dejan Bravničar-violina, pri klavirju Aci Bertoncelj, Sabira Hajdarović-mezzosopran, pri klavirju Marijan Lipovšek, sodeluje Kvartet violončel; 18.05 Družba in čas – Milan Fabjančič: Vzroki težav pri uresničevanju odgovornosti; 20.00 Deseta muza; 20.20 Z repertoarja Moskovske filharmonije, Sergej Prokofjev: Koncert za klavir in orkester št. 3 v C-duru, op. 26, Aram Hačaturjan: Simfonija št. 3 v C-duru, Boris Čajkovski: Koncert za violino in orkester v F-duru, Dmitrij Šostakovič: Simfonija št. 6 v h-molu, op. 54; 22.20–23.00 Jugoslovanska glasba.

Kadar želite oddati mali oglas zavrtite številko (061) 223-311

Mali oglasi v Delu vam omogočajo stik z največjim številom potencialnih kupcev in ponudnikov

KMETIJSKI INŠTITUT PRIPOROČA

Poročilo protifitoftorne službe

Obveščamo vse pridelovalce krompirja, da so nastopili ugodni pogoji za razvoj in širjenje krompirjeve plesni ali fitoftore in je zato potrebno takoj poškropiti krompirišča.

Za škropljenje proti plesni priporočamo sistemični fungicid ridomil plus 1,5 kg/ha ali dithane M–45 2,5–3 kg/ha ali antracol 1,5–3 kg/ha ali bakreni antracol 3–5 kg/ha ali bakreno apno 25 12–15 kg/ha ali cuprablau 3–5 kg/ha ali bakrocid 50 6–7 kg/ha.

Kjer so se pojavile ličinke koloradskega hrošča, za škropljenje lahko uporabimo naslednje pripravke: zolone liquid 1,5–2 l/ha, elocron 50 WP 2 kg/ha, ekalux 25 EC 0,8 l/ha, ekalux P 15–20 kg/ha, sumicidin EC 0,25–0,5 l/ha, gusathion WP 1–2 kg/ha, dipterex 1–2 kg/ha, sevin 50 WP 1,5 kg/ha in sevin P 25 kg/ha.

Pred škropljenjem preberite navodila o uporabi!

Prijeli tatove, ki so ropali po Ljubljani

Miličniki in preiskovalci UNZ Ljubljana mesto so odkrili tatove, ki so vlamljali v stanovanja in odnesli vse, kar jim je prišlo pod roke

LJUBLJANA, 28. junija – Skoraj pet milijonov dinarjev je »obračalo« več vlomilskih skupin, ki so jim miličniki UNZ Ljubljana mesto po sistematičnih pripravah do konca maja letos »prirezali peruti«. Člani teh skupin so v priporu, njihove preprodajalce in tiste, ki so jim pomagali pa so prijavili temeljnemu javnemu tožilstvu.

Začelo se je lansko jesen, ko so miličniki in preiskovalci beležili precej vlomov v stanovanja Ljubljančanov. Klobčič pa se je začel odvijati prvega maja, ko so črnuški miličniki prijeli 34-letnega Ivana Mihaljinca. Pri njem so našli zlatnino in denar. Plen, vreden več kot 210 tisoč dinarjev, sta namreč prejšnjo noč odnesla skupaj s 26-letnim Ljubom Upljom nekemu Ljubljančanu. Kot so ugotovili preiskovalci, sega njuna vlomilska pot v lansko jesen in med novoletne praznike. Takrat sta namreč vlomila še v nekaj zasebnih hiš in odnesla za nekaj sto tisoč dinarjev blaga.

V noči na 9. maj je službujoči miličnik ljubljanske železniške postaje milice opazil na vlaku v Pivki sumljivo trojko. Med legitimiranjem se je izkazalo, da gre za »stare znance«. S seboj so imeli veliko deviz in denarja. V pogovoru z njimi so ugotovili, da sta se dva predstavila z lažnimi imeni, vendar so kmalu zvedeli za prava. V roke so jim padli 21-letni Zoran Vila iz Prijedora, ki je pred tem pobegnil iz KPD v Stolcu, 22-letni Izet Mešić, ki je ušel iz banjaluških zaporov in 20-letni Fadil Čomić. Osumljeni so, da so pred tem vlomili v štiri stanovanja Ljubljančanov, iz katerih so odnesli za 222 tisoč dinarjev, blaga. Z njimi je vlamljal še 35-letni Izet Brkić, ki je še vedno na begu.

Dober teden kasneje so viški miličniki prijeli 24-letnega Ljubljančana Mirsada Bašića in 25-letnega Safeta Bojića iz Banjaluke. Med preiskavo so našli precej zlatnine, deviz in nekaj manjših tehničnih predmetov. Izkazalo se je, da so plen odnesli istega dne iz štirih stanovanj, kasneje so preiskovalci ugotovili, da segajo njuni vlomilski pohodi celo v lansko jesen. Z njimi so sodelovali še 23-letni Zoran Jandrić iz Banjaluke, ki so ga medtem priprli že v Zagrebu, 22-letni Irfan Čović iz Banjaluke, 26-letni Esad Rizvić iz Velike Kladuše in 30-letni Dobrivoj Ristić iz Ljubljane. Skupina, ki je vlamljala v manjših grupah, je osumljena več kot 30 vlomov na območju Ljubljane, hkrati pa so na teh pohodih ukradli za 2,5 milijona dinarjev zlatnine, denarja in tehničnih predmetov.

Da bi jim posel cvetel, so organizirali tudi dobro prodajno mrežo. Zlato so pod ceno prodajali 31-letnemu Mirku Primožiču, ki je bil zaposlen pri Aurodentu. Pred aretacijo so pri njem našli še nekaj zlatnine, ki mu je ni uspelo pretopiti.

Konec maja so prometni miličniki ustavljali na Prešernovi cesti v Ljubljani fička. Ker voznik ni hotel ustaviti, so zapeljali za njim. Beg je bil le kratkotrajen, saj so ga dohiteli že v Veselovi ulici. Iz avtomobila sta zlezla 25-letni Edvard Cvahte in 25-letni Bojan Kristan, oba iz Ljubljane. Miličniki so našli v fičku pravo skladišče glasbene opreme, vredne 450 tisoč dinarjev. Predmete, ki sta jih ponoči ukradla iz trgovine Ferimport na Trubarjevi ulici v Ljubljani, sta peljala domov.

Preiskovalcem ljubljanske UNZ je drugi dan padel v roke še 26-letni Ljubljančan Ivan Marinčič, ki jima je pomagal pri vlomu. Razen tega so ugotovili, da sta bila glavna pobudnika Kristan in Cvahte, saj sta na območju mestnega središča in postojnske UNZ izvršila več kot 20 vlomov. Iz postojnske Črne jame sta celo ukradla nekaj kapnikov in jih prodala. Skupaj sta tako nakradla za 1,5 milijona dinarjev blaga.

ŽARKO HOJNIK

AVTO magazin

V 3. tekmi druga zmaga Američanov

Ameriški košarkarji v Beogradu spet premagali »modre« z 88:83 (48:48)

BEOGRAD – Dvorana Pionir, gledalcev 5.000, sodnika Jakšič in Radovič (oba Bg).

JUGOSLAVIJA: Avdija 6, Žižić 6 (0:2), A. Petrović 5 (3:4), Vilfan 12 (2:2), Radović 2 (2:2), Radovanović 8, Vučurović 4, Dalipagić 30 (16:19), Delibašić 10.

ZDA: Carter 10 (2:3), Cox 10 (2:2), Jones 4, Jordan 20 (4:6), Paxon 4, Payne 12 (2:4), Revelli 4 (4:4), Sitton 6 (2:2), Thomas 14 (2:3), Turner 4.

V nabito polni dvorani Pionir je temperatura narasla do 35 stopinj Celzija. Kljub temu so košarkarji prikazali dobro igro, kar še posebej velja za goste. Navdušila sta Jones in Jordan, ki sta med resnimi kandidati za reprezentanco, ki bo nastopila na SP. Naši so tokrat igrali brez Kičanovića in Bobana Petrovića, ki sta se na tekmi v Novem Sadu laže poškodovala, in brez Vučevića in Benačka, ki sta dobila odmor. Prva peterka Vilfan, Delibašić, Dalipagić, Žižić in Radovanović je odlično začela tekmo, vendar pa so pogoste menjave nekoliko razbile ritem, kar so gostje znali izkoristiti.

D. S.

Ježica ekipni prvak SRS

V finalu ekipnega prvenstva Slovenije so Ježičani dobili proti Olimpiji s 5:2

LJUBLJANA – V telovadnici OŠ F. Bevk je Ježica po pričakovanju premagala Olimpijo in tako obranila lanski naslov ekipnega prvaka Slovenije v badmintonu. V zadnjem nastopu pred zaključkom sezone naši najbojši badmintonisti niso prikazali prav kvalitetnega badmintona, vse tekme razen med Koprivškom in Šepcem pa so bile zaradi premoči enega izmed tekmecev povsem nezanimive. Olimpija je sicer pokazalo, da tudi z njim ne bi mogla ogroziti mestnega tekmeca, ki je v zadnjih letih prevzel primat v slovenskem badmintonu. Ekipa Ježice si je v zmago zagotovila udeležbo na tekmovanju za »Pokal evropskih pravkov«, ki bo letos jeseni v Belgiji.

Rezultati: Ježica : Olimpija 5:2 – Koprivšek : Šepec 14:18, 15:7, 15:6, Berden : Žorga 15:5, 15:1, Jeras : T. Kovač 0:11, 5:11, Atanasijević : Miklič 6:11, 6:11, Koprivšek – Vilar : Šepec – Šilc 15:10, 15:9, M. Kovač – Atanasijevič : T. Kovač – Tratnik 15:7, 15:3, M. Kovač – Berden : Miklič – Žorga 15:10, 15:1.

G. B.

»Da« za olimpijski dogovor

Izvršni svet Slovenije predlaga sprejem družbenega dogovora za ZOI 1984

LJUBLJANA, 28. junija – Kakor je povedal na današnji novinarski konferenci republiški sekretar za informacije Rudi Šepič, je izvršni svet skupščine SRS razpravljal o predlogu družbenega dogovora o organiziranju in financiranju 14. zimskih olimpijskih iger 1984 v Sarajevu in ugotovil, da so upoštevane pripombe Slovenije, zato bo predlagal skupščini SRS, naj sprejme ta družbeni dogovor.

Za sarajevske zimske olimpijske igre bo potrebno 5.500 milijonov dinarjev, velika večina od tega – 4.802 milijona – bo šla za gradnjo olimpijskih objektov, medtem ko bo organizacija iger terjala 698 milijonov dinarjev. Sarajevo in republika BiH bosta prispevala 4.675 milijonov, druge republike in pokrajini 615, federacija pa 210 milijonov, dinarjev. Glede na ključ za deleže republik predvideva družbeni dogovor za Slovenijo prispevek 7.059.500 dinarjev, predlog možnih virov za ta sredstva pa bo pripravil izvršni svet do zasedanja zborov skupščine SRS.

J. D.

Gordon novi prvak

HIGHLAND HEIGHTS – Ameriški profesionalni boksar S.T. Gordon je osvojil naslov svetovnega prvaka v lahkotežki kategoriji z zmago nad dosedanjim prvakom, Portoričanom Carlosom de Leona. Sodnik je prekinil dvoboj že v 2. rundi, kajti Portoričan, ki je dobil vrsto udarcev, se ni mogel več braniti.

Gdansk: naše prve

GDANSK – Košarkarice Jugoslavije so zasedle 1. mesto na mednarodnem turnirju: v finalu so premagale Poljakinje s 95:76.

Grk dobil maraton

VARŠAVA – Grški atlet Anastas Anastasios je zmagal na maratonu v Varšavi, na katerem je sodelovalo približno 600 tekačev. Zmagovalec je 42,195 m dolgo progo pretekel v 2 urah, 22 minutah in 33 sekundah. Poljak Krukar je bil drugi, njegov rojak Tdunjek pa tretji.

Polončič v rumeni majici

V 3. etapi mednarodne kolesarske dirke »Po Jugoslaviji« je zmagal Vološin (SZ)

PROKUPLJE, 28. junija – Ljubljančan Vinko Polončič je po današnji tretji etapi 38. mednarodne kolesarske dirke »Po Jugoslaviji« oblekel rumeno majico! Na cilj 178 km dolge proge od Skopja do Prokuplja je sicer pripeljal za slabo dolžino kolesa kasneje kot zmagovalec Vladimir Vološin (SZ) in njegov rojak Pjotr Ugrumov, vendar dovolj hitro, da je v skupni razvrstitvi prehitel doslej vodilnega Kozjakova (SZ) za celih 23 sekund.

»Od štarta pa vse do Prištine sem nekam težko vrtel pedala, potem pa sem se iz kilometra v kilometer počutil čedalje bolje in vse do cilja nadaljeval brez večjih kriz,« je v Prokuplju zadovoljno pripovedoval 25-letni avtoklepar iz Rogovih delavnic Vinko Polončič. »Mislim, da je prišlo do odločitve v zadnjih desetih kilometrih, ko so vsi nastopajoči prestavili v »direktno« brzino. Zaslutil sem priložnost. Osem kilometrov pred ciljem sem skočil iz glavnine, se otresel Kozjakova in kmalu ujel vodilno skupino, v kateri so bili še štirje hudi tekmeci za rumeno majico. V samem finišu si zmage seveda nisem mogel priboriti, ker nisem dober šprinter, sem pa zato toliko bolj zadovoljen s prvim mestom v skupni razvrstitvi...«

Hladno vreme, ki je danes zajelo najjužnejši del domovine, se je bolj usmililo kolesarjev kot včeraj v Titovem Velesu, ko so vozili pri peklenskih 40 stopinjah Celzija. Zato so lahko narekovali dober tempo, čeprav v povprečju niso mogli doseči večje hitrosti kot 36,800 km/h, ker jih je oviral veter v prsi. V takšnih pogojih je pisana karavana 80 dirkačev iz 11 držav prvih 20 kilometrov vozila v strnjeni skupini, potem pa so jo začeli razbijati lovci na vzporedne lovorike. Gorski cilj druge kategorije na Kačaniku je dobil Radoš Čubrić (SFRJ B), sin doslej bolj znanega Rajka, ki je 1966. in 1970. leta dvakrat zmagal »Po Jugoslaviji«, na letečem cilju v Prištini pa je bil najhitrejši tedaj še »rumeni« Sovjet Kozjakov. Toda karavana se je v dirki za takšnimi cilji začela razbijati. Najprej se je od nje oddvojila skupina 26 tekmovalcev, v kateri so bili tudi vsi Jugoslovani, nato pa še četverica, ki jo je Polončič ujel v poslednjih kilometrih današnje najdaljše etape. Med njimi je bil tudi Ugrumov, zmagovalec lanske dirke.

Zvezni kapetan Franc Hvasti si je na cilju seveda zadovoljno mel roke. »Ni kaj, naši so bili danes odlični«, je menil. »Vselej so bili v konici napada in vsi so pridrveli na cilj med najboljšimi. Dokazali so, da se lahko enakovredno kosajo s sovjetskimi tekmovalci. Če bodo še naprej tako borbeni, potem se kaj lahko zgodi, da bo Polončič nosil rumeno majico vse do končnega cilja pred Titovo rojstno hišo v Kumrovcu...«

Jutri bodo kolesarji vozili 4. etapo od Prokuplja do Čačka, dolgo 180 km.

Rezultati 3. etape: 1. Vološin 4:56,18 (20 sek. bonifikacije), 2. Ugrumov (oba SZ) 4:56,28 (10), 3. Polončič (SFRJ A) 4:56,33, 4. Perelli (F) 4:56,38, 5. Rucki (ČSSR) 4:56,38, 6. Trimellier (F), 7. K. Rucki (ČSSR), 8. Kozjakov (SZ), 9. Polanc (SFRJ B), 10. Marn, 12. Cuderman (oba SFRJ A), 16. Dostanić (SFRJ B), 19. J. Pavlič, 21. Lampič (oba SFRJ A) – vsi 4:56,59 itd.; **skupni vrstni red – posamično:** 1. Polončič (SFRJ A) 7:17,16, 2. Kozjakov (SZ) 7:17,39, 3. Takacz (Madž) 7:18,00, 4. Vološin 7:19,03, 5. Ugrumov (oba SZ) 7:19,13, 6. Perelli (F) 7:19,28, 7. Marn 7:19,45, 8. Cuderman, 9. J. Pavlič, 10. Lampič (vsi SFRJ A) – vsi 7:19,49; **ekipno:** 1. SZ 21:56,36, 2. Jugoslavija A 21:57,05, 3. Jugoslavija B 22:02,02, 4. Francija 22:02,32, 5. ČSSR 22:06,39, 6. Madžarska 22:25,10, 7. Grčija 22:37,53, 8. Švica 22:45,16, 9. selekcija jugoslovanskih novinarjev 22:46,46, 10. selekcija republik SFRJ 23:14,34, 11. Alžirija 23:26,27, 12. Irak 23:53,13.

SREČKO PIRŠL

Neprevidno varjenje nad gladino kisline

Eksplozija rezervoarja, napolnjenega s kislino, je terjala dve smrtni žrtvi – Trije iz Plive v priporu

ZAGREB, 28. junija (Tanjug) – Zagrebško okrožno sodišče, okrožno javno tožilstvo v Zagrebu in mestni sekretariat za notranje zadeve so nocoj objavili naslednje sporočilo:

»Dne 26. junija 1982 je približno ob 8.30 v delovni organizaciji Pliva v Zagrebu prišlo do eksplozije v odprtem skladiščnem prostoru za kisline in luge, ki leži v južnem delu tovarniškega območja, sestoji pa iz osmih rezervoarjev, od katerih ima vsak 100 kubičnih metrov prostornine. Eksplodiral je rezervoar R-6, v katerem je bila klorožveplova kislina. Določena količina te tekočine je prišla v ozračje, ostanek pa je odtekel v drenažni sistem. Pri tem sta umrla delavca Plive Valim Valer, star 41 let, po poklicu strojni ključavničar, in Ljudevit Vrančić, star 47 let, prav tako strojni ključavničar, poškodovala pa sta se Ervin Klem, star 38 let, po poklicu kemijski tehnik – skladiščnik, in delavec Montinga na delu v Plivi Milivoj Javornik, star 27 let.

Na mesto nesreče je takoj prišla preiskovalna komisija, v kateri sta dežurni preiskovalni sodnik in javni tožilec ter delavci republiškega sekretariata za notranje zadeve SR Hrvaške in mestnega SNZ Zagreb. Delovna organizacija Pliva je takoj ustanovila posebno skupino strokovnjakov z nalogo, oceniti nastali položaj ter ugotoviti, na kakšen način in s kakšnimi sredstvi odpraviti posledice. Že isti dan so odstranili neposredno nevarnost za zdravje prebivalstva in okolje, naslednji dan pa se je položaj popolnoma normaliziral.

Iz do sedaj zbranih podatkov izhaja, da so na rezervoarju R-6 dne 25. 6. 1982 opazili tehnično napako; podnica dna rezervoarja je namreč začela puščati kislino, zaradi česar so tekočino začeli pretakati v drug rezervoar. Hoteli so namreč popraviti podnico. Med pretakanjem se je zaradi nakopičene usedline zamašila črpalka, zaradi česar so z avtogenim varilnim aparatom začeli rezati plašč rezervoarja nad gladino kisline, da bi naredili zasilno odprtino za pretakanje. V tem trenutku je prišlo do eksplozije. Po sedaj zbranih podatkih in znanih okoliščinah dogodka je mogoče trditi, da je vzrok eksplozije tehnične narave.

Pooblaščena služba mestnega SNZ Zagreb je v soglasju z javnim tožilcem kot nujen preiskovalen ukrep odredila pripor za delavce Plive poslovodjo Antona Vlašića, kemijskega tehnika – skladiščnika Ervina Klema in komandirja gasilske izmene Milana Jambrečića, in sicer zaradi kaznivega dejanja ogrožanja življenja in premoženja s splošno nevarnim dejanjem.

Jugoslovana v Zeltwegu odstopila

Šuster in Jerančič na 7. dirki za EP nista imela sreče: olje na sklopki

ZELTWEG – Tukaj je bila 7. dirka za EP dirkačev s turističnimi avtomobili. V močnem deževju so tekmovalci vozili polčetrto uro. V skupni uvrstitvi sta presenetljivo slavila uspeh Vojteh (ČSSR) in avstrijski dirkač za dirke z avtomobili formule 2 Gartner, ki je vskočil namesto Engeja, ki se je v Brnu poškodoval (opekel). Vojteh je bil dolgo na 4. mestu, toda potem je prehitel Delcourta in Kellenersa, Walkinshaw pa je moral v boks. Gartner je prepričljivo ubranil prednost. Walkinshaw se je potem s 6. mesta prebil na 2.

Jugoslovana Jerančič in Šuster sta bila na treningu prepričljivo najhitrejša v skupini, imela sta celo rekordno majhen zaostanek za Walkinshawom, ki je bil najhitrejši sploh. Na dirki sta morala odnehati že po 40 minutah: olje iz menjalnika je prišlo na sklopko, ki je seveda odpovedala pokorščino.

Skupna uvrstitev in razred nad 2500 ccm: 1. Vojteh – Gartner (ČSSR – Avstrija, BMW), 2. Walkinshaw (Anglija, jaguar), 3. Kelleners – Grano (ZRN, It., BMW); do 2500 ccm: 1. Brancatelli – Micangelli (It., alfa); do 1600 ccm: 1. Fischer – Lengel (Avstrija, VW golf).

A. Š.

Nevsakdanja dirka iz Kamnika v Tuhinj

V neobičajnih kategorijah je tekmovalo 90 kolesarjev in 14 družin – Najstarejša: 119 let

KAMNIK – Kamniški kolesarski delavci imajo za seboj spet eno uspešnih kolesarskih rekreativnih prireditev »Družina na kolesu«. Cesto v Tuhinjsko dolino je preplavila množica 90 kolesarjev, ki so se to pot pomirili v neobičajnih kategorijah.

Na 14 km dolgi in dokaj zahtevni progi med Kamnikom in Tuhinjem je bila najbolj izenačena skupina, v kateri sta v paru tekmovala mlajši mladinec in mlajši veteran. Zmagovalce je odločil šele ciljni šprint, v katerem sta bila najhitrejša Silvo Teršek in Niko Mlinar, oba iz Kamnika, ki sta tudi najhitreje od vseh udeležencev prevozila pot od štarta do cilja.

Med pari oče – hči, pa se vse do zadnjega ni vedelo, kdo bo »zlat«. Nataša in Marjan Šircelj ali Pika in Tone Fornezzi? Več moči je imela Pika, ki je skupaj z očetom prepeljala ciljno črto pred Šírceljevima in Novakovima iz Kamnika. S to zmago sta Fornezzijeva dobila prehodni pokal v trajno last.

Največ zanimanja je bilo za tekmovanje družin. Kar 14 se jih je zbralo v Kamniku. Zlata kolajna pa je tudi letos odšla na Gorenjsko, k družini Zaplotnik iz Naklega. Za Zaplotnikovimi je kot druga pripeljala domača družina Magyar iz Kamnika, za njimi pa – tako kot lani na tretjem mestu – družina Gliha iz Grosupljega.

Borbenosti torej ni manjkalo. Žal pa je na štartu »zmanjkalo« mlajših in starejših mladincev, ki bi vozili v paru z veterani. Je krivda v neusklajenem koledarju kolesarskih prireditev?

Kot zanimivost naj povemo še to, da je bila najštevilčnejša družina Palma iz Kamnika s 4 predstavniki, najstarejši pa so bili Šalamunovi, pri katerih je vsota starosti treh članov 119 let. Najmlajša udeleženka je bila tokrat 3-letna Monika Štebe, ki je po cilju povedala, da ji je bilo kar všeč. Le malo jo je zeblo, ko se je vozila pri očku. Pa da ne bo pomote, mala Monika je cilj prevozila na svojem trikolešču sama. »Pa še bom plišla«, je povedala za tisk.

Rezultati, veteran-mlajši mladinec: 1. Teršek–Mlinar 26,24, 2. Jamšek–Golob 26,32, 3. Lampič–Konobel 26,50; st. mladinec – veteran: 1. Jenko–Tršan 26,47, 2. Šalamon–Šalamon 29,48, 3. Škopin–Drolc 29,58; Oče–hči: 1. Fornezzi 29,08, 2. Šircelj 29,10, 3. Novak 30,10; veteran – mladinka: 1. Dežman–Jernic 26,55, 2. Frelih–Dolhar 27,55; družine: 1. Zaplotnik (Viktor, Marija, Viki) 29,52, 2. Magyar (Silvo, Miša, Darko) 29,54, 3. Gliha (Franc, Joži, Mateja) 30,30.

MOJCA LOVŠIN

TENIŠKI RAZGLEDI

Diskvalifikacija v finalu

MARIBOR – Na igrišču v Ljudskem vrtu so se najmlajši igralci Slovenije pomerili za republiške naslove v tenisu. Kot prvi so nastopili najmlajši – do 12 let, skupaj 25 tekmovalcev.

Razveseljivo je, da je mnogo tekmovalcev prišlo tudi iz manjših klubov (Portorož, Medvode) in da je bilo nekaj lepih srečanj. Žalostna pa je ugotovitev, da so prav najmlajši pokazali že precejšnjo mero nešportnega vedenja, saj svoje »vročekrvnosti« mnogokrat niso znali brzdati. Vrhunec tega je bil finalni dvoboj med domačinom Božičem in Ljubljančanom Breznikom. Vodstvo turnirja je slednjega, po večkratnih poprejšnjih opominih, diskvalificiralo, saj je z žogo nastreljal sodnika.

REZULTATI – osmina finala: Breznik (Ol) : Protnar (Port) 6:0, 6:1, Trupej (Med) : Fric (ŽTK) 6:0, 6:0, Turin (Med) : Veber (Ce) 6:2, 6:3, Markovič (G-Br) : Dolničar (Port) 6:0, 6:0, Božič (G-Br) : Margon (Port) 6:0, 6:1, Lah (Kam) : Mišon (Port) 6:0, 6:1, Denislič (Slov) : Perośa (Port) 6:4, 6:0, Vehovec (Slov) : Rogič (Port) 6:1, 6:1: četrtfinale: Breznik : Trupej 6:4, 6:1, Markovič : Turin 6:1, 6:0, Božič : Lah 6:1, 2:6; 7:5, Vehovec : Denislič 6:0, 6:3; polfinale: Breznik : Markovič 2:6, 6:2, 6:3; Božič : Vehovec 6:2, 7:5; finale: Božič : Breznik 2:2, diskvalifikacija Breznika.

IGOR ZEILHOFER

V Celju – Kranjčani

CELJE – Celjski teniški turnir v okviru turističnega tedna je bil hkrati tudi eden izmed obeh kvalifikacijskih turnirjev za nastop na republiškem članskem prvenstvu. Prireditelju se je prijavilo 36 udeležencev iz Kranja, Kamnika, Rogaške Slatine, Slov. Konjic, Trbovelj, Žalca in Celja. Žal je dež onemogočil, da bi turnir končali. Največ uspeha so imeli igralci Triglava iz Kranja, saj sta v finalu Por in Filipčič (finale bosta odigrala v Kranju), za tretjo mesto pa se bosta pomerila Triglavan Urbanc in domačin Simončič.

REZULTATI – polfinale: Por : Urbanc (oba Tr) 6:2, 6:7, 6:4, Filipčič (Tr) : Simončič (Ce) 6:2, 6:0.

Dež v Ljubljani

LJUBLJANA – Na kvalifikacijskem turnirju za nastop na republiškem teniškem prvenstvu za člane v organizaciji TK Olimpije je nastopilo 30 tekmovalcev iz Ljubljane, Portoroža in Nove Gorice. Tekmovanje je prekinil dež, zmagovalec pa sploh ne bo znan, ker je eden izmed finalistov (Pisk) moral odpotovati na državno mladinsko prvenstvo v Tuzlo. Drugi finalist pa bo znan, ko bosta srečanje končala Žitnik in Gajič, ki ju je dež prekinil pri stanju 1:1 v nizkih in vodstvu 2:1 v odločilnem nizu za Gajiča.

REZULTATI – četrtfinale: Jazbec : Lampič (oba Ol) 3:6, 6:4, 6:1, Pisk (Tr) : Ulčar (Ol) 6:2, 1:6, 6:1, Žitnik : Bergant (oba Ol) 6:2, 6:1, Gajič (Ol) : Varezič (Port) 6:0, 6:3; polfinale: Pisk : Jazbec w. o., Žitnik : Gajič 6:2, 4:6, 1:2.

OD PETKA DO PONEDELJKA

Umrl pod traktorjem

LENDAVA, 28. junija – V Kotu pri Lendavi se je danes okrog 17. ure s traktorjem smrtno ponesrečil 60-letni Štefan Kolenc iz Kota. Kolenc je peljal s traktorjem na njivo cisterno, polno gnojnice. Ko se je hotel vrniti proti domu, je s kolesi zapeljal na nasip ob Muri. Pri tem se je vozilo prevrnilo na traktorista, ki je na kraju nesreče umrl.

N. V.

Z motorjem v pešca

MARIBOR, 28. junija – V tukajšnji bolnišnici je davi ob 3.30 umrl 17-letni Jože Klemenčič iz Hoč, Gozdna ulica 105. Klemenčič je bil hudo ranjen v prometni nesreči, ki se je zgodila v soboto zvečer na Pohorski cesti v Hočah. Takrat se je peljal na motornem kolesu po Pohorski cesti, od Glaserjevega trga proti Gozdni cesti. Med potjo je dohitel pešca, 19-letnega Petra Plahutnika iz Hoč, in se zaletel vanj. Oba sta bila ranjena in so ju odpeljali v mariborsko bolnišnico, kjer je Jože Klemenčič davi umrl.

N. V.

Opozorilo čebelarjem

Opazovalna služba gozdnega medenja obvešča čebelarje z donosi na naslednjih opazovalnih postajah:

Nemci: 26. 6.: +2,40kg (medi hoja); Ribno: 26. 6.: +0,90kg (medi lipa in smreka); Revir – Ravnik: Loze – 26. 6.: +2,80 kg (medi hoja), 27. 6.: +1,60 kg (medi hoja); Orlica: 25. 6. +2,00 kg (medi smreka); Ljubljanski vrh: 25. 6.: +1,10 kg (medi hoja)

Zašla na Mangartu?

MANGART, 28. junija – Dva izmed štirih planincev, ki so se včeraj odpravili na Mangart iz italijanske smeri, se še vedno nista vrnila v dolino. Bovški gorski reševalci so, ko to poročamo, prenehali z iskanjem. Delo bodo nadaljevali jutri zjutraj. Po prvih obvestilih sta oba zelo izkušena planinca. V težave sta bržkone zašla, ko je med sinočnjim slabim vremenom na Mangartu snežilo.

N. V.

Dekiica padla iz avta

MARIBOR, 28. junija – Včeraj popoldne je Lado Kmetec iz Slovenske Bistrice vozil osebni avtomobil od Šmartna na Pohorju proti Slovenski Bistrici. V zgornjem Prebukovju je zapeljal čez cesto, tako da se je avto prevračal 12 metrov po strmini. Med pravračanjem je padla iz vozila 9-letna voznikova hčerka Petra, ki je bila tako hudo ranjena, da je na kraju nesreče umrla.

Klorovodikova kislina stekla v Savo

ZIDANI MOST, 28. junija – Davi, približno ob 8. uri je 23-letni Marko Fuks iz Zgornjega Obreža pri Krškem vozil tovornjak, naložen s 4500 kilogrami klorovodikove kisline iz Tovarne kemičnih izdelkov v Hrastniku proti Zidanemu mostu. V kraju Suhadol naj bi se na makadamski cesti umikal kombiju, ki mu je pripeljal nasproti, vendar je zavil preveč v desno, tako da se mu je udrla bankina.

Tovornjak se je zvrnil osem metrov globoko proti strugi Save in se tudi dvakrat prevrnil. Pri tem se je nekaj 50-kilogramskih sodov s klorovodikovo kislino predrlo, koliko, še niso uspeli ugotoviti, tako da je nekaj kisline steklo v Savo.

S. Š.

KAM, KAJ, KJE

»Na javki se dobimo«

DOL – TVD Partizan Dol pri Ljubljani bo v okviru proslav v počastitev 12. kongresa ZKJ in drugih letošnjih jubilejev na dan borca, 4. julija, priredil 9. rekreacijski in tekmovalni pohod na Oklo pod imenom »Na javki se dobimo«. Štart (ob 9.30) bo za vse kategorije skupen, in sicer pri spomeniku na Korantu, pred štartom pa bo krajši kulturni program. Proga bo za vse enako dolga: 12 km; speljali so jo deloma po smučarski in trimski stezi, deloma po kolovozih s krajšimi in daljšimi vzponi in spusti, obrat pa bo pri spomeniku na Oklem pri Ihanu, kjer je leta 1944 padlo 72 partizanov.

Kategorije na tekmovanju, ki bo pod pokroviteljstvom ZZB NOV Dol–Beričevo, bodo – ženske do 15 let, od 16 do 25 let, od 26 do 35 let, moški do 15 let, od 16 do 20 let, od 21 do 30 let, od 31 do 40 let, od 41 do 50 let in nad 51 let. Prvi trije v vsaki skupini bodo dobili kolajne, vsi udeleženci pa malico. Po zakuski bo tovariško srečanje.

Prijave: na dan tekmovanja na štartnem prostoru pred smučarsko kočo na Korantu.

H. Ü.

Jugoslovani so brez zmage

PEKING – Kitajski odbojkarji so premagali Jugoslavijo s 3:0 na velikem mednarodnem turnirju v Šanghaju. Jugoslovani doslej še niso zmagali. Rezultati, skupina A: Kitajska : Jugoslavija 3:0 (13, 4, 3), ZDA : Kitajska (mladi) 3:2; skupina B: Brazilija : Jiangsu 3:2, Šanghaj : Kanada 3:0.

PO DOMAČIH KRAJIH

Največ uspehov za Liko in Olimpijo

LJUBLJANA – Rokoborci grškorimskega sloga Like so imeli največ uspehov na 4. odprtem prvenstvu Ljubljane v počastitev 12. kongresa ZKJ in občinskega praznika občine Ljubljana Bežigrad. Prvenstvo, ki se ga je udeležilo 32 rokoborcev iz 12 klubov, je bilo pod pokroviteljstvom občinske konference ZKS Ljubljana – Bežigrad. Pred začetkom tekmovanja, na katerem so zgledni prireditelji, člani Olimpije, pričakovali nekoliko večjo udeležbo, je zbrane pozdravil predsednik rokoborske sekcije prireditelja dr. Savo Lambić. Čeprav je bila udeležba okrnjena, je bila kvaliteta bojev dobra, tako da so maloštevilni gledalci prišli na račun. Za ekipo Like so imeli največ uspehov gojenci trenerja J. Klobučarja, tekmovalci Olimpije, izkazali pa so se tudi zastopniki Lokomotive, Murske Sobote, JLA in Maribora.

Izidi, do 48 kg: 1. Vročinar (Lika), 2. Žižek (Mbr.), 3. Vogrinc (M. S.); do 48 kg: 1. Vrbančič (M. S.), 2. Žagar (Lika); do 57 kg: 1. 1. Avdić (Lokomotiva), 2. Klarić (Lika), 3. Fajş (M. S.); do 62 kg: 1. Babič (Olimpija), 2. Rajh (Mbr.) 3. Grašo (Lika); do 68 kg: 1. Galović (Lokomotiva), 2. Poleščak (Lika); do 74 kg: 1. Soršak, 2. Žagar (oba Lika), 3. Horvat (M. S.); do 82 kg: 1. Josipović (Lika), 2. Javornik, 3. Marolt (oba Olimpija); do 100 kg: 1. Mirjanić (Olimpija), 2. Krištof (Lika); nad 100 kg: 1. Filipić (JLA), 2. Krneta (Olimpija).

Skoki v Dolu

DOL PRI LJUBLJANI – V okviru prireditev ob dnevu borca (tek in pohod na Oklo, kulturno-zabavne prireditve) bo v nedeljo, 4. julija, ob 14,30 Partizan Dol organiziral 3. tekmovanje v smučarskih skokih na 25-metrski plastični skakalnici za pokal »Korant«. Tekmovali bodo v vseh kategorijah od mlajših cicibanov do veteranov. Uradni trening bo dopoldne od 9. do 11. ure. Prijave bodo sprejemali že v soboto popoldne in v nedeljo do 13. ure na skakalnici na Korantu nad Dolom.

»Evropa pleše« pri nas

LJUBLJANA – Serija mednarodnih plesnih turnirjev pod skupnim naslovom »Evropa pleše« se bo začela 30. t. m. v Festivalni dvorani v Ljubljani, nato pa nadaljevala v dvorani Golovec v Celju (1. julija), portoroškem Avditoriju (3. julija) in še nekaterih mestih ob Istrski obali.

Naše zastopstvo so izbrali na tekmovanju za pokal SFRJ v kombinaciji štandardnih in latinskoameriških plesih pred dnevi v Festivalni dvorani v Ljubljani.

Popravki izidov iz Skopja

LJUBLJANA – Finale atletskega pokala Jugoslavije v Skopju je po organizacijski plati minilo v zadovoljstvo številnih udeležencev, vendar pa so se organizatorjem prvi in drugi dan le prikradle v rezultati nekatere napake, zato objavljamo popravke za 1. in 2. dan tekmovanja.

Pravilni rezultati so takile – 1. dan: moški – 400 m: 1. Knapić (Ml) 46,79, 2. Humar (NG) 46,96, 3. Mačev (Rab, Sk) 46,97; 110 m ovire: 1. Vukičević 14,55, 2. Pisić (oba Cz) 14,70, 3. Koldžić (Part) 14,71, 4. Kopitar (Kl) 15,05, 5. Kestenović (Sa) 15,05; 4 × 100 m: 1. N. Gorica 41,55 (nov. rek. SRS – el. mer.), 2. Mladost 42,19, 3. C. zvezda 42,41, 4. Sarajevo 43,48, 5. Vojvodina 43,56, 6. Partizan 43,61; ženske – 400 m: 1. Božinovska (Var, Sk) 54,36, 2. Mataković (Žel, Ka) 54,84, 3. M. Kozma (Spart) 54,92, 4. Čolović (Slav) 55,60, 5. Seliškar (Ol) 55,63; 1500 m: 1. Pergar (Cz) 4:18,13, 2. Mršić (Slav) 4: 18,72, 3. Pavličević (MČ) 4:28,00, 4. Milutinović (Part) 4:29, 02; 2. dan; moški – disk: 1. Milić (Cz) 56,18; ženske – 200 m: 1. Seliškar (Ol) 24,60, 2. Ištvanović (Cz) 24,79, 3. Mataković (Želj, Ka) 24,86, 4. Božinovska (Var, Sk) 24,87, 5. Torkar (Ol) 24,98, 6. Četina (Kl) 25,24.

Dvakrat Bled

LESCE – V tekmovanju za jugoslovanski pokal v odbojki je v radovljiški občini sodelovalo 8 moških in 6 ženskih ekip. V finalnih tekmah so odbojkarji Plamena iz Krope premagali Bohinj s 3:1, odbojkarice ŠD Srednja Dobrava pa prav tako Bohinj s 3:0. Nadaljevanje tekmovanja za jugoslovanski odbojkarski pokal na ravni gorenjske regije je po pričakovanju prineslo največ uspeha blejskima ekipama. V odločilni tekmi so Blejci, člani I. B ZOL, zahod zlahka odpravili Plamen s 3:0, ženski finale pa je z zmago 3:0 (14, 11, 9) nad borbeno ekipo Gorij pripadel Blejkam.

BOJAN RAUH

NOVO NA TUJEM

Grimes 8,57 m v daljavo

DURHAM – Jason Grimes, ki je skočil v daljavo 8,57 m, in Dave McKenzie, ki je dvakrat zboljšal ameriški rekord v metu kladiva, sta bila na čelu atletske reprezentance ZDA, ki je v »troboju« premagala reprezentanco ZRN in Afrike. Grimes je imel močan veter v hrbet (5,21 m/s, dovoljena meja pa je 2 m). McKenzie je orodje prvič zalučal 73,56 m daleč, s čimer je že zboljšal svoj dosedanji ZDA (72,30 m), nekaj pozneje pa se je 33-letnemu atletu posrečil celo met 74,34 m daleč. V moški konkurenci so Američani premagali ZRN s 123:96, Afriko pa s 137:67, v ženski konkurenci, kjer Afrika ni sodelovala, pa so ZDA premagale ZRN z 90:56. Boljši rezultati, moški – 400 m ovire: Schmid (ZRN) 48,89, kladivo: Ploghaus (ZRN) 76,06, Schäfer (ZRN) 75,68.

Argentina dobila novega prvaka

BUENOS AIRES – Nogometaši kluba Fero Carilla iz Buenos Airesa so osvojili naslov argentinskega prvaka. V odločilni finalni tekmi so premagali mestnega tekmeca Cilmes z 2:0. V prvi finalni tekmi je bil rezultat 0:0. Zmagovalci bodo igrali na tekmovanju južnoameriških nogometnih prvakov.

ŠAH ŠAH Š

Karpov hvali dvokrožne turnirje

TORINO – Svetovni prvak Karpov meni, da dvokrožni turnirji dajejo najpravičnejše razmerje sil udeležencev. Meni, da bi se morali prireditelji bolj ogrevati za takšne turnirje, kot je bil pred dnevi v Torinu.

»Dvokrožni sistem, po katerem igra vsak z vsakim, enkrat z belimi, drugič s črnimi figurami, je najpravičnejši in popolnoma podpiram prizadevanja torinskih prirediteljev, ki so se odločili za takšno varianto. Pri enokrožnih turnirjih je veliko odvisno tudi od sreče, saj ni vseeno s kom imaš bele in s kom črne figure. Vendar pa je seveda treba zelo skrbno pripravljati tekmovanje, prav tako pa naj bi bili igralci bolj disciplinirani. Potlej se ne bi dogodilo, da bi Timman lahko odpovedal v zadnjem trenutku.«

Karpov je še dejal, da bi morali prireditelji iznajti sistem, ki bi bolj spodbujal igranje na zmago. Do tega bi po njegovi oceni prišlo, če bi bile nagrade za mesta nekoliko nižje, posebej pa bi nagrajevali zmage. Potemtakem bi bila zmaga denarno več vredna od dveh remijev.

Svetovni prvak bo septembra sodeloval na veleturnirju v Tilburgu (iz njegove države sta povabljena še Kasparov in Beljavski), nato pa bo vodil svojo reprezentanco na olimpiadi.

KiH KRIŽANKE·INFORMACIJE·HUMOR

James in Suzanne Pool

ODKOD HITLERJU DENAR

28. nadaljevanje

Govor je prešel v gromovit vrhunec in zdelo se je, kakor da hoče Hitler, kot je sam rekel, z dramatičnim, silovitim zamahom desnice, »pomesti versajski *Diktat* v smetnjak zgodovine.«

General von Seeckt je občudoval Hitlerjevo sposobnost, da je znal pridobiti množice za nacionalizem, saj je v mislih videl dan, ko bo tak val patriotizma potreben za »narodno osvoboditev«. Moža sta se prvikrat srečala v Münchnu 11. marca 1923. Na von Seeckta je Hitler napravil ugoden vtis, vendar general tisti čas tega ni pokazal. Kasneje je to zelo pomenljivo komentiral: »Imela sva enoten cilj, različne so bile samo najine poti.«

Nacistična stranka je nedvomno igrala vlogo v programu ponovne oborožitve. Dokler se armada ni mogla odkrito povečati, je bila Hitlerjeva SA neke vrste vojaška rezerva. Ko so se jurišni oddelki začeli spočetka zbirati na kakšnem oddaljenem polju, da bi se urili, niso bili nič kaj strumni v smučarskih čepicah in mahedravih srajcah. Toda ko je višji narednik bevsknil povelje »v vrsto!« se je neugledna skupina pouličnih pretepačev nenadoma spremenila v disciplinirano četo. Res je bilo njihovo orožje zneseno z vseh vetrov in niso imeli topov, vendar pa bi v času nacionalne krize vse to lahko oskrbela armada.

Skoraj leto dni prej, preden je rapalska pogodba uradno obnovila diplomatske stike med Nemčijo in Sovjetsko zvezo, je general von Seeckt pripomogel k sestavitvi takega dogovora o sovjetsko-nemškem vojaškem sodelovanju. Nemčija bi pomagala uriti mlado rdečo armado in razvijati rusko industrijo orožja; v zameno bi Nemčija dobila prostor, kjer bi lahko urila svoje častnike in gradila lastno industrijo orožja, skrito budnim očem zavezniške razorožitvene komisije. Na prostranih, pustih planjavah Rusije, kjer ni nič očesu zastiralo obzorja, ni bilo žive duše, ki bi slišala žvižganje in švistenje krogel ali topo udarjanje topovskih granat, ko je Reichswehr preskušal svoje novo orožje. Ta sporazum s Sovjetsko zvezo je bil v precejšnjo korist tudi nemškim veleindustrialcem. Nemške industrijske firme, Krupp na primer, so dobile velika naročila, ki bi jim prinesla ne samo finančni profit, ampak bi pripomogla, da bi lahko svoje obrate tudi razširili, da bi lahko v izpopolnjevanju orožja znanstveno in tehnično napredovali in vzdrževali na tisoče specializiranih delavcev, s katerimi bi se lahko kmalu začelo tajno oboroževanje v Nemčiji sami.

Mali armadi, ki jo je von Seeckt izpopolnjeval za bodoči razmah, je bilo treba ob bok postaviti gospodarsko organizacijo, prav tako sposobno razmaha, ki bi lahko opremila in vzdrževala nemško vojaško moč, brž ko bi bila obnovljena. Novembra 1924 so pod vodstvom generala Wurzbacherja v strogi tajnosti ustanovili urad, ki naj bi deloval kot nekakšen gospodarski generalni štab. Von Seeckt je bil mnenja, da bo od dela tega urada odvisen končni izid »osvobodilne vojne«. Njegova naloga je bila medtem pripraviti načrte za gospodarsko mobilizacijo Nemčije, opremiti in vzdrževati armado s triinšestdesetimi divizijami. Poleg tega naj bi ta urad s sodelovanjem industrije ustanovil »udarne organizacije«, ki bi se osredotočile na razvoj ponovne gospodarske in industrijske oborožitve ne samo v Reichu, temveč tudi v Avstriji, Italiji, na Nizozemskem, v Španiji, na Švedskem in v Švici. Izdelali so študijo o tujih surovinah in industrijah, ki bi bile še posebej koristne Nemčiji, poseben poudarek pa so dali uvajanju častnikov v gospodarske zadeve.

Vodilni krogi nemške industrije so navdušeno pozdravili delovanje tega tajnega urada za gospodarsko načrtovanje. Eden od ciljev je bil nadomestiti stroje in opremo, uničeno na ukaz zavezniške razorožitvene komisije. Kruppovim tovarnam so na primer uničili vrednosti za 104 milijone mark v zlatu. Razbitih je bilo devet tisoč tristo strojev, ki so tehtali več kot 60.000 ton; 801.420 merilnih aparatov, kalupov in drugega orodja s skupno težo skoraj tisoč ton, zraven pa še 379 instalacij, kot so kalilnice, žerjavi, oljni in vodni tanki ter hladilne naprave.

Ta tako imenovana »demontaža«, ki jo je terjal versajski pakt, je bila za mnoge nemške industrialce hudo gorje in je nedvomno vplivala na to, da so bili kasneje pripravljeni sprejeti Hitlerja. Thyssen, Krupp, Kirdorf in drugi direktorji so nemočno gledali, kako se nesmiselno uničuje delo številnih rodov. Zaprli so topilnice in demontaža se je začela. Bilo je kruto doživetje. Delavci, ki so garali v poletni vročini leta 1920, so bili primorani uničiti lastni vir zaslužka in so bili zato zagrenjeni in čemerni. Med seboj skoraj niso spregovorili. Zavezniški inženirji so hodili po tovarnah in z barvasto kredo označevali strojno orodje, stružnice in drugo opremo, ki naj bi jo poslali v tujino. Ko so jih žerjavi odstranili, se je začelo razstreljevanje. Kmalu po zori so vsak dan detonacije pretresale Essen, Düsseldorf in druga podeželska industrijska mesta.

Kruppove tovarne so se morale zmanjšati na polovico prejšnje velikosti. Podirali so zgradbo za zgradbo ter drobili opeko in jeklo. Industrialci in delavci so se ob tem plenjenju in podiranju tovarn čutili ponižane. Gustava Kruppa je to tako razburilo, da ni hotel več gledati in se je z avtom odpeljal v Schwarzwald. Še leta kasneje ga je spomin na »čudaški, nespravljivi odnos zavezniške nadzorne komisije« spravljal v ogorčenost.

Takoj potem, ko je bila podpisana rapalska pogodba, je Walther Rathenau, ki je bil tedaj minister za zunanje zadeve, nagovoril Gustava Kruppa, naj prevzame veliko trgovinsko koncesijo v Rusiji in dokaže, da je nemška trgovina pripravljena tudi praktično sodelovati pri izvrševanju pogodbe. Krupp je takoj privolil. Ko je pojasnjeval svoj novi ruski načrt nadzornemu odboru, je izjavil, da mu je neki častnik nemške vojske rekel, da je Lenin povedal tole: »Stepo moramo spremeniti v tovarno kruha in pomagati nam mora Krupp.« Kmalu zatem so poslali Kruppove poljedelske stroje, ki naj bi zorali 25.000 hektarov površin med Rostovim in Astrahanom.

Von Seeckt in Krupp sta mislila na važnejše stvari kot na poljedelske stroje, nič pa se ni dalo prehiteti. Karl Radek, prvi pribočnik Trockega, se je prišel v Berlin dogovarjat za priprave za oboroževalno industrijo. O podrobnostih naj bi se pogodili v stanovanju Kurta von Schleicherja, ki je kasneje postal obrambni minister in kancler. Von Seeckt in Schleicher sta zastopala vojsko in Friedrich von Büllow je zastopal Kruppov koncern.

Sestanek se je koristno iztekel za vse tri stranke. Gustav Krupp je bil zelo zadovoljen z novo kupčijo s Sovjeti in ga zaradi poslov s komunisti še malo ni grizla vest. V tem pogledu se je močno razlikoval od Fritza Thyssena, ki so mu pomenila politična prepričanja več kot pragmatična poslovna politika.

Medtem ko se je Nemčija tajno oboroževala v Rusiji, je vodila politiko dobre volje ali »izpolnitve« do zahodnih zaveznikov. Glavni arhitekt te politike je bil Gustav Stresemann, za katerega je bilo znano, da je na strani poslovnežev. Od časov vojne dalje, ko je bil v Reichstagu govornik za vrhovno vojaško poveljstvo in največji zagovornik ekspanzionizma, je Stresemann daleč prišel. Napredoval je celo od časov Kappovega puča, ko se je trudil, da bi našel za padlega »diktatorja« formulo, s katero bi mu rešil ugled. Tako kot general von Seeckt je bil po srcu monarhist in konservativec, vendar se je tudi on zavedal, da mora imeti Nemčija, če naj znova pride na nekdanji položaj svetovne velesile, obdobje miru in okrevanja. Omejitve versajskega pakta se ne bi ublažile prej, preden se ne bi vsaj do neke mere pomirile bojazni in sumničenja zaveznikov.

Stresemann je bil zaradi plešaste glave, nabuhlih lic in ozkih, poševnih oči pogosta tarča zlobnih nacističnih karikatur, ki so ga slikale kot hudobnega, pretkanega Mongola. Ker je bil poročen z Židinjo, mu to nedvomno ni prineslo simpatij Hitlerjevih privržencev. Spomladi leta 1928 je Stresemann prišel v München, da bi imel predvolilni govor. Pod vodstvom Hermana Esserja, izkušenega provokatorja, se je na zborovanje zrinilo petsto rjavosrajčnikov jurišnih oddelkov in zasedlo sedeže v ospredju. V mračnih dneh, ko so Francozi zasedli Porurje, je Stresemann nekoč omenil, da vidi »majhen, srebrn trak na obzorju«. Vseh petsto pripadnikov SA si je pripelo svetleče trakove staniola in srebrnega papirja na lase, v gumbnice, nekateri pa celo na zadnjice. Pri tem so v en glas prepevali: »Kje je srebrni trak, Herr Stresemann?« Stresemann je nekaj časa še prevpil kraval. Nacisti, ki niso več vedeli, kaj bi, so vstali in začeli peti državno himno ***Deutschland über Alles.*** Zdaj je vstala tudi druga publika in pritegnila k himni. Tudi gospodje na govorniškem odru so vstali. Stresemannovi politični sodelavci – industrialec, bankir, odvetnik in neki upokojen general – so začeli pokorno peti z njimi, saj so vendar peli državno himno in so bili vsi rodoljubi. Tako je bilo zborovanja konec in nemški minister za zunanje zadeve se je osmešil v očeh vsega sveta.

Zaradi takih incidentov, ki osvetljujejo velikansko razliko med Hitlerjevo in Stresemannovo politično taktiko, je mnogo zgodovinarjev spregledalo dejstvo, da se Stresemannove in Hitlerjeve ideje niso razhajale pri najpomembnejšem dolgoročnem cilju zunanje politike – ponovnem vzponu Nemčije v svetovno velesilo. Do leta 1930 je bila v zunanji politiki potrebna zmernost; Hitlerjeva taktika je bila kratkomalo preveč nepopustljiva. Nasprotno pa sta oba, Stresemann in von Seeckt, obrnila hrbet temu, kar so bile zanju »omamne in nedosegljive« sanje o obnovi monarhije in konservativne diktature. Kot prepričljivo orožje v kampanji, ki naj bi pomirila zaveznike, sta sklenila izkoristiti fasado demokracije, ki jo je nudila weimarska republika. Čeprav ni nobeden od njiju iskreno verjel v demokracijo, sta si oba iskreno prizadevala, da bi krepila in varovala weimarsko republiko. Oba sta delala za bodočo veliko in močno Nemčijo.

DNEVNIK 12. SP

Nastop Vujadina Boškova ali kdo naj bi nasledil M. M.?

MADRID – Kjer so novinarji, tam je navadno tudi Vujadin Boškov. Simpatije so obojestranske. Boškov je menažer, »public relation« je pomembnejša postavka v njegovem »Credu« kot treniranje moštva (to prepušča pomočnikom). Novinarji pri njem cenijo, da je »brez dlake na jeziku« in gostoljuben sogovornik. Ni ga bilo v Zaragozo in Valencijo, toda na dan odhoda naše reprezentance se je skupaj z ženo v elegantni obleki pojavil v koloniji jugoslovanskih poročevalcev z »Mundiala«, ki se tudi po slovesu modrih ni bistveno zmanjšala.

»Miljanić bi moral odstopiti takoj po tekmi s Severno Irsko, če bi bil karakteren. Nobenega opravičila nima: ni izbral vseh pravih igralcev, igra je bila katastrofalno slaba, prava polomija so bile priprave brez meddržavnih tekem, igralci v odločilnih trenutkih niso bili v formi, vodenje je bilo slabo, da ne govorim o zapoznelih zamenjavah . . .« Tako je začel svoj napad na Miljanića, nekdanji selektor, ki v kvalfikacijah za prvenstvo v ZRN 1974 ni prišel niti do nastopa na prvenstvu: odstopil je po tekmi s Španijo v Zagrebu (0:0). Boškov je nato novinarje povabil na večerjo v enega razkošnih madridskih lokalov in za omizjem nadaljeval z nekorektnim obrekovanjem. Resnici na ljubo je treba reči, da je imel v nekaterih postavkah kritike prav, v celoti pa njegov javni nastop bolj škodi kot koristi interesom jugoslovanske reprezentance.

V Španiji sta še dva nekdanja selektorja: Ivan Toplak kot član strokovnega štaba in Rajko Mitić kot komentator »Tempa«. Oba sta zmernejša in korektnejša. Zlasti Mitić, ki pravi: »Igralci so igrali na nepravih mestih, priprave brez tekem niso bile prave, igralci iz tujine so bili slabo pripravljeni . . . Toda, če smo pred SP vsi Miljanića kovali v zvezde, potem tudi zdaj nimamo moralne pravice, da mu odrečemo vse sposobnosti.«

Zagrebška revija »SN« je med novinarji izvedla anketo, kdo naj bi nasledil Miljanića, Blažević je dobil daleč največ glasov, za njim Mladinić, Jerković, Zec . . . Jaz sem glasoval za Tomislava Ivića.

FRANCI BOŽIČ

Sodniki na SP so bili v 1. krogu strogi

Nastopajočim 24 ekipam so pokazali 56 rumenih kartonov in 3 rdeče

MADRID – V prvem krogu »mundiala«, torej od začetka 12. SP, od 13. do 26. t. m., so sodniki pokazali 56 rumenih kartonov in 3 rdeče. Od 24 nastopajočih ekip niti enega kartona niso dobili reprezentanti Brazilije, Sovjetske zveze in Nove Zelandije. Tudi Škoti, ki so se že vrnili domov, so si »prislužili« le en rumeni karton.

Na tekmah v prvem krogu so bili izključeni Vizek (ČSSR), Yearwood (Honduras) in Donalghy (Severna Irska).

Število rumenih kartonov po posameznih reprezentancah: 5 – Salvador, 4 – Avstrija, Italija, Kamerun, Čile, 3 – Belgija, Argentina, Španija, Severna Irska, Kuvajt, Jugoslavija, 2 – ČSSR, Peru, Madžarska, Alžirija, Poljska, Francija, Anglija, 1 – ZRN, Škotska, Honduras.

Omeniti pa tudi velja, da sodniki svojega dela nekajkrat niso najbolje opravili in so bili zato deležni številnih kritik.

NARANJITO POROČA

Duša in srce Brazilije

Brazilski navijači imajo novo pesem, s katero časte svoje ljubljeno moštvo. Takole pojo brazilski nogometni navdušenci: »Če je Zico podoba Brazilije, če je Socrates sok Brazilije, je Falcao duša in srce Brazilije.«

Sovjetski reprezentanti izolirani

Vodstvo sovjetske nogometne reprezentance je zavrglo misel, da bi reprezentanca za kratek čas odletela domov, vendar pa so igralce popolnoma izolirali. Prepovedan je vsak stik z zunanjim svetom, posebej pa so prepovedani vsi obiski poročevalcev. Odgovor vodstva je: »Oprostite, reprezentanti se morajo spočiti in sprostiti. Sovjetska reprezentanca bo ostala v svojem taboru v bližini Malage do 29. junija, nato pa se bo preselila v Barcelono.

Strachan in Gerets najbolj borbena

Neka španska banka je razpisala nagrado na najbolj borbenega igralca svetovnega prvenstva, točke pa podeljuje posebna komisija strokovnjakov. Doslej sta najbolje uvrščena Škot Strachan in Belgijec Gerets, ki imata po 4 točke, naprej pa je vrstni red takle: Argentinec Maradona, Francoz Giresse in Alžirec Merzakane imajo po tri točke, Alžirec Assa in Jugoslovan Šljivo pa po dve.

Ilegalni televizijski prenosi

V Južni Maleziji so zalotili pri gledanju ilegalnega televizijskega prenosa iz Španije 33 ljudi. V trenutku, ko je vdrlo v prostore satelitske postaje 13 inšpektorjev agencije za boj proti korupciji je velika skupina gledalcev spremljala prenos tekme Francija : ČSSR.

Brazilija največji favorit na stavah

Reprezentanca Brazilije je po mnenju udeležencev športne stave na mundialu popolen favorit, tako da se sploh ne splača staviti na njeno zmago. Druge ekipe pa kotirajo na stavi takole: ZR Nemčija 9:2, Anglija in Argentina 7:1, Španija 10:1, Sovjetska zveza 12:1, Belgija in Francija 18:1, Avstrija in Italija 40:1, Severna Irska in Poljska 66:1.

Nogometaši Hondurasa komaj pristali

Navdušeni navijači so jih čakali kar na stezi – Zažgali lutko G. Castra

TEGUCIGALPA – Triumfalen sprejem igralcev Hondurasa ob njihovi vrnitvi iz Španije v domovino bo nedvomno postal del zgodovine svetovnih nogometnih prvenstev, kaj lahko pa bi se zgodilo, da bi šel v anale – nesreč. Letalo, ki jih je pripeljalo v Tegucigalpo, je moralo namreč kar osemkrat ponoviti pristajanje, predno je lahko zares pristalo, kajti na stezo so v valovih »prodirali« najbolj strastni navijači. Šele z močnimi curki vode iz brizgaln so jih gasilci nazadnje le spravili s steze in letalu omogočili pristanek.

Z letališča se je reprezentanca takoj odpeljala na nacionalni štadion v Tegucigalpi, kjer so ji pripravili še en spektakularen sprejem. Uradni govornik je bil predsednik Hondurasa Roberto Suazo Cordova, ki je takole opisal nesrečni trenutek njihove tekme z Jugoslavijo, ko je sodnik Gaston Castro dosodil enajstmetrovko in jih izločil iz nadaljnjega tekmovanja: »V zadnjem trenutku se je prikazal apokaliptični jezdec in pihnil v svojo trobljo krivice.« Nabito poln štadion je z ovacijami pozdravil predsednikov govor in – zažgal slamnato lutko, ki je predstavljala sodnika Castra . . .

‚Krojač' usode naših igralcev moral domov

Sodniška komisija zaradi izmišljene enajstmetrovke izključila tudi Sörensena

MADRID – Izmed 41 sodnikov je na seznamu za zaključne tekme na 12. svetovnem nogometnem prvenstvu ostalo le še 37 sodnikov. Sodniška komisija mednarodne nogometne zveze, ki ji predseduje Italijan Artemio Franchi, predsednik UEFA, se je »zahvalila za udeležbo« štirim sodnikom. To so Miroslav Stupar (SZ), Luis Barrancos (Bolivija), Hennig-Lund Sörensen (Danska) in Augusto Lama Castillo (Španija).

Stupar je na tekmi med Francijo in Kuvajtom najprej priznal gol, potem pa ga pod pritiskom kuvajtskih nogometašev razveljavil. Castillu je komisija očitala, da je na tekmi Brazilija – SZ očitno navijal za Južnoameričane, Barrancosu in Sörensenu pa, da sta neupravičeno dosodila enajstmetrovki na tekmah Argentina – Salvador oziroma Španija – Jugoslavija.

Naši nogometaši so tako dobili zadoščenje, a so le morali odpotovati domov.

Današnji spored

SKUPINA B

MADRID – **Anglija : ZR Nemčija** ob 20. uri. Sodnik Arnaldo Coelho (Brazilija).

SKUPINA C

BARCELONA – **Argentina : Italija** ob 16.15. Sodnik Nicolae Rainea (Romunija).

Danes prvaki med sabo

V Barceloni Italija in Argentina, v Madridu pa ZRN in Anglija – V argentinski ekipi že »mobilizacija« – Bo H. Müller le nastopil?

MADRID – Že v prvem delu 12. SP ni manjkalo »derbijev«, kot sta bila na primer Argentina – Belgija ali pa Brazilija – SZ, toda na štadionu Santiago Bernabeu bo danes na sporedu bržkone doslej »največja« igra: ZRN – Anglija. Reprezentanca ZRN je bila ob Braziliji in Argentini favorit za naslov svetovnega prvaka že pred prvenstvom, Anglija je v predtekmovanju ob Brazilcih edina osvojila vse možne točke in se s tem – in ob odlični igri – pridružila najožjemu krogu favoritov.

Sloviti angleški nogometaš Kevin Keegan je največja skrivnost selektorja Rona Greenwooda. Ali bo danes zaigral na štadionu »Bernabeu« pred 90.900 gledalci? Pred dnevi je obiskal neko kliniko v Hamburgu, kjer je nekoč igral, toda zdaj je že v Španiji. Ne trenira z ekipo, temveč sam s posebnim kondicijskim trenerjem. Greenwood pravi, da gre s Keeganovo poškodbo na bolje, toda da je veliko vprašanje, če bo do konca prvenstva sploh zaigral. Angleški selektor meni, da je njegova vrnitev iz Hamburga predvsem »psihološka injekcija« za njegovo moštvo. Toda nekateri menijo, da bi Keegan kot najbolj izkušen angleški igralec proti Zahodnim Nemcem lahko vskočil že danes, vsaj za en polčas. »Naša preokupacija ni reprezentanca ZRN. Mi mislimo samo na igro in zmago. Reprezentanca ZRN je velik potencial, toda doslej je prikazala samo eno pravo igro,« pravi Kevin Keegan. Greenwood pa veliko razmišlja o najnevarnejšem nasprotniku – Rummeniggeju.« »Senzacionalen igralec je, kot tak zahteva posebno pozornost,« je dejal angleški selektor, toda izmaknil se je odgovoru na vprašanje, kdo bo pokrival Rummeniggeja in ali se bodo angleški igralci branili s consko obrambo. Eden izmed angleških novinarjev je bil določnejši: »Greenwood bo igral »cono«, Brooking ni v formi, Rix bi ga moral zamenjati. Imamo tako moštvo, ki lahko osvoji naslov svetovnega prvaka. Če dobimo to tekmo, potem bomo v polfinalu, brez izgubljene tekme.« Angleški tabor je skupaj z nekdanjim nasprotnikom Franzom Beckenbauerjem obiskal tudi sloviti Bobby Charlton, ki »mundial« komentira za BBC.

Zahodnonemški reprezentanti so iz Gijona dopotovali v Madrid. Jupp Derwall je dejal, da je imel precej težav s poškodbami, saj je bilo pod zdravniškim nadzorstvom kar pet njegovih igralcev. Zahodnonemški selektor ni najbolj zadovoljen z igro zvezne vrste, v kateri Breitner ne daje pričakovanega učinka, še manj Magath, medtem ko je Dremmler soliden samo v pokrivanju igralcev nasprotnika, slabši pa v organizaciji igre. Zaradi tega bo Derwall že na tekmi z Anglijo po vsej verjetnosti postavil Hansija Müllerja, ki je okreval po operaciji meniskusa. Moštvo ZRN bo skoraj zanesljivo igralo v postavi: Schumacher, Kaltz, Stielike, K. H. Forster, Briegel, Dremmler, Breitner, H. Müller (Magath), Littbarski, Hrubesch, Rummenigge.

A tudi prva tekma današnjega dne v Barceloni ne bo bistveno manj zanimiva. Svetovni prvak Argentina proti Italiji, ki jo je na prejšnjem prvenstvu edina premagala (1:0). Ta skupina, v kateri je še Brazilija, velja za daleč najtežjo izmed vseh. Poraženca (če je remi, potem Italijo) čaka nato 4. t. m. tekma z velikim favoritom Brazilijo. Argentinski selektor Menotti, znan po ostrih treningih, je zmanjšal intenzivnost, igralci so se lahko sestali z družinami. Prišle so žene Kempesa, Ardilesa in Tarantinija, očeta Maradone in Passarelle . . . Kljub temu pa je Menotti napovedal »popolno mobilizacijo« že pred težko pričakovanim južnoameriškim derbijem Brazilija – Argentina. »Prišli smo, da bi ubranili naslov svetovnega prvaka. Za to moramo premagati Italijo, ki ima morda najboljšo obrambo na mundialu.

Napadati moramo vseh 90 minut, brez nihanj . . .,« je rekel Menotti pred tekmo. Njegova edina dilema je Diaz ali Valdano v napadu. »Nismo v formi, da bi lahko premagali Brazilijo, toda Argentino lahko. Težko dajemo gole, toda upam, da bo proti Argentini Graziani »pozabil na tehniko« in bolj silno napadal, da se bo »odprlo« Rossiju . . . Brazilija in Anglija sta doslej pokazali največ, najbolj verjetno je, da bosta igrali finale v Madridu.« Tako pa pravi italijanski selektor Enzo Bearzot in dodaja, da za zdaj ni nobene potrebe, da bi menjal moštvo: Zoff, Gentile, Scirea, Collovatti, Cabrini, Conti, Marini, Antognoni, Tardelli, Rossi, Graziani.

FRANCI BOŽIČ

Na »mundialu« tudi posebne nagrade

Adidas bo obdaril najučinkovitejšega strelca, Seiko pa »najhitrejšega«

MADRID – Tudi na letošnjem svetovnem nogometnem prvenstvu se najboljši nogometaši potegujejo za posebne nagrade, ki so jim jih namenila podjetja, zlasti tista, ki se ukvarjajo z izdelavo športne opreme. Pa tudi druga, ki s športnimi dresi, copatami, ščitniki, nogometnimi čevlji, niti brisačami ali trenirkami nimajo nobene povezave, bodo nagradila športnike. Tudi novinarji bodo prispevali svoje. Zahodnonemško podjetje Adidas bo na primer namenilo najboljšemu strelcu 12. svetovnega nogometnega prvenstva »zlati čevelj«. Po prvem krogu prvenstva vodi Rummenigge s 4 zadetki, 3 gole sta zabila Brazilec Zico in Kiss, reprezentant Madžarske, čigar enajsterica pa je že odpotovala domov.

Japonsko podjetje Seiko, ki izdeluje ure, bo posebno nagrado dodelilo tistemu, ki bo najhitreje dosegel gol. Za zdaj na »japonski« lestvici vodi Anglež Robson, ki je v 27. sekundi igre zabil gol Francozom.

Novinarji pa bodo izročili nagrado »Naranjito« najbolj priljubljenemu (oziroma dostopnemu) trenerju.

Francozi zlahka z Avstrijci

V prvi tekmi II. kroga v skupini D so blesteli Rochetau, Tigana, Six, Soler in Ettori – Schmidtova enajsterica igrala brez volje – Hujšega poraza jo je rešil razpoloženi vratar Koncilia

MADRID – Nogometna reprezentanca Francije je v prvem nastopu II. kroga v skupini D letošnjega svetovnega nogometnega prvenstva premagala Avstrijo s sicer najtesnejšim izidom, a po priložnostih bi si zaslužila precej višjo zmago. Francozi, ki so tokrat nastopili brez kapetana Platinija, so vseh 90 minut narekovali oster tempo. Avstrijski vratar Koncilia je najzaslužnejši, da njegova enajsterica ni dobila več golov. Zanimivo jo, da je to že peta tekma SP zapored (začenši s četrtkovo večerno tekmo Jugoslavija: Honduras), ki se je končala z 1:0.

Avstrijski selektor Schmidt se je tokrat odločil tudi za Jaro. Ta igralec, ki je bil dalj časa poškodovan, pa ni zdržal.

»Galski peletini« so igrali kombinatorno, hitro in preprosto. Tigana, temnopolti igralec Bordeauxa, je odlično zamenjal Platinija, ki je lažje poškodovan. Ob Genghiniju, Rochetauju in vratarju Ettoriju sta se izkazala tudi Six in Soler.

V hitrih nasprotnih napadih so avstrijski nogometaši večkrat nevarno prodrli pred francoska vrata. Toda Ettori, član Monaca, je bil za Krankla in Jaro, ki ga je v drugem polčasu zamenjal Welzl, nepremagljiv.

Francozi so svoje napore kronali v 39. minuti. Avstrijski obrambni igralci so pred svojim kazenskim prostorom zrušili Rochetauja. Za prosti strel se je odločil Genghini. Z razdalje okoli 25 metrov je zadel levo stičišče prečke in vratnice avstrijskih vrst. Žoga pa se je odbila v mrežo.

V drugem polčasu se podoba na igrišču ni spremenila. Francozi so uprizarjali napad za napadom. Najagilnejši je bil Rochetau, ki je bil tudi »glavna tarča« dokaj ostrih avstrijskih branilcev. V napadih mu je pomagal zlasti Tigana, doma z Martiniqueja.

Toda Tigana je bil nekajkrat malce sebičen. V 76. minuti je izvrstno prodrl prek leve strani. Obšel je dva obrambna igralca Avstrije. Na sredini je bil povsem sam prav Rochetau, toda Tigana mu ni podal. Močno je streljal v desni spodnji kot Koncilijevih vrat, misleč, da avstrijski vratar pričakuje podajo v sredino. Toda »stari lisjak«, kot mu pravijo soigralci, je bil na preži in je žogo ujel.

V 82. minuti se je Koncilia spet izkazal. Girard je izvedel prosti strel z desne strani. Žoga je v loku letela v desni zgornji kot avstrijskih vrat. Toda Koncilia jo je s konico prstov poslal v kot.

Avstrijski reprezentanti, ki jim Francozi praktično niso pustili »dihati«, so v zadnjih minutah naredili še več napak, ki pa jih Francozi niso izkoristili.

SKUPINA D

Francija	1	1	0	0	1:0 2
Avstrija	1	0	0	1	0:1 0
Severna Irska	–	–	–	–	– – –

Prva zmaga – redarjev

MADRID – Na svetovnem nogometnem prvenstvu v Španiji so zmagali tudi – redarji madridskih štadionov »Vicente Calderon« in »Santiago Bernabeu«! Po tednu dni dramatičnih pogovorov s predstavniki španske nogometne zveze so si vendarle priborili znatno povečanje svojih plač. Redarji so namreč grozili: če ne dobimo za svoje delo toliko denarja kot honorarni uslužbenci, najeti izključno za »mundial«, potem bomo na široko odprli vrata štadionov in spustili na tribune vse zainteresirane gledalce! Organizatorji SP so se seveda prestrašili njihove grožnje in slednjič le popustili. Redarjem so povečali plače za 300 odstotkov. Ti so zahtevali 500-odstotno povišico, a so se – kot kaže – zadovoljili tudi z manjšo.

NIČ ŠTEVNEGA – Walter Schachner (Avstrija).

AVSTRIJCI MU NISO BILI KOS – Tresor (Francija).

SKUPINA D

Francija : Avstrija 1:0 (1:0)

MADRID – Štadion Calderon, gledalcev 30.000, igrišče suho, vreme toplo, sodnik Palotai (Madžarska).

STRELEC: 1:0 – Genghini (39).

AVSTRIJA: Koncilia, Krauss, Obermayer, Degeorgi (Baumeister), Pezzey, Hattenberger, Schachner, Prohaska, Krankl, Hintermeier, Jara (Welzl).

FRANCIJA: Ettori, Battiston, Bossis, Janvion (Girard), Tresor, Genghini, Giresse, Tigana, Rocheteau, Six, Soler.

FRANCOZI MNOGO BOLJŠI – Ta posnetek s tekme Francija : Avstrija je skoraj simboličen. Avstrijec Bruno Pezzey na njem poskuša preigrati Francoza Bossisa in Tresora. Toda njegova prizadevanja so zaman. V takem slogu se je končala tudi tekma – Francozi so zmagali laže, kot kaže rezultat 1:0. (Telefoto: UPI)

Boniek zabil tri gole

V prvi tekmi II. kroga skupine A Poljaki gladko premagali Belgijce, ki so imeli nekaj priložnosti šele ob koncu tekme – Lato izvrsten

BARCELONA – V prvi tekmi II. kroga skupine A so poljski nogometaši gladko premagali belgijske. Obe enajsterici sta v predtekmovalnih skupinah I oziroma III zmagali. Tokrat pa so bili Poljaki za razred boljši in so osvojili prvi »nadaljevalni« točki. Boniek je dosegel celo hat-trick.

Belgijci so nastopili brez dveh ključnih mož, obrambnega igralca Geretsa in prvega vratarja Pfaffa, ki sta se poškodovala na tekmi proti Madžarski. Združno sta se pognala za žogo. Gerets jo je teže skupil in je že odpotoval domov. Pfaff, ki ima nalomljeno ključnico, pa je moral dvoboj s Poljsko gledati s tribun.

Tudi Poljaki niso igrali z vsemi najboljšimi. Iwan je poškodovan, za kar je moral selektor Piechniczek precej spremeniti koncept igre.

Najboljši poljski igralec Boniek je že v 4. minuti dosegel prvi gol. Lato, eden najizkušenejših poljskih igralcev, je prodrl globoko po desnem krilu. Ta je lepo podal žogo nazaj, na rob kazenskega prostora. Tam jo je prestregel Boniek in jo z močnim strelom poslal pod prečko belgijskega vratarja Custersa – 1:0.

V 26. minuti je Boniek vnovič dokazal svoje strelske sposobnosti. Tokrat je belgijskega vratarja presenetil s strelom z glavo in tako končal imenitno akcijo.

V 54. minuti je Poljska dosegla še tretji gol. Strelec je bil spet Boniek, ki je tako dosegel hat-trick, kar se je na 12. svetovnem prvenstvu posrečilo le še Rummeniggeju na tekmi med ZRN in Čilom.

Poljaki so, zadovoljni z visokim vodstvom, potem nekoliko popustili. Skušali so umrtviti igro. To jim je tudi uspevalo, saj so Belgijci trmasto silili prek sredine igrišča, kjer pa je bila poljska obramba zgoščena in zanesljiva.

Pa vendar bi Belgijci lahko dosegli vsaj častni gol. Za to so imeli pred koncem srečanja več priložnosti. Van der Bergh je skušal dvakrat streljati od daleč. Njegov drugi strel z roba kazenskega prostora pa je v 69. minuti zadel prečko. Tudi Meeuws je v 75. minuti ostro streljal z okoli 30 metrov, a poljski vratar je bil dobro postavljen in je žogo dokaj zlahka ukrotil.

V 82. minuti sta Van der Elst in Plessers odigrala dvojno podajo. Van der Elst se je znašel sam pred vratarjem Mlynarczykom, ta pa je njegov ne najbolj natančen pa tudi močan strel ne, ubranil.

SKUPINA A

Poljska	1	1	0	0	3:0 2
Belgija	1	0	0	1	0:3 0
SZ					

SKUPINA A

Poljska : Belgija 3:0 (2:0)

BARCELONA – Štadion Nou Camp, gledalcev 45.000, igrišče suho, vreme toplo, sodnik Siles (Kostarika).

STRELEC: 1:0 – Boniek (4), 2:0 – Boniek (26), 3:0 – Boniek (54).

POLJSKA: Mlynarczyk, Dziuba, Majewski, Janas, Zmuda, Buncol, Boniek, Matysik, Kupcewicz (Ciolek), Smolarek, Lato.

BELGIJA: Custers, Renquin, Plessers (Baecke), Millecamps, Meeuws, Van Moer (Van der Elst), Vercauteren, Coeck, Czerniatynski, Cuelemans, Van der Bergh.

Preprodajalci vstopnic si (še) manejo roke

V Madridu je precejšnja zmeda, ker so štadioni nekaterih ekip – glede na izide – spremenjeni . . .

MADRID – »Mundial« je končno prišel v Madrid in preprodajalci vstopnic si manejo roke. Vstopnice za nekatere tekme drugega kroga že sedaj prodajajo po dvojni ceni, a slabo mesto na tribunah na velikem finalu, 11. julija, prinaša tistemu, ki ima moč, da se mu odpove, pravo bogastvo: sedež izza nogometnih vrat, kupljen za 2.500 pezet (približno 1.000 dinarjev), preprodajalci ponujajo za 20.000 pezet (približno 8.000 dinarjev).

Nepričakovan poraz Španije v dvoboju s Severno Irsko je domačim navijačem povzročil veliko tegob. Ker so bili prepričani, da bo njihova reprezentanca zlahka zasedla prvo mesto v peti skupini, jih je bilo veliko, ki so kupili vstopnice za drugo fazo – za

štadion »Calderon«. Brž ko se pojavi v bližini tega štadiona avtomobil s francosko registracijo, to izzove pravo »dirko«. Presenečene Francoze obkoli po več sto ljudi, ki po ceni, a tudi ceneje, ponujajo vstopnice. In drugače: v bližini štadiona »Bernabeu« so vstopnice prava in zelo draga redkost. Španci se hudujejo na Santamario, angleški navijači pa . . . čakajo pred blagajnami. Že dva dni si obetajo, da bo organizator izpolnil obljubo in začel prodajati komplete za tekme na tem štadionu, to je tri dvoboje druge-ga kroga in finale. Te štiri vstopnice bodo prodajali, tako so najavili, po 2.600 pezet (približno 1.400 din). Angleži so prišli s spalnimi vrečami in s »suho« hrano pa tudi žejni niso: od blagajne štadiona do bližnjega bara so organizirali »neposredno zvezo« in pivo teče v potokih.

Tako torej: so navijači, ki nestrpno čakajo, mnogi med njimi pa bodo na koncu koncev vendarle poiskali preprodajalce. Kajti vstopnic bo malo, saj je večji del že našel lastnike. Da pa je to majhen, a zelo donosen posel, potrjuje izpoved nekega preprodajalca, ki so ga prijeli: ceno 20.000 pezet za finalni dvoboj opravičuje s podatkom, da je vsako vstopnico plačal po 8.000 pezet blagajnikom štadiona »Bernabeu« ali uslužbencem »Mundiespanie«, ki je imela pravico ekskluzivne prodaje.

Cilj naših je (bil) Madrid . . .

Objavljamo razgovor, ki ga je – dan pred odhodom na SP v Španijo – objavila agencija Tanjug – Na vprašanja novinarjev sta odgovarjala predsednik NZJ Tomaš Tomašević in Miljan Miljanić

LJUBLJANA – Naši nogometaši so se že vrnili s svetovnega prvenstva. Zdaj so tarča mnogih kritik. Še posebej to velja za zveznega kapetana Miljana Miljanića. V teh okoliščinah ni odveč preveriti, kaj je vodstvo Nogometne zveze Jugoslavije pravzaprav obljubljalo pred potjo v Španijo. Za ilustracijo smo izbrali pogovor Tomaša Tomaševića in Miljana Miljanića s Tanjugom, ki ga tedaj – zaradi preobilice drugega gradiva – nismo bili objavili. Pa zdaj ni nič manj zanimiv . . .

BEOGRAD, 10. junija (Tanjug) – Dan pred odhodom nogometne reprezentance Jugoslavije v Španijo na 12. svetovno prvenstvo, sta predsednik Nogometne zveze Jugoslavije Tomaš Tomašević in zvezni kapetan Miljan Miljanić obiskala časopisno agencijo Tanjug. V pogovoru z uredniškim kolegijem in posebnima dopisnikoma Tanjuga s svetovnega prvenstva Viktorjem Čopom in Čedom Barcem sta odgovorila na nekatera vprašanja v zvezi s tem velikim športnim dogodkom.

»Mislim, da je ta naša reprezentanca, ki smo jo sestavili, dosegla nekaj izrednega,« je rekel Miljan Miljanić. »To je najboljša jugoslovanska nogometna reprezentanca, ne samo po tem, da je sestavljena iz igralcev iz desetih jugoslovanskih klubov, ampak tudi po tem, da je živela, delala, tekmovala in se pripravljala v vseh mestih in regijah naše države. Ni republike in ni območja, kjer ne bi bila. Ljudje jo poznajo, poznajo njeno igro, vrline in hibe igralcev, njihovo življenje. Po tej plati je reprezentanca ustvarila sožitje, neko kohezijo, in ta reprezentanca, ki jo naše občinstvo ljubi in ki ima svoje občinstvo, mora storiti vse, da bi upravičila upe, ki jih goji naša športna javnost. Vendar moramo biti tudi stvarni, ne pa pretirani optimisti. Gotovo je, da bomo mi, ki smo delali in živeli s to reprezentanco, storili vse, da bi dosegla približno iste uspehe, ki jih športna javnost pričakuje, vendar ne tega, kar ni v naši moči.«

Eno izmed vprašanj zveznemu kapetanu se je glasilo, kako presoja priprave.

»Priprave jugoslovanske nogometne reprezentance so potekale v okviru možnosti, ki jih je imela naša nogometna reprezentanca. Te možnosti so bile specifične in v nekaterih stvareh omejene. Omejene zaradi številčne lige in velikih premorov, tako da je bilo treba to pomlad prvenstvo igrati pospešeno, in drugič zaradi tega, ker v tem času ni bilo prostih terminov, imeli smo namreč tudi mednarodna tekmovanja. Težava je bila zlasti v tem, da se nekateri igralci niso mogli vključiti v delo reprezentance, ker so morali s svojimi klubi v tujini igrati tekme tudi na državnih prvenstvih, pa tudi v okviru mednarodnega programa. Šele po 24. maju smo imeli skupaj vse igralce, čeprav smo že pred tem delali po delih. Iz teh vzrokov nismo mogli igrati tekem, vendar je bilo za nas pomembno, da ohranimo vrednoto reprezentance, ki se izraža v sožitju, delovnem ozračju, kolektivnem duhu, kar smo tudi dosegli, kljub nekaterim poskusom, da bi nam vse to skazili. Mislim, da smo se zdaj znebili tega in da imamo reprezentanco, ki je začela nastajati pred tremi leti, ko je bila Jugoslavija na nezavidljivem 28. mestu v Evropi.

Pri sestavljanju moštva 22 igralcev smo se odločili za tiste, ki so nosili breme kvalifikacij, vendar sta iz znanih razlogov odpadla Buljan in Slišković, medtem ko smo v ekipo vključili tri obetajoče nogometaše – Pudarja, Živkovića in Deverića, kot jedro novega moštva po svetovnem prvenstvu, ki bo igralo v prvenstvu Evrope. S takim delom smo poleg reprezentance izoblikovali še 10 do 15 igralcev, starih 20 do 22 let, kot potencialne reprezentante.«

– Kako presojate naše nasprotnike v skupini in kakšne so naše možnosti, da se uvrstimo naprej?

»Imamo tri nasprotnike različnih vrednosti, zasnov, šol, zmogljivosti in želja. Britanski nogomet zastopa Severna Irska, ki je na uradnih tekmovanjih veliko močnejša kot na prijateljskih tekmah. Španija je gostiteljica, to pa spremljata evforija in psihološka spodbuda. Lahko igra visokorazredno igro, prednost pa ji daje tudi domače igrišče. In naposled gre za nekega debutanta – Honduras. Mi, Jugoslovani, ne smemo ravnati tako kot drugi, ki imajo nove, mlade dežele, debutante, za outsiderje. To ni dobro, ker debutanti prinašajo nekaj novega. Na tem svetovnem prvenstvu je osem debutantov in v tem je njegova vrednost, saj se s tem napoveduje neki nov svet, v katerem se Jugoslavija uveljavlja na širšem področju. Zame je ta novi svet, ki je nastal v nogometu, izraz sprememb, ki nastajajo v vsem svetu.

Od nas, zlasti od mene, zahtevajo neko dokončno napoved. Jaz pa vprašam, ali je mogoče v nogometu kaj napovedovati, če se ne ve, kdo je naš nasprotnik v drugem krogu?

Drugi krog je izredno negotov – to pa je sistem ‚knockout'. Lahko dobimo tako skupino, v kateri bosta poleg nas še Anglija in ZR Nemčija. Vsako moštvo je lahko prvo in zadnje, lahko odloči en gol ali celo en sam detajl.

Naš cilj mora biti kvalifikacija za Madrid – se pravi, da pridemo v drugi krog.«

– Kaj mislite o svetovnem prvenstvu in favoritih?

»To svetovno prvenstvo je izredno izenačeno, je pa veliko prispevalo k razvoju nogometa na svetu, še preden se je začelo, in je uspelo. V kvalifikacijah je sodelovalo 107 držav, to pa je prav toliko investicij, programov. Tu se je nogomet potrdil kot prvi šport na svetu. To je docela spodbilo trditve nekaterih, da bo nogomet do 21. stoletja izumrl. V nasprotju z njimi je doživel napredek.

Kar se favoritov tiče, mislim, da imata sedanji prvak Argentina in potencialno večno prvi, Brazilija, iz Južne Amerike, velike možnosti za zmagoslavje tudi v Španiji, kar lahko doseže tudi, iz Evrope, ZR Nemčija. Je pa tudi nov kandidat – reprezentanca Sovjetske zveze. To moštvo so oblikovali drugače kot doslej. Ekipa Sovjetske zveze, povečini sestavljena iz igralcev dveh Dinamov, kijevskega in tbilisijskega, lahko veliko stori.

POSNETEK Z OBISKA V TANJUGU – Z leve: Miljan Miljanić, Tomaš Tomašević in novinar Tanjuga Viktor Čop. (Telefoto: Tanjug)

Španiji lahko pomaga domače igrišče, vendar so moji kandidati samo prej omenjene štiri reprezentance.«

Na prošnjo, naj pove svoje mnenje, koliko je nogometna organizacija prispevala k celotnim pripravam naših nogometašev, je predsednik NZJ Tomaš Tomašević dejal: »Mislim, da teh možnosti ni pomagala zagotoviti samo nogometna organizacija. V največji meri jih je, to je njena poglavitna obveznost. Pomagali pa so tudi mnogi drugi. O tem je govoril tudi Miljanić in vse, kar je bilo opravljeno, je preseglo okvire nogometne organizacije. To je mnogo širša stvar, podpora vse družbene skupnosti.«

Na vprašanje, ali ima Jugoslavija možnost, da prevzame organizacijsko katerega od naslednjih svetovnih prvenstev, je Tomašević odgovoril:

»Res je, da smo kandidirali in imamo možnost. Treba pa je upoštevati tudi druge kandidate. Po mojem bo zlasti pomembno, kako bo Francija organizirala evropsko prvenstvo. Ne gre dvomiti, da bo to prvenstvo na visoki ravni.

Kandidirali smo, prizadevajoč si, da bi uspeli. Kakšne so možnosti, pa je težko napovedovati, tako kot je težko napovedovati rezultate, o čemer je govoril Miljanić.«

VSE SE DELA NA ROKO – Sedlar Peter Noč s svojim izdelkom. (Foto: V. F.)

Če se komat ves sveti v kromu, zadovoljno pravijo, da je lep

Pavel Noč iz Zabreznice je pri dvainsedemdesetih letih eden redkih mojstrov sedlarskega poklica – Sedlar, ki še ni nikdar naredil sedla, pač pa dela komate – Razjezijo ga zanikrni gospodarji

ZABREZNICA, 12. junija – Vsak komat se mora delati po meri. Po konju. Jaz ga zmerim. Kako mora biti visok, širok. Pa z rokami grem po njegovem vratu, takole, da občutim, kakšno obliko ima. Mislijo, da je vrat enak vratu. Kje pa! Če ne narediš prav, ga komat do krvi ožuli. Lahko je reči, jaz sem zotlar, samo kakšen zotlar?« pravi o svojem delu 72-letni sedlar Nočev Pavel iz Zabreznice. On je že tak, da mu pri vseh komatih, kar jih je naredil, pa jih je bilo veliko, še nobenega niso prinesli nazaj, ker ne bi bil pravšen.

Ko je bil fante, je bil s »Seva« (Sela) doma. Blizu je to. »Tam, kjer je pred dnevi strela v turn udarila.« Starši so ga dali učit za sedlarja, ker je bil mojster v Žirovnici. »Po sili. Jaz bi bil raje kovač ali pa ključavničar.« Tudi mojstrski izpit je naredil, ko pa je bila kriza za delo, je šel v železarno. Tam je ostal do svojega 55. leta, ko je šel v pokoj.

Sedlarstva se je ponovno zares oprijel pred 23 leti, ko je gradil hišo, pa otroka je bilo treba spraviti skozi šole. »Ja, tako te pritisne,« se spominja, ko je bil od zgodnjega jutra do poldneva sedlar na Zgoši, popoldne in v noč pa železar. Pa tudi »penzjon« mu ni prinesel miru.

»Če bi se ljudem pustil, tudi ure ne bi imel miru. Jim kar povem, da ne zmorem. Tiste, ki sem jim že kdaj prej delal, prevzamem, druge pa ne. Od vsepovsod hodijo k meni. Iz vse Gornjesavske doline, bohinjskega konca, tržiškega. Le na Bledu in v Tržiču se dva še malo ukvarjata s tem. V letih po vojni je petnajst zotlarjev ‚pomrvo', novega pa ni nobenega. Samo v Bohinju so bili štirje,« razlaga Pavel Noč.

»Za enega človeka je konjev kmalu dovolj. Dela je zmeraj več. Pred 15 leti so jih še preč dajali, zdaj jih pa spet ‚naštimujejo'. Takole si mislijo ljudje: kaj pa če sredi največjega dela ne dobim goriva?«

Fijakarski in furmanski

»Tudi fijakarjem, ki hodijo k meni, sem rekel, da ne bo nič. Včasih smo rekli fijakarski in furmanski komat. Fijakarski je ožji, ker konju ni treba nositi take teže kot delovnemu. Pa še ta razlika je med njima, da se pri furmanskem komatu žimnata podlaga ven vzame. Da se lahko presuši – tak konj je velikokrat prepoten, pa dež ga dobi,« živahno pripoveduje zelo iskani sedlar, ki sicer pove, da v življenju še nobenega sedla ni naredil. Le še Viktor Klešnik iz Ljubljane jih dela. Pa jih ima tudi ta že 80. In za njim ne bo nobenega več.

Kako dolgo komat zdrži, je pa od gospodarja odvisno. Eden ga z mastjo maže (usnje potrebuje mast, sicer razpoka), drugi ne, eden ga pušča v štali, drugi ga lepo shranjuje. Na Selu ga ima eden že 40 let, pa je še dober.

»Veste, mene ne briga, kaj počno s komatom, ko gre od hiše. Me pa zjezi, ko pride tak zanikrnež, da bi mu komat popravil in reče: Pa lepega nared,« se skoraj razjezi in doda, da je najslabše kakšno starino šivat, komat, ki se zaradi tega, ker je kje že dolgo ležal pozabljen, kar lomi.

Ali imajo naročniki kakšne posebne želje? »Običajno vsak reče, naj mu zares lepega naredim. Lep je pa tak, da je veliko kroma na njem. Da se sveti. Kroma pa ni dobiti. Pa tudi tisti, ki mi je okras delal iz njega, mi je že umrl. Sploh so pa včasih za to imeli medenino. Danes je noče nobeden več, ker je z njo preveč dela, da se sveti. S kromom ga pa ni... Ja, le Peter, ki s konjem prenaša pijačo in hrano na Stol, pravi, da je komat lahko kar črn. Da bo tako ali tako kmalu od ilovice, po kateri hodi njegov konj.«

Težave z materialom

Poleg tega, da ni več pravega kovača, ki bi mu železje, ki ga rabi za komat, zares lepo naredil, da ni »bognarja« (kolarja), je najhuje to, da ni materiala: »Pri komatih se največ rabi usnja. Svinjska koža mora biti, ker je raztegljiva in se je zmeraj dobro ‚nosiva'. Zdaj je ni dobiti nikjer več. Vse gre v izvoz. Zato uporabljamo kravjo kožo, ki jo s stroji razcepijo na dve plasti. Lice je za galanterijo, spodnji del pa za takšne, kot sem jaz. S platnom je tako, da mi ga neki starejši možak nosi iz Hrvatije, žimo se pa dobi skoz to, da ljudje modroce preč mečejo. Tudi z lesom je težko. Za to je dobro le krivo zraščeno drevo, pa letnice morajo biti lepo zrasle, sicer se, ko konj močneje potegne, leseni del lahko kaj hitro odkolje. Lesenima deloma komata rečemo kleštre,« jih kaže sedlar v svoji delavnici.

Za kompletno opremo enega konja porabi 65 ur, če ima vse pri roki. Opremo pa sestavljajo komat, uzda, vajeti in »auštre« (ozadni jermen). »Najprej se lotim komata, ker je z njim največ dela. Ko je narejen, je že 40 ur dela za mano. Gre pa vse na roko. Le platno, v katerem je žima, mi žena na mašino zašije.«

Raje gre v gmajno

Vendar pravi, da bo delal zmeraj manj. »Zakaj pa? Penzjon imam, hišo tudi, za otroke ni treba skrbeti. Grem raje z ženo v gmajno. Pa roke so že utrujene. In tudi pravega veselja ni več, ko so taki križi z materialom.«

»Ja, pa bo spet en zotlar manj,« se šegavo posmeje, ampak malo mu je le žal, da je sedlarstvo tako »preminuvo«. »Mene so starši dali učit, ko je bilo konjev še dovolj. Kasneje pa mladih niso silili v to. Saj je bilo res videti, da konj zdaj zdaj ne bo več. Pa poglejte, koliko je zdaj samo haflingerjev! Če bi lahko sedlar dobro živel? Če bi bil en sam, če bi bil material in če ga ne bi z davki zamorili. In če bi bil tudi malo tapetnika, kot so bili to sedlarji včasih.«

VLASTA FELC

Na tla prikovana letala?

Belgijsko obrambno ministrstvo tarna, da ima premalo denarja za vaje vojaških pilotov, v resnici pa pritiska na vlado, naj priškrne drugod

OD NAŠEGA DOPISNIKA

BRUSELJ, 28. junija – Nič več demonstracijskih poletov na slovesnih mitingih, nobene preizkušnje med vsakoletno razstavo vojaškega letalstva v oporišču Coxyde, reakcijski lovci belgijske »Force Aérienne« bodo odsotni celo na slavnostni paradi ob državnem prazniku, zatrjujejo (grenko) na tukajšnjem obrambnem ministrstvu. Glavni razlog za takšne prisilne ukrepe je v devalvaciji belgijskega franka in čedalje višjih vrednosti ameriškega dolarja. Neverjetno, a resnično.

Belgijsko vojaško letalstvo dobiva letno 31 odstotkov celotnega obrambnega proračuna, kar znese letos 27,8 milijarde frankov (ali prav toliko dinarjev). Da bi uresničili norme, ki jih postavlja severnoatlantski pakt, morajo belgijski vojaški piloti (ki imajo na voljo 250 lovskih letal, največ F-16 in mirageov) biti letno v zraku vsaj 240 ur. A ker imajo v Belgiji nenehne težave z denarjem za obrambo – kar jim pogosto očitajo Američani, kadar primerjajo letne vojaške izdatke, pri katerih je belgijska kraljevina vselej bolj na repu – so že pred leti za svoje vojaške pilote znižali letno normo na 180 ur poletov. Letos se je proračunska zagata še bolj zaostrila in tako so že ob začetku poslovnega leta sklenili, da bodo polete skrčili na 150 ur, kar naj bi bila najnižja meja, ki še omogoča dobro izurjenost vojaških pilotov.

Toda februarska devalvacija belgijskega franka za 8,5 odstotka in nenehno dviganje vrednosti ameriškega dolarja čedalje bolj višata ceno letalskega goriva. Na obrambnem ministrstvu se jedko pritožujejo, da bodo v drugem letošnjem poletju težko zagotovili 75 ur, kolikor jih je predvideno za vsakega vojaškega pilota. Ker v tako kratkem času ni mogoče najti »notranjih rezerv«, recimo z omejevanjem nakupov ali pa z delno odpustitvijo osebja, so se na obrambnem ministrstvu odločili, da kratkomalo odpravijo vse demonstracijske in slavnostne polete, denar pa namenijo za borbene naloge, da bi vojaškim pilotom omogočili dovolj vaje.

Generali pretiravajo

A belgijski letalci vendarle niso tako hudo prikrajšani, kot je videti iz vzdihov na obrambnem ministrstvu. Tožbe zaradi pomanjkanja denarja je bilo slišati tudi lani, ko je letalstvo kot mornarica – rožljalo z nezadostno bojno pripravljenostjo. »Naši lovci bodo kmalu prikovani na tla, če ne bo denarja,« je za časnike izjavil eden belgijskih generalov, ko je tedanji premier Mark Eyskens v prizadevanjih za ozdravitev proračunskega primanjkljaja naročil vsem ministrstvom po vrsti, naj za dobra dva odstotka zmanjšajo izdatke. Protest obrambnega ministrstva so tedaj postavili pod drobnogled koalicijski partnerji socialisti in ugotovili, da je z manjšimi popravki v vojaškem proračunu, predvsem pa z odložitvijo nekaterih nakupov, mogoče najti popolnoma dovolj denarja za vadbene polete »Force Aérienne«.

BOŽO MAŠANOVIĆ

KRIŽANKA

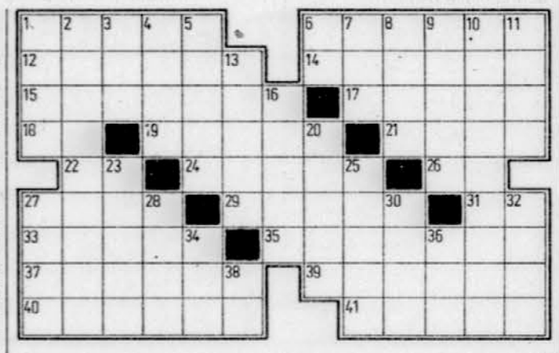

VODORAVNO: 1. plitvejša kotanja s stoječo vodo, 6. sorodnik štorklje, ki živi v Afriki in Indiji, 12. zvočnik v fonetiki, 14. že umrli ciprski narodni borec, ki je želel priključiti Ciper Grčiji (Georgios Digenis), 15. živeča vrsta sicer izumrle plazilske skupine prakuščarjev, 17. sredozemski grm, stiliziran na korintskih stebrih, 18. troprsti lenivec, 19. antično mesto na Halkidiki, ki ga je porušil Filip Makedonski, 21. tekoče maščobe, 22. avtomobilska oznaka Sombora, 24. drugo ime za Trojo, 26. začetnici največjega slovenskega epskega pesnika, 27. ime ameriškega filmskega igralca Douglasa, 29. predsednik republike Avstrije pred Kirchschlägerjem (Franz), 31. začetnici priljubljenega slovenskega basista, 33. lovec na potočne ali morske živali, 35. kroglasto telesce v celičnem jedru, v katerem se zbira ribonukleinska kislina, 37. sladek južni sadež, 39. kuhano sadje na turški način, 40. italijanski filmski režiser (Giuseppe de), 41. zdravilo, pripravljeno z opijem.

NAVPIČNO: 1. reka v Ruski SFSR republiki, ki se izliva v Ilmensko jezero, 2. zvezna država na jugu ZDA z glavnim mestom Baton Rouge, 3. žensko ime, 4. starorimski politik, zagrizen nasprotnik Kartagine, 5. kronika, letopis, 6. kemijski znak za magnezij, 7. naplačilo, 8. moško ime, 9. hrib pri Beogradu s spomenikom neznanemu junaku, 10. vas pri Kočevju, 11. začetek prebavnega trakta, 13. kraj na Sinjskem polju, pomembno arheološko najdišče, 16. ion z negativnim električnim nabojem, 20. mišična napetost, 23. silovit vihar, 25. kraj pri Kranju, 27. značilna primorska pokrajina, 28. nemški filozof, utemeljitelj kriticizma (Immanuel), 30. padec tekoče vode, 32. blago za podlogo in delovne halje, 34. italijanska RTV, 36. ljubkovalno moško ime, 38. začetnici že umrlega odličnega slovenskega gledališkega in filmskega igralca.

Rešitev prejšnje križanke

VODORAVNO: 1. termostat, 9. Ariadna, 10. Tab, 12. Storm, 13. en, 14. Ikar, 16. Orne, 17. Nicastro, 19. no, 20. Kerin, 21. aj, 22. epiteton, 25. šiba, 27. Tiso, 28. il, 29. atlas, 30. Nan, 31. volvoks, 33. Kalogjera.

NAVPIČNO: 4. M(etod) D(olenc).

VRTIMO GLOBUS

Grabljе namesto rešetk

Strokovnjaki za prestopništvo po svetu so enotnega mnenja, da so kratkotrajne zaporne kazni nekoristne in drage. V New Yorku jih na primer že lep čas zamenjujejo z »delom v družbeno korist.« Namesto da bi nepoboljšljivega tatiča vtaknili vsakih nekaj mesecev v ječo, ga pošljejo delat, njegovo delo pa strogo nadzorujejo. Obsojenci čistijo parke, pometajo ulice, pomivajo okna, obnavljajo načeta poslopja in tako dalje. Kot da bi možje postave ubogali nasvet tistih pariških trgovcev, ki jim nepridipravi razbijajo okna. Ti so namreč mnenja, da bi bilo bolje, če bi takšne razgrajače poslali pomivat okna kot pa v ječo, ki jim neumnosti ne izbije iz glave.

V New Yorku so oblast k takšnemu načinu prevzgajanja in kaznovanja pravzaprav prisilile razmere. Zapori so prenapolnjeni. Poleg tega je statistično dokazano, da je med zaporniki, obsojenimi na manj kot trimesečno kazen, izredno veliko povratnikov. Vzdrževanje zaporov in jetnikov je zelo drago. Računajo, da stane jetnikov dan v New Yorku 3150 din, v Franciji pa 675 din. Američani so izračunali, da na račun delovnih kazni prihranijo prostor v ječah skupaj 30.000 dni. Če obsojenec svoje kazni ne opravi, kot mu je naloženo, gre takoj pred sodnika. V 90 odstotkih ni težav in veliko obsojenih na svobodi nadaljuje delo, na katero so bili obsojeni. Med njimi je manj povratnikov kot med kaznjenci v ječah. Zdaj razmišljajo o takšni obliki kaznovanja tudi v Franciji, kjer se prav tako otepajo s prenapolnjenimi zapori.

Zdravilo proti čiru

Švedski zdravniki so odkrili novo zdravilo proti čiru na želodcu in dvanajsterniku in trdijo, da je doslej najboljše za to precej razširjeno bolezen. »Omeprazol«, kot se imenuje, deluje le na celice, ki izločajo želodčno kislino, za katero menijo, da je glavni povzročitelj te bolezni. Zdravilo so začeli pred šestimi meseci preizkušati v nekaterih skandinavskih medicinskih centrih in odlično se je obneslo, tako da mu napovedujejo skorajšnjo uporabo v evropskih bolnišnicah. Prve poskuse s tem zdravilom so začeli že pred nekaj leti v medicinskem centru v Melndalu. Pokazalo se je, da lahko omeprazol zdravi tudi vrsto raka, ki, podobno kot čir, nastane zaradi čezmernega izločanja posameznih kislin v želodcu.

Čir na želodcu je ena od najbolj razširjenih bolezni moderne dobe. Švedski zdravniki so izračunali, da ga ima ali ga je imelo 15 odstotkov vseh ljudi, torej vsak sedmi Šved. Velikokrat je posledica stresov in nepravilne prehrane. Doslej pri zdravljenju čirov na želodcu ni bilo veliko izbire: ali operacija ali jemanje raznih preparatov, ki pa niso čisto nedolžni. Novo zdravilo pa po izkušnjah švedskih zdravnikov uravnava izločanje želodčne kisline, poleg tega pa nima škodljivih stranskih učinkov za razliko od doslej znanih zdravil. Bolniki, ki so prostovoljno jemali to zdravilo, so ozdraveli. Iznajditelji so še vedno zadržani, čeprav optimizma ne skrivajo.

Američanom grozi nepismenost

Vsak peti odrasli prebivalec ZDA ne zna dobro brati in pisati. Približno 23 milijonov ljudi ne obvlada čisto vsakdanjih stvari: ne znajo napisati prošnje za sprejem na delovno mesto, izpolniti čeka ali brati voznega reda. O tem poroča študija, ki so jo izdelali na univerzi v Austinu (Texas).

Po uradnih statistikah je prava nepismenost v ZDA praktično odpravljena. Manj kot en odstotek prebivalcev zares ne zna pisati in brati. Vedno več pa je t.im. »funkcionalnih analfabetov«, ki ne razumejo najbolj preprostega teksta. Tisoč petsto poskusnih oseb je moralo prebrati nekaj malih oglasov in jedilnikov, se znajti na avtomobilski karti ali pa izpolnjevati razne formularje. Znanstveniki so ugotovili, da nimajo najosnovnejše izobrazbe, ki je potrebna za vsakdanje življenje. Njihovo število se povečuje, ker je v ZDA čedalje več beguncev iz Latinske Amerike in Azije, ki niti v svojem jeziku ne znajo brati in pisati. Vsako leto tudi milijon otrok prekmalu neha hoditi v šolo.

Največ polpismenih je med ženskami in starimi. Med črnci jih je 56 odstotkov, med belci pa 16. Tudi med ljudmi z nižjimi dohodki jih je več: 40 odstotkov z letnim dohodkom manj kot 5000 dolarjev; med tistimi, ki zaslužijo več kot 15000 dolarjev letno jih je le 8 odstotkov.

Tudi mladi ne znajo brati in pisati, splošna raven izobrazbe pada. V New Yorku je polpismenih 8 odstotkov mladih med 14. in 21. letom. Vzrok tega je pretirano gledanje televizije, ki je v družinah povsem izpodrinilo branje. Znanstveniki obtožujejo tudi izobraževalni sistem, predvsem pomanjkljiv pouk osnovnih veščin: branja, pisanja in računanja. V učbenikih je preveč slik in premalo besedil. Učenci se ne naučijo izražati samostojno, ker pri izpitih večinoma le obkrožajo pravilne odgovore. Mladi mislijo, da jih po končanem šolanju čaka elektronski svet, v katerem branja in pisanja ne bodo potrebovali.

Znanstveniki pesimistično gledajo v prihodnost: nastopa mračni vek neznanja, ko bo vse znanje in s tem tudi odločanje v rokah peščice posameznikov.

Nezdravo pretiravanje

Nekoč je bil carski rez izjema, zdaj pa se tako rodi vse več otrok. Strokovnjaki opozarjajo, da je treba dobro pretehtati, preden se odločijo zanj, saj je navsezadnje to le operacija z vsemi mogočimi zapleti.

V ZDA se rodi trikrat več otrok s carskim rezom kot pred desetimi leti, v Franciji dvakrat več. Na mednarodnem srečanju v Parizu na temo »Epidemiologija reprodukcije« je Američan J. P. Queenan dejal, da je nedopustno, da se 17 odstotkov malih Američanov rodi s pomočjo carskega reza, medtem ko jih je bilo pred desetimi leti 5,7 (razmerje znaša v Franciji zdaj 12 odstotkov proti 8,5 odstotkom leta 1976, 6,1 odstotkom leta 1972 in 4 leta 1950). Profesor Queenan je prepričan, da je več kot 13 odstotkov porodov s carskim rezom pretiravanje. Toliko so jih zabeležili v zadnjem času na Švedskem.

Zakaj jih je toliko več? Nekoč so naredili carski rez le, če je imela porodnica preozko medenico ali če ni imela popadkov, predvsem zato, da bi rešili mater. Medtem se je marsikaj spremenilo. Kot vse druge operacije so tudi carski rezi zdaj varnejši. Nadzorovanje nosečnosti je izpopolnjeno (ekografija, merjenje otrokovega srčnega utripa...) in zdravnik lahko s precejšnjo gotovostjo oceni nevarnost. Danes se odločijo zanj tudi v primerih, ko bi porod po naravni poti ogrozil otrokovo zdravje ali življenje. Pa tudi ženske so se spremenile. Nosečnost načrtujejo in si otroka želijo, živega in zdravega. Poleg tega raste število tistih žensk, ki rodijo prvega otroka pri 38., 40. letu. Te bi nezgoda prizadela še huje.

Zadnje čase narašča število vnetij po rezu, podobno kot pri drugih operacijah. Varnosti, ki so jo nekoč zagotavljali antibiotiki, ni več, kar je bila nekoč. Klice so postale odpornejše.

V ZDA se zatekajo k carskim rezom, da bi se izognili slehernemu zapletu in tožbi na sodišču – splošni praksi ameriških staršev, da kaznujejo »malomarnega« porodničarja. Držijo se pravila, da naredijo rez, če trajajo popadki dalj, kot je normalno.

Mesto ob meji

Hat Jai je verjetno nabolj nenavadno mesto na Tajskem. Morda ne toliko za domačine kot za tujce. To je edino mesto na Tajskem, kjer potnik tvega, da mu bodo pri odhodu odvzeli vse nakupljeno blago. Cariniki imajo namreč pravico izjaviti, da je blago pretihotapljeno, četudi ga je človek kupil v legalni trgovini.

Na ulicah Hat Jaija je mogoče kupiti najraznovrstnejše blago po zelo privlačnih cenah. Če temu prištejemo še salone za masažo in bare, potem ni nič čudnega, da je to obmejno mesto postalo prava Meka za turiste iz Singapura, Malezije in iz same Tajske. Čeprav skušajo oblasti s stalnimi racijami preprečiti nezakonito trgovino, pa kupčije odlično cveto. Gre za milijonske vsote in za dobro organizirane trgovce je boj z oblastmi kot igra mačke z mišjo.

Poznavalci razmer pravijo, da je do takšnega razcveta nedovoljene trgovine prišlo predvsem zaradi bližine singapurske meje in zaradi premajhnega števila carinikov; pa še marsikdo od teh se polagoma »navadi« in »prilagodi«. Trgovci tvegajo zelo malo, toliko več pa kupci, ki jih oblasti pustijo pri miru, dokler kupujejo, in jih ustavijo šele pri odhodu ali na železniški postaji. Ljudje pa so kljub temu pripravljeni tvegati, saj stanete npr. radio s kasetofonom ali pa televizijski sprejemnik pol manj kot v Bangkoku ali kakšnem drugem tajskem mestu.

Vsepovsod so sicer naleplјena opozorila, naj kupci zahtevjo potrdila izvora blaga, ker jim bo sicer odvzeto, vendar se za to le malokdo odloči, saj se v tem primeru izdelek podraži za 30 do 40 odstotkov. Prav tako pa je mesto privlačno za Singapurce in Malezijce, ki ga obiskujejo ne toliko zaradi naravnih lepot, kolikor zaradi salonov za masažo. Dokler pa ima mesto koristi, so oblasti pripravljene zamižati na eno oko, čeprav so pred nedavnim skušali zaradi nevšečnosti spraviti prostitucijo pod kontrolo. Rezultat pa je bil kar se da neprijeten: dekleta so odšla v tujino, obisk tujcev pa je močno upadel.

Socialistična republika Slovenija
MESTO LJUBLJANA

Komisije za delovna razmerja delovnih skupnosti razpisujejo naslednja dela in naloge

1. v Mestnem komiteju za komunalno gospodarstvo, promet in zveze

svetovalca za promet in zveze – 1 delavec

Pogoja: dipl. ing. gradbeništva, 5 let delovnih izkušenj

2. V Mestni upravi inšpekcijskih služb

načelnika splošnega oddelka – 1 delavec

Pogoja: višješolska izobrazba pravne ali upravne smeri, 3 leta delovnih izkušenj

3. Razpisna komisija Mestne uprave inšpekcijskih služb

razpisuje naslednja dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi:

načelnika kmetijske inšpekcije – (1 delavec)

Pogoja: visokošolska izobrazba agronomske smeri, 5 let delovnih izkušenj

Delavci, navedeni pod 3 bodo imenovani za 4 leta in so lahko po preteku mandata ponovno imenovani.

Kandidati morajo izpolnjevati splošne in posebne pogoje ter imeti družbenopolitične in moralne vrline, potrebne za delo v upravnem organu.

Ponudbe naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: Mesto Ljubljana, Služba za kadrovske zadeve, Ljubljana, Prešernov trg 2.

28-4937

AVTOMONTAŽA LJUBLJANA

AVTOMONTAŽA
Tovarna gospodarskih vozil, trgovina in servis motornih vozil
Ljubljana, Celovška c. 180

utensilia

TOZD UTENSILIA
Ljubljana, Dolenjska c. 83

Komisija za delovna razmerja objavlja prosta dela in naloge:

1. **OPRAVLJANJE ORODJARSKIH DEL**
Pogoja: KV orodjar, 3 leta delovnih izkušenj
2. **OPRAVLJANJE REZKARSKIH DEL**
Pogoja: KV rezkalec ali orodjar, leto delovnih izkušenj
3. **VZDRŽEVANJE ZGRADB IN OKOLJA**
Pogoja: priučen delavec, 3 mes. delovnih izkušenj
4. **OPRAVLJANJE DEL PRI STISKANJU LESA**
Pogoji: priučen delavec, leto delovnih izkušenj, izmensko delo
5. **OPRAVLJANJE DEL PRI ŽAGANJU LESA**
Pogoja: priučen delavec lesne stroke, leto delovnih izkušenj

Za KV delavcev velja poskusno delo 60 dni, za druge 45 dni. Delo združujemo za nedoločen čas. Kandidati naj pošljejo pisne ponudbe v 15 dneh po objavi oglasa. O izidu izbire bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po odločitvi Komisije za delovna razmerja.

28-4929

29. junij

1868 – V Chicagu se je rodil ameriški astronom George Ellery Hale. Diplomiral je na Visoki tehniški šoli v Massachusettsu, nekaj časa delal v Evropi, nato pa v Kenwoodovem observatoriju v Chicagu. Tam je leta 1889 iznašel spektroheliograf, pripravo, s katero je mogoče fotografirati svetlobo ene same spektralne črte sonca. Tako je lahko fotografiral sonce v svetlobi žarečega kalcija, z nekoliko spremenjenim instrumentom, spektrohelioskopom, pa v svetlobi, ki jo seva vodik (1924). Prvi je opazil magnetno polje v sončnih pegah. Hale je za nadaljevanje svojih raziskav potreboval boljše observatorije in večje teleskope. Na njegovo pobudo je bil leta 1897 zgrajen Yerkesov observatorij, ki ima največji ležni teleskop na svetu. Premer tega refraktorja je 1 meter, pri 3000-kratni povečavi pa je videti Luna oddaljena le 125 kilometrov. Ker s tem ni bil zadovoljen, je Hale načrtoval še večji, tokrat zrcalni teleskop, ki so ga leta 1908 postavili na gori Wilson blizu Pasadene.

Zaradi širjenja Pasadene in Los Angelesa je nočno nebo, ki sta ga mesti osvetljevali, vedno bolj izgubljalo svojo ostrino. Hale je zato izbral nov prostor za observatorij na gori Palomar, dobil leta 1929 denar in začel delati. Vendar Mt. Palomarja ni doživel. Umrl je leta 1938, petmetrski teleskop pa je bil postavljen deset let kasneje. Imenuje se Halejev teleskop in je bil do nedavnega največji zrcalni daljnogled na svetu.

1877 – »Kdor iskreno in strastno ljubi resnico, svobodo in domovino, je svoboden in neustrašen kot bog, vendar preziran in lačen kot pes,« je bilo geslo bosanskega narodnega in socialnega bojevnika ter enega najvidnejših predstavnikov srbskega realizma Petra Kočića. Rodil se je v Stričićih pri Banjaluki, osnovno šolo je obiskoval v samostanu Gomjenica, gimnazijo pa v Sarajevu. Zaradi nasprotovanja okupacijskim oblastem (Avstrija je po določilih sanstefanske in berlinske mirovne pogodbe 1878 okupirala Bosno in Hercegovino) so ga iz četrtega razreda izključili. Nato je emigriral v Beograd, kjer je maturiral, slavistiko pa končal na Dunaju. Po krajšem službovanju v Skopju se je vrnil v Sarajevo, od tod pa ga je avstrijska oblast kmalu izgnala zaradi organiziranja kmetov in delavske stavke. V Banjaluki je izdajal politični list »Otadžbina« in ustanovil politično skupino, ki se je borila za agrarno reformo in osvoboditev kmetov. Zaradi sporov z oblastniki je kmalu prišel v zapor. Pozneje je izdajal list »Razvitak« in obnovil »Otadžbino«. Od 1910 se je boril za kmečke pravice kot poslanec bosanskega sabora. Zaradi ječ, bede in napornega dela je zbolel in leta 1916 umrl v bolnišnici za duševne bolezni v Beogradu. Kočić je bil izviren pripovedni talent, ki ni opisoval le trpljenja brezpravnega bosanskega tlačana, temveč je pozival k uporu proti nasilju in krivici. V njegovih delih se zlivata nacionalna in socialna borbena zavest. Najbolj znamenita je njegova satira »Jazbec pred sodiščem«.

1940 – Na Vinjah nad Dolskim je bila 3. konferenca Komunistične partije Slovenije. Na njej se je zbralo 45 delegatov iz celotne Slovenije, prisostvoval pa ji je tudi generalni sekretar CK KPJ Josip Broz Tito.

OD ŽIVE SLOVENCI

SESTAVLJA: VITAN MAL
RIŠE: MATJAŽ SCHMIDT

V službi celjskih grofov

352. Urh je takoj po očetovi smrti preselil bogastvo v Mestni grad. Luko je še naprej obdržal v službi Celjskih, Bertold pa je tako že ves čas potoval z njim. Slaba volja zaradi samovolje nemške gospode je kmalu spuhtela, saj so isti gospodje poslali glasnika v s prošnjo, naj se Urh kar najhitreje odpravi k Ladislavu. »Eizinger je postal preveč samovoljen,« se je smehljal Urh. »Pa tudi celjsko zlato jim diši.« Kako prav je imel, je Bertold potrdil ob svoji vrnitvi. »Bojim se, da se za Celjane vse skupaj ne bo dobro izteklo,« je zamišljeno dejal.

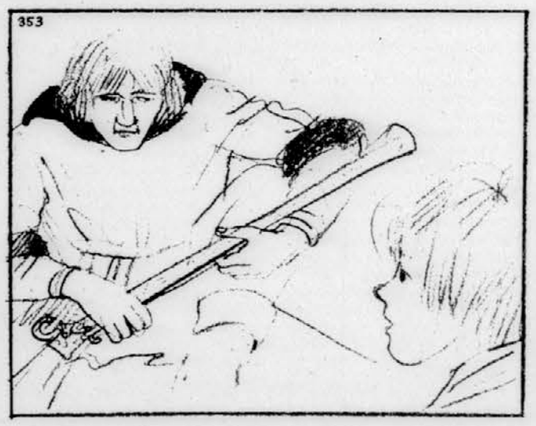

353. Eno svojih redkih prostih uric je posvetil sinu. »Mogočni Hunyadi je iztrgal Turkom Beli grad, vendar pa ga je napadla vojaška bolezen in je pred mestom umrl. Naš Urh je Hunyadijevemu sinu Laszlu predlagal, da ga je pripravljen posinoviti, in fant ga res vabi v Beli grad...« Med govorjenjem je čistil puško, ki je med njegovo odsotnostjo zarjavela. Mimogrede je oštel Luko, ker sam ni malo bolj mislil nanjo. Morda je slutil, da bo puško kmalu potreboval.

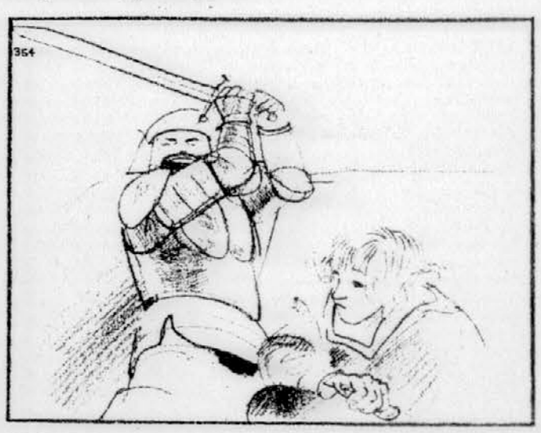

354. Luka se je pozneje še večkrat spomnil očetovega dvoma o srečnem koncu Urhovega obiska pri zahrbtnem Laszlu. Res so mu nastavili past. Szekely je z mečem pobil zadnjega celjskega grofa, Vitovec pa je le z grožnjo dosegel, da je Hunyadi izpustil Ladislava. Mladi kralj je potem pospremil stričevo truplo velik del poti. V Pragi je dal Hunyadija in Szekelyja zapreti in nato obglaviti, vendar s tem ni mogel obuditi Urha. Luka in Bertold sta ostala brez gospodarja...

FESTIVAL LJUBLJANA

TOREK, 29. junija in
SREDA, 30. junija, ob 20. uri – (Viteška dvorana Festivala) – Tone Fornezzi-Tof: OBČINSKI SVETNIK JOSEF SVEJK. Izvaja Janez Hočevar-Rifle.
Vstopnice v prodaji od 11. do 13. ure ter uro pred začetkom pri blagajni Festivala.

CANKARJEV DOM

Kulturni in kongresni center
Trg revolucije 2, Ljubljana
PREDVEŽJE VELIKE DVORANE

Vpisovanje abonmajev Slovenske filharmonije in Cankarjevega doma za koncertno sezono 1982/83 do 3. julija od 9. do 12. ure in od 15. do 18. ure

SREDNJA DVORANA

Izbor najboljših filmov 5. svetovnega festivala animiranih filmov, ki je bil od 21. do 25. junija v Zagrebu.
SREDA, 30. junija ob 20. uri. Nagrajeni filmi:
Pot k sosedu (Nedeljko Dragić, Jugoslavija), »E« (Bretislav Pojar, Kanada), Izgubljeni svet (Antti Kari, Jukka Ruohomaki, Finska), Ptiček prašiček (Richard Condie, Kanada), Objemi me (Sam Weiss, ZDA), Brez razburjanja (Tamas Baksa, Madžarska), Arena (Zoltan Szilagy, Madžarska), Premiera v sredo (Barrie Nelson, ZDA), Težak prehod (Dennis Pies, ZDA), Mesec, mesec, mesec (Viviane Elnecave, Kanada), Aktualni dogodki (Bruce Woodside, ZDA), Zanos Franka N. Steina (Georges Schwizgebel, Švica), Rdeča kapica (Cassandra Einstein, ZDA).
ČETRTEK, 1. julija, ob 20. uri.
Izbor filmske kritičarke Stanke Godnič:
Dan, ko sem nehal kaditi (Nedeljko Dragić, Jugoslavija), Opica lovi mesec (Zhou Kequin, Kitajska), Projekt (Jiři Barta, ČSSR), Dilema (John Halas, Velika Britanija), Najvažnejše (Ishu Patel, Kanada), Lovska sezona (A. Viken, ZSSR), Svoboda po ameriško (K. Taleghani, Iran), Samo sprehod (Ravi N. Swami, Velika Britanija), Garaža (Lubomir Benes, ČSSR), Opice (Rumen Petkov, Bolgarija), Instant seks (Graeme Jackson, Velika Britanija), Bodi sebičen (Yoji Kuri, Japonska), Filminuto št. 1 (Juan Padron, Kuba).
PETEK, 2. julija, ob 20. uri: nastop izseljenskih kulturno-glasbenih skupin.
Nastopajo: Moški pevski zbor »Triglav« iz Sydneya, Moški pevski zbor slovenskega socialnega kluba »Jadran« iz Melbourna, Folklorna skupina slovenskega društva Sydney, Slovenski harmonikarski klub iz Fontane, California in Zahodno pensilvanska harmonikarska skupina iz Pittsburgha.
Večeri glasbenih filmov ob 20. uri:
PONEDELJEK, 5. julija: HELLO DOLLY v režiji Geneja Kellyja in z Barbro Streisand v glavni vlogi.
TOREK, 6. julija: TA VRAŽJI JAZZ v režiji Boba Fosseja.
SREDA, 7. julija: QUADROPHENIA – angleški rock film, »posnet« po slavni plošči ansambla The Who.
ČETRTEK, 8. julija: ČAROBNA PIŠČAL, filmska opera kot jo je za film posnel Ingmar Bergman.
PETEK, 9. julija: FANTAZIJA, znamenito prelitje klasične glasbe v risani film iz Disneyevih studijev.
Izbor bo skušal predstaviti razvoj žanrov v glasbenem filmu, hkrati pa bomo ob tehničnih možnostih Srednje dvorane poskusili pripraviti kar najboljšo tonsko reprodukcijo glasbe na filmskem traku.
Možnost nakupa bloka vstopnic za vse večere.

SEJNA DVORANA I

TOREK, 29. junija, ob 11. uri predstavitev knjižne novosti Založbe Obzorja: dr. Zdenko Rotar, Vera in nevera v Sloveniji (1968–1978); dr. Marko Kerševan: Cerkvena religioznost. Vstop je prost. Vabljen.
PETEK, 2. julija ob 11. uri – predstavitev novosti Pomurske založbe: Evgen Jurič, Leva dlaka je Jaka in Bogdan Novak, Na drugi strani Ljubljanice. Vstop je prost.
Vstopnice so v prodaji pri blagajni Cankarjevega doma v Eomonskem prehodu, vsak dan (razen nedelje), od 9. do 14. in od 17. do 19. ure, oziroma do začetka predstave. Rezervacije po telefonu 222-815.

GLEDALIŠČA

MALA DRAMA SNG
(vhod iz Igriške ulice)

TOREK, 29. junija, ob 21. uri – TIŠINA OSMEGA JUTRA (Predstava poezije Edvarda Kocbeka). Nastopajo: Štefka Drolc, Kristijan Muck, Jerica Mrzel, Aleš Valič in Igor Samobor. Vstopnice pri blagajni Drame od 11. do 12. ure in uro pred začetkom (tel. 221-462, 221-492). Ponovitev še v sredo, 30. junija ob 21. uri! Izven abonmaja (tudi konto).

OPERA IN BALET
SNG LJUBLJANA

ČETRTEK, 1. julija, ob 20.30 – J. Strauss: ROSALINDA – balet
SOBOTA, 3. julija: ob 19. uri – J. Strauss: ROSALINDA – balet
V okviru 30. mednarodnega poletnega festivala bo v ljubljanski Operi v četrtek, 1. julija (in v soboto, 3. julija) njen baletni ansambel izvedel celovečerni balet »ROSALINDA«, prirejen po znani Straussovi opereti »Netopir«. To zanimivo uprizoritev je zasnoval in naštudiral z našimi plesalci uglednі angleški koreograf Ronald Hynd s sodelovanjem glasbenega priredite1ja Johna Lanchberyja in scenskega oblikovalca Petra Dochertyja, ki je balet tudi kostumsko opremil. Glasbeni vodja predstave je dirigent Milivoj Šurbek, v glavnih vlogah pa bodo plesali naši odlični plesalci, kot so: Mojmir Lasan, Magda Vrhovec, Lane Stranič, Vojko Vidmar, Danila Švara, Judit Muranyi, Mijo Basailović, Vlasto Dedović in drugi. Blagajna je odprta vsak dan – razen nedelje – od 10. do 12. ure in dve uri pred predstavo. Informacije in rezervacije po telefonu (061) 214-180.

KONCERTI

SLOVENSKI OKTET in organist HUBERT BERGANT izvajata v sredo, 30. junija, ob 20.30 v ljubljanski stolnici koncert renesanse, baroka, pravoslavne liturgije in črnskih duhovnih pesmi.
Predprodaja vstopnic pri GLOBTOURU v poslovalnicah Maximarket in Gosposvetska 4 ter uro pred pričetkom koncerta v stolnici.

KINO

SPORED ZA TOREK
KINOTEKA, Miklošičeva c. 28: am. barv. film HOUDINI. Režija: George Marshall. Gl. vl.: Tony Curtis, Janet Leigh, Torin Thatcher, Sig Eumann. Predstavi ob 16. in 18. uri.
Jugosl. film NARODNI POSLANEC. Režija: Stole Janković. Gl. vl.: Petre Prličko, Mija Aleksić, Pavle Vujisić, Mira Stupica in drugi. Predstava ob 20. uri.
Prodaja vstopnic uro pred prvo predstavo. Prosimo cenjeno občinstvo, da ne zamuja predstav!
KINO UNION: NI PREDSTAV – OBNAVLJAMO DVORANO!
(Pripravljamo premiero ameriške filmske komedije »Vojak Benjamin« režiserja Howarda Žiefa z Goldie Hawn v glavni vlogi)
KINO KOMUNA: ob 15., 17. in 19. uri – danes zadnjikrat! – novi domači barvni film GREMO NAPREJ (Idemo dalje), ki bo premierno prikazan na bližnjem festivalu v Puli! Prod.: Centar film, 1982. FEST 82! Glasba: Dušan Karulović. Kamera: Božidar Nikolić. Scenarij: Slobodan Stojanović. Režiser: Zdravko Šotra. Glavne vloge: DRAGAN NIKOLIĆ, Ena Begović, Bata Živojinović, Danilo Stojković, Pavle Vujisić in drugi. Brez predfilma! Zadnjikrat!
Ob 21. uri – V SPOMIN NA DUŠO POČKAJ, veliko slovensko filmsko igralko – slovenski film PLES V DEŽJU po novelah Dominika Smoleta Črni dnevi in en beli dan. »Zlata Arena« 61 za najboljšo glavno žensko vlogo na puljskem festivalu! Prod.: Triglav film, 1961. Kamera: Janez Kališnik. Glasba: Bojan Adamič. Scenarij in režija: Boštjan Hladnik. Glavne vloge: DUŠA POČKAJ, Miha Baloh, Ali Raner in drugi.
Ob 10. uri MATINEJA: franc. barv. film »ŽENSKOST« (Clair de femme) z ROMY SCHNEIDER in Yvesom Montandom v glavnih vlogah.
KINO BEŽIGRAD: PREMIERA – japonski barvni WS znanstveno-fantastični akcijski film SPOROČILO IZ VESOLJA (Message from Space). Prod.: Toho, 1980. Scenarij in režija: Kinji Fukasaku. V glavnih vlogah: Vic Morrow, Sonny Chiba, Phill Casnoff, Peter Lee in drugi. Brez predfilma! Predstave ob 16., 18. in 20. uri.
(Naslednji film: italijanska erotična komedija »Dekle za oddih« z Anamarijo Rizzoli v glavni vlogi)
KINO TRIGLAV: AVALA PRO-FILM IN NJENE USPEŠNICE – ameriški barvni western JEZDEC NA STRANPOTI (Ride A Crooked Trail). Scenarij in režija: Jesse Hibbs. Glavne vloge: AUDIE MURPHY, Gia Scala, Walther Matthau, Henry Silva in drugi. Filmske novice št. 25. Predstave ob 16., 18. in 20. uri.
KINO VIČ: francoski barvni VV film, komedija NISMO ANGELI, ONE PA TUDI NE (On nest pas des anges... elles non plus). Prod.: Gaumont, 1980. Glasba: Mort Schuman. Kamera: Daniel Gaudry. Scenarij in režija: Michel Lang. Glavne vloge: Sabine Azema, Pierre Vernier, Henri Courveaux in drugi. Brez predfilma! Predstave ob 16., 18. in 20. uri.
KINO ŠIŠKA: PREMIERA – angleški barvni akcijski pustolovski film NAPAD NA PLOŠČAD JENNIFER (North Sea Hijack). Prod.: Universal, 1980. Glasba: Michael J. Lewis. Kamera in posebni efekti: Tony Imi. Scenarij: Jack Davies. Režiser: Andrew V. McLaglen. V glavnih vlogah: ROGER MOORE, James Mason, Anthony Perkins in drugi. Brez predfilma! Predstave ob 16., 18. in 20. uri.
(Naslednji film: hongkonški karate-film Zmaj, mladi gospodar)
KINO SLOGA: danska erotična komedija SEKS V 100 LEKCIJAH. Režija: Annelis Meinecke. Igrajo: Anne Grete, Ib Mossin in drugi. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri. Otrokom ne dovolimo ogleda filma! Zadnjikrat!
OTROŠKI KINO MOJCA: NORČIJE RACMANA JAKE, ameriške risanke. Predstavi ob 16. in 17.30.
KINO NARODNI DOM – LOGATEC: am. drama NOČNE IGRE, ob 20.15.
KINO RADIO – JESENICE: am. barv. film OKTAGON, ob 17. in 19. uri.
KINO PLAVŽ – JESENICE: am. barv. film PLAZ, ob 18. in 20. uri.
KINO CENTER – KRANJ: ital.-franc. barv. erot. kom. RAJ ZA KAMIONARJE, ob 16., 18. in 20. uri. Režija Jean Marie Pollardy.
KINO STORŽIČ – KRANJ: am. western film JEZDECI MAŠČEVALCI (KINOTEKA), ob 16., 18. in 20. uri. V gl. vl.: Randolph Scott.
KINO TRŽIČ: nem. barv. pust. western film OLD FIREHAND, ob 18. in 20. uri.
KINO DOM KAMNIK: franc. barv. kom. KRALJ ZAPELJIVCEV, ob 18. in 20. uri. Igrajo: Francis Perrin, Maria-Christine Dasuard.
KINO RADOVLJICA: am. barv. film LOVEC NA JELENE, ob 20. uri.
KINO BLED: hongkon. barv. film NEPREMAGLJIVI SAOLIN, ob 20. uri.
KULTURNI CENTER – DELAVSKI DOM – ZAGORJE OB SAVI: ital. barv. film pustol. kom. BARŽUNASTI PRSTI, ob 18. uri.
Nem. barv. erot. film PACIFIK BANANA, ob 20. uri. Film ni primeren mladini do 15 let.
KINO DELAVSKI DOM – TRBOVLJE: am. barv. CS film GLASBE NI NIKOLI DOVOLJ, ob 18. in 20. uri.
KINO SVOBODA II – TRBOVLJE: am. krim. kom. ČLOVEK – ŽENA IN BANKA, ob 17. in 19. uri.
KINO BREŽICE: holand. barv. film KASKADERJI IN ROCKERJI, ob 20. uri.
KINO ČRNOMELJ: angl. pustol. film LEDENI PEKEL, ob 20. uri.
KINO ROG. SLATINA: am. pustol. film ANGELI PEKLA, ob 17. in 20. uri.
KINO ŠMARJE PRI JELŠAH: NI FILMSKE PREDSTAVE!
KINO PARK – MURSKA SOBOTA: zah.-nem. barv. VV film SKRIVNOST INDIJANSKEGA ZLATA, ob 18. in 20. uri.
KINO SOČA – NOVA GORICA: am. film JACK LONDON KOPAČ ZLATA, ob 17., 19. in 21. uri.
KINO SVOBODA – ŠEMPETER PRI GORICI: am. film BEG NA DIVJI ZAHOD, ob 18. in 20. uri.

RADIO MARIBOR

7.30 Danes za vas; 8.00 Poročila; 8.05 Obvestila, zabavna glasba in EP; 8.35 Za razvedrilo igrata instrumentalni oktet Toneta Neuvirta – pojeta Štefan Kunštek in Ida Nedog – in ansambel Jožeta Krežeta, pojeta Helena Vergles in Rudi Trojner; 14.00 Novice; 14.05 Turistični napotki v nemškem jeziku; 14.15 Obvestila, zabavna glasba in EP; 14.25 Napevi, ki jih radi poslušamo; 14.40 Naši zbori – moški zbor Polskava, vodi Ivan Kutnjak; 15.30 Prijetno popoldne vam želijo; 16.00 Danes; 17.00 Zabavna glasba; 17.30 Mladi – mladim; 18.00 Sotočje; 18.45 Mladina poje – mladinski zbor osnovne šole Rado Iršič, Mislinja vodi Tone Gašper

RADIO ŠTUDENT

11.00 Zagrevanje; 12.00 Tolpa bumov: Clock Dva – White Sarls in Black Suits; 12.30 Jazz; 13.30 Osrednje informacije; 15.00 Izklop

OBVESTILA

Zveza kulturnih organizacij Domžale vabi na koncert Tria Lorenz, ki bo danes ob 20. uri v baročni cerkvici v Grobljah pri Domžalah. Na sporedu bodo dela Josepha Haydna in Bedřicha Smetane.

29-4786

ŽELEZNIŠKO GOSPODARSTVO LJUBLJANA obvešča potnike, da od 1. julija vlak 260, ki odpelje iz Zagreba ob 23. uri in 50 minut proti Ljubljani, Trstu, Rimu, ne bo več stal na postajah Krško in Pivka; vlak 261, ki odpelje ob 23. uri in 52 minut iz Trsta proti Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, pa na postaji Pivka.

29-193

plesna šola KAZINA
TEL.: 214-348 TRG OSVOBODITVE 1

TEL.: 214-348, TRG OSVOBODITVE 1,
»EVROPA PLEŠE«
Oglejte si veliko mednarodno prireditev z udeležbo najboljših parov iz: Avstrije, Avstralije, Nizozemske, Italije, Norveške, Švice, Anglije, ZRN in Jugoslavije.
30. 6. ob 20. uri – Festivalna dvorana Ljubljana
1. 7. ob 20. uri – dvorana Golovec Celje
3. 7. ob 20.30 – Avditorij Portorož

zavod tivoli

CENTRALNO KOPALIŠČE TIVOLI
bo zaprto do 6. 9. 1982.

ZLATI KLUB – SAVNA
bo zaprt od 11. 7. do 6. 9. 1982.

BOWLING
bo zaprt do 30. 8. 1982.

TENIS IGRIŠČA
so odprta vsak dan, od 6. do 20. ure. Tisti, ki nimajo permanentnih izkaznic, lahko uporabljajo igrišča od ponedeljka do sobote, od 6. do 12. ure, ob nedeljah od 6. do 20. ure.

MINI GOLF
obratuje od ponedeljka do petka, od 14. do 21., v soboto in nedeljo od 10. do 21. ure.

AVTODROM IN VRTILJAK
obratuje vsak dan, od 8. do 20. uri.

Za vaše malčke prodajamo:
- otroške vozičke
- avtomobilske sedeže
- torbice za nošenje
- ležalne stolčke za dojenčke
- oblačila za dojenčke
- opremo za dojenčke
- program chicco

baby und kind
Celovec (Klagenfurt) Bahnhofstr. 18
SWA

DEŽURNI ZDRAVNIK

LJUBLJANA

1. Nujna ambulantno-medicinska pomoč v Ljubljani za odrasle neprekinjeno v Urgentnem bloku Kliničnega centra (vhod iz Bohoričeve ulice): Za otroke in mladino do 15. leta starosti
– ob delavnikih čez dan v otroških in šolskih dispanzerjih zdravstvenega doma Ljubljana
– ponoči od 19. do 7. ure, ob nedeljah in praznikih v pediatrični dežurni ambulanti – Pediatrične klinike – Vrazov trg 1. tel.: 310-246.
2. Za nujno zdravniško pomoč na domu kličite po tel.: 323-060. V primeru življenjske nevarnosti ali ogroženosti pa tel. št. 94. Za otroke in mladino do 15. leta starosti se ob delavnikih od 7. do 19. ure obračajte na otroške in šolske dispanzerje Zdravstvenega doma Ljubljana. Pediatrična dežurna ambulanta od 19. do 7. ure, ob nedeljah in praznikih pa bo zagotavljala le v izjemnih primerih prevoz otrok z reševalnim vozilom v ambulanto. V takem primeru kličite po tel. 323-060.
3. Prebivalci občine Grosuplje – Ivančna gorica kličejo za nujno zdravniško pomoč na domu po tel. 783-039 ali 783-006, v odsotnosti zdravnika od 19. do 7. ure zjutraj, ob nedeljah in praznikih pa po tel. št. 94.
4. Nočna, nedeljska in praznična zobna ambulanta je v prostorih enote za zobozdravstveno varstvo Nebotičnik – TOZD Center, v drugem nadstropju, Kidričeva 1.
Ambulanta nudi pomoč v nujnih primerih in to vsak dan od 20. do 6. ure zjutraj naslednjega dne, ob nedeljah in praznikih pa ves dan.
»Klic v duševni stiski« deluje od 19. do 7. ure naslednjega dne. Kličite po tel. (061) 313-715.

MARIBOR
ZD Maribor, Ulica talcev 5, telefon 22-222

V mestu: dr. Djordje Radić, okoliška dežurna služba: dr. Gregor Drnovšek in dr. Anton Kolar-Sluga, ambulantna dežurna služba: dr. Jožica Gamse, pediatrična dežurna služba: dr. Katarina Koražija.

DEŽURNA LEKARNA

LJUBLJANA
Centralna lekarna, Prešernov trg 5.
MARIBOR
Nočna in nedeljska dežurna lekarna: Lekarna Glavni trg 29.

KOMPLETNE selitve pohištva, strojev, blagajn, kiper prevozi, prevozi iz tujine. Zanesljivi. Tel. (061) 342-420. **PR-PT-112297-165**

KOMPLETNE selitve, montaža, demontaža pohištva, drugi prevozi za zasebni in družbeni sektor opravljam. Telefon (061) 268-006. **PR-PT-113101-165**

ZVEDELI SMO...

za ugodne nakupe na pultih posebnih prodaj v kletni etaži

Emonine Trgovske hiše maximarket.
Ta teden lahko kupujete ženske, moške in otroške bombažne majice, bombažne otroške kratke nogavice in dokolenke ter moške nogavice. Prodajajo še dekliške komplete iz enobarvnega bombažnega blaga. Komplet sestavljata obleka in bluzica s kratkimi rokavi, velikost pa je za 12 let. Cena: 200 din.

Ženske bombažne obleke z naramnicami so po 450 din, svilene s kratkimi rokavi (do št. 42) pa po 550 din.

Posebna zanimivost je preurejena prodajalna v kletnem prehodu (ob vhodu v kletno etažo), kjer lahko kupite boljše bomboniere, čokolade, razne sladkarije, boljše pijače in nekaj posebnih živil v pločevinkah. Vse je primerno za darilo ali pogostitev vaših prijateljev. Marsikaj lahko kupite tudi mimogrede.

29-97

jana
SLOVENSKA DRUŽINSKA REVIJA

Komisija za delovna razmerja

Ekonomsko administrativnega šolskega centra Kranj

objavlja prosta dela in naloge (za nedoločen čas)

učitelja ekonomskih predmetov

Kandidat za dela in naloge mora imeti visoko izobrazbo ekonomske smeri. Pisne prijave z dokazili pošljite v 15 dneh na naslov: Komisija za delovna razmerja ekonomsko administrativnega šolskega centra Kranj, Komenskega 4.

29-4974

MERKUR – trgovina in storitve, n. sol. o., Kranj, Koroška c. 1

po sklepih samoupravnih organov in v skladu s samoupravnimi splošnimi akti

A.
razpisuje
za 4-letni mandat
dela in naloge

DIREKTORJA TOZD Zunanja trgovina, n. sub. o., Kranj

s sedežem v Kranju, Gregorčičeva 8, kjer poleg splošnih, z zakonom določenih pogojev, zahtevamo izpolnjevanje naslednjih posebnih pogojev:
– visoko ali višjo strokovno izobrazbo ekonomske, organizacijske ali tehnične smeri
– pet let delovnih izkušenj pri odgovornih delih in nalogah
– strokovni izpit za opravljanje zunanjetrgovinskih poslov
– organizacijske sposobnosti za vodenje
– moralnopolitične vrline
in

B.
oglaša
naslednja dela in naloge v delovni skupnosti Skupne službe:

1. **vodenje službe raziskovanja tržišč**
2. **samostojno raziskovanje tržišč**
3. **vodenje službe nabavno prodajne politike**
4. **samostojna priprava predlogov nabavnoprodajne politike**
5. **vodenje interne kontrole**
6. **kontroliranje nalog poslovnega procesa**
7. **vodenje službe za organizacijo poslovanja**
8. **samostojno projektiranje in uvajanje organizacijskih sprememb**
9. **samostojno programiranje in organiziranje obdelav**
10. **pripravnika v centru za avtomatsko obdelavo podatkov**

Pogoji:
Za vsa dela in naloge pod 1. do 9. poleg splošnih pogojev zahtevamo še:
– 3-5 let delovnih izkušenj
– 3-mesečno poskusno delo
Poleg tega pa še:
pod 1. in 7.
– visoka ali višja šolska izobrazba ekonomske ali organizacijske smeri
pod 2.
– visoka šolska izobrazba ekonomske smeri
pod 3. in 4.
– visoka šolska izobrazba ekonomske ali komercialne smeri
pod 5. in 8.
– visoka šolska izobrazba ekonomske ali organizacijske smeri
pod 6.
– višješolska izobrazba ekonomske ali organizacijske smeri
pod 9.
– visoka šolska izobrazba organizacijske ali ekonomske smeri
– opravljen IBM test in znanje programskih jezikov
Za dela in naloge pod 10. pa zahtevamo:
– visoka šolska izobrazba ekonomske, komercialne, elektro ali matematično računalniške usmeritve
Prijave s kratkim življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju pogojev razpisa in oglasa pošljite v 15 dneh po objavi na naslov: MERKUR – trgovina in storitve, n. sol. o., Kranj, Koroška c. 1, kadrovsko-socialna služba (pri razpisu z oznako »za razpisno komisijo«)
Kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po sprejemu sklepa o izbiri

28-4946

OBVESTILO

Delovna organizacija »Alkaloid« – kemična, farmacijska in kozmetična industrija Skopje obvešča svoje poslovne partnerje

da bo od 1. julija 1982 vsa opravila prodaje opravljala novo ustanovljena TOZD »Alkaloid – Komerc«

Vse denarne obveznosti do Alkaloida morajo dolžniki poravnati od 1. julija naprej preko žiro računa TOZD – »Alkaloid – Komerc« št. 40100-833-320 pri Službi družbenega knjigovodstva Skopje.

Vsa morebitna pojasnila lahko dobite po tel. (091) 261-118 ali po teleksu YU ALKAID 51213,51104 in 51440.

29-4972

Komunalno podjetje Domžale, n. sol. o., 61230 Domžale, Ljube Šercerja 4

objavlja naslednja prosta dela in naloge:

1. **Vodje gradbišč**
2. **Vodje eksploatacije dolomita**
3. **Voznika kat. C – traktorista**
4. **Voznika kat. C – 2 delavca**
5. **Tehnološkega delavca**

Pogoji za zasedbo:
pod 1. – gradbeni tehnik – nizke gradnje s strokovnim izpitom, 2 leti delovnih izkušenj kot vodja gradbišč
pod 2. – rudarski tehnik s strokovnim izpitom ali gradbeni tehnik, ki bi opravil strokovni izpit iz rudarske smeri
pod 3. in 4. – voznik kategorije C
pod 5. – PK ali NK delavec z voljo do priučitve v pleskarskih nalogah

Delovna razmerja pod 1., 2., 3. in 5. sklepamo za nedoločen čas, s polnim delovnim časom, pod 4. pa za 6 mesecev. Poskusno delo traja 2 meseca. Prijave sprejemamo v 15 dneh po objavi. Obvestila o izbiri bomo poslali v 7 dneh po izbiri.

28-4932

VZGOJNO VARSTVENI ZAVOD H. CH. ANDERSEN, LJUBLJANA, Rašiška 7

Komisija za delovna razmerja objavlja dela in naloge:

– za nedoločen čas:

1. **vzgojiteljice – 2 delavki**
2. **varuhinje – s polnim del. časom – 1 delavka**
3. **varuhinje – z nep. del. časom (4 ure) – 3 delavke**
4. **kuhinjske pomočnice – 1 delavka**
5. **perice – 1 delavka**
6. **čistilke – 1 delavka**

– za določen čas:

7. **vzgojiteljice – 3 delavke**
8. **varuhinje – s polnim del. časom – 1 delavka**
9. **varuhinja – z nep. del. časom (4 ure) – 1 delavka**

Pogoji:
– pod 1. in 7.: vzgoj. srednja šola
– pod 2., 3., 8. in 9.: dopolnjena starost 18 let, zaželena šola za varuhinje
– pod 4.: PK kuharica
– pod 5.: osnovna šola z znanjem šivanja
Poskusno delo po določilih našega Pravilnika o delovnih razmerjih.
Nastop dela po dogovoru, (pod 7. predvidoma od 20. 10 do 10. 11. in 1. 12. 1982 do 1. 9. 1983).
Zaželeno je, da prijave prinesete osebno v 15 dneh po objavi.

29-4979

ČGP DELO TOZD PRODAJA

vabi

RAZNAŠALCE, RAZNAŠALKE

za dostavo jutranjika DELO na dom na območju LJUBLJANE, ZALOGA, LJUBLJANA-TOMAČEVO
Če želite delati le nekaj ur dnevno in biti za svoje delo
dobro nagrajeni

pošljite svoje ponudbe ali se osebno zglasite v TOZD PRODAJA – dostava, Titova 35, tel. 315-366.

29-1368

INTERTRADE

INTERTRADE podjetje za mednarodno trgovino, n. sol. o., LJUBLJANA, Moša Pijadejeva 29

DELAVSKI SVET TOZD ZASTOPSVO IBM

razpisuje
po 106. do 111. členu Statuta TOZD, v skladu z določili Pravilnika o delovnih razmerjih in drugih samoupravnih aktov TOZD ter po sklepu 3. redne seje DS dne 27. 5. 1982

delovne naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostjo

VODENJE VELIKE POSLOVNE ENOTE V LJUBLJANI

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati še naslednje:
– končana ekonomska ali pravna fakulteta in 5 let delovnih izkušenj, od tega 2 leti pri ekonomskih opravilih s tujino
ali
druga popolna visoka izobrazba in 5 let delovnih izkušenj, od tega 3 leta pri zunanjetrgovinskih opravilih oziroma vseh 5 let pri drugih ekonomskih opravilih
– IBM izobrazba
– opravljen strokovni izpit za samostojno delo pri zunanjetrgovinskih opravilih
– aktivno znanje angleščine

Od kandidatov zahtevamo, da imajo organizacijske sposobnosti, aktiven odnos do razvijanja samoupravne socialistične ureditve, odgovoren odnos do gospodarjenja z družbenimi sredstvi ter pravilen odnos do dela in sodelavcev

Mandat traja 4 leta
Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: INTERTRADE – Kadrovska služba, 61000 Ljubljana, Moša Pijadejeva 29, s posebno oznako – »ZA RAZPISNO KOMISIJO TOZD Zastopstvo IBM«.

Nepopolnih prijav razpisna komisija ne bo obravnavala.
Prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

29-4975

Alistair Maclean

TEMNI KRIŽAR

49. nadaljevanje

Znanstvenikov nisem nadlegoval s tem, koliko so sodelovali pri oglasih v Telegraphu. Očitno so morali. Pri tako tajnem projektu si vlada res ni mogla dovoliti, da bi hkrati in nenadoma brez pravega pojasnila izginilo osem najbolj vidnih britanskih znanstvenikov. Izbrali so jih že davno prej, oglas pa naj bi samo kril njihov odhod. Zagotoviti so hoteli, da ne bi kdo kaj preveč spraševal. Zato je bilo tudi pametno, da so vzeli žene s seboj. Nihče se ni odselil brez žene.

Ker je šlo za vladni projekt, je Raine očitno vse vedel. Verjetno je tudi sam poskrbel za kritje. Razmišljal sem, kako sem nasedel njegovi zgodbi in ga preklinjal.

Raine pa jo je seveda potreboval. Po svojih naštetih zvezah je verjetno odkril ali pa sumil, da žene znanstvenikov, ki so šli na Vardu, niso več na svojih domovih v Avstraliji. Najbrž je moral sklepati, da so ujetnice ali pa talke.

Najbrž pa ni mogel vedeti, da so na otoku Vardu. Najbrž si je Raine z umorjenim Witherspoonom izmislil, da bi proglasili Vardu zaradi arheoloških najdb za prepovedano območje. Ni bilo pomembno, ali so bile najdbe prave ali ne. Vardu bi bil najbrž res zadnji kraj, kjer bi Raine iskal žene.

Tako me je poslal iskat pogrešane znanstvenike, v resnici pa je hotel, da bi Marie našla pogrešane žene. Odkrila bi jih po njegovem tako, da bi prišla v enak položaj in zaradi istih razlogov. Če bi se meni le za hip posvetilo, za kaj gre, je bil prepričan, da me ne bi nikoli pridobil za to. Vedel je, kaj mislim o metanju žensk volkovom. Namesto da bi šla Marie za okras z menoj, sem šel jaz njej v okras. Zdaj sem se spomnil, kako mi je govoril, da je mnogo bolj izkušena od mene. Najbrž naj bi ona pazila name in ne obratno. Spraševal sem se, koliko je o tem vedela Marie in če je sploh kaj vedela.

Ta trenutek se je vrnila Marie. Posušila se je in počesala, oblečena pa je bila v hlače in majico, ki se je je oprijemala ravno toliko, da se je videlo, da ni bila namenjena zanjo. Nasmehnila se mi je, jaz pa sem ji nasmešek precej mehanično vrnil. Vse bolj sem jo sumničil, da ve, v katerem grmu tiči zajec. Morda sta me imela tako ona kot Raine za amaterja, ki ima pač srečo. Pri tem delu pa amaterjem niso zaupali. Tudi tistim ne, ki imajo srečo. Pa me ni toliko bolelo pomanjkanje zaupanja, pač pa, da me je imela, če sem prav sklepal, za norca. In če me je imela za norca glede tega, me je imela lahko tudi glede česa drugega. Bil sem utrujen in slaboten, ta misel pa me je pekla v možganih. Gledala me je s takim izrazom na obrazu, kot sem si vedno želel, da bi me gledal kdo, ki bi bil njej podoben. Začutil sem, da me ni imela za norca. Začutil sem za dve sekundi. V tem času sem se namreč spomnil, da je preživela pet let v eni najbolj nevarnih služb na svetu prav zaradi tega, ker je znala imeti vselej vsakogar za norca.

Pravkar sem ji hotel zastaviti nekaj zvitih vprašanj, ko je prišel k meni dr. Hargreaves. Drugi so stopicali za njim. Vsi so bili zelo zaskrbljeni in se jim je to tudi videlo.

»Govorili smo in ne dvomimo več, da so naše žene ujete in v veliki nevarnosti,« je začel Hargreaves brez uvoda. »Zdaj so naše žene naša edina skrb. Kaj nam predlagate?« Zelo se je obvladoval, izdajale pa so ga stisnjene ustnice in trdno sklenjene roke.

»Prekleto!« Upokojeni mesar je imel že spet cvetoč obraz. »Rešili jih bomo!«

»Seveda,« sem dejal. »Rešili jim bomo. Kako?«

»No ...«

»Glejte, tri možnosti so. Lahko pustimo Kitajce, da predro rov, potem pa se nas nekaj splazi tja, na drugi konec otoka rešit vaše žene. Kaj potem? Hewellovi klavci bi bili ta čas že pri mornarjih in ob vsem spoštovanju do mornarice mislim, da bi bilo tako, kot če bi spustil volkove med piščance. Ko bi podavili piščance, bi nas pogrešili. Vrnili bi se, da bi opravili z nami in z vašimi ženami. Lahko se postavimo k izhodu rova in jih ne pustimo ven. Samo kakšno uro bodo potrebovali, da se vrnejo po vaše žene in jih uporabijo za ščit ali pa jim pritisnejo puške na tilnik in nas prisilijo položiti orožje.«

Naredil sem kratek premor, da bi lahko razmislili, vendar me je pogled na napete obraze prepričal, da so že premislili. Gledali so me, kot da me ne marajo preveč, ampak najbrž niso marali tistega, kar sem jim pripovedoval.

»Rekli ste, da je še tretja možnost,« me je pritisnil Hargreaves.

»Da.« Vstal sem. »Žal mi je poročnik Anderson. Ne morem več čakati vašega poveljnika. Preveč časa smo že zapravili. Še tretja možnost je in edina izvedljiva. Takoj, ko bodo vdrli skozi steno oziroma takoj, ko jih bomo slišali, da vdirajo, nas bo nekaj, trije ali štirje, odšlo z orodjem za odpiranje ključavnic in z orožjem s čolnom okoli na južno stran otoka. Upajmo, da bomo dobili vaše žene, preden bo Witherspoonu ali Hewellu prišlo na misel poslati ponje in jih uporabiti za talke. Upam, da mornarica ni več odvisna od jader in vesel. S hitrim motornim čolnom bomo tam v petnajstih minutah.«

Leonore Fleischer

TEK JE MOJE ŽIVLJENJE

35. nadaljevanje

Zaslišal se je strel, nad štarterjevo glavo se je prikazal oblaček in šestdeset tekmovalcev, med njimi Michael Andropolis, se je odtrgalo od zemlje.

Michaelu je v zadnjem tednu uspelo pridobiti minuto v prvi in minuto v zadnji uri teka. Pospešil je ritem, ki se ga je držal sicer, in tako je zdaj vedel, da je pripravljen, da bolje ne bi mogel biti. Kako je opravil nalogo, bo kmalu jasno.

Tekmovalci so zapustili stadion in se spustili v tek po bostonskih ulicah. Na pločnikih je kot živa meja stalo na tisoče gledalcev in bodrilo tekače. Promet so preusmerili in pred prvo skupino je vozila motorizirana patrulja, ki je morala odganjati goreče navijače. V uradnem avtomobilu, ki je vozil vštric s tekači in v katerem so sedeli člani olimpijskega odbora za maraton, je bil tudi trener Walker.

Maraton je na začetku čista radost. Ljudje so sveži, polni poleta, samozavestni. Občinstvo je polno občudovanja in oboževanja. Človek bi mislil, da so maratonci tu zato, da bi s svojim naprezanjem odkupili lenobnost in mlahavost tudi najbetežnejšega od gledalcev, ki se obnašajo, kot da so to nadomestilo pošteno plačali. »Dajmo! Dajmo!« kričijo, da reže skozi ušesa. »Noge! Dviguj noge!« Če prepoznajo tekača, vpijejo njegovo ime, da se razlega po svetu ... Najbolj priljubljeni imajo svoje navijaške skupine, ki stojijo ob cesti z napisi, kot na primer: Billy je hiter kot strela! ali Srečno, Frank! Na dan, kakršen je bil ta, jasen in brez vetra, si moral biti »v formi«, na vrhuncu svojih moči in si se moral smehljati ljudem, še posebno, če so ti dali vedeti, da so prišli še posebej zaradi tebe.

Michael je bil med vodečimi. Med tekom je nenadoma zaslišal frfotanje nad sabo. Ozrl se je kvišku in zagledal platno, razpeto čez cesto in na njem stavek: Boston pozdravlja olimpijske prvake!

No, to sem jaz, je pomislil, mene pozdravljajo. Pospešil je korak, zagrizel se je v asfalt še krepkeje. Nihče ga ni mogel odvrniti od prepričanja, da bo zmagal.

Teči je bilo treba do Wellesleya in nazaj, se pravi, skozi najlepše predele massachusettske pokrajine. V podeželskih mestecih so jih pozdravili grmi rododendrona, ki so bili visoki kot drevesa in so stali na obeh straneh steze. Pravkar so se bili razcveteli in bili so najrazličnejših, čudovitih barv. Michaela je zaščemelo od njih pa od sončnega dne, katerega zlata modrina se je mešala z belino hišic na Cape Codu. Videl je železne orle, ki so se dvigovali z vsake strehe in prebadali nebo, da bi hitreje uganili njegove muhe, videl je grme hortenzij rožnate, svetlomodre ali vijoličaste barve, ki so preplavljali jase. Globoko je zajel sapo, da bi vskral vonj tega dne, ne da bi dobil več kisika ...

Čez čas so se razdelili v dve manjši skupini. V prvi so tekli najhitrejši, v drugi vsi ostali. Michael je bil še vedno med najhitrejšimi. A teh je bilo še vedno okrog štirideset, medtem ko se je ostalih dvajset drenjalo že kar precej daleč za njimi. Doslej še nihče ni izstopil; še nihče si ni zvil gležnja ali nategnil mišice.

Toda obraz prenekaterega tekača je bil že spačen od napora in utrujenosti. Vrste gledalcev so se že močno zredčile, čeprav so policaji še vedno vzdrževali red na cestah: avtomobilistom je bilo ukazano čakati ob robu, in peščem, ki so uhajali na tekaško stezo, prav tako. Med občinstvom so bile v glavnem žene tekmovalcev pa njihovi sorodniki ali prijatelji. Večkrat se je dogajalo, da je tekač nenadoma dobil družbo; kakor hitro se je prikazal na ovinku, je na cesto skočila njegova žena in začela teči vštric z njim. Tekla je toliko časa, dokler ni spil pijačo, ki mu jo je potisnila v roko; pivo, limonado ali pa kar navadno vodo.

In ko se je tekač tako podprl, je njegova žena stopila nazaj na pločnik, k prijateljem ali sorodnikom, ki so prišli z njo, in skupaj so se odpravili k družinskemu avtomobilu, se strpali vanj in odpeljali nekaj kilometrov naprej, do naslednje točke, kjer bi njihov varovanec spet utegnil potrebovati poživilo.

Michaela ni spremljal nihče, z nikomer se ni bil domenil, da bi zasledoval njegovo pot. Toda vzdolž proge so bile mize, s katerih si je vedno lahko potegnil pijačo in se mimogrede osvežil. Ljudje so stegovali proti tebi papirnate čaše s tekočino, ki si jo spil, ne da bi ti bilo treba upočasniti tempo.

Michael med tekom ni imel navade veliko piti. Zavedal se je, da lahko zaradi dehidracije dobi krče v nogah, a zavedal se je še nečesa bolj pomembnega: samo nekaj kapljic preveč tekočine in adijo zmaga.

Najbolj veseli so jih bili prebivalci manjših podeželskih mest. Kakor hitro se je razvedelo, da se bližajo naselju, je iz hiš pridrlo vse, kar je lezlo in šlo. Zanje je bil to dogodek leta. Mahali so tekačem in jim kazali kartone, na katere so lastnoročno napisali: Srečno! ali Parkville pozdravlja ameriške olimpijske prvake! Michaela je ganilo vsako še tako drobno navdušenje; pač, to zdaj je bil najlepši del tekmovanja.

Počutil se je dobro. Resda je bil že utrujen, a kdo ni bil! Doslej jih je odstopila le peščica.

IZDAJA ČGP DELO, TOZD »DELO«, GLASILO SZDL SLOVENIJE • NASLOV UREDNIŠTVA: LJUBLJANA, TITOVA 35, TELEFONA 221-555, 221-517 • MALOPRODAJA – KOLPORTAŽA • YU DELO 31-255 • POŠTNI PREDAL 29, 61001 LJUBLJANA • TISK ČGP DELO, TOZD TISK ČASOPISOV IN REVIJ, LJUBLJANA, TITOVA 35 • NAROČNINA TEL. 315-366, 321-551, REKLAMACIJSKI ODD. DOSTAVE DNEVNIKA »DELO« ZA LJUBLJANO TEL. 347-888, LJUBLJANA, TITOVA 35 • POSAMIČNA ŠTEVILKA STANE 9 DIN, SOBOTNA ŠTEVILKA 12 DIN • NAROČNINA ZA ZASEBNE NAROČNIKE 210 DIN MESEČNO • NAKAZILA NAROČNINE NA TEKOČI RAČUN TOZD DELO, ŠTEVILKA 50102-603-48909 • MESEČNA NAROČNINA ZA TUJINO: ZRN 22 DM, ZDA 9.30 DOL., AVSTRIJA 154.50 ŠIL., ITALIJA 11.740 LIR, FRANCIJA 56 F. F., ŠVICA 17.50 ŠVIC. F., ŠVEDSKA 54 Š. KRON • LETNA NAROČNINA ZA TUJINO: ZDA 112 DOL., AVSTRIJA 1.854 ŠIL., ZRN 264 DM, FRANCIJA 674 F. F., ŠVICA 210 ŠVIC. F., ŠVEDSKA 646 Š. KRON, ITALIJA 140.880 LIR • PLAČILA NA DEVIZNI RAČUN PRI LB, ŠTEVILKA 50100-620-107-257300-27822/0; NAROČILA NA DNEVNIK DELO SPREJEMAMO VSAK DAN IN ZAGOTAVLJAMO DOSTAVO NA DOM V TREH DNEH OD NAROČILA • NAROČNINA JE SAMO MESEČNA • ODPOVEDI LAHKO UPOŠTEVAMO OB KONCU MESECA • STIK – OGLASNO TRŽENJE, LJUBLJANA, TITOVA 35, 61001 LJUBLJANA, TELEFON H.C. 221-555, 221-525 • SPREJEM MALIH OGLASOV: TELEFON 223-311 • SPREJEM OSMRTNIC: OB DELAVNIKIH OD 7. DO 16. URE OZ. OB SOBOTAH OD 7. DO 11. URE OSEBNO (ŠUBIČEVA 1), PO TELEKSU YU DELO ST 31-633, S TELEGRAMOM ALI PO TELEFONU 223-311 (OD 14. DO 16. URE) ZA NAROČNIKE IZVEN LJUBLJANE • OB NEDELJAH IN PRAZNIKIH SPREJEMA OSMRTNICE (DO 16. URE) NEPOSREDNO CENTRALNA REDAKCIJA »DELA«, LJUBLJANA, TITOVA 35 OSEBNO ALI PO TELEFONU 221-555 ZA NAROČNIKE IZVEN LJUBLJANE • ROKOPISOV NE VRAČAMO

TELEFON DEŽURNEGA UREDNIKA 215-752

DO »Color« Medvode, TOZD »Premazi«

Komisija za izvedbo javne dražbe
OBJAVLJA

JAVNO DRAŽBO
za prodajo naslednjih osnovnih sredstev:

Zap. štev.	Naziv osnovnega sredstva	Izklicna cena din
1.	tovornjak TAM 5000	40.000,00
2.	airless brizg. naprava	300,00
3.	naprava za elektroforezo	1.000,00
4.	decimalna tehtnica »Beta« 20 kg	10,00
5.	decimalna tehtnica	200,00
6.	disolver DSH 300 GH Joh. Kr.	320.000,00
7.	decimalna tehtnica	300,00
8.	decimalna tehtnica	200,00
9.	trivaljčnik Masghinen Fabr. Heidenau VEB	200.000,00
10.	trivaljčnik STT Trbovlje	15.000,00
11.	trivaljčnik Joh. Kreuziger	400.000,00
12.	trivaljčnik VEB Heidenau	200.000,00
13.	telefonska centrala ATC 10/C	9.900,00
14.	telefonska garnitura ICKTA »Iskra«	2.000,00
15.	rezervoar, V = 30 m³	9.009,00
16.	rezervoar, V = 30 m³	9.009,00
17.	rezervoar, V = 25 m³	7.209,00
18.	rezervoar, V = 25 m³	14.959,00
19.	rezervoar, V = 19 m³	6.309,00
20.	rezervoar, V = 12 m³	3.409,00
21.	rezervoar, V = 9 m³	3.209,00
22.	rezervoar, V = 9 m³	3.209,00
23.	rezervoar, V = 12 m³	3.409,00
24.	rezervoar, V = 190 m³	23.609,00
25.	električna peč	100,00
26.	električna peč »Elra«	100,00
27.	električna peč	100,00
28.	ventil. el. peč	300,00
29.	električna peč	100,00
30.	električna peč	100,00
31.	električna peč	300,00
32.	električni kuhalnik	50,00
33.	avtomatska telef. centrala FATC 10/100	250.000,00

Javna dražba bo v petek, 9. 7. 1982, na lokaciji Preska, Škofjeloška cesta 50, pred vzdrževalnimi obrati, in sicer: za družbeni sektor ob 8. uri in za zasebnike ob 10. uri.
Ogled osnovnih sredstev je mogoč v četrtek, 8: 7. 1982, od 8. do 10. ure:
– za sredstva pod 1. do 14. ter od 25. do 33. na lokaciji Preska, Škofjeloška 50
– za sredstva pod 15. do 24. na lokaciji Medvode, Cesta komandanta Staneta 4.
Na dan ogleda morajo udeleženci plačati 20% kavcijo od izklicne cene posameznega sredstva na blagajni v Medvodah, Cesta komandanta Staneta 4, od 6. do 14. ure.

V izklicni ceni ni vračunan prometni davek, ki ga mora kupec plačati sam.
Kupec mora plačati kupnino v petih dnevih po nakupu na račun: 50104-601-28304, 50104-601-28325, sicer varščina zapade.
Kupljeno blago mora kupec prevzeti na dan plačila kupnine, razen osnovnih sredstev pod 15. do vključno 24., za katera velja:
– prevzem po dogovoru
– stroške demontaže plača kupec
– ob demontaži se mora kupec ravnati po požarno-varnostnih predpisih

Osnovna sredstva bomo odprodali najboljšemu ponudniku po pravilu »videno-kupljeno«.

Dogovarjanje kupcev pred in med potekom dražbe ni dovoljeno. Osebo, ki bi onemogočala nemoten potek, bo komisija odstranila.

29-4980

Delavski svet

DO »PLESKOOBLOGA«, obrtno podjetje za izvajanje zaključnih gradbenih del, p. o., Ljubljana, Dolenjska 158

objavlja prosta dela in naloge

VODJA RAČUNOVODSKO FINANČNE SLUŽBE

– višja šola ekonomske smeri in 2 leti delovnih izkušenj
– srednja strokovna izobrazba ekonomske smeri 5 let delovnih izkušenj

Kandidati naj pošljejo pisne ponudbe v 15 dneh po objavi na naslov: Delavski svet »PLESKOOBLOGA«, obrtno podjetje za izvajanje zaključnih gradbenih del, p. o., Ljubljana, Dolenjska c. 158.
O izidu izbire bomo kandidate pisno obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju ponudb.

Delovna organizacija

»PLESKOOBLOGA,« obrtno podjetje za izvajanje zaključnih gradbenih del. p. o., Ljubljana, Dolenjska 158

objavlja prosta dela in naloge

TAJNICE – REFERENTA ZA KADRE

– ZA DOLOČEN ČAS (nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom)
– srednja šola administrativne smeri ali srednja šola ekonomske smeri
– 3 leta delovnih izkušenj
– nastop dela 2. 8. 1982

Pred izbiro kandidatov bomo opravili predhodni preizkus znanja iz strojepisja.
Prijave z dokazili pošljite v 15 dneh po objavi na naslov: »PLESKOOBLOGA«, obrtno podjetje za izvajanje zaključnih gradbenih del, p. o., Ljubljana, Dolenjska c. 158.
O izidu izbire bomo kandidate pisno obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju ponudb.

29-4967

KOVINOPLASTIKA LOŽ

INDUSTRIJA KOVINSKIH IN PLASTIČNIH IZDELKOV KOVINOPLASTIKA LOŽ, o. sol. o., Lož

KOMISIJA ZA ODPRODAJO OSNOVNIH SREDSTEV

Po sklepih samoupravnih organov TOZD OKOVJE o. sol. o. Lož in DELOVNE SKUPNOSTI LOŽ objavljamo

JAVNO PRODAJO

– **hidravlične stiskalnice, Litostroj, TIP HS 160 GV, leto proizvodnje 1967, generalno obnovljena 1977 sila pehala 10-100 Mp, hod 630 mm, velikost mize 1000×1000 mm (izklicna cena 400.000 din)**
– **ALFANUMERIČNEGA LUKNJAČA »DARO SOEMTROM 415/S«**
(izklicna cena 80.000 din)
– **magnetnega diska IBM 2311 (11 kosov)**
(izklicna cena 4.000 din za kos)

Javna prodaja bo v četrtek, 8. julija 1982, ob 11. uri v prostorih DELOVNE SKUPNOSTI Kovinoplastike Lož, v Ložu, p. 61386 Stari trg pri Ložu.

Stroje oziroma naprave si lahko kandidati ogledajo vsak delovnik, od 11. do 12. ure v prostorih Kovinoplastilke, od 5. julija dalje.

Kupci (pravne in fizične osebe) morajo pred pričetkom javne prodaje vplačati varščino v višini 10% izklicne cene. Vse obveznosti iz sklenjenih pogodb poravnajo kupci.

29-4981

DO »KLIMAT«, industrija klimatske opreme in strojev, p. o., Ljubljana, Vojkova 58

objavlja naslednja dela in naloge:

1. SAMOSTOJNEGA PRODAJNEGA REFERENTA I

Pogoji: visoka ali višja strokovna izobrazba tehnične, ekonomsko-komercialne smeri, 2 oz. 4 leta delovnih izkušenj pri prodaji, znanje enega od svetovnih jezikov

2. SAMOSTOJNEGA BILANCISTA

Pogoja: višja ali srednja strokovna izobrazba ekonomske smeri, 3 oz. 5 let delovnih izkušenj

3. MIZARJA

Pogoja: poklicna šola lesne stroke in 2 leti delovnih izkušenj

4. TRANSPORTNEGA DELAVCA I – VILIČARISTA

Pogoja: priučen delavec kovinske stroke in izpit za voznika viličarja

Za opravljanje delovnih nalog zahtevamo odslužen vojaški rok.
Poskusno delo in osebni dohodek sta določena s samoupravnimi akti. Za opravljanje delovnih nalog velja zaposlitev za nedoločen čas.
Prijave s kratkim opisom dosedanjega dela in dokazili o strokovnosti pošljite v 15 dneh po objavi na naslov: SOZD »IMP« – DO »KLIMAT«, industrija klimatske opreme in strojev Ljubljana, Vojkova 58.

DO »PROMONT«, projektiranje in montaža, o. sub. o., Ljubljana, Pot k sejmišču 30

objavlja za Delovno skupnost DO dela in naloge

– ADMINISTRATIVNEGA REFERENTA
(za določen čas – za nadomeščanje odsotne delavke)

Delovne naloge: administrativna dela v komercialnem sektorju
Pogoji: upravno administrativna šola ali 2-letna administrativna šola ter 2 oz. 4 leta delovnih izkušenj – znanje stojepisja

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema kadrovska služba »IMP« – DO »PROMONT« Ljubljana-Črnuče, Pot k sejmišču 30, 15 dni po objavi.

28-4925

Gostinsko podjetje Daj-dam, p. o., Ljubljana, Resljeva 38

objavlja proste naloge in dela

1. SOBARICE
za PE gostilno s prenočišči Pri Mraku

2. POMIVALKE ČISTILKE
za PE gostilno s prenočišči Pri Mraku, samopostrežno restavracijo Daj-dam in gostilno Rio

3. KUHARJA ČEVAPČIČARJA
za žar kuhinjo PE Rio

Pogoji: pod 1.: – osnovna šola in leto delovnih izkušenj samo dopoldansko delo
pod 2.: – popolna ali nepopolna osnovna šola in 6 mesecev delovnih izkušenj
pod 3.: – gostinska šola in 2 leti ustreznih delovnih izkušenj ali z delom pridobljene delovne zmožnosti in 3 leta delovnih izkušenj pri enakih nalogah in delih
Za vsa dela in naloge velja 2-mesečno poskusno delo.
Pismene ponudbe naj kandidati pošljejo kadrovski službi, Ljubljana, Resljeva 38, v 15 dneh po objavi. O izbiri bodo kandidati obveščeni v predpisanem času.

28-4931

Mercator sestavljena organizacija združenega dela za dejavnost kmetijstva, industrije, trgovine, gostinstva in storitev, n. sub. o Ljubljana

MERCATOR TRGOAVTO – Trgovina, Servis Koper
TOZD Trgovina na drobno Koper

objavlja prosta dela in naloge

POSLOVODJE PRODAJALNE V ČRNOMLJU
POSLOVODJE PRODAJALNE V GROSUPLJEM

Kandidati morajo poleg splošnih izpolnjevati še naslednje pogoje:
– da imajo dokončno poslovodsko oziroma delovodsko šolo
– da so sposobni za organizacijo in vodenje prodajalne
– da so sposobni za komuniciranje in delo z ljudmi
– da dobro poznajo blago iz poslovnega predmeta ter vse delo v prodajalni
– da imajo 5-letno prakso v prodajalni

Pogoj je 3-mesečno poskusno delo.

Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev na naslov: Trgoavto Koper, JLA 25/a, v 15 dneh po objavi. Kandidate bomo pisno obvestili o rezultatih izbire.

28-4956

Komisija za delovna razmerja pri
Osnovni šoli Franca Ravbarja Dol pri Ljubljani
objavlja
naslednja prosta dela in naloge:
za nedoločen čas, s polnim delovnim časom
– učitelja fizike in tehnične vzgoje – PRU
– 2 učiteljev razrednega pouka
za delo v PB na nižji stopnji za podružnično šolo Šentjakob – U ali PRU
za določen čas, s polnim delovnim časom:
– učitelja tehnične vzgoje – PRU
– učitelja razrednega pouka – U ali PRU
– učitelja razrednega pouka
za delo v PB na nižji stopnji U ali PRU (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu)
– učitelja angleškega jezika – PRU
(nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu)
za določen čas, z nepolnim delovnim časom
– učitelja likovne vzgoje – PRU
– voznika kombija
za prevoz šolskih otrok – deljen delovni čas (3,5 ure dnevno)
Začetek dela 1.9. 1982.
Dobre avtobusne zveze z Ljubljano.
Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o strokovni izobrazbi in življenjepisom upravi šole v 15 dneh po objavi. Komisija za delovna razmerja ne bo obravnavala prijav brez priloženih dokazil.

28-4940

ZOP-ZAVOD ZA ORGANIZACIJO POSLOVANJA, p.o.
61000 LJUBLJANA, TITOVA 118
TELEFON (061)347-758, 347-850

želi razširiti delo na področju AOP, logistike in še na drugih področjih svojega dela.

Zato vabimo mlajše ambiciozne delavce, da pridejo na razgovor in se nam morda pridružijo.

Objavljamo naslednja prosta dela svetovalcev:

1. svetovanje na področju AOP (1 delavec)
Pogoji:
– visoka izobrazba
– več let izkušenj pri razvoju aplikativnih obdelav na večjih IBM sistemih
– znanje jezika PL/1, osnove operacijskega sistema DOV-VS, DOS-VSE ali MUS, zaželena praksa s CICS
– aktivno znanje angleščine

2. svetovanje na področju AOP (1 delavec)
Pogoji:
– visoka izobrazba
– več let izkušenj pri razvoju in programiranju aplikativnih obdelav
– znanje vsaj enega od programskih jezikov
– aktivno znanje angleščine

3. načrtovanje organizacije distribucijskih procesov (1 delavec)
Pogoji:
– visoka izobrazba organizacijske ali ekonomske smeri
– več let izkušenj
– poznavanje AOP na področju logističnih procesov
– aktivno znanje enega svetovnega jezika

4. načrtovanje tehnologije skladiščnih procesov (1 delavec)
Pogoji:
– visoka izobrazba tehnične smeri
– več let izkušenj
– poznavanje tehnologije transporta, skladiščenja in embaliranja
– aktivno znanje enega svetovnega jezika

5. svetovanje na področju vzdrževanja (1 delavec)
Pogoji:
– visoka izobrazba tehnične smeri
– več let izkušenj pri pripravi ali vodenju vzdrževanja
– aktivno znanje enega svetovnega jezika

Poleg naštetih del bomo v perspektivi potrebovali strokovnjake tudi drugih specialnosti. Pridite na pogovor.

Nudimo dinamično strokovno delo, z veliko kreativnosti in ugodne delovne pogoje. Med nami se boste dobro počutili!

Kandidati naj pošljejo svoje prijave v 15 dneh po objavi na naslov: ZOP – Zavod za organizacijo poslovanja, p. o., Ljubljana, Titova 118 ali se osebno oglasijo na pogovor.

26-4914

---

uniles

Komisija za delovna razmerja delovne skupnosti
SOZD UNILES, DSSS, 61000 LJUBLJANA, Celovška 268
objavlja
prosta dela in naloge

SODELAVCA ZA POSPEŠEVANJE IZVOZA

Poleg zakonskih morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:
– visoka izobrazba ekonomske ali lesarske smeri
– aktivno znanje angleškega ali francoskega jezika (prednost angleščina)
– da imajo kandidati zunanjetrgovinsko registracijo, sposobnost organiziranja in komunikativnosti
– tri leta prakse pri izvoznih poslih, po možnosti pri višjih oblikah gospodarskega sodelovanja s tujino

Iščemo mlajšega dinamičnega sodelavca, ki bo deloval predvsem na pospeševanju višjih oblik gospodarskega sodelovanja s tujino (inženiring posli in oprema objektov) in učinkovito sodeloval s partnerji pri teh poslih.
Poskusno delo tri (3) mesece.

Kandidati naj pisne prijave s potrebnimi dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: SOZD »UNILES« DSSS 61000 Ljubljana, Celovška 268, p.p. 35/1.
O izbiri bomo kandidate obvestili v 15 dneh po odločitvi pristojnega organa.
Podrobnejše informacije so na voljo na SOZD UNILES, Celovška 268, tel. 554-351.

25-4901

Delavska enotnost

JUGOSLOVANSKI CENTER ZA TEORIJO IN PRAKSO SAMOUPRAVLJANJA »Edvard Kardelj« Ljubljana

DRUŽBENOEKONOMSKI VIDIKI ODNOSOV MED NARODI IN NARODNOSTMI V JUGOSLAVIJI

V knjigi, ki je izšla v srbohrvaškem jeziku, je objavljeno gradivo z znanstvenega posvetovanja na temo: »Družbenoekonomski vidiki odnosov med narodi in narodnostmi v Jugoslaviji«, ki so ga pripravili Jugoslovanski center za teorijo in prakso samoupravljanja Edvard Kardelj, Univerza Djuro Pucar-Stari iz Banjaluke in mariborska Univerza, 27. in 28. januarja letos v Mariboru.

To je bilo že tretje znanstveno posvetovanje v okviru tribune »misel in revolucionarno delo Edvarda Kardelja«.

Sporočila in razprave so v knjigi razvrščene v dve tematski celoti. Prva zajema socialistične samoupravne družbenoekonomske odnose v Jugoslaviji, druga pa združevanje dela in sredstev, politiko družbenega razvoja in ekonomsko politiko kot dejavnik razvoja odnosov med narodi in narodnostmi. V knjigi je tudi povzetek sporočil in razprav v jezikih narodov in narodnosti Jugoslavije ter v angleškem jeziku.

Cena 800 dinarjev.

Naročila sprejema Delavska enotnost, Ljubljana, Celovška 43 in knjigarna DE, Ljubljana, Tavčarjeva 5.

NAROČILNICA

Pri TOZD Delavska enotnost, Ljubljana, Celovška 43, nepreklicno naročamo:

. . . . . izvodov knjige DRUŽBENOEKONOMSKI VIDIKI ODNOSOV MED NARODI IN NARODNOSTMI V JUGOSLAVIJI.

Naročeno pošljite na naslov: _____

_____

Ime in priimek podpisnika ___ Datum naročila : _____

Račun bomo plačali v zakonitem roku.

(Žig) (podpis naročnika)

---

gorenjepromet servis

GORENJE, PROMET – SERVIS, n. sol. o., TITOVO VELJENJE

RAZPISUJE
po sklepu delavskega sveta DO Gorenje Promet Servis, n.sol.o., Titovo Velenje prosta dela in naloge

DIREKTORJA DO Gorenje Servis, n. sol. o., Titovo Velenje

Za opravljanje navedenih del in nalog je lahko imenovan delavec, ki izpolnjuje naslednje pogoje:
– da ima najmanj srednješolsko izobrazbo
– da ima vsaj pet let delovnih izkušenj pri delih in nalogah s posebnimi pooblastili in odgovornostmi v OZD sorodne dejavnosti
– da je moralno in politično neoporečen
– da njegovo dosedanje delo jamči, da bodo doseženi sprejeti cilji DO

Za opravljanje navedenih del in nalog bo delavec imenovan za 4 leta.
Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju splošnih in posebnih pogojev naj kandidati pošljejo priporočeno v 15 dneh po objavi razpisa na naslov:
Gorenje Promet – Servis, n. sol. o., Titovo Velenje – z oznako »Razpis za imenovanje direktorja DO«.

Prijave brez prilog in nepravočasnih prijav ne bomo obravnavali.

Kandidate bomo o izidu razpisa obvestili najkasneje v 60 dneh po končanem sprejemanju ponudb.

29-4699

Svet Centralne tehniške knjižnice Univerze Edvarda Kardelja (CTK)

objavlja prosta dela in naloge

individualnega poslovodnega organa – ravnatelja

Kandidat mora poleg splošnih pogojev, ki so določeni z zakonom, izpolnjevati še
1. enega od naslednjih pogojev:
– da je bibliotekar z najvišjo kvalifikacijo bibliotekarske stroke ali
– da je univerzitetni učitelj ene izmed tehniških fakultet ali
– da je diplomirani inženir ene izmed tehniških fakultet z najmanj 5 leti prakse pri vodilnem delu ali 5 leti raziskovalnega dela
2. pogoj, da ima moralnopolitične vrline, pravilen odnos do samoupravljanja in organizacijske sposobnosti
3. pogoj, da obvlada dva tuja jezika
Izbrani kandidat bo imenovan za 4 leta.

Pisne ponudbe z življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev pošljite na naslov: Centralna tehniška knjižnica, Tomšičeva 7, Ljubljana, z oznako »za razpisno komisijo«. Prijave oddajte v 15 dneh po objavi.

29-4977

SLOVENIJALES LESNA INDUSTRIJA KOČEVJE LK

»Slovenijales« Lesna industrija Kočevje

Delavski svet Delovne skupnosti skupnih del razpisuje prosta dela in naloge

DIREKTORJA SPLOŠNEGA SEKTORJA (ni reelekcija)

Poleg splošnih pogojev mora kandidat izpolnjevati še naslednje:
– da ima visoko ali višjo izobrazbo upravno-pravne ali družbene usmeritve in 3 leta delovnih izkušenj pri opravljanju podobnih del in nalog
– da ima moralnopolitične vrline in organizacijske sposobnosti ter pravilen odnos do samoupravljanja
– zaželeno je, da ima opravljen pravosodni izpit

Kandidati naj pošljejo pismene prijave z dokazili o šolski izobrazbi in opisom dosedanjega dela na naslov:
»Slovenijales«, Lesna industrija Kočevje, Novomeška 5, z oznako – »za razpisno komisijo«.

Kandidat bo izbran, oziroma imenovan za 4-letni mandat. Vse prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili najpozneje v 30 dneh po končanem zbiranju ponudb.

Vse informacije lahko kandidati dobijo osebno v splošnem sektorju delovne organizacije.

28-4939

PETROL

PETROL, DO Trgovina
Delovna skupnost skupnih služb, Ljubljana, Titova 66

vabi k sodelovanju delavce za opravljanje del in nalog:

– administrativnega referenta
(za določen čas – nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom, 1 leto)

Pogoja: srednja oz. poklicna šola splošne smeri, 2 oz. 3 leta delovnih izkušenj in znanje strojepisja

Poseben pogoj je uspešno opravljeno poskusno delo
Kandidati naj pošljejo prijave z opisom dosedanjega dela in dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi na naslov: PETROL, DO Trgovina, Ljubljana, Titova 66/II, kadrovsko-socialna služba (tel. 312-755, int. 134).

29-4978

SOZD GHT
DO Gostinsko podjetje »VIČ«, LJUBLJANA, Gradaška 10

Komisija za delovna razmerja objavlja prosta dela in naloge

kuharic (več)

Pogoji: KV delavka, leto prakse ali PKV delavka, 2 leti prakse
Nudimo: OD od 13.000,00 din dalje, pretežno dopoldansko delo, sobote in nedelje prosto

Za objavljeno delo in naloge je določeno poskusno delo do 3 mesecev.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema Kadrovska služba DO Gostinsko podjetje »VIČ«, Ljubljana, Gradaška 10.

29-4971

Zbor delavcev z delegati ustanovitelja
DO FESTIVAL LJUBLJANA

razpisuje po 42., 45. in 46. členu statuta delovne organizacije dela in naloge

INDIVIDUALNEGA POSLOVODNEGA ORGANA (za štiri leta)

Imenovan je lahko kandidat, ki izpolnjuje splošne pogoje in naslednje posebne pogoje:
– da ima izostren umetniški okus ter široko kulturno razgledanost zlasti na področju gledališča in glasbe
– da ima najmanj pet let delovnih izkušenj pri zahtevnih delih organizacije kulturnih prireditev
– da ima ustvarjalni odnos do samoupravljanja
– da ima visokošolsko izobrazbo
– da obvlada več tujih jezikov, od teh vsaj dva aktivno

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi na naslov: Razpisna komisija, Festival Ljubljana, Ljubljana, Trg francoske revolucije 1. Kandidate bomo o izidu obvestili v 15 dneh po končanem zbiranju prijav.

28-4935

Delavski svet

TOZD Bolnišnica Ptuj

razpisuje dela in naloge

predstojnika oddelka za intenzivno nego z anestezijo

Pogoji:
– zdravnik specialist anesteziolog
– 5 let prakse v specialnosti oddelka
– moralno politične vrline ter aktivno uveljavljanje demokratičnih samoupravnih socialističnih odnosov ter organizacijske in poslovne sposobnosti

Kandidat bo izbran za 4-letni mandat.

Kandidate vabimo, da pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju zahtev na naslov: Razpisna komisija delavskega sveta, TOZD Bolnišnica Ptuj, v 15 dneh po objavi razpisa.

O izidu izbire bomo kandidate obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju ponudb.

25-4873

Vzgojno varstvena organizacija Medvode Ostrovrharjeva 2

Komisija za MDR ponovno razpisuje prosta dela in naloge

1. Tajnika VVO Medvode

2. Saldakontista-blagajnika in obračun OD

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje:

Pod 1.
– Srednješolska izobrazba upravno administrativne smeri ali podobna z znanjem strojepisja
– 2 leti delovnih izkušenj pri enakih ali podobnih nalogah

Pod 2.
– Srednješolska izobrazba
– ESŠ ali podobno
– 3 leta delovnih izkušenj na enakih ali podobnih delovnih opravilih

Pod 1. in 2. je poskusno delo 2 meseca – delo združujemo za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

Kandidati naj pošljejo v 15 dneh pisne ponudbe z opisom dosedanjega dela in dokazili o izpolnjevanju pogojev na naslov:
VVO Medvode – Ostrovrharjeva 2
Komisija za MDR

Kandidate bomo o izbiri obvestili v 10 dneh po odločitvi.

24-4858

Krajevna skupnost Rače

upravlja bivšo osnovno šolo Podova. Zgradba je dobro vzdrževana. V tej zgradbi

bi oddali za dalj časa 250 m² poslovnih površin in stanovanje.

Prostori so primerni za lažje storitvene ali proizvodne dejavnosti ali skladiščenje lažjega blaga. Dobljeno najemnino bi porabili za adaptacijo zgradbe. Interesenti naj se zglasijo na Krajevni skupnosti Rače, Rače, Grajski trg 14.

29-4976

Po dolgi bolezni nas je zapustil dolgoletni član našega kolektiva, urednik programa v italijanščini ter ugledni komentator Radia Koper – Capodistria

ETTORE BATTELLI

Vzoren tovariš, eden naših najbolj izvirnih novinarjev – dobitnik Pijadejeve nagrade, ter aktiven družbenopolitični delavec

Od njega se bomo poslovili v torek, 29. junija 1982, ob 15.30 na mestnem pokopališču v Pulju

Kolektiv RTV Ljubljana, TOZD Radio Koper – Capodistria

Koper, 28. junija 1982

Umrl je

ETTORE BATTELLI

Pogreb bo na mestnem pokopališču v Pulju, 29. junija 1982, ob 15.30

Žalujoči:
žena, sinova z družinama, brat in sestra z družinama ter drugo sorodstvo

Koper, 28. junija 1982

Sporočamo žalostno vest, da nas je po dolgi in hudi bolezni zapustil

ETTORE BATTELLI

novinar, publicist in družbeno-politični delavec

Ohranili ga bomo v trajnem spominu

Skupščine občin in družbenopolitične organizacije

Izola, Koper, Piran ter obalne skupnosti

Nepričakovano nas je zapustil sin, brat in stric

ANTON STRMAN

Pogreb dragega pokojnika bo v torek, 29. junija 1982, ob 16.15 izpred hiše žalosti Mala Kostrevnica 17 na pokopališče Šmartno pri Litiji

Žalujoči:
mama Lojzka, sestre Kati, Tončka, Slavka, Milena, Danica, Marija in brat Lojze z družinami

Mala Kostrevnica, Zagorje, Ljubljana, Radeče

Izgubili smo našo drago teto

FRANČIŠKO PETOVIČ

roj. Prešeren

Od nje se bomo poslovili v torek, 29. junija 1982, ob 15. uri na ljubljanskih Žalah

Na dan pogreba bo ležala v šesti vežici

Vsi njeni

Ljubljana, 27. junija 1982

Vsem sorodnikom in prijateljem sporočamo, da nas je nenadoma zapustila draga žena, mami, babica in sestra

SLAVKA KAVČIČ

roj. Primožič

Pogreb pokojnice je bil v ponedeljek, 28. junija 1982, v Izoli

Žalujoči:
mož Drago, sin Boris z družino, hči Biserka z možem ter bratje in sestre z družinami

Izola, Koper, Semič, Novo mesto, Škofja Loka, Maribor, 28. junija 1982

Sporočamo žalostno vest, da je umrl naš dragi oče

IVAN JAGODIC

Moste 39

Pogreb dragega pokojnika bo v torek, 29. junija 1982, ob 15.30 izpred hiše žalosti

Žalujoči:
vsi njegovi

Moste, Celje, Komenda, Črna, Ihan, 28. junija 1982

Sprejem osmrtnic: ob delavnikih od 7. do 16. ure oz. ob sobotah od 7. do 11. ure osebno (Šubičeva 1). Po teleksu YU DELO ST 31633, s telegramom ali po tel. 223-311 (od 14. do 16. ure) za naročnike izven Ljubljane. Ob nedeljah in praznikih sprejema osmrtnice (do 16. ure) neposredno centralna redakcija »Dela«, Ljubljana, Titova 35 osebno ali po telefonu 221-555 za naročnike izven Ljubljane. Rokopisov ne vračamo.

Dotrpela je naša ljuba mami

VERA ŽNIDARŠIČ

roj. Kern

Od nje se bomo poslovili v sredo, 30. junija 1982, ob 18. uri na ljubljanskih Žalah

Na dan pogreba bo žara v osemnajsti mrliški vežici

V spominu bo ostala med nami

mož Janez, hčerke Vera, Marjeta in Tatjana z družinami ter drugo sorodstvo

Ljubljana, 26. junija 1982

Z žalostjo v srcu sporočamo, da je umrl naš ljubi sin, brat, striček, vnuk in nečak

FRANCI STRMOLE

Od njega se bomo poslovili v sredo, 30. junija 1982, ob 17. uri na pokopališču v Zagradcu

Na dan pogreba bo ležal v domači hiši v Zagradcu, dan prej pa v peti mrliški vežici na ljubljanskih Žalah

Žalujoči:
ata, mama, bratje in sestre: Jože, Edvard, Slavko, Feliks, Jožefa, Anica z družinami, Mimi z možem, Cvetka, Marjan, stara mama in drugo sorodstvo

Zagradec, Ljubljana, Novo mesto, Jesenice, 28. junija 1982

Sporočamo žalostno vest, da je nenadoma umrl naš dolgoletni sodelavec

JANEZ REMŠKAR

Od njega smo se poslovili v ponedeljek, 28. junija 1982, na pokopališču v Dragomeru

Sodelavca bomo ohranili v trajnem spominu

Kolektiv in družbenopolitične organizacije SLOVIN Ljubljana

Po hudem trpljenju je legel v prerani grob naš ljubi brat, svak in stric

FRANJO ANDROIĆ

stavbni klepar

Pogreb pokojnika bo v sredo, 30. junija 1982, ob 13. uri na ljubljanskih Žalah

Na dan pogreba bo ležal v deseti mrliški vežici

Tvoj lik bo vedno ostal v naših srcih

Žalujoči:
sestre Jelka, Marija, Ivanka, brat Stevo z družinami in nečakinje

Ljubljana, Konjščina, Zagreb, Kaub Oxford, Tropea, 25. junija 1982

Umrl je naš ljubi mož, oče, dedek in brat

IVAN KOVIČ

Pogreb dragega pokojnika bo v torek, 29. junija 1982, ob 15.30 na pokopališču v Gornji Radgoni

Do pogreba bo ležal v pokopališki mrliški vežici

Žalujoči:
žena Berta, sin Kajetan z družino, sestri Roza in Tona ter drugo sorodstvo

Radenci, Ljubljana, 26. junija 1982

Sporočamo žalostno vest, da je po dolgi in hudi bolezni umrla naša sodelavka

TONČKA KLEMENČIČ

delavka tozd Proizvodnja oken in vrat

Od nje smo se poslovili v ponedeljek, 28. junija 1982, na pokopališču v Poljanah

Vestno in dobro sodelavko bomo ohranili v trajnem spominu

Kolektiv in družbenopolitične organizacije Jelovice Škofja Loka

Nenadoma nas je zapustila naša

AGICA POLC

roj. Žarn

Slovo od nje bo v sredo, 30. junija 1982, ob 17. uri na pokopališču v Zagorju

Vsi njeni

Sporočamo žalostno vest, da je po dolgotrajni in hudi bolezni umrl naš sodelavec

ALBIN BRATUN

voznik viličarja

Vestnega delavca in dobrega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu

Delovni kolektiv »Saturnus« in osnovna organizacija zveze sindikatov tozd Embalaža

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi našega ljubljenega in nepozabnega sina ter bratca

PRIMOŽA BORNŠKA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za številne izraze sožalja, poklonjeno zadnje cvetje in spremstvo na njegovi poslednji poti. Zahvaljujemo se tudi delovnemu kolektivu in učencem osnovne šole Vojka Šmuc, Rokometnemu klubu Izola in vsem tistim, ki so s pieteto organizirali pogrebno svečanost. Našo posebno zahvalo izrekamo zdravnicam in zdravstvenemu osebju hematološkega oddelka Klinične bolnišnice za pediatrijo v Ljubljani za ves njihov trud, prizadevanje, požrtvovalnost, nego in lajšanje bolečin v poslednjih trenutkih njegovega mladega življenja. Iskrena hvala tov. Primčičevi za lepe in ganljive besede ob odprtem grobu, pevskemu zboru in Alešu Boljetu, ki mu je s trobento zaigral do srca segajočo glasbo, ki jo je naš Primož tako ljubil. Še enkrat hvala vsem, ki ste ga imeli radi!

Žalujoči:
mamica, očka, bratec in drugo sorodstvo

Izola, 22. junija 1982

ZAHVALA

Ob boleči izgubi ljubljenega atka

IVANA UDIRJA

iz Gorič pri Golniku

Nimamo besedi, da bi mogli izraziti vso hvaležnost za pozornost, ki smo je bili deležni v teh težkih trenutkih. Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem za pomoč in darovano cvetje. Zahvaljujemo se tudi organizacijam Krajevne skupnosti, Zvezi borcev, gasilcem, praporašem, duhovščini, pevcem ter govornikom za lepe poslovilne besede. Hvala še enkrat vsem, ki ste našega atka imeli radi in ga spremili na njegovi zadnji poti.

Vsi njegovi

Goriče pri Golniku, 24. junija 1982

Sporočamo žalostno vest, da nas je zapustil član naše delovne organizacije

JOŽE STOPINŠEK

čuvaj kompresorjev

Od njega smo se poslovli v ponedeljek, 28. junija 1982, ob 17. uri na pokopališču v Razboru

Ohranili ga bomo v lepem spominu

Kolektiv in sindikalna organizacija Steklarne Hrastnik

V svojem 84. letu je za vedno zaspala naša dobra mama, stara mama, prababica in teta

ANGELA BERTONCELJ

rojena Osredkar

Zadnjikrat se bomo od nje poslovili v sredo, 30. junija 1982, ob 16. uri iz zahodne poslovilne dvorane na ljubljanskih Žalah

Na dan pogreba bo ležala v sedmi vežici

Žalujoči:
otroci Franci, Tone, Vida poročena Bombač in Janez z družinami ter drugo sorodstvo

Ljubljana, Škofja Loka, 26. junija 1982

Delovni kolektiv »SLIKOPLESK – TERMOPLAST« Ljubljana sporoča žalostno vest, da nas je zapustil dolgoletni član kolektiva

JOŽE KORDIČ

polagalec plastike

Od njega se bomo poslovili v torek, 29. junija 1982, ob 18. uri na pokopališču v Dravljah

Dolgoletnega marljivega sodelavca in tovariša bomo ohranili v trajnem spominu

»SLIKOPLESK – TERMOPLAST«

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi dragega moža

FRANCA HRIBARJA

se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste ga imeli radi in ga med njegovo težko boleznijo obiskovali, tolažili in bodrili. Zahvaljujem se vsem sorodnikom, znancem, prijateljem in vsem dobrim sosedom, posebno družini Hrovat za vso požrtvovalnost in nesebično pomoč v težkih trenutkih. Iskreno se zahvaljujem vsem, ki ste ga tako številno pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali toliko lepega cvetja in na kakršenkoli način pomagali in sočustvovali z mano. Lepa hvala patru Jožetu za večkratne obiske na domu, župniku za lep obred in tolažilne besede, hvala tudi pevskemu zboru in gasilcem iz Bizovika. Vsem še enkrat iskrena hvala za vse.

Žalujoča:
žena Ivanka

Ljubljana, junija 1982

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža in očeta

FRANCA MIKUŽA-VOVKA

upokojenega delavca UNZ

se iskreno zahvaljujemo dr. Žuntarju iz ZC Celje, dr. Petričevi iz Onkološkega instituta v Ljubljani, dr. Kobalu in dr. Koželju iz ZD Žalec, ki so med težavnim zdravljenjem požrtvovalno bdeli nad njim. Za izkazano pozornost ob zadnjem slovesu se še posebej zahvaljujemo Občinskemu odboru ZB NOV Žalec, OK ZKS Žalec, OK SZDL Žalec, Medobčinskemu Svetu ZKS Celje, sekretarju Emilu Rojcu, Republiškemu odboru ZB NOV Slovenije, sekretarju Marjanu Lenarčiču, govornikoma tovarišema Kotniku in Krofliču, godbi, pevcem, članom pododbora brigade Toneta Tomšiča Žalec, odboru brigade Toneta Tomšiča iz Ljubljane, zastavonoši odbora XIV. divizije in drugih DPO, načelniku in delavcem UNZ Celje, članom kluba Maksa Perca iz Celja, delavcem OS SO Žalec, delavcem sekretariata za občo upravo SO Žalec, tovarišem iz REK Velenje, Balinarskega kluba Velenje, Hišnemu svetu Ulice talcev 5, prijateljem in sorodnikom ter vsem drugim, ki so mu izkazali spoštovanje in darovali cvetje na njegovi zadnji poti.

Hvaležna žena Cveta, sin Mišo z Lijo, hčerka Babika z Djurom

Žalec, 26. junija 1982

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi dragega moža

FRANCA HRIBARJA

se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste ga imeli radi in ga med njegovo težko boleznijo obiskovali, tolažili in bodrili. Zahvaljujem se vsem sorodnikom, znancem, prijateljem in vsem dobrim sosedom, posebno družini Hrovat za vso požrtvovalnost in nesebično pomoč v težkih trenutkih. Iskreno se zahvaljujem vsem, ki ste ga tako številno pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali toliko lepega cvetja in na kakršenkoli način pomagali in sočustvovali z mano. Lepa hvala patru Jožetu za večkratne obiske na domu, župniku za lep obred in tolažilne besede, hvala tudi pevskemu zboru in gasilcem iz Bizovika. Vsem še enkrat iskrena hvala za vse.

Žalujoča:
žena Ivanka

Ljubljana, junija 1982

KP Španije proti izrednim volitvam

Španski komunisti so se prav tako izrekli proti razpustitvi kongresa

MADRID, 28. junija (Tanjug) – Španska komunistična partija se je izrekla proti temu, da bi razpustili kongres in razpisali izredne splošne volitve v Španiji. Španski komunisti so poleg tega sporočili, da si ne bodo prizadevali, da bi strmoglavili vlado Leopolda Calva Sotela, ki je na majavih nogah.

Španska komunistična partija je sprejela to stališče na pravkar končanem sestanku izvršnega komiteja, ki je potekal pod vodstvom generalnega sekretarja Santiaga Carrilla. Sklenili so, da bo v četrtek plenarno zasedanje centralnega komiteja KP Španije, na katerem bodo obravnavali tako razmere v partiji kot v državi.

Zasedanje centralnega komiteja je izredno pomembno, ker gre za prvi sestanek vodstva partije po hudi krizi, katere posledica je bila, da je Santiago Carrillo hotel odstopiti, a se je nato premislil. Carrillo je izjavil, da ni odstopil, ker se je hotel izogniti tudi krizi KP Španije pred splošnimi volitvami.

Pričakujejo, da bo CK KP Španije razširil izvršni komite in sprejel še nekatere druge ukrepe za nadaljnjo demokratizacijo partije. KP Španije je pozvala okoli 600.000 članov, ki so izstopili iz različnih vzrokov, predvsem zaradi stopnjevanja boja med rivalskimi strujami za »partijsko oblast«, naj se vrnejo.

KP Španije je v resnih težavah pred splošnimi volitvami. Doživela je hud poraz na nedavnih pokrajinskih volitvah v Andaluziji, v kateri živi vsak peti Španec in velja za »trdnjavo KP Španije«. Zato bi vodstvo KP Španije rado »obnovilo partijo v celoti«.

Španska komunistična partija se ni odločila proti izrednim splošnim volitvam le zaradi kočljivih razmer v lastnih vrstah, temveč iz bojazni, da bi kriza vlade Calva Sotela utegnila ogroziti demokratično ureditev v Španiji, saj vladajoča unija demokratskega centra (UCD) doživlja doslej najhujšo notranjo krizo, kar krepi prizadevanja prevratniških sil. KP Španije sodi, da bi morali v tako zapletenih razmerah ustanoviti »demokratično fronto«, v kateri naj bi bile vse napredne sile v državi, da bi skušale preprečiti uresničitev ambicij zarotniških sil.

Trupla Argentincev še vedno na minskih poljih

LONDON, 28. junija (AFP) – Skoraj 400 trupel argentinskih vojakov je še vedno na minskih poljih, ki so jih Argentinci položili na Falklandih, zlasti na periferiji Port Stanleya, je danes zapisal Daily Telegrapf v reportaži svojega posebnega poročevalca s Falklandov.

»Ne vemo natančno, koliko jih je. Omenjena je bila številka 400, vendar mislimo, da jih je nekaj manj,« je britanskemu novinarju dejal predstavnik mednarodnega Rdečega križa. »Problem je v tem, da so mine položile različne enote argentinskega garnizona, njihove razporeditve pa niso korektno navedle,« je dejal predstavnik Rdečega križa. Rekel je tudi, da so trditve Buenos Airesa o številu Argentincev, ki so padli v bitki za Falklande, pretirane. Argentina pravi, da je padlo 3000 argentinskih vojakov, po mnenju predstavnikov Rdečega križa pa je bilo ubitih 1000 do 2000 Argentincev.

ISKRICE

Znanje na pamet ni znanje.
MONTAIGNE

Vem, kaj sem bil, vem, kaj sem, hočem, kar moram, in delam, kar morem.
BOUSCAL

Ali bodo ZDA poslej bolj brzdale Izrael?

Ameriško-izraelske razlike glede pogojev za premirje v Libanonu – Washington bi želel, da Palestinci izroče orožje libanonskim silam

OD NAŠEGA DOPISNIKA

NEW YORK, 28. junija – Po zamenjavi v vrhu ameriške diplomacije Washington menda ostro opozarja Tel Aviv, da ne bo trpel napada izraelske vojske na Bejrut. Vendar trdijo, da Washington v isti sapi sporoča Riadu in drugim prestolnicam »strpnih« arabskih držav, da morda ne bo mogel obrzdati Izraelcev, če Palestinci v Bejrutu ne bodo silam libanonske vlade izročili orožja.

Najsi bo resnica takšna ali drugačna, pa so v New Yorku opazili, da je Izrael privolil v novo prenehanje ognja v petek popoldne samo kako uro potem, ko je Ronald Reagan v Beli hiši nepričakovano povedal, da sprejema odstop Alexandra Haiga s položaja državnega sekretarja za zunanje zadeve. Ob Georgu Schultzu, katerega bo senat na ta položaj potrdil šele čez dva ali tri tedne, se najbolj žgoče vprašanje, ki vznemirja ameriško prestolnico in še posebej vnete prijatelje Izraela, glasi: ali se bo kaj spremenilo v ameriškem zadržanju do Izraela.

Iz najnovejših sporočil Washingtona je razbrati, da se ameriško-izraelske razlike glede pogojev za premirje v Libanonu omejujejo na naslednje: Washington bi hotel, da Palestinci izroče orožje vojakom libanonske vlade, medtem ko Tel Aviv terja, da jih razorože in da nemudoma zapuste državo oziroma da gredo v Sirijo.

Iz viharja, ki se še ni polegel v zvezi z Haigovim odstopom, je slutiti, da je stališče do izraelske invazije zasejalo razdor v ameriškem vrhu, ki je bil neposreden, če že ne edini razlog, da se dosedanji minister umakne oziroma da je bil prisiljen k temu, kot jih v New Yorku vse več misli.

Pravijo, da je bil Ronald Reagan v petek tolikanj vznemirjen, ker je v Bejrutu kazalo na prelivanje krvi, da je hotel sam telefonirati Menahemu Beginu. Od tega ga je menda odvrnil Alexander Haig, ki je predsedniku rekel, da so podobno poslanico že poslali v Tel Aviv prek izraelskega veleposlanika v Washingtonu. Na to so dobili iz Izraela glas, da so tam privolili v novo ustavitev ognja.

Alexandra Haiga pa so pustili pri delu toliko, da se je še naprej ukvarjal z najnovejšim razpletom bližnjevzhodne krize. Na njegov ukaz je v sobotnih zgodnjih urah na East Riverju ameriški odposlanec vložil veto na francosko zahtevo, da Izrael umakne vojsko tri milje od libanonske prestolnice. Pozneje je Washington ostal s Tel Avivom osamljen v generalni skupščini, ki je s 127 glasovi sprejela resolucijo o umiku izraelskih sil iz Libanona. V obeh primerih so na ameriški strani navajali isti razlog: zahtevati je treba ne le izraelski umik, temveč tudi razorožitev Palestincev.

Tako postajajo jasnejši neposredni povodi za zamenjavo v vrhu ameriške diplomacije. Zadnje dni in tedne so namreč iz Washingtona v zvezi z libanonsko krizo delali vsaj po dveh tirnicah: šef diplomacije je hotel Palestince držati v negotovosti, kar zadeva ameriško stališče do izraelskega napada na libansko prestolnico, da bi Palestinci iz strahu odložili orožje, medtem ko je frakcija, ki je Haiga spodnesla, prepričevala Saudsko Arabijo in druge arabske države, da Washington ne bo dopustil napada na Bejrut. Alexander Haig se je izgovarjal, da s tem Palestince prepričujejo v veri, da se lahko obdrže kot vojaška moč.

Slišati je govorice, da je novi saudski kralj ob takih nasprotujočih si znamenjih iz Washingtona zagrozil, da kmalu ne bo imel kam in da bo uvedel embargo na dobavo nafte Ameriki. Sodeč po tistem, kar »prikaplja« iz Pentagona, pa je razbrati, da se vojska ne strinja z ocenami dosedanjega šefa diplomacije. Pentagon menda opozarja, da »Palestinci niso Argentinci na Falklandskih otokih« in da se ne bodo predali brez prelivanja krvi. Generali zatem opozarjajo, da je palestinska osvobodilna organizacija prerasla v vojaško moč po arabskih porazih med vojno leta 1967. Zato tudi ne privolijo v glavno izraelsko zahtevo, naj bi ameriške sile izvajale v Libanonu po umiku napadalca policijsko oziroma okupacijsko vlogo za Izrael.

Zmeda pa je velika, saj ni jasno, kdo bo naredil naslednje ameriške korake. Videti je, da je Ronald Reagan prepustil Alexandru Haigu, da bi to storil, vendar pod pogojem, da ne dovoli napada na Bejrut. Alexander Haig in George Schultz, novi zunanji minister, sta v soboto in nedeljo v State Departmentu prebila skupaj več ur in se ubadala s temo Libanona, vendar sta se ob prihodu in odhodu izogibala novinarjem. George Schultz je po vrnitvi v Washington na kratko dejal: »Zame je to obdobje molka.«

Novi minister ima poleg zapletenega položaja še na pretek domačih političnih razlogov za molčanje. Vznemirjeni proizraelski lobby je novemu ministru dal javno vedeti, da bo od vsega začetka pod ostrim očesom. Napovedujejo, da bodo v kongresu dodobra pretehtali povezavo med njegovimi pogledi na bližnjevzhodno krizo in dejstvom, da prevzema ta položaj z mesta visokega funkcionarja kalifornijske družbe Bechtel, ene od največjih gradbenih firm na svetu z velikanskimi posli v Saudski Arabiji.

Budni proizraelski ocenjevalci namreč trdijo, da je voz za Aleksandra Haiga zapeljal v napačno smer, ko sta se podpredsednik George Bush in šef Pentagona Caspar Weinberger vrnila iz Riada s pogreba saudskega kralja. Zmeda v Washingtonu se nadaljuje, vendar se je okrepilo prepričanje, da Izrael ne more računati na to, da bi dobil z ameriške strani v naslednjih dneh proste roke in da bi lahko počel, kar bi se mu zahotelo.

DRAGIŠA BOŠKOVIĆ

Sadam Husein spet vodja stranke Baas

BAGDAD, 28. junija (UPI) – Vladajoča iraška stranka Baas je včeraj za svojega generalnega sekretarja ponovno in soglasno izvolila predsednika Sadama Huseina. Udeleženci štiridnevne konference stranke, ki je na oblasti od leta 1968, so za pomočnika generalnega sekretarja stranke Baas – prav tako ponovno – izvolili Izata Ibrahima.

Po poročilu agencije AFP so na sedanjem, devetem kongresu, namesto sedem dosedanjih članov prvikrat izvolili sedem novih članov regionalnega poveljstva stranke Baas. Poleg tega so udeleženci kongresov ponovno izvolili sedem dosedanjih članov regionalnega poveljstva stranke.

OGLEDALO

ZVONKO LENNER, Vjesnik

»Ženeva je priložnost«

Ameriška delegacija se bo na pogajanjih s SZ predvsem zavzemala za predlog o bistvenem »zmanjšanju količine in moči jedrskega orožja«

WASHINGTON, 28. junija (Tanjug) – Ko je pospremil ameriško delegacijo na jutrišnja pogajanja s Sovjetsko zvezo, o skrčenju strateške jedrske oborožitve, je predsednik Reagan poudaril, da je »Ženeva zgodovinska priložnost, da bi zajezili neznansko hitro večanje jedrskega arzenala na svetu«.

»Moramo ukreniti vse, kar je v naši moči, da bi bistveno zmanjšali število in uničevalno moč jedrskega orožja,« je poudaril v zadržano optimistični izjavi pred jutrišnjim začetkom pogajanj v Ženevi.

Uradni Washington si tudi danes prizadeva, da bi vsem jasno dal vedeti, da sprememba v vrhu ameriške diplomacije ne bo vplivala na že sprejeta stališča ameriške vlade do okvirov, v katerih bodo pogajanja potekala.

Posebej poudarjajo, da ameriška stališča do bistvenega skrčenja jedrskih zmogljivosti na obeh straneh ne bodo ne »ostrejša« ne »zmernejša«, ker so za novega državnega sekretarja imenovali Georgea Shultza.

Med predlogi, za katere se bo ameriška delegacija v Ženevi še posebej zavzemala, je predvsem predlog o bistvenem »zmanjšanju količine in moči jedrskega orožja«.

Tokrat si bo ameriška delegacija prizadevala, da bi se dogovorili o tem, da bi lahko obe strani verodostojno nadzorovali in potrdili ukrepe za skrčenje oborožitve, ki jih je druga država dolžna uvesti. Predsednik Reagan je ob tej priložnosti dejal, da je »bolje ostati brez sporazuma o jedrski oborožitvi, kot skleniti slab sporazum«.

Kot napovedujejo v Washingtonu, se bodo v drugem krogu pogajanj pogovarjali o »manevrirnih raketah z jedrskimi bombami« – letalih brez pilota, ki nosijo uničevalno orožje – pa tudi o moči raket in uničevalni moči jedrskih bomb.

Pogajanja med ZSSR in ZDA o prvih dveh sporazumih o nadzoru strateške oborožitve (SALT) so trajala deset let. Prvi sporazum so ratificirali, drugega pa niso, vendar sta obe strani sporočili, da bosta spoštovali njuna temeljna določila, če jih bo spoštoval tudi nasprotnik.

V Iranu preprečili poskus vojaškega udara

MANAMA, 28. junija (AP) – Iranski režim ajatola Homeinija je preprečil nov poskus vojaškega udara v državi, poroča časopisna agencija zalivskih držav, ki ima sedež v Manami, Bahreinu. Sklicujoč se na iranski večernik Italaat agencija piše, da bodo pred iranskim vojaškim sodiščem v kratkem začeli soditi »prvi skupini« zarotnikov, imenovani »Nima«, ki so pripravili natančne načrte za udar. Sestavili so tudi že novo vojaško vlado na čelu s polkovnikom Azarom Dahkarom.

Eksplozija v tovarni zdravil v Zemunu

BEOGRAD, 28. junija – Danes okrog 15.20 je v obratu tovarne zdravil Nova Galenika v Zemunu nastala strahovita eksplozija. Iz doslej še neugotovljenega vzroka je razneslo kotel, iz katerega se je začel širiti plin. Gasilci iz Zemuna in Beograda so hitro intervenirali. Vse občane, ki stanujejo v bližini tovarne, so po radiu pozvali, naj zapro okna.

Eksplozija je bila tako močna, da je ventil kotla prebil zid. Na srečo ni bilo žrtev, le štirje delavci so bili laže ranjeni. Materialna škoda je velika. Preiskava teče.

M. P.

Močna eksplozija v Belfastu

LONDON, 28. junija (Tanjug) – V Belfastu je davi eksplodirala močna bomba, ki je poškodovala okoli 300 hiš, nekaj pa jih je docela uničila. Žrtev ni bilo, ker je policija po anonimnem sporočilu že sinoči izselila prebivalce iz ogrožene četrti. Do eksplozije je prišlo, ko so vojaški strokovnjaki skušali s posebnimi napravami na razdaljo nevtralizirati bombo, ki so jo bili podtaknili v neko vozilo. Za zdaj še niso ugotovili, kateri struji skrajnežev v Severni Irski je pripisati krivdo za teroristično dejanje, ali proirskim katoliškim ekstremnim nacionalistom ali pa probritanskim protestantskim teroristom. Pred nekaj dnevi so pred nekim domom za bolniške sestre v Belfastu podtaknili prav tako močno bombo, ki je uničila poslopje, huje in laže pa je bilo ranjenih 26 deklet. Odgovornost za eksplozijo so prevzeli katoliški ekstremisti. V različnih terorističnih akcijah v Severni Irski je letos izgubilo življenje 33 ljudi. Odkar so se pred 13 leti začeli nemiri, pa so našteli skupaj 2205 smrtnih žrtev. (Telefoto: Tanjug)

Zgledno sodelovanje pri skupnih programih

Slovenski ozdi sovlagajo že v 18 projektov v BiH – Kmalu še pet novih programov

LJUBLJANA, 28. junija – Skupna vlaganja v gospodarsko zanimive projekte v Bosni in Hercegovini so zlasti v zadnjih dveh letih izraziteje pritegnila gospodarske organizacije v Sloveniji. K temu je pomembneje prispevala tudi možnost, da ozdi polovico obveznosti do sklada federacije za hitrejši razvoj manj razvitih območij tudi neposredno združijo za programe, ki so razvojno zanimivi republiki oziroma njuni gospodarstvi.

Kot je na današnji tiskovni konferenci povedal republiški sekretar za finance Rudi Šepič, to sodelovanje zgledno poteka, kar so nedavno ponovno potrdili tudi pogovori predstavnikov obeh izvršnih svetov. Pri tem je treba upoštevati, da se je tovrstna aktivnost zaradi novih zakonskih možnosti živahneje razvila šele lani. Tako so se lani predstavniki obeh gospodarstev sestali na več kot 40 posvetih, na katerih je bilo v pogovore vključenih več kot 200 organizacij združenega dela iz obeh republik. Pogovori so pokazali obojestransko zanimanje za tako sodelovanje na dohodkovnih temeljih.

Slovenija naj bi namreč na ta način lani z gospodarstvom BiH združila 719 milijonov dinarjev, vendar je ta vsota dosegla že 872,7 milijona dinarjev ali 11 odstotkov več. Tako pri 18 investicijskih projektih v Bosni in Hercegovini sodeluje 27 ozdov iz Slovenije.

Letos naj bi v Sloveniji na tej osnovi z bosensko-hercegovskim gospodarstvom združili 967 milijonov dinarjev. Sredi junija je še vedno teklo delo na 14 projektih lani dogovorjenih, za kar bodo slovenski ozdi letos združili 860 milijonov dinarjev. Samoupravne sporazume za pet novih programov so že podpisali (v vrednosti 71 milijonov dinarjev), medtem ko so že razpravljali o nadaljnjih 15 skupnih programih, ki naj bi imeli letos prednost, pri petih programih pa bo tako sodelovanje verjetno steklo v naslednjih letih.

STOJAN ŽITKO

NOVA
Jana
37 VPRAŠANJ IN ODGOVOROV O SRČNEM INFARKTU
Zmota in resnice o najnevarnejši bolezni današnjih dni skozi zdravniška očala slovenskega specialista.
PUNCE ZA GOLAŽ
Španija, prve dni junija
PREŽIVETI S PREŽIVNINO
So povečane preživnine zdaj previsoke ali morda še vedno stvarne? To je vprašanje, o katerem je zadnje čase med razvezanci zelo veliko hude krvi.
BLIŠČ IN ČAR OKROGLEGA USNJA
Velika anketa med znanimi in neznanimi Slovenci o tem, zakaj je nogomet tako izjemno popularen šport in še o tem, katere ekipe se bodo uvrstile na mundialu na zmagovalne stopnice.

Topniški dvoboji pri Abadanu

Na južni fronti so iranske sile okrepile položaje in nadzorujejo iraške premike

TEHERAN, BAGDAD, 28. junija – Na raznih sektorjih iransko-iraškega bojišča, je rečeno v včerajšnjem sporočilu skupnega poveljstva iranskih oborožen ih sil, ki ga posreduje tiskovna agencija INA, so se ob koncu tedna nadaljevali topniški dvoboji in občasni spopadi. Iraško topništvo je v soboto spet obstreljevalo stanovanjske četrti Abadana in Koramšarja, zaradi česar sta padla dva, ranjenih pa je bilo devet civilistov. Na južni fronti iranske sile, ki so okrepile svoje položaje, nadzorujejo vse iraške premike na tem območju.

Po najnovejšem vojaškem sporočilu Bagdada, ki ga posreduje agencija INA je iransko topništvo na osrednjem sektorju fronte tri ure obstreljevalo neki izpostavljeni iraški položaj na meji okrožja Zabatija. To se je zgodilo tri dni pred iztekom roka o popolnem umiku iraških sil z iranskega ozemlja, ki ga je postavil Bagdad.

Gadafi opozarja na nevarnosti

Voditelj libijske revolucije sklical veleposlanike socialistične skupnosti, akreditirane v Tripoliju

PARIZ, 28. junija (AFP) – Voditelj libijske revolucije polkovnik Gadafi je sklical veleposlanike držav socialistične skupnosti, ki so akreditirani v Tripoliju in jih je opozoril na »nevarnost, ki grozi odnosom med naprednimi arabskimi silami in skupnostjo socialističnih držav« zaradi stališča teh držav do libanonske krize. O tem je poročala libijska agencija JANA.

Polkovnik Gadafi je poudaril, da je »ta nevarnost podobna nevarnosti, ki grozi palestinskemu odporu.«

Libijska agencija je tudi sporočila, da je Gadafi sklical veleposlanike Sovjetske zveze, Poljske, Madžarske, Romunije, Nemške demokratične republike in ČSSR in da je pogovor trajal pet minut.

Gadafi je pred nekaj dnevi – kot je poročala libijska agencija JANA – izjavil, da »Libija zaradi zemljepisnih razlogov ne more sprožiti neposredne vojaške akcije na severni fronti (libanonski)«. Ko ne bi bilo teh zemljepisnih ovir, je dejal Gadafi, »bi Libija vrgla svoje sile v bitko in bi jih odpoklicala šele takrat, ko bi bila končana agresija.«

Gadafi je govoril pred »stotinami oficirjev« med manevri libijskih sil v zalivu Sirte in je poudaril, da bi tako vojaško akcijo »lahko sprožile samo države, kot so Egipt, Jordanija, Saudska Arabija, Sirija in Libanon.«

Honduras interveniral v Salvadorju

CIUDAD MEXICO, 28. junija (Tanjug) – Honduras je interveniral v Salvadorju. Včeraj je namreč v severno provinco Morazan, kjer potekajo boji med režimskimi silami in borci uporniške fronte Farabundo Marti (FMLN), pripeljal 1600 vojakov. To je sinoči sporočil salvadorski radio Venceromos; posredoval je namreč izjavo ene od vodilnih osebnosti FMLN Oaquina Villalobosa, ki je pozval vse napredne sile sveta, naj se odločno upro tej grobi intervenciji iz tujine, s katero se je, kot je opozoril, začela internacionalizacija salvadorske vojne. Honduras je sinoči z desetimi vojaškimi helikopterji izkrcal čete pri salvadorskih mestih Joateca, Corinto in Sabanetas. Po sporočilu fronte so se o honduraški intervenciji na pobudo Washingtona dogovorili šefi armad obeh držav.

Teleksovim maratoncem se je odprlo

DUGI RAT, 28. junija – Štirje jadralci na deskah in dva spremljevalca, ki so pred desetimi dnevi odrinili iz Ljubljane na »Teleksov maraton Ulcinj–Ankaran – 1000 km na surfu«, so imeli v začetku smolo z vetrom. Zajadrali so z osamljene Velike plaže pri izlivu Bojane tik ob albansko-jugoslovanski meji. Prve štiri dni so bili na deskah 36 ur in prejadrali vsega 67 kilometrov. Potem so se jih vetrovi le usmilili. Danes so maratonci izpluli že iz Dugega Rata in bodo okrog poldneva jadrali mimo Splita. Če bo veter ugoden, računajo, da bodo prišli do Trogira in ta dan prejadrali od 50 do 60 kilometrov. (Besedilo: Drago Horvat, slika: Marjan Zaplatil)

Prestolonasledniku je ime William

LONDON, 28. junija – Iz Buckinghamske palače so danes dopoldne sporočili, da bo sinu princa Charlesa in princese Diane ime William. Poleg tega, prvega imena pa ima bodoči naslednik britanske krone še tri imena in sicer Arthur, Phillip in Louis.

Na Javi so se okužili s kolero

DŽAKARTA, 28. junija (Tanjug) – V okrožju Čilaka na osrednji Javi je za tako imenovano kolero mutaber (posledici sta driska in bruhanje) zbolelo 156 oseb, od katerih je osem že mrtvih. Do okužbe je prišlo zaradi tega, ker so ljudje uporabljali vodo iz lukenj, izkopanih na bregovih rek.

V 65 odstotkih primerov smrti so v Indoneziji vzrok nalezljive bolezni kolera, malarija, tropska mrzlica, tuberkuloza, gobavost itd.

Po besedah generalnega direktorja za preprečevanje in odpravljanje nalezljivih bolezni dr. Adiatne, je zaradi teh bolezni prizadetih 57 odstotkov prebivalstva, povprečno število bolnikov na dan pa znaša devet odstotkov prebivalstva Indonezije, ki šteje 150 milijonov ljudi.

Streli ob zaprti meji

OD NAŠEGA DOPISNKA

NAIROBI, 28. junija – Ob neprodušno zaprti kenijsko-tanzanijski meji, nedaleč od zasneženega Kilimanžara, je prišlo konec tedna do hudega incidenta, ki utegne vplivati na že tako hladne odnose med dvema vzhodnoafriškima sosedama. Dva Tanzanijca, oborožena s strojnico in pištolo, sta prestopila mejo, ki so jo zaprli pred petimi leti, po razpadu Vzhodnoafriške gospodarske skupnosti, ter napadla obmejni trgovski center Mariot. Pri tem sta enega kenijskega trgovca ubila, drugi pa je bil hudo ranjen in je pozneje umrl v bolnišnici.

Po napadu sta Tanzanijca izropala trgovino in odnesla s sabo različno blago ter nekaj gotovine. Napadalca sta bila oblečena v vojaško uniformo, kakršno nosijo pripadniki tanzanijske Ljudske milice, »Jeshi la Mgambo«. Kenijska policija ju zdaj lovi, medtem pa tanzanijska policija v Arushi incidenta ni hotela komentirati, češ da s področja okrog Kilimandžara ni dobila nobenih poročil.

Zadnji hujši incident ob kenijsko-tanzanijski meji je bil 24. decembra predlani, ko so pripadniki kenijske policije in posebne enote za boj proti živinskim tatovom v dveurni bitki ubili 22 Tanzanijcev, od katerih so nekateri tudi nosili vojaške uniforme. Tanzanijski živinski tatovi so hoteli prepeljati prek meje 700 glav govedi, ugrabljene v Keniji. Kenijci so dobili vso živino nazaj, zaplenili pa so tudi tri avtomatske puške kitajske izdelave, strelivo pa tudi loke in puščice. Drugi živinski tatovi so pobegnili v Tanzanijo.

Hkrati pa poročajo iz Ugande, da so neznani oboroženi napadalci pred dvema dnevoma ustrelili kenijskega voznika bencinske cisterne. Ta je prevažal bencin iz Nairobija prek Ugande v Burundi. Zdaj na obeh straneh kenijsko-ugandske meje parkira več tovornjakov, ki čakajo na dovoljenje, da smejo peljati naprej. Samo na kenijski strani je 60 tovornjakov, ki ne bodo odpeljali, dokler jim ugandske oblasti ne zagotove varnosti.

TIT DOBERŠEK

»Dirka« velikih jadrnic

NEWPORT, 28. junija – Iz Newporta (ZDA) do Lizbone je treba po morju prevoziti 2850 milj. »Dirke« od enega do drugega pristanišča se bo udeležilo osem velikih jadrnic. Na sliki je največja med njimi, čilska jadrnica Esmeralda, ki jo je fotoreporter posnel, ko je zaplula pod most v Newportu in naprej proti svetilniku na Drentonovih čereh pred to ameriško luko na Rhode Islandu, kjer bo vseh osem jadrnic razpelo jadra in se pomerilo katera bo najhitrejša na plovbi do portugalskega pristanišča. (Telefoto: UPI)

PA ŠE TO

SMEH NA KONGRESU – V krogih kongresnih delegatov menda te dni kroži šala: tukaj imamo na kupu vse probleme in vse tiste, ki so jih zakuhali.

Vremenska napoved Hidrometeorološkega zavoda SR Slovenije

Prognostična karta za 29. junij 1982

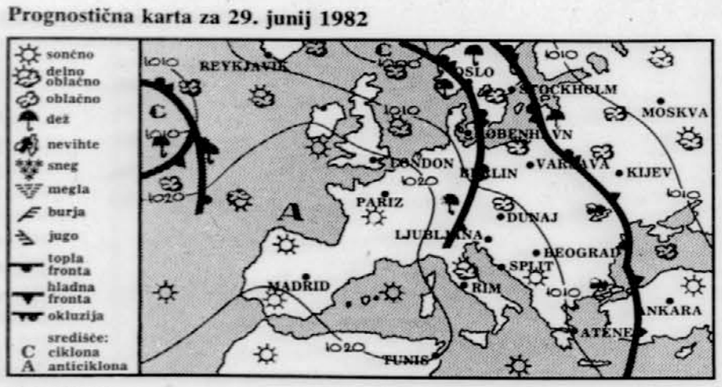

SLOVENIJA

Dopoldne bo precej jasno, popoldne bodo prehodne pooblačitve s krajevnimi plohami. Najnižje nočne temperature od 6 do 12, ob obali 16, najvišje dnevne temperature od 20 do 25 stopinj Celzija.

JUGOSLAVIJA

Ob Jadranu bo precej jasno, v notranjosti spremenljivo oblačno s krajevnimi plohami.

VREMENSKA SLIKA

Nad zahodnim Sredozemljem in zahodno Evropo je greben visokega zračnega pritiska. Oslabljen frontalni val bo povzročil pri nas manjše poslabšanje vremena.

KAKO KAŽE ZA SREDO

Vreme se bo ponovno izboljšalo, bo tudi nekoliko topleje.

TEMPERATURE MORJA

Piran 23, Rab 24,5, Ulcinj 25, Bar 26 stopinj Celzija.

Vreme in temperatura dne 28. junija 1982 ob 13. uri

kraj	vreme	stop.
Ljubljana	delno oblačno	23
Planica	zmerno oblačno	20
Brnik	zmerno oblačno	21
Kredarica	pret. oblačno	5
Maribor	zmerno oblačno	23
M. Sobota	zmerno oblačno	23
Sl. Gradec	zmerno oblačno	22
Celje	zmerno	23
Novo mesto	delno oblačno	23
Nova Gorica	pret. jasno	23
Portorož	pret. jasno	22
Reka	delno oblačno	23
Pulj	delno oblačno	20
Hvar	jasno	27
Dubrovnik	delno oblačno	26
Zagreb	delno oblačno	23
Beograd	zmerno oblačno	22
Sarajevo	pret. oblačno	21
Titograd	delno oblačno	30
Skopje	delno oblačno	25
Celovec	zmerno oblačno	23
Gradec	zmerno oblačno	23
Dunaj	ploha	15
Benetke	delno oblačno	25
Milano	delno oblačno	27
Genova	delno oblačno	24
Rim	delno oblačno	26
Pariz	zmerno oblačno	18
Berlin	zmerno oblačno	18
Stockholm	pret. oblačno	17
Moskva	–	–

Ah, ko ne bi bilo toče...

Kranjska bi bila pravo središče srečnih in rodovitnih pokrajin, piše Valvasor v »Slavi vojvodine Kranjske«, ko ne bi ta neura znatno zmanjševala njenega blagostanja. Lahko namreč izračunamo škodo in ugotovimo, da toča in podobne ujme uničijo vsako leto eno petino sadja in drugega rastja.

Kljub temu toča nikoli ne povzroči opustošenja vse dežele. Niti na posevkih niti v vinogradih, kajti njeni pasovi ne tečejo vsako leto točno enako, ampak se deloma premikajo na to ali ono stran. Vendar kogar zadene, jo dobro občuti, posebno reven kmet, kateri je zaradi tega še bolj potisnjen v siromaštvo in stisko, pomanjkanje kruha in trpljenje lakote. V takih skrbeh in tarnanjih pa tli upanje na drugo leto. Ti ubogi vaški ljudje imajo tudi drugo ali tretje leto težko in uničeno, ker je polje pobila toča, da jim je vse rastje zaporedoma stolčeno in skednji so ostali prazni. Ko jih vseskozi beda stiska in raste preko glave, tedaj morajo lupiti skorjo z drevja in iz nje peči kruh, kajti nimajo nobene zaloge žita, ki bi jim ostala, še tiste ne, s katero bi posejali novo setev.

5

VROČE V HLAJENI »SAVI«

Stran 3

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

DELO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE
GLAVNI UREDNIK JAK KOPRIVC – ODGOVORNI UREDNIK BORIS DOLNIČAR

LJUBLJANA, TOREK, 29. JUNIJA 1982
LETO XXIV ● 149 ● CENA 9 DINARJEV

FRUCTALOVE JAGODE IZGINILE V GROCKI

Stran 9

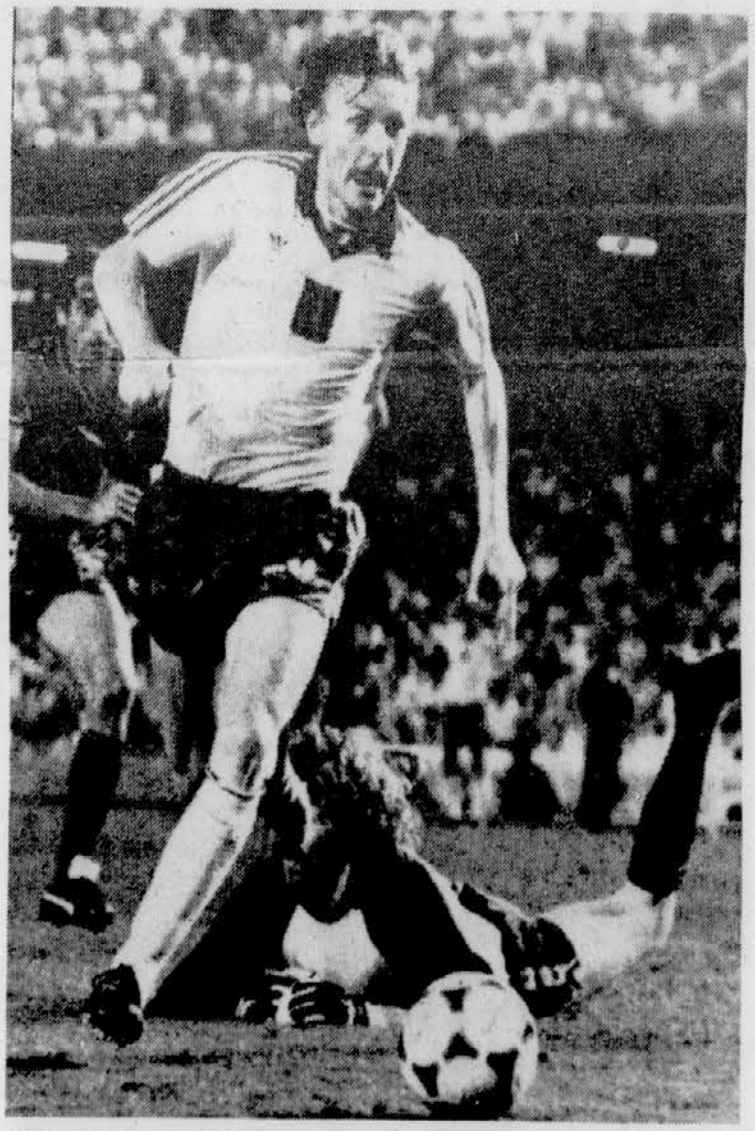

NOGOMET SPET GREJE TELEVIZORJE – Jugoslovani so se sicer poslovili od »mundiala«, vendar dogodki v Španiji zaradi tega niso nič manj privlačni in zanimivi. Za presenečenje so poskrbeli Poljaki, ki so gladko s tremi goli Zbigniewa Bonieka (na sliki) premagali Belgijce, Francozi pa so z 1:0 odpravili Avstrijce.

Iskanje planincev neupešno

LOG POD MANGARTOM – Kje sta Tamara Likar in Pavel Pdgornik, odlična alpinista iz alpinističnega odreda Nova Gorica?

Po do sedaj znanih podatkih sta Tamara in Pavel v soboto zjutraj začela z italijanske strani plezati eno od smeri v Malem Mangartu. Peter Podgornik, brat pogrešanega, pa je v drugi navezi preplezal smer v Veznici. Peter je pogrešano navezo zadnjič videl v nedeljo popoldne, 200 metrov pod vrhom Mangarta. Včeraj so sprožili reševalno akcijo, bovškim gorskim reševalcem pa so se danes zjutraj pridružili člani posadke helikopterja RSNZ, ki je do 6.30 iskal pogrešano navezo. V času ko to poročamo (ob 7.40), so že tretjič poleteli proti Mangartu, ki ga je prej zakrivala megla. MIRO KUNŠIČ

Vročina mori sosede

RIM – Vročinski val iz Afrike te dni obvladuje Sredozemlje. Terjal je že skoraj 100 smrtnih žrtev v Grčiji, Turčiji in Italiji. Zaradi vročine in suše, ki jo je povzročila, pa tudi povsod gorijo gozdovi, živali pa poginjajo od žeje.

Na zahodu Turčije se je temperatura povzpela nad 40 stopinj Celzija. V Grčiji, kjer je že umrlo 44 ljudi, pa so v Larisi zabeležili 48 stopinj. Nič bolje ni v Italiji, kjer je povprečno 45 stopinj v senci, zaradi vročine pa je že umrlo 37 ljudi.

»Rešite se, bežite iz Bejruta!«

»Čas se izteka; kolikor dlje ostajate, v toliko večjo nevarnost spravljate sebe in svojce,« nenehno grozi prebivalcem Bejruta izraelska vojska s tisoči letakov, ki jih spušča iz letal na obkoljeno mesto.

Izraelska vojska ponuja celo »varstvo« tistim, ki so pripravljeni zapustiti zahodni del Bejruta. »Bežite in rešite se!« je tu klic dneva.

Spremembe v iraški vladi

Iraški predsednik Sadam Husein je zamenjal osem ministrov, med drugimi ministra za nafto, industrijo, kmetijstvo, za promet in za plan. Sadam Husein si je izbral tudi šest novih svetovalcev v rangu ministrov.

Na iraško-iranskih bojiščih med tem še vedno prihaja do manjših spopadov. Bagdad pravi, da so iraške sile prisiljene odpirati ogenj, da bi se branile in odgovorile na sovražno obstreljevanje.

Mubarak obtožuje Sirijo

Sirija je sklenila »entente cordiale« (tesno prijateljstvo) z Izraelom, obtožuje egiptovski predsednik Hosni Mubarak politiko sirskega predsednika Hafeza el Asada v Libanonu.

Zaradi te zveze med Sirijo in Izraelom bo Jordanija postala edino zatočišče Palestincev, Sirija pa bo dobila od Izraela zamenjavo za Golansko planoto območje Bekaa v Libanonu.

Poplave terjale 75 žrtev

Velike poplave v pokrajini Fujian na jugovzhodu Kitajske so zahtevale že 75 smrtnih žrtev. V eni od prefektur te pokrajine je skoraj polovica družin prizadetih, več kot polovico tovarn in šol pa so zaprli. Poplave so tudi v treh drugih pokrajinah sredi Kitajske, ki so znane kot pomembna kmetijska središča.

MORJE VABI MARKE

Stran 2

V MADWENI MOŠKI LE NA POKOPALIŠČU

Stran 4

92

● 14.00 – Precej zgodaj je začel s svojim »nastopom« pred domačim občinstvom Anton A. Sosedje iz Vodic nad Ljubljano so bili tarča njegovega besa, ko je precej vinjen hotel dokazati, da nekaj velja. Kričal in zmerjal jih je, pri tem pa jim z varnostne razdalje, za vsak primer, metal polena pod noge. Zadnjega so »vrgli« njemu pod noge miličniki in ga odpeljali na varno.

● 22.00 – Družinski mir je v svojem stanovanju v Tomačevem glasno zahteval Tomislav R. Ženi in otrokom je naznanjal, naj čimpreje zapustijo stanovanje. Člani družine so se zadnji trenutek rešili pred besnim nasilnikom. Vendar so zanj kmalu poskrbeli in našel je svoj tako želeni mir, kjer so mu omogočili še nekaj časa za premislek.

93

● To noč so ljubljanski poklicni gasilci dobili priložnost za običajno delo. Pregledali so vozila in opremo ter se kot je to že običaj seznanili z najsodobnejšimi načini za gašenje vseh vrst požarov. In sreča je hotela, da tega znanja ni bilo treba uporabiti. Včeraj so posredovali le enkrat, ko so črpali vodo iz jaškov pod dvigali v FSPN. Kaže, da je voda ostala v jaških še od minule nedelje, ko je bilo v Ljubljani obilo padavin.

94

● Reševalci so opravili 201 prevoz; desetkrat zaradi manjših ran, 35-krat so peljali bolnike na preglede in 34-krat so pomagali bolnikom z raznimi notranjimi obolenji. Štirikrat so morali vključiti sireno in modro luč, ko so hiteli na pomoč ranjenim v prometnih nesrečah. Davi ob 5. uri so šli pomagat v Spodnjo Brezovo pri Grosupljem, uro kasneje pa pred elektrarno v Medvodah. V ljubljansko porodnišnico so pripeljali štiri mame. Ponoči so vključili modro luč in sireno, ko so šli v Logatec po bolnika, ki ga je zadela srčna kap. Z nekaj deset kilometri vožnje iz Trbovelj so v inkubator ljubljanske bolnišnice pripeljali nedonošenčka in ga tako rešili. Z ljubljanskega letališča Brnik so pripeljali v Ljubljanski klinični center tudi nekega bolnika iz Kuvajta, ki je prišel na zdravljenje k nam.

ŽARKO HOJNIK

Še se bomo učili . . .

KOPER – Da so priprave na turistično sezono lahko tudi tragikomične, smo se lahko prepričali na posvetu na koprski medobčinski gospodarski zbornici. To pa seveda ne pomeni, da bi bile nekatere tragikomične situacije kaj manj poučne, ali celo nepomembne pri organiziranju primernega turističnega gospodarjenja.

Milica Mitič, predsednica republiškega komiteja za turizem, je na primer ugotovila, da je sedaj na mejnih prehodih položaj popolnoma drugačen, kot je bil se pravi nekaj tedni. Seveda – zdaj je tam skoraj več carinikov kot turistov, ki prihajajo k nam. Tuji časopisi pa se sedaj za to obrnjeni položaj še zmenijo ne.

Zastopniki sezonskega turizma so povedali, da imajo ogromne težave s cestarji. Pred cesto, ki pelje proti Škocjanskim jamam, so postavili prometni znak, ki v smeri jam prepoveduje vožnjo, pod njo pa na drobno v slovenščini piše, da je sicer dostop do Škocjanskih jam možen. Tujci našega jezika seveda ne razumejo, da v Škocjanskih jamah pa je obisk občutno upadel.

Eden izmed koprskih inšpektorjev je opozoril na težave, ki jih imajo turisti, ki pridejo na mejni prehod Škofije. Javnih stranišč namreč preprosto nimajo. In potem si turisti (v sili) izmišljajo vse mogoče. Potrebo opravijo na najrazličnejših mestih, tudi v podhodu. Zgodilo se je tudi, da so ob meji vojaki zasačili turiste v najbolj napetih trenutkih.

Na bencinskih črpalkah naj bi prodajali poslej tudi drugo blago. Tak je eden izmed ukrepov za pridobivanje deviz. Tako naj bi bile v prodaji buteljke z vinom. Tega predloga nismo najbolje razumeli – niso namreč podrobneje razložili, zakaj ravno buteljke z vinom. Razlag je več, še posebej, če se spomnimo, da so v svetu že poskušali, da bi vozila gnali z alkoholom.

Odslej bodo banke menjale tudi devize v drobižu, torej kovance. To je prav gotovo najbolj zaskrbljujoč ukrep, saj kaže, da smo z devizami že res na tesnem.

Trgovci bi lahko prodajali svoje blago za devize tudi do 150 odstotkov ceneje. Tega se nekateri veselijo s precej grenkimi pomisleki. Portoroški trgovci so na primer povedali, da bi lahko prodali adidasovih copat in majic, kolikor bi hoteli, vendar jim tega blaga proizvajalci letos (kot kaže) ne bodo mogli več zagotoviti.

Takih tragikomičnih situacij bo letos še nič koliko, upamo lahko, da se bo nazadnje vse le sprevrglo v komedijo.

BORIS ŠULIGOJ

S traktorjem v jarek

LENDAVA – Vožnja po nasipu ob Muri se je včeraj ob 16.45 tragično končala za 60-letnega Štefana Kelca iz Kot 13 pri Lendavi. Med vožnjo po nasipu je Štefan Kelec s traktorjem, h kateremu je imel pripeto tisočlitrsko cisterno, zaradi neizkušenosti zapeljal s ceste in se s traktorjem prevrnil. Prikolica ga je pokopala pod seboj, tako da je bil takoj mrtev.

Ž. H.

Marke, pridite k nam, Švicarji vas bodo odrli

Res, da pri nas pogosto ni kave, da črpalkarjem zmanjkuje bencina, da so kavlji mesnic v notranjosti države pogosto prazni, da tuji tisk o tem škodoželjno trobi na vse pretege, pa vendar smo močan magnet za turiste, ki imajo v denarnicah zahodnonemške marke. Ta je namreč pri nas vredna celih 37 pfeniggov več kot v Zvezni republiki Nemčiji.

Po tem Jugoslavija daleč prekaša vse turistične države. Na Portugalskem je namreč marka vredna »le« še 20 odstotkov več, v Italiji 18, ZDA 6, na Nizozemskem komaj 2 odstotka, v Franciji pa prav toliko kot v ZRN. Povsod drugod morajo Nemci svoji marki še kaj primakniti. V Avstriji sicer samo odstotek, na Švedskem že 4, v Grčiji 5, Španiji 7, Veliki Britaniji 14, na Danskem 19 in v Švici rekordnih 27 (sedemindvajset) odstotkov.

To je ugotovil zahodnonemški tednik »Die Zeit«, ki je v košarico turističnih storitev vtaknil hotelske in restavracijske cenike, turistične takse, vožnjo s taksijem ali avtobusom itd.

Pa še en adut ima Jugoslavija. V to turistično košarico niso položili stroškov prevoza. In ker smo zahodnonemškim turistom precej bliže od nekaterih drugih sredozemskih konkurentov, je naša prednost jasna. Torej, kaj še čakate marke?!

D. T.

Kava samo do Grosupljega

Magistralna cesta med Ljubljano in Višnjo goro. Kolone vozil. Minuli petek. Večina je hitela na zasluženi dopust. Mnogi med njimi niso mislili tako. V koloni razgrete pločevine, ki se je pomikala proti motelu v Grosupljem, so si nekateri že meli roke ob misli na izkupiček, ki ga bodo iztržili na račun pretihotapljene kave iz Trsta.

Očitno nihče ni računal, da je bilo bolj, ko so se bližali motelu, manj upanja, da bodo kavo lahko prepeljali tja, kamor so se namenili. Presenečenje – miličniki avtomobile usmerjajo k motelu. Tam jih je čakalo najhujše. Miličniki, ki so jim pomagali še carinniki in preiskovalci, so prekrižali račune marsikateremu tihotapcu.

Nemalo presenečeni in še bolj začudeni vozniki ter njihovi sopotniki, so na prostoru pod motelom pokazali, do kam seže njihova domiselnost. Carinniki so namreč iz najbolj nemogočih lukenj na vozilih izvlekli precej skrite omamno dišeče kavice. Cariniki so tihotapcem pripravili »zasedo« in opozorili, da bodo podobne kontrole še ponovili. Tako imenovana akcija »Podaljšana meja« se je že začela.

Čeprav je bila načrtovana in izpeljana precej skrbno, rezultat ni bil takšen, kot so nekateri pričakovali, vseeno pa je bilo zanimivosti dovolj.

Največja: ni bilo treba dolgo, ko se je v osebnem avtomobilu pripeljal nekdo, ki je sodil mednje. Kratek prijateljski pozdrav. In tudi on, ki je bil v carinski uniformi je moral na pregled. »Kako si sosed?« je namignil fantu v zelenorjavi uniformi, ki je bil tedaj v službi. Malce v zadregi mu je odvrnil. »Sosed že mogoče, sosed, vendar tukaj precej diši po kavi!« In še preden je oni v avtomobilu zajel sapo, mu je carinik pomagal odpreti prtljažnik avtomobila. V njem je bilo nič več in manj kot 200 kilogramov pretihotapljene kave. Očitno pripravljene za prodajo na črnem trgu. Kakorkoli že, carinik kave verjetno ne bo več tihotapil, prav gotovo pa je pobiral drugim na meji ne bo več.

ŽARKO HOJNIK

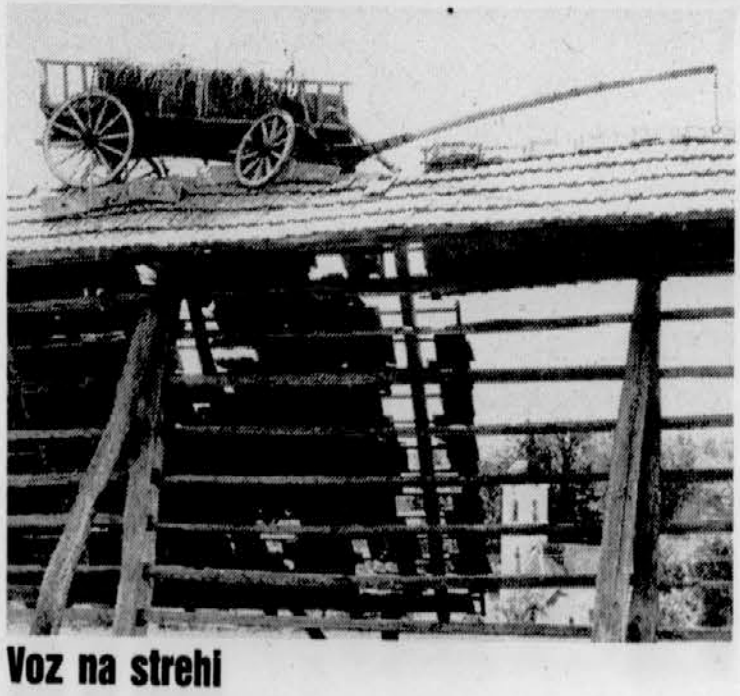

Voz na strehi

LJUBLJANA – Star kmečki običaj še ni pozabljen. V vasi Podsmreka pri Ljubljani se nudi takle prizor – kmečki voz na strehi kozolca. Čez noč se to lahko zgodi kmetu, ki mu zaradi slabih odnosov vaščani takole ponagajajo. Sosedje se veselo muzajo; pravijo, če je gospodar siten, mu mladina nagaja. Tako potegnjen kmet pa seveda ne prizna, da ve za star običaj. Trdi, da mu je zagodla pijana mladina. Tarna o škodi, ki je nastala – razbiti strešniki in o težavah, da bo odstranil voz s strehe. Za škodo in norčevanje je kmet poklical milico in storilci bodo stare običaje kmalu pojasnjevali sodniku za prekrške. (I. J., foto: Janez Zrnec)

Vodič po dobrih gostilnah

LJUBLJANA – Geslo: gostilno v vsako slovensko vas, smo pri nas že zdavnaj uresničili – pa tudi krepko presegli. Trenutno premoremo kar 2300 zasebnih gostinskih obratov. Kakšnih 1500 je od tega še starih, dobrih gostiln. Občinska obrtna združenja, oziroma njihove sekcije za gostinstvo, so med njimi izbrale 400 najboljših – in rodil se je turistični vodič »Gostilne na Slovenskem«.

Brošura je sicer namenjena predvsem tujim turistom, vendar pa bo nadvse dobrodošla tudi domačim sladokuscem. Znano je, da svetovna turistična ponudba temelji predvsem na manjših gostinskih obratih, ki nudijo več domačnosti in se obenem lažje prilagajajo željam turistov. Ker so pri nas gostilne večinoma v zasebnih rokah, so bile doslej v našo celovito turistično ponudbo bolj slabo vključene.

Turistični vodič, ki sta ga skupno izdala Kompas in Zveza obrtnih združenj Slovenije je torej prvi znanilec, da si naši zasebni in družbeni gostinci ne bodo samo skakali v lase in gledali eden v drugem nepotrebnega konkurenta, temveč da bodo moči združili in pripravili enoten in zanimiv program za tuje turiste.

Vodič po najboljših slovenskih gostilnah so natisnili v 42 tisoč izvodih in v štirih jezikih: nemškem, angleškem, italijanskem in slovenskem. Turistom ga bodo delili na majhnih prehodih, dobili pa ga bodo lahko tudi v turističnih poslovalnicah. Poleg naslovov in telefonskih številk je v prospektu za vsako gostilno zabeležen še njen obratovalni čas, število sedežev in ležišč – ter seveda kar je najpomembnejše: njihove specialitete in druge posebnosti.

Zasebni gostinci so torej sami izbrali svoje najboljše gostilne. Njihov gostilniški vodič pa turistov ne bo pripeljal le do najboljših slovenskih kuhinj. Obenem namreč gostilničarje zavezuje, da bodo s specialitetami, ki so v njem naštete, turistom tudi v vsakem času postregli.

MIRAN KOREN

12. KONGRES ZKJ

Pas tudi tistim z naramnicami

Ozračje na kongresu jugoslovanskih komunistov je bilo kljub klimatizacijskim napravam v centru Sava – samo prvi dan kongresa so porabili toliko elektrike kot stari Beograd vse leto 1936 – vroče. Resda je v Beogradu pritisnila tropska vročina, ki je tudi nevihta ni ohladila. V kongresnih dvoranah, kjer je sicer prijetno hladno, pa je včeraj tekla skorajda v vseh komisijah vroča debata.

Vroča razprava sicer ne po tem, da bi šlo morebiti za kdovekakšne razlike v mnenjih, ampak po tem, da so delegati razgreto razpravljali o tistem, kar nas vse skupaj teži in iz česar se ne bomo še tako kmalu izkopali. Morebiti bo šele po letu 1985 kaj lažje, zdaj pa bo treba stisniti pas – je bilo enotno mnenje domala vseh razpravljalcev, ki so po šali, ki kroži po kongresnih dvoranah, terjali, da morajo stisniti pas tudi tisti, ki sicer nosijo – naramnice.

Eden izmed delegatov je celo zahteval, naj bi čez leto sklicali izredni kongres ZKJ, na katerem naj bi položili karte na mizo vsi odgovorni nosilci javnih funkcij, kaj so namreč storili za ustalitev gospodarskih razmer, za to, da bi delavci zared razpolagali z dohodjom, saj je zdaj, po ocenah nekaterih, komaj desetina dohodka, nad katerim imajo delavci še oblast. Ves drugi del se pretaka po državnih in paradržavnih poteh in navsezadnje ni prav nič čudnega, če smo zašli v take stiske, ker je odgovornost na teh družbenih ravneh tako šepava, saj ni še nihče odstopil zaradi neplačanih dolgov, zaradi tega, ker je banka postala nelikvidna in tudi banke niso razpustili. Ali, spet za primer, da so vsi predsedniki republiških in pokrajinskih izvršnih svetov podpisali dogovor o tem, kako bodo zbrali denar za nakup nafte, denarja pa ni bilo in nikomur se ni skrivil las.

Ljudje to še kako občutijo in videti je, kot da so nemočni, kar se je odrazilo tudi v kongresnih razpravah. Zato tako odločne zahteve kongresa, da mora zveza komunistov sama sebe preoblikovati, se tudi statutarno utrditi, da bi bila zares avantgarda, vsak komunist zase pa osebni primer odgovornega ravnanja v družbi.

V. J.

DINAR NA DINAR... – Tokrat resnično ni šlo za kakšo razpravo o varčevanju, le predsednik slovenskih komunistov Andrej Marinc je potreboval drobiž za telefonski avtomat. (Vse fotografije: Marjan Zaplatil)

Nočem biti baza, sem človek!

Smo z dosedanjimi razpravami na kongresu lahko zadovoljni?

Ena mladih delegatk, 25-letna kvalificirana delavka iz Zagreba, zaposlena v »Sljemenu«, Verica Šćurić, ki je pozorno poslušala razprave v komisiji za razvoj političnega sistema socialistične demokracije, ni bila. Kot mlad član naše partije, je rekla (Verica ima pet let partijskega staža – opomba pisca), in kot mlada samoupravljalka nisem zadovoljna. Zaradi tega, ker ponavljamo vse negativnosti in uspehe naše družbe in za katere vsi vemo. Manjkajo pa konkretne akcije, predlogi, kako naprej. Skoraj v vsaki razpravi sem poslušala: moramo, treba je. Vsi vemo, da moramo, da je treba, toda kako? Na to vprašanje večina ni dala odgovora. Prav tako so vsi, ki so govorili o napakah in slabostih, govorili: oni so, ona je, on je. Kdo so ti oni, kdo je ona, kdo je on? To me kot mlado komunistko in samoupravljalko zanima. Zanima me, kdo brklja – nad družbo in zunaj nje – po našem samoupravnem sistemu. Prav gotovo ima vsak svoje ime in priimek. Ne iščimo vzroke za napake zunaj nas, obrnimo se k sebi, začnimo pri sebi in svojem okolju. samo tako se bomo rešili iz težavnega položaja.

Tako je mnenje mlade delavke, neposredne proizvajalke, ki je poudarila tudi, da pri nas ni več nepismenega delavskega razreda, s katerim bi lahko manipulirali. In njena kolegica Ranka Milovanović, krojačica, je prav tako odločno povedala, da delavcu, ki naj obvladuje družbeno reprodukcijo, niso za to potrebni dragi seminarji, posvetovanja in konference, ampak to, da ta načela spreminjajo v življenje: »Ne pristanem na to, da sem baza. Sem človek, delavka, ki gradi življenje te države od njenega socialističnega temelja.«

Velikokrat smo tudi slišali, da mora zveza komunistov v korak s časom, da se ne sme več dogajati, da bi na jutrišnja vprašanja ponujali včerajšnje odgovore, ali, kar se je tudi dogajalo, da je bilo obljubljenih veliko dobrih stvari, manj pa je bilo tistih, ki so postale stvarnost. Zato tudi misel, da so člani zveze komunistov pogostno iskali vzroke za težave zunaj sebe, zato celo zahteva, da bi morali sklicati izredni kongres ZKJ, če najkasneje v enem letu ne bi bilo pričakovanega preobrata v uresničevanju politike ZKJ, ki vključuje predvsem samoupravni razvoj vse družbe in v tem okviru tudi gospodarsko stabilizacijo. Spremeniti je treba namreč neugodne gospodarske tokove, kar pa bo mogoče tudi s tem, da se kar najbolj zaostri družbena in politična odgovornost – od partijskih kazni do odstranjevanja s funkcij – zlasti vodilnih kadrov in nosilcev družbenih funkcij v ozdih, občinah, pokrajinah, republikah in federaciji.

VLADO ŠLAMBERGER

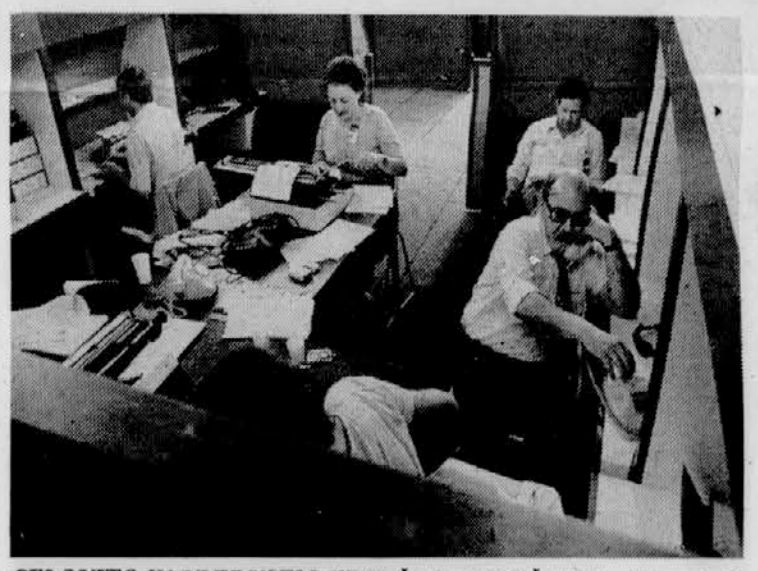

CELOVITO IN PREDVSEM KRITIČNO POROČANJE – V prostorih Delove beograjske kongresne ekipe skoraj nenehno ropotajo pisalni stroji in zvonijo telefoni.

● Milivoj Bojanić se je zavzel za večjo odgovornost predvsem na odgovornih mestih. Zahteval je, da se rešimo vseh tistih, ki so nas pripeljali v sedanji težki položaj. Delegatom je dejal, da je pripravljen obelodaniti seznam konkretnih imen in priimkov takih posameznikov.

Vendar se je vse končalo pri ponudbi...

● Na kongres jugoslovanskih komunistov v Beogradu je prišlo 115 delegacij iz tujine. Najbolj neobičajna in najbolj zvočna imena med temi strankami so Lanka Sama Samaja (stranka enakosti in pravice Šri Lanke), Čama Ča Mapinduzija (revolucionarna stranka Tanzanije) in Novi Dragulj iz Granade.

● »Nekateri zapravljajo, kot da smo v komunizmu, nekatere družbenopolitične skupnosti pa so porabile tisto, kar bo delavski razred vračal še v 21. stoletju. Zaradi takšnega ravnanja nihče ne odgovarja. Delavski razred ljubi to partijo in to državo, zaradi česar od zveze komunistov zahteva, da ravna tako, kot nas je učil tovariš Tito,« so bile besede delegata Vojislava Milićevića iz Zemuna.

Drobnjakarska znanost

● Neki znani zvezni funkcionar, katerega izjava je pred kratkim v javnosti izzvala srdite komentarje, je obiskal kongresno ekipo Tanjuga. Že pri vratih je zbodel, da tu delajo vsi, razen diplomatskega urednika.

Funkcionar je bil začuden in nekoliko presenečen zaradi hitre reakcije Tanjugovega »diplomata«, ki mu je dejal: »Tudi ta vaša izjava je neresnična!«

»V zanjih 40 letih se je znanstveni potencial v Jugoslaviji povečal za več kot petindvajsetkrat. Jugoslavija je imela leta 1940 15 samostojnih znanstvenih organizacij z okoli 1000 raziskovalci, leta 1978 pa je bilo registriranih 486 samostojnih znanstveno-raziskovalnih organizacij z okoli 12.000 raziskovalci. V združenem delu materialne proizvodnje je vsega 82 raziskovalnih in razvojnih enot s samo 1600 raziskovalci.

To razmerje ni zadovoljivo. V strukturi raziskovanja je 58 odstotkov uporabnih raziskav, razvojnih je 26, fundamentalnih pa samo 16 odstotkov. V Jugoslaviji sta danes 202 fakulteti z 230 znanstveno-raziskovalnimi organizacijami in z 12.500 raziskovalci in predavatelji. To je pomemben potencial, toda do zdaj nismo dosegli učinkovite organiziranosti tega potenciala v enoten sistem znanosti v Jugoslaviji.

Znanstvene analize kažejo, da znanost v Jugoslaviji ni dovolj racionalno organizirana, da je drobnjakarska in neučinkovita, je dejal Dušan Kanazir, delegat z beograjske univerze, na seji komisije za aktualna idejna vprašanja izobraževanja, znanosti in kulture. Ni bil edini in tudi ocene o znanosti so si bile kar podobne. Zato ni čudno, da je slovenski delegat Boris Majer ugotovil, da bi bil že čas, da začnemo manj samo ugotavljati, ampak da bi bilo dobro tudi kaj spremeniti.

VLADO JARC

Kongresni kongres

Značilnost tega kongresa jugoslovanskih komunistov je v tem, da že dobiva značaj kongresa v prvobitnem pomenu besede. Se pravi, da razpravljajo ljudje o problemih, glede katerih mora pasti kongresna odločitev.

Seveda je včasih še videti, kot da teče v kongresnih dvoranah dialog gluhih, kajti še nastopajo delegati z doma pripravljenimi nalogami in pisanimi razpravami, ki seveda niti ne morejo upoštevati tega, kar je bilo na kongresu že povedanega, še najmanj pa tistega, s čimer se morebiti kdo niti ne strinja. Bere pač tisto, kar si je bil pripravil. Takoj kaže pristaviti, da seveda ni vse zlato, kar pove kdo na pamet, niti še zdaleč ni vse zlo, če je prej napisano in premišljeno, če se ujema z osrednjo kongresno temo.

Da bi bili kongresi res kongresi, bi morali spremeniti predvsem družbeno ozračje v sami zvezi komunistov. Že pri partijskih sestankih, ki bi v bistvu morali biti odgovor komunistov, njihova priprava za delovanje v množicah, če uporabim kaj obrabljeno besedo. Saj je navsezadnje smisel ZK že od 6. kongresa naprej prav v tem, da to ni partija enopartijskega sistema, ampak zveza enakomislečih, idejno podkovanih ljudi, ki z argumenti pritegujejo ljudi v množično gibanje za uresničitev komunističnih idealov – ne nasploh, temveč prav določno ob vsakem problemu posebej.

Če bi v zvezi komunistov prevladala taka družbena klima, potem bi moral postati vsak komunist v najboljšem pomenu besede agitator. To pa spet pomeni, da si z vnaprej napisanimi referati ne bi mogel veliko ali celo prav nič pomagati, saj življenje terja, da v vsakem določenem položaju komunist najustrezneje reagira, spodbija argumente, ki vlečejo proč, zdaj npr. od stabilizacije, od samoupravljanja delovnih ljudi.

Komunist, ki bi bil v vsakodnevnem spopadu s tujimi idejami, zastranjevanji in z vsem tistim, kar pomeni odtujevanje delovnih ljudi od rezultatov dela, kar v končni posledici pomeni tudi politično odtujitev, bi se oblikoval v prekaljenega borca, kakršni so bili predvojni komunisti, ko jim še zdaleč ni bilo pomembno mesto na ne vem kakšni družbeni lestvici, ampak je bila njihova odlika, da so imeli velikanski vpliv v množicah. Brez tega bi ne bilo revolucije.

Je mar možna dokončna zmaga za osvoboditev dela danes kaj drugače? Potem bi bili tudi kongresi komunistov čisto določen odgovor za akcijo, vsak delegat posebej pa bi prispeval svoje k tistemu skupnemu, kar odpira nova pota družbenemu napredku zdaj, v naših razmerah. Zdajšnji kongres že zaznava prve navdihe take usmeritve. Naslednji naj bi bili kongresni v prvobitnem pomenu besede.

ZANIMIVE RAZPRAVE – Ena izmed gostij kongresa.

Svetovna razstava 1989 bo v Parizu

PARIZ – Mednarodni razstavni biro (BIE) je ugodno ocenil dokumentirano ponudbo Francije, da leta 1989 v Parizu organizira svetovno razstavo. Predsednik Mitterrand je pripravo te velike prireditve, s katero bodo v Franciji hkrati proslavili 100-letnico padca Bastilje, zaupal Robertu Bordazu, predsedniku osrednje zveze dekorativnih umetnosti.

Robert Bordaz je napovedal, da bodo razstavne paviljone postavili na površini 130 hektarov v vzhodni pariški četrti Tolbiac, ki jo bodo tudi sicer povsem prezidali, tako da bo skupaj z bližnjimi objekti postala prav tako prestižen del prestolnice kot znana zahodna modernistična četrt Defense (na Bastiljskem trgu bodo zgradili novo opero, pri lyonski železniški postaji poslopje za finančno ministrsto, ki bo tedaj izpraznilo prostore v Louvru, v Bercyju ob Seni športno palačo itd.).

Pričakujejo, da bo Pariz od 15. aprila do 15. oktobra 1989 obiskalo 70 milijonov ljudi. Predvideli so naložbe v vrednosti milijarde sedanjih frankov in 5 milijard izkupička. Osrednja tema razstave bo »Poti svobode – načrt za tretje tisočletje« (v Montrealu so svetovno razstavo pripravili pod naslovom »Zemlja ljudi«, v Osaki je bilo geslo »Človeški napredek v harmoniji«).

Francoska svetovna razstava, zamišljena kot most med veliko (poudarek je na veliko) revolucijo in novim tisočletjem, bo tematsko poudarila in ilustrirala izvor in razvoj človekovih pravic, solidarnost med ljudmi, ekosfero, biologijo in organizacijo življenjskega cikla v sodobnem tehnološkem okolju. Od paviljonov bo kot v prejšnjem stoletju spet Sena, vendar tokrat ne bodo gradili simboličnega objekta, kakršen je bil Eifflov stolp. Kljub temu ne bo manjkalo trajnih poslopij, ki naj bi obiskovalce očarala z drznostjo sodobne arhitekture – francoski paviljon bo recimo na plavajočih ploščadih, simfoniji jekla in betona.

Vsekakor ambiciozni načrti, toda... ne smemo pozabiti, da bodo leto pred otvoritvijo svetovne razstave predsedniške volitve in zato se utegne zgoditi, da bo Mitterrandov naslednik – še zlasti, če bo spet iz desničarskega tabora – zamisel skušal v zadnjem hipu obarvati po svoje. **VILKO NOVAK**

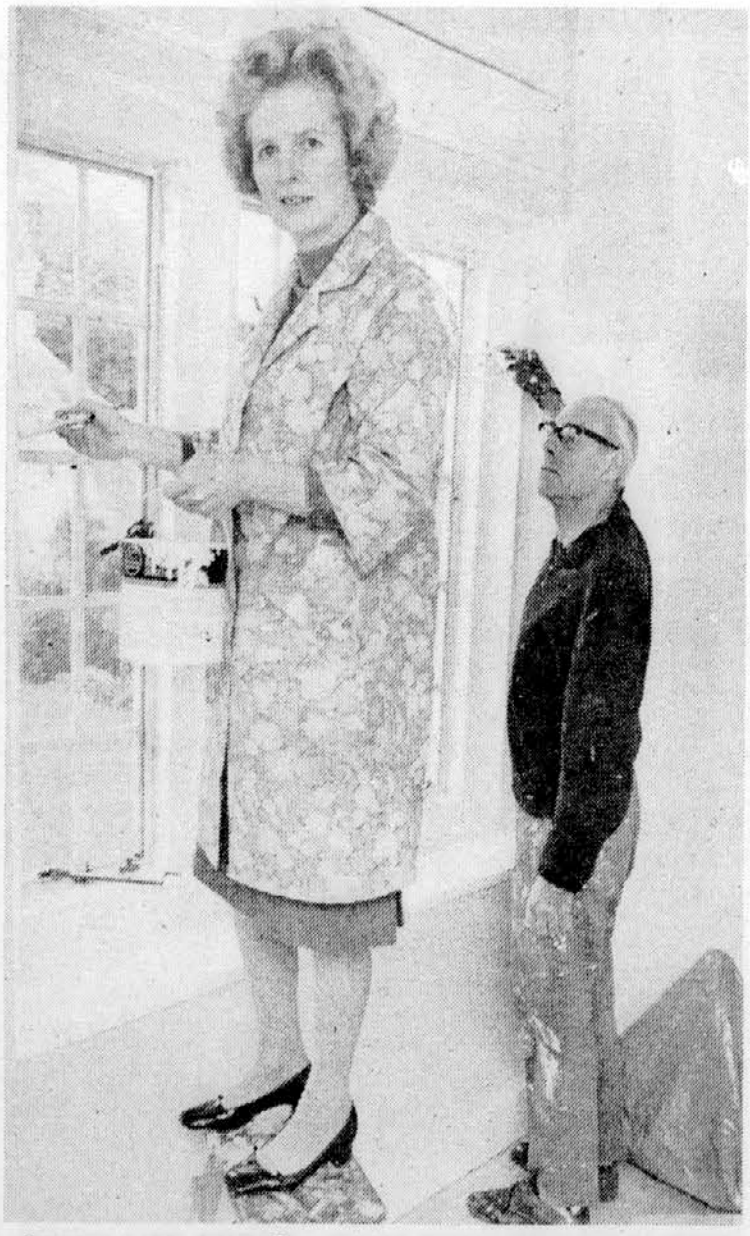

»ŽELEZNA LADY« DRUGAČE – Margareth Thatcher, 54-letna britanska ministrska predsednica, je po 75 dneh slekla črnino. Toliko časa so trajale sovražnosti zaradi Falklandskih otokov, kjer je izgubilo življenje 250 Britancev, večinoma mladih fantov (z Argentinci vred je v tej vojni umrlo več kot 1000 ljudi). Kljub neomajni odločnosti je »železna lady« tiste dni pogosto jokala v kotu svoje rezidence Downing Street 10, preden je lahko v londonskem Spodnjem domu ponosno oznanila: »Velika Britanija je spet velika!« To je bil največji triumf v njeni karieri in danes je bolj popularna kot kdaj prej. Ko je prišla v Downing Street 10, je bilo z njo zadovoljnih 45 odstotkov Britancev, decembra 1981 le še 25 odstotkov, zdaj pa jih je kar 56. K temu menda prispevajo tudi taki prizori – Margareth Thatcher z možem Denisom, ko podjetno pleskata okna v svoji podeželski hiši v Lamberhurstu.

Zakleta vas črnih vdov

NAIROBI – Vasi Madweni, kakih sto kilometrov vzhodno od kenijske luke Mombase, blizu meje s Tanzanijo, se moški na daleč izogibajo, ker se je razširil slab glas o njenem ženskem prebivalstvu, ki da s čarovnijami, pijačo in strupom spravlja s poti močnejši spol.

Posledica tega je, da je v vasi ostalo le borih šest moških, vse ostalo, vključno z otroci, pa so ženske. Nekdaj številno moško prebivalstvo pa leži v gomilah, ki na gosto obdajajo skromne, s slamo krite blatne koče v vasi.

Vas Madweni leži na enem izmed revnejših območij Kenije, kamor redko zaide deževje. Zato so se ženske, da bi kaj zaslužile, začenjale preživljati z žganjekuho. Žganje pa je začelo netiti prepire, spore, ljubosumje in razne druge zdrahe med ljudmi. Največ zločinov se je zgodilo iz ljubosumja, bodisi da so ženske zastrupile moža, ki je spal pri sosedi, ali pa sosedove moške potomce, če so same imele samo ženske. Običajno so strup – denimo iz krokodilovega žolča, nabavljenega v sosednji Tanzaniji – pomešale moškemu v pijačo. Tako so okrog koč začenjale rasti gomile pokopanih moških.

Z leti se je Madweni spremenila v zakleto vas skoraj samih vdov. Mnoge izmed njih, zlasti tiste z moškimi potomci, so se izselile. Policija je v vasi že večkrat izvedla preiskavo in kot pravijo, se je zadnji čas število zastrupitev in čarovnij občutno zmanjšalo. Toda žganjekuhe nikakor ne morejo izkoreniniti.

TIT DOBERŠEK

(NE)MIRNI SVET

● **FRANCIJA – Pripadniki »Proletarske revolucionarne partije« so zasedli portugalsko veleposlaništvo z namenom, da bi opozorili na pogoje, pod katerimi živi 11 zaprtih članov te skrajno levičarske organizacije, ki že dlje časa gladovno stavkajo. Portugalski parlament je sicer zavrnil izpustitev obsojencev, enega pa so sinoči že izpustili.**

● **FRANCIJA – Največja francoska tovarna pohištva Compagnie Française du Meuble je prišla pod prisilno upravo, ker firma ni bila več sposobna izplačevati dolgov. Družba zaposluje 2300 delavcev in ima letni promet 71 milijonov dolarjev.**

● **ČEŠKOSLOVAŠKA – Mednarodni kongres o žitu in kruhu, na katerem sodeluje 1800 izvedencev iz 45 držav, je prvi te vrste po letu 1927 in razpravlja o vseh vidikih pridelovanja pšenice.**

● **INDIJA – Okoli 150 tisoč ljudi je ostalo brez strehe zaradi hudih poplav reke Bramaputra in njenih pritokov. Prizadetih je bilo okoli 400 vasi.**

● **AFGANISTAN – Več uporniških skupin pripravlja ustanovitev islamske afganistanske vlade v tujini, k temu pa jih spodbuja kralj Zahir Šah, ki je v begunstvu v Rimu.**

● **ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE – Predsednik Ronald Reagan se bo predvidoma spet kandidiral na volitvah leta 1984, izjavlja govorec Bele hiše. Kot pa poročajo številni ameriški dnevniki, je Haig izjavil, da Reagan nima namena, da bi se ponovno kandidiral.**

● **ZVEZNA REPUBLIKA NEMČIJA – Prvo vojaško radarsko izvidniško in vohunsko letalo tipa Awacs je predal namenu generalni sekretar NATO Joseph Luns v navzočnosti obrambnih ministrov Velike Britanije, Italije, Luksemburga, Nizozemske, Norveške in Turčije. Prvo iz skupine 18 letal, so prevzeli od ZDA na zahodnonemškem vojaškem oporišču Geilenkirchen blizu meje z Nizozemsko. Radar s tega letala pokriva površino v premeru 400 kilometrov, izvidniško obveščevalna mreža pa bo pokrila vse območje NATO od Norveške do Turčije.**

● **ARGENTINA – Ni res, da smo sprejeli resolucijo varnostnega sveta številka 502 o malvinskem sporu. Informacijo objavlja dnevnik »Clarin« z dodatkom, da bo po sprejemu te resolucije britanska stran osvobodila 1100 argentinskih vojnih ujetnikov.**

● **VIETNAM – Kadrovske spremembe v vrhu vietnamskega državnega sveta po šestdnevnem zasedanju parlamenta: dolžnosti so med drugimi razrešili četrtega podpredsednika in generalnega sekretarja državnega sveta Ksuan Tuja, ki je bil nekoč glavni vietnamski predstavnik na pariških mirovnih pogajanjih.**

● **JORDANIJA – Kralj Husein se je po obisku v Sovjetski zvezi vrnil v Aman. V Moskvi se je pogovarjal s premierom Tihonovom in zunanjim ministrom Gromikom o položaju na Bližnjem vzhodu.**

● **SEVERNA IRSKA – Eno največjih podstavljenih bomb so našli po anonimnem telefonskem pozivu v katoliški četrti v Belfastu. Bomba je ležala v parkiranem kombiju in je imela 320 kilogramov eksploziva. Policija je evakuirala prebivalce šestih bližnjih ulic, potem pa so bombo sprožili v silovito eksplozijo.**

● **CIPER – Ciprski predsednik Spiros Kiprianu se mudi od danes na šestdnevnem obisku v Atenah, kjer z grškim premierom Papandreuom razpravlja o bilateralnih odnosih in o položaju na Cipru.**

● **AVSTRALIJA – Avstralski premier Malcolm Fraser gre kmalu na Kitajsko. To bo že drugi obisk v Pekingu, odkar je Fraser postal predsednik vlade. Odnosi med Avstralijo in LR Kitajsko so se zadnje čase zelo izboljšali.**

Policaji zaklepajo vrata igralnic

Belgijska pravosodna policija je napovedala vojno ruleti – Izdelovalci so tožili kar mestno upravo v Liegeju, zahtevali 2,1 milijona frankov odškodnine, a se pri tem opekli

BRUSELJ – Belgijska pravosodna policija je te dni napovedala vojno lastnikom nočnih klubov, ki so goste prevabljali z ruleto. V eni noči so zaprli kar 20 igralnic v Liegeu, Huyu, Verviersu, Irlonu Eynattenu in Viseju, zaplenili denar in igralne naprave znamke »Opta« in »Kogel«. Dva lastnika igralnic so že ovadili sodniku za prekrške, ostalih osemnajst primerov pa bo sledilo v kratkem, zagotavljajo po doslej najodločnejši akciji odpravljanja hazarda z vražjo kroglico.

Ruleta je v Belgiji uradno prepovedana, a so oblasti doslej vselej zamižale pred dejstvom, da se igralnice v nočnih klubih skokovito množijo, posebej še, ker so lastniki zatrjevali, da nikakor ne gre za hazardno igro (ki je z zakonom prepovedana), temveč le za »spretnostno preizkušnjo«. »Vojna proti ruletam« se je v Belgiji pričela leta 1978 v drugem največjem valonskem mestu Liegu, kjer je mestni svet prepovedal naprave znamke »opta« in »saturne« in po burnih razpravah so zaplenili naprave ter postavili ključavnice na nočne lokale z igralnicami. Lastniki so se znašli pred sodiščem, ki pa jih je oprostilo, ugotavljajoč, da obtožnica – nevarnost motenja javnega reda – ni bila utemeljena. Preiskovalne oblasti so se pritožile na drugostopenjsko sodišče in gladko izgubile proces. Sodišče je menilo, da je mestna uprava presegla svoje pristojnosti in dala prav lastnikom lokalov.

Ti so sklenili železo kovati, dokler je bilo še vroče in direktor firme, ki proizvaja rulete, je na obtožno klop postavil kar mestno upravo v Liegeu, zahtevajoč 100.000 belgijskih frankov moralne odškodnine ter dva milijona izgubljenega zaslužka. Sodišče je bilo tokrat na strani administracije, tožbo je razglasilo kot neutemeljeno in firma se je pritožila na državni svet, najvišjo arbitražno instanco v Belgiji, ki pa se še vedno ni dokončno izrekel.

Podobna pravna bitka se je razvnela junija lani v Charleroi, kjer je sodišče obsodilo 39 lastnikov igralnic na širšem območju mesta, in sicer na globe v skupni višini dva milijona frankov. Drugostopenjsko sodišče v Monsu je tri tedne kasneje odločilo, da rulete »opta« in »optique« nikakor ne morejo biti »spretnostne igre«, kot so trdili lastniki igralnic, da bi se izognili zakonu, ki prepoveduje hazard. Kazni prvostopenjskega sodišča so ne le potrdili, pač pa še povečali globo.

Da bi se izognili mahinacijam lastnikov nočnih klubov, ki jim je s pravdorekom drugostopenjskega sodišča v Monsu pričelo goreti pod nogami, a so še vedno zatrjevali, da so njihove rulete popolnoma v skladu z zakonom, ki prepoveduje hazardne igre, dovoljuje pa spretnostne preizkušnje, pa čeprav za denar, so se lani v preiskovalnem sodišču v Namurju odločili za drugačno metodo. Profesorja Dingensa, ki na univerzi v Gentu poučuje statistiko in matematiko, so naprosili, naj z verjetnostnim računom presodi, v katero kategorijo je mogoče uvrstiti igro na ruletah. Strokovnjak za matematiko se je vrgel na delo in s kompliciranimi izračuni ugotovil, da so dobitki na ruletah zgolj posledica naključja, iz česar sledi, da gre za hazardno igro, ki je z zakonom prepovedana. Z ekspertizo profesorja Dingensa v rokah je preiskovalno sodišče pred dnevi ukazalo zapreti dvajset igralnic na svojem območju, akciji »čiščenja nočnih klubov« pa so se pridružila še nekatera druga belgijska mesta.

A nočna akcija policistov pomeni le obuditev vojne proti ruletam, kajti lastniki lokalov pripravljajo nove »dokaze«, da v njihovih igralnicah ni ničesar, kar bi bilo navzkriž z belgijskimi zakoni. Kljub verjetnostnemu računu profesorja Dingensa.

BOŽO MAŠANOVIĆ

Zlatorog Maribor
uradna kozmetična služba
XIV zimskih olimpijskih iger
Sarajevo '84
YU SKI POOL

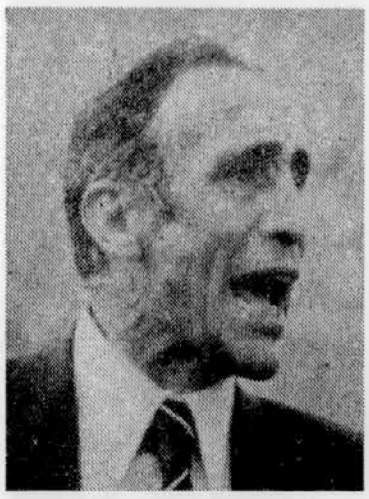

BESEN JE – Enzo Bearzot.

Menotti razjezil Bearzota

BARCELONA – Medtem ko reprezentantje Argentine in Italije pred današnjim spopadom v glavnem molče, Italijani so se celo odeli v molk in izglasovali, da se dva dni pred tekmo sploh ne bodo pogovarjali z novinarji, sta tem glasnejša oba selektorja Menotti in Bearzot.

Argentinski selektor Menotti je včeraj zelo podcenjujoče govoril o italijanski reprezentanci. »To je vsekakor najbolj neuravnovešena ekipa na tem svetovnem prvenstvu,« je vodja argentinske reprezentance podkrepil slabo mnenje o današnjih tekmecih svojega moštva.

Italijanski poročevalci so Menottijevo izjavo še toplo nesli na ušesa Bearzotu, ki svojemu poklicnemu kolegu iz argentinske ekipe ni ostal ničesar dolžan: »Naj le govori Menotti, kar hoče. Najprej naj pomete pred svojim pragom. Zlasti lahko razmišlja o porazu z Belgijo.«

Iz tabora Argentine so prišle tudi novice, da bo Menotti nekoliko spremenil postavo. Maradona naj bi prišel na mesto srednjega napadalca, vendar se zdi, da so to le Menottijeve kombinacije, ki pa jih bo tik pred tekmo opustil.

Nekateri menijo, da je naposled prišla ura tudi za Rossija. Brazilec Zico je izjavil, da bodo Argentinci v velikih težavah, »če se bo Rossi slednjič vendarle zbudil«.

Toda Zico prav gotovo ni videl Rossija na nedeljski tekmi za trening med italijansko »rumeno« in »belo« ekipo. Zmagali so »beli« 6:5, zadetek pa je za »rumene« dosegel tudi Rossi, vendar pa je igral zelo slabo. Te dni je Rossi v španski pripeki precej shujšal, tako da ima kar 3 kg pod svojo normalno težo.

Sicer pa so se Italijani resno pripravljali na to tekmo. Da bi imeli popolen mir, so zaprli vrata poročevalcem. To odločitev so izglasovali z osemnajstimi glasovi »za« in štirimi »proti«. Za normalne stike s tiskom tudi pred tekmo z Argentino so bili samo Zoff, Conti, Dossena in Graziani, ki pa so bili krepko preglasovani. Da pa ne bi poročevalci ostali popolnoma brez informacij o italijanskih reprezentantih, so določili kapetana Zoffa, da zastopniki tiska lahko prek njega dobivajo najnujnejše novice.

Tarantini: ›Playboy, ne!‹

Sloviti argentinski reprezentant, čigar igra v Španiji ni več tako prepričljiva, napoveduje uspeh svoje ekipe

MADRID – Cesar Luis Menotti, selektor svetovnih prvakov, je rekel: »Naš napad je O. K., probleme imam z obrambo, zlasti s Tarantinijem. Ni več tisti, kot pred štirimi leti. V obrambi izgublja, ne vključuje se v napad. Povrhu vsega pa hoče biti zvezdnik.«

Tarantini, Menotti vas napada, pravi, da bi v vaši vlogi rad imel Brazilca Juniorja. Od kod ta Menottijev srd na vas?

»Ne napadamo toliko kot na mundialu pred štirimi leti. Če greš v napad, zadaj ostajajo luknje. Morda smo vsi skupaj že malo utrujeni, jaz še zlasti. Leta in leta igram, braz vsakega počitka. A še vedno trdim: nisem slabši od drugih.«

Pravijo, da ste playboy, da vam dekleta jemljejo moči...?

»Ne, ne, to so zgodbice... Tu in tam stopim v »disco«. Nikoli pozno v noč in nikoli alkohola. Jaz imam ženo in dva otroka.«

Argentina ima Maradono, toda daleč je od naslova. Ali lahko ubranite naslov?

»Zakaj ne. Utrujeni smo sicer, toda enako ali bolj sposobni. In močnejši za Maradono. Čaka nas Brazilija, prav mogoče je, da jo bomo premagali, z Evropejci bo potem laže.«

Toda danes je vaš nasprotnik Italija, ki vas je premagala celo v Argentini. Kako bo?

»Ne, tu se nam ne more zatakniti. Boljši smo. V Argentini so se Italijani samo branili in nam zabili gol iz »kontre«. Vidim, da zdaj igrajo bolj napadalno, pa tudi slabše. Napišite: zmaga Argentine.«

Že mesece se govori, da greste v Anglijo, po poti Ardilesa in Villę. K Birminghamu, mar ne?

»To je stara zgodba, vmes so bili Falklandi. To je izključeno. Ponudbe zdaj prihajajo iz Španije: Sporting Gijon, Betis, Real Sociedad... Toda meni ni oditi iz Argentine. Dobro mi je pri River Plate. Navijači me imajo radi. Še zlasti, če se vrnemo s pokalom. To bo slavje.«

FRANCI BOŽIČ

BO SPLOH NASTOPIL? Kevin Keegan.

Drugi hat-trick na mundialu

BARCELONA – V prvi tekmi drugega kroga svetovnega nogometnega prvenstva med Poljsko in Belgijo je 23-letni Zbigniew Bonick iz Lodza trikrat premagal belgijskega vratarja Custersa in s tem dosegel drugi »hat-trick« na letošnjem mundialu. Prvega se je na tekmi proti Čilu (4:1) posrečil zahodnonemškemu reprezentantu Karlu-Heinzu Rummeniggeju. Oba zdaj vodita na seznamu strelcev s po štirimi goli. Na sliki: tako so se Poljaki veselili po prvem golu Bonieka (na skrajni desni). (Telefoto: UPI)

Keeganova smola

Najbolj znamenitega angleškega nogometaša v Španiji pesti stara poškodba – Zaradi nje je bil nekaj dni minulega tedna v Hamburgu – Uspešno pa ga je zamenjal Trevor Francis

MADRID – Velika pričakovanja je gojil Kevin Keegan, po mnenju mnogih nogometnih strokovnjakov najboljši angleški nogometaš, ob letošnjem svetovnem prvenstvu. Toliko bolj, ker se je temu 25-letnemu napadalcu izmuznilo že prvenstvo sveta leta 1978 v Argentini, zdi pa se, da mu bo smola s poškodbo hrbta spet preprečila, da bi pomagal svojemu moštvu k čim višji uvrstitvi.

NEKOČ JE BIL KOT BALETKA – Posnetek skoka zdaj 27-letnega Tarantinija iz leta 1978. Bilo je na finalni tekmi SP, ko je Argentina premagala Nizozemsko s 3:1.

»Že ko sem igral za Hamburger S. V., so mi težave z natrgano hrbtno mišico povzročile nemalo skrbi, »žalosten razmišlja k »kralj« Kevin,« to pa je tudi vzrok, da sem pred tednom dni odpotoval v Hamburg, da bi dobil izvide izpred treh let, ko me je mučila ista poškodba. Žal se nisem mogel zadržati več kot 48 ur, najmanj teden dni pa bi moral ostati na kliniki, da bi me kolikor toliko pozdravili.«

Tako Keegan resignirano spremlja na trening svoje soigralce, vendar pa si v angleškem moštvu zaradi tega ne delajo prevelikih skrbi. Tudi prva srečanja so morali odigrati brez njega in sprijaznili so se, da bodo morali tudi prihodnja. Igrali so dobro in bodo še, vendar žal brez Keegana. Vedno na zmago, zatrjujejo v angleškem taboru.

»Zelo hudo mi je, da nisem igral na nobeni tekmi reprezentance v predtekmovanju«, pravi Keegan, »prav malo upanja pa imam, da bi me v tem stanju sploh uvrstili v moštvo, denimo, proti reprezentanci ZRN. Vendar, če dobro razmislim, to bi bilo res preveliko tveganje. Če bi le igral proti ZRN ali Španiji, pa bi katero od tekem izgubili, bi se čutil odgovornega za poraz. Ne nazadnje, zakaj bi Greenwood menjal moštvo, ki zmaguje...«

Trevor Francis, ki je prevzel njegovo vlogo organizatorja igre, je to nalogo doslej dobro izpolnjeval. Zato ima seveda Kevin Keegan še toliko manj možnosti.

Mundial bo torej najbrž minil brez Kevina Keegana, njegov hadnikep pa je odprl vrata tudi k drugim platem osebnosti tega imenitnega angleškega igralca.

Rezultati, lestvice

SKUPINA A

Poljska – Belgija 3:0 (2:0)

Poljska	1	1	0	0	3:0	2
Belgija	1	0	0	1	0:3	0
SZ	–	–	–	–	–	–

SKUPINA D

Francija : Avstrija 1:0 (1:0)

Francija	1	1	0	0	1:0	2
Avstrija	1	0	0	1	0:1	0
Severna Irska	–	–	–	–	–	–

Novo je lepše
predvsem, če ste se odločili izbirati med novimi stenskimi oblogami, ki jih imajo na zalogi v Metalkinih trgovinah v Ljubljani, Mariboru in Kamniku. Poleg lepih tapet, plute, stenskih ploščic pa tudi barv in lakov, dobite v Metalki tudi ves potreben pribor in orodje. Za boljši uspeh si že naprej zagotovite vse, kar potrebujete v
metalka
Ljubljana, Maribor, Kamnik

Zlatorog Maribor uradna kozmetična služba XIV zimskih olimpijskih iger
Sarajevo '84
YU SKI POOL

OBLAK KONTRA MILJANIĆ

Tveganje se obrestuje...

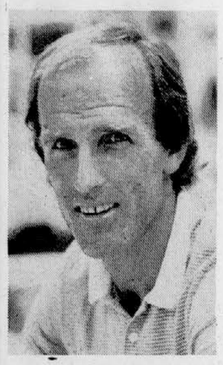

Ko sem gledal prvo tekmo II. kroga na 12. svetovnem prvenstvu med Avstrijo in Francijo, mi je bilo težko pri srcu. Avstrijci niso pokazali prav ničesar. Tekali so po igrišču, kot da bi imeli svinec v nogah. Ta ekipa, čeprav ima več zvenečih imen kot so Prohaska, Krankl, Jara, je pokazala tudi v predtekmovanju veliko manj kot naši. Toda »modri« so morali domov (predvsem zaradi nepravilno dosojene enajstmetrovke proti Španiji) pa tudi zavoljo neustreznega izbora igralcev in zgrešene taktike našega vodstva na posameznih tekmah.

Naš selektor Miljan Miljanić se je bal z mladimi močmi osvežiti moštvo. Tega si ni upal niti avstrijski nogometni »šef« Schmidt. To pa je storil francoski selektor Hidalgo, ki je že v predtekmovanju igral z 18 igralci, proti Avstriji pa je pustil na klopi celo (laže poškodovanega) kapetana Platinija. Tudi Lerois, eden najznamenitejših francoskih igralcev, član St. Etienna, ni dobil priložnosti. Hidalgo je tvegal, a se mu je tudi obrestovalo.

Prav ta osvežitev ekipe, predvsem s temnopoltim Tigano, željnim igre, in Rocheteaujem (za kazen je bil rezerva), ki je uspešno zamenjal Lacomba, je »galskim petelinom« dala krila.

Francoski nogometaši, ki sicer na »svetovni tehtnici« ne veljajo toliko kot naši, so igrali hitro in preudarno. Tudi Schachner in Pezzey, dva avstrijska asa, ki z uspehom igrata v Italiji oziroma v ZRN, sta ostala v njihovi senci.

Prepričan pa sem, da bi tudi »modri« tokrat gladko premagali Avstrijo. Konciliji bi zabili več golov.

Med jugoslovanskimi in francoskimi nogometaši pa je le razlika. »Modri« so skoraj vse tekme igrali zelo živčno. Hitro so izgubljali koncentracijo. Prave igre, tiste »jugoslovanske«, jim ni uspelo izpeljati. Zato je sleherni skušal po svoje. Tega pa zlasti pri Francozih ni bilo čutiti. Pa tudi bolj so se trudili kot naši, več so tekali. Zanje nobena žoga ni bila izgubljena. Ugajala mi je njihova igra prek krilnih napadalcev, ki sem jo pri nas še kako pogrešal.

Če bi bili naši včeraj nasprotniki Francozov, ne vem, kako bi se iz-teklo. Prepričan pa sem, da bi moj rod zlahka opravil s »tricolori«. Več srca, več volje smo vnašali v igro. Toda naši nasledniki so menili, da so že snedli vse nogometno znanje. Ne vsi, ampak veliko posameznikov, za kar pa smo krivi tudi sami. Kovali smo jih in jih še kujemo v zvezde, čeprav tega še zdaleč ne zaslužijo.

Zvezde, tiste prave športne, so redke. Zlasti nogometne. A tudi brez njih se da igrati. Seveda pa si mora tudi naše vodstvo (NZJ) prizadevati, da tiste posameznike, od katerih zahteva javnost največ, spravi na trdna tla...

Bobby je še vedno pojem

Kot mnogi drugi bivši asi angleškega nogometa, je tudi Charlton v Španiji kot reporter – Dela za znani BBC

BILBAO – Vsi ljubijo Bobbyja Charltona. Kjerkoli se že zdavnaj legendarni igralec svetovnih prvakov iz leta 1966 te dni pojavi v Španiji, se mu blaženo nasmihajo, kakor da ne bi bil s tega sveta. Nekdaj sloviti igralec, ki jih ima medtem že 44, spremlja sedanje angleške nogometne zvezdnike na poti po Španiji – kot pravi profesionalec. Kot komentator BBC. Z njim je njegov brat Jackie, ki pa dela za konkurenco ITV. Tudi Boby Moore in Geoff Hurst sta tukaj. Sami znani obrazi torej, ki burijo spomine na finalno tekmo svetovnega prvenstva v Wembleyu.

Se z Bobbyjem Charltonom pogovarjati, se z Bobbyjem Charltonom fotografirati – pomeni celo mladim Angležem še zmeraj več, kot pa dobiti avtogram na primer Bryana Robsona, sedaj najdražjega državnega reprezentanta enajsterice Rona Greenwooda. Toda skoraj že povsem plešastega nekdanjega zvezdnika ne obožujejo samo njegovi rojaki. Njegovo ime, njegova aureola, njegova prijaznost prevzema tudi ljudi in športnike s povsem drugih koncev zemeljske oble. Denimo kuvajtske nogometaše. Ko so se ti po prihodu v Bilbao zbrali na prvem treningu, si je ogledal tudi BBC.

Na sredi med reporterji in kamerami: Bobby Charlton. Že samo to, da si mu lahko stisnil roko, je nekaj, kar boš lahko pripovedoval drugim, ki so ostali doma. Celo več: Charlton je moštvu iz Kuvajta celo ustregel in z

njimi treniral debelo uro. Gorje trenerju, če bi mu ne uspelo pregovoriti simpatičnega Angleža! A nič lažjega: nogomet je še zmeraj njegovo življenje.

Nekdanji sloviti napadalec in nogometni žongler Charlton je še zmeraj narave, ki je blizu ljudem in domala mistično spoštovan nogometni umetnik hkrati. Poosebljа dobre, stare čase in dobri duh fairplaya v angleškem nogometu – bolj kot katerikoli drugi igralec. Tudi zato ali predvsem zato Bobbyja Charltona ljubijo vsi.

Zlatorog Maribor
uradna kozmetična služba
XIV zimskih olimpijskih iger
Sarajevo '84
YU SKI POOL

STAVA DNEVA

Nela Eržišnik : Vinko Šimek

V današnji zadnji »stavi dneva« Dela 5 imamo imenitna gosta: Jaka Šraufciger – Vinko Šimek iz Maribora je izzval Marico Hrdalo – Nelo Eržišnik iz Zagreba. Njuno sporno jabolko je nogometna tekma na SP med Anglijo in ZRN. Kaj bi pleteničili mi, prepustimo jima kar besedo.

Jaka Šraufciger: »Kdo bo zmagal? Da, Nemci vendar. S 3:2. Jasno je, da moramo navijati za Nemce, ker imajo marko, mi pa potrebujemo marko, da rešimo naše barko. Da naši niso dobro igrali? Naši igralci so hoteli biti bog in batina. Zdaj je potrebna batina, da bi kot bogovi spet prišli na zemljo. In prepričan sem, da bodo Nemci zmagali tudi zato, ker bo tekma v Španiji in ne na Falklandskih otokih. Spet vprašujete o naših? Zato so izgubljali, ker jim nasprotniki niso ležali; mi smo navajeni, da ležimo na delu, zdaj pa bi radi tudi na nogometnem terenu, nasprotniki pa nočejo in nam raje dajejo gole. Da se bojim za svoje delo? Še. V zadnjem času sem dobil nevarno konkurenco, saj je nenadoma zablestel na jugoslovanskem pa tudi svetovnem estradnem nebu Miljan Miljanić, ki je zasenčil vse naše in tuje humoriste. Upam, da se ne bo spomnil in svoje izjave objavil, saj bi kaseta postala ne samo zlata, ampak kar diamantna. Ludi, pa kaj ne veste, da je bila naša ekipa stabilizacijska. Toliko smo zdaj prihranili, da lahko plačamo Miljanića še za štiri leta.

In kaj dam Marici, če izgubim? Kaj čem drugega, kot da ji podarim mojo zlato kaseto »Jaka Šraufciger«, vendar jo mora poslušati do konca. To pa je zanjo dovolj velika kazen«.

Marica Hrdalo: »Joj, ta nogomet. Naši nogometaši so čudoviti. Veste, da so se odpovedali premijam, to je uradno zapisano, zdaj pa prebiram stare časopise in gledam, če se niso kje odpovedali tudi nogometu. Kako čudovit je naš Miljanić! Po prihodu domov je izjavil, da je ponosen na svoje delo. To je jasno; tistemu, ki ima denar, je vseeno za ponos in čast. Kdo bo zmagal? Nemci s 4:2, to je čisto razumljivo. Če še ne veste, v Nemčiji mora delati še gost in tako bodo tudi njihovi nogometaši krepko delali in seveda zmagali. Sicer pa jaz navijam za Italijane. Imajo igro še najbolj neučinkovito in podobno naši in, veste, in... imajo kavo. In veste, kdaj bi bili naši zmagovalci? Takrat, ko bi igrali sami. Vendar so tako navajeni, se kar naprej opravičevati, da bi imeli potem majhen problem. Komu in zakaj bi se opravičevali? Pravijo, da je nogomet kolektivna igra. Naši so tudi kolektivno kazali, kateri od devetih »tujcev« ima največ deviz. To je bilo videti po igri.

In kaj bom dala Jaki, če izgubim? Trideset let star vic, ki je še tako aktualen, da lahko iz njega naredi deset kosmatih perik.«

Marica Hrdalo: 4:2 za ZRN

Jaka Šraufciger: 3:2 za ZRN

Lado Jakše boljši napovedovalec

Akademski kipar Peter Černe si ni prislužil 50 steklenic žlahtnega vina, ki mu jih je v »stavi dneva« Dela 5 ponujal naš nekdanji nogometni sodnik, sedaj pa zvezni kontrolor in predsednik zveze nogometnih sodnikov Slovenije Lado Jakše; 50 za to, ker je te dni slavil pedesetletnico. Oba sta se sicer pošteno zmotila, saj sta v tekmi Poljska – Belgija napovedala zmago Belgije: Lado Jakše z 1:0, Peter Černe, ki te dni razstavlja svoja najnovejša dela v prostorih Krke v Ljubljani (Titova 99), pa z 2:0. Boljši je bil torej Lado Jakše, ki mu bo kipar poklonil eno izmed svojih del. Tekmo so dobili namreč Poljaki s 3:0, strelec vseh treh golov pa je bil sloviti Boniek.

Morda pa bosta Peter Černe in Lado Jakše ponesrečeno stavo družno zalila vsaj z eno steklenčko rujnega vinca...

MERKUR
KRANJ

TOTOCALCIO 1 1 1 2 X 1 X X X 1 X 2 1

La Gazzetta dello Sport

MERCATO SI DECIDE PER SCHACHNER

Il Torino ha offerto un miliardo e quattro giocatori: Cuttone, Bertoneri, Patrizio Sala e Borghi (pagato 1600 milioni) - Il Cesena aspetta però l'incontro di lunedì con la Fiorentina - Il presidente viola Pontello vola oggi in Spagna da Bertoni per avvertirlo: «Torse ti deva cedere» - a pagina 15

Scandalo al mondiale

Germania-Austria è stata una farsa 1-0 *L'Algeria chiede «Squalificatele!»*

Dopo il gol di Hrubesch al 10' tedeschi e austriaci hanno trasformato la partita in un innocuo allenamento - Il risultato ha garantito la promozione alle due squadre, a spese dell'Algeria - Tentata invasione di campo dei tifosi africani e duro comunicato della federazione algerina che dice: - Bisogna adottare misure adeguate al fine di punire gli autori di questo scandalo. Non c'è altra sanzione da prendere che la squalifica di Germania e Austria-

Policijsko poročilo in javno mnenje

Gijonski dnevnik »El Comercio« je na originalen način poročal o tekmi med ZRN in Avstrijo. Zapisa ni objavil na običajni športni strani, pač pa v rubriki »policijska poročila«, kjer navadno pišejo o krajah, ubojih itd. V takšnem slogu je bil seveda napisan tudi tekst. »26 nemških in avstrijskih državljanov je osumljenih za krajo 12 milijonov pezet. Za idejna vodja te operacije, ki je oropala 40.000 ljubiteljev nogometa, sta osumljena Jup Derwall (poklic: nogometni trener) in Georg Schmidt (enak poklic)«. Sledijo seveda imena vseh reprezentantov, ki so »sodelovali v prevari«. Takoj pod to vestjo je »El Comercio« poročal o kraji nekega kolesa.

Avstrijski in zahodnonemški selektor sta si zadnje dni na vso moč prizadevala prepričati ljubitelje nogometa, predvsem pa novinarje, da v dvoboju njunih reprezentanc ni bilo nič nepoštenega. Kaže pa, da nista nikogar prepričala, niti njunih najbolj vnetih navijačev ne. Agencija SID je namreč napravila anketo med zahodnonemškimi državljani in »javno mnenje« je potrdilo, »da je šlo za dogovorjen izid na škodo tretjega – Alžirije.« SID je anketiral 1.000 ljudi iz vseh krajev ZRN. Kar 91 odstotkov vprašanih je odgovorilo, »da jim ni všeč način, s katerim sta si Avstrija in ZRN zagotovila uvrstitev v drugi krog svetovnega prvenstva«, 88 odstotkov pa jih celo meni, »da je takšen način povzročil trajno škodo ugledu nogometne igre«.. Na sliki: ker dnevnika »El Comercio« nimamo, da bi lahko objavili faksimile njegovega znamenitega poročila o tekmi med ZRN in Avstrijo, smo izbrali sobotno naslovno stran milanskega športnega dnevnika »La Gazzetta dello Sport«, ki tudi ne pušča dvoma o tem, da je šlo za škandal!...

Irci: Brazilija je št. 1

Reprezentanti Severne Irske so poskušali napovedati svetovnega prvaka. Večina se jih je odločila za Brazilijo. Med 22 igralci jih kar 18 računa, da bo dragocen pokal za zmagovalca odromal v vitrine brazilske nogometne zveze. Trije dajejo več možnosti Argentini, samo eden pa je glasoval za ZRN. Za Brazilce menijo, da so razred zase.

V Peruju na zagovor – vsi

V perujskem parlamentu so že pokrenili raziskavo o tem, zakaj se je njihova nogometna reprezentanca tako katastrofalno odrezala na svetovnem prvenstvu. Na zaslišanje pred posebno parlamentarno komisijo bodo poklicali vse odgovorne – od ministra do igralca.

Peru je potrošil več milijonov dolarjev za priprave na prvenstvo v Španiji. Pri tem nogometni tabor ni zazibal samo nogometnih zanesenjakov v prepričanje, da se bo reprezentanca uvrstila med štiri najboljše na svetu, marveč ves narod.

Ko so se perujski nogometaši vrnili domov, so jih hladno sprejeli celo njihovi prijatelji in najvnetejši privrženci.

Kot javljajo iz Lime, parlamentarna preiskava ne bo težila h kaznim, marveč bo poskušala ugotoviti, »objektivne in subjektivne razloge, ki so zapeljali narod glede dejanskih možnosti perujskega moštva.«

Cruyff ocenjuje Jugoslovane

»Angleška reprezentanca bo osvojila naslov svetovnih prvakov«, je pogumno izjavil nekdanji nizozemski reprezentant, znani J. Cruyff. »Ob Angliji so na mundialu zaigrale zrelo samo še SZ, Brazilija in Jugoslavija«, trdi Nizozemec. Kot nekdanji napadalec je Cruyff kritiziral obrambno igro, kakršno so v Španiji pokazale mnoge ekipe. »Ne morem razumeti nogometašev, ki so prišli na svetovno prvenstvo in več mislijo na to, kako obvarovati svojo mrežo, namesto kako bi zadeli nasprotnikova vrata,« je rekel Nizozemec, ki na mundialu dela kot časopisni poročevalec.

Vsakdo ima svoj slog, svojo posebnost

V Španiji je nogometnih privržencev precej, četudi pa njihovo število nikakor ne zadovoljuje pričakovanj prireditelјev. Med njimi je mnogo takih, ki so za svoje ljubljenje pripravljeni ne samo navijati, marveč tudi storiti kaj otipljivega. Pristaš Francozov (levo) se je tako na štadionu pojavil s petelinom, ki bi naj dajal še dodatno spodbudo »galskim petelinom«, pristaš Brazilcev pa o svoji pripadnosti tudi ne pušča dvoma.

Jugoslavija je 19. Zadnji v skupini

Selektorji vseh reprezentanc, ki so sodelovale na svetovnem nogometnem prvenstvu, so ocenili nastope moštev v predtekmovanju po točkah od 1–10

MADRID – Selektorji 24 reprezentanc, ki so sodelovale v prvem krogu 12. svetovnega nogometnega prvenstva, so ocenili vsa moštva za nastope v predtekmovanju z ocenami do 10 točk. Ocene so nato seštevali. Z devetimi točkami prednosti je bila v tej razvrstitvi najboljša Brazilija pred Anglijo, jugoslovanska reprezentanca pa se je uvrstila na 19. mesto. Iz naše skupine se je najbolje uvrstila Severna Irska, ki je peta, Honduras je na 13., Španija pa na 16. mestu.

BEARZOT (Italija): Brazilija 8,5, Anglija 8, Belgija 7,5, Argentina 7, Severna Irska 7, SZ 7, Italija 6,5, Poljska 6,5, Honduras 6,5, Škotska 6,5, Alžirija 6,5, Kamerun 6, ZRN 6, Madžarska 6, Francija 6, Kuvajt 6, Španija 6, Avstrija 6, Peru 5, Salvador 5, ČSSR 5, **Jugoslavija 5,** Nova Zelandija 5, Čile 4.

PIECHNIZEK (Poljska): Brazilija 7,5, SZ 7,5, Poljska 7, Alžirija 7, Belgija 7, Anglija 7, Španija 7, Severna Irska 7, ZRN 6,5, Avstrija 6,5, Argentina 6,5, Francija 6,5, Kuvajt 6,5, Škotska 6,5, Kamerun 6, Madžarska 6, ČSSR 6, **Jugoslavija 6,** Honduras 6, Salvador 5,5, Italija 5, Čile 5, Nova Zelandija 5, Peru 4.

TIM (Peru): Poljska 7, ZRN 7, Alžirija 7, Anglija 7, Kuvajt 7, Severna Irska 7, Brazilija 7, SZ 7, Belgija 7, Kamerun 6,5, Avstrija 6,5, Francija 6,5, Argentina 6, Honduras 6, Škotska 6, Italija 5, Čile 5, Madžarska 5, Španija 5, **Jugoslavija 5,** Peru 4, Salvador 4, Nova Zelandija 4.

VINCENT (Kamerun): Brazilija 9, ZRN 8, Argentina 8, Belgija 8, Anglija 8, SZ 8, Alžirija 7,5, Francija 7,5, Španija 7,5, Severna Irska 7,5, Poljska 7, Avstrija 7, Kuvajt 7, Škotska 7, Kamerun 6,5, Italija 6,5, **Jugoslavija 6,5,** Honduras 6,5, Čile 6, Salvador 6, Nova Zelandija 6, ČSSR 6, Peru 5.

DERWALL (ZRN): Severna Irska 8, Brazilija 8, Kamerun 7, Alžirija 7, Belgija 7, Argentina 7, Anglija 7, Honduras 7, Poljska 6, ZRN 6, Avstrija 6, Francija 6, **Jugoslavija 6,** SZ 6, Škotska 6, Italija 5, Čile 5, Madžarska 5, Salvador 5, ČSSR 5, Kuvajt 5, Španija 5, Nova Zelandija 5, Peru 4.

SCHMIDT (Avstrija): Anglija 8, Severna Irska 8, Brazilija 8, Alžirija 7, Belgija 7, Francija 7, SZ 7, Poljska 6, Kamerun 6, ZRN 6, Avstrija 6, Argentina 6, Kuvajt 6, **Jugoslavija 6,** Honduras 6, Škotska 6, Italija 5, Čile 5, Madžarska 5, Salvador 5, ČSSR 5, Španija 5, Nova Zelandija 5, Peru 4.

KHALEF (Alžirija): Alžirija 8, Severna Irska 8, Brazilija 8, Kamerun 7, Belgija 7, Anglija 7, Francija 7, Honduras 7, Poljska 6, Argentina 6, Kuvajt 6, **Jugoslavija 6** SZ 6, Čile 6, Škotska 6, Italija 5, ZRN 5, Avstrija 5, Madžarska 5, Salvador 5, ČSSR 5, Nova Zelandija 5, Peru 4, Španija 4.

SANTIBAÑEZ (Čile): Severna Irska 8, Brazilija 8, Kamerun 7, Alžirija 7, Belgija 7, Anglija 7, SZ 7, Škotska 7, Argentina 6, Francija 6, **Jugoslavija 6,** Honduras 6, Poljska 5, Italija 5, Peru 5, ZRN 5, Avstrija 5, Madžarska 5, Salvador 5, ČSSR 5, Kuvajt 5, Španija 5, Nova Zelandija 5.

MENOTTI (Argentina): Brazilija 8, Anglija 8, Argentina 7,5, ZRN 7,5, Belgija 7, SZ 7, Poljska 7, Avstrija 7, Severna Irska 6,5, Italija 6,5, Francija 6,5, Kamerun 6,5, Alžirija 6,5, **Jugoslavija 6,5,** Škotska 6,5, Madžarska 6, Honduras 6, Nova Zelandija 6, ČSSR 6, Španija 6, Kuvajt 6, Peru 5,5, Čile 5,5, Salvador 5.

SELEKTORJEM NI LAHKO – Včasih jih mora »zaščititi« tudi policija, kot na našem posnetku Argentinca Menottija. (Telefoto: UPI)

THYS (Belgija): Brazilija 8, Anglija 8, Belgija 7,5, ZRN 7, Argentina 7, SZ 7, Poljska 7, Avstrija 7, Severna Irska 6,5, Madžarska 6,5, Kamerun 6,5, Alžirija 6,5, Francija 6,5, Italija 6, Španija 6, Honduras 6, **Jugoslavija 6,** Nova Zelandija 6, ČSSR 6, Kuvajt 6, Peru 5,5, Čile 5,5, Salvador 5,5.

MESZÖLY (Madžarska): Brazilija 8, Argentina 8, Anglija 8, ZRN 8, Belgija 7, SZ 7, Poljska 7, Avstrija 7, Severna Irska 7, Madžarska 6,5, Italija 6,5, Kamerun 6,5, Alžirija 6,5, Hodnuras 6,5, Francija 6,5, **Jugoslavija 6,** Španija 6, Nova Zelandija 6, Škotska 6, ČSSR 6, Kuvajt 6, Peru 5, Čile 5, Salvador 5.

RODRIGUEZ (Salvador): Brazilija 7,5, Argentina 7,5, Anglija 7,5, ZRN 7,5, Belgija 7, SZ 7, Madžarska 7, Poljska 7, Avstrija 7, Severna Irska 7, Italija 6,5, Kamerun 6,5, Alžirija 6,5, Honduras 6,5, Francija 6, **Jugoslavija 6,** Španija 6, Nova Zelandija 6, Poljska 6, ČSSR 6, Kuvajt 6, Peru 5, Čile 5, Salvador brez ocene.

GREENWOOD (Anglija): Anglija 7, Alžirija 7, Belgija 7, Severna Irska 7, Brazilija 7, SZ 7, Škotska 7, Francija 6,5, Argentina 6,5, Honduras 6,5, Poljska 6, Italija 6, Kamerun 6, ZRN 6, Avstrija 6, Španija 6, Nova Zelandija 6, Kuvajt 5,5, Madžarska 5, Salvador 5, ČSSR 4,5, Peru 4, Čile 4, **Jugoslavija 4.**

HIDALGO (Francija): Brazilija 7,5, Anglija 7, Alžirija 7, Argentina 7, Severna Irska 7, SZ 7, Belgija 7, Francija 6,5, Honduras 6,5, Italija 6, Poljska 6, Kamerun 6, ZRN 6, Avstrija 6, Španija 6, Škotska 6, Nova Zelandija 5,5, Kuvajt 5, Madžarska 5, Salvador 5, Peru 4,5, **Jugoslavija 4,5** ČSSR 4, Čile 4.

VENGLOS (ČSSR): Anglija 7,5, Severna Irska 7, Belgija 7, Alžirija 7, Francija 6,5, Poljska 6,5, Kamerun 6,5, Argentina 6,5, Honduras 6,5, Brazilija 6,5, SZ 6,5, Avstrija 6,5, Italija 6, ZRN 6, Španija 5,5, Škotska 5,5, Kuvajt 5, Peru 5, Madžarska 5, Salvador 5, Nova Zelandija 5, ČSSR 4, Čile 4, **Jugoslavija 4.**

CARLOS ALBERTO (Kuvajt): Brazilija 7,5, Anglija 7, Alžirija 7, Belgija 7, SZ 7, Poljska 6,5, Avstrija 6,5, Argentina 6,5, Severna Irska 6,5, Francija 6, Italija 6, Kamerun 6, Honduras 6, Kuvajt 5,5, ZRN 5,5, Španija 5,5, Škotska 5,5, Madžarska 5, Salvador 5, Nova Zelandija 4,5, Peru 4,5, Čile 4, **Jugoslavija 4.**

BINGHAM (Severna Irska): Brazilija 10, Argentina 10, Anglija 10, ZRN 10, SZ 10, Belgija 9, Avstrija 9, Poljska 8, Severna Irska 8, Italija 7, Francija 7, Španija 7, Alžirija 6,5, Honduras 6,5, Kamerun 6,5, Kuvajt 6, Madžarska 5, **Jugoslavija 5** ČSSR 5, Nova Zelandija 5, Peru 5, Čile 5, Salvador 5 Škotska 5.

CHELATO UCLES (Honduras): Brazilija 9, Argentina 9, ZRN 9, SZ 8, Belgija 8, Avstrija 8, Anglija 8, Poljska 6, Italija 6, Španija 6, Severna Irska 6, Francija 6, Kamerun 6, Alžirija 6, Honduras 6, ČSSR 5, Peru 5, Čile 5, Kuvajt 5, Škotska 5, Salvador 5, Madžarska 5, Nova Zelandija 5, **Jugoslavija 5.**

SANTAMARIA (Španija): Brazilija 8, Anglija 8, ZRN 8, Belgija 8, Francija 7, Poljska 7, Avstrija 7, Severna Irska 7, Argentina 7, SZ 7, Španija 6, Italija 6, Alžirija 6, Honduras 6, Kamerun 6, Madžarska 5, Škotska 5, ČSSR 5, Kuvajt 5, Peru 5, Čile 5, Nova Zelandija 5, **Jugoslavija 5,** Salvador 5.

MILJANIĆ (Jugoslavija): Brazilija 9, Poljska 8, Italija 8, Anglija 8, Francija 8, Belgija 8, ZRN 8, Avstrija 8, Argentina 8, Severna Irska 8, Španija 8, SZ 8, Honduras 6, Alžirija 6, Kamerun 6, Škotska 5, ČSSR 5, Salvador 5, Madžarska 5, Kuvajt 5, Peru 5, Čile 5, Nova Zelandija 5, **Jugoslavija 4.**

BESKOV (SZ): Poljska 7, Alžirija 7, Anglija 7, Severna Irska 7, Brazilija 7, SZ 7, Italija 6,5, Kamerun 6,5, ZRN 6,5, Avstrija 6,5, Argentina 6,5, Belgija 6,5, Peru 6, Madžarska 6, Francija 6, Španija 5, **Jugoslavija 6,** Škotska 6, Honduras 5, ČSSR 5, Čile 4, Kuvajt 4, Nova Zelandija 4.

STEIN (Škotska): Brazilija 8, Belgija 7, Argentina 7, Anglija 7, Severna Irska 7, SZ 7, Škotska 7, Poljska 6,5, ZRN 6,5, Kamerun 6, Avstrija 6, Alžirija 6, Madžarska 6, Italija 5,5, Francija 5, Španija 5, **Jugoslavija 5,** Honduras 5, Peru 4, Čile 4, Salvador 4, Nova Zelandija 4.

SANTANA (Brazilija): Brazilija 7,5, Belgija 7, Anglija 7, SZ 7, Poljska 6,5, ZRN 6,5, Avstrija 6,5, Alžirija 6,5, Argentina 6,5, Severna Irska 6,5, Škotska 6,5, Italija 6, Kamerun 6, Francija 6, Španija 6, Honduras 6, **Jugoslavija 6,** Peru 5, Madžarska 5, ČSSR 5, Kuvajt 5, Nova Zelandija 5, Čile 4.

ADSHEAD (Nova Zelandija): Brazilija 8, Anglija 7,5, Poljska 7, Belgija 7, Severna Irska 7, SZ 7, ZRN 6,5, Argentina 6,5, Škotska 6,5, Italija 6, Avstrija 6, Alžirija 6, Kamerun 6, Madžarska 6, Francija 6, Španija 6, **Jugoslavija 6,** Nova Zelandija 6, Honduras 5,5, Peru 5, ČSSR 5, Kuvajt 5, Čile 3, Salvador 3.

Končna lestvica

	skupno	povprečno
1. Brazilija	190,5	7,93
2. Anglija	181,5	7,56
3. Belgija	174,5	7,27
4. SZ	172	7,16
5. Severna Irska	171,5	7,14
6. Argentina	169,5	7,06
7. ZRN	162	6,75
8. Alžirija	161	6,70
9. Poljska	158,5	6,60
10. Avstrija	158	6,58
11. Francija	154,5	6,43
12. Kamerun	152	6,33
13. Honduras	147,5	6,14
14. Škotska	145,5	6,06
15. Italija	143,5	5,97
16. Španija	141,5	5,89
17. Madžarska	132	5,50
18. Kuvajt	131,5	5,47
19. Jugoslavija	**130,5**	**5,43**
20. Nova Zelandija	124	5,16
21. ČSSR	120,5	5,02
22. Salvador	116	4,83
23. Peru	114	4,75
24. Čile	113	4,70

Kdo je pojedel torto?

Španski vratar Arconada je slavil v petek, ko je igrala Španija s Severno Irsko in izgubila z 0:1, svoj 28. rojstni dan. Na štadion je prinesel veliko torto. »Nazdravili bomo pozneje,« je zadovoljen povabil tovariše iz ekipe. Nihče ne ve, kdo je pojedel velikansko torto, zanesljivo pa je, da nihče ni nikomur nazdravil.

Tudi Gudelj ima glas

Selektorji so glasovali tudi za petérico najboljših igralcev prvega dela mundiala. Večina se je odločila za Argentinca Maradono, le češkoslovaški trener Venglos ga sploh ni omenil. En glas je dobil tudi Jugoslovan Gudelj, zanj pa se je odločil trener Severne Irske Bingham.

Lestvica najboljših je naslednja:
23 glasov: **Maradona** (Argentina),
19 glasov: **Rummenigge** (ZRN),
18 glasov: **Zico** (Brazilija),
5 glasov: Boniek (Poljska),
4 glasove: Cabrini (Italija), Robson (Anglija), Platini (Francija),
3 glasove: Gerets (Belgija), Ardiles (Argentina), Socrates (Brazilija),
2 glasova: Hrubesch (ZRN), Schachner (Avstrija), Blohin (SZ), Dasajev (SZ), Passarella (Argentina), Wilkins (Anglija), Eder (Brazilija),
1 glas: Conti, Gentile, Scirea (Italija), Strachan (Škotska), **Gudelj (Jugoslavija),** Šengelija (SZ), Francis, Coppel (Anglija), Cereso, Junior (Brazilija)

Pele o robotih iz ZRN

»Nogometna reprezentanca ZRN je kombinacija Karla-Heinza Rummenigeja in desetih robotov!« Tako je v časopisu »Dario 16« zapisal nihče drug kot – Pele. Znameniti Brazilec je še pristavil, da je Rummenigeja doslej malo gledal in da ne ve, ali je nogometni genij ali ne.

»Toda njegov tretji gol v tekmi s Čilom je bil gol genija. Srečen bi bil, če bi se lahko pohvalil s podobnim med tistimi mojimi 1200, kolikor sm jih dosegel v nogometni karieri,« piše Pele. Omenja še, da je imel v tekmi proti Čilu prvikrat priložnost videti izjemno kakovost zahodnonemške reprezentance. »Njihovega truda in igre zares ni mogoče kritizirati. Moštvo ZRN je torej kombinacija Rummenigeja in desetih robotov!«

SOLZE SREČE – Billy Bingham, menažer severnoirske ekipe, je s solzami v očeh zapuščal igrišče po zmagi nad Španijo z 1:0. Ob njem strelec edinega gola Armstrong. (Telefoto: UPI)

Zlatorog Maribor
uradna kozmetična služba
XIV zimskih olimpijskih iger
Sarajevo '84
YU SKI POOL

SP REZULTATI

Prvi krog, 1. skupina

ITALIJA
POLJSKA
PERU
KAMERUN

14. JUNIJ – 17'15+ VIGO
ITALIJA – POLJSKA 0 : 0

15. JUNIJ – 17'15 LA CORUNA
PERU – KAMERUN 0 : 0

18. JUNIJ – 17'15 VIGO
ITALIJA – PERU 1 : 1

19. JUNIJ – 17'15 LA CORUNA
POLJSKA – KAMERUN 0 : 0

22. JUNIJ – 17'15 LA CORUNA
POLJSKA – PERU 5 : 1

23. JUNIJ – 17'15 VIGO
ITALIJA – KAMERUN 1 : 1

Prvi krog, 2. skupina

ZR NEMČIJA
ALŽIRIJA
ČILE
AVSTRIJA

16. JUNIJ – 17'15+ GIJÓN
ZRN – ALŽIRIJA 1 : 2

17. JUNIJ – 17'15 OVIEDO
ČILE – AVSTRIJA 0 : 1

20. JUNIJ – 17'15 GIJÓN
ZRN – ČILE 4 : 1

21. JUNIJ – 17'15 OVIEDO
ALŽIRIJA – AVSTRIJA 0 : 2

24. JUNIJ – 17'15 OVIEDO
ALŽIRIJA – ČILE 3 : 2

25. JUNIJ – 17'15 GIJÓN
ZRN – AVSTRIJA 1 : 0

Prvi krog, 3. skupina

ARGENTINA
BELGIJA
MADŽARSKA
SALVADOR

13. JUNIJ – 20'00+ BARCELONA
ARGENTINA – BELGIJA 0 : 1

15. JUNIJ – 21'00 ELCHE
MADŽARSKA – SALVADOR 10 : 1

18. JUNIJ – 21'00 ALICANTE
ARGENTINA – MADŽARSKA 4 : 1

19. JUNIJ – 21'00 ELCHE
BELGIJA – SALVADOR 1 : 0

22. JUNIJ – 21'00 ELCHE
BELGIJA – MADŽARSKA 1 : 1

23. JUNIJ – 21'00 ALICANTE
ARGENTINA – SALVADOR 2 : 0

Prvi krog, 4. skupina

ANGLIJA
FRANCIJA
ČSSR
KUVAJT

16. JUNIJ – 17'15+ BILBAO
ANGLIJA – FRANCIJA 3 : 1

17. JUNIJ – 17'15 VALLADOLID
ČSSR – KUVAJT 1 : 1

20. JUNIJ – 17'15 BILBAO
ANGLIJA – ČSSR 2 : 0

21. JUNIJ – 17'15 VALLADOLID
FRANCIJA – KUVAJT 4 : 1

24. JUNIJ – 17'15 VALLADOLID
FRANCIJA – ČSSR 1 : 1

25. JUNIJ – 17'15 BILBAO
ANGLIJA – KUVAJT 1 : 0

Prvi krog, 5. skupina

ŠPANIJA
HONDURAS
JUGOSLAVIJA
SEV. IRSKA

16. JUNIJ – 21'00+ VALENCIA
ŠPANIJA – HONDURAS 1 : 1

17. JUNIJ – 21'00 ZARAGOZA
JUGOSLAVIJA – IRSKA 0 : 0

20. JUNIJ – 21'00 VALENCIA
ŠPANIJA – JUGOSLAVIJA 2 : 1

21. JUNIJ – 21'00 ZARAGOZA
HONDURAS – IRSKA 1 : 1

24. JUNIJ – 21'00 ZARAGOZA
HONDURAS – JUGOSLAVIJA 0 : 1

25. JUNIJ – 21'00 VALENCIA
ŠPANIJA – IRSKA 0 : 1

Prvi krog, 6. skupina

BRAZILIJA
SOVJETSKA ZVEZA
ŠKOTSKA
NOVA ZELANDIJA

14. JUNIJ – 21'00 SEVILLA
BRAZILIJA – SZ 2 : 1

15. JUNIJ – 21'00 MALAGA
ŠKOTSKA – N. ZELANDIJA 5 : 2

18. JUNIJ – 21'00 SEVILLA
BRAZILIJA – ŠKOTSKA 4 : 1

19. JUNIJ – 21'00 MALAGA
SZ – N. ZELANDIJA 3 : 0

22. JUNIJ – 21'00 MALAGA
SZ – ŠKOTSKA 2 : 2

23. JUNIJ – 21'00 SEVILLA
BRAZILIJA – N. ZELANDIJA 4 : 0

Drugi krog, skupina A

28. JUNIJ – 21'00 BARCELONA
POLJSKA (ZMAGOVALEC 1. SKUP.)
BELGIJA (ZMAGOV. 3. SKUP.) 3 : 0

1. JULIJ – 21'00 BARCELONA
PORAŽENI 28. JUN. **SZ** (DRUGI IZ 6. SKUP.) :
4. JULIJ – 21'00 BARCELONA
ZMAGOV. 28. JUN. **SZ** (DRUGI IZ 6. SKUP.) :

Drugi krog, skupina B

29. JUNIJ – 21'00 MADRID
ZRN (ZMAGOV. 2. SKUP.)
ANGLIJA (ZMAGOV. 4. SKUP.) :

2. JULIJ – 21'00 MADRID
PORAŽENI 29. JUN. **ŠPANIJA** (DRUGI IZ 5. SKUP.) :
5. JULIJ – 21'00 MADRID
ZMAGOV. 29. JUN. **ŠPANIJA** (DRUGI IZ 5. SKUP.) :

Drugi krog, skupina C

29. JUNIJ – 17'15 BARCELONA
ITALIJA (DRUGI IZ 1. SKUP.)
ARGENTINA (DRUGI IZ 3. SKUP.) :

2. JULIJ – 17'15 BARCELONA
BRAZILIJA (ZMAGOV. 6. SKUPINE) :
PORAŽENI 29. JUN.
5. JULIJ – 17'15 BARCELONA
BRAZILIJA (ZMAGOV. 6. SKUP.) :
ZMAGOV. 29. JUN

Drugi krog, skupina D

28. JUNIJ – 17'15 MADRID
AVSTRIJA (DRUGI IZ 2. SKUP.)
FRANCIJA (DRUGI IZ 4. SKUP.) 0 : 1

1. JULIJ – 17'15 MADRID
SEV. IRSKA (ZMAGOV. 5. SKUPINE) :
PORAŽENI 28. JUN.
4. JULIJ – 17'15 MADRID
SEV. IRSKA (ZMAGOV. 5. SKUP.) :
ZMAGOV. 28. JUN

Polfinale

6. JULIJ – 17'15 BARCELONA
ZMAGOVALEC SKUPINE A :
ZMAGOVALEC SKUPINE C

8. JULIJ – 21'00 SEVILLA
ZMAGOVALEC SKUPINE B :
ZMAGOVALEC SKUPINE D

Tekma za 3. mesto

10. JULIJ – 20'00 ALICANTE
PORAŽENI IZ POLFINALA :
PORAŽENI IZ POLFINALA

Tekma za 1. mesto

11. JULIJ 1982 OB 20'00 V MADRIDU (SANTIAGO BERNABEU)

ZMAGOVALEC IZ POLFINALA

ZMAGOVALEC IZ POLFINALA

:

+ ZAČETKI TEKEM PO ŠPANSKEM ČASU (ENO URO PRED NAŠIM)

B. SOTOŠEK (PO »WORLD CUP NEWS - ADIDAS)

Začelo se je zares

S tekmama Francija : Avstrija (1:0) in Poljska : Belgija (3:0) se je začel drugi krog letošnjega 12. finalnega turnirja za svetovno nogometno prvenstvo. Zdaj gre zares zares, lahko zapišemo. Kajti tekmovalni sistem je tak, da so »popravki« zelo težko dosegljivi. Belgijci, na primer, ki so izgubili svojo uvodno tekmo v tem krogu, z lastnimi močmi skorajda ne morejo več računati s 1. mestom in s tem z uvrstitvijo v polfinale. Morali bi namreč premagati SZ, ta pa – Poljsko. In potem bi odločala razlika golov, ki pa jo imajo zdaj temeljito pokvarjeno. Podobno je z Avstrijci, ki so tudi slabo štartali, tako da bodo z enim izmed polfinalistov zdaj odločali Francozi in – Severni Irci.

VRATAR JE BIL NEMOČEN – Rezervni belgijski vratar Theo Custers je pri treh Boniekovih golih sicer poskušal posredovati, a zaman. Tako ga je poljski strelec št. 1 premagal prvič. (Telefoto: UPI)

Milični̊ki usmerjajo bitko za izvoz

● *Kaj se lahko zgodi, če si prizadevanja za povečanje izvoza v posameznih občinah in delovnih organizacijah predstavljajo po svoje, so v teh dneh spoznali v ajdovski tovarni sokov Fructal. Zaman so namreč čakali tovornjake, s katerimi naj bi iz Srbije v njihov tozd Frigos v Čeliću pripeljali jagode, namenjene za predelavo za izvoz. Tovornjaki so menda »zašli« v Grocko. To pa pomeni, da Fructal letos očitno ne bo mogel izdelati dovolj jagodnega soka, ki je na tujem trgu v tem trenutku najbolj iskan.*

Fructal za sokove, ki jih že dalj časa uspešno prodaja na domačem in seveda tujem trg, potrebuje vsako leto od 40 do 45 tisoč ton sadja. Da bi si zagotovili redno oskrbo, so se zlasti v zadnjem obdobju smelo odločali za sovlaganja v drugih republikah in sicer v Bosni in Hercegovini, Srbiji, Makedoniji in na Hrvaškem. Sklenili so tudi vrsto kupoprodajnih pogodb s kmetijskimi organizacijami in zadrugami in na terenu je 15 Fructalovih delavcev, ki skrbijo za odkup in da vse poteka po načrtih. Pa so kljub vsemu temu v Fructalu zaman čakali jagode, ki bi jih letos sicer potrebovali okrog 3300 ton, vendar sedaj vedo, da jih bo zaradi letošnje slabše rodnosti precej manj. In še manj jih bo. Fructalovi delavci s terena so namreč sporočili, da dveh tovornjakov z jagodami ne bo, ker so jih v bližini Grocke ustavili delavci tamkajšnje postaje milice in jih »usmerili« – v domačo tovarno sokov. Nekateri torej bitko za izvoz razumejo dobesedno.

SLAVICA CRNICA

Flambirana slovenščina

PORTOROŽ – V Portorožu so odprli nad recepcijo Grand Hotela Palace zanimiv lokal, ki bo naše obmorsko letovišče obogatil z izvirnim jedilnikom francoske kuhinje. V izvirnosti so bili v hotelu Palace celo tako dosledni, da so tudi ime lokala poiskali v francoskem slovarju. Krstili so ga »Flambe – Fondue«. Portorož je tako postal bogatejši za dobro gostilno – in revnejši za eno lepo in domače ime.

Nekdanjo pizzerijo (sedaj delajo pizze že na treh mestih v Portorožu) so namreč preuredili, tako da bo privabila marsikaterega sladokusca. V njej ponujajo v glavnem flambirane jedi in fondueje. Na primer: fondue na istrski način, škampov fondue (900 dinarjev za dve osebi) pa flambirane rezance, šampinione, flambirane hruške, flambirani telečji medaljon (300 dinarjev), flambirane palačinke (125 dinarjev), flambirani saute stroganov (300 dinarjev), biftek v zelenem popru, ramstek mirabeau, rusko charlotte, breskvino melbo, kavo orly... Skratka same gurmanske posebnosti, predvsem po receptih francoske kuhinje.

Za cene trdijo, da ne bodo previsoke (pa tudi nizke ne), saj naj bi dve osebi porabili za večerjo v povprečju 1200 dinarjev. Zaračunali bodo že sam pogrinjek (50 dinarjev), vendar bodo zato dobili gostje lepo pogrnjeno mizo, tropinovec s suho figo in kruh z maslom. Lokal bo odprt najmanj do polnoči (če bodo potrebe zahtevale, pa tudi dalj). Skratka, nekaj novega v portoroški turistični ponudbi – pa okusu in imenu!

BORIS ŠULIGOJ

Tuzlanska UJV ostala brez besed

Bilo je kot v dobrih starih filmih: na tuzlanski tržnici oziroma tistem njenem delu, ki je čez vse podoben proslulemu Ponte Rossu, se je nekega dopoldneva kot z neba pojavilo deset elegantnih mož z diplomatskimi kovčki v rokah. Kot bi mignil so obkolili ljudi, ki se prebijajo skozi življenje s švercanjem blaga, povečini italijanskega porekla. Ti so takoj vedeli, bolje zdelo se jim je, da vedo, koga imajo pred sabo: inšpektorje iz druge občine! Brez obotavljanja so se pustili oguliti do kože in bili v nekaj minutah ob vse kavbojke, tehnično blago, kavo in vse tiste drobne malenkosti, ki so jih spravili čez mejo mimo strogih carinskih oči.

Zvijača je popolnoma uspela. Niti en tihotapec namreč ni posumil, da pred seboj nima inšpektorjev, pač pa, kot se je izkazalo kasneje, le iznajdljivce, ki so na lahek način prišli do uvoženega blaga.

Na tuzlanski UJV o bliskoviti zaplembi lep čas niso imeli pojma. »Kako tudi bi,« je izjavil za tisk pod strogo inkognito švercer N. N., »če bi prijavil krajo, bi imeli črno na belem, da smo tihotapci.«

Ker se italijansko blago precej razlikuje od domačega, kava pa sploh »diši« po tujini, delavci UJV o dogodku niso imeli pripomb. **MIJA REPOVŽ**

Delegatska pobuda, vredna milijonček

LJUBLJANA – V Sloveniji še vedno poteka zahtevno spreminjanje zakonodaje na stanovanjskem področju. Ena od precej zapletenih stvari je tudi predvideni prenos poslovnih stavb in stanovanjskih prostorov v poslovnih stavbah in stanovanjskih hišah v družbeni lastnini na tiste organizacije, ki imajo te prostore le v tako imenovanem najemu.

Po predlogu zakona naj bi namreč organizacija združenega dela, ki uporablja poslovni prostor, najkasneje v enem letu po uveljavitvi zakona vložila zahtevo za prenos tega prostora v svoja osnovna sredstva. To nedvomno ne bo enostavno, utegne pa navreči še dosti pomislekov. Izhodišče je sicer jasno – izhaja iz temeljnega ustavnega načela, da s produkcijskimi sredstvi, ki so družbena lastnina, neposredno upravljajo delavci, ki z njimi delajo. Očitno se lahko zgodi, da bodo za zdajšnje čase v marsikateri gospodarski organizaciji za malenkostno odškodnino res poceni prišli do takega prostora, pa še najemnine zanj jim ne bo več treba plačevati.

Zato ni čudno, da so ob razpravi k osnutku tega zakona v slovenski skupščini zahtevali, naj bi najprej proučili vse posledice takega zakona. Delegati so tudi menili, da bi morali takšen zakon imeti tudi po drugih republikah, saj gre v bistvu povsod za enake probleme in ustavna izhodišča. Za zdaj je znano le to, da je pripravljena šele informacija o tem, hkrati pa je usposobljeni raziskovalni organizaciji še naročeno, da izdela podrobnejšo analizo o materialnih posledicah oddaje poslovnih prostorov v začasno uporabo oziroma prenosa poslovnih stavb in poslovnih prostorov.

Kakorkoli že, pobuda delegatskih zborov ni ostala brez svoje cene. Za raziskovalno nalogo naj bi namreč odšteli kar milijon in 62 tisoč dinarjev. Največ bo stalo 600 ur dela raziskovalnega svetnika – po 646 dinarjev.

STOJAN ŽITKO

Gondole v Portorožu

KOPER – Glavno turistično prireditev na slovenski oblali »Portoroško noč«, bodo baje popestrili tudi beneški gondoljerji. Turistični delavci Benetk in Portoroža so se namreč že spomladi, na turistični borzi v Oslu, dogovorili o sodelovanju. Prvi korak bo gostovanje beneških gondoljerjev in predstavitev beneške kuhinje na tej veliki obalni prireditvi, jeseni pa bodo portoroški kuharji predstavili Benečanom jugoslovanske kulinarične specialitete.

Vročica poletnega pouka

MURSKA SOBOTA – V praktičnih delavnicah murskosoboškega srednješolskega centra so v zimskem času večkrat prekinili pouk, ker je živo srebro padlo pod 12 stopinj Celzija. Zaradi slabe izolacije strehe pa se te dni 120 učencev in učiteljev v delavnicah vsak dan dobesedno kuha 8 ur pri 30 stopinjah. Učenci se bodo kuhali še do 2. julija. **P. O.**

Sarajevo '84
Zlatorog Maribor
uradna kozmetična služba
XIV zimskih olimpijskih iger
YU SKI POOL

Raje direktor kot doktor znanosti

MARIBOR – Ali so pravilni očitki, ki mnogokrat letijo na račun zdravnikov, da so lovci na visoke osebne dohodke, plave kuverte in honorarje, pri čemer seštevajo nadomestila za dežurstva, nadure, hišne obiske in drugo? Med tnalom in nakovalom različnih kritik so zdravniki povsem povsem po krivici, zatrjujejo možje v belem, nekateri od njih pa kličejo na pomoč tudi svoje društvo, naj proti takšnim izpadom zavaruje svoje člane – zdravnike in jim povrne moralni ugled.

Zdravniki in drugi zdravstveni delavci postajajo vse bolj nejevoljni, ker jim ob zmanjševanju dopolnilnega in nadurnega dela v plačilnih kuvertah vse bolj ostaja le gola plača. Prej, ko še ni bilo tolikšnih problemov z zaposlovanjem, saj če so hoteli zaposliti zdravnika v manjših krajih, so morali oglaševati prosta delovna mesta skoraj v vsem jugoslovanskem tisku, so zdravniki in drugi zdravstveni delavci lahko delali po mili volji kar zadeva dopolnilno in nadurno delo. Mesečni osebni dohodek jim je bil tako rekoč deveta skrb, saj so honorarji in drugi dodatki za celodnevno delo znesli več kot osebni dohodek. Zdaj, ko povsod zmanjšujejo to delo in zaposlujejo ljudi, ki vse težje dobivajo delo, pa jih vse bolj skrbijo nizki osebni dohodki.

Še prav posebej so zaskrbljeni mariborski zdravstveni delavci, ki so izdelali celo nekatere primerjalne analize, s katerimi dokazujejo, da so med najslabše plačanimi zdravstvenimi skupnostmi delavci v Sloveniji. V devetih regijskih zdravstvenih skupnostih v naši republiki so bili lani naslednji povprečni osebni dohodki delavcev v zdravstvu: najnižji so bili v Mariboru, in sicer 11.095, najvišji pa v Ljubljani z 12.167 dinarjev, nekaj nižji v Kranju (12.141 dinarjev), sledijo pa Novo mesto (12.133), Ravne na Koroškem (12.069), Murska Sobota (11.881), Nova Gorica (11.556), Koper (11.345) in Celje (11.170 dinarjev).

Povprečni osebni dohodki zdravnikov so bili lani v bolnišnici Maribor 16.252, zavodu za zdravstveno varstvo 17.810, v zdravstvenem domu 15.574, specializanti so prejemali povprečno v bolnišnici 16.914, zavodu za zdravstveno varstvo 17.708 dinarjev, zdravstvenemu domu pa 17.353. Nekaj višje osebne dohodke so prejemali specialisti: v zavodu za zdravstveno varstvo 21.766, bolnišnici 19.888 in zdravstvenem domu 18.668. Povprečni osebni dohodek doktorjev znanosti je dosegel v bolnišnici 22.051, v zavodu za zdravstveno varstvo pa 22.437 dinarjev, medtem ko so prejeli direktorji zavoda za zdravstveno varstvo 27.724, bolnišnice 25.555, zdravstvenega doma 24.751 in železničarskega zdravstvenega doma 21.711 dinarjev.

BORKO DE CORTI

LJUDJE

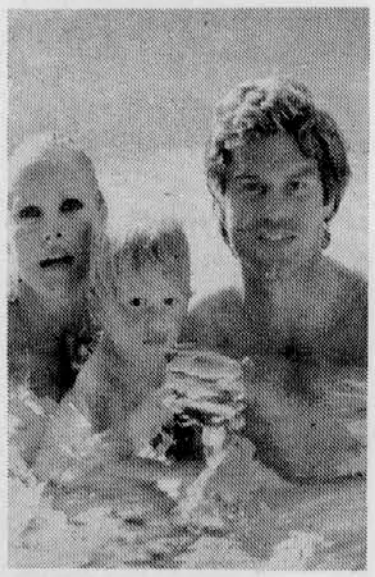

● **URSULA ANDRESS,** 46-letna filmska igralka, je sklenila zapustiti film in se posvetiti le svojima moškima: tridesetletnemu Harryju Hamlinu, sedanjemu spremljevalcu, in sinu Dimitriju. V svoji hiši v Fort Lauderdaleju (ZDA) z njima preživlja počitnice. Ursula bo le še spremljala Harryja, ki postaja vse bolj popularen filmski igralec. Prav sedaj snema film »Blue skies again« na Floridi. Ursula Andress je zanikala, da je ponovno noseča. Novinarjem je povedala, da ima enega lepega otroka pri svojih letih dovolj ter da se ne bo poročila.

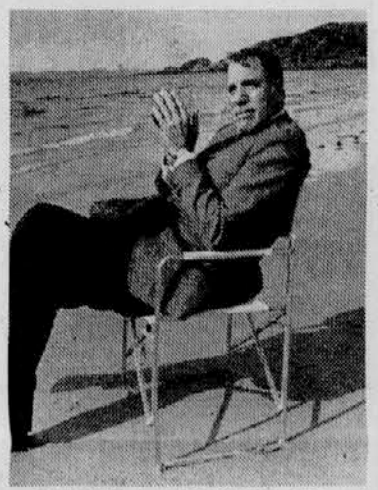

● **BURT LANCASTER,** 69-letni filmski igralec, snema na Škotskem zunanje prizore novega filma »Krajevni junak« v režiji Billa Forsytha. Film pripoveduje zgodbo o nekem newyoškem milijarderju, predsedniku petrolejske družbe. Lancaster je zaslovel že s svojim prvim filmom Gangster iz leta 1946, leta 1960 pa je za vlogo v filmu Judežev sin prejel oskarja. Po mnenju mnogih kritikov je bila njegova najboljša vloga v Viscontijevem filmu Gepard. Lancaster je bil dvakrat poročen in ima pet otrok med 28. in 36. leti.

● **ZORAN MUŠIČ,** slovenski slikar in grafik, ki ga sicer večina enciklopedij predstavlja kot italijanskega slikarja iz Gorice in celo kot dalmatinskega slikarja, ki je študiral v Zagrebu in nato v Madridu, živi pa v Benetkah in Parizu, je na letošnjem štiridesetem beneškem mednarodnem bienalu doživel lepo priznanje: organizatorji razstave so ga uvrstili med razstavljalce v velikem paviljonu, kjer sicer razstavlja nad štirideset avtorjev iz več držav. Mušič razstavlja v družbi sedmih italijanskih likovnih ustvarjalcev in predstavlja sedem slik; od svojih Konjičkov iz leta 1948, prek slike iz cikla Nismo poslednji na taboriščno tematiko (1970) do štirih slik iz letošnjega leta.

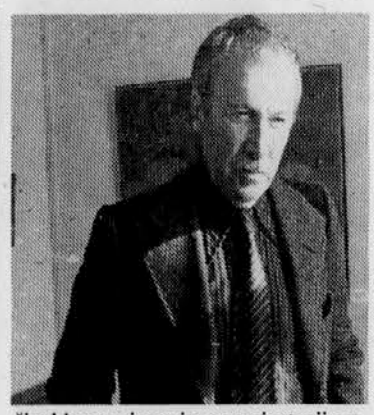

● **RENATO RASCEL,** 70-letni italijanski igralec, pripravlja s 36-letno ženo Giuditto Saltarini nov televizijski spektakel »Magična vrata«. Oddaja v šestih nadaljevanjih bo na sporedu jeseni. Rascel se je z mlado ženo poročil pred dvema letoma, potem ko mu je leta 1973 rodila sina Cezarja. Na pogosta vprašanja, kako se uspe obdržati v »formi« pri svojih letih, najraje odgovarja: »Treba se je ukvarjati s športom, zgodaj leči v posteljo in ljubiti ženo«.

● **ROBERT WAGNER,** mož tragično preminule ameriške filmske igraike Natalie Wood, ki je lani 28. novembra v noči slavja padla z ladje v morje in se utopila, s hčerko Courtney redno obiskuje ženin grob in ga krasi s cvetjem. Wagner in Wood sta se poročila dvakrat: prvič leta 1957, po ločitvi pa sta spoznala zmoto in se ponovno poročila 1972.

Zlatorog Maribor
uradna kozmetična služba
XIV zimskih olimpijskih iger
Sarajevo '84
YU SKI POOL

FELJTON

JUGOSLOVANI V TRSTU – 2

Kupci kave so zaprli trgovino za pet dni

Koliko denarja znosijo jugoslovanski kupci vsako leto v žepe tržaških trgovcev? Pravih podatkov, ki bi bili nazoren kazalec odvisnosti mesta od zaledja, noče nihče povedati ali pa jih ne ve. Vsekakor krožijo v javnosti številke med petsto in tisoč milijardami lir. In rekli bi, da so prej preskromne kot realne.

Piše: Lojze KANTE

Trgovci, banke in menjalnice so odlično organizirani za sprejemanje vseh vrst valut, ki jih Jugoslovani legalno in skrito prenašajo čez mejo. V izložbenih oknih trgovin imajo izpisane cene blaga tudi v dinarjih in banke ter menjalnice vidno objavljajo dnevne tečaje tujih valut, oblasti pa tolerirajo celo potujoče menjalnice po ulicah. Vendarle pa so valutni predpisi strogi. Nihče ne sme držati doma menjanega tujega denarja, vsak ga mora takoj prodati pooblaščeni banki. Toda zaradi inflacije italijanska lira izgublja na vrednosti in banke ne dobijo morda niti polovice zamenjanega tujega denarja v mestu.

Seveda pa bi trgovci ne bili trgovci, če ne bi ob sleparjenju države marljivo služili tudi na račun kupcev. Cilj večine je hitro bogatenje. Zanimivo je, da jih ni najti v gospodarskih rubrikah časnikov, pač pa so pogosto gostje v črnih in družabnih kronikah tiska. Gradijo si vile, kupujejo jahte in hodijo v igralnice. Ne, svojega denarja ne vlagajo v produktivne gospodarske dejavnosti. Tak način življenja posnemajo tudi njihovi otroci, ki so zaradi najrazličnejših prestopkov, med katerimi prednjači uživanje mamil, čestokrat tudi na hodnikih sodišča.

Na zunaj bleščeča in bogata trgovina je prepletena z nevidnimi nitmi sumljivih poslov. Inšpektorji italijanskih tovarn, ki delajo do nedavna zelo iskane kavbojke po ameriških licencah, so v zadnjih letih neštetokrat potrpežljivo kontrolirali šive, gumbe, zadrge in okrasne dele kavbojk, da bi ugotovili, če trgovci morda ne služijo na račun tovarn s ponarejenim blagom. In res so nekajkrat odkrili prave skladovnice kavbojk sumljivega izvora, ki so jih prodajali v trgovine kot originalne »Super rifle«, »Fioruccije« ali »Super Dicke«. Trgovce na Ponte Rossu, Trgu Liberta in v ulici San Nicolo so prijavili policiji, ki pa jim ni mogla dokazati namernega zavajanja kupcev. Trgovci so le priznali, da so od neznanih grosistov dobili blago nekoliko ceneje kot navadno in ga seveda prodajali kot originalno. Toda ne gre le za kavbojke. V okolici železniške in avtobusne postaje ter Ponte Rossa postopa vsak dan na desetine mladeničev z venci ur okoli zapestij, ki jih prodajajo kot izdelke znanih japonskih in švicarskih tovarn po znižanih cenah. Toda take ure, ki jih naivni kupci kupijo, po nekaj dneh za vedno obstanejo. In podobne stvari se dogajajo z rezervnimi deli za avtomobile, fotografskimi aparati itd. Sumljive poti vodijo v južno Italijo in pogosto celo na azijski jugovzhod.

Jestvine zamenjale kavbojke

Trgovina s kavbojkami gre zdaj že v zaton. Najbolj spretni trgovci so se že preusmerili na kavo, jestvine in druge artikle, po katerih povpraševanje jugoslovanskih kupcev narašča. Zgovoren je primer Gianija Basile iz Puglie. Mož, ki je prišel z juga v Trst leta 1964, je v nekaj letih obogatel s trgovino s kavbojkami in drugim tekstilnim blagom. Ko je zaslutil stagnacijo v kupčijah, se je hitro preorientiral na jestvine. Zdaj imamo v terezijanski četrti eno redkih solidnih trgovin z jestvinami in s tem tudi monopol nad našimi kupci, ki pridno posegajo po kavi, rižu, sladkorju, pralnih praških in vrsti drugih izdelkov, ki jih je menda v njegovi trgovini kar 2400. Ali pa vzemimo primer znanega trgovca s kavo Prima Rovisa. Pred časom je odprl lokal za degustacijo kave in v njem začel prodajati vrečke kave tudi za dom. Njegova kavna mešanica je zadišala jugoslovanskim potrošnikom, ker da je odlična za turško kavo. In naenkrat so se začele pojavljati pred njegovim lokalom vrste jugoslovanskih kupcev. Mož je povečal število zaposlenih in ker kljub temu ni mogel vse hitro postreči, je najel nekaj redarjev. Končno je moral poklicati še policijo za red pred lokalom. Ko mu je zacvetel zaslužek, je zahteval od občinskega komisarja, naj mu dovoli prodajo kave tudi izven urnika. Ker ni dobil dovoljenja, je organiziral petdnevno protestno zaprtje prodajalne. Potem pa je prišla v javnost

Corso Italia je s svojimi znamenitimi trgovinami ena najbolj obiskanih ulic v Trstu.

vest, da namerava jugoslovanska vlada poskrbeti za uvoz kave. In zdaj se mož jezi nad jugoslovanskimi kupci, ki so mu napolnili blagajne, da so pregnali iz lokala domače tržaške potrošnike...

Kdo bo odvzel neprijavljeni dohodek?

Nasploh pa znajo biti tržaški trgovci danes bogati, jutri reveži, trenutno je v terezijanski četrti vsaj 40 trgovskih lokalov v stečajnih postopkih. Njihovi lastniki tožijo, da so jih spravile v težave banke z visokimi obrestmi in pa privatniki, ki so jih s posojili naravnost odrli. Med tistimi, ki so prijavili svoje lokale v stečajni postopek, jih je več, ki imajo neporavnane račune z davkarijo. Če uspejo pred sodiščem dokazati, da res ne morejo poravnati dolgov, jim seveda tudi davkarija ne more odvzeti neprijavljenega dohodka. Vsekakor pa so morali v tržaški zapor za krajši ali daljši čas lastniki trgovin Zanetti, Ivo Schiati, Giordano Lunardi, Irginio Cociancich in Francesco Gianella. Nekateri pa so s sleparijami doživeli prave družinske tragedije. Trgovec Manzi, ki si je ustvaril v Trstu veliko bogastvo, je pred policijo pobegnil v Ameriko. Na koncu pa se je izkazalo, da bi se izmazal s plačilom 90 milijonov lir utajenega davka. To pa bi bila za poznavalce njegovega premoženja malenkost.

Ponte Rosso s cerkvijo sv. Antona Novega, simbol tržaškega trgovanja z nižjerazrednim blagom. (Foto: Miško Kranjec)

POLETNI OBRAZI

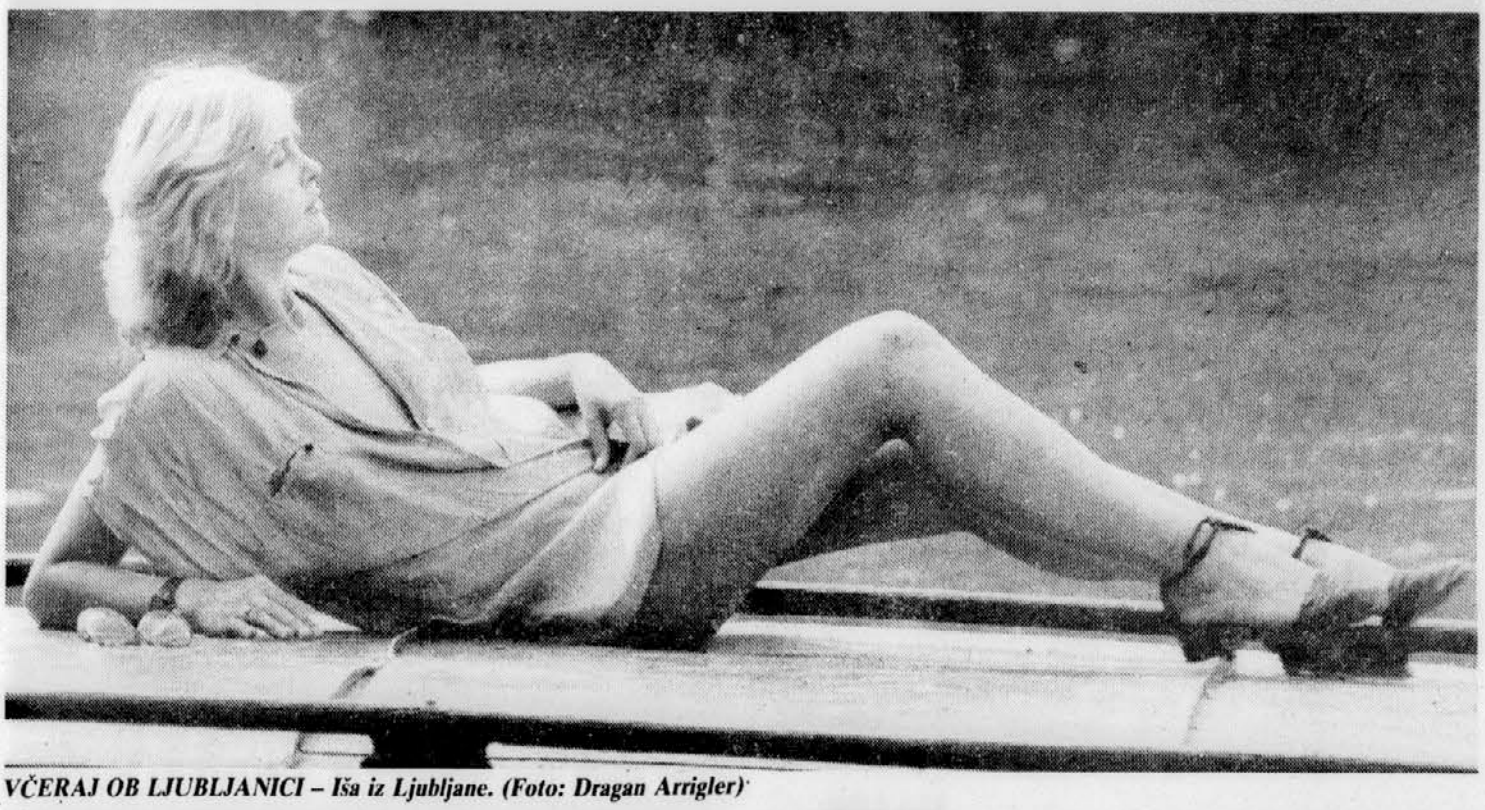

VČERAJ OB LJUBLJANICI – Iša iz Ljubljane. (Foto: Dragan Arrigler)

KOLEDAR

TOREK, 29. JUNIJ

180. dan leta, do konca leta je le 185 dni

Sonce vzide ob 4.14, zaide ob 19.57, dan je dolg 15 ur in 43 minut

Imena: Peter in Pavel, Marcel

V Italiji je ta dan praznik sv. Petra in Pavla

Spominski dnevi:

1793 – rodil se je češki tehnik Josef Ressel, izumitelj ladijskega vijaka, ki je deloval in umrl v Ljubljani

1798 – rodil se je italijanski pesnik Giacomo Leopardi, avtor rodoljubnih in ljubezenskih pesmi

1877 – rodil se je srbski satirični pisatelj Petar Kočić (»Jazbec pred sodiščem«)

1940 – umrl je švicarski slikar nemškega rodu Paul Klee, eden začetnikov abstraktnega slikarstva

1941 – umrl je poljski pianist, skladatelj in državnik Ignacy Jan Paderewski

Pij malo, pij dobro!

LJUBLJANA – Jugoslavija sodi med deset največjih pridelovalk vina na svetu. Številna mednarodna priznanja naši žlahtni kapljici so tudi dokaz, da nismo le med največjimi, marveč tudi med najboljšimi vinogradniki.

Ko boste v poletni vročini potovali po Jugoslaviji, se gotovo ne boste odrekli nekaj požirkov. Napak pa bi bilo, če bi se pustili odpraviti zgolj z »belim ali črnim« vinom, kar je sicer običajna ponudba naših gostincev. Seznam sort vinske trte, ki uspeva v Jugoslaviji je zelo obsežen, zato si velja zapomniti nekoliko ožji izbor najboljših, ki ga je pripravil Janez Istenič, eden najuglednejših jugoslovanskih vinskih strokovnjakov.

Poglejmo torej, kaj najboljšega premoremo in kaj velja poskusiti:

Bosna in Hercegovina: žilavka in blatina;

Črna gora: vranac;

Hrvatska: graševina, renski rizling, traminec, sauvignon, pino blanc, malvazija, maraština, pošip, grk, vugava, bogdanuša, modra frankinja, kabernet, merlot, plavac;

Srbija, Vojvodina, Kosovo: laški razling, suvignon, semillon, traminec, pino blanc, kevedinka, žilavka, smederevka, muškat otonel, prokupac, modri burgundec, gamay, merlot, kabernet;

Makedonija: smederevka, žilavka, laški rizling, belan, muškat otonel, prokupac, kratošija, merlot, vranac in muškat hamburg;

Slovenija: laški rizling, renski rizling, sauvignon, šipon, pino blanc, traminec, rizvanec, rebula, tokaj, malvazija, modra frankinja, merlot, kabernet, refošk in barbera.

DANILO UTENKAR

VREME

SLOVENIJA

Dopoldne bo deloma jasno, popoldne pooblačitve in krajevne plohe ali nevihte. Najvišje dnevne temperature bodo od 20 do 25 stopinj.

JUGOSLAVIJA

Dopoldne pretežno jasno, popoldne v notranjosti spremenljivo oblačno s krajevnimi plohami, ob Jadranu pa bo še naprej pretežno jasno.

VREMENSKA SLIKA

Oslabljen frontalni val bo povzročil danes prehodno manjše poslabšanje. Z zahodnimi vetrovi doteka nad naše kraje še vedno razmeroma hladen zrak.

KAKO KAŽE ZA SREDO

Vreme se bo ponovno izboljšalo in bo tudi nekoliko topleje.

Vreme in temperatura dne 29. junija 1982 ob 4. uri

kraj	vreme	stop.
Ljubljana	megla	12
Planica	–	–
Brnik	delno oblačno	10
Kredarica	pretežno jasno	6
Maribor	delno oblačno	10
M. Sobota	jasno	10
Sl. Gradec	delno oblačno	9
Celje	–	–
Novo mesto	megla	11
Nova Gorica	–	–
Portorož	pret. jasno	20
Reka	–	–
Pulj	jasno	14
Hvar	–	–
Dubrovnik	jasno	21
Zagreb	jasno	12
Beograd	jasno	14

TEMPERTURE MORJA

Piran 23,•Rab 24,5, Bar 26, Ulcinj 25, Hercegnovi 25,5, Reka 21 stopinj.

ANEKDOTA ZA DANES

Slavni pianist Ignacy Paderewski, ki je umrl na današnji dan pred 41 leti, je dejal neki svoji učenki, naj odigra Schubertovo sonato. Preden je mlada dama sedla h klavirju, ji je mojster razložil, da je skladatelj, ki je ustvarjal to sonato, mislil na žensko in da je posvetil skladbo nedosegljivi ljubici. Učenka je po tem pouku začela igrati, toda Paderewski jo je kmalu ustavil:

»Nehajte, nehajte! Rekel sem vam že, da je Schubert pri skladanju sonate mislil na ljubico, vi pa igrate tako, kot bi mislil na taščo!«

IZLET

GORA ČAROVNIC NAD JEZEROM

Čarovnic res ni več, toda lepota Cerkniškega jezera, nad katerim se dviga široki hrbet Slivnice je še vedno mistična. Izlet nanjo je prijeten, pod vrhom je oskrbovana koča oziroma planinski dom, ki ima stalnega oskrbnika. Ta skrbi za bolje počutje utrujenih hribolazcev, posebno onih, ki so prišli na vrh iz Martinjaka, vasi pod vznožjem, od koder vodi najlepša pot na Slivnico. Nekateri se pod vrh pripeljejo kar z avtom, vendar vam to odsvetujemo, saj hodimo v hrib zato, da hodimo in nam gostilna pod vrhom pomeni le zatočišče za najhujšo nujo. Razgled v dolino je edinstven, saj nam na jugu jezero zapolni vidno obzorje in zaželimo si še do njega.

Cerkniško jezero je v času, ko se njegove vode razlivajo ob travnatih in gozdnih bregovih izjemno lepo, posebej še, če površina v vetru valovi. To jezero, tako blizu Ljubljani in dostopno Notranjcem v nekaj minutah, je vedno polno obiskovalcev. Poleti se ob njegovih obalah sončijo kopalci, posamezni čolni tiho plujejo po gladini (motorni so seveda prepovedani) in v njih ribiči pregledujejo zaloge črvov. Zagnance na jadralnih deskah smo videli tukaj tudi pozimi, ko so jih predelali v jadrnice na ledu, pred kratkim je bilo tu celo prvenstvo občine Vrhnika. Pozimi, ko jezero prekrijeta led in sneg, pridejo še drsalci in tekači na smučeh. In vse to je četrt ure od odcepa avtoceste pri Uncu. Lačen bo našel gostilne, v Rakeku ob cesti je celo pizzerija in spet lahko vrnitev z morja požlahtnimo z obiskom tega notranjskega bisera.

BRANE SOTOŠEK

ZA DOBER TEK

Danes bo pa sladko

Doslej smo v tej rubriki pisali predvsem o jedeh, ki same ali v družbi z drugimi dajo jedcu polnovreden obrok. Danes se bomo seznanili tudi z nekaterimi jedmi, sladkimi, ki pa zagotovo ne bodo prijale samo sladkosnednežem, temveč še marsikomu drugemu. Še posebej po kosilu ali po večerji.

Limonin kolač

Priprava: 10 minut; pečenje: 20 do 25 minut. Za veliki kolač, tak naj bi bil dovolj za 6-člansko omizje, potrebujete pol litra mleka, 4 rumenjake, 40 g moke, 1 limono, 75 g sladkorja, 2 beljaka, 75 g sladkorne sipe, sladkor v prahu in 20 g masla.

Najprej olupite limono in pri tem pazite, da bo na olupku čimmanj bele kože. Olupek zavrite v mleku, ki ga nato ohladite. Vanj nato vmešajte moko in sladkor in dodajte jajčne rumenjake. Tej zmesi prilijte mleko (brez limonine lupine!) in sok polovice limone. Dobljeno maso stresite v dobro namazan pekač, ki ste ga pred tem potresli s sladkorjem. Pekač z maso vstavite v pečico, ki ste jo segreli na približno 180 stopinj Celzija (5 na termostatu pečice). Pečico ste morali pred začetkom peke segrevati najmanj 20 minut. Pekač z maso pečite v spodnjem delu pečice med 20 in 25 minutami.

Medtem naredite še eno maso, povsem enako prvi, vendar z oranžnimi lupinami in sokom cele pomaranče. Postopek je povsem enak pripravi in peki prvega kolača.

Nadev: stepite beljake v trden sneg, med tepenjem pa beljaku počasi dodajajte sladkor. Beljak in dodani sladkor stepajte toliko časa, dokler se sneg ne bo začel svetliti. Z dobljenim snegom okrasite pečeni kolač, dobro ga potresite s sladkorjem in ga še 4 do 6 minut pečite (pečica mora biti srednje topla), da bo lepo zarumenel.

Vanilijev sladoled

Sladoleda ni treba vedno kupiti v slaščičarni ali v trgovini. Če imate voljo in tudi v hladilniku zmrzovalnik, potem si ga pripravite (lahko tudi za šalo) kar doma.

Priprava: 15 minut; kuhanje: 10 minut; zmrzovanje: poldrugo do dve uri. Za 6 oseb potrebujete liter mleka, 300 g sladkorja, 8 rumenjakov, zavitek vanilijevega sladkorja, 3 žlice sladke smetane.

Mleko zavremo s tremi četrtinami predpisanega sladkorja, kateremu dodamo še zavitek vanilijevega sladkorja. Z ostankom sladkorja mešajmo rumenjake toliko časa, dokler ne bodo pobelili. Dodajmo zmesi mleko in vse skupaj znova postavimo na ogenj in ga tamkaj pustimo vse dotlej, da se bo zmes zgostila. (Pozor: zmes ne sme zavreti!) Vsemu skupaj nato dodajmo sladko smetano in ohlajeno maso zlijmo v model. Zdaj to postavimo v zmrzovalnik in pustimo sladoledu, da se bo dobro strdil. Preden bomo sladoled postregli, ga naložimo v čaše, sladoledno maso pa primerno okrasimo z jagodami, češnjami ali s sladko stepeno smetano in jo nato serviramo.

Zlatorog Maribor
uradna kozmetična služba
XIV zimskih olimpijskih iger
Sarajevo '84
YU SKI POOL

V kajaku okoli Avstralije

SIDNEY – Pred skoraj pol leta je 34-letni učitelj glasbe iz Melbourna Paul Caffyn odplul iz svojega mesta v petmetrskem kajaku. Njegov cilj, obploviti Avstralijo, kar pomeni veslati malodane 15 tisoč kilometrov ob negostoljubni obali slabo naseljene celine in skozi neurja in visoke valove Tihega in Indijskega oceana, je skoraj mejilo na norost.

Danes, po novici iz Darwina, kjer se po polovici preplute poti Caffyn pripravlja za nadaljevanje ob zahodni obali Avstralije, ideja nikomur ni več smešna. Nasprotno, Caffyn že dobiva sloves narodnega junak. Javnost je zvedela, da je učitelja pri rtu York ujel orkan Dominik, ki je bil tako silovit, da je s svojimi sunki in valovi prevračal ladje. Vprašanje, kako ste premagali to ujmo, Caffyna ni zmedlo: »Pel sem, na ves glas in tako sem premagal strah.«

Neustrašni kajakaš je za to potovanje vzel brezplačen dopust, vse stroške pa bo poravnal iz svoje denarnice. Ni našel sponzorja, čeprav bo njegova pot, seveda če bo priveslal nazaj v Melbourne, zagotovo vpisana v knjigo rekordov. »Kaže, da nihče ni verjel, da bom priveslal do Darwina, kaj šele do cilja,« je dejal reporterjem Paul Caffyn. »Nihče namreč noče, da bi se lahko njegova reklama potopila!« je še dodal med smehom.

Napoj mladosti

HONG KONG – Kitajski znanstveniki so naposled le našli recept za »napoj mladosti«, ki so ga nekoč pili kitajski cesarji, da bi tudi v poznejših letih ohranili mladostno poskočnost. Šef instituta za tradicionalno kitajsko medicino iz Handžoa je povedal, da se osebe, ki so pile ta napoj, zdaj počutijo 10 let mlajše.

Rekord: 1218 ur po klavirju

VAGA VAGA – Avstralec David Scott je novi svetovni rekorder v igranju na klavir. 33-letni poklicni pianist je v mestnem nočnem lokalu v Vaga Vagi v sedmih tednih skupaj igral 1218 ur. Spal je samo dve uri dnevno. Med rekordnim podvigom so Scottu izruli zob, ob proslavljanju rekorda so mu pa prijatelji zlomili desnico. Dosedanji rekorder je bil Anglež Roger Lavern, ki je udarjal po tipkah samo 1172 ur.

Jaka Sulc: POMANJKLJIVOST MODELA BREZ MOTORJA

V. Boškov je našel krivca za neuspeh

Nekdanji selektor jugoslovanske nogometne reprezentance obtožuje sedanjega – »To, kar sedaj dela Miljan Miljanić je prava demagogija« – »Moral bi odstopiti«

MADRID – Vujadin Boškov in Miljan Miljanić imata veliko skupnega: oba sta bila jugoslovanska selektorja, trenerja madridskega Reala, oba uživata ugled enih največjih evropskih strokovnjakov. Znano je, da nista posebna prijatelja, nujni odnosi so seveda posledica prestiža z »modrimi« in Realom.

Miljanić je tu v prednosti, kajti leta 1974 je s frankfurtsko »mojsterico« rešil potapljajočo se jugoslovansko barko v kvalifikacijah za SP.

Kot je znano, je Vujadin Boškov leta 1974 takoj po tekmi s Španijo (0:0) v Zagrebu odstopit kot selektor. Spodrsljaj Boškova je Miljanić popravil v Atenah z zmago nad Grčijo s 4:2 (gol Karasija v zadnjih sekundah) ter s tesno zmago nad Španijo in golom Katalinskega v Frankfurtu. Vujadin Boškov se je pred in med tokratnim mundialom spretno ogibal srečanja z Miljanićem, čeprav je imel potem, ko so ga pri Realu pred časom odpustili, dovolj časa, da bi tabor »modrih« seznanjal o najmočnejšem nasprotniku v predtekmovanju – Špancih. Obiskal je sicer jugoslovanskega veleposlanika Berislava Badurino v Madridu ter mu svetoval naj bi »modri« v Zaragozi (tam je bil Boškov nekoč trener) stanovali v 26 kilometrov oddaljeni Zueri (tam se je nato naselila reprezentanca Hondurasa). Boškov je doma iz Novega Sada. Tam je bil tudi v času priprav »modrih«, toda niti enkrat jih ni obiskal. In med uvodnim delom »mundiala« v Španiji je bil nekje ob morju pri Valenciji.

Vujadin Boškov se je pojavil v Madridu takoj potem, ko so »modri« odpotovali. Kaj hitro je našel hotel, v katerem stanujejo jugoslovanski novinarji Centro norte (čeprav je na obrobju mesta) ter takoj po prihodu sprožil pravi rafal napadov na račun Miljanića: »To kar počne Miljanić, ko v Beogradu izjavlja, da so mu kašo skuhali novinarji in zastopnik Pume Dujmić, je smešno. Toda za vse je kriv on sam. Takoj po zadnji tekmi naše skupine bi moral odstopiti. To zdaj je prava demagogija.

Kdo je izbral naprave reprezentante? Kdo je odločil, da Jugoslavija v pripravah ne bo odigrala nobene medržavne tekme? Kdo je kriv, da si igralci iz tujine na rekreativnih pripravah niso nabrali dovolj moči? In kdo je bil režiser te blede igre na »mundialu«?

Miljan Miljanič!

Pri vsem tem mi je malo nerodno le to, da govorim kot nekdanji selektor. toda ne morem se vzdržati. Delam v tujini, toda jaz sem Jugoslovan in težko preživljam tako hude udarce jugoslovanskemu nogometu, kot je bil ta na mudnialu.«

FRANCI BOŽIČ

Kot Hudini, vendar iz letala

Iluzionist Djordje Špirić pripravlja podvig, ki naj bi mu zagotovil »zlatega oskarja«, ki ga dobi najboljši med najboljšimi »čarovniki« tega sveta. Potolči želi vse rekorde znanega Hudinija, zato mu ni dovolj, da se izvleče iz verig in zaboja v vodi, temveč želi priti iz z verigami okovanega zaboja, ki ga bodo vrgli iz letala na visini 3600 metrov.

To pomeni, da bi vse skupaj moral storiti v tridesetih sekundah pri prostem padu s hitrostjo 180 km na uro in ob vsem te še pravočasno odpreti padalo, da bi živ pristal na tleh.

Padalstva se uči v sarajevskem aeroklubu in misli, da bo za skok pripravljen konec avgusta, ko naj bi bil glavna atrakcija sarajevskega aeromitinga. Preglavice mu dela samo dovolenje za skok v zaboju, ki ga mora izdati oddelek za letalsko dejavnost zveznega komiteja za promet in zveze. Špirić napoveduje, da bo skočil v vsakem primeru. Če ne doma pa v tujini, pišejo Večernje novosti.

Rak kosi Japonce

Pravega zdravila proti raku še niso našli, zato iz te bolezni kujejo denar mazači, marsikateri tudi z zvenečimi univerzitetnimi naslovi

TOKIO – Največ Japoncev umira za rakom. Zato ni nič čudnega, da prav v tej državi nenehno narašča število novih zdravil proti tej bolezni, hkrati pa tudi število afer. Prav zdaj ena vznemirja ljudi, ruši sloves tokijske medicinske fakultete, vendar se zdravilo njenega dekana Fumihiko Hošina še vedno dobro prodaja.

Dekan medicinske fakultete tokijske univerze Tohoku že leta na fakultetni kliniki zdravi bolnike, ki jih je napadel rak. Čeprav Hošinovo zdravilo ni bilo potrjeno in vzlic dejstvu, da za njegovo učinkovitost in sestavino ni nikakršnih znanstvenih utemeljitev, vse več bolnikov prihaja na tokijsko kliniko z zahtevo, da jih zdravijo s TH 69 E.

Hošino je pred leti zbolel, tako pripoveduje sam, za neko čudno boleznijo, kateri zdravniki niso mogli najti povzročitelja. Težko se je pripogibal, nenehno je bil utrujen in zaspan. Tedaj je od neke vrste praproti vzel kalčke, jih posušil in jih zmlel. »Zdravilo« mu je pomagalo. Imenoval ga je TH 69 E in pozneje ugotovil, da kalčki pomagajo telesu izločati interferon, ki zaustavlja napredovanje rakastih celic.

Hošino je po poklicu radiolog, vendar ga to ni ustavilo, da ne bi svojega »zdravila« brez kakršnih koli raziskav in medicinske dokumentacije začel uporabljati. Njegova žena ga je celo patentirala, proizvajati pa ga je začel nek tokijski tovarnar umetnih smol, pozneje je pa licenco prodal tovarni električnih naprav v Ibaragiju. Seveda od prodaje svoje licence dr. Hošino vleče kar dobre odstotke.

Zdravil proti raku je na Japonskem kar dovolj. Nekatere so celo učinkovite proti nekaterim oblikam raka, vendar nobeno ni prestalo strogih znanstvenih testov. Oblast pod pritiskom javnosti dopušča prodajo teh »zdravil«, prepovedali so le reklamo zanje. Ker pravega zdravila proti raku še ni, bolniki slepo verjamejo uglednim profesorjem in njihovim zdravilom, od katerih sta najbolj znana Marujamino in Hasunijevo cepivo. Vse gre dobro v denar. Tudi Hošinin TH 69 E. Zagotovo je tem »izumiteljem« veliko denarja prinesel tudi tisk, ki jih nenehno napada, vendar ponavadi doseže ravno nasprotni učinek. Bolni upajo in kupujejo ta zdravila in se zatekajo po pomoč v drage klinike.

ŽARKO MODRIĆ

Torek – 29.

Ko je včeraj Lazar Mojsov, naš novi zvezni sekretar za zunanje zadeve, a mož z dolgoletnimi izkušnjami v mednarodni politiki, saj je bil tudi predsednik generalne skupščine OZN, razpravljal na kongresu ZKJ v Beogradu, je sedanjo usmeritev v svetu označil za »tragično«. Z vso mirno treznostjo je ugotovil, da zaradi blokovskih trenj in gospodarskih kriz prihaja do vojn in razračunavanj, v katerih so žrtve predvsem dežele v razvoju, zaradi česar je za vse zdaj toliko važnejša ponovna skupna akcija neuvrščenih.

V resnici je položaj, zlasti v Libanonu, tak, da se ga na videz sramujejo vsi, pa vendar ne pride do zatišja in rešitve. Ta zaplet izkoriščajo sile nasilja tudi drugod – od Južne Afrike do Latinske Amerike in Daljnjega vzhoda. In kar je res tragično: vsi državniki govorijo o miru in napredku, vsi pa še kar naprej sejejo smrt, bedo in uničenje. Begunci se vračajo z dežja pod kap. Ali res ljudje nimajo nobene besede?

Angleški železničarji in Londončani, katerih sorodniki so morda skupno padali na Falklandskih otokih za isto zastavo, zdaj merijo svoje moči v eni največjih domačih stavk. Na Poljskem držijo Solidarnost pod ključem in zato vojska sama paradira v počastitev nekdanjih delavskih žrtev. V Ženevi pa sta se kljub vsemu ameriški in sovjetski predstavnik spet z nasmeškom sestala za naslednji krog pogajanj o razorožitvi. Le kdaj bi ljudje, čisto navadni ljudje, ki so sicer namenjeni za pobijanje, lahko verjeli nasmeškom diplomatov? Ali ne bi tudi v njihovem imenu spregovorili neuvrščeni?

BOGDAN POGAČNIK

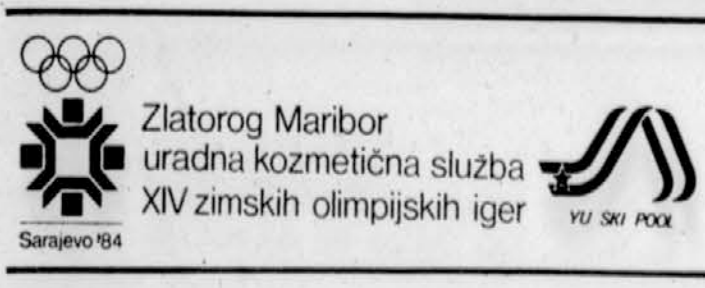

5

DELO

IZDAJA ČGP DELO, TOZD »DELO«, glasilo SZDL Slovenije. Naslov uredništva: Ljubljana, Titova 35. Telefon 221-555, 221-517. Telefon dežurnega urednika 215-752. Urednik Dela 5 – posebna izdaja – Uroš Šoštarič.

TELEKS YU Delo 31255, poštni predal 29, 61001 Ljubljana. STIK – Oglasno trženje. Telefon 221-525. Tisk ČGP Delo, tozd Tisk časopisov in revij, Ljubljana, Titova 35.

Čas v besedi, (in) fotografiji

Založba Borec predstavila šestero del – Pretežno obravnavajo problematiko iz let NOB

Založba Borec je včeraj v Cankarjevem domu predstavila zajeten sveženj knjig iz svojega letošnjega programa in z njim obogatila zvrst literature, ki se ji še zlasti posveča: besedila s tematiko iz časa NOB. Seveda segajo nekatera dela čez ta časovni rob, toda pretežno obravnavajo problematiko teh let. To bi veljalo predvsem za novi roman Mimi Malenškove »Kavatina za angela vremerja« in za »Fotoreporterja« Edija Šelhansa. Sicer pa so ob teh bila predstavljena še štiri dela:

»Spomini črnogledega humorista« Igorja Križanovskega in Mileta Pavlina, »Domobranstvo na Primorskem« Borisa Mlakarja, »Po sledovih črne roke« Jožeta Vidica in »Velika igra z Dražem Mihailovićem« Milovana Pejoviča (v prevodu Bogdana in Branka Gradišnika).

Kot je uvodoma dejal direktor založbe Vlado Beznik, gre v precejšnji meri za dokumentarna dela, ki bodo lahko pomemben vir za proučevanja problematike v času NOB. V tej zvezi je glavna urednica založbe Andreja Kmecl najprej kratko orisala delo Edija Šelhausa »Fotoreporter«, svojevrsten in zanimiv življenjepis dolgoletnega fotoreporterja »Dela«, še prej pa snemalca v Trstu, fotoreporterja številnih slovenskih listov, fotografa idr. V besedi in fotografiji govori o svojih doživetjih ob prvem posnetku pred 50 leti in zaključuje svojo fotoreportersko pot leta 1974 na Koroškem. V svojem žanru je »Fotoreporter« gotovo povsem nenavadna knjiga, pričevanje v sliki in besedi, ki ga na knjižnem trgu najbrž ni srečati (knjiga stane 590 din).

Svojevrstno je tudi delo »Spomini črnogledega humorista«: (480 din) zapiske Igorja Križanovskega iz prvih let NOB je obdelal Mile Pavlin. Kot je dejal urednik pri Borcu Jože Stabej, je to spominsko pisanje, ki pa je zelo neposredno in odkrito in odpira nov vpogled v življenje v partizanih. »Po sledovih črne roke« (650 din) Jožeta Vidica je že 3. izdaja te obsežne knjige, vendar je tokrat dopolnjena. Ponatisnjena je tudi knjiga »Velika igra z Dražem Mihailovićem« Milovana Pejanovića, po kateri je bila posneta tv-nadaljevanka (studio Beograd). Nova pa je spremna beseda o četništvu na Slovenskem izpod peresa Karla Forteja (cena knjige 590 din).

»Domobranstvo na »Primorskem« (295 din) Borisa Mlakarja je znanstvena razprava, v kateri je avtor na podlagi dokumentarnega graiva obdelal nastanek in razvoj primorske oblike domobranstva. Kot je bilo rečeno, zapolnjuje ta knjiga del praznine v proučevanju kolaboracionizma na Slovenskem.

»Kavatino za angela vremenarja« pa je sama avtorica označila za »literarne spomine«: v njej z avtobiografskega vidika pripoveduje zgodbo o ljudeh, ki so ji bili blizu, pri čemer ji ni šlo za upodabljanje »nedoživetega«, ampak, narobe, za doživeto in resnično trpljenje večinoma tragično preminulih oseb. Roman stane 687 dinarjev.

J. H.

Dolenc in Tisnikar v Beogradu

V počastitev 12. kongresa ZKJ bodo v galeriji »Borba« v Beogradu v sredo ob 19. uri odprli razstavo del kiparja Janka Dolenca in slikarja Jožeta Tisnikarja. Ob otvoritvi razstave bo govoril Franc Šetinc, predsednik RK SZDL Slovenije. Pokrovitelj razstave je »Gorenje« Titovo Velenje. Na sliki: Dolenčeva Mati z otrokom, les.

Sporazum o mladinski periodiki

Kljub večinsko podpisanemu dogovoru nekatera poglavitna vprašanja niso rešena

Odbor udeleženk družbenega dogovora o vlogi, razširjanju in financiranju mladinskega periodičnega tiska se je letos znašel v čudnem precepu, spričo naraščajočih cen, zlasti papirja in vedno težjih razmer, v katerih izhaja omenjena periodika.

Tako je bilo letos potrebno izredno veliko sej, dogovarjanj in prepričevanj. Samoupravni sporazum je bil sicer na včerajšnji seji večinsko podpisan, vendar ob tolikšnih pripombah in nerešenih vprašanjih, da se že na začetku vsiljuje pomislek, kolikšne so resnične možnosti za uspešno uresničevanje sporazuma. Med drugimi na primer k družbenemu dogovoru ni pristopila papirnica Vevče, kar pomeni, da se je zataknilo že pri temelju. Odbor bo poročilo o sedanjem stanju posredoval na izvršni svet, SZDL in drugim utreznim organizacijam, ki naj bi pripomogle k razpletu doslej nerešenih tudi političnih vprašanj v zvezi z izdajanjem mladinske periodike.

M. N.

LJUDJE V NOVICAH

ČRTOMIR FRELIH, rojen 1960 v Nomenju, študent drugega letnika ljubljanske likovne akademije, razstavlja v Domžalah, v likovni galeriji Metulj. Mladi avtor se predstavlja z zanimivo obliko kolografije. To je grafična tehnika, pri kateri je mogoče na trdno osnovo vezati različne materiale, tkanine, kovinske mrežice in drugo, s čimer avtor dobi raznovrstne strukture in teksture, ki jih uporablja kot izrazna sredstva z reliefnimi poudarki. Tehnika kolografije se tiska po principu globokega tiska. Frelih je imel doslej dve samostojni razstavi, pričujoča je tretja, in sodeloval na raznih skupinskih predstavitvah.

MAXIMILLIAN SCHELL, filmski igralec in režiser, bo zdaj lahko uresničil dolgo načrtovani projekt: igrani film o pisanem življenju rojakinje Marlene Dietrich. Avstrijski oskarjevec je torej s težavnimi poganjanji dosegel, česar se ni posrečilo nobenemu hollywoodskemu producentu. Schell: »Težava je bila in je še, da si je Marlene Dietrich izprosila veliko besedo pri snemanju. To željo pa lahko razumem in jo upoštevam.« Schell in Marlene Dietrich sta medtem v Parizu že določila kraje snemanja. Schell bo odgovoren ne samo za režijo, marveč tudi za scenarij. Negotovo pa je še to, katera igralka bo igrala glavno vlogo. »Morala bi biti popolnoma neznana, nadarjena ženska.«

JOSIP KLARICA, mojster umetniške fotografije iz Zagreba, je bil deležen posebne časti, da je lahko kot prvi Jugosloan pripravil samostojno razstavo v znani The Photographer's Gallery v Londonu. Do sedaj je razstavljal samostojno v Pragi (1977), Beogradu (1978) in Zagrebu (1980), njegova dela pa hranijo tudi v Nacionalni bilioteki v Parizu, v mednarodnem muzeju fotografije v Roshesteru v ZDA ter v muzeju uporabnih umetnosti v Pragi.

BOGDAN POTNIK, po poklicu strojni inženir, po duši slikar (po vojni se je želel vpisati na likovno akademijo, a četudi so ga odklonili, ni »vrgel puške svojih življenjskih hotenj v koruzo...«), je pred dnevi v prijaznem majhnem razstavišču Rdeči mak (v Ljubljani), skritem v senci velikih trnovskih kostanjev, razstavil svoje akvarele in karikature.

Itasu bodo iz težav pomagali vsi Kočevci

Kočevski komunisti predlagajo kolektivu Itasa, da spelje organizacijo dela in odgovornost po delovnih mestih – Vsak naj pozna svoje dolžnosti

KOČEVJE, 28. junija – Itas, ena največjih kočevskih delovnih organizacij, ima v zadnjem času vse večje težave. Nujni so nekateri posegi, ki bodo onemogočili nastajanje težav. Smele korake v doseganju nove kvalitete izdelave in odnosov morajo podpreti vsi Kočevci, narediti pa jih mora seveda tudi kolektiv Itasa. Kočevski komunisti, ki so razpravljali o položaju Itasa, so delovni organizaciji obljubili vso podporo.

Zaostrene razmere gospodarjenja, ko ima Itas težave z nabavo repromaterialov in težave s prodajo, so prikazale v jasnejši luči nekatere pomanjkljivosti, ki jih je kolektiv lahko v prejšnjih razmerah vendarle »pokril« s poslovanjem na konjunkturnem trgu. V sedanjih razmerah pa je bistvena vsaka malenkost in zato so šibke točke izrazitejše.

V Itasu se bodo morali lotiti urejanja nagrajevanja po delu. Zdaj je del kolektiva Itasa lahko dosegal normalne osebne dohodke ne glede na storilnost.

Komunisti so predlagali kolektivu, da spelje organizacijo dela in odgovornosti po delovnih mestih. Posebna komisija pri izvršnem svetu občinske skupščine Kočevje pa bo ugotavljala stanje v Itasu tako po ekonomski, kot po samoupravni plati in na tej osnovi se bodo v Kočevju potem odločali, če naj se v reševanje problematike Itasa vključi širša družbena skupnost ali ne.

Kolektiv Itasa pa mora v tem času narediti čimveč za zmanjševanje zalog ter si tako izboljšati likvidnost. Konkretni programi in seveda njihovo izvajanje bodo deležni vse podpore širše družbene skupnosti, vendar mora kolektiv izvesti zastavljeno in ne obtičati na začetku.

V kolektivu so že začeli preusmerjati proizvodnjo v izdelke, ki jih lahko prodajajo in zastoj doma skušajo rešiti z izvozom.

● V Itasu imajo velike skupne službe, saj vanje sodijo tako transportni delavci, kot skladiščniki in še kdo, osebne dohodke pa imajo fiksne in neodvisne od dela in od položaja Itasa na trgu oziroma pri prodaji. Težave so tudi z delovno disciplino, vendar je res tudi to, da so lani delali itasovci nadurno in so preložili kolektivni dopust, da so izpolnili nenadno naročilo za Irak.

Enkratno povečanje izvoza je že del prave poti in izdelovanje silosov, cistern in druge opreme, ki jo je mogoče prodati na tujem, tudi.

MILOVAN DIMITRIĆ

Na delo se ne bodo več vozili

Ribniški Riko gradi v Loškem potoku novo tovarno – V začetku 45 delavcev

LOŠKI POTOK, 28. junija – Za delavce, ki delajo v ribniškem podjetju Riko, bo v enem mesecu konec voženj na delo. Riko je namreč začel lani postavljati novo tovarno v Loškem potoku v vasi Mali log, kjer se bodo lahko zaposlili domačini, ki se zdaj vsak dan vozijo s posebnim avtobusom v Ribnico. Novi obrat bodo slovesno odprli čez mesec dni, ko se bodo spomnili žrtev fašističnega nasilja in požiga vasi Travnik v Loškem potoku.

V novem obratu bo v začetku delalo 45 delavcev, kasneje pa jih bo 80, ko bo obrat začel delovati s končno zmogljivostjo. V Loškem potoku bodo izdelovali posebne stiskalnice, ki jih bodo prodajali na tuje. Naložba je bila že v začetku zastavljena kot povsem usmerjena na izvoz, saj je Riko že več let povsem usmerjen na tuja tržišča. Nova tovarna je pridobitev za Loški potok, saj bodo domačini izgubljali manj časa za vožnjo.

M. D.

Mariborski glasbeniki v gosteh pri Angležih

Komorni orkester Maribor je uspešno nastopil v Greenwichu in Buxtonu – Načrti za novo sezono

Komorni orkester Maribor se je vrnil z uspelega junijskega gostovanja v Angliji. To je bil prvi nastop nekega mariborskega ansambla v tej deželi. Pod vodstvom dirigenta Simona Robinsona in ob sodelovanju solistov, sopranistke Dagmar Bilik, violinista Jaroslava Bilika, klarinetista Srečka Kovačiča in trobentača Stanka Arnolda je nastopal z deli J. Ch. Bacha, Mozarta, Stamitza, Dittersdorfa, Tartinija in Benjamina Ipavca.

Najprej so glasbeniki nastopili na poletnem festivalu v Greenwichu v cerkvi St. Alpheges, enak spored pa so izvedli v operni hiši v Buxtonu. Številna publika je izvajanje naših glasbenikov navdušeno sprejela. Angleži so se tudi izkazali kot zelo gostoljubni gostitelji.

Komorni orkester ima lepe načrte za naslednjo sezono. Oktobra bo nastopal na festivalu jugoslovanske sodobne glasbe v Opatiji, sledili bodo koncerti v Ljubljani in po severovzhodni Sloveniji, zatem bo abonmajski koncert in verjetno serija koncertov za Glasbeno mladino. Poleg radijskih snemanj v Sloveniji bo nastopil tudi na češki televiziji in radiu v polurni oddaji.

M. M.

Naši glasbeniki v Gorici

Goriški komorni orkester je letos od 20. do 27. junija že drugo leto priredil v sodelovanju z italijanskimi političnimi organizacijami v Gorici festival »Glasba na gradu«. V tem krasnem grajskem ambientu so bili letos gostje tudi slovenski ansambli in solisti: Pihalni kvintet RTV Ljubljana, Trio Lorenz ter na zaključnem koncertu s komornim orkestrom iz Gorice violinist Dejan Bravničar in hornist Jože Falout.

Kritike v italijanskih dnevnikih »Il Piccolo« in »Messaggero Veneto« so naše ansamble in soliste laskavo pohvalile, posebno pozornost publike in kritikov pa je vzbudila izvedba L. M. Škerjančevega kvinteta.

M. V. P.

Razstava ›10 mladih‹

V likovnem razstavišču Rihard Jakopič bodo v torek, 29. junija, ob 18. uri odprli razstavo z naslovom 10 mladih. Na prireditvi se bodo predstavili likovni ustvarjalci: Franc Curk, Aleksandar Cvetković, Božidar Domjanovski, Marko Gosar, Lovro Inkret, Nenad Opačić, Žarko Vrezec, Jože Vrščaj, Arnim Ziemann in Cveto Zlate.

Dela Lojzeta Logarja v Rotovžu

Danes ob 18. uri bodo v novih prostorih mariborskega razstavnega salona Rotovž na Trgu Borisa Kraigherja 3 odprli razstavo del akademskega slikarja Lojzeta Logarja. Odprta bo do 20. julija.

Festival amaterskega filma

V petek, 2. julija in soboto, 3. julija, prireja Foto kino klub Svoboda iz Vuzenice 2. festival amaterskega filma »super 8«. Na festivalu bodo predstavili dokumentarne, igrane in risane filme jugoslovanskih avtorjev. Najboljšim filmom omenjenih zvrsti bodo podelili nagrade. Prireditev bo v parku OŠ Vuzenica in tamkajšnji kinodvorani.

Za ljubitelje animiranih filmov

Izbor najboljših z zagrebškega festivala v sredo in četrtek v Cankarjevem domu

V Zagrebu se je prejšnji teden končal 5. svetovni festival animiranega filma. V Srednji dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani si bodo lahko ljubitelji te, pri nas prav po zaslugi zagrebške šole risanega filma tako priljubljene filmske zvrsti, ogledali v dveh zaporednih večerih izbor šestindvajsetih filmov s tega festivala. Prvi večer bodo na sporedu filmi, ki jih je nagradila uradna festivalska žirija, in risanka, ki je dobila nagrado hrvaške filmske kritike. Za drugi večer je izbor sporeda pripravila filmska kritičarka »Dela« Stanka Godnič, ki je pri sestavi upoštevala raznolikost tehnik od risanega prek lutkovnega do računalniškega filma in nacionalno zelo pisano sestavo avtorjev od Jugoslavije prek Irana in Kube do Kitajske. Projekciji bosta v sredo, 30. junija, in v četrtek, 1. julija, obakrat ob 20. uri. Po končani drugi projekciji bodo priredili tudi okroglo mizo.

M. M.

(Ne)planiranje v šolstvu

● V Kranju bodo zaradi pomanjkljivega planiranja razvoja mreže osnovnih šol povzročili staršem na Planini precej jeze in težav. V sedanjih dveh šolah namreč ne bo dovolj prostora za vse otroke, tretje šole, ki bi jo potrebovali že to jesen, pa sploh še niso začeli zidati.

Kaže pa, da se utegne taka napaka slabega planiranja v šolstvu ponoviti. Pravkar so izdelali zazidalni načrt za stanovanjsko sosesko Planina-3, v kateri bo živelo okoli 4000 ljudi. V tem načrtu niso predvideli osnovne šole. Izdelovalci načrta to pojasnjujejo z normativi, po katerih, kot zatrjujejo, nova šola tam ne pride v poštev. Tudi izobraževalna skupnost ni imela nič proti temu, da v načrtu izpustijo šolo.

Po drugi strani pa v izobraževalni skupnosti v svoji analizi ugotavljajo, da bo na območju, ki ga bodo pokrivale osnovne šole na Planini, čez pet let približno 3700 učencev. Za 760 učencev je prostora v šoli bratstva in enotnosti, za 1150 v šoli Staneta Žagarja, 800 učencev pa naj bi sprejeli v novo šolo, ki jo bodo začeli graditi spomladi v soseski Planina-2.

Tako bi skoraj 1000 otrok z območja Planine ostalo brez prostora v tamkajšnjih šolah, oziroma bi jih morali, kot menijo v izobraževalni skupnosti, porazdeliti po drugih šolah. To pomeni, da bi se na Planini čez pet let ponovil sedanji položaj z vsemi težavami, zapleti in nezadovoljstvom ljudi.

V izvršnem svetu občinske skupščine so sicer menili, da je pametneje, da se temu izognejo, zato naj bi v zazidalnem načrtu za Planino-3 rezervirali prostor za novo osnovno šolo, ki bi jo potem zgradili, če bi to narekovale potrebe. Toda načrt je ostal brez prostora za šolo.

Kdo je torej kriv, če bo na Planini čez pet let taka stiska s prostorom v osnovnih šolah, da bo kar za eno šolo preveč učencev? Urbanisti ali izobraževalna skupnost ali pa nemara delegati občinske skupščine, če bodo sprejeli tak zazidalni načrt?

LADO STRUŽNIK

Drobno gospodarstvo daje brežiški občini večji delež

Zasebna obrt napaja dobro polovico občinskega proračuna – Več posluha za deficitarno storitveno obrt

BREŽICE, 28.junija – Obrt, ugotavljajo v Brežicah, sodi med bolj dinamične dejavnosti v občini, o čemer pričajo presežena planska predvidevanja v minulem srednjeročnem obdobju ter načrti, ki jih zastavljajo s programom razvoja drobnega gospodarstva do leta 1985. Posebno mesto ima pri tem obrtno združenje Brežice, ki povezuje 372 obrtnikov ter 292 pri njih zaposlenih delavcev. Skupaj s 65 občani, ki imajo prijavljeno obrt kot postranski poklic, predstavljajo združeni obrtniki že pravcato malo tovarno.

To se kajpak odraža v tudi družbenem proizvodu občine, kjer predstavlja zasebni sektor obrti že desetino doseženega v celotnem gospodarstvu občine, še več, prispevki iz zasebne obrti predstavljajo 55 odstotkov v občinskem proračunu.

Povsem razumljiva je zato skrb občinske skupnosti, da bi drobno gospodarstvo še bolj krepili, saj razen tega pomeni edino možnost za odpiranje novih delovnih mest, predvsem še za okoli 900 občanov, zaposlenih na tujem. To pa hkrati pomeni, da bo treba ustvariti tudi boljše razmere za odpiranje novih delavnic, kajti pomanjkanje ustreznih lokacij za obratovalnice in poslovne prostore, neustrezna kvalifikacijska struktura obrtnikov in pri njih zaposlenih delavcev, nezadovoljiva prostorska razporeditev drobnega gospodarstva – gre predvsem za štiri krajevna središča – in premalo stimulativna davčna politika, so doslej omejevali še hitrejši razvoj obrti.

Zaradi navedenih vzrokov upada število obrtnikov, ki se ukvarjajo s proizvodno in storitveno dejavnostjo, veča pa se število »šušmarjev«, ki lahko z nižjimi cenami proizvodov ter storitev celo konkurirajo rednim obrtnikom. V Brežicah zato razmišljajo, da bi z davčnimi olajšavami pomagali predvsem deficitarni obrti, prek banke pa tudi s posojili vsem tistim, ki hočejo z ustvarjalnim delom prispevati k boljšemu gospodarskemu položaju občine.

VLADO PODGORŠEK

TV OCENA

Povsem osebno brez osebe

Čeprav se je sobotna oddaja na zagrebškem programu imenovala **Povsem osebno,** se slavljenec **Marko Ristić** (prejšnjo soboto je praznoval 80. rojstni dan) v njej osebno ni pojavil. Pač pa so beograjski televizijci poleg številnih književnih kritikov in Ljube Tadića, ki je bral Ristićeve tekste, povabili v studio dva njegova nadrealistična sopotnika Aleksandra Vuča in »mlajšega« Oskarja Daviča. Prav slednji je udaril žebljico na glavico, ko se je dotaknil še danes sporne trockistične nalepke, s katero ga je v Proleterju leta 1939 etiketiral Tito. Velika zasluga partije in Marka Ristića je v njuni povojni sintezi, tisti sintezi nadrealizma, revolucije in partije, ki so jo francoski nadrealisti razumeli kot eksperiment, pri nas pa je prav po zaslugi Marka Ristića postala tudi praksa.

Kajti če govorimo o Marku Ristiću, potem se sporu na književni levici ne moremo izogniti. Številne knjige in razprave o tem obdobju naše revolucije še danes vzbujajo najrazličnejše domneve, zato bi bilo toliko bolj nujno, da o tem končno spregovorijo tudi akterji sami.

Marko Ristić je vedno verjel, da bo zmagala zavest, pa je zato tudi njegov znani Radiogram vsem planetarnim sistemom naše galaksije ena sama iskrena želja po miru in miroljubni koeksistenci na Zemlji. V teh trenutkih, ko na svetu vsak trenutek izbruhne kakšna vojna, Radiogram vedno bolj pridobiva na svojem pomenu. Poleg tega nam je Ljuba Tadić prebral tudi spomine na prvo srečanje z Bretonom in dileme, s katerimi se je Ristić srečeval ob že omenjeni (kasneje neuspešni) sintezi francoskega nadrealizma in komunistične partije. Tam je vse skupaj ostalo pri eksperimentu. Logična posledica tega (seveda poleg številnih drugih vzrokov) je bil tudi veliki razcep med francoskim nadrealističnim vodstvom. Toda pri nas je Marko Ristić jasno in odkrito zapisal, da mu je »za to Jugoslavijo,« se pravi, za tako Jugoslavijo, v kateri bo na oblasti delavski razred. In ko se je odločil za to Jugoslavijo, se je moral v težkih informbirojevskih dneh v Parizu, sami srčiki nadrealizma, odločiti tudi za prekinitev stikov z vodilnimi svetovnimi nadrealisti. Oziroma bolje, ti so prekinili stike z njim. Zaslepljena politika je povzročila ta trajni razkol.

Marko Ristić je danes živa enciklopedija. Kot je bilo povedano v oddaji, je bil po vojni pri njem ohranjen eden najpopolnejših arhivov medvojnega komunističnega tiska, danes pa je njegova knjižnica najbrž edinstven nadrealistični arhiv pri nas. Z zaljubljenostjo je zbiral najrazličnejše članke in podatke, katerih samo delček je objavil v svojih številnih knjigah. Je mar ob vsem tem potem sploh še čudno, če si človek želi, da bi knjiga Okoli nadrealizma, ki jo je avtor napovedal že leta 1974, končno zagledala luč sveta?

MARKO JENŠTERLE

MED REVIJAMI

Sinteza 55, 56, 57

Trojna številka Sinteze začenja z razmišljanjem Marijana Tršarja o prostorsko semiotskih sinerginih Bernikove likovne govorice, ki je nasledek dolgoletnega spremljanja Bernikovega dela. Peter Krečič je prispeval zapis »Slovenci v likovni zapuščini Ljubomira Micića«, ki odkriva popolnoma neznano poglavje iz zgodovine našega konstruktivizma okoli leta 1927. O razvoju Ljubljane po drugi svetovni vojni do leta 1973 piše Breda Mihelič, ki analizira tudi idejne postavke, po katerih naj bi se odvijala urbanizacija v Sloveniji in ki je v praksi – kot ugotavlja avtorica – skoraj popolnoma razvrednotila podobo naše kulturne krajine.

O devetem bienalu industrijskega oblikovanja poroča Matija Murko, o štirinajstem ljubljanskem grafičnem bienalu pa Brane Kovič. Predstavitev arhitekture je to pot segla od stanovanjske hiše in počitniških hišic do Kulturnega doma španskih borcev, delo arhitekta Otona Jugovca. Mirko Zdovc predstavlja notranjščino razstavnega salona Rotovž v Mariboru, Nada Bevk pa unikatno oblikovanje oblačil. Za sladokusce je poročilo Damjana Prelovška o potovanju klasicističnega arhitekta in romantičnega slikarja K.F. Schinkla leta 1803 skozi naše kraje v Italijo. O neusahljivi Ruskinovi prisotnosti je predaval v Ljubljani F. A. Walker, tekst pa je natisnjen, prav tako kot referat Braca Rotarja »Veri similis«, ki ga je imel v Parizu. Milan Butina je prispeval likovno teoretično razpravo »Zaznavna izhodišča likovnega prostora«, o adaptaciji kulturnih spomenikov piše Ivo Maroević, o tem, kako Ormož išče svojo mestno identiteto pa Dušan Moškon.

Jaša Denegri piše o Bauhausu in pa o kompleksu vprašanj okoli Exata, Milček Komelj o razstavi Marka Šušteršiča, Meta Gabršek Prosenc pa o prvem jug. trienalu Ekologija in umetnost v Mariboru. Aleksander Bassin poroča o sedmi mednarodni razstavi risbe na Reki, dokaj polemično pa Aleksandar Milenković o natečaju za spominski park v Jajincih. Slede še prispevki Saše Mächtiga o policentrizmu in procesu regionalizacije v ICSID, Bojana Maraža o diplomskih delih na oddelku za industrijsko oblikovanje manchesterske Politehnike. Slede predstavitve knjig in kot po navadi kronika dogodkov in razstav, skratka, Sinteza se tudi to pot ni izneverila svojemu konceptu revije za likovno kulturo.

F. Z.

V Gorenjki dovolj dela samo še za eno izmeno

Radovljiški komite ZKS je razpravljal o gospodarskih gibanjih – Potrebne tudi kadrovske spremembe

RADOVLJICA, 28. junija – Osrednja točka minule seje občinskega komiteja ZKS Radovljica je bila namenjena gospodarskim gibanjem v občini, pri čemer so delegati podprli obiske posebne delovne skupine v delovnih organizacijah, kjer prihaja do težav, prav tako pa tudi svoje predsedstvo, da lahko zahteva kadrovske spremembe, če je prišlo do težav zaradi nepravilnih vodstvenih odločitev.

V okviru dosedanjega dela komisije so obravnavali poročilo o obiskih v treh tozdih Verige Lesce, zlasti v tozdih TIO, kjer je največ problemov ter v Žitu tozd Triglav Gorenjka Lesce, kjer so v tovarni čokolade zaradi pomanjkanja repromateriala prešli z dveh na eno izmeno.

Prisluhnili so tudi podatkom o gospodarskih rezultatih v prvih treh in štirih mesecih. Celotni prihodek se je v prvih treh mesecih povečal za 36, porabljena sredstva 39, dohodek 28 (primerljivi dohodek 34), čisti dohodek 23, povprečni osebni dohodki 30, akumulacija en, sredstva za reprodukcijo 29, skupna poraba 41 ter splošna poraba za 38 odstotkov. Izgubo so imeli v 13 tozdih, od tega sedem v gostinstvu, kjer je bila sezonskega značaja. Skrb pa spodbuja izguba v tozdu Vijakarna v Verigi z 9,8 ter v KZ Bled z 1,8 milijona dinarjev izgube.

Izvoz je porastel za 43, izvoz na konvertibilni trg za 44, uvoz je bil nižji za dva, konvertibilni pa višji za 10 odstotkov. Pokrivanje skupnega uvoza z izvozom je bilo 32, konvertibilnega pa 46-odstotno. Razmerje med uvozom in izvozom je resda ugodno, vendar pa je delež nekonvertibilnega izvoza prevelik – z 69 se je zmanjšal na 55 odstotkov.

Predsednik IS skupščine občine Janko Smole pa je delegate tudi seznanil, da morajo po sklepu IS v tozdih pripraviti načrt ukrepov za odpravo morebitnih zastojev v proizvodnji, da morajo tozdi mesečno poročati o vseh izvozno-uvoznih gibanjih.

VLASTA FELC

UTRIP

Ambulanta je še vedno zaprta

BRESTANICA – Krajani Brestanice v teh dneh ne negodujejo zgolj zaradi pomanjkanja vode, ampak izražajo tudi ogorčenje spričo praznih ambulantnih prostorov. Dve leti je namreč že tega, odkar so jih dobili v prizidku Osnovne šole Adama Bohoriča, pa kljub desetini dopisov in opozoril, naslovljenih na zdravstveni dom v Krškem, še niso dobili nobenega odgovora. Ga bodo dočakali, in zobozdravnika z njim? (V. P.)

Kulturni teden v Artičah končan

ARTIČE PRI BREŽICAH – V Artičah je bila 4. republiška revija približno stotih pihalnih orkestrov in bobnarskih skupin v figurativnih programih. S popoldansko parado cvetja in glasbe so krajani znova dokazali, da je tudi v manjših središčih mogoče pripraviti odmevne in kvalitetne prireditve. (V. P.)

Kmečke ženske so pekle kruh in pecivo

MIRNA PEČ – Ob koncu šolskega leta so na mirnopeški Osnovni šoli Ivan Kovačič-Efenka pripravili tradicionalno razstavo ročnih del učencev te osnovne šole, ki so jo obogatili s starimi kmečkimi predmeti, lovsko razstavo LD Mirna peč in razstavo kruha in peciva. Pripravil jo je aktiv kmečkih žensk iz mirnopeške doline. (S. D.)

Novo vodstvo krajevne skupnosti

MIRNA PEČ – V krajevni skupnosti Mirna peč so volili novo vodstvo, ki je zamenjalo dosedanjega predsednika skupščine KS Franca Udoviča in predsednika sveta KS Franceta Verceta. V času štiriletnega mandata je v tej krajevni skupnosti novomeške občine bilo veliko narejenega, za kar gre zasluga tudi omenjenima družbenopolitičnima delavcema. Za novega predsednika skupščine KS, ki šteje 31 delegatov, so izvolili Poldeta Miheliča, predsednica sveta KS pa bo Tončka Hočevar. (S. D.)

Kranjski brigadirji odšli na akcijo

KRANJ – V nedeljo je odšla v prvo izmeno republiške mladinske delovne akcije Goričko 82 kranjska mladinska delovna brigada »Staneta Žagarja mlajšega«. Brigada šteje 45 brigadirjev in brigadirk, ki so že sodelovali na lokalnih delovnih akcijah. (L. S.)

Zbiralna akcija je uspela

KRANJ – V izredni zbiralni akciji v prvi polovici junija so v kranjskih delovnih organizacijah nabrali kar 35.370 kilogramov odpadnega pisarniškega papirja, embalaže in zastarele dokumentacije. Največ so ga pripeljali iz Save, regionalne zdravstvene skupnosti in Temeljne banke Gorenjske. Denar, ki so ga dobili za ta odpadni papir, so namenili za obnovo mladinskega zdravilišča in okrevališča na Debelem rtiču. (L. S.)

Vedno več obiskovalcev Postojnske jame

POSTOJNA, 28. junija – Lepote Postojnske jame si je ogledalo okrog 3600 gostov, med njimi je bilo 2700 tujih. Precej večji obisk so zabeležili v nedeljo, ko se je do poldneva zvrstilo skoraj 4000 obiskovalcev. Skupinam turistov, največ jih je bilo iz ZRN in Italije, so na ploščadi pred vhodom v Postojnsko jamo zaželeli dobrodošlico s pestrim programom člani folklorne skupine iz Mojstrane. (M.T.)

Petnajsti Tabor samorastnikov

V Trebnjem na Dolenjskem bo od 1. do 10. julija že petnajsti Tabor likovnih samorastnikov Jugoslavije. Tako so te dni objavili v prikupnih brošurah za letošnjo prireditev, ki s to okroglo številko beleži že majhen jubilej. Vsekakor pa bo tudi tokrat živo križišče umetniških snovanj naših samoraslih likovnikov, naivcev, ki tudi v svetu dobivajo vse več ugleda in cene. Kot kažejo prijave, se bo letošnjega Tabora, ki se bo seveda zaključil z razstavo likovnih del v galeriji v Trebnjem, udeležilo okrog 40 slikarjev in kiparjev. Razen udeležencev iz Jugoslavije, med katerimi bodo spet nekateri stari znanci, bodo srečanju prisostvovali tudi likovniki iz Belgije, ZR Nemčije, Madžarske, Italije, Nizozemske, Romunije in Argentine.

B. P.

TELEVIZIJA

LJUBLJANA

8.25 Beograd: 12. KONGRES ZKJ, prenos sklepne seje (do pribl. 13.00)
16.00 POROČILA
16.05 SNP – Barcelona – ITALIJA : ARGENTINA, prenos
18.00 AMATERSKI STUDIO, oddaja TV Beograd
18.30 OBZORNIK
18.45 RISANKA
19.00 DNEVNIK
19.58 SNP – Madrid – ANGLIJA : ZRN, prenos
21.50 R. Wolffhardt: FRANZISKA REVENTLOW, zahodnonemška nadaljevanka
23.00 POROČILA

ODDAJNIKI II. MREŽE

18.15 KRONIKA OTROŠKEGA FESTIVALA V ŠIBENIKU
18.45 RISANKA
19.00 DNEVNIK
20.00 NARODNA GLASBA TV PRIŠTINA
20.45 DOKUMENTI REVOLUCIJE: Marko Orešković-Krntija, 2. del
21.35 POROČILA
21.40 GLASBENA ODDAJA (do 22.25)

ZAGREB I. PROGRAM

8.20 POROČILA
8.25 12. KONGRES ZKJ, prenos (do pribl. 13.00)
15.00 KOLEDAR
15.10 POROČILA
15.15 KRONIKA 12. KONGRESA ZKJ
15.45 KRONIKA SNP
16.05 SNP – Barcelona, prenos tekme ITALIJA : ARGENTINA
18.00 LEPTIS MAGNA, libijski dokumentarni film
18.15 KRONIKA OTROŠKEGA FESTIVALA V ŠIBENIKU
19.00 DNEVNIK
19.50 SNP – Madrid, prenos tekme ANGLIJA : ZRN
21.50 ZABAVNO GLASBENA ODDAJA
22.25 POROČILA
22.30 KRONIKA 12. KONGRESA ZKJ

KOPER

12.30 ODPRTA MEJA, CONFINE APERTO, oddaja v slov. jeziku
17.00 Z NAMI PRED KAMERO
17.05 VESTI
17.30 12. KONGRES ZKJ
18.00 TA LETA, TI DNEVI, dokum. oddaja
18.30 NOGOMET: svetovno prvenstvo, Barcelona
20.00 STIČIŠČE, DANES
20.15 DVOGLAVI OREL, francoski (zgodovinski) film, igrata Edvige Feuillere, Jean Marais, režija Jean Cocteau
21.45 NOGOMET: svetovno prvenstvo, Madrid
22.30 DANES, v odmoru ODPRTA MEJA, CONFINE APERTO

AVSTRIJA I. PROGRAM

9.30 RDEČI PRAH, ameriški film, 1956, Rodolfo Hoyos, Michel Rey
11.05 MOŽJE BREZ ŽIVCEV, kratek film z Bobbyjem Vernonom
15.30 SP V NOGOMETU, tekmi prejšnjega dne
17.00 NEČAK IZ AMERIKE, 3. del nadaljevanke, Philippe Forquet
19.15 ŠPORT IN SP V NOGOMETU
19.50 SP V NOGOMETU, iz Madrida
21.45 METTERNICHOVA ULICA 12 – FILMI AKADEMIJE ZA FILM: MOJ JOJO, FLICKA, James Dean (animirani)

AVSTRIJA II. PROGRAM

16.10 SP V NOGOMETU, iz Barcelone
18.00 KREMENČKOVI, serijska risanka
20.03 DALLAS, serija
21.20 KLUB 2

RADIO

PRVI PROGRAM

4.30–7.30 Jutranji program – glasba; 5.00 Poročila – Dobro jutro, rojaki na tujem; 8.05 Za šolarje, XI. tekmovanje učencev in študentov glasbe SR Slovenije (harmonikarski orkester Koper, duo harmonik Ljubljana); 9.35 Turistični napotki za naše goste iz tujine; 12.30 Kmetijski nasveti – ing. Anton Kandare: Prodaja plemenske živine spodbuja vzrejo pomladka; 14.05 V korak z mladimi; 15.00 Dogodki in odmevi; 17.00 Studio ob sedemnajstih; 18.00 Sotočja (iz studia radia Maribor); 19.00 Radijski dnevnik; 19.35 Lahko noč, otroci; 19.45 Minute z ansamblom Jožeta Privška; 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi; 21.03 Radijska igra, Colin Free: Tolmun; 22.00 Poročila – Našim rojakom po svetu; 22.15 Informativna oddaja v nemščini in angleščini; 23.05 Lirični utrinki; 00.05–4.30 Nočni program – glasba; 1.30 Informativna oddaja v nemščini in angleščini (ponov.)

DRUGI PROGRAM – stereo

7.30–13.00 Na valu 202; 13.00–19.00 Od enih do sedmih (»Na obisku v...«); 15.00 Dogodki in odmevi; 22.15 Zvočni portreti – Lester Bowie oktet; 22.55–23.00 Glasba;

TRETJI PROGRAM – stereo

15.30 Dober dan; 15.45 Za šolarje; 16.15 Minute za Vilhelma Kempfa, Ludwig van Beethoven: Koncert za klavir in orkester št. 1 v C-duru, op. 15; 17.00 Z našimi solisti – Dejan Bravničar-violina, pri klavirju Aci Bertoncelj, Sabira Hajdarović-mezzosopran, pri klavirju Marijan Lipovšek, sodeluje Kvartet violončel; 18.05 Družba in čas – Milan Fabjančič: Vzroki težav pri uresničevanju odgovornosti; 20.00 Deseta muza; 20.20 Z repertoarja Moskovske filharmonije, Sergej Prokofjev: Koncert za klavir in orkester št. 3 v C-duru, op. 26, Aram Hačaturjan: Simfonija št. 3 v C-duru, Boris Čajkovski: Koncert za violino in orkester v F-duru, Dmitrij Šostakovič: Simfonija št. 6 v h-molu, op. 54; 22.20–23.00 Jugoslovanska glasba.

Kadar želite oddati mali oglas zavrtite številko

(061) 223-311

Mali oglasi v Delu vam omogočajo stik z največjim številom potencialnih kupcev in ponudnikov

KMETIJSKI INŠTITUT PRIPOROČA

Poročilo protifitoftorne službe

Obveščamo vse pridelovalce krompirja, da so nastopili ugodni pogoji za razvoj in širjenje krompirjeve plesni ali fitoftore in je zato potrebno takoj poškropiti krompirišča.

Za škropljenje proti plesni priporočamo sistemični fungicid ridomil plus 1,5 kg/ha ali dithane M–45 2,5–3 kg/ha ali antracol 1,5–3 kg/ha ali bakreni antracol 3–5 kg/ha ali bakreno apno 25 12–15 kg/ha ali cuprablau 3–5 kg/ha ali bakrocid 50 6–7 kg/ha.

Kjer so se pojavile ličinke koloradskega hrošča, za škropljenje lahko uporabimo naslednje pripravke: zolone liquid 1,5–2 l/ha, elocron 50 WP 2 kg/ha, ekalux 25 EC 0,8 l/ha, ekalux P 15–20 kg/ha, sumicidin EC 0,25–0,5 l/ha, gusathion WP 1–2 kg/ha, dipterex 1–2 kg/ha, sevin 50 WP 1,5 kg/ha in sevin P 25 kg/ha.

Pred škropljenjem preberite navodila o uporabi!

KP Španije proti izrednim volitvam

Španski komunisti so se prav tako izrekli proti razpustitvi kongresa

MADRID, 28. junija (Tanjug) – Španska komunistična partija se je izrekla proti temu, da bi razpustili kongres in razpisali izredne splošne volitve v Španiji. Španski komunisti so poleg tega sporočili, da si ne bodo prizadevali, da bi strmoglavili vlado Leopolda Calva Sotela, ki je na majavih nogah.

Španska komunistična partija je sprejela to stališče na pravkar končanem sestanku izvršnega komiteja, ki je potekal pod vodstvom generalnega sekretarja Santiaga Carrilla. Sklenili so, da bo v četrtek plenarno zasedanje centralnega komiteja KP Španije, na katerem bodo obravnavali tako razmere v partiji kot v državi.

Zasedanje centralnega komiteja je izredno pomembno, ker gre za prvi sestanek vodstva partije po hudi krizi, katere posledica je bila, da je Santiago Carrillo hotel odstopiti, a se je nato premislil. Carrillo je izjavil, da ni odstopil, ker se je hotel izogniti tudi krizi KP Španije pred splošnimi volitvami.

Pričakujejo, da bo CK KP Španije razširil izvršni komite in sprejel še nekatere druge ukrepe za nadaljnjo demokratizacijo partije. KP Španije je pozvala okoli 600.000 članov, ki so izstopili iz različnih vzrokov, predvsem zaradi stopnjevanja boja med rivalskimi strujami za »partijsko oblast«, naj se vrnejo.

KP Španije je v resnih težavah pred splošnimi volitvami. Doživela je hud poraz na nedavnih pokrajinskih volitvah v Andaluziji, v kateri živi vsak peti Španec in velja za »trdnjavo KP Španije«. Zato bi vodstvo KP Španije rado »obnovilo partijo v celoti«.

Španska komunistična partija se ni odločila proti izrednim splošnim volitvam le zaradi kočljivih razmer v lastnih vrstah, temveč iz bojazni, da bi kriza vlade Calva Sotela utegnila ogroziti demokratično ureditev v Španiji, saj vladajoča unija demokratskega centra (UCD) doživlja doslej najhujšo notranjo krizo, kar krepi prizadevanja prevratniških sil. KP Španije sodi, da bi morali v tako zapletenih razmerah ustanoviti »demokratično fronto«, v kateri naj bi bile vse napredne sile v državi, da bi skušale preprečiti uresničitev ambicij zarotniških sil.

Trupla Argentincev še vedno na minskih poljih

LONDON, 28. junija (AFP) – Skoraj 400 trupel argentinskih vojakov je še vedno na minskih poljih, ki so jih Argentinci položili na Falklandih, zlasti na periferiji Port Stanleya, je danes zapisal Daily Telegrapf v reportaži svojega posebnega poročevalca s Falklandov.

»Ne vemo natančno, koliko jih je. Omenjena je bila številka 400, vendar mislimo, da jih je nekaj manj,« je britanskemu novinarju dejal predstavnik mednarodnega Rdečega križa. »Problem je v tem, da so mine položile različne enote argentinskega garnizona, njihove razporeditve pa niso korektno navedle,« je dejal predstavnik Rdečega križa. Rekel je tudi, da so trditve Buenos Airesa o številu Argentincev, ki so padli v bitki za Falklande, pretirane. Argentina pravi, da je padlo 3000 argentinskih vojakov, po mnenju predstavnikov Rdečega križa pa je bilo ubitih 1000 do 2000 Argentincev.

ISKRICE

Znanje na pamet ni znanje.
MONTAIGNE

Vem, kaj sem bil, vem, kaj sem, hočem, kar moram, in delam, kar morem.
BOUSCAL

Ali bodo ZDA poslej bolj brzdale Izrael?

Ameriško-izraelske razlike glede pogojev za premirje v Libanonu – Washington bi želel, da Palestinci izroče orožje libanonskim silam

OD NAŠEGA DOPISNIKA

NEW YORK, 28. junija – Po zamenjavi v vrhu ameriške diplomacije Washington menda ostro opozarja Tel Aviv, da ne bo trpel napada izraelske vojske na Bejrut. Vendar trdijo, da Washington v isti sapi sporoča Riadu in drugim prestolnicam »strpnih« arabskih držav, da morda ne bo mogel obrzdati Izraelcev, če Palestinci v Bejrutu ne bodo silam libanonske vlade izročili orožja.

Najsi bo resnica takšna ali drugačna, pa so v New Yorku opazili, da je Izrael privolil v novo prenehanje ognja v petek popoldne samo kako uro potem, ko je Ronald Reagan v Beli hiši nepričakovano povedal, da sprejema odstop Alexandra Haiga s položaja državnega sekretarja za zunanje zadeve. Ob Georgu Schultzu, katerega bo senat na ta položaj potrdil šele čez dva ali tri tedne, se najbolj žgoče vprašanje, ki vznemirja ameriško prestolnico in še posebej vnete prijatelje Izraela, glasi: ali se bo kaj spremenilo v ameriškem zadržanju do Izraela.

Iz najnovejših sporočil Washingtona je razbrati, da se ameriško-izraelske razlike glede pogojev za premirje v Libanonu omejujejo na naslednje: Washington bi hotel, da Palestinci izroče orožje vojakom libanonske vlade, medtem ko Tel Aviv terja, da jih razorože in da nemudoma zapuste državo oziroma da gredo v Sirijo.

Iz viharja, ki se še ni polegel v zvezi z Haigovim odstopom, je slutiti, da je stališče do izraelske invazije zasejalo razdor v ameriškem vrhu, ki je bil neposreden, če že ne edini razlog, da se dosedanji minister umakne oziroma da je bil prisiljen k temu, kot jih v New Yorku vse več misli.

Pravijo, da je bil Ronald Reagan v petek tolikanj vznemirjen, ker je v Bejrutu kazalo na prelivanje krvi, da je hotel sam telefonirati Menahemu Beginu. Od tega ga je menda odvrnil Alexander Haig, ki je predsedniku rekel, da so podobno poslanico že poslali v Tel Aviv prek izraelskega veleposlanika v Washingtonu. Na to so dobili iz Izraela glas, da so tam privolili v novo ustavitev ognja.

Alexandra Haiga pa so pustili pri delu toliko, da se je še naprej ukvarjal z najnovejšim razpletom bližnjevzhodne krize. Na njegov ukaz je v sobotnih zgodnjih urah na East Riverju ameriški odposlanec vložil veto na francosko zahtevo, da Izrael umakne vojsko tri milje od libanonske prestolnice. Pozneje je Washington ostal s Tel Avivom osamljen v generalni skupščini, ki je s 127 glasovi sprejela resolucijo o umiku izraelskih sil iz Libanona. V obeh primerih so na ameriški strani navajali isti razlog: zahtevati je treba ne le izraelski umik, temveč tudi razorožitev Palestincev.

Tako postajajo jasnejši neposredni povodi za zamenjavo v vrhu ameriške diplomacije. Zadnje dni in tedne so namreč iz Washingtona v zvezi z libanonsko krizo delali vsaj po dveh tirnicah: šef diplomacije je hotel Palestince držati v negotovosti, kar zadeva ameriško stališče do izraelskega napada na libansko prestolnico, da bi Palestinci iz strahu odložili orožje, medtem ko je frakcija, ki je Haiga spodnesla, prepričevala Saudsko Arabijo in druge arabske države, da Washington ne bo dopustil napada na Bejrut. Alexander Haig se je izgovarjal, da s tem Palestince prepričujejo v veri, da se lahko obdrže kot vojaška moč.

Slišati je govorice, da je novi saudski kralj ob takih nasprotujočih si znamenjih iz Washingtona zagrozil, da kmalu ne bo imel kam in da bo uvedel embargo na dobavo nafte Ameriki. Sodeč po tistem, kar »prikaplja« iz Pentagona, pa je razbrati, da se vojska ne strinja z ocenami dosedanjega šefa diplomacije. Pentagon menda opozarja, da »Palestinci niso Argentinci na Falklandskih otokih« in da se ne bodo predali brez prelivanja krvi. Generali zatem opozarjajo, da je palestinska osvobodilna organizacija prerasla v vojaško moč po arabskih porazih med vojno leta 1967. Zato tudi ne privolijo v glavno izraelsko zahtevo, naj bi ameriške sile izvajale v Libanonu po umiku napadalca policijsko oziroma okupacijsko vlogo za Izrael.

Zmeda pa je velika, saj ni jasno, kdo bo naredil naslednje ameriške korake. Videti je, da je Ronald Reagan prepustil Alexandru Haigu, da bi to storil, vendar pod pogojem, da ne dovoli napada na Bejrut. Alexander Haig in George Schultz, novi zunanji minister, sta v soboto in nedeljo v State Departmentu prebila skupaj več ur in se ubadala s temo Libanona, vendar sta se ob prihodu in odhodu izogibala novinarjem. George Schultz je po vrnitvi v Washington na kratko dejal: »Zame je to obdobje molka.«

Novi minister ima poleg zapletenega položaja še na pretek domačih političnih razlogov za molčanje. Vznemirjeni proizraelski lobby je novemu ministru dal javno vedeti, da bo od vsega začetka pod ostrim očesom. Napovedujejo, da bodo v kongresu dodobra pretehtali povezavo med njegovimi pogledi na bližnjevzhodno krizo in dejstvom, da prevzema ta položaj z mesta visokega funkcionarja kalifornijske družbe Bechtel, ene od največjih gradbenih firm na svetu z velikanskimi posli v Saudski Arabiji.

Budni proizraelski ocenjevalci namreč trdijo, da je voz za Alexandra Haiga zapeljal v napačno smer, ko sta se podpredsednik George Bush in šef Pentagona Caspar Weinberger vrnila iz Riada s pogreba saudskega kralja. Zmeda v Washingtonu se nadaljuje, vendar se je okrepilo prepričanje, da Izrael ne more računati na to, da bi dobil z ameriške strani v naslednjih dneh proste roke in da bi lahko počel, kar bi se mu zahotelo.

DRAGIŠA BOŠKOVIĆ

Sadam Husein spet vodja stranke Baas

BAGDAD, 28. junija (UPI) – Vladajoča iraška stranka Baas je včeraj za svojega generalnega sekretarja ponovno in soglasno izvolila predsednika Sadama Huseina. Udeleženci štiridnevne konference stranke, ki je na oblasti od leta 1968, so za pomočnika generalnega sekretarja stranke Baas – prav tako ponovno – izvolili Izata Ibrahima.

Po poročilu agencije AFP so na sedanjem, devetem kongresu, namesto sedem dosedanjih članov prvikrat izvolili sedem novih članov regionalnega poveljstva stranke Baas. Poleg tega so udeleženci kongresov ponovno izvolili sedem dosedanjih članov regionalnega poveljstva stranke.

OGLEDALO

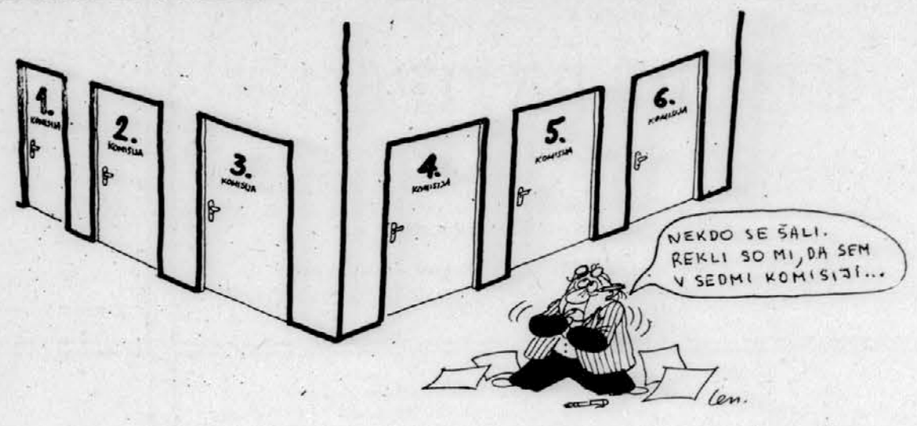

ZVONKO LENNER, Vjesnik

»Ženeva je priložnost«

Ameriška delegacija se bo na pogajanjih s SZ predvsem zavzemala za predlog o bistvenem »zmanjšanju količine in moči jedrskega orožja«

WASHINGTON, 28. junija (Tanjug) – Ko je pospremil ameriško delegacijo na jutrišnja pogajanja s Sovjetsko zvezo, o skrčenju strateške jedrske oborožitve, je predsednik Reagan poudaril, da je »Ženeva zgodovinska priložnost, da bi zajezili neznansko hitro večanje jedrskega arzenala na svetu«.

»Moramo ukreniti vse, kar je v naši moči, da bi bistveno zmanjšali število in uničevalno moč jedrskega orožja,« je poudaril v zadržano optimistični izjavi pred jutrišnjim začetkom pogajanj v Ženevi.

Uradni Washington si tudi danes prizadeva, da bi vsem jasno dal vedeti, da sprememba v vrhu ameriške diplomacije ne bo vplivala na že sprejeta stališča ameriške vlade do okvirov, v katerih bodo pogajanja potekala.

Posebej poudarjajo, da ameriška stališča do bistvenega skrčenja jedrskih zmogljivosti na obeh straneh ne bodo ne »ostrejša« ne »zmernejša«, ker so za novega državnega sekretarja imenovali Georgea Shultza.

Med predlogi, za katere se bo ameriška delegacija v Ženevi še posebej zavzemala, je predvsem predlog o bistvenem »zmanjšanju količine in moči jedrskega orožja«.

Tokrat si bo ameriška delegacija prizadevala, da bi se dogovorili o tem, da bi lahko obe strani verodostojno nadzorovali in potrdili ukrepe za skrčenje oboroževanja, ki jih je druga država dolžna uvesti. Predsednik Reagan je ob tej priložnosti dejal, da je »bolje ostati brez sporazuma o jedrski oborožitvi, kot skleniti slab sporazum«.

Kot napovedujejo v Washingtonu, se bodo v drugem krogu pogajanj pogovarjali o »manevrirnih raketah z jedrskimi bombami« – letalih brez pilota, ki nosijo uničevalno orožje – pa tudi o moči raket in uničevalni moči jedrskih bomb.

Pogajanja med ZSSR in ZDA o prvih dveh sporazumih o nadzoru strateške oborožitve (SALT) so trajala deset let. Prvi sporazum so ratificirali, drugega pa niso, vendar sta obe strani sporočili, da bosta spoštovali njuna temeljna določila, če jih bo spoštoval tudi nasprotnik.

V Iranu preprečili poskus vojaškega udara

MANAMA, 28. junija (AP) – Iranski režim ajatola Homeinija je preprečil nov poskus vojaškega udara v državi, poroča časopisna agencija zalivskih držav, ki ima sedež v Manami, Bahreinu. Sklicujoč se na iranski večernik Italaat agencija piše, da bodo pred iranskim vojaškim sodiščem v kratkem začeli soditi »prvi skupini« zarotnikov, imenovani »Nima«, ki so pripravili natančne načrte za udar. Sestavili so tudi že novo vojaško vlado na čelu s polkovnikom Azarom Dahkarom.

Eksplozija v tovarni zdravil v Zemunu

BEOGRAD, 28. junija – Danes okrog 15.20 je v obratu tovarne zdravil Nova Galenika v Zemunu nastala strahovita eksplozija. Iz doslej še neugotovljenega vzroka je razneslo kotel, iz katerega se je začel širiti plin. Gasilci iz Zemuna in Beograda so hitro intervenirali. Vse občane, ki stanujejo v bližini tovarne, so po radiu pozvali, naj zapro okna.

Eksplozija je bila tako močna, da je ventil kotla prebil zid. Na srečo ni bilo žrtev, le štirje delavci so bili laže ranjeni. Materialna škoda je velika. Preiskava teče.

M. P.

Topniški dvoboji pri Abadanu

Na južni fronti so iranske sile okrepile položaje in nadzorujejo iraške premike

TEHERAN, BAGDAD, 28. junija – Na raznih sektorjih iraško-iranskega bojišča, je rečeno v včerajšnjem sporočilu skupnega poveljstva iranskih oboroženih sil, ki ga posreduje tiskovna agencija INA, so se ob koncu tedna nadaljevali topniški dvoboji in občasni spopadi. Iraško topništvo je v soboto spet obstreljevalo stanovanjske četrti Abadana in Koramšarja, zaradi česar sta padla dva, ranjenih pa je bilo devet civilistov. Na južni fronti iranske sile, ki so okrepile svoje položaje, nadzorujejo vse iraške premike na tem območju.

Po najnovejšem vojaškem sporočilu Bagdada, ki ga posreduje agencija INA je iransko topništvo na osrednjem sektorju fronte tri ure obstreljevalo neki izpostavljeni iraški položaj na meji okrožja Zabatija. To se je zgodilo tri dni pred iztekom roka o popolnem umiku iraških sil z iranskega ozemlja, ki ga je postavil Bagdad.

Teleksovim maratoncem se je odprlo

DUGI RAT, 28. junija – Štirje jadralci na deskah in dva spremljevalca, ki so pred desetimi dnevi odrinili iz Ljubljane na »Teleksov maraton Ulcinj–Ankaran – 1000 km na surfu«, so imeli v začetku smolo z vetrom. Zajadrali so z osamljene Velike plaže pri izlivu Bojane tik ob albansko-jugoslovanski meji. Prve štiri dni so bili na deskah 36 ur in prejadrali vsega 67 kilometrov. Potem so se jih vetrovi le usmilili. Danes so maratonci izpluli že iz Dugega Rata in bodo okrog poldneva jadrali mimo Splita. Če bo veter ugoden, računajo, da bodo prišli do Trogira in ta dan prejadrali od 50 do 60 kilometrov. (Besedilo: Drago Horvat, slika: Marjan Zaplatil)

Prestolonasledniku je ime William

LONDON, 28. junija – Iz Buckinghamske palače so danes dopoldne sporočili, da bo sinu princa Charlesa in princese Diane ime William. Poleg tega, prvega imena pa ima bodoči naslednik britanske krone še tri imena in sicer Arthur, Phillip in Louis.

Na Javi so se okužili s kolero

DŽAKARTA, 28. junija (Tanjug) – V okrožju Čilaka na osrednji Javi je za tako imenovano kolero mutaber (posledici sta driska in bruhanje) zbolelo 156 oseb, od katerih je osem že mrtvih. Do okužbe je prišlo zaradi tega, ker so ljudje uporabljali vodo iz lukenj, izkopanih na bregovih rek.

V 65 odstotkih primerov smrti so v Indoneziji vzrok nalezljive bolezni kolera, malarija, tropska mrzlica, tuberkuloza, gobavost itd.

Po besedah generalnega direktorja za preprečevanje in odpravljanje nalezljivih bolezni dr. Adiatne, je zaradi teh bolezni prizadetih 57 odstotkov prebivalstva, povprečno število bolnikov na dan pa znaša devet odstotkov prebivalstva Indonezije, ki šteje 150 milijonov ljudi.

Streli ob zaprti meji

OD NAŠEGA DOPISNIKA

NAIROBI, 28. junija – Ob neprodušno zaprti kenijsko-tanzanijski meji, nedaleč od zasneženega Kilimanžara, je prišlo konec tedna do hudega incidenta, ki utegne vplivati na že tako hladne odnose med dvema vzhodnoafriškima sosedama. Dva Tanzanijca, oborožena s strojnico in pištolo, sta prestopila mejo, ki so jo zaprli pred petimi leti, po razpadu Vzhodnoafriške gospodarske skupnosti, ter napadla obmejni trgovski center Mariot. Pri tem sta enega kenijskega trgovca ubila, drugi pa je bil hudo ranjen in je pozneje umrl v bolnišnici.

Po napadu sta Tanzanijca izropala trgovino in odnesla s sabo različno blago ter nekaj gotovine. Napadalca sta bila oblečena v vojaško uniformo, kakršno nosijo pripadniki tanzanijske Ljudske milice, »Jeshi la Mgambo«. Kenijska policija ju zdaj lovi, medtem pa tanzanijska policija v Arushi incidenta ni hotela komentirati, češ da s področja okrog Kilimandžara ni dobila nobenih poročil.

Zadnji hujši incident ob kenijsko-tanzanijski meji je bil 24. decembra predlani, ko so pripadniki kenijske policije in posebne enote za boj proti živinskim tatovom v dveurni bitki ubili 22 Tanzanijcev, od katerih so nekateri tudi nosili vojaške uniforme. Tanzanijski živinski tatovi so hoteli prepeljati prek meje 700 glav govedi, ugrabljene v Keniji. Kenijci so dobili vso živino nazaj, zaplenili pa so tudi tri avtomatske puške kitajske izdelave, strelivo pa tudi loke in puščice. Drugi živinski tatovi so pobegnili v Tanzanijo.

Hkrati pa poročajo iz Ugande, da so neznani oboroženi napadalci pred dvema dnevoma ustrelili kenijskega voznika bencinske cisterne. Ta je prevažal bencin iz Nairobija prek Ugande v Burundi. Zdaj na obeh straneh kenijsko-ugandske meje parkira več tovornjakov, ki čakajo na dovoljenje, da smejo peljati naprej. Samo na kenijski strani je 60 tovornjakov, ki ne bodo odpeljali, dokler jim ugandske oblasti ne zagotove varnosti.

TIT DOBERŠEK

»Dirka« velikih jadrnic

NEWPORT, 28. junija – Iz Newporta (ZDA) do Lizbone je treba po morju prevoziti 2850 milj. »Dirke« od enega do drugega pristanišča se bo udeležilo osem velikih jadrnic. Na sliki je največja med njimi, cilska jadrnica Esmeralda, ki jo je fotoreporter posnel, ko je zaplula pod most v Newportu in naprej proti svetilniku na Drentonovih čereh pred to ameriško luko na Rhode Islandu, kjer bo vseh osem jadrnic razpelo jadra in se pomerilo katera bo najhitrejša na plovbi do portugalskega pristanišča. (Telefoto: UPI)

Močna eksplozija v Belfastu

LONDON, 28. junija (Tanjug) – V Belfastu je davi eksplodirala močna bomba, ki je poškodovala okoli 300 hiš, nekaj pa jih je docela uničila. Žrtev ni bilo, ker je policija po anonimnem sporočilu že sinoči izselila prebivalce iz ogrožene četrti. Do eksplozije je prišlo, ko so vojaški strokovnjaki skušali s posebnimi napravami na razdaljo nevtralizirati bombo, ki so jo bili podtaknili v neko vozilo. Za zdaj še niso ugotovili, kateri struji skrajnežev v Severni Irski je pripisati krivdo za teroristično dejanje, ali proirskim katoliškim ekstremnim nacionalistom ali pa probritanskim protestantskim teroristom. Pred nekaj dnevi so pred nekim domom za bolniške sestre v Belfastu podtaknili prav tako močno bombo, ki je uničila poslopje, huje in laže pa je bilo ranjenih 26 deklet. Odgovornost za eksplozijo so prevzeli katoliški ekstremisti. V različnih terorističnih akcijah v Severni Irski je letos izgubilo življenje 33 ljudi. Odkar so se pred 13 leti začeli nemiri, pa so našteli skupaj 2205 smrtnih žrtev. (Telefoto: Tanjug)

Mehika pred volitvami

Prvič v zgodovini države bodo imeli Mehičani priložnost, da volijo enega izmed več predsedniških kandidatov – Predlogi sedmih strank

CIUDAD MEXICO, 28. junija (Tanjug) – Mehika že živi v znamenju predsedniških volitev, ki bodo 4. julija in ki so morda pomembnejše od vseh dosedanjih, saj država preživlja med drugim eno najhujših gospodarskih kriz.

Prvič v zgodovini države bodo imeli Mehičani zdaj priložnost, da volijo več kot enega ali izmed dveh predsedniških kandidatov. Po politični reformi, ki je odprla volilno prizorišče vrsti strank levice, tudi komunistični, je sedem strank sklenilo Mehičanom predlagati vsaka svojega kandidata za državnega poglavarja. Tri pripadajo levici – Združena socialistična stranka Mehike (PSUM), Revolucionarna delavska partija (PRT) in Socialistična stranka delavcev (PST), dve sta z desnega krila socialne demokracije – Demokratska stranka Mehike (PIM) in Socialnodemokratska stranka (PSD), ena pa pripada desnici – Avtentična nacionalna stranka (PAN). Sedma je vladajoča, Revolucionarna institucionalna stranka Mehike (PRI).

Že zdaj pa je gotovo, da bo na volitvah zmagal kandidat vladajoče stranke Miguel Hurtado, ker ta stranka trenutno nima resnejšega tekmeca na mehiškem političnem prizorišču. Glavni razlog je že v tradiciji PRI, stranke, ki je vstala iz bakel mehiške revolucije. Njene korenine so globoko v vseh sektorjih mehiške družbe, delavstvu, kmetištvu in buržoaziji. Kot takšna sega s svojo pojavnostjo čez meje Mehike, pa tudi Latinske Amerike. Stranka vodi Mehiko nepretrgoma že več kot pet desetletij.

PRI ima okoli 12 milijonov pristašev, druga najmočnejša stranka PAN, pa jih ima komaj kakih milijon. Drugo pojasnilo za moč PRI je šibka levica, ki ji za zdaj ni uspelo najti rešitev za pereče socialne probleme. Mehiška levica, ki je bila najprej dolga leta preganjana in v ilegali, potlej pa nepripričljiva in razcepljena, je iskala samo sebe in tavala od trockizma do maoizma, od IV. Internacionale do revolucionarnega avanturizma.

Prva znamenja izvirnosti je pokazala KP Mehike, ko je 1968. leta pod vodstvom Marineza Verduga pretrgala s stalinističnimi silami in pogumno ubrala pot socializma, prilagojenega razmeram v tej državi. Mehiški komunisti so se konec lanskega leta odpovedali imenu, ne pa tudi idejam, da bi se lahko s še tremi manjšimi strankami levice združili v PSUM, kar je hkrati prvi primer strnitve levice ne le v okviru Mehike, ampak tudi vse Latinske Amerike.

Sedanji mehiški predsednik Lopez Portillo nedavno ni brez razloga opozoril na to, da državi grozi razredni spopad, če ne bodo napravili velikega preobrata v delitvi dohodka.

Gadafi opozarja na nevarnosti

Voditelj libijske revolucije sklical veleposlanike socialistične skupnosti, akreditirane v Tripoliju

PARIZ, 28. junija (AFP) – Voditelj libijske revolucije polkovnik Gadafi je sklical veleposlanike držav socialistične skupnosti, ki so akreditirani v Tripoliju in jih je opozoril na »nevarnost, ki grozi odnosom med naprednimi arabskimi silami in skupnostjo socialističnih držav« zaradi stališča teh držav do libanonske krize. O tem je poročala libijska agencija JANA.

Polkovnik Gadafi je poudaril, da je »ta nevarnost podobna nevarnosti, ki grozi palestinskemu odporu.«

Libijska agencija je tudi sporočila, da je Gadafi sklical veleposlanike Sovjetske zveze, Poljske, Madžarske, Romunije, Nemške demokratične republike in ČSSR in da je pogovor trajal pet minut.

Gadafi je pred nekaj dnevi – kot je poročala libijska agencija JANA – izjavil, da »Libija zaradi zemljepisnih razlogov ne more sprožiti neposredne vojaške akcije na severni fronti (libanonski)«. Ko ne bi bilo teh zemljepisnih ovir, je dejal Gadafi, »bi Libija vrgla svoje sile v bitko in bi jih odpoklicala šele takrat, ko bi bila končana agresija.«

Gadafi je govoril pred »stotinami oficirjev« med manevri libijskih sil v zalivu Sirte in je poudaril, da bi tako vojaško akcijo »lahko sprožile samo države, kot so Egipt, Jordanija, Saudska Arabija, Sirija in Libanon.«

Vremenska napoved Hidrometeorološkega zavoda SR Slovenije

Prognostična karta za 29. junij 1982

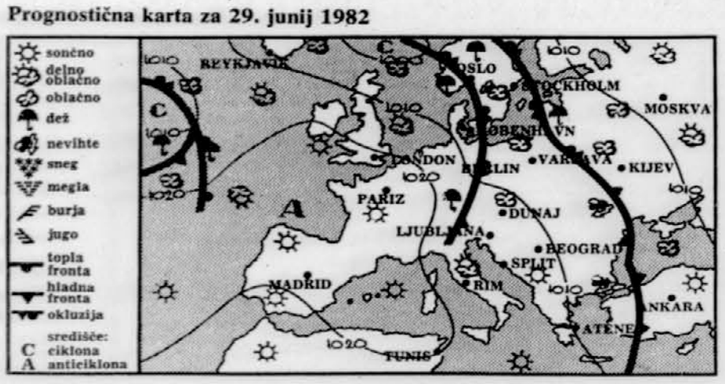

SLOVENIJA

Dopoldne bo precej jasno, popoldne bodo prehodne pooblačitve s krajevnimi plohami. Najnižje nočne temperature od 6 do 12, ob obali 16, najvišje dnevne temperature od 20 do 25 stopinj Celzija.

JUGOSLAVIJA

Ob Jadranu bo precej jasno, v notranjosti spremenljivo oblačno s krajevnimi plohami.

VREMENSKA SLIKA

Nad zahodnim Sredozemljem in zahodno Evropo je greben visokega zračnega pritiska. Oslabljen frontalni val bo povzročil pri nas manjše poslabšanje vremena.

KAKO KAŽE ZA SREDO

Vreme se bo ponovno izboljšalo, bo tudi nekoliko topleje.

TEMPERATURE MORJA

Piran 23, Rab 24,5, Ulcinj 25, Bar 26 stopinj Celzija.

Vreme in temperatura dne 28. junija 1982 ob 13. uri

kraj	vreme	stop.
Ljubljana	delno oblačno	23
Planica	zmerno oblačno	20
Brnik	zmerno oblačno	21
Kredarica	pret. oblačno	5
Maribor	zmerno oblačno	23
M. Sobota	zmerno oblačno	23
Sl. Gradec	zmerno oblačno	22
Celje	zmerno	23
Novo mesto	delno oblačno	23
Nova Gorica	pret. jasno	23
Portorož	pret. jasno	22
Reka	delno oblačno	23
Pulj	delno oblačno	20
Hvar	jasno	27
Dubrovnik	delno oblačno	26
Zagreb	delno oblačno	23
Beograd	zmerno oblačno	22
Sarajevo	pret. oblačno	21
Titograd	delno oblačno	30
Skopje	delno oblačno	25
Celovec	zmerno oblačno	23
Gradec	zmerno oblačno	23
Dunaj	ploha	15
Benetke	delno oblačno	25
Milano	delno oblačno	27
Genova	delno oblačno	24
Rim	delno oblačno	26
Pariz	zmerno oblačno	18
Berlin	zmerno oblačno	18
Stockholm	pret. oblačno	17
Moskva	–	–

Ah, ko ne bi bilo toče...

Kranjska bi bila pravo središče srečnih in rodovitnih pokrajin, piše Valvasor v »Slavi vojvodine Kranjske«, ko ne bi ta neura znatno zmanjševala njenega blagostanja. Lahko namreč izračunamo škodo in ugotovimo, da toča in podobne ujme uničijo vsako leto eno petino sadja in drugega rastja.

Kljub temu toča nikoli ne povzroči opustošenja vse dežele. Niti na posevkih niti v vinogradih, kajti njeni pasovi ne tečejo vsako leto točno enako, ampak se deloma premikajo na to ali ono stran. Vendar kogar zadene, jo dobro občuti, posebno reven kmet, kateri je zaradi tega še bolj potisnjen v siromaštvo in stisko, pomanjkanje kruha in trpljenje lakote. V takih skrbeh in tarnanjih pa tli upanje na drugo leto. Ti ubogi vaški ljudje imajo tudi drugo ali tretje leto težko in uničeno, ker je polje pobila toča, da jim je vse rastje zaporedoma stolčeno in skednji so ostali prazni. Ko jih vseskozi beda stiska in raste preko glave, tedaj morajo lupiti skorjo z drevja in iz nje peči kruh, kajti nimajo nobene zaloge žita, ki bi jim ostala, še tiste ne, s katero bi posejali novo setev.

NOVA
Jana
37 VPRAŠANJ IN ODGOVOROV O SRČNEM INFARKTU
Zmote in resnice o najnevarnejši bolezni današnjih dni skozi zdravniška očala slovenskega specialista.
PUNCE ZA GOLAŽ
Španija, prve dni junija
PREŽIVETI S PREŽIVNINO
So povečane preživnine zdaj previsoke ali morda še vedno stvarne? To je vprašanje, o katerem je zadnje čase med razvezanci zelo veliko hude krvi.
BLIŠČ IN ČAR OKROGLEGA USNJA
Velika anketa med znanimi in neznanimi Slovenci o tem, zakaj je nogomet tako izjemno popularen šport in še o tem, katere ekipe se bodo uvrstile na mundialu na zmagovalne stopnice.

PA ŠE TO

SMEH NA KONGRESU – V krogih kongresnih delegatov menda te dni kroži šala: tukaj imamo na kupu vse probleme in vse tiste, ki so jih zakuhali.

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

12. kongres ZKJ

★★★

DELO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

LJUBLJANA, TOREK, 29. JUNIJA 1982
LETO XXIV • ŠT. 149 • CENA 9 DINARJEV

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 5. OKTOBRA 1934 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA V SLOVENIJI, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

GLAVNI UREDNIK JAK KOPRIVC
ODGOVORNI UREDNIK BORIS DOLNIČAR

Šest kongresnih komisij zaključilo svoje delo
Za uspeh stabilizacije aktivirati vse naše moči

V komisijah 12. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije je razpravljalo več kot 500 delegatov, številni pa so razprave oddali v pisni obliki – Danes plenarna seja: zaključna poročila komisij, tri kongresne resolucije in drugi kongresni dokumenti, volitve v organe in vodstvo ZKJ – Uresničitev gospodarske stabilizacije je mogoča edino s krepitvijo samoupravljanja – Z največjo odgovornostjo do idejnopolitične enotnosti

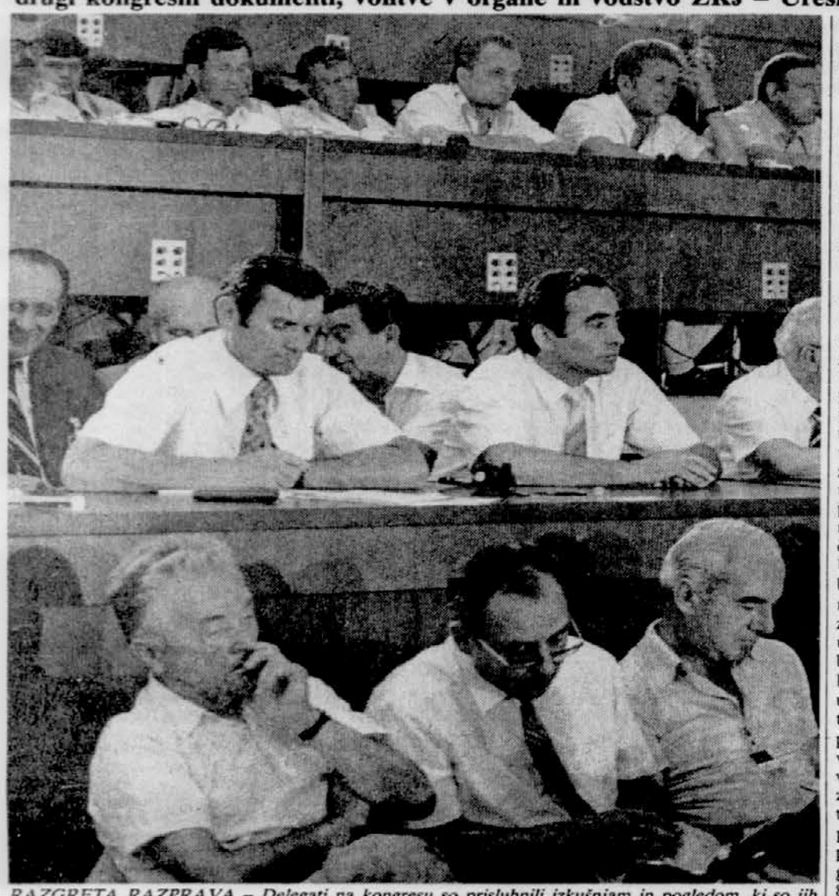

RAZGRETA RAZPRAVA – Delegati na kongresu so prisluhnili izkušnjam in pogledom, ki so jih govorniki na kongresu prinesli iz svojih delovnih okolij in jih razgrnili na najvišjem zboru jugoslovanskih komunistov. (Foto: Marjan Zapiatil)

BEOGRAD, 28. junija – Po treh dneh dela 12. kongresa ZKJ je nocoj zaključilo delo vseh šest kongresnih komisij. V njih je razpravljalo nekaj nad 500 delegatov, številni pa so svoje razprave prispevali pisno.

Zadnji dan zasedanja kongresa jugoslovanskih komunistov, v torek, bodo delegati na plenarni seji sprejeli zaključna poročila kongresnih komisij, tri kongresne resolucije in druge kongresne dokumente, izvolili pa bodo tudi nove člane v organe in vodstvo ZKJ.

V komisiji za razvoj socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, gospodarski razvoj in stabilizacijo je govorilo 120 delegatov, prav toliko pa jih je razprave oddalo pisno. V razpravi so predvsem poudarjali, da moramo za uspeh stabilizacije aktivirati vse materialne in človeške zmogljivosti. Da bi pri tem uspeli, je treba zagotoviti krepitev ekonomske moči združenega dela, ker se bo tako povečala tudi njegova odgovornost. Ukrepi, ki jih bomo sprejemali, bi morali to zagotavljati. Sedanji problemi ne smejo biti razlog za sprejem intervencijskih ukrepov, ki ne prispevajo k stabilizaciji ali celo toliko poglabljajo neskladja, da bi morali uveljavljanje ekonomskih in tržnih zakonitosti odložiti za prihodnost. Rdeča nit v razpravah pa je bila nedvomno zahteva, da je mogoče uspeh stabilizacije zagotoviti edino s krepitvijo samoupravljanja. V razpravi so delegati te komisije predlagali 151 dopolnitev kongresnih dokumentov, od tega je 88 dopolnitev kongresne resolucije.

V komisiji za razvoj političnega sistema socialistične samoupravne demokracije je sodelovalo 345 delegatov, od katerih jih je razpravljalo 85, precej pa jih je predložilo razprave pisno. V razpravah so delegati največ pozornosti namenili vlogi komunistov v krepitvi odnosov med narodi in narodnostmi v Jugoslaviji, ustavni vlogi federacije, republik in pokrajin ter razvoju delegatskega sistema.

Komisija za organizacijska vprašanja, idejnopolitično usposabljanje, statutarna vprašanja in kadrovsko politiko ZKJ je po osmih sejah danes popoldne končala delo. Od 313 delegatov jih je v razpravi sodelovalo 72, 20 pa je razprave priložilo v pisni obliki. K resoluciji so imeli 25 amandmajev, k spremembam in dopolnitvam statuta pa 14. V odprti, angažirani in kritični razpravi so delegati vso pozornost usmerili v uresničevanje vodilne idejnopolitične vloge ZKJ v socialistični samoupravni družbi. Temeljni in soglasni sklep razprave je, da morajo vse organizacije in vsi organi zveze komunistov, od osnovnih organizacij do CK ZKJ, z največjo odgovornostjo uresničevati idejnopolitično enotnost in podrediti vso svojo dejavnost stabilizaciji ekonomskih tokov.

Šolstvo, znanost, kultura in šport, tak je bil vrstni red razprav v komisiji za aktualna idejna vprašanja izobraževanja, znanosti in kulture. V komisiji je sodelovalo več kot dvesto delegatov in gostov, v razpravi pa 99. Polovica med njimi je kritično opozarjala na zastoj in problematiko vzgoje in izobraževanja. Iz te komisije je dobila delovna skupina za pripravo kongresne resolucije 30 amandmajev. Čeprav so v razpravi večinoma podprli stališča kongresnih dokumentov, so bolj poudarili nekatere slabosti in protislovja, v katerih poteka samoupravna preosnova izobraževanja, kulture in znanosti.

V komisiji za mednarodne odnose je sodelovalo 30 razpravljalcev. Največ pozornosti so namenili nevarnosti, ki io povzroča oboroževalna tekma, in kriznim žariščem mednarodnih sporov. O mednarodnem položaju, vlogi Jugoslavije v svetu, položaju neuvrščenih držav in sporih med njimi je v komisiji danes spregovoril tudi zvezni sekretar za zunanje zadeve Lazar Mojsov. V razpravah so delegati precej pozornosti namenili tudi položaju naših delavcev na začasnem delu v tujini.

V komisiji za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito je sodelovalo 250 delegatov, razpravljalo jih je 66, šest delegatov pa je prispevke oddalo v pisni obliki. Komisija je prispevala dva amandmaja. V tridnevni razpravi so delegati največ pozornosti namenili analizi in oceni stvarne prakse in opredeljevanju nalog ZKJ na področju SLO in družbene samozaščite. O bistvenih vprašanjih nadaljnje krepitve naše obrambne sposobnosti so bili razpravljalci enotnih misli. Razprava je tudi potrdila ocene, da obrambna sposobnost naše družbe omogoča uspešen boj proti vsem oblikam ogrožanja neodvisnosti, ozemeljske nedotakljivosti in ustavne ureditve SFRJ. Poudarjeno je bilo tudi, da je treba področje SLO in družbene samozaščite še naprej podružbljati.

TEMA DNEVA

Rdeča nit: odgovornost

Kako spremeniti sedanje gospodarske razmere, je bila tema, ki se ji ni mogla ogniti nobena izmed šestih kongresnih komisij, ki so včeraj končale delo.

O zaostrenem gospodarskem položaju so seveda govorili tako delegati, ki so razpravljali v komisiji za družbenoekonomske odnose, potem tisti, ki so opozarjali, kako potrebna je idejna in akcijska enotnost članstva, kot tisti, ki so razpravljali, na primer, o znanosti, saj je navsezadnje še kako pomembno, ali bolj uveljavimo lastno znanje in z njim zamenjamo drago uvoženo.

Danes, zadnji dan kongresa, bodo delegati sprejeli usmeritve, ki odražajo mnenja več kot 500 razpravljalcev. Upravičeno je torej pričakovati, da se napake minulih let ne bi smele ponoviti.

Ostreje kot kdaj prej se na 12. kongresu oblikuje stališče, da mora za neizpolnjevanje partijske politike vsak član ZK prevzeti polno odgovornost, tudi politično, kar pomeni v končni posledici tudi izključitev in tudi odhod s politične funkcije.

Delegati so bili zelo natančni in dosledni: komunisti v osnovnih organizacijah morajo odgovarjati za premalo razvite samoupravne odnose, za nedelo, malomarnost in nedisciplino, pretirano porabo, nespoštovanje dogovorov in sporazumov, za poslovne izgube, negospodarno ravnanje z družbenimi sredstvi. Skratka, za vse tisto, kar je povzročilo, da smo se znašli v takih razmerah.

Kongres pa tudi povsem nedvoumno pove, da je funkcija komunistov v tem, da s političnim vplivom in pridobivanjem ljudi spreminjajo razmere, ne pa da bi iz bojazni za lastno odgovornost ukazovali, kaj in kako naj delajo in sklepajo samoupravni organi in vse druge institucije političnega sistema.

VLADO ŠLAMBERGER

Delati moramo bolj odgovorno

V komisiji za razvoj socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, za gospodarski in družbeni razvoj ter stabilizacijo je danes precej delegatov govorilo o odgovornosti na vseh področjih družbenega dela. Opozarjali so, da je bilo doslej povsod premalo odgovornosti in navedli več primerov neodgovornega ravnanja. Uvozili smo drago opremo, pa je nismo vgradili, da bi jo lahko uporabljali, je poudaril delegat iz Črne gore. Preveč smo pozabili na trg in vse hoteli urediti s sporazumi in dogovori, zdaj pa hočemo vzroke za težave naprtiti ustavnim določilom, je opozoril drugi delegat. Precej se jih je zavzelo za ostrejši družbeni nadzor nad zgubarji. Delegati iz manj razvitih območij pa so poudarili, da bi morali poskrbeti za večje, skupne naložbe v energetsko in surovinsko proizvodnjo. Ker bodo te večkratno povrnile vloženi denar.

Delegatski sistem je orožje delavcev

V komisiji za razvoj političnega sistema socialistične demokracije se je do začetka ponedeljkove popoldanske razprave zvrstilo 75 razpravljalcev. Številni so govorili o mednacionalnih odnosih, predvsem o pojavih nacionalizma na Kosovu in posebej opozarjali na izseljevanje Srbov in Črnogorcev iz te pokrajine. Največ delegatov in gostov v tej komisiji pa je obravnavalo položaj delavca v združenem delu in njegove možnosti odločanja. Delegati so med drugimi opozorili, da delovni ljudje sprejemajo delegatski sistem za svojega in je zanje orožje, s pomočjo katerega si bodo priborili večji vpliv. Tudi o sredstvih javnega obveščanja je razpravljalo več udeležencev kongresa. Med drugim so se zavzeli, da bi funkcionarji ZK obnovili lep običaj ter s svojimi teksti v časopisih in revijah pojasnjevali, kako rešujemo pereča družbena vprašanja.

Usmeritve uresničiti tudi v praksi

Razpravljavci v komisiji za organiziranost ZK, idejnopolitično usposobljenost, statutarna vprašanja in kadrovsko politiko ZKJ, so s konkretnimi primeri iz posameznih okolij orisali nekatere razlike med teorijo in prakso v delu zveze komunistov. Še vedno so primeri, ko se gredo samoupravljanja ozke poslovodne strukture, ki so prepričane, da je to edina prava pot. Med njimi so seveda tudi komunisti.

Hkrati pa komunisti, neposredni proizvajalci, terjajo manj sestankarskih in konferenčnih sklepov, in zahtevajo, da se usmeritve ZK tudi uresničijo v praksi.

Del razpravljalcev je razmišljal tudi o obliki in vsebini demokratičnega centralizma. Medtem ko so eni menili, da je tudi za demokratični centralizem značilno predvsem načelo dogovarjanja in sporazumevanja, so bila tudi nasprotna mnenja, ki dopuščajo dogovarjanje in sporazumevanje le do neke mere.

Nepovezana izobraževanje in delo

V komisiji za aktualna idejna vprašanja izobraževanja, znanosti in kulture je bilo največ misli namenjenih izobraževanju. Tako so razpravljalci opozarjali na mnoge težave pri izvajanju reforme, kot so nerazvito planiranje kadrov in izobraževalnih potreb, nezadostna povezanost izobraževanja in dela, počasnost pri usposabljanju organizacij združenega dela za vzgojnoizobraževalne funkcije, začasnost medrepubliškega dogovarjanja v izvedbi reforme in tudi močni odpori, ki pa vendarle ne zmanjšujejo vrednosti idejnega koncepta reforme. Slabosti so namreč bolj posledica slabega dela vseh odgovornih nosilcev v izvajanju reforme.

Zanimivo pa je, da se je razprava o šolski reformi bolj zadrževala pri razmerah na univerzah in v srednjem usmerjenem izobraževanju, le mimobežne opazke pa so se nanašale na vse dele vzgojnoizobraževalnega sistema.

Ponovila se je znana slabost, da je bilo med delegati v tej komisiji premalo delavcev iz drugih področij (gospodarstva), tako da je razprava nemalokrat zvenela parcialno, premalo povezano z dogajanji v celotnem združenem delu.

Dosledna neuvrščena politika

V komisiji za mednarodne odnose je dajala razpravi v marsičem ton polemika s špekulacijami, ki jih je slišati ponekod v tujini, da bi namreč Jugoslavija utegnila spremeniti svojo zunanjepolitično smer, odmakniti se od Titove politike neuvrščenosti, neodvisnosti, enakopravnega sodelovanja z vsemi državami. Prav tako so bile izpostavljene kritičnemu pretresu in zavrnitvi teže, češ da jugoslovanska politika zapušča razredna stališča, da izenačuje bloka ipd. Takšne trditve so zavrnili ne samo kot neutemeljene, marveč tudi kot poskus pritiska, da bi spremenili našo zunanjo politiko in jo prilagodili okusu držav, katerim ni povšeči načelna, dosledna neuvrščena politika Jugoslavije.

Med osrednjimi temami je bil še naprej sedmi vrh neuvrščenih, ki naj bi bil septembra v Bagdadu. Ta vrh naj bi vrnil samozavest neuvrščenim, da so zmožni z lastno solidarnostjo in skupno akcijo razrešiti probleme v gibanju in ubraniti lastne interese. Če pa morebiti do vrha ne bi prišlo, je bilo rečeno, pa bi to še bolj spodbudilo tiste, ki uveljavljajo politiko pritiskov in nadvlade.

Več pozornosti samozaščitnemu ravnanju

Komisija za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, v kateri je sodelovalo več kot 200 delegatov, je danes končala delo. Delegati so poudarili, da je treba vprašanja obrambe in zaščite nujno povezati s sedanjim zapletenim družbenogospodarskim in političnim položajem. Opozorili so tudi, da do najhujših primerov odtujevanja družbenega premoženja prihaja prav tam, kjer samoupravljanje ni dovolj razvito, kjer samozaščitno ravnanje še ni dovolj prisotno. Ob tem so dejali, da vsaka napaka v družbeni samozaščiti lahko povzroči hude posledice, zaradi česar je treba odločneje in učinkoviteje preprečevati različne odklone in zlorabe v družbi. Precej govora je bilo tudi o položaju na Kosovu. Poudarili so, da se je treba razrednemu sovražniku zoperstaviti s široko in vsestransko družbenopolitično akcijo.

Pogajanja med PLO in Libanonci

PLO naj bi si skušala zagotoviti v prihodnje politično in »simbolično vojaško navzočnost« v Libanonu – Sirija napoveduje skorajšen izraelski napad – Papeževa ponudba

BEJRUT, 28. junija (Tanjug) – Uradni predstavnik PLO je danes odločno zanikal »govorice, ki se širijo v tisku in katerih namen je zasejati dvom o trdnosti in zmagi ter spodkopati moralo in duha boja palestinskega in libanonskega ljudstva«. »Naša odločitev od vsega začetka izraelske invazije je bila – trdnost in zmaga.«

Agencija Reuter je minulo noč objavila, sklicujoč se na vire libanonske vlade, da je PLO pripravljena izročiti orožje libanonski vojski in umakniti približno 5000 borcev iz Bejruta. Izraelci naj bi se v zameno deloma umaknili, Palestince pa bi evakuirali ne po cesti, ki vodi do Damaska, temveč z ladjami. Po včerajšnjem ponovnem izraelskem pritisku se nadaljujejo nenehna pogajanja, predvsem med vodstvom PLO in libanonskimi uradnimi predstavniki.

Premier Šafik al Vazan (ki je odstopil, pa njegovega odstopa niso sprejeli) je po pogovorih z Jaserjem Arafatom in voditelji PLO izjavil, da so »v tem težavnem in zapletenem položaju dosegli nekaj napredka«. Ni pa povedal, kakšen je ta napredek, toda vplivni levičarski As Safir, ki je blizu najožjim palestinskim virom, danes navaja, da si PLO želi zagotoviti prihodnjo politično in »simbolično vojaško navzočnost« v Libanonu.

»Simbolična in regularna« palestinska vojaška navzočnost bi bila pod libanonsko suverenostjo in bi se podrejala libanonskim vojaškim zakonom. Na koncu naj bi določili Palestincem, živečim v Libanonu, državljanski in pravni status. Libanonska vlada je menda danes tehtala te predloge in naj bi v kratkem odgovorila. Iz vladnih virov se je zvedelo, da je palestinsko stališče »pozitivno, ker kaže, da se je PLO pripravljena pogovoriti o svoji vojaški navzočnosti v Libanonu«.

Ta navzočnost naj bi prešla »od neregularne in gverilske« v prihodnje v »simbolično in regularno«. Regularna pa pomeni, da PLO želi, da bi v Libanonu ostale samo enote »palestinske osvobodilne vojske« (PLA), v državi navzoče v skladu z odločitvijo, sprejeto na arabskem vrhu, in ki je v okviru sirskih enot sodelovala v tako imenovanih »arabskih silah zavračanja«.

Vendar je vse to pravzaprav še povsem negotovo. Prvič gre za ultimat Izraela, ki pravi, da morajo vsi Palestinci zapustiti Libanon. Drugič gre za današnjo izjavo predstavnika PLO, ki izpodbija poročila o domnevni privolitvi Palestincev, da zapuste zahodni Bejrut.

Kot sporoča libanonska vlada, so eno ali dve palestinski brigadi uvrstili v enote redne libanonske vojske. Druge, kot ocenjujejo, 6000 palestinskih borcev, so razmestili »drugam«. Palestinski viri navajajo, da so Libanonci in PLO »prišli do realnih izhodišč za ureditev krize v zahodnem Bejrutu«.

● VATIKAN, 28. junija – Tuje agencije poročajo, da je poglavar rimskokatoliške cerkve Janez Pavel II. danes izrazil pripravljenost in željo, pri priči odpotovati v Libanon in s tem pomagati pri sklepanju miru v tej deželi. Včeraj je papež pozval sovražne si strani v Libanonu, naj ustavijo sovražnosti, in opozoril tudi na zakonite pravice palestinskega ljudstva – živeti v miru in svobodi.

● KUVAJT, 28. junija (Tanjug) – »Iluzija o skupni arabski akciji se je povsem razblinila... Za Izrael se je prižgala zelena luč, da nadaljuje svoje nasilje.« S takimi besedami je kuvajtski časopis Al Vatan komentiral včerajšnji nenadni sestanek zunanjih ministrov držav članic arabske lige; sestanek, ki je potekal v Tunisu, se je končal brez pričakovanega dogovora o poteku arabskega vrha in skupnem postavljanju po robu izraelskemu nasilju nad Libanonom.

Izraelski obrambni minister Ariel Šaron je vnovič zagrozil Libanonu in Palestincem ter poudaril, da je glavni cilj izraela »izkoreniniti palestinske osvobodilne organizacijo in da se temu ne bodo odrekli«.

Sirski tisk napoveduje, da bodo izraelske sile v naslednjih 48 urah silovito napadle Bejrut in poskušale uničiti palestinske enote v mestu.

V Španiji kar naprej igrajo 1:0

Tudi prva tekma 2. kroga SP nogometašev med Francijo in Avstrijo se je končala tako

MADRID, 28. junija – S tekmo Francija : Avstrija se je začel drugi krog finalnega tekmovanja za 12. svetovno nogometno prvenstvo. V najšibkejši skupini tega dela turnirja so Francozi povsem zasluženo premagali Avstrijce, zanimivo pa je, da je bila to že peta tekma zapored, ki se je končala z najnižjo možno zmago 1:0.

Serijo je minuli četrtek zvečer začela Jugoslavija proti Hondurasu, z 1:0 so se končale vse tri petkove tekme (ZRN : Avstrija, Anglija : Kuvajt in Severna Irska : Španija), zdaj pa so »tradicijo« – po dvodnevni pavzi – nadaljevali še Francozi in Avstrijci.

Sicer pa je v Španiji mnogo več zanimanja za torek – drugi dan drugega kroga, ko bodo nastopili na tekmah Argentina : Italija in ZRN : Anglija kar štirje dosedanji svetovni prvaki.

EGS o Bližnjem vzhodu in zaostrenih odnosih z ZDA

Deseterica enotno obsoja izraelsko agresijo v Libanonu, toda njena reakcija ostaja negotova

OD NAŠEGA DOPISNIKA

BRUSELJ, 28. junija – ‚Krizni vrh' zahodnoevropske skupnosti se je v nasprotju z dosedanjo tradicijo, po kateri se debate šefov vlad ali držav pričenjajo s pregledom gospodarskega in socialnega položaja v članicah skupnega trga, že ob startu osredotočil na dramatični položaj v Bejrutu.

Belgijski ministrski predsednik Wilfried Martens se je v uvodni besedi zavzel, naj deseterica z vso odločnostjo zahteva takojšnjo prekinitev ognja, hkrati pa je kritiziral pozicijo ameriške administracije, ki je z vetom blokirala resolucijo, v kateri članice svetovne organizacije terjajo konec sovražnosti v Libanonu ter umik izraelskih enot. Tik pred začetkom današnjih debat na »evropskem svetu« je v Bruselj prišlo sporočilo egiptovskega predsednika Mubaraka, ki ugotavlja, da bi deseterica morala imeti pomembno vlogo pri ustavljanju izraelske agresije na Libanon, zagotavljanju neodvisnosti te dežele ter pri iskanju rešitev za palestinsko vprašanje.

Če je Zahodna Evropa enotna v obsodbi izraelske agresije v Libanon, je njena reakcija negotova, kar zadeva ukrepe. Francija, Velika Britanija in Grčija se zavzemajo za postopne ukrepe proti Tel Avivu, čemur za nasprotujeta predvsem ZR Nemčija in Nizozemska. Kljub temu je videti, da v deseterici razmišljajo o morebitnem zaostrovanju odnosov z Izraelom; zvedelo se je namreč, da je komisija EGS pripravila posebno ekspertizo pravnih vidikov sporazuma z Izraelom.

Gostitelj Wilfried Martens se je med uvodno besedo zavzel za dolgoročno rešitev palestinskega problema, pričenši s priznanjem zakonitih pravic palestinskega ljudstva do samoodločbe, brez česar ni možen trajni mir na Bližnjem vzhodu, kot je pudaril. Slišati je, da bodo članice evropske skupnosti z današnjega srečanja poslale Izraelu sporočilo z zahtevo, da takoj prekine vojaške operacije v Bejrutu.

Članice evropske skupnosti naj bi na tokratnem srečanju dale nov impulz svoji »bližnjevzhodni iniciativi«. A temeljna neznanka bodoče »bližnjevzhodne iniciative«, ki poudarja pomen saudskega mirovnega predloga, je stališče ameriške diplomacije, ki ima vezane roke zaradi novembrskih delovnih volitev v kongres, pa tudi ostavka Alexandra Haiga je zapletla nadaljnje posredniške akcije. Kljub temu je pričakovati, da bodo na bruseljskem »vrhu« potrdili okvirno stališče, da palestinske osvobodilne organizacije nikakor ni mogoče politično in vojaško eliminirati ter da mora Izrael priznati pravico palestinskega ljudstva do samoodločbe v zameno za arabsko priznanje njegovih meja.

V projektu resolucije, ki so jo za šefe vlad pripravili politični direktorji zunanjih ministrstev, evropska skupnost zahteva umik vseh tujih čet z libanonskega ozemlja, razen tistih, ki jih priznava libanonska vlada, torej Palestincev. Zvedelo se je, da je Velika Britanija danes predlagala, naj bi EGS proti Izraelu uvedla trgovinske sankcije, kot proti Argentini med sporom zaradi Falklandskih otokov, a ni dobila podpore.

Druga tema današnjega uvodnega dne »kriznega vrha« so odnosi z Ameriko, ki so se zadnje tedne močno zaostrili, še posebej po uvedbi kompenzacijskih carin za zahodnoevropsko jeklo ter Reaganove prepovedi izvoza tehnologije za transsibirski plinovod.

BOŽO MAŠANOVIĆ

Vreme danes

Poslabšanje vremena v nedeljo je prineslo Čačku odrešilni dež, ki je prekinil pravcato tropsko vročino ter osvežil koruzo in fižol, na avstrijskem Štajerskem se je ohladilo za 15 stopinj, neurje z vetrom in nalivi pa je povzročilo čez 100 milijonov šilingov škode, v okolici Dunaja opustošilo 80 odstotkov posevkov, pri Linzu pa dvignilo gladino Donave, kar ni običajno za ta čas.

Iz Romunije poročajo o nasprotnem, česar niso doživeli že 40 let. Pretekli teden so preživeli v Bukarešti pri 37 stopinjah Celzija v senci, v nižini ob Donavi pa pri 38 stopinjah. Pri nas bo danes oblačno, vendar suho vreme.

Junija ni bilo dovolj kurilnega olja in bencina

Zaradi znanih težav okoli nakupa surove nafte je Slovenija v juniju dobila manj naftnih derivatov, kot bi ji pripadalo po energetski bilanci in precej manj, kot jih je potrebovala. Najbolj kritično je bilo z mazutom: namesto 1600 ton, kolikor bi ga potrebovali vsak dan, so delovne organizacije dobile samo 200 ton. Za tretjino manj pa je bilo tudi bencina, dizelskega goriva in kurilnega olja za gospodinjstva.

Stran 2

Skrita pota računalniških skrivnosti

Vihar v ameriško-japonskih odnosih se je začel, ko so prejšnji teden v Kaliforniji aretirali funkcionarje japonskih družb Hitachi in Micubichi. Menda so jih zalotili pri poskusu, da bi izmaknili pomembne računalniške skrivnosti družbe IBM, še vedno vodilne ameriške in svetovne izdelovalke računalnikov. Aretacijo je izvedel zvezni preiskovalni biro, ki se je prej osem mesecev ukvarjal z raziskavo tega primera.

Stran 3

Mojster za komate

»Vsak komat se mora delati po meri. Po konju. Jaz ga zmerim. Kako mora biti visok, širok. Pa z rokami grem ob njegovem vratu, takole, da občutim, kakšno obliko ima. Mislijo, da je vrat enak vratu. Kje pa! Če ne narediš pravi, ga komat do krvi ožuli. Lahko je reči, jaz sem zotlar, samo kakšen zotlar?« Tako pripoveduje o svojem delu 72-letni sedlar Pavel Noč iz Zabreznice, ki je pokojnino zaslužil v železarni, je pa še eden redkih mojstrov sedlarske stroke pri nas.

Stran 12

O 12. kongresu ZKJ poročamo na straneh od 4 do 8.

Tuje delegacije na kongresu ZKJ v Sloveniji

BRDO PRI KRANJU, 28. junija – Številne tuje delegacije, ki so se udeležile 12. kongresa ZKJ, so se danes odzvale na povabilo občin v naših republikah in pokrajinah. Petnajst delegacij, ki so obiskale Slovenijo, sta danes zjutraj pozdravila na Brdu pri Kranju član predsedstva CK ZK Slovenije Jak Koprivc in izvršni sekretar predsedstva CK ZK Slovenije Dino Kodarin ter jih seznanila z nekaterimi značilnostmi dela in življenja v Sloveniji ter z dejavnostjo ZK Slovenije. O obiskih delegacij natančneje poročamo na 2. strani. (Foto: Janez Pukšič)

Čas v besedi, (in) fotografiji

Založba Borec predstavila šestero del – Pretežno obravnavajo problematiko iz let NOB

Založba Borec je včeraj v Cankarjevem domu predstavila zajeten sveženj knjig iz svojega letošnjega programa in z njim obogatila zvrst literature, ki se ji še zlasti posveča: besedila s tematiko iz časa NOB. Seveda segajo nekatera dela čez ta časovni rob, toda pretežno obravnavajo problematiko teh let. To bi veljalo predvsem za novi roman Mimi Malenškove »Kavatina za angela vremerja« in za »Fotoreporterja« Edija Šelhansa. Sicer pa so ob teh bila predstavljena še štiri dela:

»Spomini črnogledega humorista« Igorja Križanovskega in Mileta Pavlina, »Domobranstvo na Primorskem« Borisa Mlakarja, »Po sledovih črne roke« Jožeta Vidica in »Velika igra z Dražem Mihailovićem« Milovana Pejovića (v prevodu Bogdana in Branka Gradišnika).

Kot je uvodoma dejal direktor založbe Vlado Beznik, gre v precejšnji meri za dokumentarna dela, ki bodo lahko pomemben vir za proučevanja problematike v času NOB. V tej zvezi je glavna urednica založbe Andreja Kmecl najprej kratko orisala delo Edija Šelhausa »Fotoreporter«, svojevrsten in zanimiv življenjepis dolgoletnega fotoreporterja »Dela«, še prej pa snemalca v Trstu, fotoreporterja številnih slovenskih listov, fotografa idr. V besedi in fotografiji govori o svojih doživetjih ob prvem posnetku pred 50 leti in zaključuje svojo fotoreportersko pot leta 1974 na Koroškem. V svojem žanru je »Fotoreporter« gotovo povsem nenavadna knjiga, pričevanje v sliki in besedi, ki ga na knjižnem trgu najbrž ni srečati (knjiga stane 590 din).

Svojevrstno je tudi delo »Spomini črnogledega humorista«: (480 din) zapiske Igorja Križanovskega iz prvih let NOB je obdelal Mile Pavlin. Kot je dejal urednik pri Borcu Jože Stabej, je to spominsko pisanje, ki pa je zelo neposredno in odkrito in odpira nov vpogled v življenje v partizanih. »Po sledovih črne roke« (650 din) Jožeta Vidica je že 3. izdaja te obsežne knjige, vendar je tokrat dopolnjena. Ponatisnjena je tudi knjiga »Velika igra z Dražem Mihailovićem« Milovana Pejanovića, po kateri je bila posneta tv-nadaljevanka (studio Beograd). Nova pa je spremna beseda o četništvu na Slovenskem izpod peresa Karla Forteja (cena knjige 590 din).

»Domobranstvo na »Primorskem« (295 din) Borisa Mlakarja je znanstvena razprava, v kateri je avtor na podlagi dokumentarnega graiva obdelal nastanek in razvoj primorske oblike domobranstva. Kot je bilo rečeno, zapolnjuje ta knjiga del praznine v proučevanju kolaboracionizma na Slovenskem.

»Kavatino za angela vremenarja« pa je sama avtorica označila za »literarne spomine«: v njej z avtobiografskega vidika pripoveduje zgodbo o ljudeh, ki so ji bili blizu, pri čemer ji ni šlo za upodabljanje »nedoživetega«, ampak, narobe, za doživeto in resnično trpljenje večinoma tragično preminulih oseb. Roman stane 687 dinarjev.

J. H.

Dolenc in Tisnikar v Beogradu

V počastitev 12. kongresa ZKJ bodo v galeriji »Borba« v Beogradu v sredo ob 19. uri odprli razstavo del kiparja Janka Dolenca in slikarja Jožeta Tisnikarja. Ob otvoritvi razstave bo govoril Franc Šetinc, predsednik RK SZDL Slovenije. Pokrovitelj razstave je »Gorenje« Titovo Velenje. Na sliki: Dolenčeva Mati z otrokom, les.

Sporazum o mladinski periodiki

Klub večinsko podpisanemu dogovoru nekatera poglavitna vprašanja niso rešena

Odbor udeleženk družbenega dogovora o vlogi, razširjanju in financiranju mladinskega periodičnega tiska se je letos znašel v čudnem precepu, spričo naraščajočih cen, zlasti papirja in vedno težjih razmer, v katerih izhaja omenjena periodika.

Tako je bilo letos potrebno izredno veliko sej, dogovarjanj in prepričevanj. Samoupravni sporazum je bil sicer na včerajšnji seji večinsko podpisan, vendar ob tolikšnih pripombah in nerešenih vprašanjih, da se že na začetku vsiljuje pomislek, kolikšne so resnične možnosti za uspešno uresničevanje sporazuma. Med drugimi na primer k družbenemu dogovoru ni pristopila papirnica Vevče, kar pomeni, da se je zataknilo že pri temelju. Odbor bo poročilo o sedanjem stanju posredoval na izvršni svet, SZDL in drugim utreznim organizacijam, ki naj bi pripomogle k razpletu doslej nerešenih tudi političnih vprašanj v zvezi z izdajanjem mladinske periodike.

M. N.

LJUDJE V NOVICAH

ČRTOMIR FRELIH, rojen 1960 v Nomenju, študent drugega letnika ljubljanske likovne akademije, razstavlja v Domžalah, v likovni galeriji Metulj. Mladi avtor se predstavlja z zanimivo obliko kolografije. To je grafična tehnika, pri kateri je mogoče na trdno osnovo vezati različne materiale, tkanine, kovinske mrežice in drugo, s čimer avtor dobi raznovrstne strukture in teksture, ki jih uporablja kot izrazna sredstva z reliefnimi poudarki. Tehnika kolografije se tiska po principu globokega tiska. Frelih je imel doslej dve samostojni razstavi, pričujoča je tretja, in sodeloval na raznih skupinskih predstavitvah.

MAXIMILLIAN SCHELL, filmski igralec in režiser, bo zdaj lahko uresničil dolgo načrtovani projekt: igrani film o pisanem življenju rojakinje Marlene Dietrich. Avstrijski oskarjevec je torej s težavnimi pogajanji dosegel, česar se ni posrečilo nobenemu hollywoodskemu producentu. Schell: »Težava je bila in je še, da si je Marlene Dietrich izprosila veliko besedo pri snemanju. To željo pa lahko razumem in jo upoštevam.« Schell in Marlene Dietrich sta medtem v Parizu že določila kraje snemanja. Schell bo odgovoren ne samo za režijo, marveč tudi za scenarij. Negotovo pa je še to, katera igralka bo igrala glavno vlogo. »Morala bi biti popolnoma neznana, nadarjena ženska.«

JOSIP KLARICA, mojster umetniške fotografije iz Zagreba, je bil deležen posebne časti, da je lahko kot prvi Jugosloan pripravil samostojno razstavo v znani The Photographer's Gallery v Londonu. Do sedaj je razstavljal samostojno v Pragi (1977), Beogradu (1978) in Zagrebu (1980), njegova dela pa hranijo tudi v Nacionalni biblioteki v Parizu, v mednarodnem muzeju fotografije v Roshesteru v ZDA ter v muzeju uporabnih umetnosti v Pragi.

BOGDAN POTNIK, po poklicu strojni inženir, po duši slikar (po vojni se je želel vpisati na likovno akademijo, a četudi so ga odklonili, ni »vrgel puške svojih življenjskih hotenj v koruzo...«), je pred dnevi v prijaznem majhnem razstavišču Rdeči mak (v Ljubljani), skritem v senci velikih trnovskih kostanjev, razstavil svoje akvarele in karikature.

V proizvodnjo vključeni tudi delavci iz pisarn

Ajdovsko gospodarstvo si na vse načine prizadeva, da bi kljub slabšim pogojem povečalo izvoz in si tako zagotovilo potrebne surovine

AJDOVŠČINA, 28. junija – Komunisti se ne smejo zadovoljiti le s kopičenjem besed, ugotavljanjem stanja in oblikovanjem papirnatih sklepov, temveč morajo spodbuditi dosledno premagovanje težav. Tako so poudarili razpravljalci na seji ajdovske občinske konference ZK in se dogovorili, da mora konferenca biti delovni dogovor za akcijo v vseh okoljih družbenogospodarskega dogajanja.

Kritična in konkretna razprava ajdovskih komunistov je pokazala, da težav v gospodarstvu te občine sicer ni malo, da pa je vsaj večino moč premagati. V vrsti delovnih organizacij so namreč že pripravili konkretne akcijske programe in marsikje jih učinkovito uresničujejo.

Največ težav imajo zdaj v Mlinotestu, in sicer tudi zaradi pomanjkanja surovin, predvsem žita. Pretekli teden so zato morali ustaviti mešalnico močnih krmil in mlin za mletje pšenice. Komunisti Mlinotesta so samokritično poudarili, da nimajo pripravljenega nadomestnega programa.

Tudi ajdovsko gradbeništvo, ki je doslej ustvarjalo pretežni del družbenega dohodka v občini, se je sedaj znašlo v neugodnih razmerah. Vendar nosilec te dejavnosti, Splošno gradbeno podjetje Primorje Ajdovščina, dokazuje, da je mogoče zagotoviti delo in dohodek, če si kolektiv resnično za to prizadeva. SGP Primorje ima namreč zdaj v Iraku kar 300 delavcev.

Prizadevanja za boljše delo in večji izvoz, ki so poglavitna naloga gospodarske stabilizacije, so očitna tudi v delovni organizaciji Tekstina. Letos so izvoz povečali za dvakrat v primerjavi z enakim obdobjem lani in vse prodajo na konvertibilnem območju.

SLAVICA CRNICA

● V delovni organizaciji Fructal na primer delajo vse sobote od sredine maja dalje in v neposredno proizvodnjo so vključili tudi 150 pisarniških delavcev. Kolektiv pa se srečuje s problemi pri zagotavljanju surovin, predvsem tistih, ki jih potrebujejo za predelavo v izdelke za izvoz. Težko bodo na primer zagotovili devize za nakup hypa embalaže in koncentrate, saj več uvažajo kot izvažajo, čeprav so med najpomembnejšimi izvozniki ajdovskega gospodarstva. Lani so izvozili za okrog 74 milijonov dinarjev izdelkov, predvsem sokov. Pričakovanih uspehov tudi ne dajajo sovlaganja v drugih republikah in v Fructalu kritično opozarjajo na zapiranje v republiške in občinske meje.

Nekateri podpisniki še dolžniki

Investitorjem brigadirskega naselja v Vanganelu dolgujejo še 150 tisoč dinarjev

KOPER, 28. junija – Nekateri podpisniki samoupravnega sporazuma o graditvi brigadirskega naselja v Vanganelu, predvsem SISI obalnih občin, še niso izpolnili obveznosti in dolgujejo investitorjem okoli 150 tisoč dinarjev, nekateri predvideni sofinanserji pa se sporazuma sploh še niso lotili.

Prav zato so se člani odbora za izvedbo zvezne mladinske delovne akcije »Istra 82« odločili, da se bodo z vsemi, ki obveznosti še niso poravnali, pogovorili, še 60 tisočakov pa si bodo skušali zagotoviti pri tistih delovnih in drugih organizacijah, ki so »pozabile« na obveznosti do akcije.

Čez dva tedna se bodo sestali tudi vsi soinvestitorji, oziroma podpisniki samoupravnega sporazuma o izgradnji naselja in izoblikovali skupščino, ki bo odločala o uporabi naselja v času, ko brigadirjev ne bo. Imenovali pa bodo tudi izvršilni odbor in zagotovili oskrbnika naselja. Pregledali bodo zaključni račun izgradnje in pripravili program uporabe naselja za čas, ko v njem ne bo brigadirjev. Predvidoma ga bodo v tem času uporabljali pripadniki JLA ki bodo pomagali pri gradnji višinskega vodovoda, teritorialne enote, šole, radioamaterji in udeleženci raznih seminarjev.

Brigadirji imajo v novem naselju zelo dobre bivalne pogoje, dovolj prostorov pa imajo tudi za popoldanske dejavnosti. Udeleženci akcije te dni delajo na trasah Malija-Nožet Morgani in Raven – Koščiči, že čez nekaj dni pa bodo odprli tudi delovišče Podpadna-Pesjanci. Prvih nekaj dni so se brigadirji srečevali z nekaterimi organizacijskimi težavami, pa tudi delo ni bilo ravno najboljše. Doslej pa so težave že povsem odpravili in presegli zastavljeni plan že za četrtino.

DANIJEL BOŽIČ

Mariborski glasbeniki v gosteh pri Angležih

Komorni orkester Maribor je uspešno nastopil v Greenwichu in Buxtonu – Načrti za novo sezono

Komorni orkester Maribor se je vrnil z uspelega junijskega gostovanja v Angliji. To je bil prvi nastop nekega mariborskega ansambla v tej deželi. Pod vodstvom dirigenta Simona Robinsona in ob sodelovanju solistov, sopranistke Dagmar Bilik, violinista Jaroslava Bilika, klarinetista Srečka Kovačiča in trobentača Stanka Arnolda je nastopal z deli J. Ch. Bacha, Mozarta, Stamitza, Dittersdorfa, Tartinija in Benjamina Ipavca.

Najprej so glasbeniki nastopili na poletnem festivalu v Greenwichu v cerkvi St. Alpheges, enak spored pa so izvedli v operni hiši v Buxtonu. Številna publika je izvajanje naših glasbenikov navdušeno sprejela. Angleži so se tudi izkazali kot zelo gostoljubni gostitelji.

Komorni orkester ima lepe načrte za naslednjo sezono. Oktobra bo nastopal na festivalu jugoslovanske sodobne glasbe v Opatiji, sledili bodo koncerti v Ljubljani in po severovzhodni Sloveniji, zatem bo abonmajski koncert in verjetno serija koncertov za Glasbeno mladino. Poleg radijskih snemanj v Sloveniji bo nastopil tudi na češki televiziji in radiu v polurni oddaji.

M. M.

Za ljubitelje animiranih filmov

Izbor najboljših z zagrebškega festivala v sredo in četrtek v Cankarjevem domu

V Zagrebu se je prejšnji teden končal 5. svetovni festival animiranega filma. V Srednji dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani si bodo lahko ljubitelji te, pri nas prav po zaslugi zagrebške šole risanega filma tako priljubljene filmske zvrsti, ogledali v dveh zaporednih večerih izbor šestindvajsetih filmov s tega festivala. Prvi večer bodo na sporedu filmi, ki jih je nagradila uradna festivalska žirija, in risanka, ki je dobila nagrado hrvaške filmske kritike. Za drugi večer je izbor sporeda pripravila filmska kritičarka »Dela« Stanka Godnič, ki je pri sestavi upoštevala raznolikost tehnik od risanega prek lutkovnega do računalniškega filma in nacionalno zelo pisano sestavo avtorjev od Jugoslavije prek Irana in Kube do Kitajske. Projekciji bosta v sredo, 30. junija, in v četrtek, 1. julija, obakrat ob 20. uri. Po končani drugi projekciji bodo priredili tudi okroglo mizo.

M. M.

Festival amaterskega filma

V petek, 2. julija in soboto, 3. julija, prireja Foto kino klub Svoboda iz Vuzenice 2. festival amaterskega filma »super 8«. Na festivalu bodo predstavili dokumentarne, igrane in risane filme jugoslovanskih avtorjev. Najboljšim filmom omenjenih zvrsti bodo podelili nagrade. Prireditev bo v parku OŠ Vuzenica in tamkajšnji kinodvorani.

ZAKAJ TAKO?

Brigadirjem niso pomagali

ŽAGA, 28. junija – Kako pusta in dolgočasna je bila minula sobota za mladino iz krajevne skupnosti Žaga, v tolminski občini, ki si ni utegnila izbrati boljše zabave kot postopanje pred vaško trgovino. Od tu je bil tudi lep razgled na delovišče, na katerem je 200 mladih udeležencev ZMDA »Posočje 82« hitelo s krampi in lopatami dokončati vodovod, ki so prebivalce nekaterih predelov Žage rešili zagat pri preskrbi s pitno vodo. Svet krajevne skupnosti Žaga je sicer na delovišče poslal svojega najvišjega predstavnika – predsednika, iz blagajne krajevne skupnosti pa je tudi namenil denar za nakup »čipsa« in sokov za brigadirje. To pa je bilo tudi vse. Brigadirji so minulo soboto iz Žage odšli zadovoljni, ker so na izredni udarniški akciji opravili veliko delo, hkrati pa so bili silno razočarani nad odnosom žagarskih vrstnikov in ostalih krajanov do mladinskega prostovoljnega dela. Mnogo več od hrane in pijače bi seveda pomenilo sodelovanje na gradbišču.

KATJA ROŠ

Privezi delajo težave tudi delegatom v Piranu

Urejanje privezov v piranskem pristanišču kljub veljavnemu odloku še ni urejeno – Divje »parkiranje«

PIRAN, 28. junija – Delegat piranske krajevne skupnosti je na skupščini občinske skupnosti vprašal, kako to, da so odlok o določitvi namembnosti in prenosu luke Piran v upravljanje (sprejeli so ga že pred dvema letoma) uresničili le v določilu, da je komunalno podjetje upravljalec te luke. Vodja tozda Komunalne dejavnosti Severin Žerjal iz piranskega komunalnega podjetja je na to odgovoril, da so lani v Piranu sestavili posebno komisijo, ki naj bi dodelila priveze v piranskem pristanišču.

Ta komisija je uspela le delno rešiti omenjeni problem in dosegla le to, da so nekateri lastniki svoja plovila privezali na pomol, ki je predviden za javni promet in dnevne naveze. Zato so jih prijavili sodniku za prekrške, ki pa je vse prijave zavrnil. Potem so sklicali še sestanek z vsemi prizadetimi in ugotovili, da so nemočni pri urejanju reda in režima v lukah in lučicah v občini, dokler republiški komite za promet in zveze ne izda pravilnika o redu v teh pristaniščih. Glede na ta odgovor smo povprašali še pravnika koprske luške kapitanije (v odgovoru na delegatsko vprašanje se namreč sklicujejo tudi nanj), ki nam je razložil, da vse navedbe v odgovoru na delegatsko vprašanje niso povsem točne. Zatrdil nam je, da je piranski odlok o namembnosti in upravljanju luke v Piranu povsem pravnomočen (svoje soglasje zanj je namreč dala tudi koprska luška kapitanija) in da bi priveze v tej piranski lučici lahko uredili v Piranu izključno s tem odlokom, nikakor pa ne z republiškim pravilnikom, ki se prav gotovo ne bo spuščal v urejenost posameznih privezov.

Res pa je, da urejanje privezov v piranskem pristanišču ni preprosto (kljub veljavnemu odloku). Z vsako logiko je namreč skregano, da bi lahko nekoga, ki ima že leta privezan čoln v piranski lučici in ki je redno plačeval privez, nenadoma vrgli »na cesto«, oziroma na »odprto morje«.

BORIS ŠULIGOJ

Lani več deklic

IDRIJA, 28. junija – Lani se je v idrijski občini rodilo 247 otrok, med katerimi je bilo 39 več deklic kot dečkov. V istem obdobju je v tej občini umrlo 191 ljudi, med katerimi je bilo več moških kot žensk.

K. R.

NOVI KIH

Naši glasbeniki v Gorici

Goriški komorni orkester je letos od 20. do 27. junija že drugo leto priredil v sodelovanju z italijanskimi političnimi organizacijami v Gorici festival »Glasba na gradu«. V tem krasnem grajskem ambientu so bili letos gostje tudi slovenski ansambli in solisti: Pihalni kvintet RTV Ljubljana, Trio Lorenz ter na zaključnem koncertu s komornim orkestrom iz Gorice violinist Dejan Bravničar in hornist Jože Falout.

Kritike v italijanskih dnevnikih »Il Piccolo« in »Messaggero Veneto« so naše ansamble in soliste laskavo pohvalile, posebno pozornost publike in kritikov pa je vzbudila izvedba L. M. Škerjančevega kvinteta.

M. V. P.

Razstava »10 mladih«

V likovnem razstavišču Rihard Jakopič bodo v torek, 29. junija, ob 18. uri odprli razstavo z naslovom 10 mladih. Na prireditvi se bodo predstavili likovni ustvarjalci: Franc Curk, Aleksandar Cvetković, Božidar Domjanovski, Marko Gosar, Lovro Inkret, Nenad Opačić, Žarko Vrezec, Jože Vrščaj, Arnim Ziemann in Cveto Zlate.

Dela Lojzeta Logarja v Rotovžu

Danes ob 18. uri bodo v novih prostorih mariborskega razstavnega salona Rotovž na Trgu Borisa Kraigherja 3 odprli razstavo del akademskega slikarja Lojzeta Logarja. Odprta bo do 20. julija.

TV OCENA

Povsem osebno brez osebe

Čeprav se je sobotna oddaja na zagrebškem programu imenovala **Povsem osebno,** se slavljenec **Marko Ristić** (prejšnjo soboto je praznoval 80. rojstni dan) v njej osebno ni pojavil. Pač pa so beograjski televizijci poleg številnih književnih kritikov in Ljube Tadića, ki je bral Ristićeve tekste, povabili v studio dva njegova nadrealistična sopotnika Aleksandra Vuča in »mlajšega« Oskarja Daviča. Prav slednji je udaril žebljico na glavico, ko se je dotaknil še danes sporne trockistične nalepke, s katero ga je v Proleterju leta 1939 etiketiral Tito. Velika zasluga partije in Marka Ristića je v njuni povojni sintezi, tisti sintezi nadrealizma, revolucije in partije, ki so jo francoski nadrealisti razumeli kot eksperiment, pri nas pa je prav po zaslugi Marka Ristića postala tudi praksa.

Kajti če govorimo o Marku Ristiću, potem se sporu na književni levici ne moremo izogniti. Številne knjige in razprave o tem obdobju naše revolucije še danes vzbujajo najrazličnejše domneve, zato bi bilo toliko bolj nujno, da o tem končno spregovorijo tudi akterji sami.

Marko Ristić je vedno verjel, da bo zmagala zavest, pa je zato tudi njegov znani Radiogram vsem planetarnim sistemom naše galaksije ena sama iskrena želja po miru in miroljubni koeksistenci na Zemlji. V teh trenutkih, ko na svetu vsak trenutek izbruhne kakšna vojna, Radiogram vedno bolj pridobiva na svojem pomenu. Poleg tega nam je Ljuba Tadić prebral tudi spomine na prvo srečanje z Bretonom in dileme, s katerimi se je Ristić srečeval ob že omenjeni (kasneje neuspešni) sintezi francoskega nadrealizma in komunistične partije. Tam je vse skupaj ostalo pri eksperimentu. Logična posledica tega (seveda poleg številnih drugih vzrokov) je bil tudi veliki razcep med francoskim nadrealističnim vodstvom. Toda pri nas je Marko Ristić jasno in odkrito zapisal, da mu je »za to Jugoslavijo,« se pravi, za tako Jugoslavijo, v kateri bo na oblasti delavski razred. In ko se je odločil za to Jugoslavijo, se je moral v težkih informbirojevskih dneh v Parizu, sami srčiki nadrealizma, odločiti tudi za prekinitev stikov z vodilnimi svetovnimi nadrealisti. Oziroma bolje, ti so prekinili stike z njim. Zaslepljena politika je povzročila ta trajni razkol.

Marko Ristić je danes živa enciklopedija. Kot je bilo povedano v oddaji, je bil po vojni pri njem ohranjen eden najpopolnejših arhivov medvojnega komunističnega tiska, danes pa je njegova knjižnica najbrž edinstven nadrealistični arhiv pri nas. Z zaljubljenostjo je zbiral najrazličnejše članke in podatke, katerih samo delček je objavil v svojih številnih knjigah. Je mar ob vsem tem potem sploh še čudno, če si človek želi, da bi knjiga Okoli nadrealizma, ki jo je avtor napovedal že leta 1974, končno zagledala luč sveta?

MARKO JENŠTERLE

MED REVIJAMI

Sinteza 55, 56, 57

Trojna številka Sinteze začenja z razmišljanjem Marijana Tršarja o prostorsko semiotskih sinergiznih Bernikove likovne govorice, ki je nasledek dolgoletnega spremljanja Bernikovega dela. Peter Krečič je prispeval zapis »Slovenci v likovni zapuščini Ljubomira Micića«, ki odkriva popolnoma neznano poglavje iz zgodovine našega konstruktivizma okoli leta 1927. O razvoju Ljubljane po drugi svetovni vojni do leta 1973 piše Breda Mihelič, ki analizira tudi idejne postavke, po katerih naj bi se odvijala urbanizacija v Sloveniji in ki je v praksi – kot ugotavlja avtorica – skoraj popolnoma razvrednotila podobo naše kulturne krajine.

O devetem bieanalu industrijskega oblikovanja poroča Matija Murko, o štirinajstem ljubljanskem grafičnem bienalu pa Brane Kovič. Predstavitev arhitekture je to pot segla od stanovanjske hiše in počitniških hišic do Kulturnega doma španskih borcev, delo arhitekta Otona Jugovca. Mirko Zdovc predstavlja notranjščino razstavnega salona Rotovž v Mariboru, Nada Bevk pa unikatno oblikovanje oblačil. Za sladokusce je poročilo Damjana Prelovška o potovanju klasicističnega arhitekta in romantičnega slikarja K.F. Schinkla leta 1803 skozi naše kraje v Italijo. O neusahljivi Ruskinovi prisotnosti je predaval v Ljubljani F. A. Walker, tekst pa je natisnjen, prav tako kot referat Braca Rotarja »Veri similis«, ki ga je imel v Parizu. Milan Butina je prispeval likovno teoretično razpravo »Zaznavna izhodišča likovnega prostora«, o adaptaciji kulturnih spomenikov piše Ivo Maroević, o tem, kako Ormož išče svojo mestno identiteto pa Dušan Moškon.

Jaša Denegri piše o Bauhausu in pa o kompleksu vprašanj okoli Exata, Milček Komelj o razstavi Marka Šušteršiča, Meta Gabršek Prosenc pa o prvem jug. trienalu Ekologija in umetnost v Mariboru. Aleksander Bassin poroča o sedmi mednarodni razstavi risbe na Reki, dokaj polemično pa Aleksandar Milenković o natečaju za spominski park v Jajincih. Slede še prispevki Saše Mächtiga o policentrizmu in procesu regionalizacije v ICSID, Bojana Maraža o diplomskih delih na oddelku za industrijsko oblikovanje manchesterske Politehnike. Slede predstavitve knjig in kot po navadi kronika dogodkov in razstav, skratka, Sinteza se tudi to pot ni izneverila svojemu konceptu revije za likovno kulturo.

F. Z.

Zasebne trgovine naj bi izboljšale preskrbo

Trgovsko podjetje Nanos namerava zapreti nekaj poslovalnic na podeželju, ker prinašajo izgubo

CERKNICA, 28. junija – Nanosova temeljna organizacija Trgovina Rakek, ki oskrbuje področje s približno 15.000 prebivalci, je letošnje prvo trimesečje končala s skoraj 1,5 milijona dinarjev izgube.

Na takšno poslovanje je vplivala zlasti rast nekaterih stroškov, odhodkov in obveznosti, ki je prehitela rast dohodka in celotnega prihodka. Svoj delež pa so prispevali še upadanje fizičnega obsega prodaje zaradi manjše kupne moči, stalno pomanjkanje nekaterih izdelkov na tržišču ter zamrznjene marže. To temeljno organizacijo bremeni še veliko obveznosti, pri odplačevanju posojil za novo blagovnico v Cerknici.

V temeljni organizaciji Trgovina Rakek, ki ima v cerkniški občini 26 prodajaln, v prvem trimesečju niso dosegli četrtine letnega plana prodaje. To pa se dogaja že vrsto let. Nato v drugem in tretjem trimesečju temeljna organizacija dosega več kot 25 odstotkov letnega plana prodaje. v zadnjem pa skoraj 30 odstotkov.

V temeljni organizaciji Trgovina Rakek so pripravili program aktivnosti za boljše poslovanje, o katerem so na današnji seji razpravljali tudi člani cerkniškega izvršnega sveta, program so v celoti podprli, vendar pa so menili, da je načrtovana ukinitev poslovalnic v Ivanjem selu, Danah in Vrhniki nesprejemljiva. Zato naj temeljna organizacija v poslovanju s krajevnimi skupnostmi zagotovi nadaljnjo in nemoteno preskrbo prebivalcev v vseh treh vaseh z odpiranjem zasebnih trgovin.

MARJANA TRILER

UTRIP

Zemljišča v Črnem vrhu čim bolje izrabiti

ČRNI VRH NAD IDRIJO – V skupščinski stavbi v Idriji bodo te dni predstavili osnutek načrta, ki bo določal izrabo zemljišč na območju Črnega vrha. Osnutek, ki so ga pripravili projektanti idrijskega Ateljeja, bo tudi osnova za urbanistični načrt tega kraja. Pričakujejo, da bo javna razprava o namenski uporabi črnovrških površin prinesla precej novih predlogov in sprememb. (K. R.)

Pestra popoldanska dejavnost brigadirjev

KOBARID – Na ZMDA »Posočje 82« deluje letos 20 različnih krožkov, s katerimi brigadirji zapolnjujejo popoldanski čas. Poleg ustaljenih oblik, med katerimi je vsekakor najpomembnejše idejnopolitično izobraževanje, so v kobariškem naselju uvedli tudi nekaj novosti. Zgodovinski krožek je namenjen najmlajšim udeležencem akcije, veliko zanimanja pa je tudi za planinsko šolo. V naselju deluje tudi radio klub. Radioamaterji »Posočja« se oglašajo z znakom YZ 3P. (K. R.)

Mladi gasilci tekmovali v Postojni

POSTOJNA – Na občinskem gasilskem tekmovanju, nad katerim sta prevzela pokroviteljstvo OK ZSMS in Zveza prijateljev mladine Postojna, je sodelovalo 120 pionirjev in mladincev članov gasilskih društev postojnske občine. Med pionirji starimi od 7 do 10 let je bila najboljša desetina iz Razdrtega, pred Pivko in Postojno. Pri pionirjih, starih od 11 do 14 let so bili najboljši mladi gasilci iz Palčjega, pred ekipo iz Pivke in Zagorja. Med mladinci pa je zmagala ekipa Zagorja, pred ekipama Pivke in Postojne.

M. T.

Prenovljeni knjižnični prostori

PIRAN, 28. junija – V soboto so v Piranu odprli prenovljene prostore piranske matične knjižnice. V njih je toliko prostora, da so na knjižne police primerno razmestili 34 tisoč knjig, kolikor jih premore ta knjižnica. Vanjo sta vključeni dve tretjini Pirančanov. (B. Š.)

Vedno več obiskovalcev Postojnske jame

POSTOJNA, 28. junija – Lepote Postojnske jame si je ogledalo okrog 3600 gostov, med njimi je bilo 2700 tujih. Precej večji obisk so zabeležili v nedeljo, ko se je do poldneva zvrstilo skoraj 4000 obiskovalcev. Skupinam turistov, največ jih je bilo iz ZRN in Italije, so na ploščadi pred vhodom v Postojnsko jamo zaželeli dobrodošlico s pestrim programom člani folklorne skupine iz Mojstrane. (M.T.)

V gospodarstvu delili zlate in srebrne plakete

MARIBOR – Medobčinska gospodarska zbornica za Podravje je podelila zlate plakete. Za dosežke na področju gospodarstva so jih prejeli: TAM – TOZD Raziskave in razvoj, IMP – PMI Maribor, DO Jože Kerenčič za Ormož, Drago Szobotkiewicz iz Mariborske livarne in Maks Kocbek iz Sladkogorske. Za dosežke v množični inventivni dejavnosti pa so prejeli zlate plakete: Tovarna stikalnih naprav Maribor, Janez Kovačec iz Elektrokovine in Martin Dover iz Tovarne stikalnih naprav. Srebrne plakete za dosežke na področju gospodarstva so prejeli: Klemos Lenart, TAM – TOZD Karosernica, Olga Meglič Ptuj, Strojna, Avgust Seničar iz Klemosa, Drago Rojko iz Emi Poljčane in Peter Vadnjal iz Elektrokovine. Za inventivno dejavnost so prejeli srebrne plakete: DO Strojkoplast, DO Olga Meglič, Jože Fermišek iz TAM in Feliks Čuček ter Jože Bajde iz tovarne stikalnih naprav Maribor. (M. K.)

Petnajsti Tabor samorastnikov

V Trebnjem na Dolenjskem bo od 1. do 10. julija že petnajsti Tabor likovnih samorastnikov Jugoslavije. Tako so te dni objavili v prikupnih brošurah za letošnjo prireditev, ki s to okroglo številko beleži že majhen jubilej. Vsekakor pa bo tudi tokrat živo križišče umetniških snovanj naših samoraslih likovnikov, naivcev, ki tudi v svetu dobivajo vse več ugleda in cene. Kot kažejo prijave, se bo letošnjega Tabora, ki se bo seveda zaključil z razstavo likovnih del v galeriji v Trebnjem, udeležilo okrog 40 slikarjev in kiparjev. Razen udeležencev iz Jugoslavije, med katerimi bodo spet nekateri stari znanci, bodo srečanju prisostvovali tudi likovniki iz Belgije, ZR Nemčije, Madžarske, Italije, Nizozemske, Romunije in Argentine.

B. P.

TELEVIZIJA

LJUBLJANA

8.25 Beograd: 12. KONGRES ZKJ, prenos sklepne seje (do pribl. 13.00)
16.00 POROČILA
16.05 SNP – Barcelona – ITALIJA : ARGENTINA, prenos
18.00 AMATERSKI STUDIO, oddaja TV Beograd
18.30 OBZORNIK
18.45 RISANKA
19.00 DNEVNIK
19.58 SNP – Madrid – ANGLIJA : ZRN, prenos
21.50 R. Wolffhardt: FRANZISKA REVENTLOW, zahodnonemška nadaljevanka
23.00 POROČILA

ODDAJNIKI II. MREŽE

18.15 KRONIKA OTROŠKEGA FESTIVALA V ŠIBENIKU
18.45 RISANKA
19.00 DNEVNIK
20.00 NARODNA GLASBA TV PRIŠTINA
20.45 DOKUMENTI REVOLUCIJE: Marko Orešković-Krntija, 2. del
21.35 POROČILA
21.40 GLASBENA ODDAJA (do 22.25)

ZAGREB I. PROGRAM

8.20 POROČILA
8.25 12. KONGRES ZKJ, prenos (do pribl. 13.00)
15.00 KOLEDAR
15.10 POROČILA
15.15 KRONIKA 12. KONGRESA ZKJ
15.45 KRONIKA SNP
16.05 SNP – Barcelona, prenos tekme ITALIJA : ARGENTINA
18.00 LEPTIS MAGNA, libijski dokumentarni film
18.15 KRONIKA OTROŠKEGA FESTIVALA V ŠIBENIKU
19.00 DNEVNIK
19.50 SNP – Madrid, prenos tekme ANGLIJA : ZRN
21.50 ZABAVNO GLASBENA ODDAJA
22.25 POROČILA
22.30 KRONIKA 12. KONGRESA ZKJ

KOPER

12.30 ODPRTA MEJA, CONFINE APERTO, oddaja v slov. jeziku
17.00 Z NAMI PRED KAMERO
17.05 VESTI
17.30 12. KONGRES ZKJ
18.00 TA LETA, TI DNEVI, dokum. oddaja
18.30 NOGOMET: svetovno prvenstvo, Barcelona
20.00 STIČIŠČE, DANES
20.15 DVOGLAVI OREL, francoski (zgodovinski) film, igrata Edvige Feuillere, Jean Marais, režija Jean Cocteau
21.45 NOGOMET: svetovno prvenstvo, Madrid
22.30 DANES, v odmoru ODPRTA MEJA, CONFINE APERTO

AVSTRIJA I. PROGRAM

9.30 RDEČI PRAH, ameriški film, 1956, Rodolfo Hoyos, Michel Rey
11.05 MOŽJE BREZ ŽIVCEV, kratek film z Bobbyjem Vernonom
15.30 SP V NOGOMETU, tekmi prejšnjega dne
17.00 NEČAK IZ AMERIKE, 3. del nadaljevanke, Philippe Forquet
19.15 ŠPORT IN SP V NOGOMETU
19.50 SP V NOGOMETU, iz Madrida
21.45 METTERNICHOVA ULICA 12 – FILMI AKADEMIJE ZA FILM: MOJ JOJO, FLICKA, James Dean (animirani)

AVSTRIJA II. PROGRAM

16.10 SP V NOGOMETU, iz Barcelone
18.00 KREMENČKOVI, serijska risanka
20.03 DALLAS, serija
21.20 KLUB 2

RADIO

PRVI PROGRAM

4.30–7.30 Jutranji program – glasba; 5.00 Poročila – Dobro jutro, rojaki na tujem; 8.05 Za šolarje, XI. tekmovanje učencev in študentov glasbe SR Slovenije (harmonikarski orkester Koper, duo harmonik Ljubljana); 9.35 Turistični napotki za naše goste iz tujine; 12.30 Kmetijski nasveti – ing. Anton Kandare: Prodaja plemenske živine spodbuja vzrejo pomladka; 14.05 V korak z mladimi; 15.00 Dogodki in odmevi; 17.00 Studio ob sedemnajstih; 18.00 Sotočja (iz studia radia Maribor); 19.00 Radijski dnevnik; 19.35 Lahko noč, otroci; 19.45 Minute z ansamblom Jožeta Privška; 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi; 21.03 Radijska igra, Colin Free: Tolmun; 22.00 Poročila – Našim rojakom po svetu; 22.15 Informativna oddaja v nemščini in angleščini; 23.05 Lirični utrinki; 00.05–4.30 Nočni program – glasba; 1.30 Informativna oddaja v nemščini in angleščini (ponov.)

DRUGI PROGRAM – stereo

7.30–13.00 Na valu 202; 13.00–19.00 Od enih do sedmih (»Na obisku v...«); 15.00 Dogodki in odmevi; 22.15 Zvočni portreti – Lester Bowie oktet; 22.55–23.00 Glasba;

TRETJI PROGRAM – stereo

15.30 Dober dan; 15.45 Za šolarje; 16.15 Minute za Vilhelma Kempfa, Ludwig van Beethoven: Koncert za klavir in orkester št. 1 v C-duru, op. 15; 17.00 Z našimi solisti – Dejan Bravničar-violina, pri klavirju Aci Bertoncelj, Sabira Hajdarović-mezzosopran, pri klavirju Marijan Lipovšek, sodeluje Kvartet violončel; 18.05 Družba in čas – Milan Fabjančič: Vzroki težav pri uresničevanju odgovornosti; 20.00 Deseta muza; 20.20 Z repertoarja Moskovske filharmonije, Sergej Prokofjev: Koncert za klavir in orkester št. 3 v C-duru, op. 26, Aram Hačaturjan: Simfonija št. 3 v C-duru, Boris Čajkovski: Koncert za violino in orkester v F-duru, Dmitrij Šostakovič: Simfonija št. 6 v h-molu, op. 54; 22.20–23.00 Jugoslovanska glasba.

Kadar želite oddati mali oglas zavrtite številko (061) 223-311

Mali oglasi v Delu vam omogočajo stik z največjim številom potencialnih kupcev in ponudnikov

KMETIJSKI INŠTITUT PRIPOROČA

Poročilo protifitoftorne službe

Obveščamo vse pridelovalce krompirja, da so nastopili ugodni pogoji za razvoj in širjenje krompirjeve plesni ali fitoftore in je zato potrebno takoj poškropiti krompirišča.

Za škropljenje proti plesni priporočamo sistemični fungicid ridomil plus 1,5 kg/ha ali dithane M-45 2,5–3 kg/ha ali antracol 1,5–3 kg/ha ali bakreni antracol 3–5 kg/ha ali bakreno apno 25 12–15 kg/ha ali cuprablau 3–5 kg/ha ali bakrocid 50 6–7 kg/ha.

Kjer so se pojavile ličinke koloradskega hrošča, za škropljenje lahko uporabimo naslednje pripravke: zolone liquid 1,5–2 l/ha, elocron 50 WP 2 kg/ha, ekalux 25 EC 0,8 l/ha, ekalux P 15–20 kg/ha, sumicidin EC 0,25–0,5 l/ha, gusathion WP 1–2 kg/ha, dipterex 1–2 kg/ha, sevin 50 WP 1,5 kg/ha in sevin P 25 kg/ha.

Pred škropljenjem preberite navodila o uporabi!

Prijeli tatove, ki so ropali po Ljubljani

Miličniki in preiskovalci UNZ Ljubljana mesto so odkrili tatove, ki so vlamljali v stanovanja in odnesli vse, kar jim je prišlo pod roke

LJUBLJANA, 28. junija – Skoraj pet milijonov dinarjev je »obračalo« več vlomilskih skupin, ki so jim miličniki UNZ Ljubljana mesto po sistematičnih pripravah do konca maja letos »prirezali peruti«. Člani teh skupin so v priporu, njihove preprodajalce in tiste, ki so jim pomagali pa so prijavili temeljnemu javnemu tožilstvu.

Začelo se je lansko jesen, ko so miličniki in preiskovalci beležili precej vlomov v stanovanja Ljubljančanov. Klobčič pa se je začel odvijati prvega maja, ko so črnuški miličniki prijeli 34-letnega Ivana Mihaljinca. Pri njem so našli zlatnino in denar. Plen, vreden več kot 210 tisoč dinarjev, sta namreč prejšnjo noč odnesla skupaj s 26-letnim Ljubom Upljom nekemu Ljubljančanu. Kot so ugotovili preiskovalci, sega njuna vlomilska pot v lansko jesen in med novoletne praznike. Takrat sta namreč vlomila še v nekaj zasebnih hiš in odnesla za nekaj sto tisoč dinarjev blaga.

V noči na 9. maj je službujoči miličnik ljubljanske železniške postaje milice opazil na vlaku v Pivki sumljivo trojko. Med legitimiranjem se je izkazalo, da gre za »stare znance«. S seboj so imeli veliko deviz in denarja. V pogovoru z njimi so ugotovili, da sta se dva predstavila z lažnimi imeni, vendar so kmalu zvedeli za prava. V roke so jim padli 21-letni Zoran Vila iz Prijedora, ki je pred tem pobegnil iz KPD v Stolcu, 22-letni Izet Mešić, ki je ušel iz banjaluških zaporov in 20-letni Fadil Čomić. Osumljeni so, da so pred tem vlomili v štiri stanovanja Ljubljančanov, iz katerih so odnesli za 222 tisoč dinarjev, blaga. Z njimi je vlamljal še 35-letni Izet Brkić, ki je še vedno na begu.

Dober teden kasneje so višji miličniki prijeli 24-letnega Ljubljančana Mirsada Bašića in 25-letnega Safeta Bojića iz Banjaluke. Med preiskavo so našli precej zlatnine, deviz in nekaj manjših tehničnih predmetov. Izkazalo se je, da so plen odnesli istega dne iz štirih stanovanj, kasneje so preiskovalci ugotovili, da segajo njuni vlomilski pohodi celo v lansko jesen. Z njimi so sodelovali še 23-letni Zoran Jandrić iz Banjaluke, ki so ga medtem priprli že v Zagrebu, 22-letni Irfan Čović iz Banjaluke, 26-letni Esad Rizvić iz Velike Kladuše in 30-letni Dobrivoj Ristić iz Ljubljane. Skupina, ki je vlamljala v manjših grupah, je osumljena več kot 30 vlomov na območju Ljubljane, hkrati pa so na teh pohodih ukradli za 2,5 milijona dinarjev zlatnine, denarja in tehničnih predmetov.

Da bi jim posel cvetel, so organizirali tudi dobro prodajno mrežo. Zlato so pod ceno prodajali 31-letnemu Mirku Primožiču, ki je bil zaposlen pri Aurodentu. Pred aretacijo so pri njem našli še nekaj zlatnine, ki mu je ni uspelo pretopiti.

Konec maja so prometni miličniki ustavljali na Prešernovi cesti v Ljubljani fička. Ker voznik ni hotel ustaviti, so zapeljali za njim. Beg je bil le kratkotrajen, saj so ga dohiteli že v Veselovi ulici. Iz avtomobila sta zlezla 25-letni Edvard Cvahte in 25-letni Bojan Kristan, oba iz Ljubljane. Miličniki so našli v fičku pravo skladišče glasbene opreme, vredne 450 tisoč dinarjev. Predmete, ki sta jih ponoči ukradla iz trgovine Ferimport na Trubarjevi ulici v Ljubljani, sta peljala domov.

Preiskovalcem ljubljanske UNZ je drugi dan padel v roke še 26-letni Ljubljančan Ivan Marinčič, ki jima je pomagal pri vlomu. Razen tega so ugotovili, da sta bila glavna pobudnika Kristan in Cvahte, saj sta na območju mestnega središča in postojnske UNZ izvršila več kot 20 vlomov. Iz postojnske Črne jame sta celo ukradla nekaj kapnikov in jih prodala. Skupaj sta tako nakradla za 1,5 milijona dinarjev blaga.

ŽARKO HOJNIK

V 3. tekmi druga zmaga Američanov

Ameriški košarkarji v Beogradu spet premagali »modre« z 88:83 (48:48)

BEOGRAD – Dvorana Pionir, gledalcev 5.000, sodnika Jakšić in Radović (oba Bg).

JUGOSLAVIJA: Avdija 6, Žižić 6 (0:2), A. Petrović 5 (3:4), Vilfan 12 (2:2), Radović 2 (2:2), Radovanović 8, Vučurović 4, Dalipagić 30 (16:19), Delibašić 10.

ZDA: Carter 10 (2:3), Cox 10 (2:2), Jones 4, Jordan 20 (4:6), Paxon 4, Payne 12 (2:4), Revelli 4 (4:4), Sitton 6 (2:2), Thomas 14 (2:3), Turner 4.

V nabito polni dvorani Pionir je temperatura narasla do 35 stopinj Celzija. Kljub temu so košarkarji prikazali dobro igro, kar še posebej velja za goste. Navdušila sta Jones in Jordan, ki sta med resnimi kandidati za reprezentanco, ki bo nastopila na SP. Naši so tokrat igrali brez Kićanovića in Bobana Petrovića, ki sta se na tekmi v Novem Sadu laže poškodovala, in brez Vučevića in Benačka, ki sta dobila odmor. Prva peterka Vilfan, Delibašić, Dalipagić, Žižić in Radovanović je odlično začela tekmo, vendar pa so pogoste menjave nekoliko razbile ritem, kar so gostje znali izkoristiti.

D. Š.

O pokalih sta odločili štafeti

V Skopju so atletinje Olimpije le za las zgrešile 1. mesto – Gorica 3., Kladivar in Maribor 4.

LJUBLJANA – Tudi drugi dan finala atletskega pokala Jugoslavije v Skopju je minil v zelo toplem vremenu, kljub temu pa ne moremo biti zadovoljni z razmeroma povprečnimi dosežki. Zvezna kapetana Korica in Matijević ne bosta imela lahkega dela pri sestavljanju reprezentanc za letošnje BAI, ki bodo sredi avgusta v Bukarešti, še manj pa s kandidati za EP v začetku septembra v Atenah.

V nedeljo je bil še najboljši Knapič na 200 metrov s časom 21,16, dokaj hiter pa je bil tudi Novogoričan Humar z 21,50, kar je nov električno izmerjen rekord SRS. Prijetno je presenetil celjski mladinec Kranjc, ki je s 4,60 dosegel nov mladinski rekord SRS v skoku ob palici, Rozman pa je tek na 5000 metrov izgubil proti Zdravkoviću (MČ) šele v finišu. Novogoričani so zanesljivo zmagali v štafeti 4×400 metrov, še s 5. mestom druge štafete pa so se na koncu prebili na tretje mesto med ekipami, medtem ko sta bili prvo in drugo že oddani Crveni zvezdi in Sarajevu, četrti pa je Kladivar.

Tudi o ekipni razvrstitvi med ženskami je na koncu odločil prav tek štafet 4×400 metrov. Olimpija je imela veliko priložnost, da poseže po 1. mestu, vendar niso imeli najbolj srečne roke s postavitvijo obeh štafet, tako da je vse presenetila Slavonija iz Osijeka, Olimpija se je prebila na 2., C. zvezda padla na 3., Maribor pa se je uvrstil na 4. mesto. Od slovenskih atletinj so v nedeljo zmagale Seliškarjeva na 200 metrov, Šavetova na 400 metrov z ovirami, Benedetič-Lapajne pa v višino.

Skopski organizatorji so po mnenju večine dobro opravili svojo nalogo, vendar pa se jim je oba dni med rezultate le vrinilo nekaj napak, zato objavljamo popravke le-teh tudi za prvi dan.

2. dan: moški – 200 m: 1. Knapič (Ml) 21,16, 2. Humar (NG) 21,50, 3. Nikolić (Če, Ze) 21,52, 4. Staničić (Cz), 5. Mačev (Rab, Sk) 21,86, 6. Zarić (JLA) 21,87; 800 m: 1. Savić (Istra) 1:48,08, 2. Bošnjak (Ml) 1:48,66, 3. Murković (Sa) 1:49,31, 4. Popetru (Vel) 1:49,57, 5. Jolović (Sa) 1:49,86, 6. Crnokrak (ASK, Za) 1:50,33; 5000 m: 1. Zdravković (MČ) 14:25,08, 2. Rozman (Kl) 14:25,60, 3. Sekulić (Sl, Ča) 14:27,00, 4. Djurić 14:32,04, 5. Paunović 14:48,28, 6. Medan (vsi Cz) 14:49,72;

400 m ovire: 1. Kopitar (Kl) 52,27, 2. Kajtna (Mb) 53,21, 3. Kestenović (Sa) 53,26, 4. Lukač (JLA) 53,67, 5. Stipić (Spart, Su) 53,84, 6. Marković (Sa) 53,99; 3000 m zapreke: 1. Kršek (Din) 8:56,5, 2. Kotlajić (Cz) 9:04,6, 3. Novak (Ol) 9:13,2, 4. Pokrajčić (Sa) 9:17,10, 5. Kačar (B. Luka) 9:20,00, 6. Svet (Kl) 9:21,80;

4 × 400 m: 1. N. Gorica (Urbančič, Humar, Srebrnič, Gregorič) 3:14,46, 2. C. zvezda 3:16,61, 3. Spartak 3:17,33, 4. Mladost (Zg) 3:21,67, 5. N. Gorica II 3:22,05, 6. Sarajevo 3:22,62;

Hoja 20 km: 1. Galušić (Sl, Tu) 1;38:04,89, 2. Kolar (Kl) 1;40:14,38, 3. Balek (Pom, MS) 1;45:42,75, 4. Kostić 1;45:51,88, 5. Babić (oba Part) 1;53:12,40, 6. Janić (Sl, Tu) 2;00:05,75; troskok: 1. Hegediš (Cz) 16,10, 2. Spasojević (Rad, Kg) 15,50, 6. Kožul (ASK, Za) 15,48, 4. Kotarac (Cz) 15,11, 5. Kranjčič (Nm) 14,49, 6. Podvorac (Želj, Ka) 13,84; palica: 1. Georgijevski (C. zvezda) 4,80, 2. Kranjc (Kl) 4,60, 3. Šarčević (Voj) 4,40, 4. Makarovič (NG) 4,30; disk: 1. Milić (C. zvezda) 56,18, 2. Marčeta (Cz) 55,98, 3. Okleščen (Nm) 55,64, 4. Čutura (Sa) 50,20, 5. Ivančić (Part) 48,72, 6. Primc (Nm) 46,16; kladivo: 1. Štiglic 64,06, 2. Varošanec (oba Din) 60,90, 3. Sušić (ASK, St) 60,32, 4. Hadžić (Cz) 59,00, 5. Goić 57,54, 6. Bajrić (oba Sa) 56,06; **ekipna razvrstitev:** 1. C. zvezda 307, 2. Sarajevo 211, 3. Nova Gorica 120, 4. Kladivar 119, 5. Partizan 110, 6. Mladost (Zg) 102.

Ženske – 200 m: 1. Seliškar (Ol) 24,60, 2. Ištvanović (Cz) 24,79, 3. Mataković (Želj, Ka) 24,86, 4. Božinovska (Var, Sk) 24,87, 5. Torkar (Ol) 24,98, 6. Četina (Kl) 25,24; 800 m: 1. Čolović (Slav, Os) 2:04,65, 2. Pergar (Cz) 2:05,89, 3. Šket (Slav, Os) 2:08,05, 4. Matešić (ASK, Za) 2:09,81; 3000 m: 1. Mršić (Sl, Tu) 9:34,88, 2. Pavličević (MČ) 9:43,43, 3. Milutinović (Part) 9:54,96, 4. Pregelj (Mb) 9:59,20, 5. Ševrt (Cz) 10:02,99, 6. Babič (Kl) 10:03,66; 400 m ovire: 1. Šavle (NG) 60,29, 2. Gajić (Voj) 60,30, 3. Zadravec (Lj) 64,71, 4. Matlek (Spart, Su) 64,89, 5. Kalaj (Senta) 65,25, 6. Jurčević (Slav, Os) 65,97; 4 × 400 m: 1. Spartak (Su) 3:46,72, 2. Olimpija 3:48,72, 3. Slavonija 3:52,18, 4. Slavonija II 3:52,60, 5. Vojvodina (NS) 3:55,48, 6. Partizan 3:56,18; višina: 1. Benedetič-Lapajne (NG) 183, 2. Malešev (Voj) 180, 3. Muršič (Mb) 175, 4. Bojović (Čuk, Bg) 175, 5. Foško (Istra) 175, 6. Kolar, Rant (obe Ol) in Pajenk (Ptuj) 170; krogla: 1. Tufegdžić (Part) 15,03, 2. Pajtler (Mb) 13,97, 3. Žgurić (Sl, Var) 13,62, 4. Gozo (Senta) 13,34, 5. Bandur (Mb) 13,34, 6. Mrinjek (Slav, Os) 12,40; kopje: 1. Menjhart (Senta) 49,20, 2. Šumaher (Cz) 48,24, 3. Živanov (Prol, Zre) 44,60, 4. Sabo (Senta) 41,72, 5. Krsmanović (Čuk, Bg) 40,50, 6. Simovska (Rab, Sk, 40,38; **ekipna razvrstitev:** 1. Slavonija (Os) 126, 2. Olimpija 120,5, 3. C. zvezda 116, 4. Maribor 102, 5. Partizan 97, 6. Spartak 93 točk.

Popravki rezultatov prvega dne: **moški** – 400 m: 1. Knapič (Ml) 46,79, 2. Humar (NG) 46,96, 3. Mačev (Rab, Sk) 46,97; 110 m ovire: 1. Vukičević 14,55, 2. Pisić (oba Cz) 14,70, 3. Koldžić (Part) 14,71, 4. Kopitar (Kl) 15,05, 5. Kestenović (Sa) 15,05; 4 × 100 m: 1. N. Gorica 41,55 (nov rek. SRS – el. mer.), 2. Mladost 42,19, 3. C. zvezda 42,41, 4. Sarajevo 43,48, 5. Vojvodina 43,56, 6. Partizan 43,61; **ženske** – 400 m: 1. Božinovka (Var, Sk) 54,36, 2. Mataković (Želj, Ka) 54,84, 3. M. Kozma (Spart) 54,92, 4. Čolović (Slav) 55,60, 5. Seliškar (Ol) 55,63; 1500 m: 1. Pergar (Cz) 4:18,13, 2. Mršić (Slav) 4:18,72, 3. Pavličević (MČ) 4:28,00, 4. Milutinović (Part) 4:29,02.

NOVO NA TUJEM

Grimes 8,57 m v daljavo

DURHAM – Jason Grimes, ki je skočil v daljavo 8,57 m, in Dave McKenzie, ki je dvakrat zboljšal ameriški rekord v metu kladiva, sta bila na čelu atletske reprezentance ZDA, ki je v »troboju« premagala reprezentanco ZRN in Afrike. Grimes je imel močan veter v hrbet (5,21 m/s, dovoljena meja pa je 2 m). McKanzie je orodje prvič zalučal 73,56 m daleč, s čimer je že zboljšal svoj dosedanji ZDA (72,30 m), nekaj pozneje pa se je 33-letnemu atletu posrečil celo met 74,34 m daleč. V moški konkurenci so Američani premagali ZRN s 123:96, Afriko pa s 137:67, v ženski konkurenci, kjer Afrika ni sodelovala, pa so ZDA premagale ZRN z 90:56. Boljši rezultati, moški – 400 m ovire: Schmid (ZRN) 48,89, kladivo: Ploghaus (ZRN) 76,06, Schäfer (ZRN) 75,68.

Argentina dobila novega prvaka

BUENOS AIRES – Nogometaši kluba Fero Carilla iz Buenos Airesa so osvojili naslov argentinskega prvaka. V odločilni finalni tekmi so premagali mestnega tekmeca Cilmes z 2:0. V prvi finalni tekmi je bil rezultat 0:0. Zmagovalci bodo igrali na tekmovanju južnoameriških nogometnih prvakov.

Gordon novi prvak

HIGHLAND HEIGHTS – Ameriški profesionalni boksar S.T. Gordon je osvojil naslov svetovnega prvaka v lahkotežki kategoriji z zmago nad dosedanjim prvakom, Portoričanom Carlosom de Leona. Sodnik je prekinil dvoboj že v 2. rundi, kajti Portoričan, ki je dobil vrsto udarcev, se ni mogel več braniti.

Gdansk: naše prve

GDANSK – Košarkarice Jugoslavije so zasedle 1. mesto na mednarodnem turnirju: v finalu so premagale Poljakinje s 95:76.

Grk dobil maraton

VARŠAVA – Grški atlet Anastas Anastasios je zmagal na maratonu v Varšavi, na katerem je sodelovalo približno 600 tekačev. Zmagovalec je 42,195 m dolgo progo pretekel v 2 urah, 22 minutah in 33 sekundah. Poljak Krukar je bil drugi, njegov rojak Tdunjek pa tretji.

Polončič v rumeni majici

V 3. etapi mednarodne kolesarske dirke »Po Jugoslaviji« je zmagal Vološin (SZ)

PROKUPLJE, 28. junija – Ljubljančan Vinko Polončič je po današnji tretji etapi 38. mednarodne kolesarske dirke »Po Jugoslaviji« oblekel rumeno majico! Na cilj 178 km dolge proge od Skopja do Prokuplja je sicer pripeljal za slabo dolžino kolesa kasneje kot zmagovalec Vladimir Vološin (SZ) in njegov rojak Pjotr Ugrumov, vendar dovolj hitro, da je v skupni razvrstitvi prehitel doslej vodilnega Kozjakova (SZ) za celih 23 sekund.

»Od štarta pa vse do Prištine sem nekam težko vrtel pedala, potem pa sem se iz kilometra v kilometer počutil čedalje bolje in vse do cilja nadaljeval brez večjih kriz,« je v Prokuplju zadovoljno pripovedoval 25-letni avtoklepar iz Rogovih delavnic Vinko Polončič. »Mislim, da je prišlo do odločitve v zadnjih desetih kilometrih, ko so vsi nastopajoči prestavili v »direktno« brzino. Zaslutil sem priložnost. Osem kilometrov pred ciljem sem skočil iz glavnine, se otresel Kozjakova in kmalu ujel vodilno skupino, v kateri so bili še štirje hudi tekmeci za rumeno majico. V samem finišu si zmage seveda nisem mogel priboriti, ker nisem dober šprinter, sem pa zato toliko bolj zadovoljen s prvim mestom v skupni razvrstitvi ...«

Hladno vreme, ki je danes zajelo najjužnejši del domovine, se je bolj usmililo kolesarjev kot včeraj v Titovem Velesu, ko so vozili pri peklenskih 40 stopinjah Celzija. Zato so lahko narekovali dober tempo, čeprav v povprečju niso mogli doseči večje hitrosti kot 36,800 km/h, ker jih je oviral veter v prsi. V takšnih pogojih je pisana karavana 80 dirkačev iz 11 držav prvih 20 kilometrov vozila v strnjeni skupini, potem pa so jo začeli razbijati lovci na vzporedne lovorike. Gorski cilj druge kategorije na Kačaniku je dobil Radoš Čubrić (SFRJ B), sin doslej bolj znanega Rajka, ki je 1966. in 1970. leta dvakrat zmagal »Po Jugoslaviji«, na letečem cilju v Prištini pa je bil najhitrejši tedaj še »rumeni« Sovjet Kozjakov. Toda karavana se je v dirki za takšnimi cilji začela razbijati. Najprej se je od nje oddvojila skupina 26 tekmovalcev, v kateri so bili tudi vsi Jugoslovani, nato pa še četverica, ki jo je Polončič ujel v poslednjih kilometrih današnje najdaljše etape. Med njimi je bil tudi Ugrumov, zmagovalec lanske dirke.

Zvezni kapetan Franc Hvasti si je na cilju seveda zadovoljno mel roke. »Ni kaj, naši so bili danes odlični«, je menil. »Vselej so bili v konici napada in vsi so pridrveli na cilj med najboljšimi. Dokazali so, da se lahko enakovredno kosajo s sovjetskimi tekmovalci. Če bodo še naprej tako borbeni, potem se kaj lahko zgodi, da bo Polončič nosil rumeno majico vse do končnega cilja pred Titovo rojstno hišo v Kumrovcu ...«

Jutri bodo kolesarji vozili 4. etapo od Prokuplja do Čačka, dolgo 180 km.

Rezultati 3. etape: 1. Vološin 4:56,38 (povpr. hitrost 36,800 km/h), 2. Ugrumov (oba SZ), 3. Polončič (Jugoslavija A), 4. Perelli (Francija), 5. Rucki (ČSSR) – vsi v času zmagovalca; z zaostankom 21 sekund je pripeljalo na cilj še 20 tekmovalcev, med njimi vsi člani prve jugoslovanske ekipe; **vrstni red po 3. etapi:** 1. Polončič (Jugoslavija A) 7:17,16, 2. Kozjakov (SZ) 7:17,39, 3. Takacs (Madžarska) 7:18,00, 4. Vološin 7:19,03, 5. Ugrumov (oba SZ) 7:19,13, 6. Marn (Jugoslavija A) 7:19,14 itd.; **ekipni vrstni red:** SZ 21:56,36, 2. Jugoslavija A 21:57,05, 3. Jugoslavija B 22:02,02, 4. Francija 22:02,32, 5. ČSSR 22:06,39 itd.

SREČKO PIRŠL

Jugoslovani so brez zmage

PEKING – Kitajski odbojkarji so premagali Jugoslavijo s 3:0 na velikem mednarodnem turnirju v Šanghaju. Jugoslovani doslej še niso zmagali. Rezultati, skupina A: Kitajska : Jugoslavija 3:0 (13, 4, 3), ZDA : Kitajska (mladi) 3:2; skupina B: Brazilija : Jiangsu 3:2, Šanghaj : Kanada 3:0.

Veter ruval drevesa in prestavljal avtomobile

Nad Obalo in Krasom se je v nedeljo popoldne razbesnela nevihta, ki je naredila veliko škode

KOPER, 28. junija – Nad Obalo in Krasom se je včeraj popoldne razbesnela nevihta, ki je povzročila precej škode. Sunki vetra, ki so presegali 100 kilometrov na uro, so kot za šalo lomili drevesa in prestavljali avtomobile. Tako je sunek vetra v Portorožu odnesel v morje kombi in prikolico s čolnom, v Kopru pa povzročil trk tovornih ladij.

Močan veter je v Sečovljah izruval nekaj dreves in jih pometal na cesto, tako da je bil promet ustavljen skoraj dve uri. Francoska turista, ki sta parkirala pred portoroškim hotelom Riviera kombi in prikolico z motornim čolnom, sta bila nemalo presenečena, ko sta se po ogledu Pirana vrnila na parkirišče. Kombi in prikolico je namreč vihar potisnil v morje.

Pred koprsko restavracijo Taverna je neurje odtrgalo ogrodje senčnega platna, ki je razbilo šipo. Zdrobljeno steklo je priletelo tudi v lokal in huje ranilo enega izmed gostov.

V koprski luki je bila v tem času, ob ro-ro terminalu, privezana turška ladja Transdeniz. Močan sunek vetra je eno izmed vrvi pretrgal, tako da je ladjo treščilo v jugoslovansko ladjo Nikola Tesla, ki je bila privezana v bližini. V trenutku, ko se je vrv pretrgala, pa je tudi huje ranila turškega mornarja. V Ankaranu pa je vihar odtrgal čoln, ki je bil privezan ob pomolu hotela Adrija, tako da ga je odneslo proti koprski luki.

Veliko škodo pa je vihar povzročil tudi na poljih. Številni sadovnjaki so takorekoč polomljeni, v vinogradih je veliko grozdja obležalo na zemlji, koruzo, ki je bila že velika, pa je ponekod izruvalo, poleženo pa je tudi žito, tako da bo žetev s stroji ponekod zelo otežkočena. Škoda zaenkrat še ni ocenjena.

DANIJEL BOŽIČ

AVTO magazin

Jana SLOVENSKA DRUŽINSKA REVIJA

Jugoslovana v Zeltwegu odstopila

Šuster in Jerančič na 7. dirki za EP nista imela sreče: olje na sklopki

ZELTWEG – Tukaj je bila 7. dirka za EP dirkačev s turističnimi avtomobili. V močnem deževju so tekmovalci vozili polčetrto uro. V skupni uvrstitvi sta presenetljivo slavila uspeh Vojteh (ČSSR) in avstrijski dirkač za dirke z avtomobili formule 2 Gartner, ki je vskočil namesto Engeja, ki se je v Brnu poškodoval (opekel). Vojteh je bil dolgo na 4. mestu, toda potem je prehitel Delcourta in Kellenersa, Walkinshaw pa je moral v boks. Gartner je prepričljivo ubranil prednost. Walkinshaw se je potem s 6. mesta prebil na 2.

Jugoslovana Jerančič in Šuster sta bila na treningu prepričljivo najhitrejša v skupini, imela sta celo rekordno majhen zaostanek za Walkinshawom, ki je bil najhitrejši sploh. Na dirki sta morala odnehati že po 40 minutah: olje iz menjalnika je prišlo na sklopko, ki je seveda odpovedala pokorščino.

Skupna uvrstitev in razred nad 2500 ccm: 1. Vojteh – Gartner (ČSSR – Avstrija, BMW), 2. Walkinshaw (Anglija, jaguar), 3. Kelleners – Grano (ZRN, It., BMW); do 2500 ccm: 1. Brancatelli – Micangelli (It., alfa); do 1600 ccm: 1. Fischer – Lengel (Avstrija, VW golf).

A. Š.

TENIŠKI RAZGLEDI

Diskvalifikacija v finalu

MARIBOR – Na igrišču v Ljudskem vrtu so se najmlajši igralci Slovenije pomerili za republiške naslove v tenisu. Kot prvi so nastopili najmlajši – do 12 let, skupaj 25 tekmovalcev.

Razveseljivo je, da je mnogo tekmovalcev prišlo tudi iz manjših klubov (Portorož, Medvode) in da je bilo nekaj lepih srečanj. Žalostna pa je ugotovitev, da so prav najmlajši pokazali že precejšnjo mero nešportnega vedenja, saj svoje »vročekrvnosti« mnogokrat niso znali brzdati. Vrhunec tega je bil finalni dvoboj med domačinom Božičem in Ljubljančanom Breznikom. Vodstvo turnirja je slednjega, po večkratnih poprejšnjih opominih, diskvalificiralo, saj je z žogo nastreljal sodnika.

REZULTATI – osmina finala: Breznik (Ol) : Protnar (Port) 6:0, 6:1, Trupej (Med) : Fric (ŽTK) 6:0, 6:0, Turin (Med) : Veber (Ce) 6:2, 6:3, Markovič (G-Br) : Dolničar (Port) 6:0, 6:0, Božič (G-Br) : Margon (Port) 6:0, 6:1, Lah (Kam) : Mišon (Port) 6:0, 6:1, Denislič (Slov) : Perośa (Port) 6:4, 6:0, Vehovec (Slov) : Rogič (Port) 6:1, 6:1: četrtfinale: Breznik : Trupej 6:4, 6:1, Markovič : Turin 6:1, 6:0, Božič : Lah 6:1, 2:6, 7:5, Vehovec : Denislič 6:0, 6:3; polfinale: Breznik : Markovič 2:6, 6:2, 6:3; Božič : Vehovec 6:2, 7:5; finale: Božič : Breznik 2:2, diskvalifikacija Breznika.

IGOR ZEILHOFER

V Celju – Kranjčani

CELJE – Celjski teniški turnir v okviru turističnega tedna je bil hkrati tudi eden izmed obeh kvalifikacijskih turnirjev za nastop na republiškem članskem prvenstvu. Prireditelju se je prijavilo 36 udeležencev iz Kranja, Kamnika, Rogaške Slatine, Slov. Konjic, Trbovelj, Žalca in Celja. Žal je dež onemogočil, da bi turnir končali. Največ uspeha so imeli igralci Triglava iz Kranja, saj sta v finalu Por in Filipčič (finale bosta odigrala v Kranju), za tretjo mesto pa se bosta pomerila Triglavan Urbanc in domačin Simončič.

REZULTATI – polfinale: Por : Urbanc (oba Tr) 6:2, 6:7, 6:4, Filipčič (Tr) : Simončič (Ce) 6:2, 6:0.

Dež v Ljubljani

LJUBLJANA – Na kvalifikacijskem turnirju za nastop na republiškem teniškem prvenstvu za člane v organizaciji TK Olimpije je nastopilo 30 tekmovalcev iz Ljubljane, Portoroža in Nove Gorice. Tekmovanje je prekinil dež, zmagovalec pa sploh ne bo znan, ker je eden izmed finalistov (Pisk) moral odpotovati na državno mladinsko prvenstvo v Tuzlo. Drugi finalist pa bo znan, ko bosta srečanje končala Žitnik in Gajič, ki ju je dež prekinil pri stanju 1:1 v nizkih in vodstvu 2:1 v odločilnem nizu za Gajiča.

REZULTATI – četrtfinale: Jazbec : Lampič (oba Ol) 3:6, 6:4, 6:1, Pisk (Tr) : Ulčar (Ol) 6:2, 1:6, 6:1, Žitnik : Bergant (oba Ol) 6:2, 6:1, Gajič (Ol) : Varezič (Port) 6:0, 6:3; polfinale: Pisk : Jazbec w. o., Žitnik : Gajič 6:2, 4:6, 1:2.

OD PETKA DO PONEDELJKA

Pes stekel pred kolesarja

PRISTAVA, 28. junija – Skozi Pristavo je v soboto okrog 16. ure peljal voznik kolesa z motorjem 64-letni Miran Kramer iz Vojnika. Pri hiši številka 6 je čez cesto stekel pes, ki se mu je kolesar hotel umakniti. Zavrl je in padel ter se pri tem tako hudo ranil, da je čez nekaj ur umrl v celjski bolnišnici.

E. K.

Kolesar trčil v osebni avtomobil

CELJE, 28. junija – Na postajališču v Ostrožnem pri Celju je stal v soboto nekaj pred 18. uro avtobus. Mimo je pripeljal kolesar, 12-letni B. Z. ki je prehitel avtobus, takrat pa je iz nasprotne smeri pripeljal osebni avtomobil, ki ga je vozil 28-letni Slavko Konik iz Dobrove. Ker je cesta tu zelo ozka, je prišlo do trčenja, pri katerem se je kolesar hudo ranil.

E. K.

Deklica padla iz avta

MARIBOR, 28. junija – Včeraj popoldne je Lado Kmetec iz Slovenske Bistrice vozil osebni avtomobil od Šmartna na Pohorju proti Slovenski Bistrici. V zgornjem Prebukovju je zapeljal čez cesto, tako da se je avto prevračal 12 metrov po strmini. Med pravračanjem je padla iz vozila 9-letna voznikova hčerka Petra, ki je bila tako hudo ranjena, da je na kraju nesreče umrla.

Povozil kolesarko

LIPOVCI, 28. junija – Minulo soboto dopoldne ob 11.10 je po lokalni cesti Lipovci–Dokležovje pri Murski Soboti vozil voznik osebnega avtombila, 19-letni Štefan Štaus iz Žikovac, ki je v križišču s prednostno cesto Murska Sobota–Lendava spregledal znak »stop« in tako izsilil prednost pred 53-letno kolesarko Rozalijo Erjavec iz Lipovec. Kolesarka, ki jo je Štaus zadel, je padla po cesti in se ranila.

P. O.

Opozorilo čebelarjem

Opazovalna služba gozdnega medenja obvešča čebelarje z donosi na naslednjih opazovalnih postajah:

Nemci: 26. 6.: +2,40kg (medi hoja); Ribno: 26. 6.: +0,90kg (medi lipa in smreka); Revir – Ravnik: Loze – 26. 6.: +2,80 kg (medi hoja), 27. 6.: +1,60 kg (medi hoja); Orlica: 25. 6. +2,00 kg (medi smreka); Ljubljanski vrh: 25. 6.: +1,10 kg (medi hoja)

Klorovodikova kislina stekla v Savo

ZIDANI MOST, 28. junija – Davi, približno ob 8. uri je 23-letni Marko Fuks iz Zgornjega Obreža pri Krškem vozil tovornjak, naložen s 4500 kilogrami klorovodikove kisline iz Tovarne kemičnih izdelkov v Hrastniku proti Zidanemu mostu. V kraju Suhadol naj bi se na makadamski cesti umikal kombiju, ki mu je pripeljal nasproti, vendar je zavil preveč v desno, tako da se mu je udrla bankina.

Tovornjak se je zvrnil osem metrov globoko proti strugi Save in se tudi dvakrat prevrnil. Pri tem se je nekaj 50-kilogramskih sodov s klorovodikovo kislino predrlo, koliko, še niso uspeli ugotoviti, tako da je nekaj kisline steklo v Savo. Toda strokovnjaki pravijo, da večje škode ni, niti ni nevarnosti za ljudi, ker se kislina zelo hitro razredči.

Na kraj nesreče je prispela tudi reševalna ekipa iz hrastniške Tovarne kemičnih izdelkov, ki je že začela nevtralizirati razliti tovor.

S.Š.

KAM, KAJ, KJE

»Na javki se dobimo«

DOL – TVD Partizan Dol pri Ljubljani bo v okviru proslav v počastitev 12. kongresa ZKJ in drugih letošnjih jubilejev na dan borca, 4. julija, priredil 9. rekreacijski in tekmovalni pohod na Oklo pod imenom »Na javki se dobimo«. Štart (ob 9.30) bo za vse kategorije skupen, in sicer pri spomeniku na Korantu, pred štartom pa bo krajši kulturni program. Proga bo za vse enako dolga: 12 km; speljali so jo deloma po smučarski in trimski stezi, deloma po kolovozih s krajšimi in daljšimi vzponi in spusti, obrat pa bo pri spomeniku na Oklem pri Ihanu, kjer je leta 1944 padlo 72 partizanov.

Kategorije na tekmovanju, ki bo pod pokroviteljstvom ZZB NOV Dol–Beričevo, bodo – ženske do 15 let, od 16 do 25 let, od 26 do 35 let, moški do 15 let, od 16 do 20 let, od 21 do 30 let, od 31 do 40 let, od 41 do 50 let in nad 51 let. Prvi trije v vsaki skupini bodo dobili kolajne, vsi udeleženci pa malico. Po zakuski bo tovariško srečanje.

Prijave: na dan tekmovanja na štartnem prostoru pred smučarsko kočo na Korantu.

H. Ü.

Japonci presenetljivo prvi

REKA – Končan je 30. tradicionalni mednarodni nogometni turnir mladinskih ekip »Kvarnerska riviera«. Prvo mesto je presenetljivo osvojila Japonska, ki je v finalnem obračunu premagala puljsko Istro s 4:3 (2:1). V tekmi za tretje mesto je Dinamo premagal Rudarja iz Labina s 3:1 (1:0).

PO DOMAČIH KRAJIH

Največ uspehov za Liko in Olimpijo

LJUBLJANA – Rokoborci grškorimskega šloga Like so imeli največ uspehov na 4. odprtem prvenstvu Ljubljane v počastitev 12. kongresa ZKJ in občinskega praznika občine Ljubljana Bežigrad. Prvenstvo, ki se ga je udeležilo 32 rokoborcev iz 12 klubov, je bilo pod pokroviteljstvom občinske konference ZKS Ljubljana – Bežigrad. Pred začetkom tekmovanja, na katerem so zgledni prireditelji, člani Olimpije, pričakovali nekoliko večjo udeležbo, je zbrane pozdravil predsednik rokoborske sekcije prireditelja dr. Savo Lambič. Čeprav je bila udeležba okrnjena, je bila kvaliteta bojev dobra, tako da so maloštevilni gledalci prišli na račun. Za ekipo Like so imeli največ uspehov gojenci trenerja J. Klobučarja, tekmovalci Olimpije, izkazali pa so se tudi zastopniki Lokomotive, Murske Sobote, JLA in Maribora.

Izidi, do 48 kg: 1. Vročinar (Lika), 2. Žižek (Mbr.), 3. Vogrinc (M. S.); do 48 kg: 1. Vrbančič (M. S.), 2. Žagar (Lika); do 57 kg: 1. 1. Avdić (Lokomotiva), 2. Klarić (Lika), 3. Fajs (M. S.); do 62 kg: 1. Babič (Olimpija), 2. Rajh (Mbr.) 3. Grašo (Lika); do 68 kg: 1. Galović (Lokomotiva), 2. Polešćak (Lika); do 74 kg: 1. Soršak, 2. Žagar (oba Lika), 3. Horvat (M. S.); do 82 kg: 1. Josipović (Lika), 2. Javornik, 3. Marolt (oba Olimpija); do 100 kg: 1. Mirjanić (Olimpija), 2. Krištof (Lika); nad 100 kg: 1. Filipić (JLA), 2. Krneta (Olimpija).

Skoki v Dolu

DOL PRI LJUBLJANI – V okviru prireditev ob dnevu borca (tek in pohod na Oklo, kulturno-zabavne prireditve) bo v nedeljo, 4. julija, ob 14,30 Partizan Dol organiziral 3. tekmovanje v smučarskih skokih na 25-metrski plastični skakalnici za pokal »Korant«. Tekmovali bodo v vseh kategorijah od mlajših cicibanov do veteranov. Uradni trening bo dopoldne od 9. do 11. ure. Prijave bodo sprejemali že v soboto popoldne in v nedeljo do 13. ure na skakalnici na Korantu nad Dolom.

»Evropa pleše« pri nas

LJUBLJANA – Serija mednarodnih plesnih turnirjev pod skupnim naslovom »Evropa pleše« se bo začela 30. t. m. v Festivalni dvorani v Ljubljani, nato pa nadaljevala v dvorani Golovec v Celju (1. julija), portoroškem Avditoriju (3. julija) in še nekaterih mestih ob Istrski obali.

Naše zastopstvo so izbrali na tekmovanju za pokal SFRJ v kombinaciji standardnih in latinskoameriških plesih pred dnevi v Festivalni dvorani v Ljubljani.

Za turnirje je veliko zanimanje tudi zaradi čedalje večjih mednarodnih uspehov naših plesalcev in plesalk. Ti bi bili še lepši ob večji družbeni podpori.

Jana SLOVENSKA DRUŽINSKA REVIJA

Ježica ekipni prvak SRS

V finalu ekipnega prvenstva Slovenije so Ježičani dobili proti Olimpiji s 5:2

LJUBLJANA – V telovadnici OŠ F. Bevk je Ježica po pričakovanju premagala Olimpijo in tako obranila lanski naslov ekipnega prvaka Slovenije v badmintonu. V zadnjem nastopu pred zaključkom sezone naši najboljši badmintonisti niso prikazali prav kvalitetnega badmintona, vse tekme razen med Koprivškom in Šepcem pa so bile zaradi premoči enega izmed tekmecev povsem nezanimive. Olimpija je sicer pokazalo, da tudi z njim ne bi mogla ogroziti mestnega tekmeca, ki je v zadnjih letih prevzel primat v slovenskem badmintonu. Ekipa Ježice si je v zmago zagotovila udeležbo na tekmovanju za »Pokal evropskih pravkov«, ki bo letos jeseni v Belgiji.

Rezultati: Ježica : Olimpija 5:2 – Koprivšek : Šepec 14:18, 15:7, 15:6, Berden : Žorga 15:5, 15:1, Jeras : T. Kovač 0:11, 5:11, Atanasijević : Miklič 6:11, 6:11, Koprivšek – Vilar : Šepec – Šilc 15:10, 15:9, M. Kovač – Atanasijevič : T. Kovač – Tratnik 15:7, 15:3, M. Kovač – Berden : Miklič – Žorga 15:10, 15:1.

G. B.

ŠAH ŠAH Š

Karpov hvali dvokrožne turnirje

TORINO – Svetovni prvak Karpov meni, da dvokrožni turnirji dajejo najpravičnejše razmerje sil udeležencev. Meni, da bi se morali prireditelji bolj ogrevati za takšne turnirje, kot je bil pred dnevi v Torinu.

»Dvokrožni sistem, po katerem igra vsak z vsakim, enkrat z belimi, drugič s črnimi figurami, je najpravičnejši in popolnoma podpiram prizadevanja torinskih prirediteljev, ki so se odločili za takšno varianto. Pri enokrožnih turnirjih je veliko odvisno tudi od sreče, saj ni vseeno s kom imaš bele in s kom črne figure. Vendar pa je seveda treba zelo skrbno pripravljati tekmovanje, prav tako pa naj bi bili igralci bolj disciplinirani. Potlej se ne bi dogodilo, da bi Timman lahko odpovedal v zadnjem trenutku.«

Karpov je še dejal, da bi morali prireditelji iznajti sistem, ki bi bolj spodbujal igranje na zmago. Do tega bi po njegovi oceni prišlo, če bi bile nagrade za mesta nekoliko nižje, posebej pa bi nagrajevali zmage. Potemtakem bi bila zmaga denarno več vredna od dveh remijev.

Svetovni prvak bo septembra sodeloval na veleturnirju v Tilburgu (iz njegove države sta povabljena še Kasparov in Beljavski), nato pa bo vodil svojo reprezentanco na olimpiadi.

AVTO magazin

James in Suzanne Pool

ODKOD HITLERJU DENAR

28. nadaljevanje

Govor je prešel v gromovit vrhunec in zdelo se je, kakor da hoče Hitler, kot je sam rekel, z dramatičnim, silovitim zamahom desnice, »pomesti versajski *Diktat* v smetnjak zgodovine.«

General von Seeckt je občudoval Hitlerjevo sposobnost, da je znal pridobiti množice za nacionalizem, saj je v mislih videl dan, ko bo tak val patriotizma potreben za »narodno osvoboditev«. Moža sta se prvikrat srečala v Münchnu 11. marca 1923. Na von Seeckta je Hitler napravil ugoden vtis, vendar general tisti čas tega ni pokazal. Kasneje je to zelo pomenljivo komentiral: »Imela sva enoten cilj, različne so bile samo najine poti.«

Nacistična stranka je nedvomno igrala vlogo v programu ponovne oborožitve. Dokler se armada ni mogla odkrito povečati, je bila Hitlerjeva SA neke vrste vojaška rezerva. Ko so se jurišni oddelki začeli spočetka zbirati na kakšnem oddaljenem polju, da bi se urili, niso bili nič kaj strumni v smučarskih čepicah in mahedravih srajcah. Toda ko je višji narednik bevsknil povelje »v vrsto!« se je neugledna skupina pouličnih pretepačev nenadoma spremenila v disciplinirano četo. Res je bilo njihovo orožje zneseno z vseh vetrov in niso imeli topov, vendar pa bi v času nacionalne krize vse to lahko oskrbela armada.

Skoraj leto dni prej, preden je rapalska pogodba uradno obnovila diplomatske stike med Nemčijo in Sovjetsko zvezo, je general von Seeckt pripomogel k sestavitvi takega dogovora o sovjetsko-nemškem vojaškem sodelovanju. Nemčija bi pomagala uriti mlado rdečo armado in razvijati rusko industrijo orožja; v zameno bi Nemčija dobila prostor, kjer bi lahko urila svoje častnike in gradila lastno industrijo orožja, skrito budnim očem zavezniške razorožitvene komisije. Na prostranih, pustih planjavah Rusije, kjer ni nič očesu zastiralo obzorja, ni bilo žive duše, ki bi slišala žvižganje in švistenje krogel ali topo udarjanje topovskih granat, ko je Reichswehr preskušal svoje novo orožje. Ta sporazum s Sovjetsko zvezo je bil v precejšnjo korist tudi nemškim veleindustrialcem. Nemške industrijske firme, Krupp na primer, so dobile velika naročila, ki bi jim prinesla ne samo finančni profit, ampak bi pripomogla, da bi lahko svoje obrate tudi razširili, da bi lahko v izpopolnjevanju orožja znanstveno in tehnično napredovali in vzdrževali na tisoče specializiranih delavcev, s katerimi bi se lahko kmalu začelo tajno oboroževanje v Nemčiji sami.

Mali armadi, ki jo je von Seeckt izpopolnjeval za bodoči razmah, je bilo treba ob bok postaviti gospodarsko organizacijo, prav tako sposobno razmaha, ki bi lahko opremila in vzdrževala nemško vojaško moč, brž ko bi bila obnovljena. Novembra 1924 so pod vodstvom generala Wurzbacherja v strogi tajnosti ustanovili urad, ki naj bi deloval kot nekakšen gospodarski generalni štab. Von Seeckt je bil mnenja, da bo od dela tega urada odvisen končni izid »osvobodilne vojne«. Njegova naloga je bila medtem pripraviti načrte za gospodarsko mobilizacijo Nemčije, opremiti in vzdrževati armado s triinšestdesetimi divizijami. Poleg tega naj bi ta urad s sodelovanjem industrije ustanovil »udarne organizacije«, ki bi se osredotočile na razvoj ponovne gospodarske in industrijske oborožitve ne samo v Reichu, temveč tudi v Avstriji, Italiji, na Nizozemskem, v Španiji, na Švedskem in v Švici. Izdelali so študijo o tujih surovinah in industrijah, ki bi bile še posebej koristne Nemčiji, poseben poudarek pa so dali uvajanju častnikov v gospodarske zadeve.

Vodilni krogi nemške industrije so navdušeno pozdravili delovanje tega tajnega urada za gospodarsko načrtovanje. Eden od ciljev je bil nadomestiti stroje in opremo, uničeno na ukaz zavezniške razorožitvene komisije. Kruppovim tovarnam so na primer uničili vrednosti za 104 milijone mark v zlatu. Razbitih je bilo devet tisoč tristo strojev, ki so tehtali več kot 60.000 ton; 801.420 merilnih aparatov, kalupov in drugega orodja s skupno težo skoraj tisoč ton, zraven pa še 379 instalacij, kot so kalilnice, žerjavi, oljni in vodni tanki ter hladilne naprave.

Ta tako imenovana »demontaža«, ki jo je terjal versajski pakt, je bila za mnoge nemške industrialce hudo gorje in je nedvomno vplivala na to, da so bili kasneje pripravljeni sprejeti Hitlerja. Thyssen, Krupp, Kirdorf in drugi direktorji so nemočno gledali, kako se nesmiselno uničuje delo številnih rodov. Zaprli so topilnice in demontaža se je začela. Bilo je kruto doživetje. Delavci, ki so garali v poletni vročini leta 1920, so bili primorani uničiti lastni vir zaslužka in so bili zato zagrenjeni in čemerni. Med seboj skoraj niso spregovorili. Zavezniški inženirji so hodili po tovarnah in z barvasto kredo označevali strojno orodje, stružnice in drugo opremo, ki naj bi jo poslali v tujino. Ko so jih žerjavi odstranili, se je začelo razstreljevanje. Kmalu po zori so vsak dan detonacije pretresale Essen, Düsseldorf in druga podeželska industrijska mesta.

Kruppove tovarne so se morale zmanjšati na polovico prejšnje velikosti. Podirali so zgradbo za zgradbo ter drobili opeko in jeklo. Industrialci in delavci so se ob tem plenjenju in podiranju tovarn čutili ponižane. Gustava Kruppa je to tako razburilo, da ni hotel več gledati in se je z avtom odpeljal v Schwarzwald. Še leta kasneje ga je spomin na »čudaški, nespravljivi odnos zavezniške nadzorne komisije« spravljal v ogorčenost.

Takoj potem, ko je bila podpisana rapalska pogodba, je Walther Rathenau, ki je bil tedaj minister za zunanje zadeve, nagovoril Gustava Kruppa, naj prevzame veliko trgovinsko koncesijo v Rusiji in dokaže, da je nemška trgovina pripravljena tudi praktično sodelovati pri izvrševanju pogodbe. Krupp je takoj privolil. Ko je pojasnjeval svoj novi ruski načrt nadzornemu odboru, je izjavil, da mu je neki častnik nemške vojske rekel, da je Lenin povedal tole: »Stepo moramo spremeniti v tovarno kruha in pomagati nam mora Krupp.« Kmalu zatem so poslali Kruppove poljedelske stroje, ki naj bi zorali 25.000 hektarov površin med Rostovim in Astrahanom.

Von Seeckt in Krupp sta mislila na važnejše stvari kot na poljedelske stroje, nič pa se ni dalo prehiteti. Karl Radek, prvi pribočnik Trockega, se je prišel v Berlin dogovarjat za priprave za oboroževalno industrijo. O podrobnostih naj bi se pogodili v stanovanju Kurta von Schleicherja, ki je kasneje postal obrambni minister in kancler. Von Seeckt in Schleicher sta zastopala vojsko in Friedrich von Bülow je zastopal Kruppov koncern.

Sestanek se je koristno iztekel za vse tri stranke. Gustav Krupp je bil zelo zadovoljen z novo kupčijo s Sovjeti in ga zaradi poslov s komunisti še malo ni grizla vest. V tem pogledu se je močno razlikoval od Fritza Thyssena, ki so mu pomenila politična prepričanja več kot pragmatična poslovna politika.

Medtem ko se je Nemčija tajno oboroževala v Rusiji, je vodila politiko dobre volje ali »izpolnitve« do zahodnih zaveznikov. Glavni arhitekt te politike je bil Gustav Stresemann, za katerega je bilo znano, da je na strani poslovnežev. Od časov vojne dalje, ko je bil v Reichstagu govornik za vrhovno vojaško poveljstvo in največji zagovornik ekspanzionizma, je Stresemann daleč prišel. Napredoval je celo od časov Kappovega puča, ko se je trudil, da bi našel za padlega »diktatorja« formulo, s katero bi mu rešil ugled. Tako kot general von Seeckt je bil po srcu monarhist in konservativec, vendar se je tudi on zavedal, da mora imeti Nemčija, če naj znova pride na nekdanji položaj svetovne velesile, obdobje miru in okrevanja. Omejitve versajskega pakta se ne bi ublažile prej, preden se ne bi vsaj do neke mere pomirile bojazni in sumničenja zaveznikov.

Stresemann je bil zaradi plešaste glave, nabuhlih lic in ozkih, poševnih oči pogosta tarča zlobnih nacističnih karikatur, ki so ga slikale kot hudobnega, pretkanega Mongola. Ker je bil poročen z Židinjo, mu to nedvomno ni prineslo simpatij Hitlerjevih privržencev. Spomladi leta 1928 je Stresemann prišel v München, da bi imel predvolilni govor. Pod vodstvom Hermana Esserja, izkušenega provokatorja, se je na zborovanje zrinilo petsto rjavosrajčnikov jurišnih oddelkov in zasedlo sedeže v ospredju. V mračnih dneh, ko so Francozi zasedli Porurje, je Stresemann nekoč omenil, da vidi »majhen, srebrn trak na obzorju«. Vseh petsto pripadnikov SA si je pripelo svetleče trakove staniola in srebrnega papirja na lase, v gumbnice, nekateri pa celo na zadnjice. Pri tem so v en glas prepevali: »Kje je srebrni trak, Herr Stresemann?« Stresemann je nekaj časa še prevpil kraval. Nacisti, ki niso več vedeli, kaj bi, so vstali in začeli peti državno himno ***Deutschland über Alles.*** Zdaj je vstala tudi druga publika in pritegnila k himni. Tudi gospodje na govorniškem odru so vstali. Stresemannovi politični sodelavci – industrialec, bankir, odvetnik in neki upokojen general – so začeli pokorno peti z njimi, saj so vendar peli državno himno in so bili vsi rodoljubi. Tako je bilo zborovanja konec in nemški minister za zunanje zadeve se je osmešil v očeh vsega sveta.

Zaradi takih incidentov, ki osvetljujejo velikansko razliko med Hitlerjevo in Stresemannovo politično taktiko, je mnogo zgodovinarjev spregledalo dejstvo, da se Stresemannove in Hitlerjeve ideje niso razhajale pri najpomembnejšem dolgoročnem cilju zunanje politike – ponovnem vzponu Nemčije v svetovno velesilo. Do leta 1930 je bila v zunanji politiki potrebna zmernost; Hitlerjeva taktika je bila kratkomalo preveč nepopustljiva. Nasprotno pa sta oba, Stresemann in von Seeckt, obrnila hrbet temu, kar so bile zanju »omamne in nedosegljive« sanje o obnovi monarhije in konservativne diktature. Kot prepričljivo orožje v kampanji, ki naj bi pomirila zaveznike, sta sklenila izkoristiti fasado demokracije, ki jo je nudila weimarska republika. Čeprav ni nobeden od njiju iskreno verjel v demokracijo, sta si oba iskreno prizadevala, da bi krepila in varovala weimarsko republiko. Oba sta delala za bodočo veliko in močno Nemčijo.

DNEVNIK 12. SP

Nastop Vujadina Boškova ali kdo naj bi nasledil M. M.?

MADRID – Kjer so novinarji, tam je navadno tudi Vujadin Boškov. Simpatije so obojestranske. Boškov je menažer, »public relation« je pomembnejša postavka v njegovem »Credu« kot treniranje moštva (to prepušča pomočnikom). Novinarji pri njem cenijo, da je »brez dlake na jeziku« in gostoljuben sogovornik. Ni ga bilo v Zaragozo in Valencijo, toda na dan odhoda naše reprezentance se je skupaj z ženo v elegantni obleki pojavil v koloniji jugoslovanskih poročevalcev z »Mundiala«, ki se tudi po slovesu modrih ni bistveno zmanjšala.

»Miljanić bi moral odstopiti takoj po tekmi s Severno Irsko, če bi bil karakteren. Nobenega opravičila nima: ni izbral vseh pravih igralcev, igra je bila katastrofalno slaba, prava polomija so bile priprave brez meddržavnih tekem, igralci v odločilnih trenutkih niso bili v formi, vodenje je bilo slabo, da ne govorim o zapoznelih zamenjavah . . .« Tako je začel svoj napad na Miljanića, nekdanji selektor, ki v kvalifikacijah za prvenstvo v ZRN 1974 ni prišel niti do nastopa na prvenstvu: odstopil je po tekmi s Španijo v Zagrebu (0:0). Boškov je nato novinarje povabil na večerjo v enega razkošnih madridskih lokalov in za omizjem nadaljeval z nekorektnim obrekovanjem. Resnici na ljubo je treba reči, da je imel v nekaterih postavkah kritike prav, v celoti pa njegov javni nastop bolj škodi kot koristi interesom jugoslovanske reprezentance.

V Španiji sta še dva nekdanja selektorja: Ivan Toplak kot član strokovnega štaba in Rajko Mitić kot komentator »Tempa«. Oba sta zmernejša in korektnejša. Zlasti Mitić, ki pravi: »Igralci so igrali na nepravih mestih, priprave brez tekem niso bile prave, igralci iz tujine so bili slabo pripravljeni . . . Toda, če smo pred SP vsi Miljanića kovali v zvezde, potem tudi zdaj nimamo moralne pravice, da mu odrečemo vse sposobnosti.«

Zagrebška revija »SN« je med novinarji izvedla anketo, kdo naj bi nasledil Miljanića, Blažević je dobil daleč največ glasov, za njim Mladinić, Jerković, Zec . . . Jaz sem glasoval za Tomislava Ivića.

FRANCI BOŽIČ

Sodniki na SP so bili v 1. krogu strogi

Nastopajočim 24 ekipam so pokazali 56 rumenih kartonov in 3 rdeče

MADRID – V prvem krogu »mundiala«, torej od začetka 12. SP, od 13. do 26. t. m., so sodniki pokazali 56 rumenih kartonov in 3 rdeče. Od 24 nastopajočih ekip niti enega kartona niso dobili reprezentanti Brazilije, Sovjetske zveze in Nove Zelandije. Tudi Škoti, ki so se že vrnili domov, so si »prislužili« le en rumeni karton.

Na tekmah v prvem krogu so bili izključeni Vizek (ČSSR), Yearwood (Honduras) in Donalghy (Severna Irska).

Število rumenih kartonov po posameznih reprezentancah: 5 – Salvador, 4 – Avstrija, Italija, Kamerun, Čile, 3 – Belgija, Argentina, Španija, Severna Irska, Kuvajt, Jugoslavija, 2 – ČSSR, Peru, Madžarska, Alžirija, Poljska, Francija, Anglija, 1 – ZRN, Škotska, Honduras.

Omeniti pa tudi velja, da sodniki svojega dela nekajkrat niso najbolje opravili in so bili zato deležni številnih kritik.

NARANJITO POROČA

Duša in srce Brazilije

Brazilski navijači imajo novo pesem, s katero časte svoje ljubljeno moštvo. Takole pojo brazilski nogometni navdušenci: »Če je Zico podoba Brazilije, če je sok Brazilije, je Falca duša in srce Brazilije.«

Sovjetski reprezentanti izolirani

Vodstvo sovjetske nogometne reprezentance je zavrglo misel, da bi reprezentanca za kratek čas odletela domov, vendar pa so igralce popolnoma izolirali. Prepovedan je vsak stik z zunanjim svetom, posebej pa so prepovedani vsi obiski poročevalcev. Odgovor vodstva je: »Oprostite, reprezentanti se morajo spočiti in sprostiti. Sovjetska reprezentanca bo ostala v svojem taboru v bližini Malage do 29. junija, nato pa se bo preselila v Barcelono.

Strachan in Gerets najbolj borbena

Neka španska banka je razpisala nagrado na najbolj borbenega igralca svetovnega prvenstva, točke pa podeljuje posebna komisija strokovnjakov. Doslej sta najbolje uvrščena Škot Stracham in Belgijec Gerets, ki imata po 4 točke, naprej pa je vrstni red takle: Argentinec Maradona, Francoz Giresse in Alžirec Merzakane imajo po tri točke, Alžirec Assa in Jugoslovan Šljivo pa po dve.

Ilegalni televizijski prenosi

V Južni Maleziji so zalotili pri gledanju ilegalnega televizijskega prenosa iz Španije 33 ljudi. V trenutku, ko je vdrlo v prostore satelitske postaje 13 inšpektorjev agencije za boj proti korupciji je velika skupina gledalcev spremljala prenos tekme Francija : ČSSR.

Brazilija največji favorit na stavah

Reprezentanca Brazilije je po mnenju udeležencev športne stave na mundialu popolen favorit, tako da se sploh ne splača staviti na njeno zmago. Druge ekipe pa kotirajo na stavi takole: ZR Nemčija 9:2, Anglija in Argentina 7:1, Španija 10:1, Sovjetska zveza 12:1, Belgija in Francija 18:1, Avstrija in Italija 40:1, Severna Irska in Poljska 66:1.

Nogometaši Hondurasa komaj pristali

Navdušeni navijači so jih čakali kar na stezi – Zažgali lutko G. Castra

TEGUCIGALPA – Triumfalen sprejem igralcev Hondurasa ob njihovi vrnitvi iz Španije v domovino bo nedvomno postal del zgodovine svetovnih nogometnih prvenstev, kaj lahko pa bi se zgodilo, da bi šel v anale – nesreč. Letalo, ki jih je pripeljalo v Tegucigalpo, je moralo namreč kar osemkrat ponoviti pristajanje, predno je lahko zares pristalo, kajti na stezo so v valovih »prodirali« najbolj strastni navijači. Šele z močnimi curki vode iz brizgaln so jih gasilci nazadnje le spravili s steze in letalu omogočili pristanek.

Z letališča se je reprezentanca takoj odpeljala na nacionalni štadion v Tegucigalpi, kjer so ji pripravili še en spektakularen sprejem. Uradni govornik je bil predsednik Hondurasa Roberto Suazo Cordova, ki je takole opisal nesrečni trenutek njihove tekme z Jugoslavijo, ko je sodnik Gaston Castro dosodil enajstmetrovko in jih izločil iz nadaljnjega tekmovanja: »V zadnjem trenutku se je prikazal apokaliptični jezdec in pihnil v svojo trobljo krivice.« Nabito poln štadion je z ovacijami pozdravil predsednikov govor in – zažgal slamnato lutko, ki je predstavljala sodnika Castra . . .

‚Krojač' usode naših igralcev moral domov

Sodniška komisija zaradi izmišljene enajstmetrovke izključila tudi Sörensena

MADRID – Izmed 41 sodnikov je na seznamu za zaključne tekme na 12. svetovnem nogometnem prvenstvu ostalo le še 37 sodnikov. Sodniška komisija mednarodne nogometne zveze, ki ji predseduje Italijan Artemio Franchi, predsednik UEFA, se je »zahvalila za udeležbo« štirim sodnikom. To so Miroslav Stupar (SZ), Luis Barrancos (Bolivija), Hennig-Lund Sörensen (Danska) in Augusto Lama Castillo (Španija).

Stupar je na tekmi med Francijo in Kuvajtom najprej priznal gol, potem pa ga pod pritiskom kuvajtskih nogometašev razveljavil. Castillu je komisija očitala, da je na tekmi Brazilija – SZ očitno navijal za Južnoameričane, Barrancosu in Sörensenu pa, da sta neupravičeno dosodila enajstmetrovki na tekmah Argentina – Salvador oziroma Španija – Jugoslavija.

Naši nogometaši so tako dobili zadoščenje, a so le morali odpotovati domov.

Današnji spored

SKUPINA B

MADRID – **Anglija : ZR Nemčija** ob 20. uri. Sodnik Arnaldo Coelho (Brazilija).

SKUPINA C

BARCELONA – **Argentina : Italija** ob 16.15. Sodnik Nicolae Rainea (Romunija).

Danes prvaki med sabo

V Barceloni Italija in Argentina, v Madridu pa ZRN in Anglija – V argentinski ekipi že »mobilizacija« – Bo H. Müller le nastopil?

MADRID – Že v prvem delu 12. SP ni manjkalo »derbijev«, kot sta bila na primer Argentina – Belgija ali pa Brazilija – SZ, toda na štadionu Santiago Bernabeu bo danes na sporedu bržkone doslej »največja« igra: ZRN – Anglija. Reprezentanca ZRN je bila ob Braziliji in Argentini favorit za naslov svetovnega prvaka že pred prvenstvom, Anglija je v predtekmovanju ob Brazilcih edina osvojila vse možne točke in se s tem – in ob odlični igri – pridružila najožjemu krogu favoritov.

Sloviti angleški nogometaš Kevin Keegan je največja skrivnost selektorja Rona Greenwooda. Ali bo danes zaigral na štadionu »Bernabeu« pred 90.900 gledalci? Pred dnevi je obiskal neko kliniko v Hamburgu, kjer je nekoč igral, toda zdaj je že v Španiji. Ne trenira z ekipo, temveč sam s posebnim kondicijskim trenerjem. Greenwood pravi, da gre s Keeganovo poškodbo na bolje, toda da je veliko vprašanje, če bo do konca prvenstva sploh zaigral. Angleški selektor meni, da je njegova vrnitev iz Hamburga predvsem »psihološka injekcija« za njegovo moštvo. Toda nekateri menijo, da bi Keegan kot najbolj izkušen angleški igralec proti Zahodnim Nemcem lahko vskočil že danes, vsaj za en polčas. »Naša preokupacija ni reprezentanca ZRN. Mi mislimo samo na igro in zmago. Reprezentanca ZRN je velik potencial, toda doslej je prikazala samo eno pravo igro,« pravi Kevin Keegan. Greenwood pa veliko razmišlja o najnevarnejšem nasprotniku – Rummeniggeju.« »Senzacionalen igralec je, kot tak zahteva posebno pozornost,« je dejal angleški selektor, toda izmaknil se je odgovoru na vprašanje, kdo bo pokrival Rummeniggeja in ali se bodo angleški igralci branili s consko obrambo. Eden izmed angleških novinarjev je bil določnejši: »Greenwood bo igral »cono«, Brooking ni v formi, Rix bi ga moral zamenjati. Imamo tako moštvo, ki lahko osvoji naslov svetovnega prvaka. Če dobimo to tekmo, potem bomo v polfinalu, brez izgubljene tekme.« Angleški tabor je skupaj z nekdanjim nasprotnikom Franzom Beckenbauerjem obiskal tudi sloviti Bobby Charlton, ki »mundial« komentira za BBC.

Zahodnonemški reprezentanti so iz Gijona dopotovali v Madrid. Jupp Derwall je dejal, da je imel precej težav s poškodbami, saj je bilo pod zdravniškim nadzorstvom kar pet njegovih igralcev. Zahodnonemški selektor ni najbolj zadovoljen z igro zvezne vrste, v kateri Breitner ne daje pričakovanega učinka, še manj Magath, medtem ko je Dremmler soliden samo v pokrivanju igralcev nasprotnika, slabši pa v organizaciji igre. Zaradi tega bo Derwall že na tekmi z Anglijo po vsej verjetnosti postavil Hansija Müllerja, ki je okreval po operaciji meniskusa. Moštvo ZRN bo skoraj zanesljivo igralo v postavi: Schumacher, Kaltz, Stielike, K. H. Forster, Briegel, Dremmler, Breitner, H. Müller (Magath), Littbarski, Hrubesch, Rummenigge.

A tudi prva tekma današnjega dne v Barceloni ne bo bistveno manj zanimiva. Svetovni prvak Argentina proti Italiji, ki jo je na prejšnjem prvenstvu edina premagala (1:0). Ta skupina, v kateri je še Brazilija, velja za daleč najtežjo izmed vseh. Poraženca (če je remi, potem Italijo) čaka nato 4. t. m. tekma z velikim favoritom Brazilijo. Argentinski selektor Menotti, znan po ostrih treningih, je zmanjšal intenzivnost, igralci so se lahko sestali z družinami. Prišle so žene Kempesa, Ardilesa in Tarantinija, očeta Maradone in Passarelle . . . Kljub temu pa je Menotti napovedal »popolno mobilizacijo« že pred težko pričakovanim južnoameriškim derbijem Brazilija – Argentina. »Prišli smo, da bi ubranili naslov svetovnega prvaka. Za to moramo premagati Italijo, ki ima morda najboljšo obrambo na mundialu.

Napadati moramo vseh 90 minut, brez nihanj . . .,« je rekel Menotti pred tekmo. Njegova edina dilema je Diaz ali Valdano v napadu. »Nismo v formi, da bi lahko premagali Brazilijo, toda Argentino lahko. Težko dajemo gole, toda upam, da bo proti Argentini Graziani »pozabil na tehniko« in bolj silno napadal, da se bo »odprlo« Rossiju . . . Brazilija in Anglija sta doslej pokazali največ, najbolj verjetno je, da bosta igrali finale v Madridu.« Tako pa pravi italijanski selektor Enzo Bearzot in dodaja, da za zdaj ni nobene potrebe, da bi menjal moštvo: Zoff, Gentile, Scirea, Collovatti, Cabrini, Conti, Marini, Antognoni, Tardelli, Rossi, Graziani.

FRANCI BOŽIČ

Na »mundialu« tudi posebne nagrade

Adidas bo obdaril najučinkovitejšega strelca, Seiko pa »najhitrejšega«

MADRID – Tudi na letošnjem svetovnem nogometnem prvenstvu se najboljši nogometaši potegujejo za posebne nagrade, ki so jim jih namenila podjetja, zlasti tista, ki se ukvarjajo z izdelavo športne opreme. Pa tudi druga, ki s športnimi dresi, copatami, ščitniki, nogometnimi čevlji, niti brisačami ali trenirkami nimajo nobene povezave, bodo nagradila športnike. Tudi novinarji bodo prispevali svoje. Zahodnonemško podjetje Adidas bo na primer namenilo najboljšemu strelcu 12. svetovnega nogometnega prvenstva »zlati čevelj«. Po prvem krogu prvenstva vodi Rummenigge s 4 zadetki, 3 gole sta zabila Brazilec Zico in Kiss, reprezentant Madžarske, čigar enajsterica pa je že odpotovala domov.

Japonsko podjetje Seiko, ki izdeluje ure, bo posebno nagrado dodelilo tistemu, ki bo najhitreje dosegel gol. Za zdaj na »japonski« lestvici vodi Anglež Robson, ki je v 27. sekundi igre zabil gol Francozom.

Novinarji pa bodo izročili nagrado »Naranjito« najbolj priljubljenemu (oziroma dostopnemu) trenerju.

Francozi zlahka z Avstrijci

V prvi tekmi II. kroga v skupini D so blesteli Rochetau, Tigana, Six, Soler in Ettori – Schmidtova enajsterica igrala brez volje – Hujšega poraza jo je rešil razpoloženi vratar Koncilia

MADRID – Nogometna reprezentanca Francije je v prvem nastopu II. kroga v skupini D letošnjega svetovnega nogometnega prvenstva premagala Avstrijo s sicer najtesnejšim izidom, a po priložnostih bi si zaslužila precej višjo zmago. Francozi, ki so tokrat nastopili brez kapetana Platinija, so vseh 90 minut narekovali oster tempo. Avstrijski vratar Koncilia je najzaslužnejši, da njegova enajsterica ni dobila več golov. Zanimivo jo, da je to že peta tekma SP zapored (začenši s četrtkovo večerno tekmo Jugoslavija: Honduras), ki se je končala z 1:0.

Avstrijski selektor Schmidt se je tokrat odločil tudi za Jaro. Ta igralec, ki je bil dalj časa poškodovan, pa ni zdržal.

»Galski peletini« so igrali kombinatorno, hitro in preprosto. Tigana, temnopolti igralec Bordeauxa, je odlično zamenjal Platinija, ki je lažje poškodovan. Ob Genghiniju, Rochetauju in vratarju Ettoriju sta se izkazala tudi Six in Soler.

V hitrih nasprotnih napadih so avstrijski nogometaši večkrat nevarno prodrli pred francoska vrata. Toda Ettori, član Monaca, je bil za Krankla in Jaro, ki ga je v drugem polčasu zamenjal Welzl, nepremagljiv.

Francozi so svoje napore kronali v 39. minuti. Avstrijski obrambni igralci so pred svojim kazenskim prostorom zrušili Rochetauja. Za prosti strel se je odločil Genghini. Z razdalje okoli 25 metrov je zadel levo stičišče prečke in vratnice avstrijskih vrst. Žoga pa se je odbila v mrežo.

V drugem polčasu se podoba na igrišču ni spremenila. Francozi so uprizarjali napad za napadom. Najagilnejši je bil Rochetau, ki je bil tudi »glavna tarča« dokaj ostrih avstrijskih branilcev. V napadih mu je pomagal zlasti Tigana, doma z Martiniqueja.

Toda Tigana je bil nekajkrat malce sebičen. V 76. minuti je izvrstno prodrl prek leve strani. Obšel je dva obrambna igralca Avstrije. Na sredini je bil povsem sam prav Rochetau, toda Tigana mu ni podal. Močno je streljal v desni spodnji kot Koncilijevih vrat, misleč, da avstrijski vratar pričakuje podajo v sredino. Toda »stari lisjak«, kot mu pravijo soigralci, je bil na preži in je žogo ujel.

V 82. minuti se je Koncilia spet izkazal. Girard je izvedel prosti strel z desne strani. Žoga je v loku letela v desni zgornji kot avstrijskih vrat. Toda Koncilia jo je s konico prstov poslal v kot.

Avstrijski reprezentanti, ki jim Francozi praktično niso pustili »dihati«, so v zadnjih minutah naredili še več napak, ki pa jih Francozi niso izkoristili.

SKUPINA D

Francija	1	1	0	0	1:0 2
Avstrija	1	0	0	1	0:1 0
Severna Irska	–	–	–	–	– – –

Prva zmaga – redarjev

MADRID – Na svetovnem nogometnem prvenstvu v Španiji so zmagali tudi – redarji madridskih štadionov »Vicente Calderon« in »Santiago Bernabeu«! Po tednu dni dramatičnih pogovorov s predstavniki španske nogometne zveze so si vendarle priborili znatno povečanje svojih plač. Redarji so namreč grozili: če ne dobimo za svoje delo toliko denarja kot honorarni uslužbenci, najeti izključno za »mundial«, potem bomo na široko odprli vrata štadionov in spustili na tribune vse zainteresirane gledalce! Organizatorji SP so se seveda prestrašili njihove grožnje in slednjič le popustili. Redarjem so povečali plače za 300 odstotkov. Ti so zahtevali 500-odstotno povišico, a so se – kot kaže – zadovoljili tudi z manjšo.

SKUPINA D

Francija : Avstrija 1:0 (1:0)

MADRID – Štadion Calderon, gledalcev 30.000, igrišče suho, vreme toplo, sodnik Palotai (Madžarska).

STRELEC: 1:0 – Genghini (39).

AVSTRIJA: Koncilia, Krauss, Obermayer, Degeorgi (Baumeister), Pezzey, Hattenberger, Schachner, Prohaska, Krankl, Hintermeier, Jara (Welzl).

FRANCIJA: Ettori, Battiston, Bossis, Janvion (Girard), Tresor, Genghini, Giresse, Tigana, Rocheteau, Six, Soler.

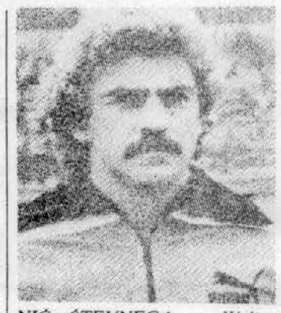

NIČ ŠTEVNEGA – Walter Schachner (Avstrija).

AVSTRIJCI MU NISO BILI KOS – Tresor (Francija).

»Dedki« so nezamenljivi

Najstarejši udeleženci mundiala italijanski vratar Zoff, Belgijec Van Moer in severnoirski vratar Jennings so aduti svojih ekip

VALENCIA – Mladeniči jih z ironično spoštljivostjo imajo za »dedke«, vendar jim Dino Zoff (Italija), Wilfried Van Moer (Belgija) in Pat Jennings (S. Irska) tega ne zamerijo. Vedo, da so pod težo svojih let morda res malce počasnejši in da njihove mišice niso več tisto, kar so nekoč bile. Vsi pa smo se lahko prepričali, da so še vedno najmočnejši aduti svojih reprezentanc.

V svetu profesionalnega nogometa, kjer ni prostora za sentimentalnost, so Zoff, Van Moer in Jennings že davno prekoračili mejo, ki »po sili zakona pelje v pokoj«. Ko so si začeli služiti kruh z nogometom, se kakšen Whiteside (s 17 leti najmlajši igralec v zgodovini »mundialov«, op. p.), denimo, še niti rodil ni, številni sedanji zvezdniki pa so se šele začeli učiti hoditi. Pa vendar so »dedki« nezamenljivi.

»Veliki starec«, kakor Italijani imenujejo svojega vratarja Dina Zoffa, je za nacionalno selekcijo odigral že 102 tekmi, zdaj, v 40. letu, pa sodeluje na tretjem svetovnem prvenstvu! Njegovim izkušnjam, izvrstnemu postavljanju in racionalni obrambi gre zasluga, da so »azzurri« v prvi fazi mundiala dobili le dva gola in se uvrstili v nadaljnje tekmovanje, čeprav so igrali nepričljivo.

Wilfried Van Moer je bil že odšel v »aktivni pokoj« kavarnarja v Beverenu, ko ga je belgijski selektor Thys poklical, naj na mundialu pomaga nacionalni reprezentanci. Seveda je nakazal, da bi nam vse to skazili. Mislim, da smo se zdaj znebili tega in da imamo reprezentanco, ki je začela nastajati pred tremi leti, ko je bila Jugoslavija na nezavidljivem 28. mestu v Evropi.

Pri sestavljanju moštva 22 igralcev smo se odločili za tiste, ki so nosili breme kvalifikacij, vendar sta iz znanih razlogov odpadla Buljan in Slišković, medtem ko smo v ekipo vključili tri obetajoče nogometaše – Pudarja, Živkovića in Deverića, kot jedro novega moštva po svetovnem prvenstvu, ki bo igralo v prvenstvu Evrope. S takim delom smo poleg reprezentance izoblikovali še 10 do 15 igralcev, starih 20 do 22 let, kot potencialne reprezentante.«

– Kako presojate naše nasprotnike v skupini in kakšne so naše možnosti, da se uvrstimo naprej?

»Imamo tri nasprotnike različnih vrednosti, zasnov, šol, zmogljivosti in želja. Britanski nogomet zastopa Severna Irska, ki je na uradnih tekmovanjih veliko močnejša kot na prijateljskih tekmah. Španija je gostiteljica, to pa spremljata evforija in psihološka spodbuda. Lahko igra visokorazredno igro, prednost pa ji daje tudi domače igrišče. In naposled gre za nekega debutanta – Honduras. Mi, Jugoslovani, ne smemo ravnati tako kot drugi, ki imajo nove, mlade deželе, debutante, za outsiderje. To ni dobro, ker debutanti prinašajo nekaj novega. Na tem svetovnem prvenstvu je osem debutantov in v tem je njegova vrednost, saj se s tem napoveduje neki nov svet, v katerem se Jugoslavija uveljavlja na širšem področju. Zame je ta novi svet, ki je nastal v nogometu, izraz sprememb, ki nastajajo v vsem svetu.

Od nas, zlasti od mene, zahtevajo neko dokončno napoved. Jaz pa vprašam, ali je mogoče v nogometu kaj napovedovati, če se ne ve, kdo je naš nasprotnik v drugem krogu?

Drugi krog je izredno negotov – to pa je sistem ‚knockout'. Lahko dobimo tako skupino, v kateri bosta poleg nas še Anglija in ZR Nemčija. Vsako moštvo je lahko prvo in zadnje, lahko odloči en gol ali celo en sam detajl.

Naš cilj mora biti kvalifikacija za Madrid – se pravi, da pridemo v drugi krog.«

FRANCOZI MNOGO BOLJŠI – Ta posnetek s tekme Francija : Avstrija je skoraj simboličen. Avstrijec Bruno Pezzey na njem poskuša preigrati Francoza Bossisa in Tresora. Toda njegova prizadevanja so zaman. V takem slogu se je končala tudi tekma – Francozi so zmagali laže, kot kaže rezultat 1:0. (Telefoto: UPI)

IGRA 103. TEKMO – Italijanski vratar Dino Zoff.

Preprodajalci vstopnic si (še) manejo roke

V Madridu je precejšnja zmeda, ker so štadioni nekaterih ekip – glede na izide – spremenjeni . . .

MADRID – »Mundial« je končno prišel v Madrid in preprodajalci vstopnic si manejo roke. Vstopnice za nekatere tekme drugega kroga že sedaj prodajajo po dvojni ceni, a slabo mesto na tribunah na velikem finalu, 11. julija, prinaša tistemu, ki ima moč, da se mu odpove, pravo bogastvo: sedež izza nogometnih vrat, kupljen za 2.500 pezet (približno 1.000 dinarjev), preprodajalci ponujajo za 20.000 pezet (približno 8.000 dinarjev).

Nepričakovan poraz Španije v dvoboju s Severno Irsko je domačim navijačem povzročil veliko tegob. Ker so bili prepričani, da bo njihova reprezentanca zlahka zasedla prvo mesto v peti skupini, jih je bilo veliko, ki so kupili vstopnice za drugo fazo – za

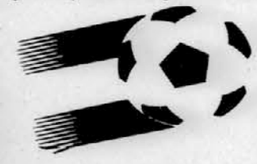

štadion »Calderon«. Brž ko se pojavi v bližini tega štadiona avtomobil s francosko registracijo, to izzove pravo »dirko«. Presenečene Francoze obkoli po več sto ljudi, ki po ceni, a tudi ceneje, ponujajo vstopnice. In drugače: v bližini štadiona »Bernabeu« so vstopnice prava in zelo draga redkost. Španci se hudujejo na Santamario, angleški navijači pa . . . čakajo pred blagajnami. Že dva dni si obetajo, da bo organizator izpolnil obljubo in začel prodajati komplete za tekme na tem štadionu, to je tri dvoboje drugega kroga in finale. Te štiri vstopnice bodo prodajali, tako so najavili, po 2.600 pezet (približno 1.400 din). Angleži so prišli s spalnimi vrečami in s »suho« hrano pa tudi žejni niso: od blagajne štadiona do bližnjega bara so organizirali »neposredno zvezo« in pivo teče v potokih.

Tako torej: so navijači, ki nestrpno čakajo, mnogi med njimi pa bodo na koncu koncev vendarle poiskali preprodajalce. Kajti vstopnic bo malo, saj je večji del že našel lastnike. Da pa je to majhen, a zelo donosen posel, potrjuje izpoved nekega preprodajalca, ki so ga prijeli: ceno 20.000 pezet za finalni dvoboj opravičuje s podatkom, da je vsako vstopnico plačal po 8.000 pezet blagajnikom štadiona »Bernabeu« ali uslužbencem »Mundiespanie«, ki je imela pravico ekskluzivne prodaje.

Cilj naših je (bil) Madrid . . .

Objavljamo razgovor, ki ga je – dan pred odhodom na SP v Španijo – objavila agencija Tanjug – Na vprašanja novinarjev sta odgovarjala predsednik NZJ Tomaš Tomašević in Miljan Miljanić

LJUBLJANA – Naši nogometaši so se že vrnili s svetovnega prvenstva. Zdaj so tarča mnogih kritik. Še posebej to velja za zveznega kapetana Miljana Miljanića. V teh okoliščinah ni odveč preveriti, kaj je vodstvo Nogometne zveze Jugoslavije pravzaprav obljubljalo pred potjo v Španijo. Za ilustracijo smo izbrali pogovor Tomaša Tomaševića in Miljana Miljanića s Tanjugom, ki ga tedaj – zaradi preobilice drugega gradiva – nismo bili objavili. Pa zdaj ni nič manj zanimiv . . .

BEOGRAD, 10. junija (Tanjug) – Dan pred odhodom nogometne reprezentance Jugoslavije v Španijo na 12. svetovno prvenstvo, sta predsednik Nogometne zveze Jugoslavije Tomaš Tomašević in zvezni kapetan Miljan Miljanić obiskala časopisno agencijo Tanjug. V pogovoru z uredniškim kolegijem in posebnima dopisnikoma Tanjuga s svetovnega prvenstva Viktorjem Čopom in Čedom Barcem sta odgovorila na nekatera vprašanja v zvezi s tem velikim športnim dogodkom.

»Mislim, da je ta naša reprezentanca, ki smo jo sestavili, dosegla nekaj izrednega,« je rekel Miljan Miljanić. »To je najboljša jugoslovanska nogometna reprezentanca, ne samo po tem, da je sestavljena iz igralcev iz desetih jugoslovanskih klubov, ampak tudi po tem, da je živela, delala, tekmovala in se pripravljala v vseh mestih in regijah naše države. Ni republike in ni območja, kjer ne bi bila. Ljudje jo poznajo, poznajo njeno igro, vrline in hibe igralcev, njihovo življenje. Po tej plati je reprezentanca ustvarila sožitje, neko kohezijo, in ta reprezentanca, ki jo naše občinstvo ljubi in ki ima svoje občinstvo, mora storiti vse, da bi upravičila upe, ki jih goji naša športna javnost. Vendar moramo biti tudi stvarni, ne pa pretirani optimisti. Gotovo je, da bomo mi, ki smo delali in živeli s to reprezentanco, storili vse, da bi dosegla približno iste uspehe, ki jih športna javnost pričakuje, vendar ne tega, kar ni v naši moči.«

Eno izmed vprašanj zveznemu kapetanu se je glasilo, kako presoja priprave.

»Priprave jugoslovanske nogometne reprezentance so potekale v okviru možnosti, ki jih je imela naša nogometna reprezentanca. Te možnosti so bile specifične in v nekaterih stvareh omejene. Omejene zaradi številčne lige in velikih premorov, tako da je bilo treba to pomlad prvenstvo igrati pospešeno, in drugič zaradi tega, ker v tem času ni bilo prostih terminov, imeli smo namreč tudi mednarodna tekmovanja. Težava je bila zlasti v tem, da se nekateri igralci niso mogli vključiti v delo reprezentance, ker so morali s svojimi klubi v tujini igrati tekme tudi na državnih prvenstvih, pa tudi v okviru mednarodnega programa. Šele po 24. maju smo imeli skupaj vse igralce, čeprav smo že pred tem delali po delih. Iz teh vzrokov nismo mogli igrati tekem, vendar je bilo za nas pomembno, da ohranimo vrednoto reprezentance, ki se izraža v sožitju, delovnem ozračju, kolektivnem duhu, kar smo tudi dosegli, kljub nekaterim poskusom, da bi nam vse to skazili. Mislim, da smo se zdaj znebili tega in da imamo reprezentanco, ki je začela nastajati pred tremi leti, ko je bila Jugoslavija na nezavidljivem 28. mestu v Evropi.

Pri sestavljanju moštva 22 igralcev smo se odločili za tiste, ki so nosili breme kvalifikacij, vendar sta iz znanih razlogov odpadla Buljan in Slišković, medtem ko smo v ekipo vključili tri obetajoče nogometaše – Pudarja, Živkovića in Deverića, kot jedro novega moštva po svetovnem prvenstvu, ki bo igralo v prvenstvu Evrope. S takim delom smo poleg reprezentance izoblikovali še 10 do 15 igralcev, starih 20 do 22 let, kot potencialne reprezentante.«

– Kako presojate naše nasprotnike v skupini in kakšne so naše možnosti, da se uvrstimo naprej?

»Imamo tri nasprotnike različnih vrednosti, zasnov, šol, zmogljivosti in želja. Britanski nogomet zastopa Severna Irska, ki je na uradnih tekmovanjih veliko močnejša kot na prijateljskih tekmah. Španija je gostiteljica, to pa spremljata evforija in psihološka spodbuda. Lahko igra visokorazredno igro, prednost pa ji daje tudi domače igrišče. In naposled gre za nekega debutanta – Honduras. Mi, Jugoslovani, ne smemo ravnati tako kot drugi, ki imajo nove, mlade deželе, debutante, za outsiderje. To ni dobro, ker debutanti prinašajo nekaj novega. Na tem svetovnem prvenstvu je osem debutantov in v tem je njegova vrednost, saj se s tem napoveduje neki nov svet, v katerem se Jugoslavija uveljavlja na širšem področju. Zame je ta novi svet, ki je nastal v nogometu, izraz sprememb, ki nastajajo v vsem svetu.

Od nas, zlasti od mene, zahtevajo neko dokončno napoved. Jaz pa vprašam, ali je mogoče v nogometu kaj napovedovati, če se ne ve, kdo je naš nasprotnik v drugem krogu?

Drugi krog je izredno negotov – to pa je sistem ‚knockout'. Lahko dobimo tako skupino, v kateri bosta poleg nas še Anglija in ZR Nemčija. Vsako moštvo je lahko prvo in zadnje, lahko odloči en gol ali celo en sam detajl.

Naš cilj mora biti kvalifikacija za Madrid – se pravi, da pridemo v drugi krog.«

– Kaj mislite o svetovnem prvenstvu in favoritih?

»To svetovno prvenstvo je izredno izenačeno, je pa veliko prispevalo k razvoju nogometa na svetu, še preden se je začelo, ih je uspelo. V kvalifikacijah je sodelovalo 107 držav, to pa je prav toliko investicij, programov. Tu se je nogomet potrdil kot prvi šport na svetu. To je docela spodbilo trditve nekaterih, da bo nogomet do 21. stoletja izumrl. V nasprotju z njimi je doživel napredek.

Kar se favoritov tiče, mislim, da imata sedanji prvak Argentina in potencialno večno prvi, Brazilija, iz Južne Amerike, velike možnosti za zmagoslavje tudi v Španiji, kar lahko doseže tudi, iz Evrope, ZR Nemčija. Je pa tudi nov kandidat – reprezentanca Sovjetske zveze. To moštvo so oblikovali drugače kot doslej. Ekipa Sovjetske zveze, povečini sestavljena iz igralcev dveh Dinamov, kijevskega in tbilisijskega, lahko veliko stori.

POSNETEK Z OBISKA V TANJUGU – Z leve: Miljan Miljanić, Tomaš Tomašević in novinar Tanjuga Viktor Čop. (Telefoto: Tanjug)

Španiji lahko pomaga domače igrišče, vendar so moji kandidati samo prej omenjene štiri reprezentance.«

Na prošnjo, naj pove svoje mnenje, koliko je nogometna organizacija prispevala k celotnim pripravam naših nogometašev, je predsednik NZJ Tomaš Tomašević dejal: »Mislim, da teh možnosti ni pomagala zagotoviti samo nogometna organizacija. V največji meri jih je, to je njena poglavitna obveznost. Pomagali pa so tudi mnogi drugi. O tem je govoril tudi Miljanić in vse, kar je bilo opravljeno, je preseglo okvire nogometne organizacije. To je mnogo širša stvar, podpora vse družbene skupnosti.«

Na vprašanje, ali ima Jugoslavija možnost, da prevzame organizacijsko katerega od naslednjih svetovnih prvenstev, je Tomašević odgovoril:

»Res je, da smo kandidirali in imamo možnost. Treba pa je upoštevati tudi druge kandidate. Po mojem bo zlasti pomembno, kako bo Francija organizirala evropsko prvenstvo. Ne gre dvomiti, da bo to prvenstvo na visoki ravni.

Kandidirali smo, prizadevajoč si, da bi uspeli. Kakšne so možnosti, pa je težko napovedovati, tako kot je težko napovedovati rezultate, o čemer je govoril Miljanić.«

Čas v besedi, (in) fotografiji

Založba Borec predstavila šestero del – Pretežno obravnavajo problematiko iz let NOB

Založba Borec je včeraj v Cankarjevem domu predstavila zajeten sveženj knjig iz svojega letošnjega programa in z njim obogatila zvrst literature, ki se ji še zlasti posveča: besedila s tematiko iz časa NOB. Seveda segajo nekatera dela čez ta časovni rob, toda pretežno obravnavajo problematiko teh let. To bi veljalo predvsem za novi roman Mimi Malenškove »Kavatina za angela vremerja« in za »Fotoreporterja« Edija Šelhansa. Sicer pa so ob teh bila predstavljena še štiri dela:

»Spomini črnogledega humorista« Igorja Križanovskega in Mileta Pavlina, »Domobranstvo na Primorskem« Borisa Mlakarja, »Po sledovih črne roke« Jožeta Vidica in »Velika igra z Dražem Mihailovićem« Milovana Pejovića (v prevodu Bogdana in Branka Gradišnika).

Kot je uvodoma dejal direktor založbe Vlado Beznik, gre v precejšnji meri za dokumentarna dela, ki bodo lahko pomemben vir za proučevanja problematike v času NOB. V tej zvezi je glavna urednica založbe Andreja Kmecl najprej kratko orisala delo Edija Šelhausa »Fotoreporter«, svojevrsten in zanimiv življenjepis dolgoletnega fotoreporterja »Dela«, še prej pa snemalca v Trstu, fotoreporterja številnih slovenskih listov, fotografa idr. V besedi in fotografiji govori o svojih doživetjih ob prvem posnetku pred 50 leti in zaključuje svojo fotoreportersko pot leta 1974 na Koroškem. V svojem žanru je »Fotoreporter« gotovo povsem nenavadna knjiga, pričevanje v sliki in besedi, ki ga na knjižnem trgu najbrž ni srečati (knjiga stane 590 din).

Svojevrstno je tudi delo »Spomini črnogledega humorista«: (480 din) zapiske Igorja Križanovskega iz prvih let NOB je obdelal Mile Pavlin. Kot je dejal urednik pri Borcu Jože Stabej, je to spominsko pisanje, ki pa je zelo neposredno in odkrito in odpira nov vpogled v življenje v partizanih. »Po sledovih črne roke« (650 din) Jožeta Vidica je že 3. izdaja te obsežne knjige, vendar je tokrat dopolnjena. Ponatisnjena je tudi knjiga »Velika igra z Dražem Mihailovićem« Milovana Pejanovića, po kateri je bila posneta tv-nadaljevanka (studio Beograd). Nova pa je spremna beseda o četništvu na Slovenskem izpod peresa Karla Forteja (cena knjige 590 din).

»Domobranstvo na »Primorskem« (295 din) Borisa Mlakarja je znanstvena razprava, v kateri je avtor na podlagi dokumentarnega graiva obdelal nastanek in razvoj primorske oblike domobranstva. Kot je bilo rečeno, zapolnjuje ta knjiga del praznine v proučevanju kolaboracionizma na Slovenskem.

»Kavatino za angela vremenarja« pa je sama avtorica označila za »literarne spomine«: v njej z avtobiografskega vidika pripoveduje zgodbo o ljudeh, ki so ji bili blizu, pri čemer ji ni šlo za upodabljanje »nedoživetega«, ampak, narobe, za doživeto in resnično trpljenje večinoma tragično preminulih oseb. Roman stane 687 dinarjev.

J. H.

Dolenc in Tisnikar v Beogradu

V počastitev 12. kongresa ZKJ bodo v galeriji »Borba« v Beogradu v sredo ob 19. uri odprli razstavo del kiparja Janka Dolenca in slikarja Jožeta Tisnikarja. Ob otvoritvi razstave bo govoril Franc Šetinc, predsednik RK SZDL Slovenije. Pokrovitelj razstave je »Gorenje« Titovo Velenje. Na sliki: Dolenčeva Mati z otrokom, les.

Sporazum o mladinski periodiki

Kljub večinsko podpisanemu dogovoru nekatera poglavitna vprašanja niso rešena

Odbor udeleženk družbenega dogovora o vlogi, razširjanju in financiranju mladinskega periodičnega tiska se je letos znašel v čudnem precepu, spričo naraščajočih cen, zlasti papirja in vedno težjih razmer, v katerih izhaja omenjena periodika.

Tako je bilo letos potrebno izredno veliko sej, dogovarjanj in prepričevanj. Samoupravni sporazum je bil sicer na včerajšnji seji večinsko podpisan, vendar ob tolikšnih pripombah in nerešenih vprašanjih, da se že na začetku vsiljuje pomislek, kolikšne so resnične možnosti za uspešno uresničevanje sporazuma. Med drugimi na primer k družbenemu dogovoru ni pristopila papirnica Vevče, kar pomeni, da se je zataknilo že pri temelju. Odbor bo poročilo o sedanjem stanju posredoval na izvršni svet, SZDL in drugim utreznim organizacijam, ki naj bi pripomogle k razpletu doslej nerešenih tudi političnih vprašanj v zvezi z izdajanjem mladinske periodike.

M. N.

LJUDJE V NOVICAH

ČRTOMIR FRELIH, rojen 1960 v Nomenju, študent drugega letnika ljubljanske likovne akademije, razstavlja v Domžalah, v likovni galeriji Metulj. Mladi avtor se predstavlja z zanimivo obliko kolografije. To je grafična tehnika, pri kateri je mogoče na trdno osnovo vezati različne materiale, tkanine, kovinske mrežice in drugo, s čimer avtor dobi raznovrstne strukture in teksture, ki jih uporablja kot izrazna sredstva z reliefnimi poudarki. Tehnika kolografije se tiska po principu globokega tiska. Frelih je imel doslej dve samostojni razstavi, pričujoča je tretja, in sodeloval na raznih skupinskih predstavitvah.

MAXIMILLIAN SCHELL, filmski igralec in režiser, bo zdaj lahko uresničil dolgo načrtovani projekt: igrani film o pisanem življenju rojakinje Marlene Dietrich. Avstrijski oskarjevec je torej s težavnimi pogajanji dosegel, česar se ni posrečilo nobenemu hollywoodskemu producentu. Schell: »Težava je bila in je še, da si je Marlene Dietrich izprosila veliko besedo pri snemanju. To željo pa lahko razumem in jo upoštevam.« Schell in Marlene Dietrich sta medtem v Parizu že določila kraje snemanja. Schell bo odgovoren ne samo za režijo, marveč tudi za scenarij. Negotovo pa je še to, katera igralka bo igrala glavno vlogo. »Morala bi biti popolnoma neznana, nadarjena ženska.«

JOSIP KLARICA, mojster umetniške fotografije iz Zagreba, je bil deležen posebne časti, da je lahko kot prvi Jugosloan pripravil samostojno razstavo v znani The Photographer's Gallery v Londonu. Do sedaj je razstavljal samostojno v Pragi (1977), Beogradu (1978) in Zagrebu (1980), njegova dela pa hranijo tudi v Nacionalni biblioteki v Parizu, v mednarodnem muzeju fotografije v Roshesteru v ZDA ter v muzeju uporabnih umetnosti v Pragi.

BOGDAN POTNIK, po poklicu strojni inženir, po duši slikar (po vojni se je želel vpisati na likovno akademijo, a četudi so ga odklonili, ni »vrgel puške svojih življenjskih hotenj v koruzo...«), je pred dnevi v prijaznem majhnem razstavišču Rdeči mak (v Ljubljani), skritem v senci velikih trnovskih kostanjev, razstavil svoje akvarele in karikature.

V zdravstvu tudi z manj denarja enake storitve

Sedanji obseg dela pa bodo v Mariboru lahko obdržali le, če bodo bolj povezani s slovenskobistriškimi in lenarškimi zdravstvenimi organizacijami

MARIBOR, 28. junija – Ali bo moč obseg zdravstvenega varstva zadržati na dosedanji ravni ali pa se bodo tudi na tem področju pogoji gospodarjenja poslabšali? O tem problemu že nekaj časa razmišljajo zdravstveni, družbenopolitični in drugi delavci v Mariboru, pri čemer jih vodi skupna misel, da je treba storiti vse, da se zdajšnji obseg zdravstvenega varstva zadrži tudi v prihodnje.

Zategadelj so spodbudne misli, ki prihajajo iz zdravstvenih delovnih organizacij, da je pri njih še mnogo notranjih rezerv, ki se zrcalijo v boljši izrabi delovnega časa in večji disciplini, smotrnejšem povezovanju in delitvi dela, boljšemu izkoriščanju zmogljivosti in podobnem.

Nobenega dvoma ni, da zdravstveno varstvo pomeni pomemben del družbenega in osebnega standarda ter bistveno vpliva na storilnost in reproduktivno sposobnost prebivalstva. Zdravstvo Maribora je doseglo precejšen napredek po strokovni plati, organiziranosti, usposobljenosti, teritorialni razporejenosti in kar zadeva število zdravstvenih delavcev. Na to kažejo tudi številni podatki o obsegu opravljenega dela, kakor tudi drugi statistični podatki, ki so ugodnejši od republiškega povprečja.

Kljub ugodnim rezultatom pa v Mariboru z doseženim niso zadovoljni, zakaj pri razreševanju najbolj aktualnih nalog bo moralo združeno zdravstvo Maribora, Slovenske Bistrice in Lenarta odigrati pomembnejšo vlogo. Nova sestavljena organizacija bo začela kmalu tudi formalno delovati, čeprav so posebne strokovne skupine pripravile temelje za delitev dela med zdravstvenimi delovnimi organizacijami, ki skupno zaposlujejo več kot štiri tisoč ljudi. Za zdaj so izdelali dobre strokovne podlage za postopno uresničevanje delitve dela na področju kirurške dejavnosti (poškodbe, gnojne infekcije), bolezni ušes, nosu in grla, očesnih bolezni (poškodbe, tujki, obolenja), psihiatrične dejavnosti in na področju ginekologije in porodništva ter pediatrije in šolske medicine. Posebne strokovne podskupine pa bodo podobna izhodišča za delitev dela opravile še za interno medicino, ortopedijo, pljučna obolenja, radiologijo in še nekaterih področjih varstva žena, otrok in mladine.

Vsa ta prizadevanja za boljšo delitev dela imajo cilj, da z več ali manj enako vsoto denarja zagotovijo vsaj enak obseg zdravstvenega varstva. Prvega julija se bosta povezala kožni in antivenerični dispanzer zdravstvenega doma z enakim oddelkom bolnišnice. Združila se bosta centra za medicino dela, prometa in športa zavoda za zdravstveno varstvo in zdravstvenega doma. Združili se bosta rentgenološka služba zdravstvenega doma in radiološka služba bolnišnice. Razjasnili pa so že vprašanja za prenos medicinske rehabilitacije iz zdravstvenega doma v bolnišnico.

BORKO DE CORTI

● Umrljivost dojenčkov v Mariboru znaša okrog 12 promilov (v Sloveniji 16), splošna umrljivost 8,7 promila, v republiki 9 promilov. Bolnik leži v mariborski bolnišnici povprečno 12 dni, v republiki 14, boleznine sicer naraščajo in so lani znašale 4,48 odstotka in so med najnižjimi v Sloveniji, medtem ko znaša republiško povprečje 4,71.

Marsikateri tuji gost bo šel drugam

V Podravju so si letos veliko obetali od turizma, naredili pa niso skoraj nič

MARIBOR, 28. junija – Gospodarska zbornica za Podravje je te dni sklicala tiskovno konferenco, na kateri so spregovorili, kaj je treba ukreniti, da bi tudi na tem področju čim več iztržili iz letošnje turistične sezone.

O obcestnih počivališčih govorijo v Mariboru že nekaj let, vendar se ne ve, če jih bodo do konca julija res postavili. Mesta so izbrana, najhitreje bi jih uredili malo naprej od Miklavža. Komunalna skupnost je bila že lani zadolžena zanje, pa nič. Gostinci so kupili zabojnike, pa jih nimajo kam postaviti.

Na carini so sicer okrepili carinsko službo in tako skrajšali čakalno dobo, toda o posebnem režimu za tuje turistične avtobuse nočejo nič slišati. Prav tako zaradi naše togosti nočejo avstrijske potovalne agencije nič slišati o organiziranju izletov k nam, kajti pravijo, da je njihov čas preveč dragocen in da ga nočejo izgubljati s čakanjem na meji. Tako so avstrijske agencije prekinile vse pogodbe z našimi in ker nič ne kaže, da se bo na meji kaj spremenilo, tudi ni upanja, da bomo letos dobili organizirane obiske iz sosednje Avstrije.

V Mariboru so dodatni problem parkirišča. Kljub temu, da devize vsi potrebujemo, nismo pripravljeni prepustiti tujemu gostu niti enega parkirnega prostora. Turistični delavci želijo, da bi bilo parkirišče pri Slaviji rezervirano za tuje goste, toda narejenega ni še nič. Na seji so predlagali, naj bi vsaj na tem, če že ne na več parkiriščih, uvedli modro cono, kjer bi bilo parkiranje časovno omejeno, še bolje pa bi bilo uvesti parkiranje proti plačilu. Kako je na parkiriščih? Zasedejo jih uslužbenci, ki bi se lahko v mesto pripeljali tudi z avtobusi ali pa vsaj pustili avtomobile ob Dravi. Menjalnic bo več. To je tudi edina obetavna novost. Tako ima Petrol menjalnice na vseh črpalkah. V Podlehniku pa bo v kratkem postavil tudi kioske, kjer bo prodajal hrano in pijačo, pa tudi Tima bo v kratkem uvedla v 15 prodajalnah, med njimi tudi v Ormožu in v Radencih, menjalnice. Še posebej pa bo morala uvesti plačevanje v evročekih, ki ga v Mariboru žal še ne poznajo.

Tu so še druge neprehojene poti do deviz: plovba z motornimi čolni po Dravi in Ptujskem jezeru.

JOŽE JERMAN

Mariborski glasbeniki v gosteh pri Angležih

Komorni orkester Maribor je uspešno nastopil v Greenwichu in Buxtonu – Načrti za novo sezono

Komorni orkester Maribor se je vrnil z uspelega junijskega gostovanja v Angliji. To je bil prvi nastop nekega mariborskega ansambla v tej deželi. Pod vodstvom dirigenta Simona Robinsona in ob sodelovanju solistov, sopranistke Dagmar Bilik, violinista Jaroslava Bilika, klarinetista Srečka Kovačiča in trobentača Stanka Arnolda je nastopal z deli J. Ch. Bacha, Mozarta, Stamitza, Dittersdorfa, Tartinija in Benjamina Ipavca.

Najprej so glasbeniki nastopili na poletnem festivalu v Greenwichu v cerkvi St. Alpheges, enak spored pa so izvedli v operni hiši v Buxtonu. Številna publika je izvajanje naših glasbenikov navdušeno sprejela. Angleži so se tudi izkazali kot zelo gostoljubni gostitelji.

Komorni orkester ima lepe načrte za naslednjo sezono. Oktobra bo nastopal na festivalu jugoslovanske sodobne glasbe v Opatiji, sledili bodo koncerti v Ljubljani in po severovzhodni Sloveniji, zatem bo abonmajski koncert in verjetno serija koncertov za Glasbeno mladino. Poleg radijskih snemanj v Sloveniji bo nastopil tudi na češki televiziji in radiu v polurni oddaji.

M. M.

Festival amaterskega filma

V petek, 2. julija in soboto, 3. julija, prireja Foto kino klub Svoboda iz Vuzenice 2. festival amaterskega filma »super 8«. Na festivalu bodo predstavili dokumentarne, igrane in risane filme jugoslovanskih avtorjev. Najboljšim filmom omenjenih zvrsti bodo podelili nagrade. Prireditev bo v parku OŠ Vuzenica in tamkajšnji kinodvorani.

Za ljubitelje animiranih filmov

Izbor najboljših z zagrebškega festivala v sredo in četrtek v Cankarjevem domu

V Zagrebu se je prejšnji teden končal 5. svetovni festival animiranega filma. V Srednji dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani si bodo lahko ljubitelji te, pri nas prav po zaslugi zagrebške šole risanega filma tako priljubljene filmske zvrsti, ogledali v dveh zaporednih večerih izbor šestindvajsetih filmov s tega festivala. Prvi večer bodo na sporedu filmi, ki jih je nagradila uradna festivalska žirija, in risanka, ki je dobila nagrado hrvaške filmske kritike. Za drugi večer je izbor sporeda pripravila filmska kritičarka »Dela« Stanka Godnič, ki je pri sestavi upoštevala raznolikost tehnik od risanega prek lutkovnega do računalniškega filma in nacionalno zelo pisano sestavo avtorjev od Jugoslavije prek Irana in Kube do Kitajske. Projekciji bosta v sredo, 30. junija, in v četrtek, 1. julija, obakrat ob 20. uri. Po končani drugi projekciji bodo priredili tudi okroglo mizo.

M. M.

Naši glasbeniki v Gorici

Goriški komorni orkester je letos od 20. do 27. junija že drugo leto priredil v sodelovanju z italijanskimi političnimi organizacijami v Gorici festival »Glasba na gradu«. V tem krasnem grajskem ambientu so bili letos gostje tudi slovenski ansambli in solisti: Pihalni kvintet RTV Ljubljana, Trio Lorenz ter na zaključnem koncertu s komornim orkestrom iz Gorice violinist Dejan Bravničar in hornist Jože Falout.

Kritike v italijanskih dnevnikih »Il Piccolo« in »Messaggero Veneto« so naše ansamble in soliste laskavo pohvalile, posebno pozornost publike in kritikov pa je vzbudila izvedba L. M. Škerjančevega kvinteta.

M. V. P.

Razstava »10 mladih«

V likovnem razstavišču Rihard Jakopič bodo v torek, 29. junija, ob 18. uri odprli razstavo z naslovom 10 mladih. Na prireditvi se bodo predstavili likovni ustvarjalci: Franc Curk, Aleksandar Cvetković, Božidar Domjanovski, Marko Gosar, Lovro Inkret, Nenad Opačić, Žarko Vrezec, Jože Vrščaj, Arnim Ziemann in Cveto Zlate.

Dela Lojzeta Logarja v Rotovžu

Danes ob 18. uri bodo v novih prostorih mariborskega razstavnega salona Rotovž na Trgu Borisa Kraigherja 3 odprli razstavo del akademskega slikarja Lojzeta Logarja. Odprta bo do 20. julija.

Laška in žalska občina praznujeta

Laščani pripravljajo osrednjo prireditev v Brezah, Žalčani pa v Vrbju

LAŠKO, ŽALEC, 28. junija – V laški in žalski občini v teh dneh potekajo prireditve ob občinskih praznikih. Laščani praznujejo 2. julija (osrednja prireditev bo letos v krajevni skupnosti Breze), Žalčani pa pet dni kasneje, osrednja prireditev pa bo v Vrbju. Ob tej priložnosti bodo odprli tudi nekatere nove objekte.

V Brezah so že včeraj odprli novo športno igrišče. Ob letošnjem občinskem prazniku bodo v Brezah dobili tudi asfalt, pri delu pa so poleg krajanov pomagali tudi brigadirji iz naselja Šentvid pri Planini. Dva milijona dinarjev so prispevali občani in delovne organizacije iz laške občine.

Slavnostna seja laške občinske skupščine bo v petek v Laškem, dan prej pa bodo v Brezah odprli razstavo »Kozjansko med NOB«. Ob občinskem prazniku bodo še številne druge prireditve.

Osrednja prireditev ob občinskem prazniku bo v nedeljo, 4. julija v Brezah, ko bodo odkrili spomenik NOB.

Žalčani so začeli praznovati že v soboto, ko so pripravili zabavno prireditev »Žalska noč«. V Vrbju pa bo osrednja občinska proslava prihodnjo nedeljo.

Danes so v Vrbju odprli novo športno igrišče, zvečer pa se bo Žalčanom predstavil s svojimi deli slikar Veljko Toman.

V soboto pripravljajo pohod po poteh Tomšičeve brigade, borci pa se bodo potem zbrali na Ponikvi. Za v nedeljo pripravljajo v občini tudi številne pohode po poteh NOB do planinskih domov na Homu, Čreti in Mariji Reki.

V žalski občini so odprli tudi novo zdravstveno postajo na Vranskem, na Polzeli negovalno enoto tamkajšnjega doma upokojencev in vodovod Kale-Studence.

SREČKO ŠROT

● Žalčani praznujejo 7. julija v spomin na večjo napisno, propagandno akcijo, ki so jo v Savinjski dolini pripravili na ta dan pred 41 leti, in na ta način izrazili odpor okupatorju. Laščani pa se 2. julija spominjajo uspešne akcije partizanov v noči leta 1942, ko so partizani napadli rudnik Huda jama v Rečiški dolini.

Ozadje zapletov s črno moko

● V Pomurju je že dalj časa povpraševanje po črnih in tako imenovanih ostrih mokah veliko večje od ponudbe. To je dokaj nenavadno, saj te vrste moke pripravljajo letos v Intesovem tozdu Mlinopek v Murski Soboti celo več kot v preteklih letih, zato ima seveda tudi ta medalja svojo drugo stran.

V soboškem Mlinopeku povezujejo ta pojav tudi s pomanjkanjem teh vrst moke v drugih območjih Slovenije.

Stisko za črne vrste moke pa povečujejo predvsem domači kupci, ugotavljajo v Mlinopeku. Tako je kljub temu, da se ni povečalo niti število kupcev kruha niti število kupcev te moke.

Zato je tem bolj zanimivo spoznanje predelovalca v Murski Soboti, da so jim zaloge črnih vrst moke pošle predvsem zaradi močno povečanih nakupov lastnikov zasebnih pekarn. Teh je namreč iz leta v leto več, zasebni peki pa so se skoraj v celoti usmerili na krušne izdelke iz črne moke, ki jih lahko kombinirajo z rženo moko za peko tako imenovanega domačega rženega kruha. Seveda ne brez razloga, saj kruh te vrste prinaša največji dobiček.

Tudi to naj bi bilo pojasnilo, zakaj so v zasebnih pekarnah na voljo zvečine dražje vrste kruha. Zaradi tega so seveda v dokaj neenakopravnem položaju družbene pekarne, ki jih obvezuje dogovor, da morajo obvezno peči najmanj štirideset odstotkov standardnih, torej najcenejših vrst kruha.

Ta ugodnost zasebnih pekarn upravičeno bode peke družbenih obratov v oči in še predvsem v žepe, zato je razumeti vse glasnejšo zahtevo, da bi kazalo dogovor o obvezni peki standardnih vrst kruha poenotiti za vse pekarne. BORO BOROVIĆ

TV OCENA

Povsem osebno brez osebe

Čeprav se je sobotna oddaja na zagrebškem programu imenovala **Povsem osebno,** se slavljenec **Marko Ristić** (prejšnjo soboto je praznoval 80. rojstni dan) v njej osebno ni pojavil. Pač pa so beograjski televizijci poleg številnih književnih kritikov in Ljube Tadića, ki je bral Ristićeve tekste, povabili v studio dva njegova nadrealistična sopotnika Aleksandra Vuča in »mlajšega« Oskarja Daviča. Prav slednji je udaril žebljico na glavico, ko se je dotaknil še danes sporne trockistične nalepke, s katero ga je v Proleterju leta 1939 etiketiral Tito. Velika zasluga partije in Marka Ristića je v njuni povojni sintezi, tisti sintezi nadrealizma, revolucije in partije, ki so jo francoski nadrealisti razumeli kot eksperiment, pri nas pa je prav po zaslugi Marka Ristića postala tudi praksa.

Kajti če govorimo o Marku Ristiću, potem se sporu na književni levici ne moremo izogniti. Številne knjige in razprave o tem obdobju naše revolucije še danes vzbujajo najrazličnejše domneve, zato bi bilo toliko bolj nujno, da o tem končno spregovorijo tudi akterji sami.

Marko Ristić je vedno verjel, da bo zmagala zavest, pa je zato tudi njegov znani Radiogram vsem planetarnim sistemom naše galaksije ena sama iskrena želja po miru in miroljubni koeksistenci na Zemlji. V teh trenutkih, ko na svetu vsak trenutek izbruhne kakšna vojna, Radiogram vedno bolj pridobiva na svojem pomenu. Poleg tega nam je Ljuba Tadić prebral tudi spomine na prvo srečanje z Bretonom in dileme, s katerimi se je Ristić srečeval ob že omenjeni (kasneje neuspešni) sintezi francoskega nadrealizma in komunistične partije. Tam je vse skupaj ostalo pri eksperimentu. Logična posledica tega (seveda poleg številnih drugih vzrokov) je bil tudi veliki razcep med francoskim nadrealističnim vodstvom. Toda pri nas je Marko Ristić jasno in odkrito zapisal, da mu je »za to Jugoslavijo,« se pravi, za tako Jugoslavijo, v kateri bo na oblasti delavski razred. In ko se je odločil za to Jugoslavijo, se je moral v težkih informbirojevskih dneh v Parizu, sami srčiki nadrealizma, odločiti tudi za prekinitev stikov z vodilnimi svetovnimi nadrealisti. Oziroma bolje, ti so prekinili stike z njim. Zaslepljena politika je povzročila ta trajni razkol.

Marko Ristić je danes živa enciklopedija. Kot je bilo povedano v oddaji, je bil po vojni pri njem ohranjen eden najpopolnejših arhivov medvojnega komunističnega tiska, danes pa je njegova knjižnica najbrž edinstven nadrealistični arhiv pri nas. Z zaljubljenostjo je zbiral najrazličnejše članke in podatke, katerih samo delček je objavil v svojih številnih knjigah. Je mar ob vsem tem potem sploh še čudno, če si človek želi, da bi knjiga Okoli nadrealizma, ki jo je avtor napovedal že leta 1974, končno zagledala luč sveta?

MARKO JENŠTERLE

MED REVIJAMI

Sinteza 55, 56, 57

Trojna številka Sinteze začenja z razmišljanjem Marijana Tršarja o prostorsko semiotskih sinergiznih Bernikove likovne govorice, ki je nasledek dolgoletnega spremljanja Bernikovega dela. Peter Krečič je prispeval zapis »Slovenci v likovni zapuščini Ljubomira Micića«, ki odkriva popolnoma neznano poglavje iz zgodovine našega konstruktivizma okoli leta 1927. O razvoju Ljubljane po drugi svetovni vojni do leta 1973 piše Breda Mihelič, ki analizira tudi idejne postavke, po katerih naj bi se odvijala urbanizacija v Sloveniji in ki je v praksi – kot ugotavlja avtorica – skoraj popolnoma razvrednotila podobo naše kulturne krajine.

O devetem bieanalu industrijskega oblikovanja poroča Matija Murko, o štirinajstem ljubljanskem grafičnem bienalu pa Brane Kovič. Predstavitev arhitekture je to pot segla od stanovanjske hiše in počitniških hišic do Kulturnega doma španskih borcev, delo arhitekta Otona Jugovca. Mirko Zdovc predstavlja notranjščino razstavnega salona Rotovž v Mariboru, Nada Bevk pa unikatno oblikovanje oblačil. Za sladokusce je poročilo Damjana Prelovška o potovanju klasicističnega arhitekta in romantičnega slikarja K.F. Schinkla leta 1803 skozi naše kraje v Italijo. O neusahljivi Ruskinovi prisotnosti je predaval v Ljubljani F. A. Walker, tekst pa je natisnjen, prav tako kot referat Braca Rotarja »Veri similis«, ki ga je imel v Parizu. Milan Butina je prispeval likovno teoretično razpravo »Zaznavna izhodišča likovnega prostora«, o adaptaciji kulturnih spomenikov piše Ivo Maroević, o tem, kako Ormož išče svojo mestno identiteto pa Dušan Moškon.

Jaša Denegri piše o Bauhausu in pa o kompleksu vprašanj okoli Exata, Milček Komelj o razstavi Marka Šušteršiča, Meta Gabršek Prosenc pa o prvem jug. trienalu Ekologija in umetnost v Mariboru. Aleksander Bassin poroča o sedmi mednarodni razstavi risbe na Reki, dokaj polemično pa Aleksandar Milenković o natečaju za spominski park v Jajincih. Slede še prispevki Saše Mächtiga o policentrizmu in procesu regionalizacije v ICSID, Bojana Maraža o diplomskih delih na oddelku za industrijsko oblikovanje manchesterske Politehnike. Slede predstavitve knjig in kot po navadi kronika dogodkov in razstav, skratka, Sinteza se tudi to pot ni izneverila svojemu konceptu revije za likovno kulturo.

F. Z.

Samoprispevek podaljšan še za pet let

V slovenjegraški občini se je referenduma udeležilo 88,7 odstotka volivcev

SLOVENJ GRADEC, 28. junija – Občani slovenjegraške občine so se v nedeljo na referendumu že tretjič odločali za samoprispevek. V naslednjih petih letih bodo zbrali okoli 150 milijonov dinarjev, s katerimi bodo pomagali pri hitrejši gradnji šol, kulturnih domov in drugih komunalnih objektov. V osmih krajevnih skupnostih je prišlo na volišča 11.872 občanov ali 88,7 odstotka vseh volivcev. Za samoprispevek jih je glasovalo 9327 ali 69,7 odstotka. S svojo odločitvijo so tako prebivalci slovenjegraške občine že tretjič dokazali svojo visoko zavest solidarnosti, s katero so že v minulih desetih letih pomagali pri hitrejšem napredku svojih krajev. Tokrat bodo s samoprispevkom pomagali uresničiti program investicij družbenega standarda v skupni vrednosti 370 milijonov dinarjev.

M. V.

UTRIP

Mariborski samoupravljalci proslavljali

MARIBOR – Na proslavi ob dnevu samoupravljalcev v domu JLA je Ivan Fingušt iz mariborske mlekarne spregovoril o razvoju samoupravljanja in dosežkih mariborske občine. Predsednik mestnega sveta ZSS Maribor Branko Smole je izročil posameznikom in organizacijam plakete in priznanja za dosežke na področju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, predsednik medobčinske gospodarske zbornice Janez Pograjc pa za zasluge na področju gospodarstva in za dosežke na področju množične inventivne dejavnosti. V kulturnem programu so sodelovale pevke ženskega pevskega zbora KUD Jože Hermanko in harmonikarji KUT Krilato Kolo. (M. K.)

Tri brigade so se pobratile

ŠENTVID PRI PLANINI – V brigadirskem naselju Šentvid pri Planini so se včeraj pobratile tri brigade – Žepče iz Zenice, 25. maj s Kosova in Ruška četa iz Maribora – ki sodelujejo v prvi izmeni letošnje delovne akcije »Kozjansko 82«. (S. Š.)

V gospodarstvu delili zlate in srebrne plakete

MARIBOR – Medobčinska gospodarska zbornica za Podravje je podelila zlate plakete. Za dosežke na področju gospodarstva so jih prejeli: TAM – TOZD Raziskave in razvoj, IMP – PMI Maribor, DO Jože Kerenčič za Ormož, Drago Szobotkiewicz iz Mariborske livarne in Maks Kocbek iz Sladkogorske. Za dosežke v množični inventivni dejavnosti pa so prejeli zlate plakete: Tovarna stikalnih naprav Maribor, Janez Kovačec iz Elektrokovine in Martin Dover iz Tovarne stikalnih naprav. Srebrne plakete za dosežke na področju gospodarstva so prejeli: Klemos Lenart, TAM – TOZD Karosernica, Olga Meglič Ptuj, Strojna, Avgust Seničar iz Klemosa, Drago Rojko iz Emi Poljčane in Peter Vadnjal iz Elektrokovine. Za inventivno dejavnost so prejeli srebrne plakete: DO Strojkoplast, DO Olga Meglič, Jože Fermišek iz TAM in Feliks Čuček ter Jože Bajde iz tovarne stikalnih naprav Maribor. (M. K.)

Zaključek sezone »Tespisovega voza«

MARIBOR – Med mariborskim gledališkim občinstvom vse bolj priljubljeno gledališče »Tespisov voz« bo konec tedna ob zaključku bogate gledališke sezone pripravilo kar štiri predstave. V petek se bo ob 20. uri pričel v Viteški dvorani umetnostne galerije v Strossmayerjevi ulici večer avtorskih šansonov Svetlane Makarovič, ki jih bo izvajala avtorica. V soboto bo ob 21. uri sedma predstava »Mrtvec pride po ljubico« na dvorišču pokrajinskega muzeja. Poldrugo uro pozneje se bo na istem prostoru začela monodrama Jožeta Zupana »Janez Svetokriški«, ki jo bo ob zaključku sezone gledališče Tespisov voz pripravilo še v nedeljo ob 21. uri (B. Č.)

Večja proizvodnja v TVT Boris Kidrič

MARIBOR – V tovarni vozil in toplotne tehnike Boris Kidrič bodo letos izdelali 22 drezin in 10 industrijskih vagonov, 610 karoserij, 1423 šasij in okvirov, 400 ton vzmeti in še več drugih delov. Letos načrtujejo izvoz v višini več kot 50 milijonov dinarjev. Izvažali bodo strojne dele, toplovodne kotle in opremo, peči in dele, vrhnje gradnje in dele cestnih vozil ter bojlerje. (M. K.)

Plakete za dosežke v samoupravljanju

MARIBOR – Predsednik mestnega sveta ZSS Maribor Branko Smole je izročil plakete za dosežke na področju razvoja samoupravnih družbenoekonomskih odnosov – prejeli so jih: Peter Hedžet, Vida Heric, Milan Holc, Jože Mavrič, Živko Ružič, Vlastimir Smeh, Štefka Stvarnik, Drago Šorgo, Osnovna šola Draga Flisa Hoče in DO Tekol – TOZD Zaščita. (M. K.)

Petnajsti Tabor samorastnikov

V Trebnjem na Dolenjskem bo od 1. do 10. julija že petnajsti Tabor likovnih samorastnikov Jugoslavije. Tako so te dni objavili v prikupnih brošurah za letošnjo prireditev, ki s to okroglo številko beleži že majhen jubilej. Vsekakor pa bo tudi tokrat živo križišče umetniških snovanj naših samoraslih likovnikov, naivcev, ki tudi v svetu dobivajo vse več ugleda in cene. Kot kažejo prijave, se bo letošnjega Tabora, ki se bo seveda zaključil z razstavo likovnih del v galeriji v Trebnjem, udeležilo okrog 40 slikarjev in kiparjev. Razen udeležencev iz Jugoslavije, med katerimi bodo spet nekateri stari znanci, bodo srečanju prisostvovali tudi likovniki iz Belgije, ZR Nemčije, Madžarske, Italije, Nizozemske, Romunije in Argentine. B. P.

TELEVIZIJA

LJUBLJANA

8.25 Beograd: 12. KONGRES ZKJ, prenos sklepne seje (do pribl. 13.00)
16.00 POROČILA
16.05 SNP – Barcelona – ITALIJA : ARGENTINA, prenos
18.00 AMATERSKI STUDIO, oddaja TV Beograd
18.30 OBZORNIK
18.45 RISANKA
19.00 DNEVNIK
19.58 SNP – Madrid – ANGLIJA : ZRN, prenos
21.50 R. Wolffhardt: FRANZISKA REVENTLOW, zahodnonemška nadaljevanka
23.00 POROČILA

ODDAJNIKI II. MREŽE

18.15 KRONIKA OTROŠKEGA FESTIVALA V ŠIBENIKU
18.45 RISANKA
19.00 DNEVNIK
20.00 NARODNA GLASBA TV PRIŠTINA
20.45 DOKUMENTI REVOLUCIJE: Marko Orešković-Krntija, 2. del
21.35 POROČILA
21.40 GLASBENA ODDAJA (do 22.25)

ZAGREB I. PROGRAM

8.20 POROČILA
8.25 12. KONGRES ZKJ, prenos (do pribl. 13.00)
15.00 KOLEDAR
15.10 POROČILA
15.15 KRONIKA 12. KONGRESA ZKJ
15.45 KRONIKA SNP
16.05 SNP – Barcelona, prenos tekme ITALIJA : ARGENTINA
18.00 LEPTIS MAGNA, libijski dokumentarni film
18.15 KRONIKA OTROŠKEGA FESTIVALA V ŠIBENIKU
19.00 DNEVNIK
19.50 SNP – Madrid, prenos tekme ANGLIJA : ZRN
21.50 ZABAVNO GLASBENA ODDAJA
22.25 POROČILA
22.30 KRONIKA 12. KONGRESA ZKJ

KOPER

12.30 ODPRTA MEJA, CONFINE APERTO, oddaja v slov. jeziku
17.00 Z NAMI PRED KAMERO
17.05 VESTI
17.30 12. KONGRES ZKJ
18.00 TA LETA, TI DNEVI, dokum. oddaja
18.30 NOGOMET: svetovno prvenstvo, Barcelona
20.00 STIČIŠČE, DANES
20.15 DVOGLAVI OREL, francoski (zgodovinski) film, igrata Edvige Feuillere, Jean Marais, režija Jean Cocteau
21.45 NOGOMET: svetovno prvenstvo, Madrid
22.30 DANES, v odmoru ODPRTA MEJA, CONFINE APERTO

AVSTRIJA I. PROGRAM

9.30 RDEČI PRAH, ameriški film, 1956, Rodolfo Hoyos, Michel Rey
11.05 MOŽJE BREZ ŽIVCEV, kratek film z Bobbyjem Vernonom
15.30 SP V NOGOMETU, tekmi prejšnjega dne
17.00 NEČAK IZ AMERIKE, 3. del nadaljevanke, Philippe Forquet
19.15 ŠPORT IN SP V NOGOMETU
19.50 SP V NOGOMETU, iz Madrida
21.45 METTERNICHOVA ULICA 12 – FILMI AKADEMIJE ZA FILM: MOJ JOJO, FLICKA, James Dean (animirani)

AVSTRIJA II. PROGRAM

16.10 SP V NOGOMETU, iz Barcelone
18.00 KREMENČKOVI, serijska risanka
20.03 DALLAS, serija
21.20 KLUB 2

RADIO

PRVI PROGRAM

4.30–7.30 Jutranji program – glasba; 5.00 Poročila – Dobro jutro, rojaki na tujem; 8.05 Za šolarje, XI. tekmovanje učencev in študentov glasbe SR Slovenije (harmonikarski orkester Koper, duo harmonik Ljubljana); 9.35 Turistični napotki za naše goste iz tujine; 12.30 Kmetijski nasveti – ing. Anton Kandare: Prodaja plemenske živine spodbuja vzrejo pomladka; 14.05 V korak z mladimi; 15.00 Dogodki in odmevi; 17.00 Studio ob sedemnajstih; 18.00 Sotočja (iz studia radia Maribor); 19.00 Radijski dnevnik; 19.35 Lahko noč, otroci; 19.45 Minute z ansamblom Jožeta Privška; 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi; 21.03 Radijska igra, Colin Free: Tolmun; 22.00 Poročila – Našim rojakom po svetu; 22.15 Informativna oddaja v nemščini in angleščini; 23.05 Lirični utrinki; 00.05–4.30 Nočni program – glasba; 1.30 Informativna oddaja v nemščini in angleščini (ponov.)

DRUGI PROGRAM – stereo

7.30–13.00 Na valu 202; 13.00–19.00 Od enih do sedmih (»Na obisku v...«); 15.00 Dogodki in odmevi; 22.15 Zvočni portreti – Lester Bowie oktet; 22.55–23.00 Glasba;

TRETJI PROGRAM – stereo

15.30 Dober dan; 15.45 Za šolarje; 16.15 Minute za Vilhelma Kempfa, Ludwig van Beethoven: Koncert za klavir in orkester št. 1 v C-duru, op. 15; 17.00 Z našimi solisti – Dejan Bravničar-violina, pri klavirju Aci Bertoncelj, Sabira Hajdarović-mezzosopran, pri klavirju Marijan Lipovšek, sodeluje Kvartet violončel; 18.05 Družba in čas – Milan Fabjančič: Vzroki težav pri uresničevanju odgovornosti; 20.00 Deseta muza; 20.20 Z repertoarja Moskovske filharmonije, Sergej Prokofjev: Koncert za klavir in orkester št. 3 v C-duru, op. 26, Aram Hačaturjan: Simfonija št. 3 v C-duru, Boris Čajkovski: Koncert za violino in orkester v F-duru, Dmitrij Šostakovič: Simfonija št. 6 v h-molu, op. 54; 22.20–23.00 Jugoslovanska glasba.

Kadar želite oddati mali oglas zavrtite številko

(061) 223-311

Mali oglasi v Delu vam omogočajo stik z največjim številom potencialnih kupcev in ponudnikov

KMETIJSKI INŠTITUT PRIPOROČA

Poročilo protifitoftorne službe

Obveščamo vse pridelovalce krompirja, da so nastopili ugodni pogoji za razvoj in širjenje krompirjeve plesni ali fitoftore in je zato potrebno takoj poškropiti krompirišča.

Za škropljenje proti plesni priporočamo sistemični fungicid ridomil plus 1,5 kg/ha ali dithane M–45 2,5–3 kg/ha ali antracol 1,5–3 kg/ha ali bakreni antracol 3–5 kg/ha ali bakreno apno 25 12–15 kg/ha ali cuprablau 3–5 kg/ha ali bakrocid 50 6–7 kg/ha.

Kjer so se pojavile ličinke koloradskega hrošča, za škropljenje lahko uporabimo naslednje pripravke: zolone liquid 1,5–2 l/ha, elocron 50 WP 2 kg/ha, ekalux 25 EC 0,8 l/ha, ekalux P 15–20 kg/ha, sumicidin EC 0,25–0,5 l/ha, gusathion WP 1–2 kg/ha, dipterex 1–2 kg/ha, sevin 50 WP 1,5 kg/ha in sevin P 25 kg/ha.

Pred škropljenjem preberite navodila o uporabi!